بلوغ المرام

من أدلة الأحكام

الحافظ ابن حجر العسقلاني

Bulugul-meram min edilletil-ahkam/Vrhunac čežnje za šerijatskim dokazima

El-Hafiz Ibnu Hadžer el-Askalani

Prijevod:	hfz. Emir Čajić
Recenzija:	mr.Zijad Ljakić
Redaktor:	Hajrudin Tahir Ahmetović, prof.
Lektor:	Sandra Đurić, prof.
DTP:	Hajrudin Ahmetović
Dizajn:	Hamza Mutevelić
Izdavač:	Stichting, Džemat Hidžra, Nederland

Tiraž: 1.000 primjeraka

بُلُوغُ اَلْمَرَامِ

مِنْ أَدِلَّةِ اَلْأَحْكَامِ

BULUGUL-MERAM

min edilleti el-ahkam

VRHUNAC ČEŽNJE

za šerijatskim dokazima

AUTOR:

Istaknuti učenjak i poznati muhaddis

El-Hafiz Ibnu Hadžer el-Askalani

(773.-852. h.g.)

PREDGOVOR IZDAVAČA

Hvala Allahu na svim Njegovim blagodatima, i koje smo spoznali i koje nismo spoznali, i neka je salavat i selam na sve Njegove vjerovjesnike i sve sljedbenike istine do Sudnjega dana. Hvala Allahu i na ovoj blagodati kojom nam je, kao kolektivu, džematu Hidžra, ukazao počast pa da budemo učesnici i pomagači u širenju i prenošenju riječi i hadisa Njegova posljednjeg poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Uzvišeni Allah je objavio: **„O vjernici, ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći i korake vaše učvrstiti."** (Prijevod značenja Muhammed, 7) Allaha molimo da obilato nagradi svakoga pojednica koji je na bilo koji način pomaže rad džemata, te na taj način omogućava džematu da uspješno realizuje mnoge projekte, a jedan od njih je i izdavanje ove hadiske zbirke „Bulugul-meram". Molim Uzvišenog Allaha da obilato nagradi autora, prevodioca i sve one koji su na bilo koji način učestovali i pomogli u izdavanju i štampanju ovog djela. Ciljevi i principi djelovanja džemata Hidžra su sljedeći:

- Naš džemat se zalaže za prakticiranje i promicanje izvornog islama, utemlejnog na Kur'anu i sunnetu, a protiv smo svakje novotarije u vjeri.
- Mi pozivamo sve ljude (muslimane i nemuslimane) da spoznaju smisao svoga života i svate suštinu svoga postojanja i da pristupe onome što im je nužno i prijeko potrebno i u čemu je istinska sreća i prospritet cijelog ljudskog roda u životuna oba svijeta.
- Pozivamo sve ljude u čist tevhid, tj. vjerovanje u jednoću Uzvišenog Allaha, subhanehu ve te'ala, i ibadet samo Njemu Uzvišenom, i sprečavanje širka kao najvećeg grijeha koji se ne oprašta onome ko se od njega ne pokaje.
- Nastojimo slijediti srednji umjereni put ehli-sunneta i džemata a uzor su nam prve najbolje generacije ovoga ummeta.

- Srednji umjereni put nije put običaja niti ljudski nahođenja i pretpostavki, kao ni sredina između istine i neistine, kako to danas žele neki prikazati.
- Također, srednji put nije ni jedna krajnost, bilo da se radi o popuštanju u vjeri ili pretjerivanju i dodavanju na propise onoga što nije od vjere.
- Slijedimo islamsku ulemu koja svoje stavove zasniva na Kur'anu i sunnetu i koja je prepoznatljiva po tome.
- Stava smo da je islam vjera koja svojim plemenitim propisima obuhvata cjelokupni ljudski život, život pojedinca i zajednice, i nije ograničena samo na ibadete (obrede).
- Nastojimo oživjeti prakticiranje Allahovi propisa u svim porama života, što je naš prioritetni zadatak.
- Nastojimo pružiti pomoć svim pripadnicima Allahove vjere islama.
- Sarađujemo sa svim muslimanima u onolikoj mjeri koliko se oni pridžavaju Kur'ana i sunneta, zalažući se za brisanje partijski i svi drugi nedozvoljeni razlika mešu muslimanima.
- Smatramo da se muslimani ne smiju dijeliti na grupe, partije i frakcije, već je dužnost svima čvrsto se prihvatiti za Allahovo uže (Kur'an i sunnet), al ne pod bilo kakvim i bilo čijim principima ili osnovama.
- Ualažemo se za stjecanje i širenje šerijatskog znanja kojim se prepoznaje ispravan put ka uspjehu na dunjaluku i ahiretu.
- Smatramo da su djela i riječi od imana, koji se opet pocećava i smanjuje prema djelima, suprtotno svatanju murdžija.
- Smatramo da veliki griješnici, osim onih koji učine širk i kufr i ostave vjeru, nisu u kategoriji nevjernika, već grješnika, suprotno shvatanju haridžija.

- Smatramo da svi moramo štiti i pomagati muslimane, zalagatgi se za interese islama i muslimana gdje god oni bili, pružiti zaštitu slabima i obespravljenima i sprečavati silnike i nepravednike u činjenju zla.
- Zagovaramo princip da se vraćanjem ispravnom slijeđenju Kur'ana i sunneta uspostavlja istinsko islamsko bratstvo koje je, sa Allahovom pomoći, put ka prosperitetu muslimana.
- Kažemo da je emanet vjere islam najveći emanet i odgovornost koju je čovjek preuzeo na sebe i za koju će biti pitan.
- Na našem putu do uspjeha, držimo se Kur'ana i sunneta!

Naša zadnja dova je: Hvala Allahu, Gospodaru svih svjetova!

StichtingHidžra

PREDGOVOR

Neka je slava i hvala samo Allahu onolika kolika je Njegova veličina i koliko samo Njemu Uzvišenom dolikuje. Neka je salavat i selam na Allahova Poslanika, njegovu časnu porodicu, sve ashabe i sve muslimane koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana.

Doista, šerijatsko znanje je velika Allahova blagodat. Vjernik putem njega postiže stepene najbolji čestiti vjernika, visoke stepene i na dunjaluku i na ahiretu. Od najvećeg i najčasnijeg šerijatskog znanja – nakon znaja o Allahovoj knjizi Kuranu, jeste znaje o sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji zajedno sa Kur'anom predstavlja osnovu za dokazivanje u šerijatskim propisima.

Naši ispravni prethodnici mnogo su se zalagali na skupljanju dokaza iz časnog hadisa Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Pojedini od njih, prilikom pisanja hadiski zbirki, ogranilvali su se samo na hadise koji govore o šerijatskim propisima ne spominjući hadise koji govore o akaidu, živitopisu, odlikama, adabima i sl. kako bi onima koji izučavaju propise vjere olakšali pamćenje ovih hadisa i dokazivanje njima u svakom trenutku. Jedan od velikih islamskih autoriteta, El-Hafiz ahmed b. Alijj b. Hadžer El-Askalani (um.852. h.g.) na ovakav način napisao je svoje djelo „Bulugul-meram min edilletil-ahkam".

Djelo „Bulugul-meram" jedno je od značajnih hadiskih djela. Sadrži oko 1500 hadisa koji ustvari predstavljaju dokaze islamskih učenjaka za njihove stavove u svim fikhskim poglavljima. Stoga je Autor, rahmetullahi alejh, i samo djelo poredao po fikhskim poglavljima kako bi čitaocu spomenutih hadisa olakšao vraćanje, upoređivanje i argumentiranje istima u raznim pitanjima istih fikhskih poglavlja. Djelo se odlikuje posebnostima kojih su uskraćena mnoga druga hadiska djela. Neke od tih posebnosti su i:

1. Autor je spomenuo ocjenu hadisa: sahih, hasen i daif tako da onaj koji traži znanje nema potrebe za istraživanjem same vjerodostojnosti hadisa. U pojedinim slučajevima, Autora je

pretekao njegov kalem pa se pri ocjeni pojedinih hadisa desila greška, što smo mi, uz Allahovu pomoć, napomenuli u fusnotama.

2. Autor se ograničio samo na spominjanje dijelova hadisa u kojima se nalazi dokaz za određeni stav, što ga uz ostvareni cilj istovremeno čini i sažetijim. A mi smo, uz Allahovu pomoć, u fusnotama spomenuli izvode svih hadisa tako da onaj koji želi više može se vratiti na spomenuta hadiska djela u fusnotama.
3. Ukoliko hadis ima više verzija i u njima se nalaze korisne informacije, Autor ih je kratko i jasno spomenuo, tako da predanja jedna druga upotpunjavaju.
4. Autor je izvadio hadise iz najpoznatijih i najpriznatijih hadiskih zbirki: Musneda imama Ahmeda, Sahiha Buharije i Muslima, Četiri Sunena i drugih hadiskih zbirki.
5. Autor bi poglavlje, uglavnom, otpočinjao spominjanjem hadisa koji se nalaze kod Buharije i Muslima ili kod jednog od njih a zatim bi uslijedio s hadisima koji su zabilježeni u drugim hadiskim zbirkama kako bi vjerodostojni hadisi bili osnova svakog poglavlja od kojih se počinje i kojima se vraća a ostali hadisi dolaze kao pojašnjenje i upotpunjenje.
6. Ukoliko hadisi imaju mahane, bilo u samom tekstu ili u lancu prenosilaca, Autor ih istražuje i spominje.
7. Ukoliko hadis podržavaju druga predanja Autor kratko ukazuje na njih.
8. Na kraju knjige Autor je spomenuo prelijepo poglavlje spominjući u njemu hadise koji govore o raznim adabima ponašanja. Naslovio ga je „Sveobuhvatno poglavlje o adabima" kako bi se čitalac pored fikhskih propisa okoristio i propisima vezanim za ponašanje i lijep moral.

Zbog ovih i drugih posebnosti, djelo „Bulugul-meram" srdačno preporučujemo svakom muslimanu i svakoj muslimanci koji žele da jasno sa znanjem obožavaju svoga Gospodara, Allaha, subhanehu ve te'ala, slijedeći Kur'an i Sunnet do Sudnjega dana.

Hajrudin Tahir Ahmetović

16. rebiul-evvel, 1430. h.g/13. 03. 2009. god.

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

Hvala Allahu Gospodaru svih svjetova i neka je mir i spas na Njegovog odabranog poslanika i miljenika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu časnu porodicu i sve sljedbenike do Sudnjeg dana.

Nije postojao pod nebeskim svodom čovjek čijim riječima i postupcima je posvećena veća pažnja od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Bilo bi izrazito teško ili gotovo nemoguće pobrojati sve enciklopedije posvećene samo komentarima hadiskih zbirki, bez osvrta na druga djela koja tretiraju preostale hadiske discipline. Do današnjih dana islamski učenjaci općenito a hadiski eksperti posebno dolaze sa novim konstatacijama i metedologijom primjene hadisa, koji, svakako, odgovaraju općim islamskim načelima i ciljevima Šerijata. Ova činjenica nije začuđujuća ako izreke Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gledamo kroz prizmu hadisa u kome kaže: **„Dat mi je jezgrovit govor."** (Muttefekun alejhi)

Islamski učenjak i hadiski ekspert koji je ovoj časnoj nauci poklonio više nego skupine učenjaka bio je šejhul-islam kadija Ebul-Fadl b. Hadžer El-Askalani. Napisao je preko stotinu i pedeset djela i gotovo da nema segmenta u hadiskoj nauci o kojoj nije detaljno govorio. Komentar Buharijnog Sahiha bio je dug na vratu muslimana koga je izmirio Ibn-Hadžer naučnim opusom koga je nazvao "Fethul-Bari". Kada su ljudi tražili od imama Ševkanija da komentira Buharijin Sahih, citirao je hadis: **„Nema hidžre nakon oslobođenja Mekke** (El-fetha)", ciljajući time da je Ibn-Hadžer svojim Fethul-Barijem zatvorio sve praznine kada je u pitanju Sahihul-Buhari, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zatvorio ashabima vrata hidžre nakon oslobođenja Mekke

Djela imama Ibn-Hadžera imaju posebnu vrijednost kada je u pitanju izvornost i orginalnost citata koje prenosi od islamskih učenjaka. Naime, šejhul-islam El-Askalani je bio povjerenik centralne biblioteke u Kairu i njegova dostupnost literaturi je bila kud i kamo veća od njegovih

suvremenika, tako da mnoga djela koja je Ibn-Hadžer koristio i iz njih prenosio ono nisu imali prilike vidjeti.

Knjiga "Bulugul-meram" predstavlja jedno od najznačajnijih dijela kada su u pitanju sporedne hadiske zbirke. Autor šejhul-islam El-Askalani je sakupio osnovne hadise koji govore o fikhskim propisima i poredao ih po klasičnim poglavljima. Uglavnom je spominjao ocjenu hadisa bilo po vlastitom viđenju ili prenoseći riječi prethodnih učenjaka, osim hadisâ koji se nalaze kod Buharije ili Muslima. Tako je ova sažeta enciklopedija pojašnjenjem vjerodostojnosti predanja dobila potpuniju formu. Imam Zehebi u svome djelu "Bejanu zegalil-ilmi", str. 28, kaže: "Kakva korist od predaja gdje su izmješani ispravni i slabi hadisi, a ti ih ne kontrolišeš niti ko ih prenosi provjeravaš!"

Djelo "Bulugul-meram" ima brojne komentare, kako od starijih tako i od savremenih učenjaka. Od starijih učenjaka komentar su dali: Husejin b. Muhammed El-Magribi "El-bedrut-temam", Muhammed b. Ismail Es-Sanani "Subulus-selam", Siddik Hasan El-Kanudži "Fethul-allam". Od savremenih učenjaka komentar su dali: Sejfur-Rahman El-Mubarekfuri "Itihaful-kiram", Ibn-Baz, Ibn-Usejmin, Abdullah El-Bessam "Tevdihul-ahkam", Abdul-Aziz Er-Radžihi, Salih El-Fevzan i drugi.

Bezdvojbeno se nadam da će ova knjiga zbog svoje jedinstvenosti, relevantnosti, neuporedivosti i nezamjenjivih kvaliteta, naići na najbolji prijem kod široke čitalačke publike i ljubitelja hadisa, prvenstveno, daija, muslimanskih intelektualaca, studenata i učenika medresa. Molim Uzvišenog Allaha da najboljom nagradom obaspe prevodioca hfz. Emira Čajića i sve one koji su pomogli da ovo vrijedno djelo ugleda svjetlo dana i na bosanskom jeziku. Amin!

mr. Safet Kuduzović
U Sarajevu, 9. zul-kaade 1429. h.g/6. 11. 2008. god.

PREDGOVOR

Zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova, Njega hvalimo, od Njega pomoć, oprost i uputu tražimo, Njemu se kajemo, od Njega utočište tražimo od zla naših duša i naši loši djela. Koga Allah uputi, nema onog ko će ga u zabludu odvesti, a koga u zabludu odvede nema onog ko će ga uputiti. Svjedočim da nema istinskog božanstva koje zaslužuje da se obožava osim Allaha, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i njegov Poslanik. Allahu moj, učini salavat, selam i bereket na Svoga roba i vjerovjesnika Muhammeda i na svu njegovu porodicu i časne ashabe.

Proučavanje Sunneta je jedna od najbitnijih, najboljih i najčasnijih nauka kod Allaha, subhanehu ve te'ala, a traženje znanja izučavanjem hadiskih znanosti je jedno od najvrijednijih dobrih djela kojim se rob približava svom Gospodaru. Kada se govori o hadisu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, veoma je važno znati da je sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, vahj, tj. objava od Allaha, subhanehu ve te'ala, koju je Uzvišeni objavio Svome Vjerovjesniku uz posredstvo meleka Džibrila, alejhis-selam, i da je sunnet, kao argument iz kojeg se crpe šerijatski propisi, poput Kur'ana. Ucenjači ehli-sunneta imaju jednoglasan stav da je sunnet objava od Allaha, subhanehu ve te'ala, a na to upućuju i riječi Uzvišenog, u prijevodu značenja: "**On ne govori po hiru svome, to je samo objava koja mu se obznanjuje**". (Prijevod značenja En-Nedžmu, 3-4). Bilježi Darimi u svom Sunnenu (588), Ebu Davud u knjizi „Merasil", Hatib u knjizi „Kifaje", Ibn Abdul-Berr u svom „Džami'u" i Merruzi u „Kitabus-sunne" od tabi'ina Hassana ibn 'Atijje da je rekao: "Džibril se spuštao Vjerovjesniku sa Sunnetom kao što mu se spuštao sa Kur'anom". Kaže Hafiz Ibn Hadžer da mu je sened vjerodostojan (Fethul-Bari, 13/291), a takvim ga ocjenjuje i Albani u svome Tahridžu knjige „Iman" od Ibn Tejmije (str. 37). Bilježi Hatib u svojoj knjizi „Kifaje" od Ahmeda ibn Zejda ibn Haruna da je rekao: "Zaista je on (misli na Allahov Šerijat koji se sastoji od Kitaba i sunneta) ono što prenosi pouzdan od pouzdanog, a pouzdan od tabi'ina, a tabi'in od ashaba, a ashab od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve

sellem, a Poslanik od Džibrila, a Džibril od Allaha, subhanehu ve te'ala". Sve što je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, govorio i radio, doista je to objava od Allaha, azze ve dželle, a ako bi bio upitan o nekom propisu, a o tome mu je već došla obajava, obavijestio bi o tome, a ako ne imao po tom pitanju vahj od Allaha, subhanehu ve tea'ala, tada bi čekao vijest sa nebesa a ne bi govorio od sebe bez Allahove objave. Mnoštvo je hadisa koji su preneseni u ovom značenju, a jedan od njih bilježi Buharija i Muslim u svojim Sahihima da je J'ala ibn Umejje rekao Omeru, radijallhu anhum, da bi volio vidjeti Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu silazi objava. Pa kada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio sa ashabima na putu za Mekku, došao mu je neki čovjek u vunenom ogrtaču sa tragovima mirisa na tijelu, a već je zanijetio 'umru, i pitao ga o propisu onog koji se nalazi u njegovom stanju, tj. nosi šivenu odjeću i namirisao se nakon što je zanijetio obrede, što je zabranjeno muhrimu (tj. onom koji je ušao u obrede hadždža ili umre). S obzirom da Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije ništa prethodno objavljeno po tom pitanju, sačekao je sa odgovorom. Zatim su vidjeli da mu silazi objava, te je Omer išaretio J'ala ibn Umejji da dođe i gleda Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako mu silazi objava. Nakon što je prestala objava, Poslanik je rekao da mu dovedu čovjeka koji je pitao, pa ga je obavijestio da tri puta opere dijelove tijela na kojima se namirisao i da skine ogrtač. Dakle, ono što je Poslaniku tom prilikom objavljeno nije bio Kur'an nego sunnet, a to je dokaz da se u Allahovu, subhanehu ve te'ala, objavu ubrajaju propisi koje je Poslanik izrekao, u formi naredbe ili zabrane, i djela koja je prakticirao, i ovakvih primjera je mnogo u sunnetu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Učenjaci ovoga ummeta imaju jednoglasan stav da onome ko sazna nešto od sunneta, nije dozvoljeno da ostavi prakticiranje sunneta ybog bilo čijeg mišljenja, ma ko on bio. Shodno tome, ako znamo da je sunnet Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, objava od Allaha, subhanehu ve te'ala, onda možemo dokučiti veličinu i vrijednost tog znanja kod Uzvišenog.

Da bi se potpuno shvatila vrijednost knjige „Bulugul-meram" neophodno je predočiti vrstu knjiga kojoj pripada ovo djelo. Naime, složni su islamski učenjaci da su Kur'an i Sunnet dva osnovna izvora šerijata iz kojih se deriviraju šerijatski propisi. Sa druge strane, nema razilaženja među učenjacima da je uvjet da bi neko dostigao stepen mudžtehida, tj. učenjaka koji je na takvom stepenu znanja da šerijatske propise uzima direktno iz Kitaba i sunneta, da mora poznavati ajete i hadise iz kojih se uzimaju šerijatski propisi. Ti ajeti i hadisi iz kojih se uzimaju šerijatski propisi nisu svi ajeti koje sadrži Kur'an, kojih ima oko 6200, niti su to svi preneseni hadisi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kojih ima,kako smatraju neki učenjaci, oko 12000 bez ponavljanja. Zapravo, to su samo ajeti i hadisi koji govore o propisima, tj. iz kojih se izvode propisi čiji je broj dosta manji. Većina učenjaka je na stavu da je broj ajeta i hadisa iz kojih se uzimaju propisi ograničen, s tim da su se razišli oko toga koliki je njihov broj. Tako neki učenjaci, poput Gazalija, kažu da je broj tih ajeta 500, dok drugi kažu da je njihov broj mnogostruko veći. Ovo razilaženje je zasnovano na tome što dio učenjaka ubraja samo ajete koji direktno upućuju na propise, dok drugi dio učenjaka ubraja i ajete koji indirektno ukazuju na određene propise. Što se tiče broja hadisaiz kojih se uzimaju šerijatski propisi, jedni kažu da je njihov broj 500, što je veoma daleko od istine, a Ibnul-'Arebi kaže da je njihov broj 3000 hadisa, dok Imam Ahmed kaže da osnovnih hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na kojima počiva znanje, ima 1200, a učenici imama Ahmeda kažu da misli na hadise koje mora pozavati jadan učenjak. U svakom slučaju govor o ovome nema za cilj da se istražuje tačan broj ajeta i hadisa iz koji se crpe propisi i koje mišljenje je najbliže istini, nego je cilj ove tematike da se konstatuje da je broj ajeta i hadisa koji govore o propisima ograničen, tj. da ne obuhvata sve kur'anske ajete niti sav sunnet. Dakle, nije šart da ih učenjak zna napamet, nego je dovoljno da zna koji ajeti i hadisi govore o kojoj temi i gdje ih može naći kada mu zatrebaju, tj. u kojim knjigama se govori o propisima zasnovanim na tim ajetima i hadisima. U tom kontekstu, da bi se onima koji traže znanje i učenjacima olakšalo izučavanje ajeta koji sadrže propise, učenjaci su

napisali posebne knjige tefsira u kojima su sakupili samo ajete koji govore o propisima. Tako je Imam Šafija napisao knjigu "Ahkamul-Kur'an", a također, pod istim naslovom Ibnul-'Arebi, El-Džessas i Tahavija napisali su knjige tefsira u kojima su izdvojili samo ajete o propisima čiji broj ne prelazi hiljadu ajeta. Međutim, najbolja knjiga tefsira ovog tipa, kojoj nema ravne, je knjiga "El-Džami'u li ahkamil-Kur'an" imama Kurtubija, koju bi trebao posjedovati, iščitavati i izučavati svaki talibul-ilm (onaj koji traži znanje).

Također, da bi se olakšalo poznavanje, lakše pronalaženje, učenje napamet i izučavanje hadisa koji govore o propisima, učenjaci su napisali posebne zbirke hadisa u kojima su izdvojili samo hadise koji govore o fikhskim propisima. Jedna od tih knjiga je i „Bulugul-meram“, s tim,da je vrlo bitno napomenuti da knjiga „Bulugul-meram“ nije ni prva niti najbolja u svakom pogledu, kod mnogih učenjaka, od svih napisanih knjiga ove vrste. Na ovom mjestu je lijepo da se letimično spomene historijski pregled pisanja hadiskih knjiga ove vrste. Naime, dvije su vrste hadiskih knjiga ovog tipa: one sa senedom, tj. lancem prenosilaca, poput: Sunena Ebu Davuda, Ibn Madže, Darekutnija i Bejhekija. A Bejhekijev Sunen je najobuhvatnija knjiga hadisa koji govore o propisima (sadrži oko 22000 hadisa), a koja je ujedno i jedna od četiri najveličanstvenije pisane tvorevine u islamu. Prenosi Imam Zehebi u knjizi "Sijeru e'alamun-nubela'" (18/193) riječi učenjaka mudžtehida Izzuddina Abdusselama: "Kada su u pitanju islamske znanstvene knjige, nisam vidio bolje od knjige "El-Muhalla" od Ibn Hazma i knjige "El-Mugni" od Muveffekuddina (Ibn Kudame)",a Zehebi dodaje: "Treća od ovih knjiga je "Sunenu kubra" od Bejhekija, a četvrta "Temhid" od Ibn 'Abdul-berra, pa ko nabavi ove knjige, a bude inteligentan muftija i stalno ih bude iščitavao postaće istinski alim". Druga vrsta hadiskih knjiga ovog tipa su knjige u kojima se ne navodi lanac prenosilaca. Tih knjiga ima oko jedanaest: "Ahkamu kubra", "Ahkamu vusta" i "Ahkamu sugra" sve tri je napisao endeluski učenjaka Išbili, zatim "'Umdetu kubra" i "'Umdetul-ahakam" od Makdisija, potom "Delailul-ahkam" od Šeddada, "El-Munteka" od Medžduddina ibn Tejmije, a onda "El-Imam ..." i "El-Ilmam" od Ibn Dekika El-'Ida, "El-Muharrer" od Ibn 'Abdul-Hadija i na kraju kao kruna

"Bulugul-meram" od Ibn Hadžera. Nema sumnje da se Ibn Hadžer okoristio od svojih prethodnika, nadoknadio ono što je u njihovim knjigama nedostajalo i otklonio mahane koje su se kod njih nalazile, naročito je primjetno da je preuzeo mnogo iz knjige "El-Muharrer". Od ovih jedanaest gore spomenutih knjiga četiri od njih se danas izučavaju i komentarišu u školama, univerzitetima i mesdžidima. A to su: "'Umdetul-ahakam" od Makdisija, sadrži oko 450 hadisa, njen autor je izabrao hadise iz dva Sahiha te samim tim knjiga neobuhvata mnoge hadise koji govore o fikhskim propisima, s tim da ona najbolje odgovara početnicima u traženju znanja, njen najbolji komentar je "Ihkamul-ahkam" od Ibn Dekika el-'Ida. Zatim "El-Munteka" od Medžduddina, djeda Ibn Tejmije, sadrži oko 4000 hadisa, obuhvata skoro sve hadise vezane za fikhske propise te sa ovom karakteristikom nadmašuje "Bulugul-meram", njen najbolji komentar je djelo "Nejlul-evtar" od Ševkanija, a izučavanje ove knjige spada u zadnje faze traženja znanja. Treća od tih knjiga je "El-Muharrer" od Ibn 'Abdul-Hadija, sadrži oko 1300 hadisa, a jedna od njenih karakteristika je posebna pažnja koju je autor posvetio u davanju ocjene hadisima navođenjem mišljenja imama muhaddisa u čemu je ova knjiga nadmašila "Bulugul-meram". A četvrta od ovih knjiga je "Bulugul-meram" koja se smatra najboljim i najkorisnijim djelom u ovoj oblasti. Ona je osnovna knjiga u kojoj su sakupljeni temeljni hadiski dokazi sa kojima učenjaci dokazuju svoje stavove. Dovoljno je veličini ove knjige da ju je napisao Hafiz Ibn Hadžer, autor knjige "Fethul-Bari", komentar Buharijinog Sahiha, koja predstavlja hadisku enciklopediju kojoj nema ravne i koja se komotno može pridodati uz najveća remek-djela islama koja su naveli Zehebi i Izzuddin Abdusselam. Knjiga "Bulugul-meram" sadrži prije svega vjerodostojne hadise, kao i hadise oko čije ocjene su se učenjaci razišli, a sa njima se dokazuju mnogi propisi, a takođe i slabe hadise u onim fikhskim poglavljima gdje nije ništa vjerodostojno prenešeno. Autor ove knjige imao je za cilj sakupiti hadise iz svih poglavlja fikha sa kojima učenjaci mezheba dokazuju svoje stavove. Posebne karakteristike sa kojima se "Bulugul-meram" ističe nad ostalim knjigama iz ove hadiske oblasti mogu se rezimirati u sljedećem: autor knjige

je nastojao da navede iz hadisa samo onaj dio hadisa koji služi kao dokaz bez navođenja čitavog hadisa, čime je olakšano učenje napamet, u knjizi su navedeni samo hadisi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bez mišljenja ashaba i tabi'ina, osim u iznimnim situacijama kada to zahtijeva sama mes'ela, autor je uglavnom uz svaki hadis koji je van dva Sahiha navodio ocjenu hadisa ali bez pojašnjenja nastojeći da ne odulji knjigu, ono čime se autor "Buluga" posebno izdvaja je i navođenje hadiskih dodataka iz drugih rivajeta koji utječu na propis, sakupljeni hadisi u ovoj knjizi predstavljaju osnovne šerijatske argumente koje treba poznavati jedan učenjak. Mnogo je komentara napisano na ovu knjigu, a još uvijek je najistaknutiji među njima "Subulusselam" od jemenskog učenjaka Sane'anija, koji predstavanja skraćenu verziju komentara "Bedru temam" od jemenskog učenjaka Magribija. Šejh Silmi, jedan od savremenih šejhova, smatra da daija, ili onaj koji traži znanje i njima sličan, ne bi trebao da daje fetve, izlaze pred ljude kao učen i da govori o propisima vjere ako nije proučio, naučio, savladao i razumio ono što je u "Bulugul-meramu", zato što je on temelj šerijatskog znanja zasnovanog na argumentima. Iz ovih riječi se razumije, kao i iz prethodno navedenog, koliko je bitno za jednog muslimana koji želi da zasniva svoju vjeru na valjanim dokazima, da pristupi izučavanju ove knjige. Učenjaci ovog Ummeta uložili su mnogo truda da bi meni i tebi, poštovani brate, sakupili na jednom mjestu osnovne hadise na kojima su zasnovani temeljni propisi ove vjere, čime su nam olakšali put do Allahovog zadovoljstva u izučavanju i primjeni Sunneta u praksi. Bilježe Buharija i Muslim od Aiša da je njen otac Ebu Bekr, radijallahu anhuma, rekao: "Ja ne ostavljam ništa što je radio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nego radim kao što je on radio, zaista se bojim da bi skrenuo (sa Pravoga Puta) ako bi ostavio nešto što je on radio." Molim Uzvišenog Allaha da nagradi prevodioca ove knjige i sve one koji su doprinijeli da ona ugleda svjetlo dana i na našem jeziku. A naša zadnja dova je: sva zahvala pripada Allahu, Gospodaru svjetova.

mr.Zijad Ljakić

U Rijadu, 3 rebiul-evela, 1430. h.g./28.02.2009. god

BIOGRAFIJA AUTORA, rahmetullahi alejh

Ime mu je Šihabuddin Ebul-Fadl Ahmed b. Alijj b. Muhammed b. Muhammed b. Alijj b. Mahmud b. Ahmed b. Hadžer b. Ahmed el-Kenani el-Askalani el-Misri eš-Šafi'i. Rođen je u Egiptu 12. ša'bana 773. god. po H.

Majka mu je umrla dok je bio još beba, a otac mu je umro u njegovoj četvrtoj godini života. Nakon očeve smrti brigu o njemu je preuzeo Zekijjuddin Ebu Bekr b. Nuruddin Alija el-Harrubi, jedan od velikih egipatskih trgovaca. Allah, subhanehu ve te'ala, obdario ga je brzim i jakim pamćenjem. U svojoj devetoj godini naučio je Kur'an napamet, a zatim se posvetio učenju napamet drugih vrijednih naučnih djela. Tako je u svojim ranim godinama napamt naučio: „El-'Umde", „El-Havi es-Sagir", „Muhtesar Ibnil-Hadžib" i druga vrijedna djela.

Znanje je tražio pred velikim brojem učenjaka među kojima se posebno izdvajaju: El-Hafiz El-'Iraki – s kojim se konstantno družio punih deset godina, Ibnul-Mulekkin, Siradžuddin El-Bulkini pred kojim je sticao znanje iz fikha, Abdurrahman b. Rezin od kojeg je slušao Buharijin Sahih, Ibnu Džema'a, El-Fejruz Abadi pred kojim je sticao znanje iz arapskog jezika, El-Burhani Et-Tennuhi pred kojim je sticao znanje iz sedam kiraeta, i mnogi drugi. Mnogo brzo je čitao. Spominje se da je pročitao Buharijin Sahih za petnaest medžlisa-skupova koji su trajali od podne do ikindije. Muslimov Sahih pročitao je za pet medžlisa u roku od dva i po dana. Mu'džem sagir od Taberanija pročitao je na putovanju do Šama u jednom medžlisu između podne i ikindije-namaza. A za vrijeme provedeno u Damasku, otprilike dva mjeseca i deset dana, pročitao je oko stotinu tomova dodavajući svoje opaske.

Putovao je u mnoga mjesta u potrazi za znanjem. Od gradova gdje je duže boravio i sticao znanje su: Mekka, Medina, Damask, Bejtul-Makdis i San'a.

Također, on sam je imao mnoge učenike od kojih su najpoznatiji: Zekerija b. Muhammed el-Ensari, Es-Sehavi, El-Bika'i i drugi.

Iza sebe je ostavio mnoga naučna djela od kojih je većina iz oblasti časnog hadisa. Dr. Šakir Abdul-Mun'im u svome istraživačkom radu o životu i djelu Ibnu Hadžera el-Askalanija, rahmetullahi alejh, spominje sva njegova djela koja dosežu broj 282.

Od njegovih najpoznatijih djela je „Fethul-Bari" komentar Buharijinog Sahiha za kojeg svi učenjaci kažu da je najbolji komentar. Pisao ga je 25. god. i kada ga je završio 842. god. po H. napravio je veliku gozbu. Također, od njegovih poznatijih djela je i „Tehzibut-tehzib" u kojem je skupio biografije prenosilaca hadisa i spomenuo njihove ocjene. Djelo „El-Isabe fi temjiizis-sahabe" jedno je od njegovih poznatijih djela koje je posvetio biografijama ashaba Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i onome što oni prenose od hadisa. I svakako djelo „Bulugul-meram min edilletil-ahkam" jedno je od njegovih najpoznatijih djela koje i pored svoje kratkoće obuhvata fikhske propise po čemu se izdvaja od drugih hadiskih djela.

U godini 827. po H. prihvata se sudstva na egipatskim prostorima a zatim i na šamskim prostorima. Bio je hatib u Džamiji u Ezheru kao i u Džamiji Amra b. El-Asa u Kairu. Bio je na položaju muftije u „Kući pravde".

Umro je u petak naveče 18. zul-hidždžeta 852. god. po H. i ukopan je u Karafi.

TERMINOLOGIJA HADISKE NAUKE

Značenje hadiske nauke: To je nauka putem koje se spoznaje stanje prenosioca i onoga što on prenosi a što utiče na prihvatanje ili odbacivanje istog.
Korist hadiske nauke: Spoznaja šta se prihvata a šta odbacuje od hadisa uz razgraničavanje vjerodostojnih hadisa od slabih.

DEFINICIJE

Hadis, haber: sinonimi koji se upotrebljavaju za sve što se pripisuje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od riječi, djela i odobravanja.
Isnad, sened: sinonimi koji se koriste za lanac prenosilaca koji seže do metna.
Metn: govor do kojeg seže lanac prenosilaca.

PODJELA HADISA S OBZIROM NA PUTEVE KOJIMA SE PRENOSI

Mutevatir: Hadis koji se prenosi mnogobrojnim putevima -čiji broj nije određen-, toliko mnogobrojnim da se prenosioci nisu mogli složiti na laži.
Ahad: Hadis koji je došao do nas određenim ograničenim putevima, koji se, ukoliko je vjerodostojan, koristi kao argument, bilo u akaidu ili fikhu.

Vrste ahad hadisa:

Garib: Hadis u čijem se prenošenju izdvaja jedan prenosilac, makar u jednoj od generacija prenosilaca dotičnog hadisa.
Aziz: Hadis kojeg prenose u svakoj generaciji prenosilaca najmanje po dva prenosioca.
Mešhur, mustefid: Hadis kojeg prenose u svakoj generaciji tri i više prenosioca sve dok ne dostigne granicu mutevatir hadisa.

PODJELA HADISA S OBZIROM NA PRIHVATANJE

Sahih lizatihi: Hadis čiji je lanac prenosilaca spojen, koji se prenosi putem pouzdanih i u pamćenju jakih prenosilaca –od početka do kraja- i koji je siguran od svake iznimke i skrivene mahane.
Sahih ligajrihi: Hadis koji ispunjava uslove hadisa *hasena lizatihi* čiji su prenosioci slabijeg pamćenja od prenosilaca hadisa *sahiha lizatihi*, ali se podiže na ovaj stepen zbog mnoštva puteva kojima se prenosi.
Hasen lizatihi: Hadis koji ispunjava uslove hadisa *sahiha lizatihi* osim što su mu prenosioci slabijeg pamćenja i ne postoji ništa što bi nadomjestilo ovaj nedostatak.
Hasen ligajrihi: Hadis koji je u osnovi slab ali se njegova slabost podiže mnoštvom puteva kojima se prenosi usljed čega dostiže stepen prihvatanja.

VRSTE ODBAČENIH HADISA

Suprotno hadisima koji se prihvataju postoje hadisi koji se odbacuju. To su svi hadisi čiji je stepen niži od stepena hasen hadisa a do čega dolazi usljed neispunjavanja jednog ili više uslova. Slabost ovakvih hadisa se razlikuje pa ih stoga ima i više vrsta.

SLABI HADISI ZBOG GUBLJENJA POUZDANOSTI I PAMĆENJA

Muhtelit: Hadis u čijem se lancu prenosilaca nalazi prenosilac kod kojeg se javilo slabo pamćenje usljed njegove starosti ili gubljenja razuma ili gubljenja knjiga. Ono što je on prenosio od hadisa prije ovakvog stanja, ti hadisi se prihvataju, dok ukoliko se ne može razaznati koje je hadise prenosio prije a koje poslije ovakvog stanja, tada se staje i ne prihvata ništa od njega.
Munker: Hadis kojeg prenosi slab prenosilac i tim hadisom se suprotstavlja pouzdanom prenosiocu i njegova suprotnost je hadis **ma'ruf.**
Mubhem: Hadis u čijem se lancu prenosilaca nalazi nepoznati prenosilac.

Metruk: Hadis u čijem se lancu prenosilaca nalazi prenosilac koji je kod ljudi poznat kao lažac.
Mevdu'u: Hadis u čijem se lancu prenosilaca nalazi prenosilac koji je poznat po svjesnom iznošenju laži na Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

SLABI HADISI ZBOG PREKINUTOSTI U SENEDU

Munkati': Hadis u čijem lancu prenosilaca nedostaje jedan ili više prenosilaca ali ne uzastopno, prije ashaba.
Mu'dal: Hadis u čijem lancu prenosilaca -na bilo kojem mjestu- nedostaje dva ili više prenosilaca uzastopno.
Mu'allek: Hadis u čijem je lancu prenosilaca od početka izbrisan jedan ili više prenosilaca.
Mursel: Hadis kojeg prenosi tabi'in od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.
Mudelles: Hadis čiji je lanac prenosilaca prepravljen pa, prenosilac spominje da dotični hadis prenosi od tog i tog učitelja a ustvari ne prenosi ga od njega ili svog učitelja od kojeg prenosi hadis prenosilac spominje po imenu po kojem on nije poznat.

SLABI HADISI ZBOG PRISUTNOSTI IZNIMKE ILI SKRIVENE MAHANE

Šaz: Hadis kojeg prenosi prenosilac koji se prihvata ali se tim hadisom suprotstavlja prenosiocu koji je pouzdaniji od njega. Njegova suprotnost je hadis **mahfuz.**
Mu'allel: Hadis pri kojem se nalazi skrivena mahana koja utiče na njegovu vjerodostojnost iako po svojoj spoljašnjosti izgleda čist od te mahane. Razlog te mahane je greška prenosioca. Skrivena mahana može da se nađe u metnu ali u senedu je najčešća.
Mudtarib: Hadis koji se prenosi na kontradiktoran način i ne može se spojiti s drugim hadisima a jednaki su po jačini.

PODJELA HADISA S OBZIROM KOME SE PRIPISUJU

Merfu'u: Hadis koji se pripisuje Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i sadrži njegove riječi, djela i odobravanja, svejedno da li njegov lanac prenosilaca bio spojen ili prekinut.
Mevkuf: Ono što se pripisuje ashabu, svejedno da li lanac prenosilaca bio spojen ili prekinut.
Maktu'u: Ono što se pripisuje tabi'inu ili daljoj generaciji od riječi i djela, svejedno da li lanac prenosilaca bio spojen ili prekinut.
Musned: Hadis čiji lanac prenosilaca seže do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.

VRSTE DJELA IZ HADISKE NAUKE

El-Džami': Djelo u kojem je autor skupio hadise iz raznih poglavlja: akaida, fikha, adaba, tefsira, životopisa i odlika i sl., poput Sahiha imama Buharije.

El-Musned: Djelo u kojem je autor skupio hadise po redoslijedu ashaba, pa je na jednom mjestu spomenuo sve hadise koje prenosi jedan ashab bez obzira o kojim sve poglavljima govore ti hadisi. Najpoznatije ovakvo djelo jeste Musned imama Ahmeda.

Es-Sunen: Djelo u kojem je autor skupio hadise i poredao ih po fikhskim poglavljima, poput Sunena Ebu Davuda.

El-Mu'džem: Djelo u kojem je autor skupio hadise po redoslijedu učitelja, ili po redoslijedu njihovih imena ili po redoslijedu datuma njihove smrti i sl., poput tri mu'džema kod Taberanija.

El-Mustedrek: Djelo u kojem je autor spomenuo hadise koje je izostavio autor nekog drugog djela ali po njegovim uslovima, poput Mustedreka Hakima na Dva sahiha.

El-Mustahredž: Djelo u kojem autor posvećuje pažnju nekoj od vjerodostojnih zbirki, pa spominje iste hadise iz te zbirke ali sa svojim lancem prenosilaca a ne s onim lancima prenosilaca koje je spomenuo autor dotične vjerodostojne zbirke, poput Mustahredža Isma'ilijja na Buharijin Sahih.

El-'Ilel: Djelo u kojem autor skuplja hadise koji u sebi imaju neku skrivenu mahanu i pojašnjava tu mahanu, poput Darektnijevog 'Ilela ili Tirmizijinog 'Ilela.

El-Džuz': Djelo u kojem autor spominje hadise jednog čovjeka ili hadise koji govore o jednom pitanju, poput Buharijinog djela „Učenje iza imama".

El-Erbe'un: Djelo u kojem autor spominje četrdeset hadisa iz jednog ili više poglavlja. Najpoznatije takvo djelo je „El-Erbe'un" od imama Nevevija.

IBN HADŽEROV UVOD

Allahu neka je hvala na svim Njegovim javnim i tajnim, davnašnjim i sadašnjim blagodatima. Neka je salavat i selam na Njegovog Vjerovjesnika i Poslanika, Muhammeda, na njegovu porodicu i njegove ashabe koji su čvrsto stali u pomaganju njegove vjere, i neka je (salavat i selam) na sve one koji su došli iza njih i naslijedili njihovo znanje jer su učenjaci nasljednici Vjerovjesnika. Lijepih li nasljednika i onih koji se naslijeđuju!

A zatim: Ovo je sažetak koji sadrži osnovne hadiske dokaze za šerijatske propise. Nastojao sam ih sve spomenuti, kako bi se onaj ko ih nauči istaknuo među svojim savremenicima, kako bi se njima potpomogao onaj koji kreće na put traženja znanja i kako ih ne bi odbacio onaj koji traži krajnji ishod. Na kraju svakog hadisa spomenuo sam ko ga je sve od učenjaka zabilježio, želeći time uputiti savjet narodu.

Pod sedmericom se misli na: Ahmeda, Buhariju, Muslima, Ebu Davuda, Tirmiziju, Nesa'iju i Ibnu Madžu. Pod šestericom na iste izuzev Ahmeda. Pod petericom na iste izuzev Buharije i Muslima a ponekad kažem: „Četverica i Ahmed". Pod četvericom se misli na sve izuzev prve trojice[1]. Pod trojicom se misli na sve izuzev njih i zadnjeg [2]. Pod muttefekun alejh podrazumijevam Buhariju i Muslima i ponekad pored njih ne spominjem nikoga drugog. Sve mimo toga je pojašnjeno. Djelo sam nazvao „Vrhunac čežnje za šerijatskim dokazima".

Allaha, subhanehu ve te'ala, molim da ono što smo naučili ne učini dokazom protiv nas, i molim Ga da nas podrži u djelima kojima je On, subhanehu ve te'ala, zadovoljan.

---

[1] Tj. Ahmeda, Buharije i Muslima, pa se pod četvericom misli na: Ebu Davuda, Tirmiziju, Nesa'iju i Ibnu Madžu.

[2] Tj. Ahmeda, Buharije, Muslima i Ibnu Madže, pa se pod trojicom misli na: Ebu Davuda, Tirmiziju i Nesa'iju.

Knjiga

čistoće

POGLAVLJE O VODAMA

Čistoća mora

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلْبَحْرِ: ((هُوَ اَلطَّهُورُ مَاؤُهُ، اَلْحِلُّ مَيْتَتُهُ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ وَاَلتِّرْمِذِيُّ.

(1) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je o morskoj vodi: **„Ona je čista i čisteća. Dozvoljeno su morske životinje koje su u njoj uginule."** Bilježe četverica i Ibn Ebi Šejbe, i ovo je njegov citat, a vjerodostojnim ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Tirmizi.[3]

Čistoća vode

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَلْمَاءَ طَهُورٌ لَا يُنَجِّسُهُ شَيْءٌ)). أَخْرَجَهُ اَلثَّلَاثَةُ وَصَحَّحَهُ أَحْمَدُ.

(2) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Doista je voda čista, ništa je ne može onečistiti."** Bilježe ga trojica, a vjerodostojnim ga je ocijenio Ahmed.[4]

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ اَلْبَاهِلِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ ﷺ: ((إِنَّ اَلْمَاءَ لَا يُنَجِّسُهُ شَيْءٌ، إِلَّا مَا غَلَبَ عَلَى رِيحِهِ وَطَعْمِهِ، وَلَوْنِهِ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ وَضَعَّفَهُ أَبُو حَاتِمٍ.

---

[3] **Sahih.** Ebu Davud (83), Nesai (1/50, 176, 707), Tirmizi (69), Ibn Madže (386), Ibn Ebi Šejbe (131) i Ibn Huzejme (111).

[4] **Sahih.** Ebu Davud (66), Nesai (174) i Tirmizi (66). Ocjenu imama Ahmeda spominje El-Munziri u „Muhtesaru".

(3) Prenosi se od Ebu Umame el-Bahilija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Doista vodu ne može ništa onečistiti, osim onoga što nadvlada njen miris, okus ili boju."** Bilježi Ibn Madže, a Ebu Hatim ga smatra slabim.[5]

وَلِلْبَيْهَقِيِّ: ((اَلْمَاءُ طَاهِرٌ إِلَّا إِنْ تَغَيَّرَ رِيحُهُ، أَوْ طَعْمُهُ، أَوْ لَوْنُهُ؛ بِنَجَاسَةٍ تَحْدُثُ فِيهِ)).

(4) Kod Bejhekija stoji: **„Voda je čista osim ako se izmijene njen miris, okus ili boja nečistoćom koja dospije u nju."**[6]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا كَانَ اَلْمَاءَ قُلَّتَيْنِ لَمْ يَحْمِلْ اَلْخَبَثَ)) وَفِي لَفْظٍ: ((لَمْ يَنْجُسْ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ. وَابْنُ حِبَّانَ.

(5) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada voda (dostigne količinu) dva vrča, ne prima nečistoću."** U drugom predanju stoji: **„...ne može biti onečišćena."** Bilježe četverica, a vjerodostojnim ga ocjenjuju Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Hakim.[7]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَغْتَسِلُ أَحَدُكُمْ فِي اَلْمَاءِ اَلدَّائِمِ وَهُوَ جُنُبٌ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

---

[5] **Daif.** Ibn Madže (521). Hadis je slab zbog jednog od prenosilaca po imenu Rišdin b. Sa'd. Slabim su ga smatrali Ahmed b. Hanbel, Ibnu Me'in, Nesai, Ebu Zur'a, Ebu Hatim, Darekutni. Takoder, postoji i poremećenost i u samom lancu prenosilaca. Ocjenu Ebu Hatima spominje njegov sin u „El-'Ilelu" (1/44). Šejh Albani ga je ocijenio slabim.

[6] **Daif.** Bejheki u „Sunenu el-Kubra" (159-260). Hadis je slab zbog prenosioca po imenu Bekija b. El-Velid koji je prepravljao lance prenosilaca – bio *mudellis*.

[7] **Sahih.** Ebu Davud (63, 64, 65), Nesai (1/46 i 175), Tirmizi (67), Ibn Madže (517). Hadis je vjerodostojan iako su ga neki osporili zbog nečega što ne zaslužuje slabost. Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Huzejme (92), Hakim (132), Ibn Hibban (1249) i, takoder, Ahmed Šakir i Albani.

(6) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Neka se niko ne kupa u stajaćoj vodi dok je džunup.“** Hadis navodi Muslim. [8]

وَلِلْبُخَارِيِّ: ((لَا يَبُولَنَّ أَحَدُكُمْ فِي اَلْمَاءِ اَلدَّائِمِ اَلَّذِي لَا يَجْرِي، ثُمَّ يَغْتَسِلُ فِيهِ)).

(7) Kod Buharije stoji: **„Neka niko od vas ne mokri u stajaću vodu, a potom da se u njoj okupa.“** [9]

وَلِمُسْلِمٍ: ((مِنْهُ)) ، وَلِأَبِي دَاوُدَ: ((وَلَا يَغْتَسِلُ فِيهِ مِنْ اَلْجَنَابَةِ)).

(8) Kod Muslima stoji: **„da se njome okupa“** [10], a kod Ebu Davuda: **„I neka se u njoj ne kupa od džunupluka.“** [11]

Kupanje muškarca vodom koja ostane od žene i obratno

وَعَنْ رَجُلٍ صَحِبَ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ تَغْتَسِلَ اَلْمَرْأَةُ بِفَضْلِ اَلرَّجُلِ، أَوْ اَلرَّجُلُ بِفَضْلِ اَلْمَرْأَةِ، وَلْيَغْتَرِفَا جَمِيعًا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ. وَالنَّسَائِيُّ، وَإِسْنَادُهُ صَحِيحٌ

(9) Prenosi se od jednog Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se žena kupa ostatkom (vode poslije kupanja) muža, ili obratno, da se muž kupa ostatkom (vode poslije kupanja) žene, nego neka zajedno uzimaju vodu.“ Bilježe Ebu Davud i Nesai, a lanac prenosilaca mu je vjerodostojan. [12]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَغْتَسِلُ بِفَضْلِ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا . أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

---

[8] **Sahih.** Muslim (283).
[9] **Sahih.** Buharija (239).
[10] **Sahih.** Muslim (282).
[11] **Sahih.** Ebu Davud (70).
[12] **Sahih.** Ebu Davud (81), Nesai (1/130). Vjerodostojnim ga je ocijenio i šejh Albani.

(10) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao ostatkom vode od Mejmune [13], radijallahu anha. Bilježi Muslim. [14]

وَلِأَصْحَابِ "اَلسُّنَنِ": اِغْتَسَلَ بَعْضُ أَزْوَاجِ اَلنَّبِيِّ ﷺ فِي جَفْنَةٍ، فَجَاءَ لِيَغْتَسِلَ مِنْهَا، فَقَالَتْ لَهُ: إِنِّي كُنْتُ جُنُبًا. فَقَالَ: ((إِنَّ اَلْمَاءَ لَا يُجْنِبُ)). وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ.

(11) Kod autora zbirki Sunena stoji: Neka od Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga kupala se u jednoj posudi, pa je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da se okupa ostatkom te vode. Rekla je: „Bila sam džunup," a on je rekao: **„Voda se ne džunupi."** Tirmizi i Ibn Huzejme ocjenjuju ga vjerodostojnim. [15]

Voda koju je nalokao pas

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((طَهُورُ إِنَاءِ أَحَدِكُمْ إِذْ وَلَغَ فِيهِ اَلْكَلْبُ أَنْ يَغْسِلَهُ سَبْعَ مَرَّاتٍ، أُولَاهُنَّ بِالتُّرَابِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ، وَفِي لَفْظٍ لَهُ: ((فَلْيُرِقْهُ)). وَلِلتِّرْمِذِيِّ: ((أُخْرَاهُنَّ، أَوْ أُولَاهُنَّ بِالتُّرَابِ)).

(12) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Čišćenje posude nekog od iz koje je lokao pas je da je opere sedam puta, prvi put zemljom."** Bilježi Muslim [16]. U drugoj njegovoj predaji: **„Neka je prolije"** [17], a kod Tirmizija stoji: **„Posljednji ili prvi put sa zemljom."** [18]

---

[13] Mejmuna je jedna od supruga Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ibn Abbasova tetka, radijallahu anhum.
[14] **Sahih.** Muslim (323).
[15] **Sahih.** Ebu Davud (68), Tirmizi (65), Ibn Madže (370), Nesai (325), Ibn Huzejme (1/57).
[16] **Sahih.** Muslim (279/91).
[17] **Sahih.** Muslim (279, 89).
[18] **Sahih.**Tirmizi (91), gdje postoji još dodatak: **„A kada mačka naloče vodu iz nje, neka se opere jedanput."** Taj dodatak je vjerodostojan. Pogledati provjeru hadisa pod brojem 140. u knjizi „Nasihul-hadisi ve mensuhuhu" od Ibn Šahina.

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ فِي اَلْهِرَّةِ: ((إِنَّهَا لَيْسَتْ بِنَجَسٍ، إِنَّمَا هِيَ مِنْ اَلطَّوَّافِينَ عَلَيْكُمْ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ. وَابْنُ خُزَيْمَةَ.

(13) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao o mački: **„Ona nije nečista, ona je od onih koji često ulaze kod vas** [19]**."** Bilježe četverica, a Tirmizi i Ibn Huzejme ga ocjenjuju sahihom. [20]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: ((جَاءَ أَعْرَابِيٌّ فَبَالَ فِي طَائِفَةِ اَلْمَسْجِدِ، فَزَجَرَهُ اَلنَّاسُ، فَنَهَاهُمْ اَلنَّبِيُّ ﷺ فَلَمَّا قَضَى بَوْلَهُ أَمَرَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِذَنُوبٍ مِنْ مَاءٍ؛ فَأُهْرِيقَ عَلَيْهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(14) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je jednog dana neki beduin i pomokrio se u jednom kraju mesdžida. Ljudi htjedoše da ga spriječe, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, im to zabrani. Nakon što je (beduin) završio sa mokrenjem, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi da se donese velika posuda vode i da se izlije na mjesto gdje je mokrio." Muttefekun alejhi. [21]

Ribe, skakavci, jetra i slezena

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أُحِلَّتْ لَنَا مَيْتَتَانِ وَدَمَانِ، فَأَمَّا الْمَيْتَتَانِ: فَالْجَرَادُ وَالْحُوتُ، وَأَمَّا الدَّمَانُ: فَالطِّحَالُ وَالْكَبِدُ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَفِيهِ ضَعْفٌ.

---

[19] To je aluzija na slugu, koji stalno kruži oko svog gospodara služeći ga, uzeto iz riječi طوافون عليكم (Sura En-Nur, 58.).

[20] **Sahih.** Ebu Davud (75), Nesai (1/55 i 178), Tirmizi (92), Ibn Madže (367). Ibn Huzejme (104). Šejh Albani ga je ocijenio, također, vjerodostojnim i spomenuo da su ga još zabilježili: Malik (1/22/13), Ahmed (5/303/309), Darimi (1/821-188), Hakim (1/591-561) i Bejheki (1/542). Pogledaj: „Irvaul-galil" (1/192).

[21] **Sahih.** Buharija (219), Muslim (284).

(15) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Dopuštene su nam dvije strvine i dvije krvi. Dvije strvine su skakavci i riba, a dvije krvi su slezena i jetra."** Bilježe Ahmed i Ibn Madže, ali u njemu ima slabost.[22]

Muha u hrani

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا وَقَعَ اَلذُّبَابُ فِي شَرَابِ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْمِسْهُ، ثُمَّ لِيَنْزِعْهُ، فَإِنَّ فِي أَحَدِ جَنَاحَيْهِ دَاءً، وَفِي اَلْآخَرِ شِفَاءً)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ وَأَبُو دَاوُدَ، وَزَادَ: ((وَإِنَّهُ يَتَّقِي بِجَنَاحِهِ اَلَّذِي فِيهِ اَلدَّاءُ)).

(16) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada muha upadne u tečnost koju pije neko od vas, neka je zagnjuri, a onda neka je izvadi, jer je u jednom njezinom krilu otrov, a u drugom lijek."** Bilježe Buharija i Ebu Davud, koji dodaje: **„...ona se štiti svojim krilom u kome je otrov."**[23]

وَعَنْ أَبِي وَاقِدٍ اَللَّيْثِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((مَا قُطِعَ مِنْ اَلْبَهِيمَةِ وَهِيَ حَيَّةٌ فَهُوَ مَيِّتٌ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَاللَّفْظُ لَهُ.

---

[22] **Sahih mevkuf.** Ahmed (5690), Ibn Madže (3220). Lanac prenosilaca ovog hadisa je slab kao što je to spomenuo Hafiz. Busajri, rahmetullahi alejhi, u djelu „Misbahu-z-zudžadže" kaže: „U lancu prenosilaca nalazi se Abdur-Rahman b. Zejd b. Eslem koji je slab." Medutim, postoje druga vjerodostojna predanja, ali kao *mevkuf* predanja, tj. predanja koja sežu samo do nekog od ashaba. Mevkufom su ga ocijenili: Darekutni, Hakim, Bejheki, Ebu Zur'a, Ibnul-Kajjim. U ovom slučaju mevkuf predaja ima propis merfu' predaje, tj. predaje koja seže do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. I sam Hafiz kaže: „Ova predaja ima propis merfu' predaje jer su riječi ashaba: 'Ovo nam je dozvoljeno', ili 'Ovo nam je zabranjeno', poput riječi: 'Naredeno nam je', ili 'Zabranjeno nam je', pa zbog toga se može dokazivati ovim predanjem koje ima propis merfu'a." Isto kaže i imam Bejheki, rahmetullahi alejhi, pa je stoga i šejh Albani, rahmetullahi alejhi, ovaj hadis ocijenio i vjerodostojnim u „Silsilis-sahiha" (1118).

[23] **Sahih.** Buharija (3320, 5782), Ebu Davud (3844), Ahmed (7141) s valorizacijom šejha Ahmeda Šakira, rahmetullahi alejhi. U opaskama šejha Šakira nalazi se velika korist, stoga preporučujem svakome onome koji traži znanje da se vrati na „Musned" imama Ahmeda i pod hadisom (7141) pročita opaske šejha Ahmeda Šakira, rahmetullahi alejhi. A Allah, subhanehu ve te'ala, je najuzvišeniji i najznaniji.

(17) Prenosi se od Ebu Vakida el-Lejsija, radijallahu anhu, da je rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Strvina je sve što bude odsječeno od životinje dok je još živa."** Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, koji ovaj hadis smatra dobrim, a ovaj citat je Tirmizijev.[24]

POGLAVLJE O POSUDAMA

عَنْ حُذَيْفَةَ بْنِ الْيَمَانِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: ((لَا تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَا تَأْكُلُوا فِي صِحَافِهَا، فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا، وَلَكُمْ فِي الْآخِرَةِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(18) Prenosi se od Huzejfe b. Jemana, radijallahu anhu, da je rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ne pijte iz zlatne i srebrene posude! Ne jedite iz zlatnog i srebrnog posuđa, zlato i srebro su za njih na ovom, a za vas na budućem svijetu."** Muttefekun alejhi.[25]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ ((الَّذِي يَشْرَبُ فِي إِنَاءِ الْفِضَّةِ إِنَّمَا يُجَرْجِرُ فِي بَطْنِهِ نَارَ جَهَنَّمَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(19) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Onaj koji pije iz srebrene posude u svome stomaku grgolji vatru."** Muttefekun alejhi.[26]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دُبِغَ الْإِهَابُ فَقَدْ طَهُرَ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

---

[24] **Hasen.** Ebu Davud (2858), Tirmizi (1480) i kaže da je hadis hasen garib, Ahmed (5/218), Hakim (4/137) i kaže za hadis da je vjerodostojan, Ibn Madže (3216) i šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

[25] **Sahih.** Buharija (5426), Muslim (2067).

[26] **Sahih.** Buharija (5634), Muslim (2065).

(20) Prenosi se od Ibn Abbasa radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada se (sirova) koža uštavi, postaje čista."** Bilježi Muslim. [27]

وَعِنْدَ الْأَرْبَعَةِ: ((أَيُّمَا إِهَابٍ دُبِغَ)).

(21) A kod četverice stoji: **„Koja god se (sirova) koža uštavi..."** [28]

وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْمُحَبِّقِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((دِبَاغُ جُلُودِ الْمَيْتَةِ طُهُورُهَا)). صَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(22) Prenosi se od Seleme b. Muhabbika, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Štavljenje (sirovih) koža strvine je njihovo čišćenje."** Sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [29]

وَعَنْ مَيْمُونَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا، قَالَتْ: مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ بِشَاةٍ يَجُرُّونَهَا، فَقَالَ: ((لَوْ أَخَذْتُمْ إِهَابَهَا؟)) فَقَالُوا: إِنَّهَا مَيْتَةٌ، فَقَالَ: ((يُطَهِّرُهَا الْمَاءُ وَالْقَرَظُ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ.

(23) Prenosi se od Mejmune, radijallahu anha: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je jednog dana pored ovce koju su teglili, pa je rekao:

---

[27] **Sahih.** Muslim (366).

[28] **Sahih.** Nesai (773), Tirmizi (1728) i prenosi od pojedinih učenjaka da se za *ihab* – sirovu kožu ovdje misli na kožu životinja čije se meso jede; Ibn Madže (3609), od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, također. Napomena: Hafiz Ibn Hadžer, rahmetullahi alejhi, ovdje je pogriješio kada kaže: „A kod četverice", jer Ebu Davud (3594) ovaj hadis bilježi na isti način kao i Muslim, a ne kao preostala trojica autora Sunena.

[29] **Sahih.** Hafiz Ibn Hadžer, rahmetullahi alejhi, u djelu „Telhisul-habir" (1/205-206) spominje da su ovaj hadis zabilježili: Ahmed 824688), Nesai (7/173), Bejheki (1/17) i kaže: „Svi prenosioci su povjerljivi"; Ibn Hibban (124. u „Mevaridu") i kaže da je hadis vjerodostojan; Darekutni (1/49) koji kaže da je lanac prenosilaca dobar i da su svi prenosioci povjerljivi. Od Aiše, radijallahu anha, ovaj hadis su zabilježili: Nesai (4244), Tahavi (1/470), Ibn Hibban (4/105). El-Kettani i El-Munavi spominju da je ovaj hadis mutevatir, tj. dostigao je stepen kategoričnosti i prenosi ga više od četrnaest ashaba. Šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim, Sahih Džami'i-s-Sagir (3354, 3355).

'**Kad biste uzeli njenu kožu!**' Rekoše: 'Uginula je.' Reče: '**Očistit će je voda i lišće mimoze** [30].'" Bilježe Ebu Davud i Nesai. [31]

Posude nevjernika

وَعَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ الْخُشَنِيِّ ﷺ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّا بِأَرْضِ قَوْمٍ أَهْلِ كِتَابٍ، أَفَنَأْكُلُ فِي آنِيَتِهِمْ؟ فَقَالَ: ((لَا تَأْكُلُوا فِيهَا، إِلَّا أَنْ لَا تَجِدُوا غَيْرَهَا، فَاغْسِلُوهَا، وَكُلُوا فِيهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(24) Prenosi se od Ebu Sa'lebe el-Hušenija, radijallahu anhu, da je rekao: Rekao sam: „Allahov Poslaniče, mi živimo u zemlji ehli kitabija[32], pa da li ćemo jesti iz njihovog posuđa?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: **„Nemojte jesti iz njih, osim u slučaju da ne možete naći druge (posude). Tada ih operite i jedite iz njih!"** Muttefekun alejhi. [33]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَصْحَابَهُ تَوَضَّئُوا مِنْ مَزَادَةِ اِمْرَأَةٍ مُشْرِكَةٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ.

(25) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovi ashabi uzeli abdest iz mješine neke mnogoboškinje. Muttefekun alejhi kao dio dužeg hadisa. [34]

---

[30] Lišće mimoze koristi se za štavljenje kože.

[31] **Hasen.** Ebu Davud (4126), Nesai (174-175). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim s drugim predanjima koja ga podupiru u „Silsilis-sahiha" (2163). Hafiz u „Telhisul-habiru" (1/84) spominje da su ga zabilježili još: Malik (2/498), Ibn Hibban (2/291) i Darekutni (1/45). Ibn Seken i Hakim su ga ocijenili vjerodostojnim. Abdullah b. Abdur-Rahman el-Bessam, rahmetullahi alejhi, hadis je ocijenio dobrim s drugim predanjima koja ga podupiru, „Tevdihul-ahkam" (1/159).

[32] Narodi Knjige su židovi i kršćani.

[33] **Sahih.** Buharija (5478, 5488, 5496), Muslim (1930).

[34] **Sahih.** Buharija (344), Muslim (682), medutim na malo drugačiji način, a ne kako ga je spomenuo Hafiz.

Okivanje posude srebrom

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ قَدَحَ النَّبِيِّ ﷺ اِنْكَسَرَ، فَاتَّخَذَ مَكَانَ الشَّعْبِ سِلْسِلَةً مِنْ فِضَّةٍ. أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ.

(26) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da se razbila Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, posuda, pa je na mjesto pukotine stavio srebrenu žicu. Bilježi Buharija.[35]

POGLAVLJE O UKLANJANJU NEČISTOĆE I POJAŠNJENJU NEČISTOĆE

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلْخَمْرِ تُتَّخَذُ خَلًّا؟ قَالَ: ((لَا)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ .

(27) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Upitan je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o opojnom piću: Smije li se pretvoriti u sirće?', pa je rekao: **'Ne!'**" Bilježe Muslim i Tirmizi. Tirmizi kaže da je hadis hasen-sahih.[36]

Meso domaćeg magarca

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: لَمَّا كَانَ يَوْمُ خَيْبَرَ، أَمَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَبَا طَلْحَةَ، فَنَادَى: إِنَّ اَللَّهَ وَرَسُولَهُ يَنْهَيَانِكُمْ عَنْ لُحُومِ اَلْحُمُرِ اَلْأَهْلِيَّةِ، فَإِنَّهَا رِجْسٌ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(28) Također se prenosi od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Na dan Hajbera Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Ebu Talhi da

---

[35] **Sahih.** Buharija (3109).
[36] **Sahih.** Muslim (1983), Tirmizi (1295).

naglas viče: 'Doista su vam Allah i Njegov Poslanik zabranili meso domaćih magaraca, doista je ono pogano!'" Muttefekun alejhi.[37]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ خَارِجَةَ ﷺ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِمِنًى، وَهُوَ عَلَى رَاحِلَتِهِ، وَلُعَابُهَا يَسِيلُ عَلَى كَتِفَيَّ. أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَه.

(29) Prenosi se od Amra b. Haridže, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao nam je hutbu na Mini dok je bio na svojoj jahalici, a njena pljuvačka padala je po mojoj plećki." Bilježe Ahmed i Tirmizi, a Tirmizi ga ocjenjuje sahihom.[38]

Tretman sperme i mokraće na odjeći

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَغْسِلُ اَلْمَنِيَّ، ثُمَّ يَخْرُجُ إِلَى اَلصَّلَاةِ فِي ذَلِكَ اَلثَّوْبِ، وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى أَثَرِ اَلْغُسْلِ فِيهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(30) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prao bi spermu, a zatim odlazio na namaz u toj odjeći. A ja bih gledala u trag tog pranja." Muttefekun alejhi.[39]

وَلِمُسْلِمٍ: لَقَدْ كُنْتُ أَفْرُكُهُ مِنْ ثَوْبِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَرْكًا، فَيُصَلِّي فِيهِ.

(31) A kod Muslima stoji: „... strugala bih je sa odjeće Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, temeljito, i on bi klanjao u njoj ...".[40]

---

[37] **Sahih.** Buharija (4198), Muslim (1940) i dodaje: *„od šejtanskih djela"*.

[38] **Sahih.** Ahmed (186, 187, 238), Tirmizi (2120, 2121) i kaže da je hadis hasen-sahih; Ibn Madže (2712). Iako hadis u sebi ima slabosti, on je vjerodostojan zbog drugih predanja koja ga podupiru, a u prilog mu ide i predanje kod Buharije (6802) i Muslima (1671) u kojem se spominje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Urenjinima da piju mokraću deva. Pa, ako je mokraća deva čista, onda je preče da to bude i njena pljuvačka (Tevdihul-ahkam, 1/177).

[39] **Sahih.** Buharija (229), Muslim (289).

[40] **Sahih.** Muslim (288).

وَفِي لَفْظٍ لَهُ: لَقَدْ كُنْتُ أَحُكُّهُ يَابِسًا بِظُفُرِي مِنْ ثَوْبِهِ.

(32) Na drugom mjestu kod Muslima stoji: „... strugala sam suhu spermu svojim noktom sa njegove odjeće ..." [41]

وَعَنْ أَبِي اَلسَّمْحِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((يُغْسَلُ مِنْ بَوْلِ اَلْجَارِيَةِ، وَيُرَشُّ مِنْ بَوْلِ اَلْغُلَامِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(33) Prenosi se od Ebu Semha, radijallahu anhu, da je rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Oprat će se od mokraće ženskog dojenčeta, a poprskati od mokraće muškog dojenčeta."** Bilježe Ebu Davud i Nesai, a Hakim ga ocjenjuje sahihom. [42]

Menstrualna krv koja padne na odjeću

وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي دَمِ اَلْحَيْضِ يُصِيبُ اَلثَّوْبَ: ((تَحُتُّهُ، ثُمَّ تَقْرُصُهُ بِالْمَاءِ، ثُمَّ تَنْضَحُهُ، ثُمَّ تُصَلِّي فِيهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(34) Prenosi se od Esme bint Ebi Bekr, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao o krvi hajza koja padne na odjeću: **„Ostruži je, potom je trljaj vrhovima prstiju u vodi, zatim operi vodom, a onda klanjaj u toj odjeći."** Muttefekun alejhi. [43]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَتْ خَوْلَةُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، فَإِنْ لَمْ يَذْهَبْ اَلدَّمُ؟ قَالَ: ((يَكْفِيكِ اَلْمَاءُ، وَلَا يَضُرُّكِ أَثَرُهُ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَسَنَدُهُ ضَعِيفٌ.

---

[41] **Sahih.** Muslim (290).

[42] **Sahih.** Ebu Davud (376), Nesai (158), Ibn Madže (526), Ahmed (76), Hakim (166), a Zehebi kaže za hadis da je vjerodostojan. Albani ga je, također, ocijenio vjerodostojnim.

[43] **Sahih.** Buharija (227, 307), Muslim (291).

(35) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Havla je rekla: „O, Allahov Poslaniče, a ako ne iščezne krv?" Rekao je: **„Dosta ti je voda, neće ti štetiti njen trag (krvi)."** Bilježi Tirmizi sa slabim senedom.[44]

POGLAVLJE O ABDESTU

Vrijednost misvaka

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسِّوَاكِ مَعَ كُلِّ وُضُوءٍ)). أَخْرَجَهُ مَالِكٌ، وَأَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ

(36) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kad ne bih otežao svome ummetu, naredio bih im čišćenje zubi misvakom sa svakim abdestom."** Bilježe Malik, Ahmed i Nesai, sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme, a Buharija ga navodi kao mu'allek.[45]

Način uzimanja abdesta

وَعَنْ حُمْرَانَ؛ أَنَّ عُثْمَانَ ﷺ دَعَا بِوَضُوءٍ، فَغَسَلَ كَفَّيْهِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ مَضْمَضَ، وَاسْتَنْشَقَ، وَاسْتَنْثَرَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ يَدَهُ اَلْيُمْنَى إِلَى اَلْمِرْفَقِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ اَلْيُسْرَى

[44] **Sahih.** Hadis nije zabilježio Tirmizi, već Ebu Davud (365). Hafiz Ibn Hadžer ocijenio je hadis slabim zbog jednog od prenosilaca po imenu Ibnu Lehi'a koji je griješio u prenošenju nakon spaljivanja njegovih knjiga. Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, za hadis kaže da je vjerodostojan i da ga bilježe: Ebu Davud (365), Bejheki (27408) i Ahmed (8549) s vjerodostojnim lancem prenosilaca od njega. Hadis, iako se u njemu nalazi Ibn Lehi'a, od njega ga mnogi prenose od kojih je i Abdullah b. Vehb, a njegovi hadisi od Ibn Lehi'a su vjerodostojni, kao što to kažu mnogi hafizi. Šejh Abdullah el-Bessam, rahmetullahi alejhi, kaže da je hadis došao i drugim lancima prenosilaca u kojima se uopće ne spominje Ibn Lehi'a. Spomenuo ih je Ibn Hadžer u djelu „El-Isaba". Zabilježio ih je, takoder, Ibn Mende od Tarika b. Hafsa, on od Alije b. Sabita, on od Vazia b. Nafia, on od Ebu Seleme b. Abdur-Rahmana, a on od Havle bint Jesar. (Tevdihul-ahkam, 1/190).

[45] **Sahih.** Buharija (458, Feth) i (887), ali: *„sa svakim namazom"*; Muslim (252), Ahmed (2/460, 516), Nesai u „Sunenu Kubra" (298), Ibn Huzejme (140). Ibnul-Mulekkin, rahmetullahi alejhi, u „Bedrul-muniru" kaže: „Više od stotinu hadisa govori o misvaku."

مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَهُ اَلْيُمْنَى إِلَى اَلْكَعْبَيْنِ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ اَلْيُسْرَى مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ تَوَضَّأَ نَحْوَ وُضُوئِي هَذَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(37) Prenosi se od Humrana da je Osman, radijallahu anhu, tražio vodu za abdest, pa je oprao šake tri puta, potom isprao usta, zatim je ušmrkao vodu u nos i išmrkao je, potom je oprao lice tri puta, potom je oprao svoju desnu ruku do lakta tri puta, potom lijevu kao i desnu, potom je potrao glavu, potom je oprao svoju desnu nogu do članaka tri puta, pa lijevu isto tako, a potom je rekao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je uzeo abdest ovako kako sam ga ja uzeo." Muttefekun alejhi.[46]

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه فِي صِفَةِ وُضُوءِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ وَاحِدَةً. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُد.

(38) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, u opisu Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, uzimanja abdesta da je rekao: „I potrao je glavu jedanput." Bilježi Ebu Davud. Takoder su ga zabilježili Tirmizi i Nesai sa sahih senedom. Tirmizi kaže da je ovo nešto najvjerodostojnije u ovom poglavlju[47]

Način potiranja po glavi

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ يَزِيدَ بْنِ عَاصِمٍ رضي الله عنه فِي صِفَةِ اَلْوُضُوءِ قَالَ: وَمَسَحَ ﷺ بِرَأْسِهِ، فَأَقْبَلَ بِيَدَيْهِ وَأَدْبَرَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي لَفْظٍ: بَدَأَ بِمُقَدَّمِ رَأْسِهِ، حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ، ثُمَّ رَدَّهُمَا إِلَى اَلْمَكَانِ اَلَّذِي بَدَأَ مِنْهُ.

(39) Prenosi se od Abdullaha b. Zejda b. Asima, radijallahu anhu, u opisu abdesta da je rekao: „Potrao je, sallallahu alejhi ve sellem, glavu, tako što je potrao šakama prema naprijed a onda prema nazad ." Muttefekun alejhi.[48]

---

[46] **Sahih.** Buharija (159), Muslim (226).
[47] **Sahih.** Ebu Davud (115), Tirmizi (32), Nesai (92). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.
[48] **Sahih.** Buharija (186), Muslim (235).

وَفِي لَفْظٍ: بَدَأَ بِمُقَدَّمِ رَأْسِهِ، حَتَّى ذَهَبَ بِهِمَا إِلَى قَفَاهُ، ثُمَّ رَدَّهُمَا إِلَى اَلْمَكَانِ اَلَّذِي بَدَأَ مِنْهُ

(40) Na drugom mjestu: „... počeo bi od prednjeg dijela glave dok ne bi njima dvjema (rukama) stigao do potiljka, potom bi ih vratio na isto mjesto odakle je počeo." [49]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا فِي صِفَةِ اَلْوُضُوءِ قَالَ: ثُمَّ مَسَحَ ﷺ بِرَأْسِهِ، وَأَدْخَلَ إِصْبَعَيْهِ اَلسَّبَّاحَتَيْنِ فِي أُذُنَيْهِ، وَمَسَحَ بِإِبْهَامَيْهِ ظَاهِرَ أُذُنَيْهِ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(41) Prenosi se od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, u opisu abdesta, da je rekao: „Potom je potrao glavu, a onda stavio kažiprste u uši i potrao palčevima vanjski dio ušiju." Bilježe Ebu Davud i Nesai, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom. [50]

Ušmrkavanje vode nakon buđenja iz sna

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا اِسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَلْيَسْتَنْثِرْ ثَلَاثًا، فَإِنَّ اَلشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(42) Prenosi se od Ebu Hurejre radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada se neko od vas probudi, neka ušmrkne vodu i izbaci je tri puta, jer šejtan spava u nosnoj šupljini [51]."** Muttefekun alejhi. [52]

وَعَنْهُ ﷺ: ((إِذَا اِسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلَا يَغْمِسْ يَدَهُ فِي اَلْإِنَاءِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلَاثًا فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

---

[49] **Sahih.** Buharija (185), Muslim (235).
[50] **Hasen.** Ebu Davud (135), Nesai (140), Ibn Madže (422), Ibn Huzejme (174).
[51] Izraz خيشوم se koristi za najviši dio nosa, ili za čitav nos, ili za nosnu hrskavicu.
[52] **Sahih.** Buharija (3295), Muslim (238).

(43) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu: **„Kada se neko od vas probudi, neka ne zagnjuruje svoju ruku u posudu dok je ne opere tri puta, doista on ne zna gdje mu je ruka prenoćila.“** Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat. [53]

وَعَنْ لَقِيطِ بْنُ صَبْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَسْبِغْ اَلْوُضُوءَ، وَخَلِّلْ بَيْنَ اَلْأَصَابِعِ، وَبَالِغْ فِي اَلِاسْتِنْشَاقِ، إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَائِمًا)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(44) Prenosi se od Lekita b. Sabire, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Upotpuni abdest, prođi prstima između ručnih i nožnih prstiju, dobro isperi nos, osim ako postiš.“** Bilježe Ebu Davud, Tirmizi, Nesai i Ibn Madže, Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom. [54]

وَلِأَبِي دَاوُدَ فِي رِوَايَةٍ: ((إِذَا تَوَضَّأْتَ فَمَضْمِضْ)).

(45) U jednom rivajetu kod Ebu Davuda stoji: **„... kada uzimaš abdest, isperi usta ...“**

وَعَنْ عُثْمَانَ ﵁ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُخَلِّلُ لِحْيَتَهُ فِي اَلْوُضُوءِ. أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(46) Prenosi se od Osmana, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prolazio prstima kroz bradu prilikom uzimanja abdesta. Bilježi Tirmizi, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom. [55]

---

[53] **Sahih.** Buharija (162), Muslim (278).

[54] **Sahih.** Ebu Davud (142, 143), Nesai (1/66, 69), Tirmizi (38), Ibn Madže (448), Ibn Huzejme (150, 168). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban i Albani.

[55] **Daif.** Tirmizi (31), Ibn Huzejme (1/78, 79). Tirmizi kaže da je hadis hasen-sahih, zbog mnoštva predanja – više od deset – koja ga podupiru.

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْدٍ ‌رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ‌ﷺ أَتَى بِثُلُثَيْ مُدٍّ، فَجَعَلَ يَدْلُكُ ذِرَاعَيْهِ . أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(47) Prenosi se od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, donijete su dvije trećine mudda [56] vode, pa je počeo da trlja svoje laktove." Bilježi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme. [57]

Da li su uši dio glave?

وَعَنْهُ ‌رضي الله عنه أَنَّهُ رَأَى اَلنَّبِيَّ ‌ﷺ يَأْخُذُ لِأُذُنَيْهِ مَاءً خِلَافَ اَلْمَاءِ اَلَّذِي أَخَذَ لِرَأْسِهِ. أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيّ . وَهُوَ عِنْدَ "مُسْلِمٍ" مِنْ هَذَا اَلْوَجْهِ بِلَفْظِ: وَمَسَحَ بِرَأْسِهِ بِمَاءٍ غَيْرَ فَضْلِ يَدَيْهِ، وَهُوَ اَلْمَحْفُوظ.

(48) Prenosi se od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je za pranje ušiju uzeo drugu vodu, a ne onu koju je koristio za potiranje glave. Bilježi Bejheki.
Kod Muslima je zabilježen na ovaj način: „I potrao je po glavi vodom koja nije ostala od pranja ruku [58]" a ovaj hadis je mahfuz.[59]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ‌رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتَ رَسُولَ اَللَّهِ ‌ﷺ يَقُولُ: ((إِنَّ أُمَّتِي يَأْتُونَ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ غُرًّا مُحَجَّلِينَ، مِنْ أَثَرِ اَلْوُضُوءِ، فَمَنْ اِسْتَطَاعَ مِنْكُمْ أَنْ يُطِيلَ غُرَّتَهُ فَلْيَفْعَلْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِم.

(49) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Moj ummet će doći na Sudnji dan svijetlih lica i svijetlih udova od tragova abdesta, pa**

---

[56] Mudd je mjera za količinu. Iznosi koliko može stati u pregršt dvije osrednje čovjekove šake.
[57] **Sahih.** Ahmed (16006), Ibn Huzejme (118) i citat je njegov.
[58] Tj. uzeo je novu vodu, pored toga što su mu ruke bile mokre.
[59] Bejheki (196) i kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan, Muslim (236). Prvo predanje je šaz, dok je drugo predanje – kod Muslima – mahfuz čiji se propis prihvata.

ko može da uveća svoju svjetlinu – neka to učini.'" Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat. [60]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يُعْجِبُهُ اَلتَّيَمُّنُ فِي تَنَعُّلِهِ، وَتَرَجُّلِهِ، وَطُهُورِهِ، وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(50) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, oduševljavalo davanje prednosti desnoj strani kod obuvanja, češljanja, čišćenja i svih poslova. Muttefekun alejhi. [61]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا تَوَضَّأْتُمْ فابدأوا بِمَيَامِنِكُمْ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(51) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada uzimate abdest, počinjite sa vašom desnom stranom."** Bilježe četverica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme. [62]

وَعَنْ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ تَوَضَّأَ، فَمَسَحَ بِنَاصِيَتِهِ، وَعَلَى اَلْعِمَامَةِ وَالْخُفَّيْنِ. أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

---

[60] **Sahih.** Buharija (136), Muslim (246).

[61] **Sahih.** Buharija (168), Muslim (268).

[62] **Sahih.** Ebu Davud (4141), Ibn Madže (402), Tirmizi (1766), Nesai u djelu „Sunenu kubra" (5/482), Ibn Huzejme (178). Ovaj citat pripada Ibni Madži, dok kod Ebu Davuda i Ibni Huzejme stoji: „Kada se oblačite i kada uzimate abdest, počinjite s desnim dijelovima tijela." A što se tiče Tirmizije i Nesaija, kod njih je zabilježeno na sljedeći način: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi oblačio košulju, otpočinjao bi s desnim dijelovima tijela." Ovdje uvidamo pogrešku Hafiza Ibn Hadžera kada je ovako općenito, bez pojašnjenja, pripisao dotični hadis četverici autora Sunena. Vjerodostojnim ga je ocijenio i šejh Albani. Ibn Dekik el-Id, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Hadis zaslužuje da se smatra vjerodostojnim." Dobrim ga je ocijenio Nevevi u svome djelu „El-Medžmu'u", a još su ga zabilježili i: Ahmed (8438), Ibn Hibban (3/370), Bejheki, Taberani u „Evsatu" (2/21).

(52) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada uzeo abdest, i potrao po tjemenu turbanu i mestvama. Bilježi Muslim.[63]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا فِي صِفَةِ حَجِّ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ ﷺ: ((اِبْدَؤُوا بِمَا بَدَأَ اَللَّهُ بِهِ)). أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ، هَكَذَا بِلَفْظِ اَلْأَمْرِ وَهُوَ عِنْدَ مُسْلِمٍ بِلَفْظِ اَلْخَبَرِ.

(53) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, u opisu Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, hadždža, da je rekao, sallallahu alejhi ve sellem: **„Počnite s onim čime je Allah počeo."** [64] Ovako ga bilježi Nesai kao imperativ, a kod Muslima je kao obavještenje.

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ إِذَا تَوَضَّأَ أَدَارَ اَلْمَاءَ عَلَى مِرْفَقَيْهِ. أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(54) Prenosi se također od njega da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi prilikom uzimanja abdesta usmjerio vodu na laktove." Bilježi Darekutni sa slabim senedom.[65]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا وُضُوءَ لِمَنْ لَمْ يَذْكُرِ اِسْمَ اَللَّهِ عَلَيْهِ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

---

[63] **Sahih.** Muslim (274).

[64] **Sahih.** Muslim (1218), Nesai (536). Kod Muslima stoji kao što kaže Hafiz: „Otpočinjem s onim čime je Allah otpočeo." Na sličan način zabilježili su i: Ebu Davud (2/1905), Tirmizi (3/862), Ibn Madže (2/3074) i drugi.

[65] **Daif.** Darekutni (1/83). Hadis s ovim lancem prenosilaca je mnogo slab. U njemu se nalazi prenosilac po imenu El-Kasim b. Muhammed b. Akil. Ebu Hatim kaže za njega da se ostavlja i ne uzima. Ahmed kaže da ništa ne znači. Ebu Zur'a kaže da su mu hadisi nepoznati. O slabosti njegovog hadisa jasno su se izjasnili veliki učenjaci poput Munzirija, Ibn Salaha, Nevevija i drugih. Međutim, šejh Albani, rahmetullahi alejhi, uzimajući u obzir druge slične hadise (kod Tahavija i Taberanija) koji podupiru ovaj, ocijenio je hadis vjerodostojnim u „Silsilis-sahiha" (2067) i „Sahihu džami'i sagir" (4574). Ono što najviše pojačava ovaj hadis jeste hadis Nu'ajma b. Abdullaha el-Mudžemmira da je vidio Ebu Hurejru, radijallahu anhu, kako se abdesti tako što je oprao svoje lice i ruke skoro do ramena. Muslim (246).

(55) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Nema abdesta onaj koji (prilikom uzimanja abdesta) ne spomene Allahovo ime."** Prenose Ahmed, Ebu Davud i Ibn Madže sa slabim senedom.[66]

وَلِلتِّرْمِذِيِّ: عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ وَأَبِي سَعِيدٍ نَحْوُه قَالَ أَحْمَدُ: لَا يَثْبُتُ فِيهِ شَيْءٌ.

(56) A kod Tirmizija se navodi u hadisu od Seida b. Zejda[67] i Ebu Seida, radijallahu anhuma, slično tome.[68] Ahmed kaže: „Nije ništa vjerodostojno po tom pitanju."[69]

وَعَنْ طَلْحَةَ بْنِ مُصَرِّفٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَفْصِلُ بَيْنَ اَلْمَضْمَضَةِ وَالِاسْتِنْشَاقِ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(57) Prenosi se od Talhe b. Musarrifa, od njegova oca, a ovaj od djeda, radijallahu anhum: „Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da razdvaja između ispiranja usta i nosa." Bilježi Ebu Davud sa slabim senedom.[70]

---

[66] **Daif.** Ahmed (2/418), Ebu Davud (101), Ibn Madže (399). Hadis je dobar zbog drugih hadisa koji ga pojačavaju. Hafiz je u „Telhisu" rekao: „Mnoštvo hadisa ukazuje da oni imaju neku jačinu i da imaju osnove." Ševkani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Nema sumnje da mnoštvo puteva kojima je hadis došao ukazuje na ispravnost argumentiranja njime." Dobrim su ga ocijenili Ibn Salah i Ibn Kesir. Slabim ga je ocijenio Ahmed. Ebu Hatim i Ebu Zur'a, rahmetullahi alejhima, kažu da hadis nije vjerodostojan. A vjerodostojnim su ga ocijenili: Munziri, Ibnul-Kajjim, San'ani, Ševkani i Albani.

[67] **Daif.** Tirmizi (25) i kaže: „Ishak kaže: 'Ako bismillu ostavi namjerno, ponovit će abdest, ali ako je zaboravi ili ne zna, abdest će biti ispravan.'"

[68] El-Ilel el-kebir od Tirmizija (112).

[69] Mesail Ibni Hani (1/16/3), ali je hadis dobar zbog drugih hadisa koji ga pojačavaju, a čak su ga neki ocijenili i vjerodostojnim kao što je prethodio njihov spomen.

[70] **Daif.** Ebu Davud (139). Hafiz u „Telhisu" kaže: „U lancu prenosilaca nalazi se Lejs b. Ebi Sulejm, a on je slab. Ibn Hibban kaže za njega: 'Premeće lance prenosilaca, podiže prekinute lance i prenosi od vjerodostojnih prenosilaca ono što nije njihov govor. Od njega nisu prenosili Ibn Kattan, Ibn Me'in i Ahmed.'" Nevevi, rahmetullahi alejhi, u „Tehzibu esma" kaže: „Učenjaci su složni o njegovoj slabosti."

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ فِي صِفَةِ اَلْوُضُوءِ ثُمَّ تَمَضْمَضَ ﷺ وَاسْتَنْثَرَ ثَلَاثًا، يُمَضْمِضُ وَيَنْثِرُ مِنْ اَلْكَفِّ اَلَّذِي يَأْخُذُ مِنْهُ اَلْمَاءَ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيّ.

(58) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, o opisivanju abdesta: „Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izaprao usta i nos tri puta, čineći to iz šake kojom je uzimao vodu." Bilježe Ebu Davud i Nesai.[71]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْدٍ ﷺ فِي صِفَةِ اَلْوُضُوءِ ثُمَّ أَدْخَلَ ﷺ يَدَهُ، فَمَضْمَضَ وَاسْتَنْشَقَ مِنْ كَفٍّ وَاحِدَةٍ، يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثًا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(59) Prenosi se od Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, u opisu abdesta: „Zatim je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavio svoju ruku (u posudu za vodu) i izaprao usta i nos jednom šakom vode. To je uradio triput." Muttefekun alejhi.[72]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: رَأَى اَلنَّبِيُّ ﷺ رَجُلًا، وَفِي قَدَمِهِ مِثْلُ اَلظُّفْرِ لَمْ يُصِبْهُ اَلْمَاءُ. فَقَالَ: ((اِرْجِعْ فَأَحْسِنْ وُضُوءَكَ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيّ.

(60) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, primijetio je kod jednog čovjeka da je na njegovom stopalu ostalo suho koliko nokat, pa mu je rekao: '**Vrati se i lijepo uzmi abdest.**'" Bilježe Ebu Davud i Nesai.[73]

---

[71] **Sahih.** Ebu Davud (111), Nesai (95). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

[72] **Sahih.** Buharija (185), Muslim (235).

[73] **Hasen.** Ebu Davud (173). Učenjaci se razilaze kada je u pitanju ocjena ovog hadisa. Munziri kaže: „U lancu prenosilaca nalazi se Bekijje b. Velid, a o njemu ima govora." Ahmed kaže: „Lanac prenosilaca je dobar." Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Huzejme, Ebu Avane, Daja el-Makdisi. Bejheki kaže: „Svi prenosioci su povjerljivi i slaže se po pitanju njihove pravednosti." Hadis po značenju pojačava ono što bilježe Buharija (165) i Muslim (242) od Ebu Hurejre, Abdullaha b. Amra i Aiše, radijallahu anhum, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio nekog čovjeka kako se abdesti pa mu je ostalo neoprano na njegovom stopalo koliko je nokat. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu je ukazao na to i rekao: *„Teško li se petama od Vatre!"*

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ، وَيَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ إِلَى خَمْسَةِ أَمْدَادٍ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(61) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzimao bi abdest sa jednim muddom (vode), a kupao bi se sa jednim sa'om do pet muddova (vode)." Muttefekun alejhi.[74]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ يَتَوَضَّأُ، فَيُسْبِغُ اَلْوُضُوءَ، ثُمَّ يَقُولُ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، إِلَّا فُتِحَتْ لَهُ أَبْوَابُ اَلْجَنَّةِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِم وَالتِّرْمِذِيُّ، وَزَادَ: ((اَللَّهُمَّ اِجْعَلْنِي مِنْ اَلتَّوَّابِينَ، وَاجْعَلْنِي مِنْ اَلْمُتَطَهِّرِينَ)).

(62) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ko god abdesti i upotpuni svoj abdest, a zatim kaže: (Svjedočim da nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema sudruga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik), a da mu se ne otvore džennetska vrata."** Bilježe Muslim[75] i Tirmizi, koji dodaje: **„Allahu moj, učini me od onih koji se često kaju i koji se čiste."** [76]

---

[74] **Sahih.** Buharija (201), Muslim (325).
[75] **Sahih.** Muslim (234).
[76] **Daif.** Tirmizi (55). Što se tiče ovog dodatka kod Tirmizija, kaže se da u lancu prenosilaca postoji poremećenost i da ništa vjerodostojno ne postoji o ovome, pa ga je zbog toga slabim ocijenio Ahmed Šakir, rahmetullahi alejhi, a i drugi. Međutim, postoje drugi hadisi koji pojačavaju ovaj dodatak. Bilježe ih: Bezzar i Taberani u „Evsatu" od Sevbana, Ibn Madže od Enesa, Hakim u „Mustedreku" od Ebu Seida i drugi, zbog čega su ovaj dodatak potvrdili Mubarekfuri i Albani.

POGLAVLJE O POTIRANJU PO MESTVAMA

عَنْ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ قَالَ: كُنْتُ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَتَوَضَّأَ فَأَهْوَيْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ فَقَالَ: ((دَعْهُمَا، فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ)) فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(63) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je on počeo uzimati abdest. Sageo sam se da mu izujem mestve, a on mi je rekao: **'Ostavi ih, jer sam ih doista obukao na čiste noge.'** Pa je potrao po njima." Muttefekun alejhi. [77]

وَلِلْأَرْبَعَةِ عَنْهُ إِلَّا النَّسَائِيَّ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ مَسَحَ أَعْلَى اَلْخُفِّ وَأَسْفَلَهُ. وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْف .

(64) Četverica, osim Nesaija, od njega prenose da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, potrao po mestvama odozgo i odozdo. U senedu ovog hadisa ima slabosti. [78]

Način potiranja

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: لَوْ كَانَ اَلدِّينُ بِالرَّأْيِ لَكَانَ أَسْفَلُ اَلْخُفِّ أَوْلَى بِالْمَسْحِ مِنْ أَعْلَاهُ، وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَمْسَحُ عَلَى ظَاهِرِ خُفَّيْهِ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(65) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Kada bi bila vjera po mišljenju, preče bi bilo potirati donji dio mestvi od gornjega. Međutim, vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da potire po gornjem dijelu mestvi." Bilježi Ebu Davud sa dobrim senedom. [79]

---

[77] **Sahih.** Buharija (206), Muslim (274).
[78] **Sahih.** Ebu Davud (165), Tirmizi (97), Ibn Madže (550). Tirmizi je rekao: „Hadis ima svoje manjkavosti i od Sevra b. Jezida ne prenosi ga niko osim Velida b. Muslima. Upitao sam Ebu Zur'u i Muhammeda o ovome hadisu, pa su rekli: 'Nije vjerodostojan.'"
[79] **Sahih.** Ebu Davud (162). Autor u „Telhisu" je rekao: „O ovom pitanju postoji i hadis od Alije, radijallahu anhu, i lanac prenosilaca mu je vjerodostojan." Albani, rahmetullahi alejhi, ocijenio ga je vjerodostojnim.

وَعَنْ صَفْوَانَ بْنِ عَسَّالٍ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنَا إِذَا كُنَّا سَفْرًا أَنْ لَا نَنْزِعَ خِفَافَنَا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيهُنَّ، إِلَّا مِنْ جَنَابَةٍ وَلَكِنْ مِنْ غَائِطٍ، وَبَوْلٍ، وَنَوْمٍ . أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ وَصَحَّحَاه.

(66) Prenosi se od Safvana b. Assala, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao bi nam, kad bismo bili na putovanju, da ne skidamo naše mestve tri dana i tri noći, osim u slučaju džunupluka, ali ne poslije obavljanja velike i male nužde i spavanja." Bilježe Nesai, a Tirmizi, čiji je ovo citat, i Ibn Huzejme ga ocjenjuju sahihom. [80]

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ قَالَ: جَعَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ لِلْمُسَافِرِ، وَيَوْمًا وَلَيْلَةً لِلْمُقِيمِ. يَعْنِي: فِي اَلْمَسْحِ عَلَى اَلْخُفَّيْنِ. أَخْرَجَهُ مُسْلِم.

(67) Prenosi se od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je tri dana i noći za putnika, a dan i noć za mukima [81], tj. da potiru po mestvama." Bilježi Muslim. [82]

وَعَنْ ثَوْبَانَ ﷺ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ سَرِيَّةً، فَأَمَرَهُمْ أَنْ يَمْسَحُوا عَلَى اَلْعَصَائِبِ – يَعْنِي: اَلْعَمَائِمَ –وَالتَّسَاخِينِ– يَعْنِي: اَلْخِفَافَ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِم.

(68) Prenosi se od Sevbana, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je jednom prilikom vojnu izvidnicu i

[80] **Sahih.** Tirmizi (96), Nesai (127), Ibn Huzejme (196). Učenjaci se razilaze u ocjeni ovoga hadisa izmedu dobrog i vjerodostojnog. Tirmizi kaže da je hadis hasen-sahih i prenosi od Buharije da je rekao: „Hadis je dobar, i kada je u pitanju ovo vremensko ograničenje, nema ništa vjerodostojnije od ovog hadisa." Nevevi je rekao: „Hadis je došao vjerodostojnim putevima." Ibn Abdil-Hadi u „Muharreru" kaže: „Bilježe ga: Ahmed (17625), Nesai, Ibn Madže (478), Ibn Huzejme i Ibn Hibban (4/149)."

[81] Mukim je onaj koji boravi u mjestu koje nije mjesto njegovog stalnog boravka.

[82] **Sahih.** Muslim (276).

naredio im da potiru po turbanima i po mestvama." Bilježe Ahmed i Ebu Davud, a Hakim ga ocjenjuje sahihom. [83]

وَعَنْ عُمَرَ ﵁ -مَوْقُوفًا- وعَنْ أَنَسٍ ﵁ -مَرْفُوعًا-: ((إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ وَلَبِسَ خُفَّيْهِ فَلْيَمْسَحْ عَلَيْهِمَا، وَلْيُصَلِّ فِيهِمَا، وَلَا يَخْلَعْهُمَا إِنْ شَاءَ إِلَّا مِنْ جَنَابَةٍ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَالْحَاكِمُ وَصَحَّحَه.

(69) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, kao mevkuf i od Enesa, radijallahu anhu, kao merfu': **„Kada neko od vas uzima abdest i obuje mestve, neka potare po njima i neka klanja u njima. Ako hoće, neka ih ne skida, osim zbog džunupluka."** Bilježe Darekutni i Hakim, koji ga ocjenjuje sahihom. [84]

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ ﵁ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ رَخَّصَ لِلْمُسَافِرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ وَلَيَالِيَهُنَّ، وَلِلْمُقِيمِ يَوْمًا وَلَيْلَةً، إِذَا تَطَهَّرَ فَلَبِسَ خُفَّيْهِ: أَنْ يَمْسَحَ عَلَيْهِمَا. أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(70) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio putnicima tri dana i tri noći, a mukimu dan i noć, kada uzmu abdest i obuku mestve, da potiru po njima. Bilježe Darekutni i Ibn Huzejme, koji ga ocjenjuje sahihom. [85]

---

[83] Ahmed (5/277), Ebu Davud (146), Hakim (1/169). Vjerodostojnim ga je ocijenio Hakim i s njim se složio Zehebi. Međutim, Ibn Abdil-Hadi, rahmetullahi alejhi, u „Muharreru" kaže: „Bilježe ga Ahmed, Ebu Davud, Ebu Ja'la el-Musili i Hakim i kaže da je po uvjetima Muslima. Njegov govor je sporan, jer ga prenosi Sevr b. Zejd od Rašida b. Sa'da, a Muslim ne prenosi od Sevra, već samo Buharija, dok ni Buharija ni Muslim ne koriste hadise Rašida b. Sa'da." Hafiz u „Diraji" (1/72) kaže: „Lanac prenosilaca je prekinut i slabim ga je ocijenio Bejheki, a Buharija kaže: 'Hadis nije ispravan.'"

[84] **Šaz.** Darekutni (203), Hakim (181), ali je hadis šaz, jer se suprotstavlja jačem hadisu u kojem se spominje vremensko ograničenje mesha za putnika – tri dana i tri noći, i za onoga koji nije na putu – jedan dan i jednu noć.

[85] **Sahih.** Darekutni (194), Ibn Huzejme (192), Ibn Madže (556), Ibn Hibban (4/154), Ibnul-Džarud (2/232), Ibn Ebi Šejbe (1/2163). Vjerodostojnim ga je ocijenio Hattabi, a Bejheki prenosi da ga je Šafija, također, ocijenio vjerodostojnim. Tirmizi spominje u „Ilelu" da ga je Buharija ocijenio dobrim, kao i Nevevi u „Medžmu'u" (1/484).

وَعَنْ أُبَيِّ بْنِ عِمَارَةَ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ أَمْسَحُ عَلَى اَلْخُفَّيْنِ ؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: يَوْمًا؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: وَيَوْمَيْنِ؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). قَالَ: وَثَلَاثَةً؟ قَالَ: ((نَعَمْ، وَمَا شِئْتَ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَقَالَ: لَيْسَ بِالْقَوِيِّ.

(71) Prenosi se od Ubejja b. Imare, radijallahu anhu, da je pitao: „Allahov Poslaniče, da li da potirem po mestvama?" Rekao je: **„Da."** Pitao je: „Jedan dan?" Rekao je: **„Da."** Pitao je: „I dva dana?" Rekao je: **„Da."** Pitao je: „I tri dana?" Rekao je: **„Da, i koliko hoćeš."** Bilježi Ebu Davud i kaže: „Nije jak." [86]

POGLAVLJE O ONOME ŠTO KVARI ABDEST

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: كَانَ أَصْحَابُ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ -عَلَى عَهْدِهِ- يَنْتَظِرُونَ اَلْعِشَاءَ حَتَّى تَخْفِقَ رُؤُوسُهُمْ، ثُمَّ يُصَلُّونَ وَلَا يَتَوَضَّئُونَ . أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلدَّارَقُطْنِيّ وَأَصْلُهُ فِي مُسْلِمٍ .

(72) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „U vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi bi čekali jaciju dugo da bi im glave klonule od pospanosti, potom bi klanjali, a ne bi uzimali abdest." Bilježi Ebu Davud, a Darekutni ga ocjenjuje sahihom, a osnova mu se nalazi kod Muslima. [87]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: جَاءَتْ فَاطِمَةُ بِنْتُ أَبِي حُبَيْشٍ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي اِمْرَأَةٌ أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهُرُ، أَفَأَدَعُ اَلصَّلَاةَ ؟ قَالَ: ((لَا. إِنَّمَا ذَلِكَ عِرْقٌ، وَلَيْسَ بِحَيْضٍ، فَإِذَا أَقْبَلَتْ حَيْضَتُكِ فَدَعِي اَلصَّلَاةَ، وَإِذَا أَدْبَرَتْ فَاغْسِلِي عَنْكِ اَلدَّمَ، ثُمَّ صَلِّي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

---

[86] **Daif.** Ebu Davud (158). Hadis je slab i takvim su ga ocijenili: Buharija, Ebu Hatim, Darekutni, Ibn Abdil-Berr, Nevevi i Ibn Hadžer. (Telhisul-habir, 1/162). Nevevi u „Šerhu muhezzeb" spominje složnost islamskih učenjaka o slabosti ovoga hadisa.

[87] **Sahih.** Ebu Davud (200), Darekutni (1/131), Muslim (376). Vjerodostojnim su ga ocijenili Tirmizi (1/78) i Darekutni i Ibn Hadžer. Bejheki je rekao: „Prenosioci su mu prenosioci Sahiha."

(73) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Fatima b. Ebu Hubejš došla je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitala: 'Allahov Poslaniče, ja sam žena sa istihadom[88], nisam čista. Da li da ostavljam namaz?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne. To je krv iz vene, a nije krv hajza. Kada nastupi hajz, ostavi namaz, a kada prođe, operi krv sa sebe i klanjaj.'"** Muttefekun alejhi.[89]

وَلِلْبُخَارِيِّ: ((ثُمَّ تَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ)). وَأَشَارَ مُسْلِمٌ إِلَى أَنَّهُ حَذَفَهَا عَمْدًا.

(74) Kod Buharije stoji: **„... potom uzimaj abdest za svaki namaz."** Muslim je ukazao da je ovo namjerno izostavio.

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ قَالَ: كُنْتُ رَجُلاً مَذَّاءً، فَأَمَرْتُ اَلْمِقْدَادَ بْنَ اَلْأَسْوَدِ أَنْ يَسْأَلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَسَأَلَهُ. فَقَالَ: ((فِيهِ اَلْوُضُوءُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(75) Prenosi se od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam čovjek kome je puno isticao mezj[90], pa sam naredio El-Mikdadu da pita Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa ga je pitao. Rekao je: **'Za njega je abdest.'"** Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin.[91]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَبَّلَ بَعْضَ نِسَائِهِ، ثُمَّ خَرَجَ إِلَى اَلصَّلَاةِ وَلَمْ يَتَوَضَّأْ . أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَضَعَّفَهُ اَلْبُخَارِيّ.

[88] Istihada je isticanje krvi iz polnog organa u neuobičajno vrijeme mimo hajza.
[89] **Sahih.** Buharija (228), Muslim (333).
[90] Mezj je tečnost nježno bijele boje koja lagano ističe prilikom strastvenog nadražaja, a nije sperma.
[91] **Sahih.** Buharija (132), Muslim (303).

(76) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poljubio neke od svojih supruga, a onda izašao da klanja, a nije abdestio. Bilježi Ahmed, a Buharija ga ocjenjuje slabim.[92]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ: أَخَرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ، أَمْ لَا ؟ فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنْ اَلْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(77) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada neko od vas osjeti nešto u svom stomaku i posumnja da li je šta izašlo ili nije, neka ne izlazi iz mesdžida dok ne čuje zvuk ili osjeti smrad."** Bilježi Muslim.[93]

Dodirivanje spolnog organa

وَعَنْ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: مَسَسْتُ ذَكَرِي أَوْ قَالَ اَلرَّجُلُ يَمَسُّ ذَكَرَهُ فِي اَلصَّلَاةِ، أَعَلَيْهِ وُضُوءٍ ؟ فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((لَا، إِنَّمَا هُوَ بَضْعَةٌ مِنْكَ)). أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّان. وَقَالَ اِبْنُ اَلْمَدِينِيِّ: هُوَ أَحْسَنُ مِنْ حَدِيثِ بُسْرَةَ.

(78) Prenosi se od Talka b. Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Jedan čovjek je rekao: 'Dotakao sam svoj spolni organ', ili je rekao: 'Čovjek dotakne svoj spolni organ u namazu. Da li je obavezan uzeti abdest?' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne, to je samo jedan od tvojih**

---

[92] **Daif.** Ahmed (6/210). Slabim su ga ocijenili Buharija i mnogi drugi: Ebu Davud, Tirmizi, Nesai, Darekutni, Bejheki i Ibn Hazm. Pogledaj: „Ilel" od Ibn Ebi Hatima (110). Pojedini učenjaci su pojačali ovaj hadis drugim hadisima, a od tih učenjaka je i Abdul-Hakk. Zejlei' kaže da mu je lanac prenosilaca dobar, dok su ga Ahmed Šakir i Albani ocijenili vjerodostojnim zbog drugih hadisa koji ga pojačavaju. Pogledaj: „Sahih Sunen Tirmizi" (86) i „Sahih Sunen Ibni Madže" (502).
[93] **Sahih.** Muslim (362).

dijelova (organa).'" Bilježe peterica, a Ibn Hibban ga ocjenjuje sahihom. [94] Ibn Medini kaže: „Bolji je od hadisa Busre."

وَعَنْ بُسْرَةَ بِنْتِ صَفْوَانَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ مَسَّ ذَكَرَهُ فَلْيَتَوَضَّأْ)). أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّان. وَقَالَ اَلْبُخَارِيُّ: هُوَ أَصَحُّ شَيْءٍ فِي هَذَا اَلْبَابِ.

(79) Prenosi se od Busre b. Safvan, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko dotakne svoj spolni organ, neka uzme abdest."** Bilježe peterica, a Tirmizi i Ibn Hibban ga ocjenjuju sahihom. Buharija kaže: „Ovo je nešto najvjerodostojnije u ovom poglavlju." [95]

Abdest zbog povraćanja ili krvarenja iz nosa

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَصَابَهُ قَيْءٌ أَوْ رُعَافٌ، أَوْ قَلَسٌ، أَوْ مَذْيٌ فَلْيَنْصَرِفْ فَلْيَتَوَضَّأْ، ثُمَّ لِيَبْنِ عَلَى صَلَاتِهِ، وَهُوَ فِي ذَلِكَ لَا يَتَكَلَّمُ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَ هـ وَضَعَّفَهُ أَحْمَدُ وَغَيْرُهُ.

(80) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Koga zadesi povraćanje, krvarenje iz nosa, hrana i piće koji izađu iz stomaka na usta ili mezja, neka uzme abdest, a onda neka nastavi klanjati tamo gdje je stao, i neka pri tome ne govori."** Prenosi Ibn Madže, a slabim ga ocjenjuje Ahmed i drugi. [96]

---

[94] **Sahih.** Ahmed (4/23), Ebu Davud (182), Tirmizi (85), Nesai (165), Ibn Madže (483), Ibn Hibban (3/402), Darekutni (1/149). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Hibban, Taberani, Ibn Hazm i Albani, dok su ga slabim ocijenili: Šafija, Ebu Hatim, Ebu Zur'a, Darekutni, Bejheki i Ibnul-Dževzi. Ibn Hazm u djelu „Muhalla" (139) kaže da je ovaj hadis dokinut hadisom o naredbi uzimanja abdesta, a Allah najbolje zna.

[95] **Sahih.** Ahmed (6/406), Ebu Davud (181), Tirmizi (82), Nesai (447), Ibn Madže (479), Malik (93), Šafija (2/12), Ibn Hibban (1112). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Buharija, Ahmed, Ibn Me'in, Darekutni, Tirmizi, Hazimi, Bejheki i drugi. Pogledaj „Telhisul-habir" (1/214).

[96] **Daif.** Ibn Madže (1221). Slabim ga je ocijenio Albani, rahmetullahi alejhi.

Abdest zbog jedenja devinog mesa

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ﷺ أَنَّ رَجُلاً سَأَلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَتَوَضَّأُ مِنْ لُحُومِ اَلْغَنَمِ؟ قَالَ: ((إِنْ شِئْتَ)). قَالَ: أَتَوَضَّأُ مِنْ لُحُومِ اَلْإِبِلِ ؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِم.

(81) Prenosi se od Džabira b. Semure, radijallahu anhu, da je neki čovjek pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da li će uzeti abdest zbog (jedenja) mesa sitne stoke. Poslanik je odgovorio: **„Ako hoćeš“**, pa je čovjek pitao da li će uzeti abdest zbog (jedenja) devinog mesa, a Poslanik je odgovorio: **„Da.“** Billježi Muslim..[97]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ غَسَّلَ مَيِّتًا فَلْيَغْتَسِلْ، وَمَنْ حَمَلَهُ فَلْيَتَوَضَّأْ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَه وَقَالَ أَحْمَدُ: لَا يَصِحُّ فِي هَذَا اَلْبَابِ شَيْءٌ.

(82) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao***:*** **„Ko ogasuli mrtvaca, neka se okupa, a ko ga nosi, neka uzme abdest.“** Bilježe Ahmed, Nesai i Tirmizi, koji ga je ocijenio dobrim. Ahmed kaže: „Nema ništa vjerodostojno u ovom poglavlju.“ .[98]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ أَبِي بَكْرٍ رَحِمَهُ اَللَّهُ أَنَّ فِي اَلْكِتَابِ اَلَّذِي كَتَبَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لِعَمْرِو بْنِ حَزْمٍ: أَنْ لَا يَمَسَّ اَلْقُرْآنَ إِلَّا طَاهِرٌ. رَوَاهُ مَالِكٌ مُرْسَلاً، وَوَصَلَهُ النَّسَائِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَهُوَ مَعْلُولٌ.

(83) Prenosi se od Abdullaha b. Ebi Bekra, radijallahu anhuma, da u pismu koje je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napisao Amru b. Hazmu

---

[97] **Sahīh.** Muslim (360).

[98] **Hasen.** Ahmed (9554), Tirmizi (993), Ibn Madže (1463), Ibn Hibban (2/1080, 1158), dok ga Nesai ne bilježi. Pojedini učenjaci, poput Ahmeda i Ebu Davuda, ukazali su na slabost ovoga hadisa i većina učenjaka je stanovišta da je on mevkuf i da je dobar zbog mnoštva puteva kojima je došao. Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, ocijenio ga je vjerodostojnim u „Sahihu Sunena Ibni Madže“.

stoji: **„Da Kur'an dotiče samo čista osoba."** Bilježi Malik kao mursel, a Nesai i Ibn Hibban su mu spojili sened, ali je ma'lul. [99]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَذْكُرُ اَللَّهَ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَعَلَّقَهُ اَلْبُخَارِيّ.

(84) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spominjao bi Allaha u svakoj situaciji." Bilježi Muslim, a Buharija ga prenosi kao mu'allek. [100]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اِحْتَجَمَ وَصَلَّى، وَلَمْ يَتَوَضَّأْ. أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَلَيَّنَه.

(85) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao da mu se radi hidžama i klanjao je, a nije abdestio. Bilježi Darekutni i ocijenio ga kao lejjin. [101]

Spavanje i abdest

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((الْعَيْنُ وِكَاءُ السَّهِ، فَإِذَا نَامَتْ اَلْعَيْنَانِ اِسْتَطْلَقَ اَلْوِكَاءُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالطَّبَرَانِيُّ.

(86) Prenosi se od Muavije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Oko je kanapa zadnjice, pa kada oči zaspe, odriješi se kanapa."** Bilježe Ahmed i Taberani. [102]

---

[99] **Sahih.** Malik (468), Nesai (4853), Ibn Hibban (14/504). Islamski učenjaci se razilaze oko vjerodostojnosti ovog hadisa. Ibn Hazm kaže da je lanac prenosilaca prekinut i da se hadis ne može uzeti za dokaz; Ebu Davud kaže da hadis nije vjerodostojan, dok Ahmed kaže: „Nadam se da je hadis vjerodostojan", a Allah najbolje zna.

[100] **Sahih.** Buharija ga bilježi kao muallek (2/114 s Fethom), dok ga spojenog bilježi Muslim (373).

[101] **Daif.** Darekutni (1/151). Hadis je slab.

[102] **Hasen.** Ahmed (4/97), Taberani u „Kebiru" (19/372), Ebu Davud (203). Ibn Ebi Hatim je rekao: „Upitao sam oca o ova dva hadisa pa mi je rekao da nisu jaki." Ahmed je rekao: „Alijin hadis je pritvrđeniji od Muavijinog hadisa." Alijin hadis dobrim su ocijenili: Munziri, Ibn Salah i Nevevi.

وَزَادَ: ((وَمَنْ نَامَ فَلْيَتَوَضَّأْ)). وَهَذِهِ اَلزِّيَادَةُ فِي هَذَا اَلْحَدِيثِ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ دُونَ قَوْلِهِ: ((اِسْتَطْلَقَ اَلْوِكَاءُ)). وَفِي كِلَا الْإِسْنَادَيْنِ ضَعْفٌ.

Taberani dodaje: **„Ko zaspi, neka abdesti."** Ovaj dodatak nalazi se i kod Ebu Davuda u hadisu Alije, radijallahu anhu, ali bez riječi **„odriješi se kanapa"**. I u jednom i u drugom senedu ima slabosti.

وَلِأَبِي دَاوُدَ أَيْضًا، عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ مَرْفُوعًا: ((إِنَّمَا اَلْوُضُوءُ عَلَى مَنْ نَامَ مُضْطَجِعًا)). وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ أَيْضًا.

(87) Ebu Davud, također, prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, merfu': **„Abdest je samo za onoga koji zaspi ležeći."** Također mu je u senedu slabost.[103]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((يَأْتِي أَحَدَكُمُ الشَّيْطَانُ فِي صَلَاتِهِ، فَيَنْفُخُ فِي مَقْعَدَتِهِ فَيُخَيَّلُ إِلَيْهِ أَنَّهُ أَحْدَثَ، وَلَمْ يُحْدِثْ، فَإِذَا وَجَدَ ذَلِكَ فَلَا يَنْصَرِفُ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا أَوْ يَجِدَ رِيحًا)). أَخْرَجَهُ اَلْبَزَّار.

(88) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Šejtan dođe nekome od vas dok je u namazu i puhne u njegovu zadnjicu, pa mu se učini da je izgubio abdest, a nije ga izgubio. Kada se to dogodi, neka ne izlazi sve dok ne čuje zvuk ili ne osjeti smrad."** Navodi El-Bezzar.[104]

وَأَصْلُهُ فِي اَلصَّحِيحَيْنِ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْد.

---

[103] **Daif.** Ebu Davud (202). Slabim su ga ocijenili: Buharija, Ahmed, Tirmizi, Bejheki i Ibn Mulekkin koji kaže: „Hadis je slab i u tome su složni učenjaci hadisa." Sam Ebu Davud, rahmetullahi alejhi, kaže: „Hadis je munker."

[104] **Sahih.** El-Bezzar (281).

(90) Osnova mu je u dva Sahiha u hadisu Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu. [105]

وَلِمُسْلِمٍ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ نَحْوُهُ.

(91) A Muslim od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, navodi slično tome. [106]

وَلِلْحَاكِمِ. عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﷺ مَرْفُوعًا: ((إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الشَّيْطَانُ، فَقَالَ: إِنَّكَ أَحْدَثْتَ، فَلْيَقُلْ: كَذَبْتَ)). وَأَخْرَجَهُ اِبْنُ حِبَّانَ بِلَفْظِ: ((فَلْيَقُلْ فِي نَفْسِهِ)).

(92) Hakim navodi od Ebu Seida, radijallahu anhu, kao merfu': **"Kada nekom od vas dođe šejtan i kaže: 'Doista si izgubio abdest,' neka kaže: 'Lažeš!'"** Bilježi ga i Ibn Hibban, ali sa riječima: **„...neka kaže u sebi..."** [107]

POGLAVLJE O OBAVLJANJU NUŽDE

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ اَلْخَلَاءَ وَضَعَ خَاتَمَهُ . أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَهُوَ مَعْلُول.

(93) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u nužnik, skinuo bi svoj prsten." Prenose četverica, i hadis je ma'lul. [108]

---

[105] **Sahih.** Buharija (137), Muslim (361).
[106] **Sahih.** Muslim (362).
[107] **Daif.** Hakim (134), Ibn Hibban (2666).
[108] **Daif.** Ebu Davud (19), Tirmizi (1748), Nesai (5213), Ibn Madže (303). Ebu Davud kaže da je hadis munker. Autor kaže da ima manjkavosti jer postoji prekid između Ibn Džurejdža i Zuhrija. Ibnul-Kajjim, rahmetullahi alejhi, kaže: „Hadis je šaz, munker i garib."

Adabi ulaska u nužnik

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ اَلْخَلَاءَ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ اَلْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ)). أَخْرَجَهُ اَلسَّبْعَةُ.

(94) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi htio da uđe u nužnik, rekao: **„Allahu moj, utječem se Tebi od muških i ženskih šejtana."** Bilježe ga sedmerica. [109]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَدْخُلُ اَلْخَلَاءَ، فَأَحْمِلُ أَنَا وَغُلَامٌ نَحْوِي إِدَاوَةً مِنْ مَاءٍ وَعَنَزَةً، فَيَسْتَنْجِي بِالْمَاءِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(95) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao bi u nužnik, a ja i jedan dječak kao ja nosili bismo malu kožnu zdjelicu sa vodom i štap, pa bi se prao vodom." Muttefekun 'alejhi. [110]

وَعَنْ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ لِي اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((خُذِ اَلْإِدَاوَةَ)). فَانْطَلَقَ حَتَّى تَوَارَى عَنِّي، فَقَضَى حَاجَتَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(96) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: **'Uzmi kožnu zdjelicu.'** Zatim bi hodao dok se ne bi sklonio od mene i tada bi obavio prirodnu potrebu." Muttefekun alejhi. [111]

---

[109] **Sahih.** Buharija (142), Muslim (375), Ebu Davud (259, Tirmizi (269, Nesai 819), Ibn Madže (296), Ahmed (11536).
[110] **Sahih.** Buharija (152), Muslim (271).
[111] **Sahih.** Buharija (363), Muslim (274).

Mjesta na kojima je zabranjeno obavljati nuždu

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِتَّقُوا اَللَّاعِنِينَ: اَلَّذِي يَتَخَلَّى فِي طَرِيقِ اَلنَّاسِ، أَوْ فِي ظِلِّهِمْ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(97) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Čuvajte se djela dvojice prokletnika: onoga koji obavlja nuždu na putu (koji koriste) ljudi ili u hladu."** Bilježi Muslim.[112]

زَادَ أَبُو دَاوُدَ عَنْ مُعَاذٍ: ((وَالْمَوَارِدَ)).

(98) Ebu Davud dodaje, prenoseći od Muaza, radijallahu anhu: **„... i izvora."** [113]

وَلِأَحْمَدَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: ((أَوْ نَقْعِ مَاءٍ)). وَفِيهِمَا ضَعْفٌ.

(99) Bilježi Ahmed hadis koji prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma: **„... ili mjestima gdje se skuplja voda."** [114] U oba hadisa ima slabosti.

وَأَخْرَجَ اَلطَّبَرَانِيُّ اَلنَّهْيَ عَنْ تَحْتِ اَلْأَشْجَارِ اَلْمُثْمِرَةِ، وَضَفَّةِ اَلنَّهْرِ الْجَارِي. مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عُمَرَ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(100) Taberani bilježi hadis od Ibn Omera, radijallahu anhuma, sa slabim senedom, o zabrani obavljanja nužde pod plodonosnim stablom i na obali rijeke. [115]

---

[112] **Sahih.** Muslim (269).
[113] **Daif.** Ebu Davud (26). Njegov citat je: **„Čuvajte se triju prokletstava: (obavljanja) nužde na izvorima, po putu i u hladu."** Razlog slabosti jeste prekinutost lanca prenosilaca.
[114] **Daif.** Ahmed (2710). Razlog slabosti hadisa jeste prenosilac u lancu po imenu Ibnu Lehi'a.
[115] **Munker.** Taberani u „Evsatu" (3613). Razlog slabosti jeste prenosilac po imenu Furat b. Es-Saib koji je metruk.

Razgovor prilikom obavljanja nužde

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا تَغَوَّطَ اَلرَّجُلَانِ فَلْيَتَوَارَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا عَنْ صَاحِبِهِ، وَلَا يَتَحَدَّثَا. فَإِنَّ اَللَّهَ يَمْقُتُ عَلَى ذَلِكَ)). رَوَاهُ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلسَّكَنِ، وَابْنُ اَلْقَطَّانِ، وَهُوَ مَعْلُول.

(101) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada dva čovjeka obavljaju nuždu, neka se zaklone jedan od drugoga i neka ne pričaju, jer Allah se gnuša nad time."** Prenosi ga Ibn Seken i ocjenjuje ga sahihom, i Ibn Kattan, ali je ma'lul. [116]

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يُمْسِكَنَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ، وَهُوَ يَبُولُ، وَلَا يَتَمَسَّحْ مِنْ اَلْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ، وَلَا يَتَنَفَّسْ فِي اَلْإِنَاءِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِم.

(102) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Neka niko od vas ne drži svoj spolni organ u desnoj ruci dok mokri, neka se ne briše poslije obavljanja nužde desnom rukom i neka ne puše u posudu."** Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat. [117]

وَعَنْ سَلْمَانَ ﷺ قَالَ: لَقَدْ نَهَانَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ نَسْتَقْبِلَ اَلْقِبْلَةَ بِغَائِطٍ أَوْ بَوْلٍ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِالْيَمِينِ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِأَقَلَّ مِنْ ثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، أَوْ أَنْ نَسْتَنْجِيَ بِرَجِيعٍ أَوْ عَظْمٍ رَوَاهُ مُسْلِم.

(103) Prenosi se od Selmana, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je da se okrećemo prema Kibli kada obavljamo veliku ili malu nuždu, da se podapiremo desnom rukom, da prilikom čišćenja upotrijebimo manje od tri kamenčića, i da se čistimo balegom ili kostima." Bilježi Muslim. [118]

---

[116] **Daif.** Ahmed (10917), Ebu Davud (15), Ibn Madže (342). Slabim ga je ocijenio šejh Albani.
[117] **Sahih.** Buharija (154), Muslim (267).
[118] **Sahih.** Muslim (262).

وَلِلسَّبْعَةِ مِنْ حَدِيثِ أَبِي أَيُّوبَ ﷺ : ((لَا تَسْتَقْبِلُوا اَلْقِبْلَةَ وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا بِغَائِطٍ وَلَا بَوْلٍ، وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا)).

(104) Sedmerica prenose hadis od Ebu Ejjuba, radijallahu anhu: **„Ne okrećite se prema Kibli ni prednjim ni zadnjim dijelom prilikom obavljanja velike ili male nužde, nego se okrećite prema istoku ili zapadu."** [119]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَتَى اَلْغَائِطَ فَلْيَسْتَتِرْ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُد.

(105) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko ode da obavi veliku nuždu neka se zakloni."** Bilježi Ebu Davud. [120]

وَعَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا خَرَجَ مِنْ اَلْغَائِطِ قَالَ: ((غُفْرَانَكَ. أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ)). وَصَحَّحَهُ أَبُو حَاتِمٍ، وَالْحَاكِم.

(106) Također se od nje prenosi da bi nakon obavljanja velike nužde rekao: **„Gufraneke - Tvoj oprost."** Bilježe peterica, a Ebu Hatim i Hakim su ga ocijenili sahihom. [121]

---

[119] **Sahih.** Buharija (144), Muslim (264), Ahmed (23047), Ebu Davud (9), Tirmizi (8), Nesai (21), Ibn Madže (318).

[120] **Daif.** Ebu Davud (35). Hadis je slab, ovakav od Aiše, radijallahu anha, međutim, sličan hadis se prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i on je dobar, a neki su ga učenjaci ocijenili i vjerodostojnim.

[121] **Sahih.** Ahmed (24694), Ebu Davud (30), Tirmizi (7), Nesai u „Sunenu kubra" (6/24), Ibn Madže (300), Ibn Ebi Hatim (1/43), Hakim (1/58). Vjerodostojnim su ga još ocijenili: Ibn Huzejme (1/48), Ibn Hibban (4/291), Ibnul-Džarud (2/23), Nevevi i Zehebi.

Čišćenje kostima ili životinjskim izmetom

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﵁ قَالَ: أَتَى اَلنَّبِيُّ ﷺ اَلْغَائِطَ، فَأَمَرَنِي أَنْ آتِيَهُ بِثَلَاثَةِ أَحْجَارٍ، فَوَجَدْتُ حَجَرَيْنِ، وَلَمْ أَجِدْ ثَالِثًا. فَأَتَيْتُهُ بِرَوْثَةٍ. فَأَخَذَهُمَا وَأَلْقَى اَلرَّوْثَةَ، وَقَالَ: ((هَذَا رِكْسٌ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيّ. زَادَ أَحْمَدُ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ: ((ائْتِنِي بِغَيْرِهَا)).

(107) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavio je veliku nuždu, pa mi je naredio da mu donesem tri kamenčića. Našao sam dva, a nisam našao treći, pa sam donio balegu. Uzeo je dva kamenčića, a bacio balegu i rekao: **'Ovo je prljavština.'**" Bilježi Buharija, a Ahmed i Darekutni dodaju: **„...daj mi nešto drugo..."** [122]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى أَنْ يُسْتَنْجَى بِعَظْمٍ، أَوْ رَوْثٍ وَقَالَ: ((إِنَّهُمَا لَا يُطَهِّرَانِ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَصَحَّحَه.

(108) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio upotrebu kostiju i balege prilikom čišćenja i rekao: **„To dvoje doista ne čiste."** Bilježi Darekutni i ocjenjuje ga sahihom. [123]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِسْتَنْزِهُوا مِنْ اَلْبَوْلِ، فَإِنَّ عَامَّةَ عَذَابِ اَلْقَبْرِ مِنْهُ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيّ.

---

[122] **Sahih.** Buharija (156), Ahmed (4287), Darekutni (1/55).

[123] **Sahih.** Darekutni (1/56). Na približan način zabilježio je i imam Buharija u svome Sahihu. El-Medžd u djelu „El-Munteka" kaže: „Zabilježio ga je je Darekutni i nakon njegovog spomena rekao je: 'Lanac prenosilaca je vjerodostojan.'" Isto je rekao i Ibn Dekik el-'Id u djelu „El-Ilmam".

(109) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Čuvajte se od mokraće, jer je većina kazne u kaburu zbog nje."** Bilježi Darekutni. [124]

وَلِلْحَاكِمِ: ((أَكْثَرُ عَذَابِ اَلْقَبْرِ مِنْ اَلْبَوْلِ)). وَهُوَ صَحِيحُ اَلْإِسْنَاد.

(110) Hakim bilježi: **„Najveći dio kazne u kaburu je zbog mokraće."** Sened hadisa je sahih. [125]

وَعَنْ سُرَاقَةَ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلْخَلَاءِ: أَنَّ نَقْعُدَ عَلَى اَلْيُسْرَى، وَنَنْصِبَ اَلْيُمْنَى. رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(111) Prenosi se od Surake b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio nas je ponašanju u nužniku: da sjedimo na lijevoj, a podignemo desnu nogu." Prenosi Bejheki, sa slabim senedom. [126]

وَعَنْ عِيسَى بْنِ يَزْدَادَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا بَالَ أَحَدُكُمْ فَلْيَنْثُرْ ذَكَرَهُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَه بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(112) Prenosi se od Isaa b. Jezdada, od njegovog oca, radijallahu anhuma, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada**

---

124 **Sahih.** Darekutni (1/128). Kod Buharije i Muslima postoji potpora ovome hadisu u kazivanju o kažnjavanju u kaburu onoga koji se nije čistio od mokraće.

125 **Sahih.** Hakim (1/183), Darekutni (1/128) i kaže da je hadis vjerodostojan. Hakim kaže da je hadis po uvjetima Buharije i Muslima i s njim se u tome slaže i Zehebi. Vjerodostojnim su ga ocijenili, takoder, Nevevi i Ševkani. Medutim, Darekutni u djelu „El-Ilel" (8/208) razmatra razilaženje oko ovoga hadisa, da li je merfu' ili mevkuf predaja, i kaže: „Ispravnije je da je mevkuf predaja."

126 **Daif.** Bejheki (1/96). Nevevi u „Medžmu'u" (2/89) ocijenio je hadis slabim zbog nepoznatih prenosilaca u lancu ovoga hadisa.

neko od vas mokri, neka otrese svoj spolni organ tri puta." Prenosi Ibn Madže sa slabim senedom.[127]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ سَأَلَ أَهْلَ قُبَاءٍ، فَقَالُوا: إِنَّا نُتْبِعُ اَلْحِجَارَةَ اَلْمَاءَ . رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ . وَأَصْلُهُ فِي أَبِي دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيِّ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ τ بِدُونِ ذِكْرِ اَلْحِجَارَةِ.

(113) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao stanovnike Kuba'a, pa su rekli: „Mi doista koristimo vodu nakon kamenčića."
Prenosi Bezzar sa slabim senedom[128], a osnova mu je kod Ebu Davuda i Tirmizija.[129] Sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme prenoseći ga od Ebu Hurejre, radijallahu anh, bez spominjanja kamenčića.[130]

POGLAVLJE O KUPANJU I PROPISU DŽUNUPA

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمَاءُ مِنَ اَلْمَاءِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(114) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Voda je od vode.**[131]
Prenosi Muslim, a osnova mu je kod Buharije.[132]

---

[127] **Daif.** Ibn Madže (326), Ahmed (18574), Ebu Davud u „Merasilu", Bejheki (1/113), Ebu Nuajm u „El-Me'arife", El-Ukajli u „Ed-Duafa" (3/381), svi preko Isaa b. Jezdada, a on od svoga oca. Ibn Me'in kaže: „Niti je Isa poznat niti njegov otac." Ebu Hatim kaže: „Njegovi hadisi su mursel i on se nije družio s Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem." Nevevi u „Šerhu muhezzeba" kaže: „Svi su složni da je on slab."
[128] **Daif.** El-Bezzar u „Kešful-estar" (247). Hejsemi u „Medžme'i" (1/212) kaže: „U lancu prenosilaca nalazi se Muhammed b. Abdul-Aziz b. Omer ez-Zuhri, a njega su slabim ocijenili Buharija i Nesai."
[129] **Sahih bez spominjanja kamenčića.** Ebu Davud (44), Tirmizi (3100) od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, ali bez spominjanja kamenčića i to je predanje koje Ibn Huzejme ocjenjuje vjerodostojnim kao što će autor spomenuti.
[130] Ibn Huzejme (83), Hakim (150), Taberani u sva tri mu'džema. Pogledaj „Medžme'a zevaid" (1/212).

Dodirivanje dva obrezana dijela

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا جَلَسَ بَيْنَ شُعَبِهَا اَلْأَرْبَعِ، ثُمَّ جَهَدَهَا، فَقَدْ وَجَبَ اَلْغُسْلُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(115) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada (muškarac) zauzme položaj između njene (ženina) četiri uda, potom spolno opći s njom, obavezno je kupanje.“** [133] Muttefekun alejhi. [134]

زَادَ مُسْلِمٌ: ((وَإِنْ لَمْ يُنْزِلْ)).

Muslim dodaje: **„... čak i ako ne ejakulira.“**

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلْمَرْأَةِ تَرَى فِي مَنَامِهَا مَا يَرَى اَلرَّجُلُ : ((تَغْتَسِلُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(116) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je o ženi koja vidi u snu ono što i muškarac: **„Okupat će se.“** Muttefekun alejhi. [135]

زَادَ مُسْلِمٌ: فَقَالَتْ أُمُّ سُلَيْمٍ : وَهَلْ يَكُونُ هَذَا؟ قَالَ: ((نَعَمْ فَمِنْ أَيْنَ يَكُونُ اَلشَّبَهُ؟))

(117) Muslim dodaje: Pa je Ummu Seleme pitala: „Može li to biti?“ Rekao je: **„Da, pa odakle da bude sličnost?“** [136]

---

[131] Pod prvom spomenutom vodom misli se na vodu za kupanje, dok se pod drugom misli na spermu zbog koje se kupa.
[132] **Sahih.** Muslim (343), Buharija (180).
[133] „Kada sjedne (tj. muškarac) između njene četiri grane (tj. između ženinih ruku i nogu), potom se potrudi oko nje (tj. ima odnos s njom), obavezno je kupanje.“
[134] **Sahih.** Buharija (291), Muslim (347).
[135] **Sahih.** Buharija (282), Muslim (311).
[136] To znači da dijete nastaje od muške i ženske tečnosti, pa čija tečnost nadvlada, dijete će mu biti slično.

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ اَلنَّبِيَّ ﷺ يَغْتَسِلُ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ اَلْجَنَابَةِ، وَيَوْمَ اَلْجُمُعَةِ، وَمِنْ اَلْحِجَامَةِ، وَمِنْ غُسْلِ اَلْمَيِّتِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(118) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kupao se zbog četiri stvari: zbog džunupluka, petkom, zbog hidžame i kupanja mrtvog." Prenosi Ebu Davud, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom. [137]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ فِي قِصَّةِ ثُمَامَةَ بْنِ أُثَالٍ، عِنْدَمَا أَسْلَم وَأَمَرَهُ اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَغْتَسِلَ. رَوَاهُ عَبْدُ اَلرَّزَّاقِ وَأَصْلُهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(119) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u priči o Sumami b. Usalu kada je primio islam, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se okupa. Prenosi Abdur-Rezzak, a osnova mu je muttefekun alejhi. [138]

Kupanje za džumu

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((غُسْلُ اَلْجُمُعَةِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُحْتَلِمٍ)). أَخْرَجَهُ اَلسَّبْعَة.

(120) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kupanje petkom je dužnost svakom punoljetnom."** Bilježe sedmerica. [139]

---

[137] **Daif.** Ebu Davud (348), Ibn Huzejme (256), Hakim (1/267). U lancu prenosilaca nalazi se čovjek po imenu Mus'ab b. Šejbe. Ahmed kaže za njega: „Prenosi munker hadise." Ebu Hatim kaže: „Ne hvale ga i nije jak." Slabim su ga, takoder, ocijenili i: Buharija, Šafija, Ebu Davud, Ibnul-Munzir i Hattabi. Ebu Zur'a kaže: „Ovaj hadis nije vjerodostojan." Pogledaj „El-Ilel" od Ibn Ebi Hatima (1/49).

[138] **Sahih.** Buharija (462), Muslim (1764), Abdur-Rezzak (9834), Bejheki (9/66), Ibn Huzejme (17125).

[139] **Sahih.** Buharija (879), Muslim (846), Ebu Davud (341), Nesai (1375), Ibn Madže (1089), Ahmed (3/60), a Tirmizi ne bilježi na ovakav način već: „Ko ide na džumu, neka se okupa" (492).

وَعَنْ سَمُرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ تَوَضَّأَ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ فَبِهَا وَنِعْمَتْ، وَمَنْ اِغْتَسَلَ فَالْغُسْلُ أَفْضَلُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيّ.

(121) Prenosi se od Semure, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ko uzme abdest petkom, to je divno, a ko se okupa, kupanje je bolje."** Prenose peterica, a Tirmizi ga ocjenjuje dobrim.[140]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُقْرِئُنَا اَلْقُرْآنَ مَا لَمْ يَكُنْ جُنُبًا. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَهَذَا لَفْظُ اَلتِّرْمِذِيِّ وَحَسَّنَهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّان.

(122) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučavao bi nas Kur 'an ukoliko ne bi bio džunup." Prenose ga peterica, a ovo je citat Tirmizija, koji ga ocjenjuje dobrim, a Ibn Hibban ga ocjenjuje sahihom.[141]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ أَهْلَهُ، ثُمَّ أَرَادَ أَنْ يَعُودَ فَلْيَتَوَضَّأْ بَيْنَهُمَا وُضُوءًا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

(123) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada neko priđe svojoj supruzi (da spolno opći), zatim želi ponoviti, neka uzme abdest između njih (prvog i drugog odnosa)."** Prenosi Muslim.[142]

زَادَ اَلْحَاكِمُ: ((فَإِنَّهُ أَنْشَطُ لِلْعَوْدِ)).

(124) Hakim dodaje: **„... to osvježava povratak."**[143]

---

[140] **Sahih.** Ahmed (19585), Ebu Davud (354), Tirmizi (497), Nesai (1380), Ibn Madže (1091). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u „Sahih Džami'i sagir" (5/6056).
[141] Ahmed (628), Ebu Davud (229), Tirmizi (146), Nesai (265), Ibn Madže (594), Ibn Hibban (799), Hakim (1/253), Darekutni (1/119), Bejheki (1/288). Albani ga je ocijenio slabim. Pogledaj – radi koristi – „Irvaul-galil" (2/241-242).
[142] **Sahih.** Muslim (308).
[143] **Sahih.** Hakim (1/152).

وَلِلْأَرْبَعَةِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَنَامُ وَهُوَ جُنُبٌ، مِنْ غَيْرِ أَنْ يَمَسَّ مَاءً. وَهُوَ مَعْلُول.

(125) Četverica prenose hadis Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi spavao a bio je džunup, bez doticanja vode." Hadis je ma'lul.[144]

Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, način kupanja

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا اِغْتَسَلَ مِنْ اَلْجَنَابَةِ يَبْدَأُ فَيَغْسِلُ يَدَيْهِ، ثُمَّ يُفْرِغُ بِيَمِينِهِ عَلَى شِمَالِهِ، فَيَغْسِلُ فَرْجَهُ، ثُمَّ يَتَوَضَّأُ، ثُمَّ يَأْخُذُ اَلْمَاءَ، فَيُدْخِلُ أَصَابِعَهُ فِي أُصُولِ اَلشَّعْرِ، ثُمَّ حَفَنَ عَلَى رَأْسِهِ ثَلَاثَ حَفَنَاتٍ، ثُمَّ أَفَاضَ عَلَى سَائِرِ جَسَدِهِ، ثُمَّ غَسَلَ رِجْلَيْهِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِم.

(126) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi se kupao od džunupluka, počinjao bi sa pranjem ruku, potom bi polio desnom po lijevoj ruci i oprao spolni organ, potom bi uzeo abdest. Potom bi uzeo vode i uvlačio bi svoje prste u korijen kose, potom bi istresao na glavu tri pregršti, a zatim bi polijevao i na ostatak svoga tijela, a potom oprao noge."Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.[145]

وَلَهُمَا فِي حَدِيثِ مَيْمُونَةَ: ثُمَّ أَفْرَغَ عَلَى فَرْجِهِ، فَغَسَلَهُ بِشِمَالِهِ، ثُمَّ ضَرَبَ بِهَا اَلْأَرْضَ

---

[144] **Sahih.** Ebu Davud (228), Tirmizi (118), Nesai u „Sunenu kubra" (5/332), Ibn Madže (583). Muslim je spomenuo manjkavosti u ovome predanju u djelu „Temjiiz" (181. str.). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. Tirmizi kaže: „Ako se i prihvati hadis kao vjerodostojan, onda se tumači da Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije doticao vodu za kupanje."

[145] **Sahih.** Buharija (248), Muslim (316).

(127) Njih dvojica prenose hadis Mejmune, radijallahu anha: „... potom bi istresao vode na spolni organ i oprao bi ga lijevom rukom, a onda bi rukom udario o zemlju."

وَفِي رِوَايَةٍ: فَمَسَحَهَا بِالتُّرَابِ – وَفِي آخِرِهِ: ثُمَّ أَتَيْتُهُ بِالْمِنْدِيلِ فَرَدَّهُ –، وَفِيهِ: وَجَعَلَ يَنْفُضُ الْمَاءَ بِيَدِهِ .

(128) A u drugom rivajetu: „Pa bi otrao ruku zemljom", a na kraju hadisa stoji: „... potom sam mu donijela krpu, a on ju je odbio", i dalje stoji: „... i počeo je otresati vodu svojom rukom." [146]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ إِنِّي اِمْرَأَةٌ أَشُدُّ شَعْرَ رَأْسِي، أَفَأَنْقُضُهُ لِغُسْلِ اَلْجَنَابَةِ ؟ وَفِي رِوَايَةٍ: وَالْحَيْضَةِ ؟ فَقَالَ: ((لَا، إِنَّمَا يَكْفِيكِ أَنْ تَحْثِي عَلَى رَأْسِكِ ثَلَاثَ حَثَيَاتٍ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(129) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslaniče, ja sam žena koja veže kosu na glavi, da li ću je razvezati radi kupanja zbog džunupluka?" U drugom rivajetu stoji: „... i radi menstruacije ..." Rekao je: **„Ne, dovoljno ti je da izliješ na glavu triput."** Prenosi Muslim.[147]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنِّي لَا أُحِلُّ اَلْمَسْجِدَ لِحَائِضٍ وَلَا جُنُبٌ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَة.

(130) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ja ne dozvoljavam boravak u mesdžidu ženi koja ima menstruaciju i džunupu."** Prenose Ebu Davud, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom. [148]

---

[146] **Sahih.** Buharija (249), Muslim (317).
[147] **Sahih.** Muslim (330).
[148] **Daif.** Ebu Davud (232), Ibn Huzejme (1327). Albani ga je ocijenio slabim. Pogledaj: „Daif Sunen Ebi Davud" (232), „Da'if Džami'i sagir" (6117), „Irvaul-galil" (193).

وَعَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اَللَّهِ ﷺ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، تَخْتَلِفُ أَيْدِينَا فِيهِ مِنَ اَلْجَنَابَةِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْه زَادَ اِبْنُ حِبَّانَ: وَتَلْتَقِي.

(131) Prenosi se od također od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Kupali smo se ja i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz jedne posude od džunupluka, a naše ruke su se miješale u posudi." Muttefekun alejhi [149], a Ibn Hibban dodaje: „... naše ruke su se susretale." [150]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ تَحْتَ كُلِّ شَعْرَةٍ جَنَابَةً، فَاغْسِلُوا اَلشَّعْرَ، وَأَنْقُوا اَلْبَشَرَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَضَعَّفَاه.

(132) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ispod svake dlake je dženabet pa operite kosu i očistite kožu."** Prenose Ebu Davud i Tirmizi i ocjenjuju ga slabim. [151]

وَلِأَحْمَدَ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوُهُ، وَفِيهِ رَاوٍ مَجْهُول .

(133) Ahmed prenosi od Aiše, radijallahu anha, sličan hadis, ali je u njemu jedan ravija nepoznat. [152]

POGLAVLJE O TEJEMMUMU

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أُعْطِيتُ خَمْسًا لَمْ يُعْطَهُنَّ أَحَدٌ قَبْلِي: نُصِرْتُ بِالرُّعْبِ مَسِيرَةَ شَهْرٍ، وَجُعِلَتْ لِي اَلْأَرْضُ مَسْجِدًا وَطَهُورًا، فَأَيُّمَا رَجُلٍ أَدْرَكَتْهُ اَلصَّلَاةُ فَلْيُصَلِّ)). وَذَكَرَ اَلْحَدِيث.

---

[149] **Sahih.** Buharija (261), Muslim (321).
[150] Ibn Hibban (1111) sa vjerodostojnim lancem prenosilaca s tim što Ibn Hadžer u „Fethu" (1/373) naginje mišljenju da su ove riječi mudredž – ubačene.
[151] **Daif.** Ebu Davud (248), Tirmizi (106). Hadis je munker i slabim ga je ocijenio Albani u mnogim svojim djelima.
[152] **Daif.** Ahmed (6/110, 111, 254).

(134) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Dato mi je petero koje nije dato nikome prije mene: potpomognut sam strahom na udaljenosti od jedan mjesec, zemlja mi je učinjena mesdžidom i čistom, pa koga god zadesi neki namaz, neka ga klanja ...“** (i navodi hadis) [153]

وَفِي حَدِيثِ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه عِنْدَ مُسْلِمٍ: ((وَجُعِلَتْ تُرْبَتُهَا لَنَا طَهُورًا، إِذَا لَمْ نَجِدِ ٱلْمَاءَ)).

(135) U hadisu Huzejfe, radijallahu anhu, kod Muslima stoji: **„Njezino prašina nam je učinjeno čistećim ako ne nađemo vode.“** [154]

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه عِنْدَ أَحْمَدَ: ((وَجُعِلَ ٱلتُّرَابُ لِي طَهُورًا)).

(136) Prenosi se kod Ahmeda od Alije, radijallahu anhu: **„Njena prašina nam je učinjena čistećom ako ne nađemo vodu.“** [155]

وَعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَعَثَنِي ٱلنَّبِيُّ ﷺ فِي حَاجَةٍ، فَأَجْنَبْتُ، فَلَمْ أَجِدِ ٱلْمَاءَ، فَتَمَرَّغْتُ فِي ٱلصَّعِيدِ كَمَا تَمَرَّغُ ٱلدَّابَّةُ، ثُمَّ أَتَيْتُ ٱلنَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ: ((إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيكَ أَنْ تَقُولَ بِيَدَيْكَ هَكَذَا)). ثُمَّ ضَرَبَ بِيَدَيْهِ ٱلْأَرْضَ ضَرْبَةً وَاحِدَةً، ثُمَّ مَسَحَ ٱلشِّمَالَ عَلَى ٱلْيَمِينِ، وَظَاهِرَ كَفَّيْهِ وَوَجْهَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(137) Prenosi se od Ammara b. Jasira, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao me da obavim jedan posao pa sam se odžunupio. Nisam našao vode, pa sam se valjao po zemlji kao što se valjaju životinje. Potom sam došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenuo mu to. Na to mi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: **'Bilo ti je dovoljno da ovako uradiš sa svojim rukama'**, pa je

---

[153] **Sahih.** Buharija (335), Muslim (521).
[154] **Sahih.** Muslim (522).
[155] **Sahih.** Ahmed (765).

udario rukama zemlju jedanput, potom je potrao ljevicom desnicu, vanjski dio svojih šaka i lice." Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat. [156]

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: وَضَرَبَ بِكَفَّيْهِ اَلْأَرْضَ، وَنَفَخَ فِيهِمَا، ثُمَّ مَسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ وَكَفَّيْه.

(138) U verziji koju prenosi Buharija stoji: „... udario je svojim šakama po zemlji, puhnuo u njih, a zatim potrao njima svoje lice i svoje šake." [157]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((التَّيَمُّمُ ضَرْبَتَانِ ضَرْبَةٌ لِلْوَجْهِ، وَضَرْبَةٌ لِلْيَدَيْنِ إِلَى اَلْمِرْفَقَيْنِ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَحَّحَ اَلْأَئِمَّةُ وَقْفَه.

(139) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Tejemmum su dva udarca: jedan radi lica i drugi radi ruku do laktova."** Prenosi Darekutni, a istaknuti imami su hadis ocijenili mevkufom. [158]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلصَّعِيدُ وُضُوءُ اَلْمُسْلِمِ، وَإِنْ لَمْ يَجِدِ اَلْمَاءَ عَشْرَ سِنِينَ، فَإِذَا وَجَدَ اَلْمَاءَ فَلْيَتَّقِ اَللَّهَ، وَلْيُمِسَّهُ بَشَرَتَهُ)). رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْقَطَّانِ، ولَكِنْ صَوَّبَ اَلدَّارَقُطْنِيُّ إِرْسَالَه.

(140) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Zemljana površina je muslimanu (zamjena za) abdest (vodom), pa makar ne našao vodu i deset godina. A kada pronađe vodu, onda neka se boji Allaha i neka se njome očisti"** Prenosi Bezzar, a Ibn Kattan ga ocjenjuje sahihom, medutim, Darekutni smatra ispravnijim da je mursel. [159]

---

[156] **Sahih.** Buharija (347), Muslim (368).
[157] **Sahih.** Buharija (338).
[158] **Daif.** Darekutni (180). Ispravnije je da su to riječi Ibn Omera, radijallahu anhuma, kako je i autor ukazao na to, a i kao takve – mevkuf – imaju u svome lancu prenosilaca čovjeka po imenu Alija b. Zibjan kojeg su slabim ocijenili mnogi učenjaci. Osnova u ovom poglavlju jeste hadis Ammara, radijallahu anhu, kojeg je spomenuo imama Buharija u svome Sahihu.
[159] **Sahih.** El-Bezzar (310). Darekutni (1/187) ocjenjuje ovaj hadis kao mursel, „El-Ilel" (8/93).

وَلِلتِّرْمِذِيِّ: عَنْ أَبِي ذَرٍّ نَحْوُهُ، وَصَحَّحَه.

(141) Tirmizi prenosi od Ebu Zerra, radijallahu anhu, slično tome i ocjenjuje ga sahihom. [160]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: خَرَجَ رَجُلَانِ فِي سَفَرٍ ، فَحَضَرَتْ اَلصَّلَاةَ وَلَيْسَ مَعَهُمَا مَاءٌ فَتَيَمَّمَا صَعِيدًا طَيِّبًا، فَصَلَّيَا، ثُمَّ وَجَدَا اَلْمَاءَ فِي اَلْوَقْتِ. فَأَعَادَ أَحَدُهُمَا اَلصَّلَاةَ وَالْوُضُوءَ، وَلَمْ يُعِدِ اَلْآخَرُ ، ثُمَّ أَتَيَا رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَذَكَرَا ذَلِكَ لَهُ، فَقَالَ لِلَّذِي لَمْ يُعِدْ: ((أَصَبْتَ اَلسُّنَّةَ وَأَجْزَأَتْكَ صَلَاتُكَ)). وَقَالَ لِلْآخَرِ : ((لَكَ اَلْأَجْرُ مَرَّتَيْنِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيّ.

(142) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Dva čovjeka su otišla na put i nastupilo je vrijeme namaza, a nisu imali vode. Uzeli su tejemmum čistom zemljom i klanjali, potom su našli vodu u namaskom vremenu. Jedan od njih obnovio je namaz i abdest, a drugi nije. Potom su otišli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenuli mu to. Rekao je onome koji nije ponovio: **'Pogodio si sunnet i valjan ti je namaz'**, a drugom je rekao: **'Ti imaš nagradu dvaput.'**" Prenose Ebu Davud i Nesai. [161]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا فِي قَوْلِهِ – عز وجل – [وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ] قَالَ: إِذَا كَانَتْ بِالرَّجُلِ اَلْجِرَاحَةُ فِي سَبِيلِ اَللَّهِ وَالْقُرُوحُ، فَيُجْنِبُ، فَيَخَافُ أَنْ يَمُوتَ إِنْ اِغْتَسَلَ: تَيَمَّمَ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ مَوْقُوفًا، وَرَفَعَهُ اَلْبَزَّارُ ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَالْحَاكِم.

(143) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, u vezi sa riječima Uzvišenog Allaha: **„A ako ste bolesni ili na putu"**, da je rekao: „Ako čovjek bude ranjen na Allahovom putu i ima rane, pa se odžunupi i boji se da će

---

[160] **Sahih.** Tirmizi (124) i vjerodostojnim ga ocjenjuje Ahmed Šakir u svojim opaskama na Tirmizijin Sunen.

[161] Ebu Davud (338), Nesai (433). Islamski učenjaci razilaze se da li je ovaj hadis spojen ili prekinut. Ispravnije je da je mursel – prekinut (El-Muharrer, 1/145.), dok ga Albani ocjenjuje vjerodostojnim.

umrijeti ako se okupa, uzet će tejemmum." Prenosi Darekutni kao mevkuf, a Bezzar ga ocjenjuje merfu'om. Ibn Huzejme i Hakim ocjenjuju ga sahihom. [162]

Potiranje po zavoju

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: اِنْكَسَرَتْ إِحْدَى زَنْدَيَّ فَسَأَلْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَأَمَرَنِي أَنْ أَمْسَحَ عَلَى اَلْجَبَائِرِ. رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَه بِسَنَدٍ وَاهٍ جِدًّا.

(144) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Ozlijedio sam zglob pa sam pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, šta da radim. Naredio mi je da potirem po zavoju." Prenosi Ibn Madže, a sened mu je vrlo labav. [163]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ فِي اَلرَّجُلِ اَلَّذِي شُجَّ، فَاغْتَسَلَ فَمَاتَ: ((إِنَّمَا كَانَ يَكْفِيهِ أَنْ يَتَيَمَّمَ، وَيَعْصِبَ عَلَى جُرْحِهِ خِرْقَةً، ثُمَّ يَمْسَحَ عَلَيْهَا وَيَغْسِلَ سَائِرَ جَسَدِهِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِسَنَدٍ فِيهِ ضَعْفٌ، وَفِيهِ اِخْتِلَافٌ عَلَى رُوَاتِه.

(145) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, o čovjeku koji je razbio glavu, zatim se okupao i umro: **„Bilo bi mu dovoljno da je uzeo tejemmum, povezao ranu platnom, zatim potrao po tome, a oprao ostale dijelove tijela."** Prenosi Ebu Davud sa senedom u kome je slabost i spori se oko njegovih prenosilaca. [164]

---

[162] **Mevkuf.** Darekutni (1/177) kao mevkuf predaju, Ibn Huzejme (272) i Hakim (1/165) kao merfu predaju. Ebu Hatim tvrdi da je predaja mevkuf (El-Ilel, 1/26.). Albani ga je ocijenio slabim.

[163] **Daif.** Ibn Madže (657). U lancu prenosilaca nalazi se Amr b. Halid. Ahmed i Ibn Me'in smatrali su ga lašcem. Buharija je rekao za njega da su mu hadisi munker. Busajri je ocijenio hadis slabim u djelu „Misbahu zudžadže" (1/235) kao i Albani.

[164] **Daif.** Ebu Davud (336). U hadisu se nalazi Zubejr b. Harik. Darekutni kaže za njega da nije jak. Suprotstavlja mu se El-Evzai koji prenosi od Ata'a, a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma. Međutim, Darekutni kaže da i Evzai ovaj hadis nije mogao čuti od Ata'a, već ga je pripisao i pripojio Ata'u, a čuo ga je od Ismaila b. Muslima, a on od Ata'a. Pogledaj „Telhisul-habir" (1/260-261).

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مِنْ اَلسُّنَّةِ أَنْ لَا يُصَلِّيَ اَلرَّجُلُ بِالتَّيَمُّمِ إِلَّا صَلَاةً وَاحِدَةً، ثُمَّ يَتَيَمَّمُ لِلصَّلَاةِ اَلْأُخْرَى. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ جِدًّا.

(146) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma: „Od sunneta je da čovjek ne klanja sa tejemmumom više od jednog namaza, potom da uzme tejemmum za drugi namaz." Prenosi Darekutni sa dosta slabim senedom.[165]

POGLAVLJE O MENSTRUACIJI

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ كَانَتْ تُسْتَحَاضُ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ دَمَ اَلْحَيْضِ دَمٌ أَسْوَدُ يُعْرَفُ، فَإِذَا كَانَ ذَلِكَ فَأَمْسِكِي مِنَ اَلصَّلَاةِ، فَإِذَا كَانَ اَلْآخَرُ فَتَوَضَّئِي، وَصَلِّي)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ، وَاسْتَنْكَرَهُ أَبُو حَاتِمٍ.

(147) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Fatima b. Ebu Hubejš imala istihadu[166], pa joj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Krv hajza je crna i poznata. Kada bude takva, onda ostavi namaz, a kada bude druga krv, uzmi abdest i klanjaj."** Prenose Ebu Davud i Nesai. Sahihom su ga ocijenili Ibn Hibban i Hakim dok Ebu Hatim kaže za njega da je munker.[167]

وَفِي حَدِيثِ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ: لِتَجْلِسْ فِي مِرْكَنٍ، فَإِذَا رَأَتْ صُفْرَةً فَوْقَ اَلْمَاءِ، فَلْتَغْتَسِلْ لِلظُّهْرِ وَالْعَصْرِ غُسْلاً وَاحِدًا، وَتَغْتَسِلْ لِلْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ غُسْلاً وَاحِدًا، وَتَغْتَسِلْ لِلْفَجْرِ غُسْلاً، وَتَتَوَضَّأْ فِيمَا بَيْنَ ذَلِكَ.

(148) Kod Ebu Davuda u hadisu Esme b. Umejs stoji: **„Neka sjedne u lavor i kada primijeti žutilo iznad vode, neka se okupa, radi podne i ikindije jednim guslom, a neka se okupa radi akšama i jacije jednim guslom, i**

---

[165] **Daîf.** Darekutni (1/185). U lancu prenosilaca nalazi se Hasan b. Amare koji je metruk.

[166] Isticanje krvi iz spolnog organa žene izvan uobičajenog vremena menstruacije.

[167] **Sahîh.** Ebu Davud (286), Nesai (362), Ibn Hibban (1348). Albani je rekao za hadis da je hasen – sahih. (Irvaul-galil, 1/204). Ebu Hatim kaže da niko osim Muhammeda b. Amra ne prenosi ovaj hadis, a on je munker. (El-Ilel, 1/49-50.)

neka se okupa za sabah, jednim guslom, a između toga neka uzima abdest." [168]

وَعَنْ حَمْنَةَ بِنْتِ جَحْشٍ قَالَتْ: كُنْتُ أُسْتَحَاضُ حَيْضَةً كَبِيرَةً شَدِيدَةً، فَأَتَيْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَسْتَفْتِيهِ، فَقَالَ: ((إِنَّمَا هِيَ رَكْضَةٌ مِنَ اَلشَّيْطَانِ، فَتَحَيَّضِي سِتَّةَ أَيَّامٍ، أَوْ سَبْعَةً، ثُمَّ اِغْتَسِلِي، فَإِذَا اسْتَنْقَأْتِ فَصَلِّي أَرْبَعَةً وَعِشْرِينَ، أَوْ ثَلَاثَةً وَعِشْرِينَ، وَصُومِي وَصَلِّي، فَإِنَّ ذَلِكَ يُجْزِئُكِ، وَكَذَلِكَ فَافْعَلِي كَمَا تَحِيضُ اَلنِّسَاءُ، فَإِنْ قَوِيتِ عَلَى أَنْ تُؤَخِّرِي اَلظُّهْرَ وَتُعَجِّلِي اَلْعَصْرَ، ثُمَّ تَغْتَسِلِي حِينَ تَطْهُرِينَ وَتُصَلِّينَ اَلظُّهْرَ وَالْعَصْرِ جَمِيعًا، ثُمَّ تُؤَخِّرِينَ اَلْمَغْرِبَ وَتُعَجِّلِينَ اَلْعِشَاءِ، ثُمَّ تَغْتَسِلِينَ وَتَجْمَعِينَ بَيْنَ اَلصَّلَاتَيْنِ، فَافْعَلِي. وَتَغْتَسِلِينَ مَعَ اَلصُّبْحِ وَتُصَلِّينَ)). قَالَ: ((وَهُوَ أَعْجَبُ اَلْأَمْرَيْنِ إِلَيَّ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَحَسَّنَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(149) Prenosi se od Hamne b. Džahš da je rekla: „Imala sam veliku i obilnu istihadu nakon menstruacije, pa sam došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga pitam, pa mi reče: **'To je šejtanov udarac. Broji menstruaciju šest ili sedam dana, a onda se okupaj. Kada se očistiš, klanjaj namaz 24 ili 23 dana. Posti i klanjaj, to ti čini djelo valjanim. Tako čini kao što čine žene. Ako budeš u stanju da odgodiš podne i ubrzaš ikindiju, okupaj se kada budeš čista i klanjaj podne i ikindiju zajedno, zatim odgodi akšam i ubrzaj jaciju, onda se okupaj i spoji dva namaza, onda to i uradi. Kada nastupi zora, okupaj se i klanjaj sabah.'** Rekao je: **'Od ove dvije stvari, ovo mi se više dopada!'**" Prenose peterica, osim Nesaija. Tirmizi ga ocjenjuje sahihom, a Buharija dobrim. [169]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ أُمَّ حَبِيبَةَ بِنْتَ جَحْشٍ شَكَتْ إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ اَلدَّمَ، فَقَالَ: ((اُمْكُثِي قَدْرَ مَا كَانَتْ تَحْبِسُكِ حَيْضَتُكِ، ثُمَّ اِغْتَسِلِي)). فَكَانَتْ تَغْتَسِلُ كُلَّ صَلَاةٍ. رَوَاهُ مُسْلِم.

---

[168] **Sahih.** Ebu Davud (296).

[169] **Hasen.** Ebu Davud (287), Tirmizi (128), Ibn Madže (622). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Tirmizi, Ibnul-Munzir, Ibnul-Arebi, Ševkani i Ahmed u jednom od svojih predanja. Dobrim su ga ocijenili Buharija i Albani.

(150) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da se Ummu Habiba b. Džahš požalila Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na istihadu, pa joj je rekao: **„Čekaj period koliko si imala hajz uobičajno, a potom se okupaj."** Pa se kupala za svaki namaz. Prenosi Muslim.[170]

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((وَتَوَضَّئِي لِكُلِّ صَلَاةٍ)). وَهِيَ لِأَبِي دَاوُدَ وَغَيْرِهِ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ.

(151) U Buharijinoj verziji stoji: **„I abdesti se za svaki namaz."** Tako prenosi Ebu Davud i ostali na drugi način.[171]

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنَّا لَا نَعُدُّ اَلْكُدْرَةَ وَالصُّفْرَةَ بَعْدَ اَلطُّهْرِ شَيْئًا. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَأَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَه.

(152) Prenosi se od Ummu Atijje, radijallahu anha, da je rekla: „Mi nismo smatrali kudre (tečnost smeđe boje) i sufre (tečnost žute boje) hajzom nakon čistoće)." Prenosi Buharija i Ebu Davud, ovo je Ebu Davudov citat.[172]

Naslađivanje ženom u menstruaciji

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ أَنَّ اَلْيَهُودَ كَانُوا إِذَا حَاضَتْ اَلْمَرْأَةُ لَمْ يُؤَاكِلُوهَا، فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((اِصْنَعُوا كُلَّ شَيْءٍ إِلَّا اَلنِّكَاحَ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(153) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da jevreji ne bi jeli sa ženom kada bi ona imala menstruaciju pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Činite sve osim spolnog općenja!"** Prenosi Muslim.[173]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنِي فَأَتَّزِرُ، فَيُبَاشِرُنِي وَأَنَا حَائِضٌ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

---

[170] **Sahih.** Muslim (334).
[171] **Sahih.** Buharija (228), Ebu Davud (279).
[172] **Sahih.** Buharija (326), Ebu Davud (307). Predanje je kao mevkuf vjerodostojno.
[173] **Sahih.** Muslim (302).

(154) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao bi mi, pa bi oblačila kratki ogrtač, i on bi radio sa mnom ljubavnu predigru, a ja sam imala menstruaciju." Muttefekun alejhi.[174]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ فِي اَلَّذِي يَأْتِي اِمْرَأَتَهُ وَهِيَ حَائِضٌ قَالَ: ((يَتَصَدَّقُ بِدِينَارٍ، أَوْ نِصْفِ دِينَارٍ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ وَابْنُ اَلْقَطَّانِ، وَرَجَّحَ غَيْرَهُمَا وَقْفَه.

(155) Od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za onoga koji opći sa ženom dok ima menstruaciju: **„Dat će sadaku (u vrijednosti) dinara ili pola dinara."** Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuju Hakim i Ibn Kattan, a ostali smatraju prioritetnijim mišljenje da je mevkuf.[175]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَلَيْسَ إِذَا حَاضَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ ؟)) مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي حَدِيث طويل.

---

[174] **Sahih.** Buharija (300), Muslim (293) i citat je Buharijin.

[175] Ebu Davud (264), Tirmizi (136), Nesai (153), Ibn Madže (630), Ahmed (2112), Hakim (1/278). Islamski učenjaci razilaze se oko prihvatanja ovog hadisa. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim. Kaže: „Imam Ahmed ga je smatrao jakim. Govorio je: 'Lijepog li hadisa!' Upitan je: 'Postupaš li po njemu?' Rekao je: 'Da.'" Vjerodostojnim su ga, također, ocijenili: Hakim, Zehebi, Ibn Dekik el-'Id, Ibnul-Kajjim. Slabim su ga ocijenili: Ibn Seken, Ibn Salah, a Nevevi čak spominje konsenzus islamskih učenjaka oko slabosti ovoga hadisa. Međutim, to je malo pretjerano i to prizivanje idžma'a se odbija. Ibn Hadžer kaže: „Nalazi se mnogo poremećenosti i u lancu prenosilaca i u samom tekstu hadisa." Također, razilazi se oko pravog mišljenja imama Ahmeda po ovom hadisu. Tirmizi kaže: „Učenjaci mnogih prostora su mišljenja da nema iskupnine i to je dokaz da se ne radi po ovom hadisu." (Tevdihul-ahkam, 1/456).

(156) Prenosi se od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nije li tačno da žena kada ima menstruaciju ne klanja niti posti?“** Muttefekun alejhi, u dužem hadisu.[176]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَمَّا جِئْنَا سَرِفَ حِضْتُ، فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((اِفْعَلِي مَا يَفْعَلُ اَلْحَاجُّ، غَيْرَ أَنْ لَا تَطُوفِي بِالْبَيْتِ حَتَّى تَطْهُرِي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ.

(157) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Kada smo stigli u Serif, dobila sam menstruaciju. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: **'Čini što čine hadžije, osim tavafa oko Kabe dok ne budeš čista.'**“ Muttefekun alejhi, u dužem hadisu.[177]

وَعَنْ مُعَاذٍ رضي الله عنه أَنَّهُ سَأَلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ مَا يَحِلُّ لِلرَّجُلِ مِنِ اِمْرَأَتِهِ، وَهِيَ حَائِضٌ ؟ قَالَ: ((مَا فَوْقَ اَلْإِزَارِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَضَعَّفَهُ .

(158) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da je on pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: „Šta je muškarcu dopušteno da čini sa ženom dok ona ima menstruaciju“, pa je rekao: **„Ono što je iznad ogrtača (koji pokriva od koljena do struka).“** Prenosi Ebu Davud i ocjenjuje ga slabim.[178]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَتِ اَلنُّفَسَاءُ تَقْعُدُ فِي عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ بَعْدَ نِفَاسِهَا أَرْبَعِينَ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَاللَّفْظُ لِأَبِي دَاوُدَ .

(159) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „U Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, žene bi poslje porođaja

[176] **Sahih.** Buharija (304), Muslim (132) na sličan način. Ibn Hadžer u svojim opaskama na „Tuhfetul-ešraf“ (3/440) kaže: „Istina je da Muslim u osnovi ne bilježi hadis na isti ovaj način.“
[177] **Sahih.** Buharija (305), Muslim (1211).
[178] **Daif.** Ebu Davud (213).

bile u nifasu[179] četrdeset dana." Prenose peterica osim Nesaija. Ovo je citat Ebu Davuda.[180]

وَفِي لَفْظٍ لَهُ: وَلَمْ يَأْمُرْهَا اَلنَّبِيُّ ﷺ بِقَضَاءِ صَلَاةِ اَلنِّفَاسِ. وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمِ.

(160) U jednom od njegovih rivajeta stoji: „...i nije nam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao da nadoknadimo propuštene namaze u nifasu." Sahihom ga ocjenjuje Hakim.[181]

---

[179] Nifas je postporođajno krvarenje žene.
[180] **Hasen li gajrihi.** Ahmed (26021), Ebu Davud (311), Tirmizi (139), Ibn Madže (648).
[181] Ebu Davud (312), Hakim (175).

Knjiga

namaza

POGLAVLJE O VREMENIMA

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ نَبِيَّ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((وَقْتُ اَلظُّهْرِ إِذَا زَالَتْ اَلشَّمْسُ، وَكَانَ ظِلُّ اَلرَّجُلِ كَطُولِهِ مَا لَمْ يَحْضُرْ اَلْعَصْرُ، وَوَقْتُ اَلْعَصْرِ مَا لَمْ تَصْفَرَّ اَلشَّمْسُ، وَوَقْتُ صَلَاةِ اَلْمَغْرِبِ مَا لَمْ يَغِبْ اَلشَّفَقُ، وَوَقْتُ صَلَاةِ اَلْعِشَاءِ إِلَى نِصْفِ اَللَّيْلِ اَلْأَوْسَطِ، وَوَقْتُ صَلَاةِ اَلصُّبْحِ مِنْ طُلُوعِ اَلْفَجْرِ مَا لَمْ تَطْلُعْ اَلشَّمْسُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(161) Prenosi Abdullah b. Amr, radijallahu anhuma, da je Allahov Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Vrijeme podneva je kada Sunce krene prema zapadu (sa zenita) i sjena čovjeka dostiže dužinu samog čovjeka, dok ne nastupi ikindija. A vrijeme ikindije je do vremena kada Sunce požuti. Vrijeme akšama je do iščeznuća crvenila[182]. Vrijeme jacije do pola noći. Vrijeme sabah-namaza je od pojave zore dok ne izađe Sunce.“** Prenosi Muslim.[183]

وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ بُرَيْدَةَ ﷺ فِي اَلْعَصْرِ: ((وَالشَّمْسُ بَيْضَاءُ نَقِيَّةٌ)).

(162) On također prenosi hadis u vezi sa ikindijom od Burejde: **„... a Sunce je bijelo i čisto [184].“** [185]

وَمِنْ حَدِيثِ أَبِي مُوسَى ﷺ: ((وَالشَّمْسُ مُرْتَفِعَةٌ)).

(163) I hadis Ebu Musaa, radijallahu anhu: **„... a Sunce je uzdignuto[186].“**[187]

وَعَنْ أَبِي بَرْزَةَ الْأَسْلَمِيِّ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي اَلْعَصْرَ، ثُمَّ يَرْجِعُ أَحَدُنَا إِلَى رَحْلِهِ فِي أَقْصَى اَلْمَدِينَةِ وَالشَّمْسُ حَيَّةٌ، وَكَانَ يَسْتَحِبُّ أَنْ يُؤَخِّرَ مِنْ اَلْعِشَاءِ، وَكَانَ يَكْرَهُ اَلنَّوْمَ

---

[182] Ostatak sunčeve svjetlosti nakon njegovog zalaska.
[183] **Sahih.** Muslim (612).
[184] Tj. nije još dobilo ništa od žutila.
[185] **Sahih.** Muslim (613).
[186] Nije počelo zalaziti.
[187] **Sahih.** Muslim (614).

قَبْلَهَا وَالْحَدِيثَ بَعْدَهَا، وَكَانَ يَنْفَتِلُ مِنْ صَلَاةِ اَلْغَدَاةِ حِينَ يَعْرِفُ اَلرَّجُلُ جَلِيسَهُ، وَيَقْرَأُ بِالسِّتِّينَ إِلَى اَلْمِائَةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(164) Prenosi se od Ebu Berzeta el-Eslemija, radijallahu anhu, koji kaže: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bi ikindiju, a potom bi se neko od nas vratio svojoj kući na kraju Medine, a Sunce je bilo još živo. Volio je da odgodi jaciju, a prezirao bi spavanje prije jacije i razgovor poslije jacije. Vraćao bi se sa sabah-namaza kada bi čovjek mogao prepoznati onoga koji sjedi pored njega, a učio bi između 60 i 100 (ajeta)." Muttefekun alejhi. [188]

وَعِنْدَهُمَا مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ ﷺ: وَالْعِشَاءَ أَحْيَانًا وَأَحْيَانًا: إِذَا رَآهُمْ اِجْتَمَعُوا عَجَّلَ، وَإِذَا رَآهُمْ أَبْطَئُوا أَخَّرَ، وَالصُّبْحَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يُصَلِّيهَا بِغَلَسٍ.

(165) Njih dvojica bilježe hadis od Džabira, radijallahu anhu: „Jaciju bi ponekad odmah klanjao, ponekad odgodio. Kada bi vidio da su se (Džematlije) sakupili, odmah klanjao, a kada bi vidio da kasne, odgodio bi. A sabah je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao početkom nastupa zore." [189]

وَلِمُسْلِمٍ مِنْ حَدِيثِ أَبِي مُوسَى ﷺ: فَأَقَامَ اَلْفَجْرَ حِينَ اِنْشَقَّ اَلْفَجْرُ، وَالنَّاسُ لَا يَكَادُ يَعْرِفُ بَعْضُهُمْ بَعْضًا.

(166) Muslim bilježi hadis koji prenosi Ebu Musa, radijallahu anhu: „Pa je klanjao sabah po nastupu zore, a ljudi skoro da nisu prepoznavali jedni druge." [190]

---

[188] **Sahih.** Buharija (547), Muslim (647).
[189] **Sahih.** Buharija (560), Muslim (646).
[190] **Sahih.** Muslim (614).

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ﷺ قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي اَلْمَغْرِبَ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَيَنْصَرِفُ أَحَدُنَا وَإِنَّهُ لَيُبْصِرُ مَوَاقِعَ نَبْلِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(167) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjali bi smo akšam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa bi smo se vraćali (kućama) a mogali smo vidjeti mjesta (na koje su padale) strijele (koje smo bacali)." Muttefekun alejhi. [191]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَعْتَمَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ بِالْعَشَاءِ، حَتَّى ذَهَبَ عَامَّةُ اَللَّيْلِ، ثُمَّ خَرَجَ، فَصَلَّى، وَقَالَ: ((إِنَّهُ لَوَقْتُهَا لَوْلَا أَنْ أَشُقَّ عَلَى أُمَّتِي)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(168) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Jedne noći je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgodio jaciju dok nije prošao veći dio noći, potom je izašao i klanjao, i rekao: **'To je njeno vrijeme, kada ne bih otežao svome ummetu.'**" Prenosi Muslim. [192]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا اِشْتَدَّ اَلْحَرُّ فَأَبْرِدُوا بِالصَّلَاةِ، فَإِنَّ شِدَّةَ اَلْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(169) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada nastupi jaka žega, odgodite podne namaz dok zahladni, jer žestina toplote je zapah vrućine Džehennema."** Muttefekun alejhi. [193]

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَصْبِحُوا بِالصُّبْحِ فَإِنَّهُ أَعْظَمُ لِأُجُورِكُمْ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

---

[191] **Sahih.** Buharija (559), Muslim (637).
[192] **Sahih.** Muslim (638).
[193] **Sahih.** Buharija (536), Muslim (615).

(170) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Osvićite sa sabah-namazom, tako vam je nagrada veća."** Prenose peterica, a Tirmizi i Ibn Hibban ga ocjenjuju sahihom.[194]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَدْرَكَ مِنَ اَلصُّبْحِ رَكْعَةً قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ اَلشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ اَلصُّبْحَ، وَمَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنَ اَلْعَصْرِ قَبْلَ أَنْ تَغْرُبَ اَلشَّمْسُ فَقَدْ أَدْرَكَ اَلْعَصْرَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(171) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko stigne (klanjati) jedan rekat sabaha prije nego što izađe Sunce, stigao je (klanjati) sabah, a ko stigne (klanjati) jedan rekat ikindije prije nego što zađe Sunce, stigao je (klanjati) ikindiju."** Muttefekun alejhi [195].

وَلِمُسْلِمٍ عَنْ عَائِشَةَ نَحْوَهُ وَقَالَ: ((سَجْدَةً)) بَدَلَ ((رَكْعَةً)). ثُمَّ قَالَ: وَالسَّجْدَةُ إِنَّمَا هِيَ اَلرَّكْعَةُ.

(172) Muslim bilježi, prenoseći od Aiše, radijallahu anha, slično tome i kaže: **„sedžda"**, umjesto: **„rekat"**, potom kaže: **„A sedžda je ustvari rekat."** [196]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا صَلَاةَ بَعْدَ اَلصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ اَلشَّمْسُ وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ اَلْعَصْرِ حَتَّى تَغِيبَ اَلشَّمْسُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[194] **Sahih.** Ebu Davud (424), Ahmed (16806), Tirmizi (154), Nesai (549), Ibn Madže (672), Darimi (17301), Taberani u „Kebiru" (24/222). Vjerodostojnim su ga ocijenili mnogi učenjaci od kojih su i: Tirmizi, Ibn Hibban, Ibn Tejmijje, Ibnul-Kajjim. Dejlemi je rekao: „Lanac prenosilaca mu je vjerodostojan." Sujuti kaže: „Hadis je, doista, mutevatir." Slično kaže i El-Munavi u „Fejdul-Kadiru". Hafiz Ibn Hadžer u „Fethu" potvrduje vjerodostojnost onih koji su ovaj hadis ocijenili vjerodostojnim. Hadis je došao mnogim putevima, a osnova im je hadis Rafi'a b. Hadidža.

[195] **Sahih.** Buharija (579), Muslim (608).

[196] **Sahih.** Muslim (609).

(173) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Nema namaza poslije sabaha sve dok ne izađe Sunce, niti ima namaza poslije ikindije sve dok ne zađe Sunce."** Muttefekun alejhi.
Citat Muslima glasi: **„Nema namaza poslije sabah-namaza."** [197]

Vremena u kojima je zabranjeno klanjati

وَلَهُ عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ﷺ: ثَلَاثُ سَاعَاتٍ كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَنْهَانَا أَنْ نُصَلِّي فِيهِنَّ، وَأَنْ نَقْبُرَ فِيهِنَّ مَوْتَانَا: حِينَ تَطْلُعُ اَلشَّمْسُ بَازِغَةً حَتَّى تَرْتَفِعَ، وَحِينَ يَقُومُ قَائِمُ اَلظَّهِيرَةِ حَتَّى تَزُولَ اَلشَّمْسُ، وَحِينَ تَتَضَيَّفُ اَلشَّمْسُ لِلْغُرُوبِ.

(174) On prenosi od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu: „Tri su časa u kojima nam je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao da klanjamo i da zakopavamo naše mrtve: kada Sunce, pa dok se ne podigne, kada je Sunce u zanitu sve dok ne krene, i kada se Sunce primiče zalasku." [198]

وَالْحُكْمُ اَلثَّانِي عِنْدَ "اَلشَّافِعِيِّ" مِنْ: حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ. وَزَادَ: إِلَّا يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ.

(175) Drugi propis prenosi Šafija u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, sa slabim senedom: „...osim petkom." [199]

وَكَذَا لِأَبِي دَاوُدَ: عَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ نَحْوُهُ.

(176) Slično navodi Ebu Davud od Ebu Katade, radijallahu anhu. [200]

---

[197] **Sahih.** Buharija (586), Muslim (827).
[198] **Sahih.** Muslim (831).
[199] **Daif.** Šafija (1/139).
[200] **Daif.** Ebu Davud (1083). U dodatku kod imama Šafije postoji Ibrahim b. Jahja i Ishak b. Abdillah b. Ebi Ferve, a njih dvojica su slabi. Ebu Hatim je rekao: „Ibrahim b. Jahja je slab." El-Ezdi je rekao: „Hadisi su mu munker." Za Ishaka, Zuhri je rekao: „Spaja hadise." Ibn Sa'd je rekao za njega: „Prenosi munker hadise i s njegovim hadisima se ne dokazuje." Što se tiče dodatka kod Ebu Davuda, on je prekinut, jer Ebu Halil nije čuo ovaj hadis od Ebu Katade. A pored toga, u lancu prenosilaca nalazi se i Lejs b. Ebi Sulejm, a on je slab. Ibn Me'in je rekao za njega: „Hadisi su mu slabi."

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((يَا بَنِي عَبْدِ مَنَافٍ، لَا تَمْنَعُوا أَحَدًا طَافَ بِهَذَا اَلْبَيْتِ وَصَلَّى أَيَّةَ سَاعَةٍ شَاءَ مِنْ لَيْلٍ وْ نَهَارٍ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(177) Prenosi se od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„O, sinovi Abdu Menafa! Ne zabranjujte nikome da tavafi oko ove Kuće i klanja u kojem god vremenu hoće danju i noću."** Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Ibn Hibban.[201]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلشَّفَقُ اَلْحُمْرَةُ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَصَحَّحَ اِبْنُ خُزَيْمَةَ وَغَيْرُهُ وَقْفَهُ.

(178) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Šefek je crvenilo."** Prenosi Darekutni, Ibn Huzejme i drugi ocijenili su sahihom mevkuf verziju.[202]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْفَجْرُ فَجْرَانِ: فَجْرٌ يُحَرِّمُ اَلطَّعَامَ وَتَحِلُّ فِيهِ اَلصَّلَاةُ، وَفَجْرٌ تَحْرُمُ فِيهِ اَلصَّلَاةُ - أَيْ: صَلَاةُ اَلصُّبْحِ - وَيَحِلُّ فِيهِ اَلطَّعَامُ)). رَوَاهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَالْحَاكِمُ، وَصَحَّحَاهُ

(179) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Postoje dvije zore: zora u kojoj je zabranjeno jesti, a dozvoljeno klanjati i zora u kojoj je zabranjeno**

---

[201] **Sahih.** Ahmed (16301), Ebu Davud (1894), Tirmizi 8865), Nesai (585), Ibn Madže (1254), Ibn Hibban (4/421), Darimi (2/96), Darekutni (1/424), Bejheki (5/92). Tirmizi je rekao: „Hadis je hasen-sahih." Hakim kaže: „Hadis je vjerodostojan po uvjetima Muslima." U tome se s njim slaže i Zehebi.

[202] **Sahih mevkuf.** Ibn Huzejme (1/182), Darekutni (1/269).

klanjati, a dozvoljeno je jesti.“ Prenose Ibn Huzejme i Hakim, i ocijenili su ga sahihom. [203]

وَلِلْحَاكِمِ فِي حَدِيثِ جَابِرٍ ﷺ نَحْوُهُ، وَزَادَ فِي اَلَّذِي يُحَرِّمُ اَلطَّعَامَ: ((إِنَّهُ يَذْهَبُ مُسْتَطِيلاً فِي اَلْأُفُقِ)). وَفِي اَلْآخَرِ: ((إِنَّهُ كَذَنَبِ اَلسِّرْحَان)).

(180) Hakim bilježi u hadisu Džabira, radijallahu anhu, slično tome i dodaje za onu u kojoj je zabranjeno jelo: **„Ona doista odlazi protežući se horizontom“**, a za drugu kaže: **„Ona je kao vučiji rep.“** [204]

وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَفْضَلُ اَلْأَعْمَالِ اَلصَّلَاةُ فِي أَوَّلِ وَقْتِهَا)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ. وَصَحَّحَاهُ

(181) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Najbolje djelo je namaz obavljen u početku namaskog vremena.“** Prenose Tirmizi i Hakim i ocjenjuju ga sahihom, a osnova mu se nalazi u dva sahiha. [205]

وَعَنْ أَبِي مَحْذُورَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أَوَّلُ اَلْوَقْتِ رِضْوَانُ اَللَّهُ، وَأَوْسَطُهُ رَحْمَةُ اَللَّهِ؛ وَآخِرُهُ عَفْوُ اَللَّهِ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ جِدًّا.

(182) Prenosi se od Ebu Mahzure, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Početak namaskog vremena je Allahovo zadovoljstvo, sredina Allahova milost, a kraj Allahov oprost.“** Bilježi Darekutni sa veoma slabim senedom. [206]

وَلِلتِّرْمِذِيِّ مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عُمَرَ نَحْوُهُ، دُونَ اَلْأَوْسَطِ، وَهُوَ ضَعِيفٌ أَيْضًا.

---

[203] **Sahih mevkuf.** Ibn Huzejme (3/210), Hakim (1/191).
[204] Hakim (1/191).
[205] **Sahih.** Tirmizi (173), Hakim (1/188). Buharija (527) i Muslim (85) bilježe hadis od Ibn Mes'uda na sljedeći način: „Upitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Koje je djelo najdraže Allahu?' Rekao je: **'Namaz u njegovom vremenu.'**“
[206] **Daif.** Darekutni (1/249).

(183) Tirmizi bilježi, prenoseći od Ibn Omera, radijallahu anhuma, slično tome, ali bez **„... sredina ...“**; i ovaj hadis je slab. [207]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا صَلَاةَ بَعْدَ اَلْفَجْرِ إِلَّا سَجْدَتَيْنِ)). أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ، إِلَّا النَّسَائِيُّ وَفِي رِوَايَةِ عَبْدِ اَلرَّزَّاقِ: ((لَا صَلَاةَ بَعْدَ طُلُوعِ اَلْفَجْرِ إِلَّا رَكْعَتَيْ اَلْفَجْرِ)).

(184) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nema namaza poslije zore osim dvije sedžde (rekata).“** Bilježe peterica, osim Nesaija.
U jednom rivajetu kod Abdur-Rezzaka stoji: **„Nema namaza poslije nastupa zore osim dva rekata sabahskih suneta.“** [208]

وَمِثْلُهُ لِلدَّارَقُطْنِيِّ عَنْ اِبْنِ عَمْرِوِ بْنِ اَلْعَاصِ.

(185) Slično bilježi Darekutni prenoseći od Ibn Amra b. el-Asa, radijallahu anhu. [209]

---

[207] **Daif.** Tirmizi (172). Hadis je slab jer se prenosi putem Jakuba b. El-Velida el-Medenija. Ahmed je rekao za njega: „Bio je od velikih lažljivaca.“ Također, Ibn Me'in ga je smatrao lažljivcem. Nesai ga je ostavio. Ibn Hibban ga je pripisao onima koji umeću od sebe hadise. Bejheki je rekao: „Hafizi hadisa su ga smatrali lažljivcem i pripisivali su ga onima koji izmišljaju hadise.“ Ibnul-Mulekkin kaže: „Ovaj hadis sa svim svojim putevima kojima je došao nije ispravan.“

[208] **Daif.** Ahmed (4742), Ebu Davud (1278), Tirmizi (419), Abdur-Rezzak (3/53) i ne bilježi ga Ibn Madže. Ibn Hadžer naginje slabosti ovoga hadisa, iako ima i onih koji ga smatraju vjerodostojnim. Tirmizi kaže: „Hadis je čudan. Ne poznajemo ga osim putem Kudame b. Musaa od Muhammeda b. El-Husajna. Kudame je povjerljiv i njime dokazuje Muslim. Povjerljivim ga smatraju Ibn Me'in, Ebu Zur'a i drugi. Međutim, njegov učitelj Muhammed b. El-Husajn je nepoznat. Hadisu svjedoče druga predanja od Ebu Hurejre, Abdullaha b. Amra b. El-Asa i drugih.“ Ibnul-Mulekkin kaže: „Osporio ga je El-Kattan onime što se, ustvari, ne smatra spornim.“ Albani je rekao: „Hadis je vjerodostojan gledajući na sve puteve kojima je došao u kojima nema prenosilaca koji su optuženi za nešto ili su bili od onih koji su mnogo griješili.“ Međutim, Ibn Hadžer u „Telhisul-habiru“ spominje činjenice koje ukazuju na slabost ovoga hadisa. Slično se spominje i u djelu „Nasbur-raje“ od uvaženog učenjaka Zejle'ija.

[209] **Daif.** Darekutni (1/419).

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: صَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْعَصْرَ، ثُمَّ دَخَلَ بَيْتِي، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: ((شُغِلْتُ عَنْ رَكْعَتَيْنِ بَعْدَ اَلظُّهْرِ، فَصَلَّيْتُهُمَا اَلْآنَ)). قُلْتُ: أَفَنَقْضِيهِمَا إِذَا فَاتَتْنَا؟ قَالَ: ((لَا)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ.

(186) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je ikindiju, potom je ušao u moju kuću i klanjao dva rekata. Upitala sam ga za to, a on reče: '**Bio sam zauzet i nisam klanjao dva rekata poslije podne, pa sam ih sada klanjao.**' Pitala sam: 'Da li ćemo ih i mi naklanjavati kada nam prođu?' Rekao je: '**Ne.**'" Bilježi Ahmed.[210]

وَلِأَبِي دَاوُدَ عَنْ عَائِشَةَ بِمَعْنَاهُ.

(187) Ebu Davud bilježi od Aiše, radijallahu anha, hadis sličnog značenja.[211]

POGLAVLJE O EZANU

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَبْدِ رَبِّهِ رضي الله عنه قَالَ: طَافَ بِي -وَأَنَا نَائِمٌ- رَجُلٌ فَقَالَ: تَقُولُ: "اَللَّهُ أَكْبَرُ اَللَّهِ أَكْبَرُ، فَذَكَرَ اَلْآذَانَ - بِتَرْبِيعِ اَلتَّكْبِيرِ بِغَيْرِ تَرْجِيعٍ، وَالْإِقَامَةَ فُرَادَى، إِلَّا قَدْ قَامَتِ اَلصَّلَاةُ - قَالَ: فَلَمَّا أَصْبَحْتُ أَتَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ((إِنَّهَا لَرُؤْيَا حَقٌّ...)). اَلْحَدِيثَ. أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ.

(188) Prenosi se od Abdullaha b. Zejda b. Abdi Rabbihi da je rekao: „Pojavio mi se neki čovjek u snu dok sam spavao i rekao: 'Govorit ćeš: Allahu ekber, Allahu ekber...', i navede ezan, učeći tekbir četiri puta bez terdži'a (učenja dva šehadeta prvo tiho a zatim naglas), a ikamet izgovarajući riječi jedanput,

---

[210] **Sahih.** Ahmed (6/315), Nesai (579). Hadis je vjerodostojan i osnova mu je u dva Sahiha izuzev riječi: „Da li ćemo ih i mi naklanjavati..."
[211] **Sahih.** Ebu Davud (1280).

osim riječi "kad kameti's-salatu". Kada je svanulo, otišao sam do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i on reče: **'To je istiniti san ...'**, pa je naveo hadis." Bilježe Ahmed i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Ibn Huzejme.[212]

وَزَادَ أَحْمَدُ فِي آخِرِهِ قِصَّةَ قَوْلِ بِلَالٍ ﷺ فِي آذَانِ اَلْفَجْرِ: اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ اَلنَّوْمِ.

(189) Ahmed dodaje na kraju Bilalovog kazivanja o sabahskom ezanu: „Es-salatu hajrun mine'n-nevm."[213]

وَلِابْنِ خُزَيْمَةَ: عَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: مِنَ اَلسُّنَّةِ إِذَا قَالَ اَلْمُؤَذِّنُ فِي اَلْفَجْرِ: حَيَّ عَلَى اَلْفَلَاحِ، قَالَ: اَلصَّلَاةُ خَيْرٌ مِنَ اَلنَّوْمِ.

(190) Ibn Huzejme prenosi od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Sunnet je da kada mujezin kaže na sabahu: 'Hajje alel-felah', da kaže: 'Es-salatu hajrun mine'n-nevm'."

عَنْ أَبِي مَحْذُورَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَلَّمَهُ اَلْأَذَانَ، فَذَكَرَ فِيهِ اَلتَّرْجِيعَ. أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ. وَلَكِنْ ذَكَرَ اَلتَّكْبِيرَ فِي أَوَّلِهِ مَرَّتَيْنِ فَقَطْ وَرَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ فَذَكَرُوهُ مُرَبَّعًا.

(191) Prenosi se od Ebu Mahzure, radijallahu anhu, da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio ezanu, pa je spomenuo u njemu terdži' (učenja dva šehadeta prvo tiho a zatim naglas). Bilježi ga Muslim, ali je

---

[212] **Sahih.** Ahmed (4/43), Ebu Davud (499), Tirmizi (189), Ibn Huzejme (1/371), Darimi (1/286), Ibnul-Džarud (2/49), Darekutni (1/241), Bejheki (1/415). Vjerodostojnim ga je ocijenila skupina učenjaka među kojima su: Buharija, Nevevi, Zeheni i drugi. Ibn Abdil-Berr kaže: „Kazivanje Abdullaha b. Zejda prenosi skupina ashaba različitim riječima približnog značenja. Lanci prenosilaca dostigli su stepen kategoričnosti na najljepši način." Ibn Rušd je rekao: „Ovo kazivanje se, uistinu, prenosi mutevatir predajama i znanje spomenuto u njemu je neophodno."

[213] Seid b. Džubejr je rekao: „Ove riječi su dodate u ezan za sabah-namaz." U „Subulu selamu" stoji: „Ovaj dodatak vjerodostojnim su ocijenili Ibn Huzejme i Ibn Seken." Ibn Hazm je rekao: „Lanac prenosilaca ovoga hadisa je vjerodostojan i predanja ne govore o potvrdi ovih riječi osim kod sabah-namaza."

spomenuo samo dva tekbira na početku ezana. Bilježe ga i peterica i spominju četiri tekbira.[214]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: أُمِرَ بِلَالٌ أَنْ يَشْفَعَ اَلْآذَانَ، وَيُوتِرَ اَلْإِقَامَةَ، إِلَّا اَلْإِقَامَةَ، يَعْنِي قَوْلَهُ: قَدْ قَامَتِ اَلصَّلَاةُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَلَمْ يَذْكُرْ مُسْلِمٌ اَلِاسْتِثْنَاءَ.

(192) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, koji kaže: „Bilalu je bilo naređeno da uči ezan izgovarajući riječi u paru, a ikamet izgovarajući riječi po jednom, osim kod ikameta, tj. riječi 'kad kametis-salah'." Muttefekun alejhi, a Muslim ne spominje izuzimanje.[215]

وَلِلنَّسَائِيِّ: أَمَرَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِلَالاً.

(193) Bilježi Nesai: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Bilalu..."[216]

وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: رَأَيْتُ بِلَالاً يُؤَذِّنُ وَأَتَتَبَّعُ فَاهُ، هَاهُنَا وَهَاهُنَا، وَإِصْبَعَاهُ فِي أُذُنَيْهِ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(194) Prenosi se od Ebu Džuhajfe, radijallahu anhu, da je rekao: „Vidio sam Bilala kako uči ezan prateći njegova usta tamo-ovamo, a (stavio je svoja) dva prsta u dva uha." Prenose Ahmed i Tirmizi, koji ga je ocijenio sahihom.[217]

وَلِابْنِ مَاجَهْ: وَجَعَلَ إِصْبَعَيْهِ فِي أُذُنَيْهِ.

---

[214] **Sahih.** Muslim (500-505), Ebu Davud (379), Nesai (631), Tirmizi (191), Ibn Madže (708), Ibn Huzejme (385). Međutim, hadis je šaz – izniman zbog spominjanja dva tekbira na početku ezana. Ibn Abdil-Berr: „Izgovaranje tekbira četiri puta na početku ezana je ono što se pamti od povjerljivih prenosilaca hadisa Ebu Mahzure i Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhuma."
[215] **Sahih.** Buharija (605), Muslim (378).
[216] **Sahih.** Nesai (2/3).
[217] **Sahih.** Ahmed (4/308), Ebu Davud (520), Tirmizi (197), Ibn Madže (711), Hakim (1/399). Tirmizi je rekao: „Hadis je hasen-sahih." Hakim je rekao: „Hadis je po uvjetima dvojice šejhova" i s njim se u tome slaže i Zehebi.

(195) Kod Ibn Madže stoji: „... i stavio je dva prsta u dva uha."

وَلِأَبِي دَاوُدَ: لَوَى عُنُقَهُ، لَمَّا بَلَغَ "حَيَّ عَلَى اَلصَّلَاةِ " يَمِينًا وَشِمَالاً وَلَمْ يَسْتَدِرْ.

(196) Kod Ebu Davuda stoji: „... okrenuo je svoj vrat kada je izgovarao: 'Hajje ale s-salah', desno i lijevo, a nije se okretao tijelom." Osnova mu je u dva Sahiha.[218]

وَعَنْ أَبِي مَحْذُورَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَعْجَبَهُ صَوْتُهُ، فَعَلَّمَهُ اَلْأَذَانَ. رَوَاهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(197) Prenosi se od Ebu Mahzure, radijallahu anhu, da se Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sviđao njegov glas, pa ga je podučio ezanu. Bilježi ga Ibn Huzejme. [219]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ ﷺ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ اَلْعِيدَيْنِ، غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ، بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلَا إِقَامَةٍ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(198) Prenosi se od Džabira b. Semure, radijallahu anhuma, da je rekao: „Klanjao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, dva bajrama, ne jednom ni dvaput, bez ezana i bez ikameta." Prenosi Muslim. [220]

وَنَحْوُهُ فِي اَلْمُتَّفَقِ: عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، وَغَيْرِهِ.

(199) Slično tome navodi se u muttefekun alejhi hadisu Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, i drugih. [221]

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ فِي اَلْحَدِيثِ اَلطَّوِيلِ، فِي نَوْمِهِمْ عَنْ اَلصَّلَاةِ – ثُمَّ أَذَّنَ بِلَالٌ، فَصَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ كَمَا كَانَ يَصْنَعُ كُلَّ يَوْمٍ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

---

[218] **Sahih.** Buharija (634), Muslim (503).

[219] **Hasen.** Ibn Huzejme (377), Darimi (1/291), Ibn Hibban (5/574) drugim putem. Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Seken, Ibn Hazm i Ibn Dekik el-'Id.

[220] **Sahih.** Muslim (887).

[221] **Sahih.** Buharija (960), Muslim (886).

(200) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, u dužem hadisu, u vezi sa prespavanim namazom: „... a potom je Bilal proučio ezan i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je kao što bi činio svakog dana. Bilježi Muslim.[222]

وَلَهُ عَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَتَى اَلْمُزْدَلِفَةَ فَصَلَّى بِهَا اَلْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ، بِأَذَانٍ وَاحِدٍ وَإِقَامَتَيْنِ.

(201) Muslim bilježi od Džabira, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao na Muzdelifu i tamo klanjao akšam i jaciju s jednim ezanom i dva ikameta.[223]

وَلَهُ عَنْ اِبْنِ عُمَرَ: جَمَعَ بَيْنَ اَلْمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ بِإِقَامَةٍ وَاحِدَةٍ زَادَ أَبُو دَاوُدَ: لِكُلِّ صَلَاةٍ. وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: - وَلَمْ يُنَادِ فِي وَاحِدَةٍ مِنْهُمَا

(202) On bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhuma: „Spojio je akšam i jaciju sa jednim ikametom." Ebu Davud dodaje: „...za svaki namaz." U jednom njegovom rivajetu stoji: „Nije proučio ezan ni kod jednog od njih."[224]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ وَعَائِشَةَ قَالَا: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ بِلَالاً يُؤَذِّنُ بِلَيْلٍ، فَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّى يُنَادِيَ اِبْنُ أُمِّ مَكْتُومٍ"، وَكَانَ رَجُلاً أَعْمَى لَا يُنَادِي، حَتَّى يُقَالَ لَهُ: أَصْبَحْتَ، أَصْبَحْتَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(203) Prenosi se od Ibn Omera i Aiše, radijallahu anhum, da su rekli: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Bilal mujezini noću, pa jedite i pijte dok ne bude učio ezan Ibn Ummi Mektum."** Bio je slijep

---

[222] **Sahih.** Muslim (681).
[223] **Sahih.** Muslim (2/891).
[224] **Sahih.** Muslim (1288), Ebu Davud (1928).

i ne bi učio ezan dok mu se ne bi reklo: „Osvanuo si, osvanuo si." Muttefekun alejhi, na kraju ovog hadisa je idradž. [225]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ إِنَّ بِلَالاً أَذَّنَ قَبْلَ اَلْفَجْرِ، فَأَمَرَهُ اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَرْجِعَ، فَيُنَادِيَ: أَلَا إِنَّ اَلْعَبْدَ نَامَ . رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَضَعَّفَهُ.

(204) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Bilal proučio ezan prije zore, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se vrati i da govori: „Zar ne, (Allahov) rob je bio u snu (izasna je prouči ezan u prije vremena)" Prenosi Ebu Davud i ocjenjuje ga slabim. [226]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا سَمِعْتُمْ اَلنِّدَاءَ، فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ اَلْمُؤَذِّنُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(205) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *„Kada čujete poziv, govorite slično onome što govori mujezin."* Muttefekun alejhi. [227]

وَلِلْبُخَارِيِّ: عَنْ مُعَاوِيَةَ رضي الله عنه .

(206) Bilježi ga Buharija prenoseći od Muavije, radijallahu anhu. [228]

وَلِمُسْلِمٍ: عَنْ عُمَرَ رضي الله عنه فِي فَضْلِ اَلْقَوْلِ كَمَا يَقُولُ اَلْمُؤَذِّنُ كَلِمَةً كَلِمَةً، سِوَى اَلْحَيْعَلَتَيْنِ، فَيَقُولُ: "لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاَللَّهِ".

(207) Muslim prenosi od Omera, radijallahu anhu, o blagodati ponavljanja riječi koje izgovara mujezin, riječ po riječ, osim "hajje ale-s-salah" i "hajje alel-felah", kada će reći: „La havle ve la kuvvete ilia billah". [229]

---

[225] **Sahih.** Buharija (617), Muslim (1092).
[226] **Daif.** Ebu Davud (532). Slabim su ga ocijenili: Ebu Davud, Tirmizi i Ibnul-Medini.
[227] **Sahih.** Buharija (611), Muslim (383).
[228] **Sahih.** Buharija (612).

وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ اِجْعَلْنِي إِمَامَ قَوْمِي. قَالَ: ((أَنْتَ إِمَامُهُمْ، وَاقْتَدِ بِأَضْعَفِهِمْ، وَاتَّخِذْ مُؤَذِّنًا لَا يَأْخُذُ عَلَى أَذَانِهِ أَجْرًا)). أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(208) Prenosi se od Osmana b. Ebil-Asa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslaniče, postavi me za imama mome narodu" i Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to je popratio riječima: **„Ti si njihov imam i povodi se za najslabijim od njih i postavi mujezina koji neće uzimati nadokadu za svoje učenje."** Bilježe peterica, Tirmizi ga ocjenjuje dobrim, a Hakim sahihom.[230]

وَعَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ ﷺ قَالَ: قَالَ لَنَا اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((وَإِذَا حَضَرَتِ اَلصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ لَكُمْ أَحَدُكُمْ . . .)). اَلْحَدِيثَ. أَخْرَجَهُ اَلسَّبْعَةُ.

(209) Prenosi se od Malika b. Huvejrisa, radijallahu anhu, da je rekao: Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je rekao: **„Kada nastupi namaz, neka neko od vas mujezini."** Hadis. Bilježe sedmerica.[231]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ لِبِلَالٍ: ((إِذَا أَذَّنْتَ فَتَرَسَّلْ، وَإِذَا أَقَمْتَ فَاحْدُرْ، وَاجْعَلْ بَيْنَ أَذَانِكَ وَإِقَامَتِكَ قَدْرَ مَا يَفْرُغُ اَلْآكِلُ مِنْ أَكْلِهِ)). اَلْحَدِيثَ. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَضَعَّفَهُ.

---

[229] **Sahih.** Muslim (385).

[230] **Sahih.** Ahmed (4/21), Ebu Davud (531), Tirmizi (209), Nesai (2/23), Ibn Madže (714), Hakim (1/199). Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Lanac prenosilaca je po uvjetima Muslima. I sam Muslim ga je zabilježio u svome Sahihu, ali drugim putem i bez riječi: **'a uzmi za mujezina osobu koja neće tražiti nikakvu nagradu za svoj ezan'**. Međutim, s ovim dodatkom bilježi ga Ebu Avane u svome Sahihu. I ovaj dodatak ima i treći put, tj. lanac prenosilaca koji je Tirmizi ocijenio vjerodostojnim."

[231] **Sahih.** Buharija (628), Muslim (674), Ahmed (3/4369, Ebu Davud (589), Tirmizi (205), Nesai (2/9), Ibn Madže (979).

(210) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Bilalu: **„Kada učiš ezan, uči polahko, a kada učiš ikamet, požuri i ostavi između svog ezana i ikameta koliko bi čovjek koji jede mogao završiti svoje jelo."** Hadis. Prenosi Tirmizi i ocjenjuje ga slabim.[232]

وَلَهُ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا يُؤَذِّنُ إِلَّا مُتَوَضِّئٌ)). وَضَعَّفَهُ أَيْضًا.

(211) On bilježi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Neka ne uči ezan osim onaj koji ima abdest."** Također ga ocjenjuje slabim.[233]

وَلَهُ: عَنْ زِيَادِ بْنِ اَلْحَارِثِ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((وَمَنْ أَذَّنَ فَهُوَ يُقِيمُ)). وَضَعَّفَهُ أَيْضًا.

(212) Bilježi od Zijada b. Harisa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„A onaj ko uči ezan, uči i ikamet."** Također ga ocjenjuje slabim.[234]

---

[232] **Daif.** Tirmizi (195). Slabim su ga ocijenili: Tirmizi, Bejheki i Ibn Adijj. Zabilježio ga je i Ebu Šejh s drugim lancima prenosilaca, ali su svi slabi i manjkavi. Međutim, ovo značenje se prenosi od Omera i njegovog sina Abdullaha, radijallahu anhuma, kako stoji u Musannefu Ibn Ebi Šejbe. San'ani je rekao: „Predanja ovog hadisa pojačavaju značenje zbog kojeg je propisan ezan."

[233] **Daif.** Tirmizi (200). Hadis je ocijenjen slabim zbog prekinutosti između Zuhrija i Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kao i zbog slabog prenosioca od Zuhrija. Tirmizi ga bilježi i preko Junusa od Zuhrija od Ebu Hurejre kao mevkuf predanje i kaže: „Ovo je ispravnije."

[234] **Hasen.** Tirmizi (199) i kaže: „Ovaj hadis poznajemo samo preko Abdur-Rahmana el-Ifrikija, a on je kod džumhura – većine učenjaka slab, ali se postupa po ovom hadisu kod mnogih učenjaka." Ahmed je rekao: „Ja ne pišem hadise El-Ifrikija." U „Telhisu" Ibn Hadžer kaže: „Slabim su ga ocijenili Ibnul-Kattan i drugi." Hadis ima i drugi lanac prenosilaca kojim su ga zabilježili Taberani i Ukajli od Seida b. Rašida, ali je i on slab, zbog čega su i ovaj lanac prenosilaca Ebu Hatim er-Razi i Ibn Hibban ocijenili slabim. Hadis je dobrim ocijenio El-Hazimi, El-Ukajli i Ibnul-Dževzi ocijenili su ga jakim, dok ga je Ahmed Šakir ocijenio vjerodostojnim.

وَلِأَبِي دَاوُدَ: فِي حَدِيثِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْدٍ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: أَنَا رَأَيْتُهُ – يَعْنِي: اَلْأَذَانَ – وَأَنَا كُنْتُ أُرِيدُهُ. قَالَ: ((فَأَقِمْ أَنْتَ)). وَفِيهِ ضَعْفٌ أَيْضًا.

(213) Ebu-Davud bilježi hadis Abdulaha b. Zejda, radijallahu anh, da je rekao: Ja sam ga sanjao – ezan - i ja sam ga htio (proučiti). Rekao je (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem): **„Ti prouči ikamet."** I u njemu je slabost.[235]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمُؤَذِّنُ أَمْلَكُ بِالْأَذَانِ، وَالْإِمَامُ أَمْلَكُ بِالْإِقَامَةِ)). رَوَاهُ اِبْنُ عَدِيٍّ وَضَعَّفَهُ.

(214) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Mujezin raspolaže ezanom, a imam ikametom."** Prenosi Ibn Adijj i ocjenjuje ga slabim.[236]

وَلِلْبَيْهَقِيِّ نَحْوُهُ: عَنْ عَلِيٍّ ﷺ مِنْ قَوْلِهِ.

(215) Bejheki prenosi nešto slično od Alije, radijallahu anhu.[237]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يُرَدُّ اَلدُّعَاءُ بَيْنَ اَلْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(216) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Dova između ezana i ikameta se ne odbija."** Prenosi Nesai, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom.[238]

---

[235] **Hasen.** Ebu Davud (512). U lancu prenosilaca ovog hadisa nalazi se Muhammed b. Omer el-Vakifi kojeg su slabim ocijenili: Ibnul-Kattan, Ibnu Me'in, Bejheki koji je još rekao: „I u lancu prenosilaca i u samom tekstu hadisa pojavilo se razilaženje." Hadis ima drugi lanac prenosilaca, ali je i on slab zbog njegove prekinutosti. Međutim, Ibn Abdil-Berr, El-Hazimi i Ibnul-Mulekkin ocijenili su hadis dobrim. Vjerovatno zbog sličnih predanja koja pojačavaju ovo predanje. Neka od tih predavanja spomenuo je Ibnu Hadžer u „Diraji" (1/115).

[236] **Daîf.** Ibn Adijj u „Kamilu" (4/1327).

[237] Bejheki (2/19) kao mevkuf predanje od Alije, radijallahu anhu.

وَعَنْ جَابِرٍ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ اَلنِّدَاءَ: اَللَّهُمَّ رَبَّ هَذِهِ اَلدَّعْوَةِ اَلتَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ اَلْقَائِمَةِ، آتِ مُحَمَّدًا اَلْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مَحْمُودًا اَلَّذِي وَعَدْتَهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ.

(217) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko kaže kada čuje ezan: 'Allahume rabbe hazihi-d-daveti-t-tameti ves-salatil-ka'ime, ati Muhammedeni-l-vesilete vel-fadilete veb'ashu mekamen mahmudenillezi ve'adtehu – Allahu moj, Gospodaru ovog savršenog poziva i namaza koji se uspostavlja, podari Muhammedu vesilet (mjesto u Džennetu koje je na najbližoj derdži do Allaha) i fadilet (položaj iznad ostalih stvorenja) i proživi ga (na Sudnjem danu i postavi) na mekamu mahmudu (veliki šafa'at na kojem će ga hvaliti prvi i potonji) i svako dobro i postavi ga na hvale dostojno mjesto koje si mu obećao' – bit će mu dozvoljen moj šefat na Sudnjem danu."** Bilježe četverica.[239]

POGLAVLJE O UVJETIMA-ŠARTIMA NAMAZA

عَنْ عَلِيِّ بْنِ طَلْقٍ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا فَسَا أَحَدُكُمْ فِي اَلصَّلَاةِ فَلْيَنْصَرِفْ، وَلْيَتَوَضَّأْ، وَلْيُعِدْ اَلصَّلَاةَ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(218) Prenosi se od Alije b. Talka, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada neko od vas pusti**

---

[238] **Sahih.** Ahmed (11790), Ebu Davud (521), Nesai u „Sunenu Kubra" (6/23),Tirmizi (212) i ocjenjuje ga vjerodostojnim kao i Ibn Hibban (4/594) i Ibn Huzejme (425).

[239] **Sahih.** Buharija (614), Ahmed (657), Ebu Davud (205), Tirmizi (1164), Ibn Hibban (816), Nesai u djelu „Išretu nisa" (137, 140), Ibn Madže (722). El-Medžd Ibn Tejmijje kaže: „Bilježi ga skupina izuzev Muslima." Slično kaže i Ibn Dekik el-'Id.

vjetar u namazu, neka ode i uzme abdest i obnovi namaz." Prenose peterica, a Ibn Hibban ga ocjenjuje sahihom.[240]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا يَقْبَلُ اَللَّهُ صَلَاةَ حَائِضٍ إِلَّا بِخِمَارٍ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(219) Od Aiše se prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Allah ne prima namaz punoljetne žene osim sa mahramom."** Prenose peterica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme.[241]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ: ((إِنْ كَانَ اَلثَّوْبُ وَاسِعًا فَالْتَحِفْ بِهِ)). - يَعْنِي: فِي اَلصَّلَاةِ - وَلِمُسْلِمٍ: ((فَخَالِفْ بَيْنَ طَرَفَيْهِ - وَإِنْ كَانَ ضَيِّقًا فَاتَّزِرْ بِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(220) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada je odjeća prostrana, zamotaj se njome"** – misli se u namazu – a kod Muslima stoji: **„...prebaci je na ramena unakrsno, a ako bude tijesna, prekri njome donji dio tijela (između pupka i koljena)."** Muttefekun alejhi.[242]

وَلَهُمَا مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: ((لَا يُصَلِّي أَحَدُكُمْ فِي اَلثَّوْبِ اَلْوَاحِدِ لَيْسَ عَلَى عَاتِقِهِ مِنْهُ شَيْءٌ)).

---

[240] **Hasen.** Ahmed (1/86), Ebu Davud (205), Tirmizi (1166), Nesai u djelu „Išretu nisa" (137), Ibn Hibban (2237). Ibn Madže ga ne bilježi. Tirmizi kaže: „Hadis je dobar." Pojačava ga predanje koje bilježi Muslim (362) od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ukoliko neko od vas osjeti u svome stomaku nešto, pa posumnja da li je izašlo iz njega ili ne, neka ne izlazi iz mesdžida sve dok ne čuje zvuk ili osjeti miris."** Ibn Hibban i Ibn Seken su hadis ocijenili vjerodostojnim. Međutim, hadis je slab jer u njemu postoji nepoznat prenosilac Muslim b. Sellam. Albani ga je ocjenio slabim u „Da'iful-Džami'is-sagir" (706).

[241] **Sahih.** Ahmed (6/150), Ebu Davud (641), Tirmizi (377), Ibnu Madže (655), Ibnu Huzejme (775). Tirmizi je rekao za hadis da je dobar, dok Hakim kaže da je vjerodostojan po uslovima Muslima i s njim se u toj ocjeni slaže i Zehebi. Također, Ibnu Huzejme, Ahmed Šakir i Albani su ga ocijenili vjerodostojnim.

[242] **Sahih.** Buharija (361), Muslim (3010).

(221) Njih dvojica bilježe hadis Ebu Hurejre, radijallahu anhu: **„Neka niko od vas ne klanja u jednoj haljinki a da nema od nje ništa preko ramena.“** [243]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا سَأَلَتْ اَلنَّبِيَّ ﷺ: أَتُصَلِّي اَلْمَرْأَةُ فِي دِرْعٍ وَخِمَارٍ، بِغَيْرِ إِزَارٍ ؟ قَالَ: ((إِذَا كَانَ اَلدِّرْعُ سَابِغًا يُغَطِّي ظُهُورَ قَدَمَيْهَا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَصَحَّحَ اَلْأَئِمَّةُ وَقْفَهُ.

(222) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je pitala Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: „Da li žena može klanjati sa košuljom koja je duga do članaka i himarom, bez donjeg ogrtača“, i Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ako je košulja duga da prekriva gornje dijelove njenih stopala.“** Bilježi Ebu Davud i a imami hadisa ocjenjuju da je ispravno da je mevkuf. [244]

وَعَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ ﷺ قَالَ: كُنَّا مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فِي لَيْلَةٍ مُظْلِمَةٍ، فَأَشْكَلَتْ عَلَيْنَا اَلْقِبْلَةُ، فَصَلَّيْنَا. فَلَمَّا طَلَعَتِ اَلشَّمْسُ إِذَا نَحْنُ صَلَّيْنَا إِلَى غَيْرِ اَلْقِبْلَةِ، فَنَزَلَتْ: (فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَضَعَّفَهُ.

(223) Prenosi se od Amira b. Rebi'a, radijallahu anhu, da je rekao: „Bili smo sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jedne tamne noći, pa nam je bilo problematično odrediti pravac Kible, i mi smo klanjali. Kada je Sunce izašlo, vidjesmo da nismo klanjali prema Kibli i tada je objavljeno: **'...i kuda god se okrenete, pa tamo je Allahovo lice.'**“ Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga slabim. [245]

---

[243] **Sahih.** Buharija (359), Muslim (516).

[244] **Daif.** Ebu Davud (640), Hakim (3/719), Bejheki (2/233). Hadis je slab zbog Ummu Muhammed bint Zejd koja je nepoznata. U hadisu postoji i druga mahana, a ona je da se Ibn Dinar izdvaja s ovim predanjem, a on je slab u pamćenju. Autor je u „Telhisu“ hadis ocijenio kao mevkuf, dok su ga Ibnul-Mulekkin i Ševkani ocijenili merfu'om.

[245] **Hasen.** Tirmizi (345). Hadis pojačava ono što bilježi Darekutni (1/272), Hakim (1/324) i Bejheki (2/10). Hakim je rekao: „Svim prenosiocima ovog hadisa se dokazuje osim Muhammeda b. Salima. Uistinu, ne poznajem ga ni po pravednosti ni po nekoj mahani.“ Zehebi ga ispravlja i kaže: „On je Ebu Sehl koji je mnogo griješio.“ Albani je rekao: „Hadis ima

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا بَيْنَ اَلْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ قِبْلَةٌ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَوَّاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(224) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ono što je između istoka i zapada je kibla."** Prenosi Tirmizi, a Buharija ga je ocijenio jakim.[246]

وَعَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي عَلَى رَاحِلَتِهِ حَيْثُ تَوَجَّهَتْ بِهِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ زَادَ اَلْبُخَارِيُّ : يُومِئُ بِرَأْسِهِ، وَلَمْ يَكُنْ يَصْنَعُهُ فِي اَلْمَكْتُوبَةِ.

(225) Prenosi se od Amira b. Rebi'a, radijallahu anhu, da je rekao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako klanja na jahalici gdje god ona bila okrenuta." Muttefekun alejhi.[247]
Buharija dodaje: „...gestikulirajući svojom glavom, a ne bi ovo činio kod propisanih namaza."

وَلِأَبِي دَاوُدَ: مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ ﷺ: كَانَ إِذَا سَافَرَ فَأَرَادَ أَنْ يَتَطَوَّعَ اِسْتَقْبَلَ بِنَاقَتِهِ اَلْقِبْلَةِ، فَكَبَّرَ، ثُمَّ صَلَّى حَيْثُ كَانَ وَجْهَ رِكَابِهِ. وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

(226) Ebu Davud bilježi hadis Enesa, radijallahu anhu: „Kada bi putovao i želio da klanja dobrovoljni namaz, okrenuo bi svoju jahalicu prema Kibli, donio tekbir, potom bi klanjao okrenut u pravcu u kojem bi se kretala njegova jahalica." Sened ovog hadisa je dobar.[248]

---

druge puteve koji su, takoder, slabi." Ako Allah da, hadis sa ovim svojim putevima kojima je došao podiže se na stepen dobrog hadisa. (Tevdihul-ahkam, 2/15).

[246] **Sahih mevkuf.** Tirmizi (344), Ibn Madže (1011). Tirmizi kaže da je hadis hasen-sahih dok ga Buharija pojačava i svi njegovi prenosioci su povjerljivi.

[247] **Sahih.** Buharija (1093, 1097), Muslim (701).

[248] **Hasen.** Ebu Davud (1225). Dobrim su ga ocijenili Ibn Hadžer i Nevevi, dok su ga Ibn Seken i Ibnul-Mulekkin ocijenili vjerodostojnim.

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ: ((اَلْأَرْضُ كُلُّهَا مَسْجِدٌ إِلَّا اَلْمَقْبَرَةَ وَالْحَمَّامَ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَلَهُ عِلَّةٌ.

(227) Prenosi se od Ebu Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Cijela zemlja je mesdžid, osim groblja i kupatila."** Prenosi Tirmizi, a hadis ima skrivenu mahanu.[249]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا نَهَى اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُصَلَّى فِي سَبْعِ مَوَاطِنَ: اَلْمَزْبَلَةِ، وَالْمَجْزَرَةِ، وَالْمَقْبَرَةِ، وَقَارِعَةِ اَلطَّرِيقِ، وَالْحَمَّامِ، وَمَعَاطِنِ اَلْإِبِلِ، وَفَوْقَ ظَهْرِ بَيْتِ اَللَّهِ. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَضَعَّفَهُ.

(228) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se klanja na sedam mjesta: smetljištu, klaonici, groblju, nasred puta, u **kupatilu**, na pojilištu i toru deva i na krovu Bejtullaha. Prenosi Tirmizi i ocjenjuje ga slabim.[250]

وَعَنْ أَبِي مَرْثَدٍ اَلْغَنَوِيِّ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا تُصَلُّوا إِلَى اَلْقُبُورِ، وَلَا تَجْلِسُوا عَلَيْهَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(229) Prenosi se od Ebu Merseda el-Ganevija, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Nemojte klanjati okrenuti prema grobovima, i nemojte sjediti na njima.'**" Prenosi Muslim.[251]

---

[249] **Hasen.** Tirmizi (317), Ahmed (11375), Ebu Davud (492), Ibn Madže (745), Ibn Huzejme (2/7), Ibn Hibban (4/498), Hakim (1/380). Postoji razilaženje kod učenjaka hadisa da li je ovaj hadis prekinut ili spojen. Ibn Hadžer kaže u „Telhisu": „Hadis ima predanja koja mu svjedoče." Ibn Tejmijje je rekao: „Lanci prenosilaca ovoga hadisa su dobri i onaj koji je nešto govorio o njemu, taj nije upoznao sve lance prenosilaca." Albani je ovaj hadis ocijenio vjerodostojnim.
[250] **Daif.** Tirmizi (346), Ibn Madže (746), Bejheki (2/329). U lancu prenosilaca nalazi se Zejd b. Džubejre za kojeg Buharija kaže da su mu hadisi munker. Tirmizi kaže za njega da nije jak. Ibn Abdil-Berr je rekao: „Složni su učenjaci oko njegove slabosti." Hafiz je rekao u „Telhisu": „U lancu prenosilaca kod Ibn Madže nalazi se Abdullah b. Omer el-Umeri koji je slab."
[251] **Sahih.** Muslim (972).

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا جَاءَ أَحَدُكُمْ اَلْمَسْجِدَ، فَلْيَنْظُرْ، فَإِنْ رَأَى فِي نَعْلَيْهِ أَذًى أَوْ قَذَرًا فَلْيَمْسَحْهُ، وَلْيُصَلِّ فِيهِمَا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(230) Prenosi se od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada neko od vas dođe u mesdžid, neka pogleda, pa ako primijeti na svojoj obući nečistoću ili prljavštinu, neka to obriše i neka klanja u njoj."** Bilježi Ebu Davud, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom.[252]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا وَطِئَ أَحَدُكُمْ اَلْأَذَى بِخُفَّيْهِ فَطَهُورُهُمَا اَلتُّرَابُ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(231) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada neko od vas nagazi na nečistoću svojom obućom, zemlja je sredstvo za čišćenje."** Bilježi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[253]

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ بْنِ اَلْحَكَمِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ هَذِهِ اَلصَّلَاةَ لَا يَصْلُحُ فِيهَا شَيْءٌ مِنْ كَلَامِ اَلنَّاسِ، إِنَّمَا هُوَ اَلتَّسْبِيحُ، وَالتَّكْبِيرُ، وَقِرَاءَةُ اَلْقُرْآنِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(232) Prenosi se od Muavije b. el-Hakema, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„U ovom namazu nije dopušteno ništa od govora ljudi. Namaz je tespih, tekbir i učenje Kur'ana."** Prenosi Muslim.[254]

---

[252] **Sahih.** Ebu Davud (650), Ibn Huzejme (786), Ibn Hibban (5/560), Hakim (1/235) i kaže da je hadis vjerodostojan s čime se slaže i Zehebi. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.
[253] **Daif.** Ebu Davud (386), Ibn Hibban (4/250), Hakim (1/271), Bejheki (2/430) sa slabim lancima prenosilaca. Ševkani je rekao: „Ova predanja pojačavaju jedna druga tako da se njima može dokazivati čišćenje obuće od zemlju, vlažnu ili suhu."
[254] **Sahih.** Muslim (537).

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ ﵁ قَالَ: إِنْ كُنَّا لَنَتَكَلَّمُ فِي اَلصَّلَاةِ عَلَى عَهْدِ اَلنَّبِيِّ ﷺ يُكَلِّمُ أَحَدُنَا صَاحِبَهُ بِحَاجَتِهِ، حَتَّى نَزَلَتْ: [حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ] [اَلْبَقَرَة : 238]، فَأُمِرْنَا بِالسُّكُوتِ، وَنُهِينَا عَنْ اَلْكَلَامِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(233) Prenosi se od Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, da je rekao: „Doista bismo govorili u namazu u vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem. Razgovarao bi neko od nas sa klanjačem do njega, po potrebi, dok nije objavljeno: '**Čuvajte namaze, pogotovo srednji namaz, i stojte ponizno pred Allahom...**', pa nam je naređeno da šutimo i zabranjen nam je govor." Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.[255]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلتَّسْبِيحُ لِلرِّجَالِ، وَالتَّصْفِيقُ لِلنِّسَاءِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. زَادَ مُسْلِمٌ ((فِي اَلصَّلَاةِ)).

(234) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Tesbih[256] je za muškarce, a tasfik[257] za žene."** Muttefekun alejhi, a Muslim dodaje: **„U namazu."**[258]

وَعَنْ مُطَرِّفِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ الشِّخِّيرِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي، وَفِي صَدْرِهِ أَزِيزٌ كَأَزِيزِ اَلْمِرْجَلِ، مِنْ اَلْبُكَاءِ. أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ، إِلَّا اِبْنَ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(235) Prenosi se od Mutarrifa b. Abdullaha b. Šihhira, a on od svoga oca, da je rekao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da klanja, a u grudima mu glas, kao ključanje vode u loncu, od plača." Bilježe peterica, osim Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[259]

---

[255] **Sahih.** Buharija (1200), Muslim (539).
[256] Riječi: Subhanellah.
[257] Udaranje rukom o ruku.
[258] **Sahih.** Buharija (1203), Muslim (422).
[259] **Sahih.** Ahmed (4/25), Ebu Davud (904), Tirmizi u „Šemailu" (315), Nesai (1214), Ibn Hibban (2/439). Vjerodostojnim ga smatraju Ibn Hibban, Ibn Huzejme, Hakim i Ahmed ga prenosi sa vjerodostojnim lancima prenosilaca.

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: كَانَ لِي مِن رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ مَدْخَلَانِ، فَكُنْتُ إِذَا أَتَيْتُهُ وَهُوَ يُصَلِّي تَنَحْنَحَ لِي. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ.

(236) Prenosi se od Alije: „Dvaput sam ulazio kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa kad bih ušao, a on klanja, nakašljao bi mi se." Prenose Nesai i Ibn Madže. [260]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قُلْتُ لِبِلَالٍ: كَيْفَ رَأَيْتَ اَلنَّبِيَّ ﷺ يَرُدُّ عَلَيْهِمْ حِينَ يُسَلِّمُونَ عَلَيْهِ، وَهُوَ يُصَلِّي؟ قَالَ: يَقُولُ هَكَذَا، وَبَسَطَ كَفَّهُ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(237) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma: „Pitao sam Bilala: 'Kako si vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da uzvraća kada bi mu oni nazvali selam dok je klanjao?' Rekao je: 'Rekao bi ovako', i ispružio je svoj dlan." Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom. [261]

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي وَهُوَ حَامِلٌ أُمَامَةَ بِنْتِ زَيْنَبَ، فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَهَا، وَإِذَا قَامَ حَمَلَهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ: وَهُوَ يَؤُمُّ اَلنَّاسَ فِي اَلْمَسْجِدِ.

(238) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi klanjao, a nosio bi Umamu, Zejnebinu kćerku. Kada bi činio sedždu, spustio bi je, a kada bi ustao, ponio bi je." Muttefekun alejhi, a Muslim dodaje: „...a imamio bi ljudima u mesdžidu." [262]

---

[260] Nesai (1212), Ibn Madže (3710). Islamski učenjaci su se razišli oko ocjene ovoga hadisa. Pojedini ga smatraju dobrim, a pojedini slabim, dok ga Ibn Seken i Ibn Hibban smatraju vjerodostojnim. Razilaženje se desilo po pitanju Abdullaha b. Nedžijja. Kaže se da prenosi ili od Alije ili od svoga oca od Alije. Ibn Me'in je rekao: „On nije čuo ovaj hadis od Alije. Između njega i Alije je njegov otac." Nevevi je ovaj hadis u „Medžmu'u" ocijenio slabim zbog slabosti u lancu prenosilaca, poremećenosti lanca prenosilaca i samog teksta.

[261] **Sahih.** Ebu Davud (927), Tirmizi (368), Ahmed (23369), Ibn Madže (1017). Ševkani je rekao da su prenosioci ovoga hadisa prenosioci Sahiha.

[262] **Sahih.** Buharija (516), Muslim (543).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اُقْتُلُوا اَلْأَسْوَدَيْنِ فِي اَلصَّلَاةِ: اَلْحَيَّةَ، وَالْعَقْرَبَ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(239) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ubijte dvoje crnih u namazu: zmiju i škorpiju (akrepa)."** Bilježe četverica, a Ibn Hibban ga ocjenjuje sahihom.[263]

POGLAVLJE O SUTRI KLANJAČA

عَنْ أَبِي جُهَيْمِ بْنِ اَلْحَارِثِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَوْ يَعْلَمُ اَلْمَارُّ بَيْنَ يَدَيِ اَلْمُصَلِّي مَاذَا عَلَيْهِ مِنْ اَلْإِثْمِ لَكَانَ أَنْ يَقِفَ أَرْبَعِينَ خَيْرًا لَهُ مِنْ أَنْ يَمُرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(240) Prenosi se od Ebu Džuhejma b. Harisa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kad bi onaj koji prolazi ispred klanjača znao kakav grijeh za to ima, bilo bi mu bolje da stoji 40 nego da prođe ispred njega."** Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijin citat.[264]

وَوَقَعَ فِي "اَلْبَزَّارِ" مِنْ وَجْهٍ آخَرَ: ((أَرْبَعِينَ خَرِيفًا)).

Kod Bezzara u drugom ruvajetu: **„...40 harifa[265]."** [266]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سُئِلَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ -فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ- عَنْ سُتْرَةِ اَلْمُصَلِّي. فَقَالَ: ((مِثْلُ مُؤْخِرَةِ اَلرَّحْلِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

---

[263] **Sahih.** Ebu Davud (921), Tirmizi (390), Nesai (1202), Ibn Madže (1245), Ibn Hibban (2352). Hadis potvrđuju mnoga druga predanja. Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-sahih, dok su ga vjerodostojnim ocijenili Ibn Hibban i Hakim s kojim se složio i Zehebi.
[264] **Sahih.** Buharija (510), Muslim (507).
[265] Tj. godina.
[266] Bezzar (9/239).

(241) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je upitan u bitki na Tebuku o veličini sutre klanjača, pa je odgovorio: **'Koliko stražnji dio sedla.'**" Bilježi Muslim.[267]

وَعَنْ سَبْرَةَ بْنِ مَعْبَدٍ اَلْجُهَنِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لِيَسْتَتِرْ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ وَلَوْ بِسَهْمٍ)). أَخْرَجَهُ اَلْحَاكِمُ.

(242) Prenosi se od Sebre b. Ma'beda Džuhenija da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Neka se zakloni jedan od vas u namazu, pa makar strijelom."** Bilježi Hakim.[268]

Prolazak magarca, žene i crnog psa ispred klanjača

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَقْطَعُ صَلَاةَ اَلْمَرْءِ اَلْمُسْلِمِ - إِذَا لَمْ يَكُنْ بَيْنَ يَدَيْهِ مِثْلُ مُؤْخِرَةِ اَلرَّحْلِ - اَلْمَرْأَةُ، وَالْحِمَارُ، وَالْكَلْبُ اَلْأَسْوَدُ . . .)). اَلْحَدِيثَ. وَفِيهِ: ((اَلْكَلْبُ اَلْأَسْوَدِ شَيْطَانٌ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(243) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Presjeći će namaz muškarca muslimana – ako ne bude bila ispred njega pregrada koliko je stražnji dio sedla – žena, magarac, crni pas..."** Hadis. U hadisu se još navodi: **„...crni pas je šejtan..."** Bilježi Muslim.[269]

وَلَهُ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ نَحْوُهُ دُونَ: "اَلْكَلْبِ"

[267] **Sahih.** Muslim (500).
[268] **Sahih.** Ahmed (14916), Hakim (1/252). Hejsemi je rekao: „Ahmedovi prenosioci su prenosioci Sahiha." Hakim je rekao: „Hadis je vjerodostojan po uvjetima Muslima."
[269] **Sahih.** Muslim (510). Međutim, Muslim ne bilježi hadis u potpunosti na ovakav način.

(244) On prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, slično tome, ali bez spominjanja psa. [270]

وَلِأَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ: عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا نَحْوُهُ، دُونَ آخِرِهِ. وَقَيَّدَ اَلْمَرْأَةَ بِالْحَائِضِ.

(245) Bilježe Ebu Davud i Nesai hadis od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, slično navedenom hadisu, ali bez posljednjeg dijela, a ženu je ograničio na punoljetnu. [271]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ إِلَى شَيْءٍ يَسْتُرُهُ مِنْ اَلنَّاسِ، فَأَرَادَ أَحَدٌ أَنْ يَجْتَازَ بَيْنَ يَدَيْهِ فَلْيَدْفَعْهُ، فَإِنْ أَبَى فَلْيُقَاتِلْهُ، فَإِنَّمَا هُوَ شَيْطَانٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: ((فَإِنَّ مَعَهُ اَلْقَرِينَ)).

(246) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada neko od vas klanja prema nečemu što će ga zakloniti od prolaznika, pa neko želi da prođe ispred njega, neka ga odvrati, a ako odbije, neka ga snažno odgurne, jer doista je onaj šejtan."** Muttefekun alejhi, a u jednom rivajetu stoji: **„...jer sa njim je doista karin**[272]**."** [273]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ تِلْقَاءَ وَجْهِهِ شَيْئًا، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيَنْصِبْ عَصًا، فَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَلْيَخُطَّ خَطًّا، ثُمَّ لَا يَضُرُّهُ مَنْ مَرَّ بَيْنَ يَدَيْهِ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَلَمْ يُصِبْ مَنْ زَعَمَ أَنَّهُ مُضْطَرِبٌ، بَلْ هُوَ حَسَنٌ.

---

[270] **Sahih.** Muslim (511).

[271] **Sahih.** Ebu Davud (703), Nesai (750). Autorove riječi za predanje Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da se nalazi kod Muslima, ali bez spominjanja psa, su greška jer, doista, spominje se ovaj hadis kod Muslima na način: **„Namaz prekidaju: žena, magarac i pas."** Što se tiče ograničavanja žene na onu koja ima menstruaciju, islamski učenjaci smatraju da su to riječi Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, a ne Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

[272] Karin je šejtan koji nikada ne napušta čovjeka sve do časa njegove smrti.

[273] **Sahih.** Buharija (509), Muslim (505, 506).

(247) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada neko od vas klanja, neka postavi ispred sebe nešto, ako ne nađe, neka postavi štap, a ako nema, onda neka povuče liniju, tada mu neće našteti onaj ko prolazi ispred njega."** Bilježe Ahmed i Ibn Madže, a Ibn Hibban ga ocjenjuje sahihom.[274] Nije u pravu onaj koji ga smatra mudtaribom[275]. Naprotiv, hadis je hasen.

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَقْطَعُ اَلصَّلَاةَ شَيْءٌ، وَادْرَأْ مَا اِسْتَطَعْتَ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَفِي سَنَدِهِ ضَعْفٌ.

(248) Prenosi se od Ebu Seida Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Namaz neće ništa prekinuti, a odvaćajte koliko možete."** Bilježi Ebu Davud, a u senedu ima slabost.[276]

POGLAVLJE O PODSTICANJU NA SKRUŠENOST U NAMAZU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يُصَلِّيَ اَلرَّجُلُ مُخْتَصِرًا . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ. وَمَعْنَاهُ: أَنْ يَجْعَلَ يَدَهُ عَلَى خَاصِرَتِهِ.

(249) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek klanja podbočen. Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat.[277] Kada se kaže podbočen, to znači da klanja stavivši svoje ruke na kukove.

وَفِي اَلْبُخَارِيِّ: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ ذَلِكَ فِعْلُ اَلْيَهُودِ.

---

[274] **Daif.** Ahmed (2/249), Ibn Madže (943), Ibn Hibban (2361. Ibn Abdil-Berr kaže: „Na slabost hadisa ukazali su Sufjan b. Ujejne, Šafija, Begavi i drugi." Albani ga je ocjenio slabim u „Da'iful-Džami'is'sagir" (669)
[275] Ibn Salah.
[276] **Daif.** Ebu Davud (719). Slabost spomenuta u hadisu vezana je za prenosioca Medžalida b. Seida koji je bio lošeg pamćenja. Slabim su ga ocjenili Abdul-hak, Nevevi, Ibnul-dževzi, Ševkani, Albani i Bin Baz.
[277] **Sahih.** Buharija (1219), Muslim (545).

(250) Buharija bilježi hadis Aiše u kojem se navodi da tako postupaju židovi.[278]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا قُدِّمَ اَلْعَشَاءُ فَابْدَءُوا بِهِ قَبْلَ أَنْ تُصَلُّوا اَلْمَغْرِبَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(251) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada bude postavljena večera, počnite (sa jelom) prije nego što klanjate akšam."** Muttefekun alejhi.[279]

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا قَامَ أَحَدُكُمْ فِي اَلصَّلَاةِ فَلَا يَمْسَحِ اَلْحَصَى، فَإِنَّ اَلرَّحْمَةَ تُوَاجِهُهُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ وَزَادَ أَحْمَدُ: ((وَاحِدَةً أَوْ دَعْ)).

(252) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada neko od vas klanja, neka ne briše kamenčiće, jer se doista milost sučeljava sa njime."** Prenose peterica sa sahih senedom, a Ahmed dodaje: **„Samo jednom ili ostavi."**[280]

وَفِي "اَلصَّحِيحِ" عَنْ مُعَيْقِيبٍ نَحْوُهُ بِغَيْرِ تَعْلِيلٍ.

(253) Slično se prenosi u Sahihu[281] od Mu'ajkiba bez navođenja razloga[282].

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَأَلْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلِالْتِفَاتِ فِي اَلصَّلَاةِ؟ فَقَالَ: ((هُوَ اِخْتِلَاسٌ يَخْتَلِسُهُ اَلشَّيْطَانُ مِنْ صَلَاةِ اَلْعَبْدِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَلِلتِّرْمِذِيِّ: عَنْ أَنَسٍ وَصَحَّحَهُ : ((إِيَّاكَ وَالِالْتِفَاتَ فِي اَلصَّلَاةِ، فَإِنَّهُ هَلَكَةٌ، فَإِنْ كَانَ فَلَا بُدَّ فَفِي اَلتَّطَوُّعِ)).

---

[278] **Sahih.** Buharija (3458).
[279] **Sahih.** Buharija (672), Muslim (557).
[280] Ahmed (5/150, 163), Ebu Davud (945), Tirmizi (379), Nesai (3/6), Ibn Madže (1027). Dodatak: **„jer se doista milost sučeljava sa njime"** u svome lancu prenosilaca ima Ebul-Ahvesa za kojeg Albani kaže da ga nisu smatrali povjerljivim, osim Ibn Hibbana. Nisu potvrđeni njegova pravednost i pamćenje.
[281] **Sahih.** Buharija (1207), Muslim (546).
[282] Bez navoda da se sa njime sučeljava milost.

(254) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Pitala sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o okretanju u namazu, pa je rekao: '**To je krađa ili otimanje sa kojom šejtan umanjuje čovjekov namaza.**'" Prenosi Buharija.[283], a Tirmizi prenosi hadis, koji ocjenjuje sahihom, od Enesa, gdje stoji: **„Čuvaj se okretanja u namazu, jer je okretanje upropaštenje, a ako je neizbježno, onda (se okreći) u dobrovoljnim namazima."** [284]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا كَانَ أَحَدُكُمْ فِي اَلصَّلَاةِ فَإِنَّهُ يُنَاجِي رَبَّهُ، فَلَا يَبْزُقَنَّ بَيْنَ يَدَيْهِ وَلَا عَنْ يَمِينِهِ، وَلَكِنْ عَنْ شِمَالِهِ تَحْتَ قَدَمِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: ((أَوْ تَحْتَ قَدَمِهِ)).

(255) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada je neko od vas u namazu, on je zaokupljen svojim Gospodarom, pa neka ne pljuje preda se, ni na desnu stranu, nego na lijevu stranu, pod stopalo."** Muttefekun alejhi, a u jednom rivajetu stoji: **„...ili pod stopalo."** [285]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ قِرَامٌ لِعَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا سَتَرَتْ بِهِ جَانِبَ بَيْتِهَا فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ ((أَمِيطِي عَنَّا قِرَامَكِ هَذَا، فَإِنَّهُ لَا تَزَالُ تَصَاوِيرُهُ تَعْرِضُ لِي فِي صَلَاتِي)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(256) Također se od njega prenosi da je rekao: „Aiša je imala zastor kojim je zastirala jednu stranu svoje kuće, pa joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '**Odstrani od nas taj svoj zastor, jer mi se njegove slike neprestano ukazuju u namazu.**'" Prenosi Buharija.[286]

وَاتَّفَقَا عَلَى حَدِيثِهَا فِي قِصَّةِ أَنْبِجَانِيَّةِ أَبِي جَهْمٍ، وَفِيهِ: ((فَإِنَّهَا أَلْهَتْنِي عَنْ صَلَاتِي)).

---

[283] **Sahih.** Buharija (751).
[284] **Daif.** Tirmizi (589). U lancu prenosilaca je Alija b. Zejd b. Džed'an koji je slab i postoji prekinutost između Seida b. El-Musejjeba i Enesa, radijallahu anhu.
[285] **Sahih.** Buharija (374, 1214), Muslim (551).
[286] **Sahih.** Buharija (374).

(257) I saglasili su se u vezi s pričom o Ebu Džehmovoj enbidžanijskoj[287] haljini, u kojoj stoji: „**Ona me doista odvratila od namaza.**“ [288]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيَنْتَهِيَنَّ قَوْمٌ يَرْفَعُونَ أَبْصَارَهُمْ إِلَى اَلسَّمَاءِ فِي اَلصَّلَاةِ أَوْ لَا تَرْجِعَ إِلَيْهِمْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

(258) Prenosi se od Džabira b. Semure, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: „**Ili će neki ljudi prestati da podiže svoje poglede prema nebu u namazu, ili im se (pogledi) neće vratiti.**“ Prenosi Muslim. [289]

وَلَهُ: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ طَعَامٍ، وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ)).

(259) On bilježi hadis koji prenosi od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Nema namaza u prisustvu hrane**[290]**, niti kada se trpi jedna od dvije nužde.**'“ [291]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((اَلتَّثَاؤُبُ مِنْ اَلشَّيْطَانِ فَإِذَا تَثَاءَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَكْظِمْ مَا اِسْتَطَاعَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَزَادَ : ((فِي اَلصَّلَاةِ)).

(260) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Zijevanje je od šejtana, pa kada neko**

---

[287] Kaže Ibn Esir: „To je povezano sa Menbedžom, što je poznati grad, a drugi kažu sa Enbidžanom, što je bliže.“ Što se tiče izgleda haljine, nije tačno utvrđeno kakva je bila. Navode se mnogi stavovi učenjaka o njenom izledu.
[288] **Sahih.** Buharija (373), Muslim (556).
[289] **Sahih.** Muslim (428).
[290] Tj. kada je jelo spremljeno i servirano, može se odmah jesti i postoji velika potreba za jelom.
[291] **Sahih.** Muslim (560).

od vas zijeva, neka to savlada koliko može.“ Prenose Muslim i Tirmizi, koji dodaje: **„...u namazu.“** [292]

POGLAVLJE O MESDŽIDIMA

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَمَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِبِنَاءِ اَلْمَسَاجِدِ فِي اَلدُّورِ، وَأَنْ تُنَظَّفَ، وَتُطَيَّبَ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَ إِرْسَالَهُ.

(261) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se grade mesdžidi u naseljima[293], i da se čiste i mirišu.“ Prenose Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje murselom.[294]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((قَاتَلَ اَللَّهُ اَلْيَهُودَ: اِتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَزَادَ مُسْلِمٌ: ((وَالنَّصَارَى)).

(262) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Allah ubio židove![295] Uzeli su grobove svojih vjerovjesnika za mesdžide.“** Muttefekun alejhi, a Muslim dodaje: **„...i kršćane.“** [296]

وَلَهُمَا: مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: ((كَانُوا إِذَا مَاتَ فِيهِمْ اَلرَّجُلُ اَلصَّالِحُ بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا)). وَفِيهِ : ((أُولَئِكَ شِرَارُ اَلْخَلْقِ)).

---

[292] **Sahih.** Muslim (2994), Tirmizi (370).

[293] Tj. da se u zaseocima, mahalama ili među većem broju kuća napravi mesdžid gdje bi stanovnici tog zaseoka klanjali namaz u džematu. Opširnije u vezi značenja riječi „dur“ i ovog pitanja pogledaj korisno djelo „Ahkamul-mesadžid fi šeri'atil-islamijje“.

[294] **Sahih.** Ahmed (6/279), Ebu Davud (455), Tirmizi (594). Ibn Abdil-Hadi kaže u „Muharreru“: „Lanac prenosilaca pojedinih predanja je po uvjetima dva Sahiha.“ Vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Hibban, dok Tirmizi smatra da je prioritetnije mišljenje da je hadis mursel.

[295] Ovo je kletva.

[296] **Sahih.** Buharija (437), Muslim (530).

(263) Njih dvojica bilježe hadis Aiše, radijallahu anha: **„Oni bi, kada bi među njima umro neki dobar čovjek, podigli mesdžid na njegovom grobu."** U hadisu još stoji: **„Oni su najgora stvorenja."** [297]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: بَعَثَ اَلنَّبِيُّ ﷺ خَيْلاً، فَجَاءَتْ بِرَجُلٍ، فَرَبَطُوهُ بِسَارِيَةٍ مِنْ سَوَارِي اَلْمَسْجِدِ. اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(264) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, poslao je konjicu, pa su došli sa nekim čovjekom, pa su ga svezali za jedan stub u mesdžidu." Hadis. Muttefekun alejhi. [298]

وَعَنْهُ ﵁ أَنَّ عُمَرَ ﵁ مَرَّ بِحَسَّانَ يَنْشُدُ فِي اَلْمَسْجِدِ، فَلَحَظَ إِلَيْهِ، فَقَالَ: قَدْ كُنْتُ أَنْشُدُ، وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(265) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je Omer prošao pored Hassana dok je citirao poeziju u džamiji, pa ga je (Omer) prijekorno pogledao, na što je ovaj rekao: „Citirao sam poeziju u mesdžidu a u njemu je bio onaj koji je bolji od tebe." Muttefekun alejhi. [299]

وَعَنْهُ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ سَمِعَ رَجُلاً يَنْشُدُ ضَالَّةً فِي اَلْمَسْجِدِ فَلْيَقُلْ: لَا رَدَّهَا اَللَّهُ عَلَيْكَ، فَإِنَّ اَلْمَسَاجِدَ لَمْ تُبْنَ لِهَذَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(266) Prenosi se također od njega, radijallahu anh, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: **„Ko čuje nekoga da oglašava u mesdžidu da je nešto izgubio, neka kaže: 'Allah ti to ne vratio', jer džamije nisu podignute zbog toga."** Prenosi Muslim. [300]

وَعَنْهُ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا رَأَيْتُمْ مَنْ يَبِيعُ، أَوْ يَبْتَاعُ فِي اَلْمَسْجِدِ، فَقُولُوا: لَا أَرْبَحَ اَللَّهُ تِجَارَتَكَ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

---

[297] **Sahih.** Buharija (427), Muslim (528).
[298] **Sahih.** Buharija (4372), Muslim (1764).
[299] **Sahih.** Buharija (3212), Muslim (2485).
[300] **Sahih.** Muslim (568).

(267) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada vidite nekoga koji prodaje ili kupuje u džamiji, recite mu: 'Ne dao ti Allah zarade u tvojoj trgovini.'"** Prenose Nesai i Tirmizi, koji ga ocjenjuje dobrim.[301].

وَعَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تُقَامُ اَلْحُدُودُ فِي اَلْمَسَاجِدِ، وَلَا يُسْتَقَادُ فِيهَا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(268) Prenosi se od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„U mesdžidu se ne izvršava (šerijatska) kazna, niti se izvršava odmazda."** Prenose Ahmed i Ebu Davud sa slabim senedom.[302]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ اَلْخَنْدَقِ، فَضَرَبَ عَلَيْهِ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ خَيْمَةً فِي اَلْمَسْجِدِ، لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(269) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Sa'd je bio ranjen na dan Hendeka, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podigao šator u mesdžidu kako bi mu bilo bliže da ga obilazi." Muttefekun alejhi.[303]

وَعَنْهَا قَالَتْ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَسْتُرُنِي، وَأَنَا أَنْظُرُ إِلَى اَلْحَبَشَةِ يَلْعَبُونَ فِي اَلْمَسْجِدِ. اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(270) Prenosi se također od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Vidjela sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako me zaklanja dok sam gledala Abesince[304] kako igraju u mesdžidu." Muttefekun alejhi.[305]

---

[301] **Sahih.** Nesai u „Sunenu Kubra" (6/52), Tirmizi (1321) i kaže: „Hadis je hasen-garib." Sujuti ga je ocijenio vjerodostojnim u „Džami'u sagiru", Hakim (2/65), također, i s njim se slaže i Zehebi. Albani kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan po uvjetima Muslima.

[302] **Hasen li gajrihi.** Ahmed (15151), Ebu Davud (4490). Autor je rekao u „Telhisu": „Nema ništa sporno u lancu prenosilaca." Sujuti ga je u „Džami'u sagiru" ocijenio vjerodostojnim.

[303] **Sahih.** Buharija (463), Muslim (1769).

[304] Etiopljane.

وَعَنْهَا: أَنَّ وَلِيدَةً سَوْدَاءَ كَانَ لَهَا خِبَاءٌ فِي اَلْمَسْجِدِ، فَكَانَتْ تَأْتِينِي، فَتَحَدَّثُ عِنْدِي. اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(271) Prenosi se također od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Crna ropkinja imala šator u džamiji pa bi mi dolazila i pričala sa mnom ..." Hadis. Muttefekun alejhi.[306]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْبُزَاقُ فِي اَلْمَسْجِدِ خَطِيئَةٌ وَكَفَّارَتُهَا دَفْنُهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(272) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Pljuvati u mesdžidu je grijeh, a iskup je zatrpavanje (pljuvačke)."** Muttefekun alejhi.[307]

Ukrašavanje mesdžida

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَقُومُ اَلسَّاعَةُ حَتَّى يَتَبَاهَى اَلنَّاسُ فِي اَلْمَسَاجِدِ)). أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(273) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Sudnji dan neće nastupiti sve dok se ljudi ne budu hvalisali mesdžidima."** Bilježe peterica, osim Tirmizija, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme.[308]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا أُمِرْتُ بِتَشْيِيدِ اَلْمَسَاجِدِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

---

[305] **Sahih.** Buharija (454), Muslim (892).
[306] **Sahih.** Buharija (439), i ne bilježi ga Muslim.
[307] **Sahih.** Buharija (415), Muslim (552).
[308] **Sahih.** Ahmed (3/134), Ebu Davud (449), Nesai (689), Ibn Madže (739), Ibn Huzejme (2/282). Sujuti je hadis ocijenio vjerodostojnim u „Džami'u sagiru" i nije mu se suprotstavio u tome El-Munavi.

(274) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Nije mi naređeno visoko građenje i uljpšavanje mesdžida."** Bilježi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[309]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((عُرِضَتْ عَلَيَّ أُجُورُ أُمَّتِي، حَتَّى اَلْقَذَاةُ يُخْرِجُهَا اَلرَّجُلُ مِنْ اَلْمَسْجِدِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَاسْتَغْرَبَهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(275) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Predočene su mi nagrade moga ummeta, čak i nagrada za prljavštinu[310] koju čovjek ukloni iz mesdžida."** Prenose Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje garibom, a Ibn Huzejme smatra ga sahihom.[311]

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ اَلْمَسْجِدَ فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى يُصَلِّيَ رَكْعَتَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(276) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada neko od vas uđe u mesdžid, neka ne sjeda dok ne klanja dva rekata."** Muttefekun alejhi.[312]

---

[309] **Sahih.** Ebu Davud (448), Ibn Hibban (1615). Ševkani je rekao: „Ibn Hibban hadis smatra vjerodostojnim i njegovi prenosioci su prenosioci Sahiha."

[310] Termin القذاة koji je ovdje upotrijebljen odnosi se na bilo šta što se pojavi u kući ili van kuće, ako je količina toga mala.

[311] **Daif.** Ebu Davud (461), Tirmizi (2916), Ibn Huzejme (2/271). Tirmizi je rekao: „Ovaj hadis je čudan. Ne poznajem ga osim na ovakav način. Spominjao bih ga Buhariji i on mu se čudio, nije ga poznavao. Govorio bi: 'Ne znam da se o ovome poglavlju prenosi nešto od Enesa.'" El-Munavi u „Fejdul-kadiru" prenosi od Hafiza da je rekao: „Hadis je slab, ali postoje predanja koja mu svjedoče."

[312] **Sahih.** Buharija (1163), Muslim (714).

POGLAVLJE O KARAKTERISTIKAMA (NAČINU OBAVLJANJA) NAMAZA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا قُمْتُ إِلَى اَلصَّلَاةِ فَأَسْبِغِ اَلْوُضُوءَ، ثُمَّ اِسْتَقْبِلِ اَلْقِبْلَةَ، فَكَبِّرْ، ثُمَّ اِقْرَأْ مَا تَيَسَّرَ مَعَكَ مِنَ اَلْقُرْآنِ، ثُمَّ اِرْكَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ رَاكِعًا، ثُمَّ اِرْفَعْ حَتَّى تَعْتَدِلَ قَائِمًا، ثُمَّ اُسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ اِرْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ اُسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ اِرْفَعْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ جَالِسًا، ثُمَّ اُسْجُدْ حَتَّى تَطْمَئِنَّ سَاجِدًا، ثُمَّ اِفْعَلْ ذَلِكَ فِي صَلَاتِكَ كُلِّهَا)). أَخْرَجَهُ اَلسَّبْعَةُ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَلِابْنِ مَاجَهْ بِإِسْنَادِ مُسْلِمٍ: ((حَتَّى تَطْمَئِنَّ قَائِمًا)).

(277) Prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada ustaneš da klanjaš, uzmi abdest kako treba, potom se okreni prema Kibli i izgovori tekbir, potom uči ono što ti je lahko iz Kur'ana, potom se pregni na ruku' i zadrži se dok se ne umiriš na ruku'u, potom se ispravi dok se ne uspraviš, a potom učini sedždu i zadrži se dok se ne smiriš na sedždi, potom se podigni dok se ne smiriš sjedeći, učini sedždu i zadrži se dok se ne smiriš na sedždi, i tako čini u svom cijelom namazu."** Bilježe sedmerica, a citat je Buharijin, a kod Ibn Madže u hadisu sa Muslimovim senedom stoji: **„... dok se ne smiriš stojeći."** [313]

وَمِثْلُهُ فِي حَدِيثِ رِفَاعَةَ رضي الله عنه عِنْدَ أَحْمَدَ وَابْنِ حِبَّانَ.

(278) Slično se prenosi od Rifa'a u hadisu koji bilježe Ahmed i Ibn Hibban. [314]

وَفِي لَفْظٍ لِأَحْمَدَ: ((فَأَقِمْ صُلْبَكَ حَتَّى تَرْجِعَ اَلْعِظَامُ)).

(279) Kod Ahmeda stoji: **„Ispravi kičmu dok se kosti ne vrate (na svoje mjesto)."**

---

[313] **Sahih.** Buharija (757), Muslim (397), Ahmed (2/437), Ebu Davud (856), Tirmizi (303), Nesai (884), Ibn Madže (1060).

[314] Ibn Hibban u „Mevaridu zem'an" (484).

وَلِلنَّسَائِيِّ، وَأَبِي دَاوُدَ مِنْ حَدِيثِ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ ﷺ: ((إِنَّهَا لَنْ تَتِمَّ صَلَاةُ أَحَدِكُمْ حَتَّى يُسْبِغَ اَلْوُضُوءَ كَمَا أَمَرَهُ اَللَّهُ، ثُمَّ يُكَبِّرَ اَللَّهَ، وَيَحْمَدَهُ، وَيُثْنِيَ عَلَيْهِ)). وَفِيهَا: ((فَإِنْ كَانَ مَعَكَ قُرْآنٌ فَاقْرَأْ وَإِلَّا فَاحْمَدِ اَللَّهَ، وَكَبِّرْهُ، وهَلِّلْهُ)).

(280) Kod Nesaija i Ebu Davuda u hadisu Rifa'a b. Rafi'a stoji: **„Namaz jednog od vas neće biti potpun sve dok ne uzme abdest kako treba, kako mu je Allah naredio, a onda veliča Uzvišenog Allaha, zahvali Mu i pohvali Ga."** U njemu još stoji: **„Ako znaš nešto iz Kur'ana, ti prouči, a ako ne znaš, ti zahvali Allahu, veličaj ga i kaži la ilahe illallah."**

وَلِأَبِي دَاوُدَ: ((ثُمَّ اِقْرَأْ بِأُمِّ اَلْقُرْآنِ وَبِمَا شَاءَ اَللَّهُ)).

(281) Kod Ebu Davuda stoji: **„Potom prouči Ummul-Kitab**[315] **i ono što Allah hoće."**

وَلِابْنِ حِبَّانَ: ((ثُمَّ بِمَا شِئْتَ)).

(282) Kod Ibn Hibbana stoji: **„... zatim (prouči) šta hoćeš."** [316]

وَعَنْ أَبِي حُمَيْدٍ اَلسَّاعِدِيِّ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ إِذَا كَبَّرَ جَعَلَ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ، وَإِذَا رَكَعَ أَمْكَنَ يَدَيْهِ مِنْ رُكْبَتَيْهِ، ثُمَّ هَصَرَ ظَهْرَهِ، فَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ اِسْتَوَى حَتَّى يَعُودَ كُلُّ فَقَارٍ مَكَانَهُ، فَإِذَا سَجَدَ وَضَعَ يَدَيْهِ غَيْرَ مُفْتَرِشٍ وَلَا قَابِضِهِمَا، وَاسْتَقْبَلَ بِأَطْرَافِ أَصَابِعِ رِجْلَيْهِ اَلْقِبْلَةَ، وَإِذَا جَلَسَ فِي اَلرَّكْعَتَيْنِ جَلَسَ عَلَى رِجْلِهِ اَلْيُسْرَى وَنَصَبَ اَلْيُمْنَى، وَإِذَا جَلَسَ فِي اَلرَّكْعَةِ اَلْأَخِيرَةِ قَدَّمَ رِجْلَهُ اَلْيُسْرَى وَنَصَبَ اَلْأُخْرَى، وَقَعَدَ عَلَى مَقْعَدَتِهِ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(283) Prenosi se od Ebu Humejda es-Saidija, radijallahu anhu, da je rekao: „Vidio sam da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je izgovorio tekbir, podigao svoje ruke naspram ramena, a kada se pregibao, stavio je

---

[315] Sura El-Fatiha.
[316] Ahmed (4/340), Ibn Hibban (5/212), Ebu Davud (858, 859), Nesai (1136).

ruke na koljena i potom je poravnao leđa[317]. Kada je podigao glavu, ispravio se tako da se svaki pršljen vratio na svoje mjesto, a kada je učinio sedždu, nije spuštao laktove na tlo, niti ih spajao uz tijelo, i okrenuo je vrhove svojih nožnih prstiju prema Kibli. A na sjedenju poslije drugog rekata, sjeo je na lijevu nogu i uspravio desnu. A na sjedenju poslije zadnjeg rekata, izbacio je naprijed lijevu nogu, a uspravio drugu nogu i sjeo na zadnjicu." Bilježi Buharija.[318]

Otpočinjanje namaza

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ أَنَّهُ كَانَ إِذَا قَامَ إِلَى اَلصَّلَاةِ قَالَ: ((وَجَّهْتُ وَجْهِي لِلَّذِي فَطَّرَ اَلسَّمَوَاتِ ...)) إِلَى قَوْلِهِ: ((مِنْ اَلْمُسْلِمِينَ، اَللَّهُمَّ أَنْتَ اَلْمَلِكُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ رَبِّي وَأَنَا عَبْدُكَ ...)) – إِلَى آخِرِهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: ((أَنَّ ذَلِكَ فِي صَلَاةِ اَللَّيْلِ)).

(284) Prenosi se od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da bi nakon stupanja u namaz učio: **„Veždžehtu vedžhije lillezi fetare-s-semavati vel-erda...'' do riječi: ''...minel-muslimin. Allahumme entel-Meliku, la ilahe illa Ente, Ente Rabbi ve ene abduke... (Okrećem lice prema Onome Koji je stvorio nebesa i Zemlju ...Allahu moj, Ti si Vladar, drugog boga osim Tebe nema, Ti si moj Gospodar, a ja Tvoj rob...)"**, do kraja. Prenosi Muslim.
U jednom rivajetu stoji: **„...to je u noćnom namazu."** [319]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا كَبَّرَ لِلصَّلَاةِ سَكَتَ هُنَيَّةً، قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ، فَسَأَلْتُهُ، فَقَالَ: ((أَقُولُ : اَللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ اَلْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اَللَّهُمَّ

[317] Tj. ispravio ih je bez krivljenja.
[318] **Sahih.** Buharija (728).
[319] **Sahih.** Muslim (771).

نقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى اَلثَّوْبُ اَلْأَبْيَضُ مِنْ اَلدَّنَسِ، اَللَّهُمَّ اِغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(285) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi izgovorio (početni) tekbir, nakratko zašutio prije nego što bi počeo učiti, pa sam ga pitao i on mi reče: **„Govorim: 'Allahumme ba'id bejni ve bejne hatajaje, kema ba'adte bejnel-mešriki vel-magrib. Allahumme nekkini min hatajaje kema junekka-s-sevbul-ebjedu mine-d-denes. Allahummagsilni min hatajaje bil-ma'i ves-seldži vel-bered.' (Allahu moj, udalji mene od mojih grijeha kao što si udaljio istok od zapada, Allahu moj, očisti me od grijeha kao što se očisti bijelo odijelo od prljavštine, Allahu moj, okupaj me od mojih grijeha vodom, snijegom i ledom.)"** Muttefekun alejhi.[320]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَقُولُ: سُبْحَانَكَ اَللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، تَبَارَكَ اِسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهُ غَيْرُكَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ بِسَنَدٍ مُنْقَطِعٍ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ مَوْصُولاً وَهُوَ مَوْقُوفٌ.

(286) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je govorio: „Subhanekellahume ve bi hamdike ve tebarekesmuke ve te 'ala džedduke ve la ilahe gajruke." (Slava tebi, Allahu moj, i sa Tvojom zahvalom i blagoslovom imena Tvoga. Ti si Uzvišen i nema boga osim Tebe.) Prenosi Muslim sa prekinutim senedom, a Darekutni povezanog, a hadis je mevkuf.[321]

وَنَحْوُهُ عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﷺ مَرْفُوعًا عِنْدَ اَلْخَمْسَةِ. وَفِيهِ: وَكَانَ يَقُولُ بَعْدَ اَلتَّكْبِيرِ: ((أَعُوذُ بِاَللَّهِ اَلسَّمِيعِ اَلْعَلِيمِ مِنَ اَلشَّيْطَانِ اَلرَّجِيمِ، مِنْ هَمْزِهِ، وَنَفْخِهِ، وَنَفْثِهِ)).

(287) Slično tome prenosi se od Ebu Seida, radijallahu anhu, kao merfu' kod peterice, a u njemu stoji: **„Govorio bi poslije (početnog) tekbira: 'E'uzu**

---

[320] **Sahih.** Buharija (744), Muslim (598).
[321] **Sahih.** Muslim (399), Darekutni (1/299).

billahi-s-semi'i'l-'alimi mine-š-šejtani-r-radžim min hemzihi, ve nefhihi, ve nefsihi.' (Utječem se Allahu, Koji čuje i zna, od prokletog šejtana, njegovog ludila, oholosti i poezije.)" [322]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَسْتَفْتِحُ اَلصَّلَاةَ بِالتَّكْبِيرِ، وَالْقِرَاءَةَ: بِ [اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ اَلْعَالَمِينَ] وَكَانَ إِذَا رَكَعَ لَمْ يُشْخِصْ رَأْسَهُ، وَلَمْ يُصَوِّبْهُ، وَلَكِنْ بَيْنَ ذَلِكَ. وَكَانَ إِذَا رَفَعَ مِنْ اَلرُّكُوعِ لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَائِمًا. وَإِذَا رَفَعَ مِنْ اَلسُّجُودِ لَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَسْتَوِيَ جَالِسًا. وَكَانَ يَقُولُ فِي كُلِّ رَكْعَتَيْنِ اَلتَّحِيَّةَ. وَكَانَ يَفْرِشُ رِجْلَهُ اَلْيُسْرَى وَيَنْصِبُ اَلْيُمْنَى. وَكَانَ يَنْهَى عَنْ عُقْبَةِ اَلشَّيْطَانِ، وَيَنْهَى أَنْ يَفْتَرِشَ اَلرَّجُلُ ذِرَاعَيْهِ اِفْتِرَاشَ اَلسَّبُعِ. وَكَانَ يُخْتِمُ اَلصَّلَاةَ بِالتَّسْلِيمِ .
أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ، وَلَهُ عِلَّةٌ.

(288) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, otpočinjao bi namaz tekbirom i učenjem El-hamdu lillahi Rabbi'l-'alemin[323]. Kada bi se pregibao, ne bi podizao glavu niti bi je obarao, nego bi je držao između toga. Kada bi se vraćao s pregibanja, ne bi sedždu činio dok se ne bi ispravio stojeći. Kada bi digao glavu sa sedžde, ne bi ponovo činio sedždu dok se ne bi ispravio sjedeći. Na kraju svaka dva rekata učio bi Et-tehijjatu i podavio bi lijevu nogu, a uspravljao desnu. Zabranio je šejtansko sjedenje, zabranjivao je i da čovjek spusti svoje podlaktice poput krvoločne životinje, a namaz bi završavao selamom." Hadis navodi Muslim, a u njemu ima mahana. [324]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَذْوَ مَنْكِبَيْهِ إِذَا اِفْتَتَحَ اَلصَّلَاةَ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ اَلرُّكُوعِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[322] **Sahih.** Ahmed (3/50), Tirmizi (242), Ebu Davud (775), Nesai (2/132), Ibn Madže (804).
[323] El-Fatihe.
[324] **Sahih.** Muslim (498). Što se tiče mahane koju spominje autor, ona je Muslimovo bilježenje ovog hadisa od Ebul-Dževza'a od Aiše, a Ebul-Dževza nije mogao ovaj hadis čuti od Aiše, radijallahu anha, tako da u lancu postoji prekinutost. Kao što se spominje da je Muslim ovaj hadis zabilježio od Evzaija pisanjem, a ne slušanjem.

(289) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dizao ruke u visini ramena kada bi otpočinjao da klanja, kada bi donosio tekbir za ruku' i kada bi dizao glavu sa ruku'a. Muttefekun alejhi.[325]

وَفِي حَدِيثِ أَبِي حُمَيْدٍ ﷺ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ: يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا مَنْكِبَيْهِ، ثُمَّ يُكَبِّرَ.

(290) U hadisu Ebu Humejda, koji bilježi Ebu Davud, stoji: „Dizao je ruke naspram ramena, potom bi izgovorio tekbir."[326]

وَلِمُسْلِمٍ عَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ ﷺ نَحْوُ حَدِيثِ اِبْنِ عُمَرَ، وَلَكِنْ قَالَ: حَتَّى يُحَاذِيَ بِهِمَا فُرُوعَ أُذُنَيْهِ.

(291) Kod Muslima je hadis od Malika b. Huvejrisa, radijallahu anhu, sličan hadisu Ibn Omera, radijallahu anhuma, ali kaže: „Dizao je ruke naspram resica svojih ušiju."[327]

وَعَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ﷺ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَوَضَعَ يَدَهُ اَلْيُمْنَى عَلَى يَدِهِ اَلْيُسْرَى عَلَى صَدْرِهِ. أَخْرَجَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(292) Prenosi se od Va'ila b. Hudžra, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i on je stavio svoju desnu ruku na lijevu ruku na svojim prsima." Bilježi Ibn Huzejme.[328]

وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ اَلصَّامِتِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِأُمِّ اَلْقُرْآنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[325] **Sahih.** Buharija (735), Muslim (390).
[326] **Sahih.** Ebu Davud (730).
[327] **Sahih.** Muslim (391).
[328] **Sahih.** Ibn Huzejme (1/243), Ahmed (18375), Muslim (401) bez „na svojim prsima".

(293) Prenosi se od Ubade b. Samita, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Nema namaza onome ko nije proučio Ummul-Kur'an.“** Muttefekun alejhi. [329]

وَفِي رِوَايَةٍ لِابْنِ حِبَّانَ وَالدَّارَقُطْنِيِّ: ((لَا تَجْزِي صَلَاةٌ لَا يُقْرَأُ فِيهَا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ)).

(294) U verziji koju bilježe Ibn Hibban i Darekutni stoji: **„Nije ispravan namaz onome ko ne prouči u njemu Fatihatul-Kitab.“** [330]

وَفِي أُخْرَى لِأَحْمَدَ ، وَأَبِي دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيِّ، وَابْنِ حِبَّانَ: ((لَعَلَّكُمْ تَقْرَءُونَ خَلْفَ إِمَامِكُمْ ؟)) قُلْنَا: نَعَمْ . قَالَ: ((لَا تَفْعَلُوا إِلَّا بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ، فَإِنَّهُ لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِهَا)).

(295) U drugoj verziji kod Ahmeda i Ebu Davuda, Tirmizija i Ibn Hibbana stoji: **„Možda vi učite za imamom?“** Mi smo rekli: „Da.“ Reče: **„Nemojte, osim Fatihatul-Kitab, jer doista nema namaza onome koji je ne prouči.“** [331]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ كَانُوا يَفْتَتِحُونَ الصَّلَاةَ بِـ [الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ]. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. زَادَ مُسْلِمٌ: لَا يَذْكُرُونَ: [بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ] فِي أَوَّلِ قِرَاءَةٍ وَلَا فِي آخِرِهَا.

(296) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da su Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer, radijallahu anhuma, otpočinjali namaz sa Elhamdulillahi rabil-'alemin.Muttefekun alejhi. [332]
Muslim dodaje: „...Nisu spominjali Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim ni na početku, ni na kraju učenja.“

وَفِي رِوَايَةٍ لِأَحْمَدَ، وَالنَّسَائِيِّ وَابْنِ خُزَيْمَةَ: لَا يَجْهَرُونَ بِبِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ.

---

[329] **Sahih.** Buharija (756), Muslim (394).
[330] **Sahih.** Ibn Hibban (1785, 1789), Darekutni (1/321).
[331] **Sahih.** Ahmed (5/321), Ebu Davud (823), Tirmizi (311).
[332] **Sahih.** Buharija (734), Muslim (399).

(297) U jednom rivajetu Ahmeda, Nesaija i Ibn Huzejme stoji: „...ne bi naglas učili Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim.“ [333]

وَفِي أُخْرَى لِابْنِ خُزَيْمَةَ: كَانُوا يُسِرُّونَ وَعَلَى هَذَا يُحْمَلُ اَلنَّفْيُ فِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ، خِلَافًا لِمَنْ أَعَلَّهَا.

(298) U drugoj verziji Ibn Huzejme stoji: „...učili bi u sebi.“[334]
Ovako se tumači negacija u Muslimovom rivajetu, nasuprot onome koji smatra da taj rivajet ima skrivenu mahanu.

وَعَنْ نُعَيْمٍ اَلْمُجْمِرِ ﷺ قَالَ: صَلَّيْتُ وَرَاءَ أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَرَأَ: [بِسْمِ اَللَّهِ اَلرَّحْمَنِ اَلرَّحِيمِ]. ثُمَّ قَرَأَ بِأُمِّ اَلْقُرْآنِ، حَتَّى إِذَا بَلَغَ : [وَلَا اَلضَّالِّينَ]، قَالَ: آمِينَ وَيَقُولُ كُلَّمَا سَجَدَ وَإِذَا قَامَ مِنْ اَلْجُلُوسِ: اَللَّهُ أَكْبَرُ. ثُمَّ يَقُولُ إِذَا سَلَّمَ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ إِنِّي لَأَشْبَهُكُمْ صَلَاةً بِرَسُولِ اَللَّهِ ﷺ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَابْنُ خُزَيْمَةَ.

(299) Prenosi se od Nu'ajma el-Mudžmira da je rekao: „Klanjao sam iza Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i učio je Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim, onda je proučio Ummul-Kur'an i dok nije došao do riječi: 'Veleddallin', rekao je: 'Amin.' I svaki put kada bi činio sedždu i kada bi ustao sa sjedenja, rekao bi: 'Allahu ekber', potom bi rekao kada bi predao selam: 'Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, ja od vas klanjam najsličnije Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.'“ Prenose Nesai i Ibn Huzejme. [335]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا قَرَأْتُمْ اَلْفَاتِحَةَ فَاقْرَءُوا: [بِسْمِ اَللَّهِ اَلرَّحْمَنِ اَلرَّحِيمِ]، فَإِنَّهَا إِحْدَى آيَاتِهَا)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَوَّبَ وَقْفَهُ.

(300) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Kada učite Fatihu, proučite**

---

[333] **Sahih.** Ahmed (3/275), Nesai (907), Ibn Huzejme (1/250).
[334] **Daif**
[335] **Hasen.** Nesai (905), Ibn Huzejme (1/251).

'Bismillahi-r-Rahmani-r-Rahim', jer je to jedan od njenih ajeta." Prenosi Darekutni, koji tvrdi da je mevkuf. [336]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنْ قِرَاءَةِ أُمِّ اَلْقُرْآنِ رَفَعَ صَوْتَهُ وَقَالَ: ((آمِينَ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَالْحَاكِمُ وَصَحَّحَهُ.

(301) Prenosi se također od njega da je rekao: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, kada bi završio učenje Ummul-Kur'an, podigao bi glas i rekao: **'Amin.'**" Prenosi Darekutni i ocjenjuje ga dobrim, i Hakim i ocjenjuje ga sahihom.[337]

وَلِأَبِي دَاوُدَ وَاَلتِّرْمِذِيِّ مِنْ حَدِيثِ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ ﷺ نَحْوُهُ.

(302) Bilježe Ebu Davud i Tirmizi u hadisu Va'ila b. Hudžra, radijallahu anhu, slično tome. [338]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي لَا أَسْتَطِيعُ أَنْ آخُذَ مِنَ اَلْقُرْآنِ شَيْئًا، فَعَلِّمْنِي مَا يُجْزِئُنِي [مِنْهُ]. قَالَ: ((سُبْحَانَ اَللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ وَاَللَّهُ أَكْبَرُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاَللَّهِ اَلْعَلِيِّ اَلْعَظِيمِ ...)). اَلْحَدِيثَ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَالْحَاكِمُ .

(303) Prenosi se od Abdullaha b. Ebi Evfa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao je: 'Nisam u stanju išta naučiti od Kur'ana, pa me poduči onome sa čime bi mi namaz bio valjan.' Rekao je: **'Reci: Subhanallah, vel-hamdulillah, ve la**

---

[336] **Mevkuf.** Darekutni (1/312). Hafiz je rekao u „Telhisu": „Više od jednog učenjaka ocijenilo je ovaj hadis mevkufom." Ibnul-Mulekkin kaže da mu je lanac prenosilaca vjerodostojan. Ibn Seken ga spominje u svome Sahihu.

[337] **Hasen.** Darekutni (1/335), Hakim (1/223). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Darekutni je rekao: 'Lanac prenosilaca je dobar.' Hakim je rekao: 'Vjerodostojan je po uvjetima Buharije i Muslima.' A Bejheki je rekao: 'Hasen-sahih.'"

[338] Ebu Davud (932), Tirmizi (248), Darekutni (1/335), Ibn Hibban (5/111). Darekutni kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan.

ilahe illallahu, vallahu ekber, ve la havle ve la kuvvete illa billahil-'alijil-'azim.'" Prenose Ahmed, Ebu Davud i Nesai. Ibn Hibban, Darekutni i Hakim ga ocjenjuju sahihom.[339]

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِنَا، فَيَقْرَأُ فِي اَلظُّهْرِ وَالْعَصْرِ – فِي اَلرَّكْعَتَيْنِ اَلْأُولَيَيْنِ – بِفَاتِحَةِ اَلْكِتَابِ وَسُورَتَيْنِ، وَيُسْمِعُنَا اَلْآيَةَ أَحْيَانًا، وَيُطَوِّلُ اَلرَّكْعَةَ اَلْأُولَى، وَيَقْرَأُ فِي اَلْأُخْرَيَيْنِ بِفَاتِحَةِ اَلْكِتَابِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(304) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bi s nama i učio bi na podne i ikindiji, na prva dva rekata, Fatihu i dvije sure i ponekad bi učio da možemo čuti neki ajet i odužio bi prvi rekat, a na posljednja dva bi učio Fatihu." Muttefekun alejhi.[340]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: كُنَّا نَحْزُرُ قِيَامَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلظُّهْرِ وَالْعَصْرِ، فَحَزَرْنَا قِيَامَهُ فِي اَلرَّكْعَتَيْنِ اَلْأُولَيَيْنِ مِنْ اَلظُّهْرِ قَدْرَ: [الم تَنْزِيلُ] اَلسَّجْدَةِ. وَفِي اَلْأُخْرَيَيْنِ قَدْرَ اَلنِّصْفِ مِنْ ذَلِكَ. وَفِي اَلْأُولَيَيْنِ مِنْ اَلْعَصْرِ عَلَى قَدْرِ اَلْأُخْرَيَيْنِ مِنْ اَلظُّهْرِ، وَالْأُخْرَيَيْنِ على النصف من ذلك. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(305) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Procjenjivali smo stajanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na podne i ikindija-namazu, pa smo procijenili stajanje na prva dva rekata podne-namaza koliko bi se mogao proučiti) Elif lam mim, tenzil, (suru) Es-Sedžde, a na posljednja dva koliko pola od toga. Na prva dva rekata ikindije (zadržao bi se) koliko na posljednja dva podnevska, a na posljednja dva koliko pola od toga." Prenosi Muslim.[341]

---

[339] **Sahih.** Ahmed (4/353), Ebu Davud (832), Nesai (924), Ibn Hibban (1808), Darekutni (1/313), Hakim (1/241). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Seken i Hakim koji kaže da je vjerodostojan po uvjetima Muslima, s čime se slaže i Ibnul-Mulekkin.

[340] **Sahih.** Buharija (759), Muslim (451).

[341] **Sahih.** Muslim (452).

وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ ﷺ قَالَ: كَانَ فُلَانٍ يُطِيلُ اَلْأُولَيَيْنِ مِنْ اَلظُّهْرِ، وَيُخَفِّفُ اَلْعَصْرَ، وَيَقْرَأُ فِي اَلْمَغْرِبِ بِقِصَارِ اَلْمُفَصَّلِ وَفِي اَلْعِشَاءِ بِوَسَطِهِ وَفِي اَلصُّبْحِ بِطُولِهِ. فَقَالَ أَبُو هُرَيْرَةَ: مَا صَلَّيْتُ وَرَاءِ أَحَدٍ أَشْبَهَ صَلَاةِ بِرَسُولِ اَللَّهِ ﷺ مِنْ هَذَا. أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ.

(306) Prenosi se od Sulejmana b. Jesara: „Taj i taj[342] bi odužio na prva dva rekata podne, a kraće bi učio na ikindiji. Učio bi na akšamu kraće Mufessal[343] sure, na jaciji srednje Mufessal, a na sabahu duže Mufessal." Ebu Hurejre kaže: „Nisam klanjao ni za kim da klanja sličnije Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, od ovoga." Bilježi Nesai sa sahih senedom.[344]

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ﷺ قَالَ: سَمِعْتَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي اَلْمَغْرِبِ بِالطُّورِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(307) Prenosi se od Džubejra b. Mut'ima radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da uči na akšamu (suru) Et-Tur." Muttefekun alejhi.[345]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ اَلْفَجْرِ يَوْمَ اَلْجُمْعَةِ: [الم تَنْزِيلُ] اَلسَّجْدَةَ، و[هَلْ أَتَى عَلَى اَلْإِنْسَانِ]. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(308) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio bi petkom na sabah-namazu Elim lam mim. Tenzil (suru) Es-Sedžde i Hel eta 'ale-l-insan[346]." Muttefekun alejhi.[347]

---

[342] 'Amr b. Seleme, bio je namjesnik u Medini.

[343] Mufessal – podijeljen u sekcije. Odnosi se na sure zadnje sedmine Kur'ana i počinje sa surom El-Hudžurat. Tako je nazvan zbog kratkoće sura. Duže mufessal počinju od sure Kaf (ili Muhammed ili El-Feth ili El-Hudžurat shodno razilaženju) do 'Abese, srednje mufessal od 'Abese do Ed-Duha, kraće mufessal od Ed-Duha do kraja Mushafa, pogledaj Fethul-bari 2/259)

[344] **Sahih.** Nesai (982). Hafiz Ibn Hadžer, rahmetullahi alejhi, kaže u „Fethu": „Ibn Huzejme (1/761) i drugi ga smatraju vjerodostojnim."

[345] **Sahih.** Buharija (765), Muslim (463).

[346] Sura Insan.

وَلِلطَّبَرَانِيِّ مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ مَسْعُودٍ: يُدِيمُ ذَلِكَ.

(309) Kod Taberanija u hadisu Ibn Mes'uda stoji: „Stalno bi to radio." [348]

وَعَنْ حُذَيْفَةَ ﵁ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَمَا مَرَّتْ بِهِ آيَةُ رَحْمَةٍ إِلَّا وَقَفَ عِنْدَهَا يَسْأَلُ، وَلَا آيَةُ عَذَابٍ إِلَّا تَعَوَّذَ مِنْهَا. أَخْرَجَهُ اَلْخَمْسَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(310) Prenosi se od Huzejfe, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i nije proučio ajet milosti a da nije zastao kod njega i molio, niti ajet kazne a da nije tražio utočište od nje." Bilježe peterica, a Tirmizi ga ocjenjuje dobrim. [349]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه ما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَلَا وَإِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَقْرَأَ اَلْقُرْآنَ رَاكِعًا أَوْ سَاجِدًا، فَأَمَّا اَلرُّكُوعُ فَعَظِّمُوا فِيهِ اَلرَّبَّ، وَأَمَّا اَلسُّجُودُ فَاجْتَهِدُوا فِي اَلدُّعَاءِ، فَقَمِنٌ أَنْ يُسْتَجَابَ لَكُمْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(311) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Uistinu mi je zabranjeno da učim Kur'an (dok sam) na ruku'u i sedždi. Što se tiče ruku'a, na njemu veličajte Gospodara, a što se tiče sedžde, trudite se u dovi, doista, nadati se da vam se odazove.'" Prenosi Muslim. [350]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ فِي رُكُوعِهِ وَسُجُودِهِ: ((سُبْحَانَكَ اَللَّهُمَّ رَبَّنَا وَبِحَمْدِكَ، اَللَّهُمَّ اِغْفِرْ لِي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[347] **Sahih.** Buharija (891), Muslim (880).
[348] **Daif.** Taberani u „Sagiru" (2/178). Ebu Hatim u „Irsalu" (1/204) tvrdi da je hadis mursel.
[349] **Hasen.** Ahmed (5/328), Ebu Davud (871), Tirmizi (262), Nesai (1008), Ibn Madže (1351).
[350] **Sahih.** Muslim (479).

(312) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi na ruku'u i sedždi: 'Subhanekellahumme rabbena ve bi hamdike Allahumegfir li – Slavljen neka si, Allahu, Gospodaru naš, i neka Ti je hvala; Moj Allahu, oprosti mi.'" Muttefekun alejhi.[351]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا قَامَ إِلَى اَلصَّلَاةِ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ، ثُمَّ يَقُولُ: ((سَمِعَ اَللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ)) حِينَ يَرْفَعُ صُلْبَهُ مِنْ اَلرُّكُوعِ، ثُمَّ يَقُولُ وَهُوَ قَائِمٌ: ((رَبَّنَا وَلَكَ اَلْحَمْدُ)) ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ، ثُمَّ يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي اَلصَّلَاةِ كُلِّهَا، وَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنْ اِثْنَتَيْنِ بَعْدَ اَلْجُلُوسِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(313) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi htio klanjati, donio bi tekbir, kada bi stao, a potom bi donio tekbir kada bi pošao na ruku', potom bi rekao: 'Semi'a-llahu limen hamideh - Odaziva se Allah onome ko Mu zahvaljuje', dok bi ispravljao kičmu sa ruku'a, a onda bi rekao stojeći: 'Rabbena ve lekel-hamd - Gospodaru naš, Tebi hvala', potom bi donio tekbir dok se spuštao na sedždu, potom bi donio tekbir dok bi dizao glavu, potom bi donio tekbir dok bi činio sedždu, potom bi donio tekbir dok bi se dizao. To bi radio na čitavom namazu. Donosio bi tekbir kada bi ustajao sa drugog (rekata) nakon sjedenja. Muttefekun alejhi.[352]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنْ اَلرُّكُوعِ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ اَلْحَمْدُ مِلْءَ اَلسَّمَوَاتِ وَمِلْءَ اَلْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ، أَهْلَ اَلثَّنَاءِ وَالْمَجْدِ، أَحَقُّ مَا قَالَ اَلْعَبْدُ – وَكُلُّنَا لَكَ عَبْدٌ – اَللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا اَلْجَدِّ مِنْكَ اَلْجَدُّ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

[351] **Sahih.** Buharija (717), Muslim (484).
[352] **Sahih.** Buharija (789), Muslim (392).

(314) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi podigao glavu sa ruku'a, govorio bi: **'Allabumme Rabbena lekel-hamdu mil'e-s-semavati vel-erdi ve mil'e ma ši'te min šej'in ba'd. Ehle-s-sena'i vel-medždi ehakku ma kalel-abdu ve kulluna leke abd. Allahumme la mani'a lima e'atajte va la mu'tije lima mene'ate ve la jenfe'u zel-džedi minkel-džedd. - Allahu naš, Gospodaru naš, Tebi hvala koliko se mogu ispuniti nebesa i Zemlja i još više koliko hoćeš poslije toga, o Ti koji si najdostojniji pohvale i slavljenja. (To je) najispravnije što može reći rob, a svi smo Tvoji robovi. Allahu moj, nema toga ko će spriječiti ono što Ti daješ, niti dati ono što Ti spriječiš, niti će bogatom koristiti bogastvo kod Tebe.'"** Prenosi Muslim.[353]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى اَلْجَبْهَةِ -وَأَشَارَ بِيَدِهِ إِلَى أَنْفِهِ- وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ اَلْقَدَمَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(315) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Naređeno mi je da činim sedždu sa sedam dijelova: čelom, i pokaza rukom na svoj nos, dvije ruke, dva koljena i nožnim prstima."** Muttefekun alejhi.[354]

وَعَنْ اِبْنِ بُحَيْنَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا صَلَّى فَرَّجَ بَيْنَ يَدَيْهِ، حَتَّى يَبْدُوَ بَيَاضُ إِبِطَيْهِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(316) Prenosi se od Ibn Buhajne, radijallahu anhu, da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi klanjao i činio sedždu, rastavio svoje ruke tako da bi se ukazala bjelina njegovih pazuha. Muttefekun alejhi.[355]

---

[353] **Sahih.** Muslim (477).
[354] **Sahih.** Buharija (812), Muslim (490).
[355] **Sahih.** Buharija (807), Muslim (495).

وَعَنْ اَلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا سَجَدْتَ فَضَعْ كَفَّيْكَ، وَارْفَعْ مِرْفَقَيْكَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

(317) Prenosi se od Bera'a b. Aziba, radijallahu anhuma, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada činiš sedždu, stavi dlanove (na zemlju), a podigni laktove.**'" Prenosi Muslim.[356]

وَعَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَكَعَ فَرَّجَ بَيْنَ أَصَابِعِهِ، وَإِذَا سَجَدَ ضَمَّ أَصَابِعَهُ . رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ.

(318) Prenosi se od Va'ila b. Hudžra, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kod pregibanja rastavio prste, a kada bi činio sedždu, skupio bi ih. Prenosi Hakim.[357]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مُتَرَبِّعًا. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(319) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vidjela sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako klanja podavijenih i prekrštenih nogu pri sjedenju." Prenosi Nesai, a Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom.[358]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ اَلسَّجْدَتَيْنِ: ((اَللَّهُمَّ اِغْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَاهْدِنِي، وَعَافِنِي، وَارْزُقْنِي)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيُّ، وَاللَّفْظُ لِأَبِي دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

---

[356] **Sahih.** Muslim (494).

[357] **Hasen.** Hakim (1/224). Hafiz Ibn Hadžer u „Telhisu" kaže: „Hadis potvrđuje hadis Ebu Humejda kod Ebu Davuda (731), također, hadis Ebu Mes'uda el-Ensarija kod Ahmeda, Ebu Davuda i Nesaije." Hakim je hadis ocijenio vjerodostojnim i s njim se složio Zehebi. Također, vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Huzejme (1/301) i Ibn Hibban (5/247).

[358] **Sahih.** Nesai (661), Ibn Huzejme (2/89) i kaže da je vjerodostojan. Vjerodostojnim su ga ocijenili i Ibn Hibban (6/257), Bejheki (2/305) i Hakim (1/41) s kojim se složio i Zehebi. Hadis potvrđuju i predanja od Abdullaha b. Zubejra i Enesa, koja bilježi Bejheki.

(320) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio između dvije sedžde: **„Allahumme-gfir li ver-hamni, vehdini ve afini, verzukni. - Allahu moj, oprosti mi i smiluj mi se, i uputi me, i daj mi zdravlje i opskrbi me."** Prenose četverica, osim Nesaija, ovo je Ebu Davudov citat, a Hakim ga ocjenjuje sahihom. [359]

وَعَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ ﷺ أَنَّهُ رَأَى اَلنَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي، فَإِذَا كَانَ فِي وِتْرٍ مِنْ صَلَاتِهِ لَمْ يَنْهَضْ حَتَّى يَسْتَوِيَ قَاعِدًا. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(321) Prenosi se od Malika b. Huvejrisa, radijallahu anhu, da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da klanja, pa kada bi bio na neparnom rekatu, ne bi ustajao dok se ne bi uspravio sjedeći. Prenosi Buharija.[360]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَنَتَ شَهْرًا بَعْدَ اَلرُّكُوعِ، يَدْعُو عَلَى أَحْيَاءٍ مِنْ أَحْيَاءِ اَلْعَرَبِ، ثُمَّ تَرَكَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(322) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslije ruku'a, činio Kunut (dovio stojeći u namaza) mjesec dana protiv nekih arapskih plemena, a zatim je to ostavio. Muttefekun alejhi. [361]

وَلِأَحْمَدَ وَالدَّارَقُطْنِيِّ نَحْوُهُ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ، وَزَادَ : فَأَمَّا فِي اَلصُّبْحِ فَلَمْ يَزَلْ يَقْنُتُ حَتَّى فَارَقَ اَلدُّنْيَا.

(323) Slično bilježe Ahmed i Darekutni, a Ahmed dodaje: „...a što se tiče sabaha, nije prestao činiti Kunut sve dok se nije rastao sa ovim svijetom." [362]

---

[359] **Hasen.** Ebu Davud (850), Tirmizi (284), Ibn Madže (898), Hakim (1/262). U svim predanjima nalazi se Kamil b. El-'Ala et-Tejmi kojeg su pojedini učenjaci osudili, a pojedini ga prihvatili kao pouzdanog. Pojedini učenjaci smatraju da ovaj dodatak nije vjerodostojno prenesen. (Pogledaj: „Opis Vjerovjesnikovog namaza", od Abdul-Aziza Merzuka et-Tarifija.)
[360] **Sahih.** Buharija (823).
[361] **Sahih.** Buharija (4089), Muslim (677).
[362] **Munker.** Ahmed (3/162), Darekutni (2/39).

وَعَنْهُ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَا يَقْنُتُ إِلَّا إِذَا دَعَا لِقَوْمٍ، أَوْ دَعَا عَلَى قَوْمٍ. صَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(324) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi činio Kunut (dovio stojeći u namazu) osim kada bi molio za nekoga ili molio protiv nekoga. Ibn Huzejme ga ocjenjuje sahihom..[363]

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ طَارِقٍ الْأَشْجَعِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ لِأَبِي: يَا أَبَتِ! إِنَّكَ قَدْ صَلَّيْتَ خَلْفَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ، وَعُمَرَ، وَعُثْمَانَ، وَعَلِيٍّ، أَفَكَانُوا يَقْنُتُونَ فِي اَلْفَجْرِ ؟ قَالَ: أَيْ بُنَيَّ، مُحْدَثٌ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، إِلَّا أَبَا دَاوُدَ.

(325) Prenosi se od Sa'da b. Tarika el-Ešdže'ija, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam svome ocu: 'Babo, ti si klanjao iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekra, Omera, Osmana i Alije. Da li su oni činili Kunut na sabahu?' Rekao je: 'Sinko, novotarija.'" Prenose peterica, osim Ebu Davuda..[364]

وَعَنْ اَلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ كَلِمَاتٍ أَقُولُهُنَّ فِي قُنُوتِ اَلْوِتْرِ: اَللَّهُمَّ اِهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، إِنَّهُ لَا يَزِلُّ مَنْ وَالَيْتَ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ. وَزَادَ اَلطَّبَرَانِيُّ وَالْبَيْهَقِيُّ: وَلَا يَعِزُّ مَنْ عَادَيْتَ. زَادَ النَّسَائِيُّ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ فِي آخِرِهِ: وَصَلَّى اَللَّهُ عَلَى اَلنَّبِيِّ.

(326) Prenosi se od Hasana b. Alije, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio me je riječima koje trebam učiti na Kunutu u vitr-namazu: **'Allahummehdini fimen hedejte ve ‘afini fimen afejte, ve tevelleni fimen tevellejte ve barik li fima e'atajte**

---

[363] **Sahih.** Ibn Huzejme (1/314).

[364] **Sahih.** Ahmed (3/472, 6/394), Nesai (2/203), Tirmizi (402), Ibn Madže (1241). Tirmizi kaže: „Hadis je hasen-sahih." Vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Hibban.

ve kini šerre ma kadajte, fe inekke takdi ve la jukda 'alejke, innehu la jezillu men valejte, tebarekte rabbena ve te'alejte. - Allahu moj, uputi me među one koje si uputio, oprosti mi s onima kojima si oprostio, zbrini me s onima koje si zbrinuo, blagoslovi mi ono što si mi podario, sačuvaj me od zla onoga što si odredio, Ti propisuješ, a ne propisuje se tebi, ne biva ponižen onaj koga Ti uzmeš za prijatelja. Blagoslovljen si, Gospodaru naš, i uzvišen.'" Prenose peterica. [365]

Taberani i Bejheki dodaju: „...ve la je'izzu men 'adejte..."- „...niti se uzdiže onaj s kim si u neprijateljstvu..." [366]

„...ve sallallahu ale-n-nebijj" –„...**Neka je Allahov salat na Vjerovjesnika."** [367]

وَلِلْبَيْهَقِيِّ عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُنَا دُعَاءً نَدْعُو بِهِ فِي اَلْقُنُوتِ مِنْ صَلَاةِ اَلصُّبْحِ. وَفِي سَنَدِهِ ضَعْفٌ.

(327) Bejheki navodi, prenoseći od Ibn Abbasa: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio bi nas dovi sa kojom ćemo doviti na Kunutu sabah-namaza." U senedu ima slabosti. [368]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا سَجَدَ أَحَدُكُمْ فَلَا يَبْرُكْ كَمَا يَبْرُكُ اَلْبَعِيرُ، وَلْيَضَعْ يَدَيْهِ قَبْلَ رُكْبَتَيْهِ)). أَخْرَجَهُ اَلثَّلَاثَةُ .

(328) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Kada neko od vas čini sedždu, neka ne klekne kao što klekne deva, neka stavi ruke prije koljena." Bilježe trojica. [369]

---

[365] **Sahih.** Ebu Davud (1425), Nesai (3/248), Tirmizi (464), Ibn Madže (1178), Ahmed (1/199, 200).

[366] **Sahih.** Taberani u „Kebiru" (3/73/2701), Bejheki u „Sunenu kubra" (2/209).

[367] **Daîf.** Nesai (3/248) i još dodaje: „Muhammed", kako spominje Hafiz u „Telhisu".

[368] **Daîf.** Bejheki (2/210).

[369] **Sahih.** Ebu Davud (840), Nesai (2/207), Tirmizi (269).

وَهُوَ أَقْوَى مِنْ حَدِيثِ وَائِلٍ ﷺ : رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ إِذَا سَجَدَ وَضَعَ رُكْبَتَيْهِ قَبْلَ يَدَيْهِ . أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ. فَإِنْ لِلْأَوَّلِ شَاهِدًا مِنْ حَدِيثِ: اِبْنِ عُمَرَ رضي الله عنه ما صَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَذَكَرَهُ اَلْبُخَارِيُّ مُعَلَّقًا مَوْقُوفًا.

(329) I on je jači od hadisa koji prenosi Va'il b. Hudžr: „Vidio sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da, kada čini sedždu, spušta (na zemlju) koljena prije ruku." Bilježe četverica.[370]
Prvi hadis ima šahida u hadisu Ibn Omera, radijallahu anhuma, koji je Ibn Huzejme ocijenio sahihom, a Buhari ga spominje kao mu'allek i mevkuf.[371]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا قَعَدَ لِلتَّشَهُّدِ وَضَعَ يَدَهُ اَلْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتِهِ اَلْيُسْرَى، وَالْيُمْنَى عَلَى اَلْيُمْنَى، وَعَقَدَ ثَلَاثَةً وَخَمْسِينَ، وَأَشَارَ بِإِصْبَعِهِ اَلسَّبَّابَةِ . رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: وَقَبَضَ أَصَابِعَهُ كُلَّهَا، وَأَشَارَ بِالَّتِي تَلِي اَلْإِبْهَامَ.

(330) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi sjeo na tešehhud, stavio lijevu ruku na lijevo koljeno, a desnu ruku na desno, napravio bi 53[372] i pokazao kažiprstom. Prenosi Muslim.
U drugom rivajetu Muslima stoji: „...skupio je sve prste i pokazao kažiprstom."[373]

---

[370] **Daif.** Ebu Davud (838), Nesai (2/206, 207), Tirmizi (268), Ibn Madže (882). Tirmizi kaže: „Ovaj hadis je hasen-garib. Ne poznajemo da ga neko prenosi na ovakav način osim Šurejka." A Šurejk je lošeg pamćenja.
[371] **Hasen.** Ibn Huzejme (627) na sljedeći način: „On je spuštao ruke prije koljena i govorio bi: 'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi tako radio.'" Vjerodostojnim su ga ocijenili Hakim i Albani, alejhima rahmetullahi. Buharija ga je zabilježio mu'allekan (Feth: 2/290). Kod spuštanja s kijama na sedždu – na osnovu spomenutih hadisa – postoji veliko razilaženje kod islamskih učenjaka. Ko želi detaljnije saznati o ovome, neka pročita korisnu brošuru „Ništa novo nema u namazu" istaknutog učenjaka, velikog autoriteta Bekra Abdullaha Ebu Zejda, rahmetullahi alejhi, i „Opis Vjerovjesnikovog namaza", od Abdul-Aziza Merzuka et-Tarifija.
[372] To znači da je spojio palac i kažiprst u krug, što čini arapsku cifru 5, a ostala tri prsta čine 3, kako pišu Arapi.
[373] **Sahih.** Muslim (580) (115), a drugo predanje (116).

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: اِلْتَفَتَ إِلَيْنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: اَلتَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ، وَالطَّيِّبَاتُ، اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا اَلنَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اَللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، اَلسَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اَللَّهِ اَلصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ لِيَتَخَيَّرْ مِنْ اَلدُّعَاءِ أَعْجَبَهُ إِلَيْهِ، فَيَدْعُو)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَلِلنَّسَائِيِّ: كُنَّا نَقُولُ قَبْلَ أَنْ يُفْرَضَ عَلَيْنَا اَلتَّشَهُّدُ. وَلِأَحْمَدَ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَلَّمَهُ اَلتَّشَهُّدَ، وَأَمَرَهُ أَنْ يُعَلِّمَهُ اَلنَّاسَ.

(331) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Prema nama se okrenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: '**Kada neko od vas klanja, neka prouči: 'Et-tehijjatu lillahi ves-salevatu vet-tajjibatu es-selamu alejke ejjuhen-nebijju ve rahmetullahi ve berekatuhu. Es-selamu alejna ve ala ibadillahi-s-salihin. Ešhedu en la ilahe illallahu ve ešhedu enne Muhammeden abduhu ve resuluh. - Naši pozdravi Allahu, i naši namazi i dobra djela. Neka je mir tebi, Vjerovjesniče, i Allahova milost i blagoslovi. Neka je mir na nas i na Allahove dobre robove. Svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik', a onda neka izabere dove koje mu se sviđaju i neka moli.**'" Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijin citat.[374]

Kod Nesaija stoji: „Govorili smo prije nego što nam je propisan tešehhud."[375]

A kod Ahmeda stoji da ga je Vjerovjesnik podučio tešehhudu i naredio mu da podučavava ljude njemu.[376]

وَلِمُسْلِمٍ: عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنهما قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ يُعَلِّمُنَا اَلتَّشَهُّدَ: اَلتَّحِيَّاتُ اَلْمُبَارَكَاتُ اَلصَّلَوَاتُ لِلَّهِ ... إِلَى آخِرِهِ.

---

[374] **Sahih.** Buharija (831), Muslim (402).
[375] **Sahih.** Nesai u „Sunenu kubra" (1/378/120).
[376] **Daif.** Ahmed (3562). Lanac prenosilaca je prekinut.

(332) Muslim navodi, prenoseći od Ibn Abbasa, radijallahu, anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poučavao bi nas tešehhudu: **'Et-tehijjatu-l-mubarekatu es-salevatu-t-tajjibatu ... - Blagoslovljenji pozdravi i dobre molitve ...'**" (do kraja). [377]

وَعَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ ﵁ قَالَ: سَمِعَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ رجْلاً يَدْعُو فِي صَلَاتِهِ، لَمْ يَحْمَدِ اَللَّهَ، وَلَمْ يُصَلِّ عَلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ((عَجِلَ هَذَا)). ثُمَّ دَعَاهُ، فَقَالَ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِتَحْمِيدِ. رَبِّهِ وَالثَّنَاءِ عَلَيْهِ، ثُمَّ يُصَلِّي عَلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ ثُمَّ يَدْعُو بِمَا شَاءَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالثَّلَاثَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(333) Prenosi se od Fedale b. Ubejda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je jednog čovjeka kako dovi u svom namazu, a nije veličao Allaha, niti donio salavat na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **'Ovaj je požurio.' Potom ga je pozvao i rekao: 'Kada neko od vas klanja, neka počne sa veličanjem svoga Gospodara i pohvalom Njega, a potom neka donese salavat na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, potom neka moli šta hoće.'**" Prenose Ahmed i trojica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim. [378]

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ اَلْأَنْصَارِيِّ ﵁ قَالَ: قَالَ بَشِيرُ بْنُ سَعْدٍ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ ! أَمَرَنَا اَللَّهُ أَنْ نُصَلِّيَ عَلَيْكَ ، فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ؟ فَسَكَتَ، ثُمَّ قَالَ: ((قُولُوا: اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ فِي اَلْعَالَمِينَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ. وَالسَّلَامُ كَمَا عَلَّمْتُكُمْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَزَادَ اِبْنُ خُزَيْمَةَ فِيهِ: فَكَيْفَ نُصَلِّي عَلَيْكَ، إِذَا نَحْنُ صَلَّيْنَا عَلَيْكَ فِي صَلَاتِنَا.

(334) Prenosi se od Ebu Mes'uda, radijallahu anhu, da je Bešir b. Sa'd rekao: „Allahov Poslaniče, Allah nam je naredio da donosimo salavat na tebe, pa

---

[377] **Sahih.** Muslim (403). Pod riječima „do kraja" misli se da je do kraja isti hadis kao i prethodni hadis Ibn Abbasa, radijallahu anhuma.

[378] **Sahih.** Ahmed (6/18), Ebu Davud (1481), Nesai (3/44, 45), Tirmizi (3477), Ibn Hibban (1960), Hakim (1/230, 268). Tirmizi kaže: „Hadis je hasen-sahih."

kako da to činimo?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je šutio, a onda je rekao: **„Recite: 'Allahumme salli ala Muhammedin ve ala ali Muhammedin, kema sallejte 'ala Ibrahime, ve barik 'ala Muhammedin ve 'ala ali Muhammedin kema barekte 'ala Ibrahime fil-'alemine. Inneke hamidun medžid – Allahu moj, blagoslovi Muhammeda i njegov rod kao što si blagoslovio Ibrahima i blagoslovi Muhammeda, i na Muhammedov rod, kao što si blagoslovio Ibrahima u svim svjetovima. Ti si Onaj kome se zahvaljuje i Slavni', a selam je onako kao što ste naučeni."** Bilježi Muslim. [379]

Ibn Huzejme dodaje ovom rivajetu na kraju kako da donosimo salavat na tebe kada mi donosimo salavat na tebe u našim namazima." [380]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا تَشَهَّدَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْتَعِذْ بِاَللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ، يَقُولُ: اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ، وَمِنْ عَذَابِ اَلْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ اَلْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ فِتْنَةِ اَلْمَسِيحِ اَلدَّجَّالِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: (إِذَا فَرَغَ أَحَدُكُمْ مِنْ اَلتَّشَهُّدِ اَلْأَخِيرِ).

(335) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada je neko od vas na tešehhudu, neka zatraži utočište kod Allaha od četvero, govoreći: - Allahumme inni e'uzu bike min azabi džehenneme, ve min azabil-kabr, ve min fitnetil-mahja vel-memati, ve min šerri fitnetil-mesihi-d-dedždžal. - Allahu moj, utječem se Tebi od kazne Džehennema, kazne u grobu, iskušenja života i smrti i iskušenja Mesiha Dedždžala.'"** Muttefekun alejhi. [381]

U jednom od Muslimovih rivajeta stoji: **„Kada je neko od vas na zadnjem tešehhudu."** [382]

---

[379] **Sahih.** Muslim (405).

[380] **Hasen.** Ibn Huzejme (711).

[381] **Sahih.** Muslim (588), dok ga na ovakav način Buharija nije zabilježio.

[382] **Sahih.** Muslim (588) (130).

وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ اَلصِّدِّيقِ رضي الله عنه أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اَللَّهِ ﷺ عَلِّمْنِي دُعَاءً أَدْعُو بِهِ فِي صَلَاتِي. قَالَ: ((قُلْ اَللَّهُمَّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ظُلْمًا كَثِيرًا، وَلَا يَغْفِرُ اَلذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ، فَاغْفِرْ لِي مَغْفِرَةً مِنْ عِنْدِكَ، وَارْحَمْنِي، إِنَّكَ أَنْتَ اَلْغَفُورُ اَلرَّحِيمُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(336) Prenosi se od Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, da je rekao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Pouči me dovi sa kojom ću doviti u svome namazu." Rekao je: **„Reci: 'Allahumme inni zalemtu nefsi zulmen kesiren ve la jagfiru-z-zunube illa Ente, fagfir li magfireten min 'indike verhamni inneke Ente-l-Gafuru-r-Rahim. - Allahu moj, ja sam sebi mnogo nasilja učinio, a grijehe ne prašta niko osim Tebe, pa oprosti mi oprostom od Sebe i smiluj mi se. Ti si Onaj koji opršta i Onaj koji je milostiv.'"** Muttefekun alejhi.[383]

وَعَنْ وَائِلِ بْنِ حُجْرٍ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَكَانَ يُسَلِّمُ عَنْ يَمِينِهِ: ((اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اَللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ)). وَعَنْ شِمَالِهِ: ((اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اَللَّهِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِسَنَدٍ صَحِيحٍ.

(337) Prenosi se od Va'ila b. Hudžra, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjao sam sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, i predavao bi selam na svoju desnu stranu (govoreći): **'Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu (Neka je na vas mir, Allahova milost i Njegovi blagoslovi)'**, i na lijevu: **'Es-selamu alejkum ve rahmetullah ve berekatuhu' (Neka je na vas mir, Allahova milost i Njegovi blagoslovi).'"** Prenosi Ebu Davud sa sahih senedom.[384]

---

[383] **Sahih.** Buharija (834), Muslim (2705).

[384] **Sahih.** Ebu Davud (977). **Napomena:** Prilikom štampanja „Bulugul-merama" desila se greška pa je odštampano da se i na lijevoj strani izgovara: „Es-selamu alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu", što je greška i tako ne stoji kod Ebu Davuda. Tako se izgovara samo na desnoj strani, dok se na lijevoj strani – prilikom predavanja selama – izgovara: „Es-selamu alejkum ve rahmetullahi".

وَعَنْ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ: ((لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ اَلْمُلْكُ، وَلَهُ اَلْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اَللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا اَلْجَدِّ مِنْكَ اَلْجَدُّ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(338) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio na kraju svakog propisanog namaza: **„La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh. Lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ʻala kulli šej 'in kadir. Allahumme la mani'a lima e'atajte ve la mu'tije lima mene'ate, ve la jenfe'u zel-džeddi minke'l-džedd. (Nema boga osim Allaha, Jedinog, i nema sudruga. Njemu pripada vlast i hvala i On može sve. Allahu moj, nema toga ko će spriječiti ono što Ti daješ, niti dati ono što ti spriječiš, niti će bogatom kod Tebe koristiti njegovo bogastvo).“** Muttefekun alejhi.[385]

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ﷺ قَالَ: إِنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ يَتَعَوَّذُ بِهِنَّ دُبُرَ اَلصَّلَاةِ: ((اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ اَلْبُخْلِ وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ اَلْجُبْنِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ أُرَدَّ إِلَى أَرْذَلِ اَلْعُمُرِ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ فِتْنَةِ اَلدُّنْيَا، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ اَلْقَبْرِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(339) Prenosi se od Sa'da b. Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, utjecao bi se Allahu ovim riječima krajem svakog namaza[386]: **'Allahumme inni e'uzu bike minel-buhli, ve e'uzu bike minel-džubni, ve e'uzu bike min en uredde ila erzelil-umuri, ve e'uzu bike min fitneti-d-dunja, ve e'uzu hike min azabil-kabr' (Allahu moj, Tebi se utječem od škrtosti, Tebi se utječem od kukavičluka, Tebi se utječem da doživim bijednu starost, Tebi se utječem od iskušenja ovog svijeta, Tebi se utječem od kazne u grobu).'“** Prenosi Buharija.[387]

وَعَنْ ثَوْبَانَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا اِنْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اِسْتَغْفَرَ اَللَّهَ ثَلَاثًا، وَقَالَ:

---

[385] **Sahih.** Buharija (844), Muslim (593).
[386] Moguće da bude prije predaje selama, moguće da bude poslije, što je bliže.
[387] **Sahih.** Buharija (2822).

((اَللَّهُمَّ أَنْتَ اَلسَّلَامُ وَمِنْكَ اَلسَّلَامُ . تَبَارَكْتَ يَا ذَا اَلْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(340) Prenosi se od Sevbana, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi završio namaz, izgovorio bi tri puta estagfirullah[388] i rekao: '**Allahumme ente-s-selamu, ve minke-s-selam. Tebarekte ja zel-dželali vel-ikram. (Bože, Ti si selam[389] i od Tebe je spas. Blagoslovljen si, o Veličanstveni i Plemeniti)**.'" Prenosi Muslim.[390]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ سَبَّحَ اَللَّهَ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَ اَللَّهِ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَ اَللَّهُ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، فَتِلْكَ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ، وَقَالَ تَمَامَ اَلْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ اَلْمُلْكُ، وَلَهُ اَلْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، غُفِرَتْ لَهُ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ اَلْبَحْرِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: أَنَّ اَلتَّكْبِيرَ أَرْبَعٌ وَثَلَاثُونَ.

(341) Prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: **„Ko na kraju svakog namaza prouči „subhanallah" 33 puta, „elhamdulillah" 33 puta, „Allahu ekber" 33 puta), i to je 99, i kaže upotpunjavajući stotinu: 'La ilahe illellahu vahdehu la šerike lehu lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve ala kulli šej 'in kadir' (Nema boga osim Allaha, Jedinog, On nema sudruga, Njemu pripada vlast i Njemu pripada hvala, i On je svemoćan) – oprošteni su mu grijesi, pa makar ih bilo koliko je morske pjene."** Prenosi Muslim.[391]
Dok, u drugom rivajetu stoji: **„da je „Allahu ekber" 34 puta)."**[392]

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ لَهُ: ((أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ: لَا تَدَعَنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ أَنْ تَقُولُ: اَللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ وَشُكْرِكَ وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ بِسَنَدٍ قَوِيٍّ.

---

[388] Tj. izgovarao riječi „estagfirullah".

[389] Es-Selam je jedno od Allahovih imana, a znači: Onaj čiji su biće i atributi čisti od svake mahane i nedostatka.

[390] **Sahih.** Muslim (591).

[391] **Sahih.** Muslim (597).

[392] **Sahih.** Muslim (596).

(342) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Oporučujem ti, Muaze, da nipošto ne izostaviš krajem svakog namaza da kažeš: 'Allahumme e'inni ala zikrike ve šukrike ve husni ‘ibadetike. (Allahu, pomozi mi da Te spominjem, zahvaljujem Ti i lijepo Ti robujem).'“** Prenose Ahmed, Ebu Davud i Nesai sa jakim senedom.[393]

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قَرَأَ آيَةَ اَلْكُرْسِيِّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ لَمْ يَمْنَعْهُ مِنْ دُخُولِ اَلْجَنَّةِ إِلَّا اَلْمَوْتُ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ. وَزَادَ فِيهِ اَلطَّبَرَانِيُّ: ((وَقُلْ هُوَ اَللَّهُ أَحَدٌ)).

(343) Prenosi se od Ebu Umame, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko prouči Ajetul-kursi[394] krajem svakog propisanog namaza, neće ga spriječiti od ulaska u Džennet (ništa) osim smrti.'**“ Prenosi Nesai, Ibn Hibban ga ocjenjuje sahihom [395], a Taberani dodaje: **„...i Kul-huvallahu ehad.“** [396]

وَعَنْ مَالِكِ بْنِ الْحُوَيْرِثِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((صَلُّوا كَمَا رَأَيْتُمُونِي أُصَلِّي)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(344) Prenosi se od Malika b. Huvejrisa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Klanjajte kako ste vidjeli mene da ja klanjam!'**“ Prenosi Buharija.[397]

---

[393] **Sahih.** Ahmed (6/244, 245), Ebu Davud (1522), Nesai (3/53).
[394] 255. ajet sure El-Bekare.
[395] **Sahih.** Nesai u „Amelul-jevme vel-lejle“ (100), Ibn Hibban u „Kitabu salat“ kako stoji u „Tergibu ve terhibu“ (2/261).
[396] Sura El-Ihlas. Taberani u „Kebiru“ (8/134/7532). Lanac prenosilaca je dobar kako kaže El-Munziri u „Tergibu“ (2/261) i Hejsemi u „Medžme'i“ (10/102).
[397] **Sahih.** Buharija (631). U ovom predanju se izdvaja Buharija.

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ قَالَ: قَالَ لِيَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ وَإِلاَّ فَأَوْمِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(345) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Klanjaj stojeći, a ako nisi u stanju, onda sjedeći, ako nisi (ni to) u stanju, onda na strani.“** Prenosi Buharija.[398]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِمَرِيضٍ صَلَّى عَلَى وِسَادَةٍ، فَرَمَى بِهَا وَقَالَ: ((صَلِّ عَلَى اَلْأَرْضِ إِنْ اِسْتَطَعْتَ، وَإِلَّا فَأَوْمِئْ إِيمَاءً، وَاجْعَلْ سُجُودَكَ أَخْفَضَ مِنْ رُكُوعِكَ)). رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ بِسَنَدٍ قَوِيٍّ وَلَكِنْ صَحَّحَ أَبُو حَاتِمٍ وَقْفَهُ.

(346) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao bolesniku koji je klanjao na jastuku, pa ga je bacio i rekao: **„Klanjaj na zemlji, ako možeš; a ako ne, onda išareti glavom i učini sedždu nižom od ruku'a.“** Prenosi Bejheki sa jakim senedom, međutim Ebu Hatim ocjenjuje da je mevkuf.[399]

POGLAVLJE O SEHVI SEDŽDI I DRUGIM SEDŽDAMA

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ بُحَيْنَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِهِمُ الظُّهْرَ، فَقَامَ فِي اَلرَّكْعَتَيْنِ اَلْأُولَيَيْنِ، وَلَمْ يَجْلِسْ، فَقَامَ اَلنَّاسُ مَعَهُ، حَتَّى إِذَا قَضَى اَلصَّلَاةَ، وَانْتَظَرَ اَلنَّاسُ تَسْلِيمَهُ، كَبَّرَ وَهُوَ جَالِسٌ. وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، ثُمَّ سَلَّمَ. أَخْرَجَهُ اَلسَّبْعَةُ، وَهَذَا لَفْظُ اَلْبُخَارِيِّ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: يُكَبِّرُ فِي كُلِّ سَجْدَةٍ وَهُوَ جَالِسٌ وَسَجَدَ اَلنَّاسُ مَعَهُ، مَكَانَ مَا نَسِيَ مِنَ الْجُلُوسِ.

(347) Prenosi se od Abdullaha b. Buhajne, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao s njima podne-namaz, pa se podigao poslije prva dva rekata, a nije sjeo, i ljudi su se podigli s njim. Kada

---

[398] **Sahih.** Buharija (1117).

[399] **Sahih merfu'an.** Bejheki u „Marifi“ (4359) putem Ebu Bekra el-Hanefija, od Sufjana es-Sevrija, od Ebu Zubejra, od Džabira. Medutim, Ebu Hatim ga je osporio.

je završio namaz, ljudi su očekivali selam, ali je donio tekbir dok je sjedio i učinio dvije sedžde prije nego je predao selam, pa je predao selam. Bilježe sedmerica, a ovo je Buharijin citat.
U Muslimovom rivajetu stoji: „...Donosio je tekbir kod svake sedžde dok je sjedio, i ljudi su s njim činili sedždu umjesto toga što je zaboravio da sjedne."

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: صَلَّى اَلنَّبِيُّ ﷺ إِحْدَى صَلَاتِي اَلْعَشِيِّ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ قَامَ إِلَى خَشَبَةٍ فِي مُقَدَّمِ اَلْمَسْجِدِ، فَوَضَعَ يَدَهُ عَلَيْهَا، وَفِي اَلْقَوْمِ أَبُو بَكْرٍ وَعُمَرُ، فَهَابَا أَنْ يُكَلِّمَاهُ، وَخَرَجَ سَرَعَانُ اَلنَّاسِ، فَقَالُوا: أَقُصِرَتْ الصَّلَاةُ، وَرَجُلٌ يَدْعُوهُ اَلنَّبِيُّ ﷺ ذَا اَلْيَدَيْنِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، أَنَسِيتَ أَمْ قُصِرَتْ ؟ فَقَالَ: ((لَمْ أَنْسَ وَلَمْ تُقْصَرْ)). فَقَالَ: بَلَى، قَدْ نَسِيتُ، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ كَبَّرَ، فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ، أَوْ أَطْوَلَ ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ فَكَبَّرَ، ثُمَّ وَضَعَ رَأْسَهُ، فَكَبَّرَ، فَسَجَدَ مِثْلَ سُجُودِهِ، أَوْ أَطْوَلَ. ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَكَبَّرَ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: صَلَاةُ اَلْعَصْرِ.

(348) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je jedan od dva namaza povečerja[400] dva rekata, potom predao selam, potom stao pored drvenog panja u prednjem dijelu džamije i stavio ruku na njega. Među ljudima su bili prisutni Ebu Bekr i Omer, pa su se bojali da sa njim pričaju, a ljudi koji su žurili, izašli su i rekli: 'Namaz je skraćen!' Među ljudima je bila jedna osoba koju je Poslanik , sallallahu alejhi ve sellem, nazvao Zul-Jedejn[401], pa on upita: 'Allahov Poslaniče, jesi li ti zaboravio ili je skraćen?' Reče: '**Niti sam zaboravio, niti je skraćen.**' On reče: 'Jesi, zaboravio si.' Pa je klanjao dva rekata, potom predao selam, potom donio tekbir, pa učinio sedždu poput sedždi (u namazu) ili nešto duže, potom je podigao glavu i donio tekbir, potom je

[400] Rekao je El-Ezheri: „To je vrijeme od sunčevog zenita do zalaska."
[401] Zul-Jedejn znači onaj koji ima dvije ruke. Tako je bio nazvan zbog toga što je imao duge ruke. Zvao se El-Hirbak b. Amr.

spustio glavu pa donio tekbir, pa je učinio sedždu kao što je činio ili duže, potom je podigao glavu i donio tekbir." Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin. [402]
U rivajetu Muslima stoji: „ikindija-namaz". [403]

وَلِأَبِي دَاوُدَ، فَقَالَ: ((أَصَدَقَ ذُو اَلْيَدَيْنِ؟)) فَأَوْمَئُوا: أَيْ نَعَمْ. وَهِيَ فِي " اَلصَّحِيحَيْنِ " لَكِنْ بِلَفْظِ: فَقَالُوا.

(349) Kod Ebu Davuda stoji: „Pa je pitao: 'Je li Zul-Jedejn istinu rekao?', pa dadoše znak, tj. da." [404] Ovo stoji i u dva Sahiha, ali riječima: „rekoše". [405]

وَهِيَ فِي رِوَايَةٍ لَهُ: وَلَمْ يَسْجُدْ حَتَّى يَقَّنَهُ اَللَّهُ تَعَالَى ذَلِكَ.

(350) I u jednom od rivajeta Ebu Davuda također stoji: „...i nije učinio sedždu dok mu Allah nije dao ubjeđenje o tome." [406]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِهِمْ، فَسَهَا فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ تَشَهَّدَ، ثُمَّ سَلَّمَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَالْحَاكِمُ وَصَحَّحَهُ.

(351) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sa njima i nešto zaboravio, pa je učinio dvije sedžde, potom proučio tešehhud, a potom predao selam.
Prenose Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje dobrim, i Hakim, koji ga ocjenjuje sahihom. [407]

---

[402] **Sahih.** Buharija (1229), Muslim (573).
[403] **Sahih.** Muslim (573) (99).
[404] **Sahih.** Ebu Davud (1008)
[405] **Sahih.** Buharija (1228), Muslim (573) (99).
[406] **Munker.** Ebu Davud (1012). U lancu prenosilaca nalazi se Muhammed b. Kesir b. Ebi Ata'a koji prenosi munker hadise.
[407] **Šaz – iznīman.** Ebu Davud (1039), Tirmizi (395), Hakim (1/323). Tirmizi kaže: „Hadis je hasen-garib-sahih". Lanac prenosilaca je vjerodostojan izuzev dodatka „potom proučio tešehhud". U ovom iznimnom dodatku izdvaja se Eš'as b. Abdul-Melik el-Himrani i niko drugi od prenosilaca mimo njega ga ne spominje. Zbog toga većina islamskih učenjaka odbacuje ovaj hadis. Hafiz Ibn Hadžer kaže u „Fethu" (3/99): „Eš'asov dodatak je izniman." Ibnul-

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ، فَلَمْ يَدْرِ كَمْ صَلَّى أَثَلَاثًا أَوْ أَرْبَعًا ؟ فَلْيَطْرَحِ الشَّكَّ وَلْيَبْنِ عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ، ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى خَمْساً شَفَعْنَ لَهُ صَلَاتَهُ، وَإِنْ كَانَ صَلَّى تَمَامًا كَانَتَا تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(352) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada neko od vas sumnja u svoj namaz i ne zna koliko je klanjao, dva li tri ili četiri, neka odagna sumnju i neka postupi shodno onome u šta je uvjeren, potom neka učini dvije sedžde prije nego što preda selam. Ako bude klanjao pet (rekata), učinit će mu (te sedžde) namaz parnim, a ako je klanjao potpuno namaz, bit će (te sedžde) prkos šejtanu.“** Prenosi Muslim.[408]

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَلَمَّا سَلَّمَ قِيلَ لَهُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ ، أَحَدَثَ فِي اَلصَّلَاةِ شَيْءٌ؟ قَالَ: ((وَمَا ذَلِكَ ؟)) قَالُوا: صَلَّيْتَ كَذَا، قَالَ: فَثَنَى رِجْلَيْهِ وَاسْتَقْبَلَ اَلْقِبْلَةَ، فَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَيْنَا بِوَجْهِهِ فَقَالَ: ((إِنَّهُ لَوْ حَدَثَ فِي اَلصَّلَاةِ شَيْءٌ أَنْبَأْتُكُمْ بِهِ، وَلَكِنْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ أَنْسَى كَمَا تَنْسَوْنَ، فَإِذَا نَسِيتُ فَذَكِّرُونِي، وَإِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ فَلْيَتَحَرَّ اَلصَّوَابَ، فَلْيُتِمَّ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(353) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je, i kada je predao selam, upitali su ga: 'Allahov Poslaniče, je li se dogodilo nešto u namazu?' Reče: **'A šta to?'** Rekoše: 'Klanjao si tako i tako.'" Reče (Ibn Mes'ud): „Poslanik , sallallahu alejhi ve sellem, podvio je svoje noge i okrenuo se prema Kibli, pa učinio dvije sedžde, potom predao selam, potom nam se okrenuo licem i rekao: **'Zaista, da se dogodilo nešto u namazu, ja bih vas o tome obavijestio, međutim, ja sam čovjek kao i vi, zaboravljam kao što i vi zaboravljate,**

Munzir u „Evsatu" (3/317) kaže: „Smatram da nije vjerodostojan", tj. dodatak o učenju tešehhuda prilikom sehvi-sedžde.

[408] **Sahih.** Muslim (571).

pa kada zaboravim, podsjetite me. Kada neko od vas sumnja u svoj namaz, neka utvrdi ono što je ispravno i na tome upotpuni (namaz), potom neka učini dvije sedžde.'" Muttefekun alejhi.[409]

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((فَلْيُتِمَّ ، ثُمَّ يُسَلِّمْ ، ثُمَّ يَسْجُدْ)).

(354) U jednom od Buharijinih rivajeta stoji: **„... neka upotpuni, potom preda selam, potom učini dvije sedžde."** [410]

وَلِمُسْلِمٍ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ سَجَدَ سَجْدَتَيْ اَلسَّهْوِ بَعْدَ اَلسَّلَامِ وَالْكَلَامِ.

(355) Kod Muslima stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio sehvi-sedždu poslije selama i razgovora.[411]

وَلِأَحْمَدَ، وَأَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ؛ مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ بْنِ جَعْفَرٍ مَرْفُوعاً: ((مَنْ شَكَّ فِي صَلَاتِهِ، فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ بَعْدَمَا يُسَلِّمُ)).وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(356) Ahmed, Ebu Davud i Nesai bilježe u merfu' hadisu Abdullaha b. Džafera, radijallahu anhu: **„Ko posumnja u namazu, neka učini dvije sedžde nakon što preda selam."** Ibn Huzejme je hadis ocijenio sahihom.[412]

وَعَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ، فَقَامَ فِي اَلرَّكْعَتَيْنِ، فَاسْتَتَمَّ قَائِمًا، فَلْيَمْضِ، وَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ، وَإِنْ لَمْ يَسْتَتِمْ قَائِمًا فَلْيَجْلِسْ وَلَا سَهْوَ عَلَيْهِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَاللَّفْظُ لَهُ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(357) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada sumnja neko od vas, pa**

---

[409] **Sahih.** Buharija (401), Muslim (572) i rivajet je Muslimov.
[410] **Sahih.** Buharija (1/504 sa Fethom).
[411] **Sahih.** Muslim (572) (92).
[412] **Daif.** Ahmed (1/205, 206), Ebu Davud (1033), Nesai (3/30), Ibn Huzejme (1033) sa slabim lancem prenosilaca. Ahmed Šakir je hadis ocijenio vjerodostojnim u svojoj valorizaciji hadisa Ahmedovog „Musneda" (1747).

ustane poslije drugog rekata i zadrži se stojeći, neka nastavi, i neka učini dvije sedžde, a ako se ne zadrži stojeći, neka sjedne i nema sehve za njega[413].“ Prenose Ebu Davud, Ibn Madže i Darekutni, i ovo je njegov citat, sa slabim senedom.[414]

وَعَنْ عُمَرَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَيْسَ عَلَى مَنْ خَلْفَ اَلْإِمَامِ سَهْوٌ فَإِنْ سَهَا اَلْإِمَامُ فَعَلَيْهِ وَعَلَى مَنْ خَلْفَهُ)). رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ وَالْبَيْهَقِيُّ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(358) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Nema sehve za onoga koji klanja za imamom, a ako zaboravi imam, onda je obavezan (učiniti sehvi-sedždu) i on i onaj koji klanja za njim.“** Prenose El-Bezzar i Bejheki sa slabim senedom.[415]

وَعَنْ ثَوْبَانَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لِكُلِّ سَهْوٍ سَجْدَتَانِ بَعْدَمَا يُسَلِّمُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(359) Prenosi se od Sevbana, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Za svaki zaborav su dvije sedžde nakon što se preda selam.“** Prenose Ebu Davud i Ibn Madže slabim senedom.[416]

---

[413] Tj. ne mora učiniti sehvi-sedždu.

[414] **Daif.** Ebu Davud (1036), Ibn Madže (1208), Darekutni (1/378, 379/2). Ocjena hadisa zavisi od Džabira el-Džu'fija koji je metruk.

[415] **Daif.** Bejheki (2/352) muallekan, Darekutni (1/377/1). U lancu prenosilaca nalazi se Ebul-Husejn el-Medini koji je nepoznat. Također, u lancu se nalazi i Haridže b. Mus'ab za kojeg Hafiz kaže da je metruk i da je prepravljao hadise od onih koji su mnogo lagali. Ibnu Me'in ga je smatrao lažljivcem.

[416] **Daif.** Ebu Davud (1038), Ibn Madže (1219). U lancu prenosilaca nalazi se Zuhejr b. Salim el-Ansi za kojeg Darekutni kaže: „Munkerul-hadis. Prenosi hadise od Sevbana, a nije ih čuo od njega.“

POGLAVLJE

Odjeljak o sedždi tilaveta

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: سَجَدْنَا مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي: [إِذَا اَلسَّمَاءُ اِنْشَقَّتْ]، و: [اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ] رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(360) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Činili smo sedždu sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kod 'Ize-s-semau-n-šekkat'.[417] i 'Ikre bismi rabbike'[418]." Prenosi Muslim.[419]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: (ص) لَيْسَتْ مِنْ عَزَائِمِ اَلسُّجُودِ، وَقَدْ رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَسْجُدُ فِيهَا. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ .

(361) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Sura 'Sad' ne sadrži obaveznu sedždu. Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kod nje čini sedždu." Prenosi Buhari. [420]

وَعَنْهُ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ سَجَدَ بِالنَّجْمِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ .

(362) Ibn Abbas, također, prenosi da je (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem) učinio sedždu kod (sure) „En-Nedžm". Prenosi Buharija. [421]

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ﷺ قَالَ: قَرَأْتُ عَلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ اَلنَّجْمَ، فَلَمْ يَسْجُدْ فِيهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

---

[417] Sura El-Inšikak.
[418] Sura El-Alek.
[419] **Sahih.** Muslim (578) (108).
[420] **Sahih.** Buharija (1069).
[421] **Sahih.** Buharija (1071) i dodaje: „I s njim su sedždu učinili muslimani, mnogobošci, džinni i ljudi."

(363) Prenosi se od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao: „Učio sam pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, (suru) En-Nedžm i nije učinio sedždu kod nje." Muttefekun alejhi.[422]

وَعَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ ﷺ قَالَ: فُضِّلَتْ سُورَةُ اَلْحَجِّ بِسَجْدَتَيْنِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ فِي "اَلْمَرَاسِيلِ".

(364) Prenosi se od Halida b. Ma'dana, radijallahu anhu, da je rekao: „Sura El-Hadždž odlikovana je sa dvije sedžde." Prenosi Ebu Davud u El-Merasilu[423].

وَرَوَاهُ أَحْمَدُ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ مَوْصُولًا مِنْ حَدِيثِ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ﷺ، وَزَادَ: فَمَنْ لَمْ يَسْجُدْهُمَا، فَلَا يَقْرَأْهَا. وَسَنَدُهُ ضَعِيفٌ.

(365) Bilježe Ahmed i Tirmizi ovaj hadis spojen u hadisu Ukbe b. Amira, i dodaje (Tirmizi): „Ko ne bude činio sedždu prilikom učenja ovih ajeta, on neka je i ne uči (suru El-Hadždž) ." Sened je slab.[424]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: يَا أَيُّهَا اَلنَّاسُ إِنَّا نَمُرُّ بِالسُّجُودِ فَمَنْ سَجَدَ فَقَدْ أَصَابَ، وَمَنْ لَمْ يَسْجُدْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَفِيهِ: إِنَّ اَللَّهَ تَعَالَىلَمْ يَفْرِضْ اَلسُّجُودَ إِلَّا أَنْ نَشَاءَ. وَهُوَ فِي "اَلْمُوَطَّأِ".

(366) Prenosi se od Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „O, ljudi, mi prolazimo pored sedždi. Ko učini sedždu, ispravno je postupio, a onaj koji ne učini, nema grijeha (za to)." Prenosi Buhari.[425]
U hadisu još stoji: „...Allah, doista, nije učinio sedždu (tilaveta) nego ako želimo." Tako je u Muvetta'u[426].

---

[422] **Sahih.** Buharija (2/554 sa Fethom), Muslim (577).
[423] Zbirka mursel hadisa. **Mursel.** Ebu Davud (78).
[424] **Daîf.** Ahmed (4/151, 155), Tirmizi (578), putem Ibn Lehi'e. Tirmizi kaže: „Lanac ovog hadisa nije jak." Ispravno je da je ovaj hadis mursel, a i mevkuf. U merfu'u predaji izdvaja se Ibn Lehi'a. Također, u lancu prenosilaca nalazi se i Mušrah b. Ha'an koji je znao griješiti i razilaziti se s drugima kao i prenositi munker hadise od Ukbe b. Amira u kojima ga niko nije podupirao i svjedočio njegovim predanjima.
[425] **Sahih.** Buharija (1077).
[426] Zbirci hadisa Malika b. Enesa, jednog od četverice imama mezheba, (1/206/16).

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ عَلَيْنَا اَلْقُرْآنَ، فَإِذَا مَرَّ بِالسَّجْدَةِ، كَبَّرَ، وَسَجَدَ، وَسَجَدْنَا مَعَهُ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِسَنَدٍ فِيهِ لِينٌ.

(367) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi nam učio Kur'an i kada bi naišao na ajet sa sedždom, donio bi tekbir i učinio bi sedždu i mi bismo činili sedždu s njim." Prenosi Ebu Davud, sa senedom u kome je slabost.[427]

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا جَاءَهُ أَمْرٌ يَسُرُّهُ خَرَّ سَاجِداً لِلَّهِ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

(368) Prenosi se od Ebu Bekrete, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi mu došla radosna vijest pao ničice Allahu (tj. učinio sedždu). Prenose peterica osim Nesaija.[428]

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ رضي الله عنه قَالَ: سَجَدَ اَلنَّبِيُّ ﷺ فَأَطَالَ اَلسُّجُودَ، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ وَقَالَ: ((إِنَّ جِبْرِيلَ آتَانِي، فَبَشَّرَنِي، فَسَجَدْتُ لِلَّهِ شُكْرًا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(369) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je sedždu, pa je odužio, potom podigao glavu i rekao: '**Doista mi je Džibril došao i donio radosnu vijest pa sam učinio sedždu Allahu zahvaljujući.**'" Prenosi Ahmed, a Hakim ga ocjenjuje sahihom.[429]

---

[427] **Daif.** Ebu Davud (1413). U lancu prenosilaca nalazi se Abdullah el-Umeri koji je slab. Buharija (1075) i Muslim (575) bilježe slično predanje, ali u njemu se ne spominje tekbir.
[428] **Sahih** sa drugim predanjima koja mu svjedoče. Ebu Davud (2774), Tirmizi (1578), Ibn Madže (1394), Ahmed (5/45).
[429] **Sahih.** Ahmed (1/191), Hakim (1/550).

وَعَنْ اَلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ عَلِيًّا إِلَى اَلْيَمَنِ -فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ- قَالَ: فَكَتَبَ عَلِيٌّ ﷺ بِإِسْلَامِهِمْ، فَلَمَّا قَرَأَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْكِتَابَ خَرَّ سَاجِدًا . رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(370) Prenosi se od Bera'a b. Aziba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Aliju u Jemen – pa je spomenuo hadis – rekao je: „...pa je Alija napisao o njihovom primanju islama. Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pročitao pismo, pao je na sedždu." Prenosi Bejheki[430], a osnova mu je kod Buharije..[431]

POGLAVLJE O DOBROVOLJNOM NAMAZU

عَنْ رَبِيعَةَ بْنِ كَعْبٍ الْأَسْلَمِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ لِي اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((سَلْ)). فَقُلْتُ: أَسْأَلُكَ مُرَافَقَتَكَ فِي اَلْجَنَّةِ. فَقَالَ: ((أَوَغَيْرَ ذَلِكَ؟)) قُلْتُ: هُوَ ذَاكَ، قَالَ: ((فَأَعِنِّي عَلَى نَفْسِكَ بِكَثْرَةِ اَلسُّجُودِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(371) Prenosi se od Rebi'e b. Malika el-Eslemija, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao mi je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Pitaj!'**, pa sam rekao: 'Tražim da budem s tobom u Džennetu', a on je rekao: **'Ili nešto drugo?'** Rekao sam: 'To je to.' Rekao je: **'Onda pomozi samog sebe velikim brojem sedždi.'**" Prenosi Muslim..[432]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: حَفِظْتُ مِنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ عَشْرَ رَكَعَاتٍ: رَكْعَتَيْنِ قَبْلَ اَلظُّهْرِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ اَلْمَغْرِبِ فِي بَيْتِهِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ اَلْعِشَاءِ فِي بَيْتِهِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ اَلصُّبْحِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لَهُمَا: وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ اَلْجُمْعَةِ فِي بَيْتِهِ.

[430] **Sahih.** Bejheki (2/369).
[431] Buharija (8/65 sa Fethom).
[432] **Sahih.** Muslim (489).

(372) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Zapamtio sam od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, 10 rekata: dva rekata prije podne, dva rekata poslije podne, dva rekata poslije akšama u kući i dva rekata poslije jacije u kući, i dva rekata prije sabaha." Muttefekun alejhi.
U jednom od njihovih rivajeta: „...i dva rekata poslije džume u kući". [433]

وَلِمُسْلِمٍ: كَانَ إِذَا طَلَعَ اَلْفَجْرُ لَا يُصَلِّي إِلَّا رَكْعَتَيْنِ خَفِيفَتَيْنِ.

(373) A Muslim navodi: „Kada bi se pojavila zora, ne bi klanjao osim dva lahka rekata." [434]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ لَا يَدَعُ أَرْبَعًا قَبْلَ اَلظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ اَلْغَدَاةِ . رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(374) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije izostavljao četiri (rekata) prije podne i dva prije sabaha. Prenosi Buharija. [435]

وَعَنْهَا قَالَتْ: لَمْ يَكُنْ اَلنَّبِيُّ ﷺ عَلَى شَيْءٍ مِنْ اَلنَّوَافِلِ أَشَدَّ تَعَاهُدًا مِنْهُ عَلَى رَكْعَتَيْ اَلْفَجْرِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(375) Prenosi se od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Nije Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ništa od nafila više čuvao od dva rekata prije sabaha." [436] Muttefekun alejhi. [437]

وَلِمُسْلِمٍ: ((رَكْعَتَا اَلْفَجْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلدُّنْيَا وَمَا فِيهَا)).

(376) Muslim prenosi: **„Dva rekata prije sabaha bolja su od dunjaluka i onoga što je na njemu."** [438]

---

[433] **Sahih.** Buharija (937, 1180), Muslim (729).
[434] **Sahih.** Muslim (733).
[435] **Sahih.** Buharija (1182).
[436] Misli se na dva rekata sabahskih sunneta.
[437] **Sahih.** Buharija (1169), Muslim (724).
[438] **Sahih.** Muslim (725).

وَعَنْ أُمِّ حَبِيبَةَ أُمِّ اَلْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتَ اَلنَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ((مَنْ صَلَّى اِثْنَتَا عَشْرَةَ رَكْعَةً فِي يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ بُنِيَ لَهُ بِهِنَّ بَيْتٌ فِي اَلْجَنَّةِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِي رِوَايَةٍ " تَطَوُّعًا".

(377) Prenosi se od Ummu Habibe, majke vjernika, radijallahu anha, da je rekla: „Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Ko klanja 12 rekata u danu i noći, zbog njih će mu se sagraditi kuća u Džennetu.**'" Prenosi Muslim, a u jednom rivajetu: **„Dobrovoljno".** [439]

وَلِلتِّرْمِذِيِّ نَحْوُهُ، وَزَادَ: ((أَرْبَعًا قَبْلَ اَلظُّهْرِ وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ اَلْمَغْرِبِ، وَرَكْعَتَيْنِ بَعْدَ اَلْعِشَاءِ، وَرَكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ اَلْفَجْرِ)).

(378) Tirmizi navodi slično njemu, i dodaje: **„Četiri prije podne i dva poslije, dva poslije akšama i dva poslije jacije, i dva rekata prije sabah-namaza."** [440]

وَلِلْخَمْسَةِ عَنْهَا: ((مَنْ حَافَظَ عَلَى أَرْبَعٍ قَبْلَ اَلظُّهْرِ وَأَرْبَعٍ بَعْدَهَا حَرَّمَهُ اَللَّهُ عَلَى اَلنَّارِ)).

(379) A peterica prenose od nje, radijallahu anha: **„Ko čuva četiri rekata prije podne i četiri poslije, Uzvišeni Allah ga je zabranio Vatri."** [441]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((رَحِمَ اَللَّهُ اِمْرَأً صَلَّى أَرْبَعًا قَبْلَ اَلْعَصْرِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ وَصَحَّحَهُ.

(380) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Allah se smilovao čovjeku**

[439] **Sahih.** Muslim (728).
[440] **Sahih.** Tirmizi (415) i kaže: „Hadis je hasen-sahih." Vjerodostojnim ga je ocijenio Hakim (1/456).
[441] **Sahih.** Ahmed (6/326), Ebu Davud (1269), Tirmizi (427), Nesai (1816), Ibn Madže (1160). Ovaj dodatak je vjerodostojan i prenosioci ovog dodatka su prenosioci Sahiha.

koji klanja četiri rekata prije ikindije.'" Prenosi Ahmed i Ebu Davud i Tirmizi, i smatra ga dobrim, i Ibn Huzejme, i smatra ga sahihom.[442]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((صَلُّوا قَبْلَ اَلْمَغْرِبِ، صَلُّوا قَبْلَ اَلْمَغْرِبِ)). ثُمَّ قَالَ فِي اَلثَّالِثَةِ: ((لِمَنْ شَاءَ)). كَرَاهِيَةَ أَنْ يَتَّخِذَهَا اَلنَّاسُ سُنَّةً. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(381) Prenosi se od Abdullaha b. Mugaffela el-Muzenija, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Klanjajte prije akšama, klanjajte prije akšama.'** Potom je to ponovio i treći put, i rekao: **'Ko hoće'**, bojeći se da to ljudi uzmu kao sunnet." Prenosi Buharija.[443]

وَفِي رِوَايَةِ اِبْنِ حِبَّانَ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى قَبْلَ اَلْمَغْرِبِ رَكْعَتَيْنِ.

A u rivajetu od Ibn Hibbana stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao prije akšama dva rekata.[444]

وَلِمُسْلِمٍ عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ بَعْدَ غُرُوبِ اَلشَّمْسِ، فَكَانَ ﷺ يَرَانَا، فَلَمْ يَأْمُرْنَا وَلَمْ يَنْهَانَا.

(382) Muslim prenosi od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjali smo dva rekata poslije zalaska sunca, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je gledao, pa nam nije ni naredio, ni zabranio."[445]

---

[442] **Hasen li gajrihi.** Ahmed (2/117), Ebu Davud (1271), Tirmizi (430), Ibn Huzejme (2/206). Tirmizi je ocijenio ovaj hadis dobrim. Vjerodostojnim ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibn Hibban, dok Ibnul-Kattan tvrdi da hadis ima mahanu. Hadis je u osnovi slab, ali zbog drugih hadisa koji mu idu u prilog, može se prihvatiti kao dobar. Ti drugi hadisi su:

1. Hadis Alije, radijallahu anhu, koji bilježe Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi i kaže da je dobar, a Ibn Hibban ga ocjenjuje vjerodostojnim.
2. Hadis Abdullaha b. Amra b. El-Asa, radijallahu anhu, koji bilježi Taberani u „Kebiru" i „Evsatu".
3. Hadis Ebu Hurejre, radijallahu anhu, zabilježen kod Ebu Nu'ajma.
4. Hadis Ummu Seleme, radijallahu anha, zabilježen kod Taberanija u „Kebiru".

[443] **Sahih.** Buharija (1183).
[444] **Sahih.** Ibn Hibban (4/457).
[445] **Sahih.** Muslim (836).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يُخَفِّفُ اَلرَّكْعَتَيْنِ اَللَّتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ اَلصُّبْحِ، حَتَّى إِنِّي أَقُولُ: أَقَرَأَ بِأُمِّ اَلْكِتَابِ؟ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(383) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, toliko je kratio dva rekata prije sabah-namaza da sam se pitala: 'Da li je proučio Ummul-Kitab[446]?'" Muttefekun alejhi.[447]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَرَأَ فِي رَكْعَتَيْ اَلْفَجْرِ: [قُلْ يَا أَيُّهَا اَلْكَافِرُونَ] و: [قُلْ هُوَ اَللَّهُ أَحَدٌ]. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(384) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio na dva rekata prije sabaha Kul ja-ejjuhel-kafirun[448] i Kul huvellahu ehad[449]. Prenosi Muslim.[450]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ إِذَا صَلَّى رَكْعَتَيْ اَلْفَجْرِ اِضْطَجَعَ عَلَى شِقِّهِ اَلْأَيْمَنِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(385) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi klanjao dva rek'ata prije sabaha, legao bi na svoju desnu stranu." Prenosi Buharija.[451]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمْ اَلرَّكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ اَلصُّبْحِ، فَلْيَضْطَجِعْ عَلَى جَنْبِهِ اَلْأَيْمَنِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

---

[446] Ummul-Kitab doslovno znači Majka Knjige. Ovdje se misli na suru El-Fatiha, mada može imati puno drugih značenja.
[447] **Sahih.** Buharija (1171), Muslim (724).
[448] Sura El-Kafirun.
[449] Sura El-Ihlas.
[450] **Sahih.** Muslim (726).
[451] **Sahih.** Buharija (1160).

(386) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Kada neko od vas klanja dva rekata prije sabah-namaza, neka prilegne na desni bok.**'" Prenose Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, koji ga je ocijenio sahihom.[452]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((صَلَاةُ اَللَّيْلِ مَثْنَى مَثْنَى، فَإِذَا خَشِيَ أَحَدُكُمْ اَلصُّبْحِ صَلَّى رَكْعَةً وَاحِدَةً، تُوتِرُ لَهُ مَا قَدْ صَلَّى)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(387) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Noćni namaz je dva po dva, pa kad se neko od vas poboji zore, neka klanja jedan rekat, da mu učini neparnim ono što je klanjao.**'" Muttefekun alejhi.[453]

وَلِلْخَمْسَةِ وَصَحَّحَهُ اِبْنِ حِبَّانَ: ((صَلَاةُ اَللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مَثْنَى مَثْنَى)). وَقَالَ النَّسَائِيُّ: "هَذَا خَطَأٌ".

(388) Peterica prenose, a sahihom ga je ocijenio Ibn Hibban: „**Noćni i dnevni namazi su dva po dva.**" Rekao je Nesai: „Ovo je greška."[454]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَفْضَلُ اَلصَّلَاةِ بَعْدَ اَلْفَرِيضَةِ صَلَاةُ اَللَّيْلِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

---

[452] **Sahih.** Ahmed (2/415), Ebu Davud (261), Tirmizi (420).

[453] **Sahih.** Buharija (990), Muslim (749).

[454] **Sahih bez spomena dnevnih namaza.** Ahmed (2/26), Ebu Davud (1295), Tirmizi (5979, Nesai (1666), Ibn Madže (1322), Ibn Hibban (6/206), Ibn Huzejme (2/214). Osnova mu je u dva Sahiha. Tirmizi je rekao: „Vjerodostojno je ono što prenose pouzdani prenosioci od Ibn Omera koji ne spominju dnevne namaze." Darekutni je rekao: „U spomenu dnevnih namaza je greška." Nesai i Hakim kažu: „Greška." Od onih koji su dodatak dnevnih namaza ocijenili slabim jesu i: Ibn Seid, Tirmizi, Nesai i Ibn Tejmijje. Dok šejh Ibnu Usejmin, rahmetullahi alejh, kategorički tvrdi da je hadis potvrđen i vjerodostojan pozivajući se na istu ocjenu od strane imama Buharije, rahmetullahi alejh, koju je prenio imam Bejheki u svome „Sunenu" (2/487) ili (2/686). Pogledaj: „Eš-šerh el-mumti' 'ala Zadil-mustakni'" (4/77).

(389) I prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Najbolji namaz, poslije propisanih, je noćni namaz."** Bilježi ga Muslim.[455]

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ اَلْأَنْصَارِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَلْوِتْرُ حَقٌّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ، مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِخَمْسٍ فَلْيَفْعَلْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِثَلَاثٍ فَلْيَفْعَلْ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يُوتِرَ بِوَاحِدَةٍ فَلْيَفْعَلْ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَرَجَّحَ النَّسَائِيُّ وَقْفَهُ.

(390) Prenosi se od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Vitr je obaveza svakom muslimanu. Ko voli da klanja vitr sa pet rekata, neka klanja. Ko voli da klanja vitr sa tri rekata, neka klanja. Ko voli da klanja vitr sa jednim rekatom, neka klanja."** Prenose četverica, osim Tirmizija. Sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a Nesai je odabrao višak da je mevkuf.[456]

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ قَالَ: لَيْسَ اَلْوِتْرُ بِحَتْمٍ كَهَيْئَةِ اَلْمَكْتُوبَةِ، وَلَكِنْ سُنَّةٌ سَنَّهَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَالتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ وَالْحَاكِمُ وَصَحَّحَهُ.

(391) Prenosi se od Alije b. Ebu Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Vitr nije obaveza kao što su obavezni propisani namazi, nego sunnet koji je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uveo." Prenosi ga Tirmizi i smatra ga hasenom, Nesai i Hakim i smatra ga sahihom.[457]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَامَ فِي شَهْرِ رَمَضَانَ، ثُمَّ اِنْتَظَرُوهُ مِنْ اَلْقَابِلَةِ فَلَمَّا يَخْرُجْ، وَقَالَ: ((إِنِّي خَشِيتُ أَنْ يُكْتَبَ عَلَيْكُمْ اَلْوِتْرُ)). رَوَاهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

---

[455] **Sahih.** Muslim (1163).

[456] **Sahih mevkuf.** Ebu Davud (1422), Nesai (1710), Ibn Madže (1190), Ibn Hibban (6/167), Darekutni (2/23), Hakim (1/302). Ebu Hatim, Zuheli, Darekutni, Bejheki i drugi su ga ocijenili vjerodostojnim kao mevkuf predanje.

[457] **Hasen.** Tirmizi (453), Nesai (1676), Hakim (1/300).

(392) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u ramazanu, potom su ga čekali (sljedeću noć), pa nije izašao. Rekao je: **„Pobojao sam se da vam vitr ne bude propisan obaveznim."** Prenosi Ibn Hibban.[458]

وَعَنْ خَارِجَةَ بْنِ حُذَافَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّهَ أَمَدَّكُمْ بِصَلَاةٍ هِيَ خَيْرٌ لَكُمْ مِنْ حُمُرِ اَلنَّعَمِ)). قُلْنَا: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اَللَّهِ؟ قَالَ: ((اَلْوِتْرُ، مَا بَيْنَ صَلَاةِ اَلْعِشَاءِ إِلَى طُلُوعِ اَلْفَجْرِ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(393) Prenosi se od Haridže b. Huzafe radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Allah vas je opskrbio namazom koji je bolji za vas od najbolje stoke.**' Pitasmo: 'A koji je to namaz, o Allahov Poslaniče?' Rekao je: '**Vitr koji se klanja između jacije i pojave zore.**'" Prenose peterica i Nesai, a Hakim ga ocjenjuje sahihom.[459]

وَرَوَى أَحْمَدُ: عَنْ عَمْرِوِ بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ نَحْوَهُ.

(394) Prenosi Ahmed od Amra b. Šu'ajba od njegovog oca, od njegovog djeda slično tome.[460]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ رضي الله عنه عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْوِتْرُ حَقٌّ، فَمَنْ لَمْ يُوتِرْ فَلَيْسَ مِنَّا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بِسَنَد لَيِّنٍ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(395) Prenosi Abdullah b. Burejde, radijallahu anhu, od svoga oca, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Vitr je**

---

[458] **Sahih.** Ibn Hibban (6/169) a osnova mu je kod Buharije (1129) i Muslima (761) od Aiše, radijallahu anha.

[459] **Sahih.** Ebu Davud (1418), Tirmizi (452), Ibn Madže (1168), Hakim (1/306). Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Hadis potvrđuju mnoga druga predanja koja odbijaju svaku sumnju u njegovu vjerodostojnost."

[460] Ahmed (2/208).

obaveza, pa ko ne klanja vitr, nije od nas.'" Prenosi ga Ebu Davud sa labavim senedom, a Hakim ga ocjenjuje sahihom.[461]

وَلَهُ شَاهِدٌ ضَعِيفٌ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عِنْدَ أَحْمَدَ.

(396) Ima daif šahida u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kod Ahmeda.[462]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُصَلِّي أَرْبَعًا، فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا، فَلَا تَسْأَلْ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطُولِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا. قَالَتْ عَائِشَةُ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، أَتَنَامُ قَبْلَ أَنْ تُوتِرَ؟ قَالَ: ((يَا عَائِشَةُ، إِنَّ عَيْنَيَّ تَنَامَانِ وَلَا يَنَامُ قَلْبِي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(397) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Nije Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u ramazanu niti van njega više od jedanaest rekata. Klanjao bi četiri, ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu, potom bi klanjao četiri, ne pitaj za njihovu ljepotu i dužinu, potom bi klanjao tri." Rekla je Aiša: „Pitala sam: 'O Allahov Poslaniče, da li spavaš prije vitra?' Rekao je: **'O Aiša, moje oči doista spavaju, a moje srce ne spava.'"** Muttefekun alejhi.[463]

---

[461] **Hasen.** Ebu Davud (1419), Hakim (1/305). Hadis je dobrim ocijenio Ibnul-Humam, dok ga je Sujuti u „Džami'ul-sagiru" ocijenio vjerodostojnim. El-Munziri je rekao u „Tehzibu sunen": „U lancu prenosilaca nalazi se Ubejdullah b. Abdullah Ebu Munib el-Mirvezi. Ibn Me'in ga smatra pouzdanim. Ebu Hatim kaže za njega da je prenosilac dobrih hadisa, dok su drugačije o njemu govorili Buharija i Nesai. Medutim, govor Nesaija nije uravnotežen. Jedanput ga smatra pouzdanim, dok drugi put kaže da je slab. Zbog toga je Ibnul-Humam ocijenio hadis dobrim.

[462] Ahmed (2/443). Što se tiče ovog šahida, tj. predanja koje svjedoči prethodnom, u njemu se nalazi Halil b. Murre kojeg je Buharija ocijenio slabim. Hafiz je rekao za njega da je munkerul-hadis. Takoder, postoji i prekinutost u lancu prenosilaca izmedu Muavije b. Murreta i Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Tako kaže Ahmed. Postoji još jedno predanje koje svjedoči ovome od Ebu Ejjuba, radijallahu anhu, koje bilježi Darekutni, ali se tako ne pamti kao što kaže imam Ahmed.

[463] **Sahih.** Buharija (1140, 1147), Muslim (738).

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُمَا عَنْهَا: كَانَ يُصَلِّي مِنْ اَللَّيْلِ عَشْرَ رَكَعَاتٍ، وَيُوتِرُ بِسَجْدَةٍ، وَيَرْكَعُ رَكْعَتَيْ اَلْفَجْرِ، فَتِلْكَ ثَلَاثَ عَشْرَةَ.

(398) A u rivajetu njih dvojice od nje se prenosi: „Klanjao bi noću deset rekata, a vitr bi činio jednom sedždom[464], i klanjao bi dva rekata prije sabaha, i to bi bilo trinaest rekata."

وَعَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي مِنْ اَللَّيْلِ ثَلَاثَ عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُوتِرُ مِنْ ذَلِكَ بِخَمْسٍ، لَا يَجْلِسُ فِي شَيْءٍ إِلَّا فِي آخِرِهَا.

(399) Od nje, radijallahu anha, prenosi se: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je u noći trinaest rekata, i vitr bi od toga klanjao sa pet, ne bi sjeo nigdje osim na zadnjem rekatu." Muttefekun alejhi.[465]

وَعَنْهَا قَالَتْ: مِنْ كُلِّ اَللَّيْلِ قَدْ أَوْتَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَانْتَهَى وِتْرُهُ إِلَى اَلسَّحَرِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِمَا.

(400) I također se od nje, radijallahu anha, prenosi: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je vitr u svakom dijelu noći, a zadnje što je klanjao prije zore je bio vitr." Muttefekun alejhi.[466]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ اَلْعَاصِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَا عَبْدَ اَللَّهِ! لَا تَكُنْ مِثْلَ فُلَانٍ، كَانَ يَقُومُ مِنَ اَللَّيْلِ، فَتَرَكَ قِيَامَ اَللَّيْلِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(401) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. el-'Asa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'O Abdullah, ne budi kao taj i taj. Klanjao je noćni namaz pa ga ostavio.'**" Muttefekun alejhi.[467]

---

[464] Tj. jednim rekatom.
[465] **Sahih.** Muslim (737) i ne bilježi ga Buharija.
[466] **Sahih.** Buharija (996), Muslim (745).
[467] **Sahih.** Buharija (1152), Muslim (1159).

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَوْتِرُوا يَا أَهْلَ اَلْقُرْآنِ، فَإِنَّ اَللَّهَ وِتْرٌ يُحِبُّ اَلْوِتْرَ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(402) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem**: 'Klanjajte vitr, o učači Kur'ana. Doista je Allah vitr (neparan) i voli vitr (neparno).'**" Prenose peterica, a sahihom ga smatra Ibn Huzejme..[468]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اِجْعَلُوا آخِرَ صَلَاتِكُمْ بِاللَّيْلِ وِتْرًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(403) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Učinite vaš zadnji namaz u noći vitrom."** Muttefekun alejhi.[469]

وَعَنْ طَلْقِ بْنِ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا وِتْرَانِ فِي لَيْلَةٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالثَّلَاثَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(404) Prenosi se od Talka b. Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Nema dva vitra u (jednoj) noći.'**" Prenose Ahmed i trojica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[470]

وَعَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُوتِرُ بِـ [سَبِّحِ اِسْمَ رَبِّكَ اَلْأَعْلَى]، وَ: [قُلْ يَا أَيُّهَا اَلْكَافِرُونَ]، وَ: [قُلْ هُوَ اَللَّهُ أَحَدٌ]. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ. وَزَادَ: وَلَا يُسَلِّمُ إِلَّا فِي آخِرِهِنَّ.

---

468 **Sahih.** Ahmed (1/148), Ebu Davud (1416), Tirmizi (453), Nesai (1675), Ibn Madže (1169), Ibn Huzejme (2/136). Ahmed Šakir je lanac prenosilaca ocijenio vjerodostonim. Vjerodostojnim ga je ocijenio i Albani.

469 **Sahih.** Buharija (998), Muslim (751).

470 **Hasen.** Ahmed (4/23), Ebu Davud (1439), Tirmizi (470), Nesai (1679), Ibn Hibban (6/201). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.

(405) Prenosi se od Ubejja b. Ka'ba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je vitr sa Sebbihisme rabbikel-a'la[471], Kul ja ejjuhel-kafirun[472] i Kul huvellahu ehad[473]." Prenose Ahmed, Ebu Davud i Nesai i dodaje: „I nije predavao selam, osim na zadnjem (rekatu)." [474]

وَلِأَبِي دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيِّ نَحْوُهُ عَنْ عَائِشَةَ وَفِيهِ: كُلُّ سُورَةٍ فِي رَكْعَةٍ، وَفِي اَلْأَخِيرَةِ: [قُلْ هُوَ اَللَّهُ أَحَدٌ]، وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ.

(406) Ebu Davud i Tirmizi prenose od Aiše, radijallahu anha, slično tome, i tu se nalazi: „Svaka sura na jednom rekatu, a na zadnjem Kul huvellahu ehad[475] i El-Mu'avvizetani.[476]" [477]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أَوْتِرُوا قَبْلَ أَنْ تُصْبِحُوا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(407) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Klanjajte vitr prije nego što osvanete."** Prenosi Muslim. [478]

وَلِابْنِ حِبَّانَ: ((مَنْ أَدْرَكَ اَلصُّبْحَ وَلَمْ يُوتِرْ فَلَا وِتْرَ لَهُ)).

(408) A kod Ibn Hibbana: **„Koga stigne zora, a nije klanjao vitr, nema mu vitra."** [479]

---

[471] Sura El-A'la.
[472] Sura El-Kafirun.
[473] Sura Ihlas.
[474] Ahmed (3/406), Ebu Davud (1423), Nesai (1730). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Hadis Ubejja b. Ka'ba u kojem se ne spominju *Muavizetejn* je vjerodostojan."
[475] Vidi prethodnu napomenu.
[476] Sure El-Felek i En-Nas.
[477] **Daif.** Ebu Davud (1424), Tirmizi (463). Ibnul-Dževzi je rekao: „Ahmed i Ibnu Me'in negirali su dodatak sa Muavizetejn."
[478] **Sahih.** Muslim (754).
[479] **Sahih.** Ibn Hibban (2408). Vjerodostojnim su ga ocijenili i Ibn Huzejme i Hakim s kojim se složio i Zehebi. Hakim je, također, spomenuo predanje od Ibn Omera koje svjedoči ovome i kaže za njega da je vjerodostojno i s njim se slaže i Zehebi.

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ نَامَ عَنْ اَلْوِتْرِ أَوْ نَسِيَهُ فَلْيُصَلِّ إِذَا أَصْبَحَ أَوْ ذَكَرَ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

(409) Od njega, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko prespava vitr ili ga zaboravi, neka klanja kada osvane ili kada se sjeti.'**" Prenose peterica osim Nesaija.[480]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ خَافَ أَنْ لَا يَقُومَ مِنْ آخِرِ اَللَّيْلِ فَلْيُوتِرْ أَوَّلَهُ، وَمَنْ طَمِعَ أَنْ يَقُومَ آخِرَهُ فَلْيُوتِرْ آخِرَ اَللَّيْلِ، فَإِنَّ صَلَاةَ آخِرِ اَللَّيْلِ مَشْهُودَةٌ، وَذَلِكَ أَفْضَلُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(410) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko se pribojava da neće ustati krajem noći, neka klanja vitr na početku, a onaj ko želi da klanja u zadnjem dijelu noći, neka klanja vitr krajem noći, doista namazu u zadnjem dijelu noći prisustvuju mnogi, i to je bolje.'**" Prenosi Muslim.[481]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا طَلَعَ اَلْفَجْرُ فَقَدْ ذَهَبَ كُلُّ صَلَاةِ اَللَّيْلِ وَالْوِتْرُ، فَأَوْتِرُوا قَبْلَ طُلُوعِ اَلْفَجْرِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(411) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada se pojavi zora, prestaje**

---

[480] **Sahih.** Ahmed (3/44), Ebu Davud (1431), Tirmizi (465), Ibn Madže (1188), Darekutni (2/22), Hakim (1/443) i kaže da je hadis vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima s čime se slaže i Zehebi. Također, ovu ocjenu podržava i šejh Albani. El-Iraki je rekao: „Hadis je, doista, došao na dva načina. Način kojim je zabilježen kod Ebu Davuda je vjerodostojan, dok je način na koji je hadis zabilježen kod Tirmizija i Ibn Madže slab."
[481] **Sahih.** Muslim (755).

vrijeme svakom noćnom namazu i vitru, pa klanjajte vitr prije pojave zore." Prenosi Tirmizi.[482]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي اَلضُّحَى أَرْبَعًا، وَيَزِيدُ مَا شَاءَ اَللَّهُ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(412) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik bi klanjao duha-namaz četiri (rekata) i povećavao bi koliko Allah hoće." Prenosi Muslim.[483]

وَلَهُ عَنْهَا: أَنَّهَا سُئِلَتْ: هَلْ كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي اَلضُّحَى؟ قَالَتْ: لَا، إِلَّا أَنْ يَجِيءَ مِنْ مَغِيبِهِ.

(413) On prenosi od nje, radijallahu anha, da je bila pitana da li je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao duha-namaz. Rekla je: „Ne, osim kada bi došao sa puta."[484]

وَلَهُ عَنْهَا: مَا رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي سُبْحَةَ اَلضُّحَى قَطُّ، وَإِنِّي لَأُسَبِّحُهَا.

(414) On od nje, radijallahu anha, prenosi se i da je rekla: „Nisam nikad vidjela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da klanja duha-namaz, a ja ga klanjam."[485]

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((صَلَاةُ اَلْأَوَّابِينَ حِينَ تَرْمَضُ اَلْفِصَالُ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

---

[482] **Sahih.** Tirmizi (469). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Huzejme, Hakim i s njim se složio i Zehebi.
[483] **Sahih.** Muslim (719).
[484] **Sahih.** Muslim (717).
[485] **Sahih.** Muslim (718).

(415) Prenosi se od Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Namaz pokornih je kada deve počnu pržiti papke (na pregrijanom tlu)[486].'"** Prenosi Tirmizi.[487]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ صَلَّى اَلضُّحَى ثِنْتَيْ عَشْرَةَ رَكْعَةً بَنَى اَللَّهُ لَهُ قَصْرًا فِي اَلْجَنَّةِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَاسْتَغْرَبَهُ.

(416) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko klanja duha-namaz dvanaest rekata, Allah će mu napraviti dvorac u Džennetu.'"** Prenosi ga Tirmizi i ocjenjuje ga garibom.[488]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بَيْتِي، فَصَلَّى اَلضُّحَى ثَمَانِيَ رَكَعَاتٍ)). رَوَاهُ اِبْنُ حِبَّانَ فِي "صَحِيحِهِ".

(417) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik je ušao u moju kuću, pa je klanjao duha-namaz osam rekata." Prenosi Ibn Hibban u svome Sahihu.[489]

POGLAVLJE O NAMAZU U DŽEMATU I IMAMETU

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((صَلَاةُ اَلْجَمَاعَةِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةِ اَلْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِينَ دَرَجَةً)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[486] Zbog velike vrućine užari se zemljište, pa počne pržiti papke stoci.
[487] **Sahih.** Muslim (748) i ne bilježi ga Tirmizi.
[488] **Daif,** ali se pojačava drugim predanjima. Tirmizi (473) i kaže da je hadis čudan. Ibn Madže (1380). Hafiz je rekao: „Lanac prenosilaca ovog hadisa je slab, ali postoje predanja koja svjedoče i pojačavaju hadis Enesa, tako da se njime može dokazivati." Slabost u lancu prenosilaca jeste prisustvo Muse b. Hamze b. Enesa koji je nepoznat.
[489] **Sened je po uvjetima Muslima** osim što se u njemu nalazi El-Mutalib b. Abdullah b. Hantab. Ebu Zur'a i Darekutni smatraju ga pouzdanim, ali se razilaze je li on čuo ovaj hadis od Aiše ili ne. Ibn Hibban (3/459).

(418) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Namaz u džematu je bolji od namaza pojedinačno za dvadeset i sedam stepeni.“** Muttefekun alejhi.[490]

– وَلَهُمَا عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁: ((بِخَمْسٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا)).

(419) Njih dvojica prenose od Ebu Hurejre, radijallahu anhu: **„Dvadeset i pet dijelova.“** [491]

وَكَذَا لِلْبُخَارِيِّ: عَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﵁، وَقَالَ: ((دَرَجَةً)).

(420) Buharija prenosi od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je rekao: **„... stepeni.“** [492]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ آمُرَ بِحَطَبٍ فَيُحْتَطَبَ، ثُمَّ آمُرَ بِالصَّلَاةِ فَيُؤَذَّنَ لَهَا، ثُمَّ آمُرَ رَجُلًا فَيَؤُمَّ اَلنَّاسَ، ثُمَّ أُخَالِفُ إِلَى رِجَالٍ لَا يَشْهَدُونَ اَلصَّلَاةَ، فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ، وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَوْ يَعْلَمُ أَحَدُهُمْ أَنَّهُ يَجِدُ عَرْقًا سَمِينًا أَوْ مِرْمَاتَيْنِ حَسَنَتَيْنِ لَشَهِدَ اَلْعِشَاءَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(421) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, htio sam da naredim da se skupe drva za vatru, potom da naredim namaz, pa da se uči ezan, potom da odredim čovjeka da predvodi ljude, a zatim da posjetim ljude koji ne prisustvuju namazu i da im spalim kuće. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, da jedan od njih zna da će naći debelu mesnatu kost ili dva lijepa papka, prisustvovao bi jaciji.“** Muttefekun alejhi, verzija je Buharijina.[493]

---

[490] **Sahih.** Buharija (625), Muslim (650).
[491] **Sahih.** Buharija (648), Muslim (649).
[492] **Sahih.** Buharija (646).
[493] **Sahih.** Buharija (644), Muslim (651).

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((أَثْقَلُ اَلصَّلَاةِ عَلَى اَلْمُنَافِقِينَ: صَلَاةُ اَلْعِشَاءِ، وَصَلَاةُ اَلْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبْوًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(422) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Najteži namazi munaficima su jacija-namaz i sabah-namaz, a da znaju šta je u njima, došli bi na njih makar puzajući.'**" Muttefekun alejhi.[494]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: أَتَى اَلنَّبِيَّ ﷺ رَجُلٌ أَعْمَى فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُودُنِي إِلَى اَلْمَسْجِدِ، فَرَخَّصَ لَهُ، فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ، فَقَالَ: ((هَلْ تَسْمَعُ اَلنِّدَاءَ بِالصَّلَاةِ ؟)) قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((فَأَجِبْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ

(423) Prenosi se od njega da je rekao: „Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, slijep čovjek, pa mu je rekao: 'O Allahov Poslaniče, ja doista nemam nikoga da me vodi u mesdžid', pa mu je Poslanik dao olakšicu. Nakon što se okrenuo, pozvao ga je, pa ga je pitao: **'Čuješ li poziv na namaz?'** Rekao je: 'Da.' Rekao je: **'Onda se odazovi.'**" Prenosi Muslim.[495]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ سَمِعَ اَلنِّدَاءَ فَلَمْ يَأْتِ فَلَا صَلَاةَ لَهُ إِلَّا مِنْ عُذْرٍ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ، وَإِسْنَادُهُ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ، لَكِنْ رَجَّحَ بَعْضُهُمْ وَقْفَه.

(424) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, a on od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko čuje poziv, pa ne dođe, nema mu namaza, osim s opravdanjem."** Prenose Ibn Madže, Darekutni, Ibn Hibban i

---

494 **Sahih.** Buharija (657), Muslim (653).
495 **Sahih.** Muslim (653).

Hakim, a sened mu je po šartima Muslima, međutim neki od njih odabrali su prioritetno mišljenje da je mevkuf.[496]

وَعَنْ يَزِيدَ بْنِ اَلْأَسْوَدِ رضي الله عنه أَنَّهُ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ صَلَاةَ اَلصُّبْحِ، فَلَمَّا صَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا هُوَ بِرَجُلَيْنِ لَمْ يُصَلِّيَا، فَدَعَا بِهِمَا، فَجِيءَ بِهِمَا تَرْعَدُ فَرَائِصُهُمَا، فَقَالَ لَهُمَا: ((مَا مَنَعَكُمَا أَنْ تُصَلِّيَا مَعَنَا ؟)) قَالَا: قَدْ صَلَّيْنَا فِي رِحَالِنَا. قَالَ: ((فَلَا تَفْعَلَا، إِذَا صَلَّيْتُمَا فِي رِحَالِكُمْ، ثُمَّ أَدْرَكْتُمْ اَلْإِمَامَ وَلَمْ يُصَلِّ، فَصَلِّيَا مَعَهُ، فَإِنَّهَا لَكُمْ نَافِلَةٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَاللَّفْظُ لَهُ، وَالثَّلَاثَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّان.

(425) Prenosi se od Jezida b. el-Esveda da je klanjao sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, sabah-namaz i kada je Allahov Poslanik klanjao, našla su se s njim dva čovjeka koja nisu klanjala. Pozvao ih je, pa su došli sa njima dvojicom, a drhtali su od straha, pa ih je pitao: **„Šta vas je spriječilo da klanjate sa nama?"** Rekoše: „Već smo klanjali kod kuće." Rekao je: **„Nemojte tako raditi. Kada klanjate kod kuće, potom stignete imama, a nije klanjao, klanjajte sa njim, jer to je vama nafila."** Prenosi Ahmed, i ovo je njegova verzija, i trojica. Sahihom ga smatraju Ibn Hibban i Tirmizi.[497]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّمَا جُعِلَ اَلْإِمَامُ لِيُؤْتَمَّ بِهِ، فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَلَا تُكَبِّرُوا حَتَّى يُكَبِّرَ، وَإِذَا رَكَعَ فَارْكَعُوا، وَلَا تَرْكَعُوا حَتَّى يَرْكَعَ، وَإِذَا قَالَ سَمِعَ اَللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اَللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ اَلْحَمْدُ، وَإِذَا سَجَدَ فَاسْجُدُوا، وَلَا تَسْجُدُوا حَتَّى يَسْجُدَ، وَإِذَا صَلَّى قَائِمًا فَصَلُّوا قِيَامًا، وَإِذَا صَلَّى قَاعِدًا فَصَلُّوا قُعُودًا أَجْمَعِينَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَهَذَا لَفْظُه وَأَصْلُهُ فِي اَلصَّحِيحَيْنِ.

---

[496] **Daif.** Ibn Madže (793), Darekutni (17420), Ibnu Hibban (5/450), Hakim (1/235). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Hadis bilježe Ebu Davud i Darekutni. U lancu prenosilaca nalazi se Ebu Dženab koji je slab i sklon umetanju hadisa." Zbog ovoga slabim su hadis ocijenili Ibn Hadžer i Ibn Mulekkin. Ibn Madže, Ibn Hibban i Hakim bilježe na drugi način ovaj hadis, ali Hakim kaže za njega da je ispravnije da je mevkuf predanje. Postoje i druga slična predanja, ali su slaba.

[497] **Sahih.** Ahmed (4/160), Ebu Davud (575), Tirmizi (219), Nesai (858), Ibn Hibban (6/155).

(426) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Doista je imam postavljen da bi se slijedio, pa kada donese tekbir, donesite tekbir, i ne donosite tekbir dok ga on ne donese. A kad ode na ruku`, idite i vi, nemojte ići na ruku' dok on ne ode. A kada kaže: Semi'allahu limen hamideh, vi recite: Rabbena lekel-hamd. A kada ode na sedždu, idite i vi na sedždu i nemojte ići na sedždu prije nego što on ode na sedždu. A kada klanja stojeći, klanjajte stojeći, a kada klanja sjedeći, svi klanjajte sjedeći.**'" Prenosi Ebu Davud, i ovo je njegova verzija, a osnova mu je u dva Sahiha.[498]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ رَأَى فِي أَصْحَابِهِ تَأَخُّرًا. فَقَالَ: ((تَقَدَّمُوا فَائْتَمُّوا بِي، وَلْيَأْتَمَّ بِكُمْ مَنْ بَعْدَكُمْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(427) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio da su neki njegovi ashabi zaostajali[499]. Rekao je: **„Prođite naprijed i slijedite mene, a vas neka slijede oni iza vas."** Prenosi Muslim.[500]

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ رضي الله عنه قَالَ: اِحْتَجَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ حُجْرَةً بِخَصَفَةٍ، فَصَلَّى فِيهَا، فَتَتَبَّعَ إِلَيْهِ رِجَالٌ، وَجَاءُوا يُصَلُّونَ بِصَلَاتِهِ... اَلْحَدِيثَ وَفِيهِ: ((أَفْضَلُ صَلَاةِ اَلْمَرْءِ فِي بَيْتِهِ إِلَّا اَلْمَكْتُوبَةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(428) Prenosi se od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao: „Ogradio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mjesto u mesdžidu hasurom, pa je u njemu klanjao, pa su ga slijedili ljudi i došli su da klanjaju sa njim namaz" – do kraja hadisa. A u hadisu stoji: **„Najbolji namaz čovjeka je u njegovoj kući, osim propisanih namaza."** Muttefekun alejhi.[501]

---

[498] **Sahih.** Ebu Davud (603), Buharija (734), Muslim (417).
[499] Kao da su oklijevali da priđu u prve saffove.
[500] **Sahih.** Muslim (438).
[501] **Sahih.** Buharija (731), Muslim (781).

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: صَلَّى مُعَاذٌ بِأَصْحَابِهِ اَلْعِشَاءَ، فَطَوَّلَ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((أَتُرِيدُ أَنْ تَكُونَ يَا مُعَاذُ فَتَّانًا ؟ إِذَا أَمَمْتَ اَلنَّاسَ فَاقْرَأْ: بِالشَّمْسِ وَضُحَاهَا وَ: سَبِّحْ اِسْمَ رَبِّكَ اَلْأَعْلَى وَ: اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(429) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Muaz je klanjao sa svojim drugovima jaciju, pa je odužio, pa je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Zar želiš biti, o Muaze, onaj koji iskušava? Kada predvodiš ljude, uči Veš-šemsi ve duhaha[502] i Sebbihisme rabbikel-'ala[503] i Ikre' bismi rabbike[504] i Vel-lejli iza jagša[505].'**" Muttefekun alejhi, a verzija je Muslimova. [506]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا فِي قِصَّةِ صَلَاةِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ بِالنَّاسِ، وَهُوَ مَرِيضٌ قَالَتْ: فَجَاءَ حَتَّى جَلَسَ عَنْ يَسَارِ أَبِي بَكْرٍ، فَكَانَ يُصَلِّي بِالنَّاسِ جَالِسًا وَأَبُو بَكْرٍ قَائِمًا، يَقْتَدِي أَبُو بَكْرٍ بِصَلَاةِ اَلنَّبِيِّ ﷺ وَيَقْتَدِي اَلنَّاسُ بِصَلَاةِ أَبِي بَكْرٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(430) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla, kada je pričala o namazu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ljudima dok je bio bolestan: „Pa je došao sve dok nije sjeo na lijevo od Ebu Bekra, pa je namaz predvodio sjedeći, a Ebu Bekr stojeći. Ebu Bekr je slijedio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u namazu, a ljudi su u namazu slijedili Ebu Bekra." Muttefekun alejhi. [507]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أَمَّ أَحَدُكُمْ اَلنَّاسَ فَلْيُخَفِّفْ، فَإِنَّ فِيهِمْ اَلصَّغِيرَ وَالْكَبِيرَ وَالضَّعِيفَ وَذَا اَلْحَاجَةِ، فَإِذَا صَلَّى وَحْدَهُ فَلْيُصَلِّ كَيْفَ شَاءَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[502] Sura Eš-Šems.
[503] Sura El-A'la.
[504] Sura El-'Alek.
[505] Sura El-Lejl.
[506] **Sahih.** Buharija (705), Muslim (465).
[507] **Sahih.** Buharija (713), Muslim (418).

(431) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada neko od vas predvodi ljude, neka olakša, jer doista među njima ima madih, starih, slabih i ljudi sa potrebom, a kada klanja sam, neka klanja kako hoće."** Muttefekun alejhi.[508]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ سَلَمَةَ قَالَ: قَالَ أَبِي: جِئْتُكُمْ مِنْ عِنْدِ اَلنَّبِيِّ ﷺ حَقًّا. قَالَ: ((فَإِذَا حَضَرَتْ اَلصَّلَاةُ فَلْيُؤَذِّنْ أَحَدُكُمْ، وَلْيَؤُمَّكُمْ أَكْثَرُكُمْ قُرْآنًا"، قَالَ: فَنَظَرُوا فَلَمْ يَكُنْ أَحَدٌ أَكْثَرَ قُرْآنًا مِنِّي، فَقَدَّمُونِي، وَأَنَا اِبْنُ سِتٍّ أَوْ سَبْعِ سِنِينَ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيّ.

(432) Prenosi se od Amra b. Seleme, radijallahu anhu, da je rekao: Rekao je moj otac: „Doista sam vam došao od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: '**Kada nastupi namaz neka jedan od vas prouči ezan, a neka vas predvodi onaj koji zna najviše Kur'ana.**' Pa su pogledali, pa ne nađoše nikoga da zna više Kur'ana od mene, pa me odrediše da predvodim, a ja sam tad imao šest ili sedam godina." Prenose Buharija, Ebu Davud i Nesai.[509]

Najpreči za imamet

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَؤُمُّ اَلْقَوْمَ أَقْرَؤُهُمْ لِكِتَابِ اَللَّهِ، فَإِنْ كَانُوا فِي اَلْقِرَاءَةِ سَوَاءً فَأَعْلَمُهُمْ بِالسُّنَّةِ، فَإِنْ كَانُوا فِي اَلسُّنَّةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ هِجْرَةً، فَإِنْ كَانُوا فِي اَلْهِجْرَةِ سَوَاءً فَأَقْدَمُهُمْ سِلْمًا -وَفِي رِوَايَةٍ: سِنًّا- وَلَا يَؤُمَّنَّ اَلرَّجُلُ اَلرَّجُلَ فِي سُلْطَانِهِ، وَلَا يَقْعُدْ فِي بَيْتِهِ عَلَى تَكْرِمَتِهِ إِلَّا بِإِذْنِهِ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(433) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Ljude predvodi onaj koji najbolje uči Knjigu Uzvišenog Allaha, pa ako budu isti u kira'etu, onda onaj koji najbolje poznaje sunnet. Ako u sunnetu budu isti, onda onaj**

---

[508] **Sahih.** Buharija (703), Muslim (467).
[509] **Sahih.** Buharija (4302), Ebu Davud (585), Nesai (2/80).

koji je prije učinio hidžru. Ako budu u hidžri isti, onda onaj koji je prije primio islam' – a u drugom rivajetu: **stariji – 'i neka ne predvodi čovjek drugog čovjeka u njegovom namjesništvu i neka ne sjedi u njegovoj kući na njegovom povlaštenom mjestu osim sa dozvolom.'"** Prenosi Muslim.[510]

Imamet žene i velikog grješnika

وَلِابْنِ مَاجَهْ: مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ ﷺ: ((وَلَا تَؤُمَّنَّ اِمْرَأَةٌ رَجُلًا، وَلَا أَعْرَابِيٌّ مُهَاجِرًا، وَلَا فَاجِرٌ مُؤْمِنًا)). وَإِسْنَادُهُ وَاهٍ.

(434) Kod Ibn Madže u hadisu Džabira, radijallahu anhu, stoji: **„Neka žena ne predvodi muškarca, niti beduin muhadžira, niti veliki grješnik vjernika."** Sened mu je labav.[511]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((رُصُّوا صُفُوفَكُمْ، وَقَارِبُوا بَيْنَهَا، وَحَاذُوا بِالْأَعْنَاقِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(435) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Zbijajte saffove, i zbližite ih i poravnajte (postavite paralelno) vratove."** Prenose Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga je ocijenio Ibn Hibban.[512]

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((خَيْرُ صُفُوفِ اَلرِّجَالِ أَوَّلُهَا، وَشَرُّهَا آخِرُهَا، وَخَيْرُ صُفُوفِ اَلنِّسَاءِ آخِرُهَا، وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

---

[510] **Sahih.** Muslim (673).

[511] **Daīf.** Ibn Madže (1081). Autor kaže: „Sened, tj. lanac prenosilaca je labav", jer se u lancu prenosilaca nalazi Abdullah b. Muhammed el-'Adevi koji prenosi od Alije b. Džed'ana. Abdullah je optužen za umetanje hadisa dok mu je učitelj slab. Hadis ima i drugi lanac prenosilaca, ali u njemu se nalazi Abdul-Melik b. Habib koji je optužen za krađu hadisa i miješanje lanaca prenosilaca.

[512] **Sahīh.** Ebu Davud (667), Nesai (815), Ibn Hibban (14/51), Ibn Huzejme (3/22). Kod Buharije (685, 690) i Muslima (433, 436) postoje predanja koja svjedoče ovom.

(436) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Najbolji saff za muškarce je prvi, a najgori je zadnji, a najbolji saff za žene je zadnji, a najbolji prvi.'**" Prenosi Muslim.[513]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ ذَاتَ لَيْلَةٍ، فَقُمْتُ عَنْ يَسَارِهِ، فَأَخَذَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِرَأْسِي مِنْ وَرَائِي، فَجَعَلَنِي عَنْ يَمِينِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(437) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Klanjao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jedne noći, pa sam mu stao sa lijeve strane, pa me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo za glavu sa moje stražnje strane i postavio me na desnu stranu." Muttefekun alejhi.[514]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَقُمْتُ وَيَتِيمٌ خَلْفَهُ، وَأُمُّ سُلَيْمٍ خَلْفَنَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(438) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo stali ja i jedan jetim iza njega, a Ummu Sulejm iza nas." Muttefekun alejhi, a verzija je Buharijina.[515]

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ ﷺ أَنَّهُ اِنْتَهَى إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ وَهُوَ رَاكِعٌ، فَرَكَعَ قَبْلَ أَنْ يَصِلَ إِلَى اَلصَّفِّ، فَقَالَ لَهُ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((زَادَكَ اَللَّهُ حِرْصًا وَلَا تَعُدْ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَزَادَ أَبُو دَاوُدَ فِيهِ: فَرَكَعَ دُونَ اَلصَّفِّ، ثُمَّ مَشَى إِلَى اَلصَّفِّ.

(439) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, da je došao do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio na ruku'u, pa je otišao na ruku' prije nego što je stigao do saffa, pa mu je rekao Vjerovjesnik,

---

[513] **Sahih.** Muslim (440).
[514] **Sahih.** Buharija (726), Muslim (763).
[515] **Sahih.** Buharija (727), Muslim (657).

sallallahu alejhi ve sellem: **„Allah ti povećao želju, ali nemoj to ponoviti."** Prenosi Buharija, a Ebu Davud dodaje: „Pa je učinio ruku' izvan saffa, potom je prišao saffu." [516]

وَعَنْ وَابِصَةَ بْنِ مَعْبَدٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ رَأَى رَجُلًا يُصَلِّي خَلْفَ اَلصَّفِّ وَحْدَهُ، فَأَمَرَهُ أَنْ يُعِيدَ اَلصَّلَاةَ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(440) Prenosi se od Vabisete b. Ma'beda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio čovjeka da klanja iza saffa sam, pa mu je naredio da obnovi namaz. Prenose Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, a sahihom ga smatra Ibn Hibban. [517]

وَلَهُ عَنْ طَلْقٍ : ((لاَ صَلَاةَ لِمُنْفَرِدٍ خَلْفَ اَلصَّفِّ)). وَزَادَ اَلطَّبَرَانِيُّ مِنْ حَدِيثِ وَابِصَةَ: ((أَلَا دَخَلْتَ مَعَهُمْ أَوْ اِجْتَرَرْتَ رَجُلًا؟))

(441) On također prenosi od Talka, radijallahu anhu: **„Nema namaza onaj ko klanja sam iza saffa."** [518] Taberani dodaje u hadisu Vabise: **„Zašto nisi ušao između njih ili povukao čovjeka."** [519]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا سَمِعْتُمْ اَلْإِقَامَةَ فَامْشُوا إِلَى اَلصَّلَاةِ، وَعَلَيْكُمْ اَلسَّكِينَةُ وَالْوَقَارُ ، وَلَا تُسْرِعُوا، فَمَا أَدْرَكْتُمْ فَصَلُّوا، وَمَا فَاتَكُمْ فَأَتِمُّوا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(442) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Kada čujete ikamet, pođite na namaz i budite smireni i dostojanstveni. Nemojte žuriti, nego što**

---

[516] **Sahih.** Buharija (783), Ebu Davud (684).
[517] **Sahih.** Ahmed (17541), Ebu Davud (682), Tirmizi (230), Ibn Hibban (5/576).
[518] **Sahih.** Ovako stoji u originalu, ali je greška. Hadis se prenosi od Alije b. Šejbana, radijallahu anhu. Ahmed (15862), Ibn Hibban (2202).
[519] **Mevdu'u.** Taberani (22/145-146, 394). Što se tiče ovog dodatka kod Taberanija, on je slab. U njegovom prenošenju izdvaja se Es-Seri b. Ismail koji je metruk i veliki lažljivac.

stignete klanjajte, a što vam promakne upotpunite.'" Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija.[520]

وَعَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((صَلَاةُ اَلرَّجُلِ مَعَ اَلرَّجُلِ أَزْكَى مِنْ صَلَاتِهِ وَحْدَهُ، وَصَلَاتُهُ مَعَ اَلرَّجُلَيْنِ أَزْكَى مِنْ صَلَاتِهِ مَعَ اَلرَّجُلِ، وَمَا كَانَ أَكْثَرَ فَهُوَ أَحَبُّ إِلَى اَللَّهِ عز وجل)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(443) Prenosi se od Ubejja b. Ka'ba radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Namaz dvojice u džematu vrijedniji je nego namaz samog čovjeka, a njegov namaz sa dvojicom ljudi vrijedniji je nego namaz sa jednim čovjekom, a što ih bude više, to je Allahu, azze ve dželle, draže.'"** Prenosi Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[521]

وَعَنْ أُمِّ وَرَقَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَمَرَهَا أَنْ تَؤُمَّ أَهْلَ دَارِهَا . رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(444) Prenosi se od Ummu Verake, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da predvodi svoje ukućane. Prenosi Ebu Davud i sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme.[522]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اِسْتَخْلَفَ اِبْنَ أُمِّ مَكْتُومٍ، يَؤُمُّ اَلنَّاسَ، وَهُوَ أَعْمَى. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُد وَنَحْوُهُ لِابْنِ حِبَّانَ: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا.

---

[520] **Sahih.** Buharija (636), Muslim (602).

[521] **Sahih.** Ebu Davud (554), Nesai (843), Ibn Hibban (5/405). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Seken, Ukajli i Hakim. Nevevi je rekao: „Ibnul-Medini ukazuje na vjerodostojnost ovoga hadisa." U lancu prenosilaca nalazi se Abdullah b. Ebi Besir za kojeg se kaže da je nepoznat. Međutim, ovaj hadis bilježi Hakim od Ajzara Abdullaha b. Ebi Besira, čime se otklanja njegovo nepoznavanje. Ibn Hibban ga je smatrao pouzdanim.

[522] **Hasen.** Ebu Davud (592), Ibn Huzejme (1676), Ahmed (26739), Ibnul-Džarud (2/91), Darekutni (1/403), Hakim (1/320), Bejheki (3/130). El-Munziri ukazuje na Velida b. Abdullaha u lancu prenosilaca kao mahanu tog lanca, međutim, Muslim spominje njegove hadise i skupina učenjaka ga smatra pouzdanim poput Ibn Me'ina. El-Ajni kaže da je hadis vjerodostojan.

(445) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio zamjenikom Ibn Ummi Mektuma da predvodi ljude, a bio je slijepac. Prenose Ahmed i Ebu Davud. [523]
Slično prenosi Ibn Hibban od Aiše, radijallahu anha. [524]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((صَلُّوا عَلَى مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَصَلُّوا خَلْفَ مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(446) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Klanjajte onome ko kaže: 'Nema boga osim Allaha', i klanjajte iza onoga ko kaže: 'Nema boga osim Allaha'."** Prenosi Darekutni sa slabim senedom. [525]

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((إِذَا أَتَى أَحَدُكُمْ اَلصَّلَاةَ وَالْإِمَامُ عَلَى حَالٍ، فَلْيَصْنَعْ كَمَا يَصْنَعُ اَلْإِمَامُ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(447) Prenosi se od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Kada neko od vas stigne na namaz, a imam je u nekom stanju, neka radi ono što radi imam.**'" Prenosi Tirmizi sa slabim senedom. [526]

POGLAVLJE O NAMAZU PUTNIKA I BOLESNIKA

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَوَّلُ مَا فُرِضَتْ اَلصَّلَاةُ رَكْعَتَيْنِ، فَأُقِرَّتْ صَلَاةُ اَلسَّفَرِ وَأُتِمَّتْ صَلَاةُ اَلْحَضَرِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[523] **Sahih.** Ebu Davud (595), Ahmed (3/132, 192). Iako je hadis kod njih dvojice hasen – dobar, zbog sljedećih hadisa koji mu svjedoče, hadis se smatra vjerodostojnim.
[524] **Sahih.** Ibn Hibban (2134, 2135).
[525] **Mevdu'u – izmišljen.** Darekutni (2/56). On bilježi na drugi način od Ibn Omera, radijallahu anhuma, međutim, i taj lanac prenosilaca je slab.
[526] **Daif**, ali se pojačava drugim predanjima. Tirmizi (591) i kaže: „Hadis je čudan." Hafiz je rekao u „Telhisu": „Bilježi ga Tirmizi od Alije i Muaza, a u lancu prenosilaca je slabost i prekinutost." Ševkani u „Nejlul-evtaru" kaže: „Hadisu, iako ima slabosti u sebi, svjedoče druga predanja kod Ahmeda (2618) i Ebu Davuda (508)."

(448) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Kada je isprva namaz bio propisan, bio je dva rekata, pa je broj rekata namaza na putu ostai isti kako je i prvi put propisan a povećao se broj rekata namaza kod kuće." Muttefekun alejhi.[527]

وَلِلْبُخَارِيِّ: ثُمَّ هَاجَرَ، فَفُرِضَتْ أَرْبَعًا، وَأُقِرَّتْ صَلَاةُ اَلسَّفَرِ عَلَى اَلْأَوَّلِ.

A Buharija navodi: „Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio hidžru, pa je bilo propisano četiri rekata, a namaz na putu je ostao na prvome." [528]

زَادَ أَحْمَدُ: إِلَّا اَلْمَغْرِبَ فَإِنَّهَا وِتْرُ اَلنَّهَارِ، وَإِلَّا اَلصُّبْحَ، فَإِنَّهَا تَطُولُ فِيهَا اَلْقِرَاءَةُ.

Ahmed dodaje: „Osim akšama, jer je on vitr dana, i osim sabaha, jer se na njemu duže uči." [529]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْصُرُ فِي اَلسَّفَرِ وَيُتِمُّ، وَيَصُومُ وَيُفْطِرُ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَرُوَاتُهُ ثِقَاتٌ. إِلَّا أَنَّهُ مَعْلُول . وَالْمَحْفُوظُ عَنْ عَائِشَةَ مِنْ فِعْلِهَا، وَقَالَتْ: إِنَّهُ لَا يَشُقُّ عَلَيَّ. أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيِّ.

(449) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, (namaze) kratio na putu i upotpunjavao, da je postio i iftario. Prenosi Darekutni, a prenosioci su mu pouzdani, ali posjeduje mahanu,[530] a mahfuz

---

[527] **Sahih.** Buharija (1090), Muslim (685).
[528] **Sahih.** Buharija (3935).
[529] **Sahih.** Ahmed (25511) bilježi ga kao mursel, između ša'bija i Aiše, radijallahu anha, je prekinutost. Međutim, kao spojenog bilježe ga Ibn Huzejme (305) i Ibn Hibban (2738).
[530] **Daif.** Darekutni (2/189). Ibnul-Kajjim u „Zadul-me'adu" (1/464-465): „Ovaj hadis nije ispravan, a čuo sam i šejhul-islama Ibn Tejmijju kako kaže: 'Ovo je laž na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.'" Ahmed ga je, također, negirao. Hafiz Ibn Hadžer rekao je u „Telhisu": „Razilazi se oko spojenosti ovoga hadisa, kao što se također razišlo oko riječi Darekutnija koji u „Sunenu" kaže da je lanac prenosilaca hasen, dok u „Ilelu" kaže da je hadis najvjerovatnije mursel. U dva Sahiha spominje se suprotno ovome.

(tj. predaja koju prenose pouzdaniji prenosioci) od Aiše da je to ona radila, i da je rekla: "Ne predstavlja mi teškoću." Prenosi Bejheki.[531]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُخَصُهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ تُؤْتَى مَعْصِيَتُهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ . وَفِي رِوَايَةٍ: ((كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ)).

(450) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Doista Uzvišeni Allah voli da se koristi Njegova olakšica isto kao što mrzi da Mu se griješi.**'" Prenosi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme i Ibn Hibban.[532]
A u jednom rivajetu: **„Kao što voli da se provode Njegove naredbe."**[533]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا خَرَجَ مَسِيرَةَ ثَلَاثَةِ أَمْيَالٍ أَوْ فَرَاسِخَ، صَلَّى رَكْعَتَيْنِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(451) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi izašao na daljinu od tri milje ili ferseha[534], klanjao bi dva rekata." Prenosi Muslim.[535]

وَعَنْهُ رضي الله عنه قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ مِنْ اَلْمَدِينَةِ إِلَى مَكَّةَ، فَكَانَ يُصَلِّي رَكْعَتَيْنِ رَكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعْنَا إِلَى اَلْمَدِينَةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(452) Od njega, radijallahu anhu, također se prenosi da je rekao: „Izašli smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, iz Medine u Mekku, pa

---

[531] **Sahih.** Bejheki (3/141, 143).
[532] **Sahih.** Ahmed (5832), Ibn Huzejme (950), Ibn Hibban (2742). Lanac prenosilaca je po uvjetima Muslima.
[533] **Sahih.** Ibn Hibban (354) od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma.
[534] Ferseh je tri milje. Jedna milja iznosi 1848 metara, pa tri milje iznose 5,544 kilometara, a tri ferseha 16,632 kolimetra
[535] **Sahih.** Muslim (691).

je klanjao dva rekata sve dok se nismo vratili u Medinu." Muttefekun alejhi, a verzija je Buharijina. [536]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَقَامَ اَلنَّبِيُّ ﷺ تِسْعَةَ عَشَرَ يَقْصُرُ . وَفِي لَفْظٍ: بِمَكَّةَ تِسْعَةَ عَشَرَ يَوْمًا. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ: سَبْعَ عَشْرَةَ. وَفِي أُخْرَى: خَمْسَ عَشْرَةَ.

(453) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma: „Odsjeo je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, devetnaest dana krateći" – a u drugoj verziji – „u Mekki sedamnaest dana". Prenosi Buhari [537].
U rivajetu Ebu Davuda: „Sedamnaest", a u drugom: „Petnaest". [538]

وَلَهُ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ؓ: ثَمَانِيَ عَشْرَةَ.

(454) On prenosi od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu: „Osamnaest." [539]

وَلَهُ عَنْ جَابِرٍ ؓ: أَقَامَ بِتَبُوكَ عِشْرِينَ يَوْمًا يَقْصُرُ اَلصَّلَاةَ . وَرُوَاتُهُ ثِقَاتٌ، إِلَّا أَنَّهُ اُخْتُلِفَ فِي وَصْلِه.

(455) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu: „Na Tebuku je bio dvadeset dana i kratio namaz." Prenosioci su mu pouzdani, ali se spori oko povezanosti. [540]

---

[536] **Sahih.** Buharija (1081), Muslim (693).
[537] **Sahih.** Buharija (1080, 4298).
[538] **Sahih.** Ebu Davud (1230), s tim što je predanje kod imama Buharije jače, kao što i sam Ebu Davud ukazuje na to. A moguće je napraviti i spoj između ova dva hadisa kao što je to učinio i Bejheki u „Ma'rifi" (4/273) rekavši: „Moguće je spojiti ova predanja, pa, tako onaj koji kaže sedamnaest dana, taj ne računa dan dolaska i dan odlaska."
[539] **Daif.** Ebu Davud (1229), u lancu prenosilaca nalazi se Alija b. Zejd b. Džed'an koji je slab.
[540] **Sahih.** Ebu Davud (1235). Imam Nevevi kaže u „Hulasi": „Hadis je vjerodostojnog lanca prenosilaca po uvjetima Buharije i Muslima i ne šteti mu izdvojenost Ma'mera jer je on pouzdani hafiz i njegov dodatak se prihvata."

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا اِرْتَحَلَ قَبْلَ أَنْ تَزِيغَ اَلشَّمْسُ أَخَّرَ اَلظُّهْرَ إِلَى وَقْتِ اَلْعَصْرِ، ثُمَّ نَزَلَ فَجَمَعَ بَيْنَهُمَا، فَإِنْ زَاغَتْ اَلشَّمْسُ قَبْلَ أَنْ يَرْتَحِلَ صَلَّى اَلظُّهْرَ، ثُمَّ رَكِبَ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(456) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi krenuo na put prije nego što sunce pređe polovinu neba, odgodio bi podne do ikindijskog vakta, potom bi sišao i spojio ih (ikindiju i podne). Ako bi sunce prešlo polovinu neba prije nego što bi krenuo na put, klanjao bi podne, potom uzjahao." Muttefekun alejhi. [541]

وَفِي رِوَايَةِ اَلْحَاكِمِ فِي "اَلْأَرْبَعِينَ" بِإِسْنَادِ اَلصَّحِيحِ: صَلَّى اَلظُّهْرَ وَالْعَصْرَ، ثُمَّ رَكِبَ.
وَلِأَبِي نُعَيْمٍ فِي "مُسْتَخْرَجِ مُسْلِمٍ": كَانَ إِذَا كَانَ فِي سَفَرٍ، فَزَالَتْ اَلشَّمْسُ صَلَّى اَلظُّهْرَ وَالْعَصْرَ جَمِيعًا، ثُمَّ اِرْتَحَلَ.

U rivajetu Hakima u "El-Erbe'inu" sa sahih senedom: „Klanjao bi podne i ikindiju zajedno, potom bi uzjahao."[542] A Ebu Nu'ajm navodi u Mustahredžu Muslima: „Kada bi bio na putovanju, a sunce bi prešlo polovinu, klanjao bi podne i ikindiju zajedno, potom bi krenuo na put."[543]

وَعَنْ مُعَاذٍ ﷺ قَالَ: خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي غَزْوَةِ تَبُوكَ، فَكَانَ يُصَلِّي اَلظُّهْرَ وَالْعَصْرَ جَمِيعًا، وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ جَمِيعًا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(457) Prenosi se od Muaza, radijallahu anhu, da je rekao: „Izašli smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu na Tebuk. Klanjao bi podne i ikindiju spojeno, a akšam i jaciju spojeno." Prenosi Muslim. [544]

---

[541] **Sahih.** Buharija (2/582-583), Muslim (704).
[542] Ibn Hadžer u „Fethu" kaže: „U hadisu Enesa spominje se samo podne, i to je ono što je mahfuz." (2/583).
[543] **Sahih.** Vjerodostojnim ga je ocijenio Nevevi u „Hulasi" (2/49).
[544] **Sahih.** Muslim (706).

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَقْصُرُوا اَلصَّلَاةَ فِي أَقَلَّ مِنْ أَرْبَعَةِ بُرُدٍ؛ مِنْ مَكَّةَ إِلَى عُسْفَانَ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ وَالصَّحِيحُ أَنَّهُ مَوْقُوفٌ، كَذَا أَخْرَجَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

(458) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ne kratite namaz na manje od četiri berida**[545] **iz Mekke u 'Usfan.'**" Prenosi Darekutni sa slabim senedom, a ispravno je da je mevkuf. Tako ga je prenio Ibn Huzejme. [546]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((خَيْرُ أُمَّتِي اَلَّذِينَ إِذَا أَسَاءُوا اِسْتَغْفَرُوا، وَإِذَا سَافَرُوا قَصَرُوا وَأَفْطَرُوا)). أَخْرَجَهُ اَلطَّبَرَانِيُّ فِي "اَلْأَوْسَطِ" بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ . وَهُوَ فِي مُرْسَلِ سَعِيدِ بْنِ اَلْمُسَيَّبِ عِنْدَ اَلْبَيْهَقِيِّ مُخْتَصَر.

(459) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Najbolji od mog ummeta su oni koji traže oprosta kada urade nešto loše, a kada putuju krate i iftare.'**" Prenosi ga Taberani u El-Evsatu sa slabim lancem, a skraćen se nalazi u murselu Seida b. El-Musejjeba kod Bejhekija. [547]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ قَالَ: كَانَتْ بِي بَوَاسِيرُ ، فَسَأَلْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَنْ اَلصَّلَاةِ؟ فَقَالَ: ((صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

---

[545] Berid je dvanaest milja tj. 88,704 kilometra.

[546] **Daif.** Darekutni (1/387). U lancu prenosilaca nalazi se Ismail b. Ajjaš, a njegovo prenošenje od Hidžazijina je slabo. Također, u lancu je i Abdul-Vehhab b. Mudžahid koji je metruk. Ispravno je da su ovo riječi Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, kao što Bejheki kaže (3/137). Također, Ibn Mulekkin ga je ocijenio slabim kao merfu'u predanje dok vjerodostojnim kao mevkuf.

[547] **Daif.** Taberani (6/332), Šafija (1/512). Hejsemi u „Medžme'i" (2/157) kaže: „U lancu prenosilaca nalazi se Ibn Lehi'a, a oko njega ima govora." Naprotiv, on je slab, a također, u lancu je i Ebu Zubejr koji je mudellis. Bejheki ga je zabilježio u „Merasilu".

(460) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je rekao: „Imao sam hemoroide, pa sam pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o namazu. Rekao mi je: **'Klanjaj stojeći, ako ne možeš, onda sjedeći, a ako ne možeš ni to, onda na boku.'**" Prenosi Buhari.[548]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: عَادَ اَلنَّبِيُّ ﷺ مَرِيضًا، فَرَآهُ يُصَلِّي عَلَى وِسَادَةٍ، فَرَمَى بِهَا، وَقَالَ: ((صَلِّ عَلَى اَلْأَرْضِ إِنْ اِسْتَطَعْتَ، وَإِلَّا فَأَوْمِ إِيمَاءً، وَاجْعَلْ سُجُودَكَ أَخْفَضَ مِنْ رُكُوعِكَ)). رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ. وَصَحَّحَ أَبُو حَاتِمٍ وَقْفَهُ.

(461) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Obišao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bolesnika, pa ga je vidio da klanja na jastuku, pa ga je bacio i rekao: **'Klanjaj na zemlji ako možeš, ako ne možeš, onda gestikuliraj i učini svoju sedždu nižom od ruku'a.'**" Prenosi Bejheki, a Ebu Hatim smatra sahihom mevkuf verziju.[549]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: رَأَيْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ يُصَلِّي مُتَرَبِّعًا . رَوَاهُ النَّسَائِيُّ. وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(462) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vidjela sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako klanja podavijenih i prekrštenih nogu pri sjedenju." Prenosi Nesai i sahihom ga ocjenjuje Hakim.[550]

---

[548] **Sahih.** Buharija (1117).

[549] **Daif.** Bejheki (2/306). Ebu Hatim kaže: „Ispravno je da je ovaj rivajet mevkuf i smatrati ga merfu'om je greška."

[550] **Sahih.** Nesai (1661), Hakim (3891), Darekutni (1/397). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Hakim, Ibn Hibban (6/257) i Ibn Huzejme (2/236). Hadisu svjedoče i druga predanja od Enesa i Abdullaha b. Zubejra, radijallahu anhuma, koja je zabilježio Bejheki.

POGLAVLJE O DŽUMI

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمْ أَنَّهُمَا سَمِعَا رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ -عَلَى أَعْوَادِ مِنْبَرِهِ- ((لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ عَنْ وَدْعِهِمُ اَلْجُمُعَاتِ، أَوْ لَيَخْتِمَنَّ اَللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ، ثُمَّ لَيَكُونُنَّ مِنَ اَلْغَافِلِينَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(463) Prenosi se od Abdullaha b. Omera i Ebu Hurejre, radijallahu anhum, da su čuli Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori sa stepenica svoga minbera: **„Ili će ljudi prestati ostavljati džumu, ili će Allah zapečatiti njihova srca, potom će biti nemarni."** Prenosi Muslim.[551]

وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ اَلْأَكْوَعِ رضي الله عنه قَالَ: كُنَّا نُصَلِّي مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ اَلْجُمُعَةَ، ثُمَّ نَنْصَرِفُ وَلَيْسَ لِلْحِيطَانِ ظِلٌّ نَسْتَظِلُّ بِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ: كُنَّا نَجْمَعُ مَعَهُ إِذَا زَالَتِ اَلشَّمْسُ، ثُمَّ نَرْجِعُ، نَتَتَبَّعُ اَلْفَيْءَ.

(464) Prenosi se od Seleme b. el-Ekve'a, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, džumu, potom smo otišli, a da zid nije imao sjenku pod koju bismo se sklonili." Muttefekun alejhi, a verzija je Buharijina.[552]
A u Muslimovoj verziji stoji: „Klanjali bi sa njim džumu kada bi sunce prešlo polovinu neba, potom bismo se vratili slijedeći sjenku."[553]

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رضي الله عنه قَالَ: مَا كُنَّا نَقِيلُ وَلَا نَتَغَدَّى إِلَّا بَعْدَ اَلْجُمُعَةِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ. وَفِي رِوَايَةٍ: فِي عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ.

---

[551] **Sahih.** Muslim (865).
[552] **Sahih.** Buharija (4168), Muslim (860).
[553] **Sahih.** Muslim (860) (31).

(465) Prenosi se od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je rekao: „Ne bismo kajlulisali[554], niti bismo ručali, osim poslije džume." Muttefekun alejhi, a verzija je Muslimova. [555]

A u jednom od rivajeta: „U doba Allahovog poslanika, sallallahu 'alejhi ve selleme." [556]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا، فَجَاءَتْ عِيرٌ مِنَ اَلشَّامِ، فَانْفَتَلَ اَلنَّاسُ إِلَيْهَا، حَتَّى لَمْ يَبْقَ إِلَّا اثْنَا عَشَرَ رَجُلًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(466) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, držao hutbu stojeći, pa je došla karavana iz Šama i ljudi su otišli prema njoj, tako da nije ostalo osim dvanaest ljudi. Prenosi Muslim. [557]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ أَدْرَكَ رَكْعَةً مِنْ صَلَاةِ اَلْجُمُعَةِ وَغَيْرِهَا فَلْيُضِفْ إِلَيْهَا أُخْرَى، وَقَدْ تَمَّتْ صَلَاتُهُ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ، وَاللَّفْظُ لَهُ، وَإِسْنَادُهُ صَحِيحٌ، لَكِنْ قَوَّى أَبُو حَاتِمٍ إِرْسَالَهُ.

(467) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhum, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko stigne na rekat džuma-namaza ili nekog drugog namaza, neka mu doda ono što je propustio, time će mu se upotpuniti namaz.'**" Prenose Nesai i Ibn Madže i Darekutni, i ovo je njegova verzija, sened mu je sahih, ali je Ebu Hatim potvrdio da je mursel. [558]

---

[554] Podnevno ili prijepodnevno spavanje.

[555] **Sahih.** Buharija (939), Muslim (859). Ovo je također i Buharijina verzija i to na više mjesta u njegovom Sahihu.

[556] **Sahih.** Muslim (859).

[557] **Sahih.** Muslim (863). Hadis se nalazi i kod Buharije (936), tako da se s pravom moglo reći za hadis da je muttefekun alejhi, a rivajet je Muslimov.

[558] **Sahih.** Nesai (1/274-275), Ibn Madže (1123), Darekutni (2/12/12). Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Hadis u kojem se spominje džuma je vjerodostojan, od Ibn Omera i kao merfu'u rivajet i kao mevkuf."

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا، ثُمَّ يَجْلِسُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ قَائِمًا، فَمَنْ أَنْبَأَكَ أَنَّهُ كَانَ يَخْطُبُ جَالِسًا، فَقَدْ كَذَبَ. أَخْرَجَهُ مُسْلِم.

(468) Prenosi se od Džabira b. Semure, radijallahu anhu, da biVjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu stojeći, zatim bi sjeo, potom biustao i držao hutbu stojeći, pa ko te obavijestio da je držao hutbu sjedeći, slagao je. Prenosi Muslim. [559]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا خَطَبَ، احْمَرَّتْ عَيْنَاهُ، وَعَلَا صَوْتُهُ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ، حَتَّى كَأَنَّهُ مُنْذِرُ جَيْشٍ يَقُولُ: صَبَّحَكُمْ وَمَسَّاكُمْ، وَيَقُولُ: ((أَمَّا بَعْدُ، فَإِنَّ خَيْرَ اَلْحَدِيثِ كِتَابُ اَللَّهِ، وَخَيْرَ اَلْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ، وَشَرَّ اَلْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا، وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(469) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu, pocrvenjele bi mu oči, povisio bi mu se glas, srdžba bi mu se povećala, tako da bi izgledalo kao da opominje da nadolazi vojska, govoreći: '**Osvanut će pred vama, ili omrknut će**', i govorio bi: '**A potom, doista je najbolji govor Allahova Knjiga i najbolja uputa je Muhammedova uputa, a najgore stvari su novotarije i svaka novotarija je zabluda.**'" Prenosi Muslim.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ كَانَتْ خُطْبَةُ اَلنَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ: يَحْمَدُ اَللَّهَ وَيُثْنِي عَلَيْهِ، ثُمَّ يَقُولُ عَلَى إِثْرِ ذَلِكَ، وَقَدْ عَلَا صَوْتُهُ.

U jednom rivajetu od njega: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, održao bi hutbu na dan džume tako što bi zahvalio Allahu i pohvalio Ga, potom bi govorio poslije toga i povisio bi mu se glas."

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: ((مَنْ يَهْدِهِ اَللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَمَنْ يُضْلِلْ فَلَا هَادِيَ لَهُ)).

---

[559] **Sahih.** Muslim (862).

A u drugom rivajetu: **„Koga Allah uputi, nema onoga koji će ga u zabludu odvesti, a koga On u zabludu odvede, nema onoga koji će ga uputiti.“** [560]

وَلِلنَّسَائِيِّ: ((وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي اَلنَّارِ)).

A kod Nesaija: **„I svaka je zabluda u Vatri.“** [561]

وَعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِنَّ طُولَ صَلَاةِ اَلرَّجُلِ، وَقِصَرَ خُطْبَتِهِ مَئِنَّةٌ مِنْ فِقْهِهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(470) Prenosi se od Ammara b. Jasira, radijallahu anhuma, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Doista je čovjekovo oduživanje namaza i kraćenje hutbe znak njegovog razumijevanja (fikha).**'“ Prenosi Muslim. [562]

وَعَنْ أُمِّ هِشَامٍ بِنْتِ حَارِثَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: مَا أَخَذْتُ: [ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ]، إِلَّا عَنْ لِسَانِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ يَقْرَؤُهَا كُلَّ جُمُعَةٍ عَلَى اَلْمِنْبَرِ إِذَا خَطَبَ اَلنَّاسَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(471) Prenosi se od Ummu Hišam b. Harise, radijallahu anha, da je rekla je: „Nisam uzela (tj. zapamtila) Kaf vel-Kur'anil-medžid osim sa jezika Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, učio bi je svake džume na minberu kada bi držao hutbu ljudima.“ Prenosi Muslim. [563]

---

[560] **Sahih.** Muslim (867).

[561] **Daif.** Nesai (1578). U lancu prenosilaca je Džafer b. Muhammed el-Hašimi koji je slab. Zbog toga je šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhi, negirao ovaj dodatak pa kaže u „Medžmu'ul-fetava“ (19/191): „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: 'I svaka je zabluda u Vatri.'“

[562] **Sahih.** Muslim (869).

[563] **Sahih.** Muslim (873) (52).

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ تَكَلَّمَ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ فَهُوَ كَمَثَلِ اَلْحِمَارِ يَحْمِلُ أَسْفَارًا، وَالَّذِي يَقُولُ لَهُ: أَنْصِتْ، لَيْسَتْ لَهُ جُمُعَةٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، بِإِسْنَادٍ لَا بَأْسَ بِهِ. وَهُوَ يُفَسِّرُ.

(472) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Ko progovori u petak dok imam drži hutbu, taj je kao magarac koji nosi velike tomove knjiga, a onaj koji mu kaže: 'Šuti', nema džume.**'" Prenosi Ahmed sa lancem u kojem nema smetnje.[564], a on objašnjava sljedeće:

حَدِيثَ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ فِي "اَلصَّحِيحَيْنِ" مَرْفُوعًا: ((إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ: أَنْصِتْ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ وَالْإِمَامِ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَغَوْتَ)).

(473) Merfu' hadis Ebu Hurejre radijallahu anhu, u dva Sahiha: **„Kada kažeš nekom do tebe: 'Šuti!' na dan džume, a imam drži hutbu, izrekao si lagv[565].“** [566]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: دَخَلَ رَجُلٌ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ، وَالنَّبِيُّ ﷺ يَخْطُبُ . فَقَالَ: ((صَلَّيْتَ؟)). قَالَ: لَا. قَالَ: ((قُمْ فَصَلِّ رَكْعَتَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(474) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Ušao je čovjek na dan džume dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao hutbu. Rekao mu je (Poslanik): '**Jesi li klanjao?**' Rekao je: 'Ne.' Rekao je: '**Ustani i klanjaj dva rekata.**'" Muttefekun alejhi.[567]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَقْرَأُ فِي صَلَاةِ الْجُمُعَةِ سُورَةَ الْجُمُعَةِ، وَالْمُنَافِقِينَ. رَوَاهُ مُسْلِم.

---

[564] **Daif.** Ahmed (2033). U lancu prenosilaca nalazi se Mudžalid b. Seid koji je slab.
[565] Bespotreban, suvišan i neispravan govor.
[566] **Sahih.** Buharija (935), Muslim (851).
[567] **Sahih.** Buharija (931), Muslim (875) (55).

(475) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio na džuma-namazu sure El-Džumu'a i El-Munafikun. Prenosi Muslim.[568]

وَلَهُ: عَنِ اَلنُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رضي الله عنه: كَانَ يَقْرَأُ فِي اَلْعِيدَيْنِ وَفِي الْجُمُعَةِ: بِـ [سَبِّحِ اسْمَ رَبِّكَ اَلْأَعْلَى]، وَ: [هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ اَلْغَاشِيَةِ].

(476) On prenosi od En-Nu'mana b. Bešira radijallahu anhu: „Za dva bajrama i za džumu učio bi: Sebbihisme rabbikele'la[569] i Hel-etake hadisul-gašijeh[570]." [571]

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ أَرْقَمَ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّى النَّبِيُّ ﷺ اَلْعِيدَ، ثُمَّ رَخَّصَ فِي الْجُمُعَةِ، فَقَالَ: ((مَنْ شَاءَ أَنْ يُصَلِّيَ فَلْيُصَلِّ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ خُزَيْمَةَ.

(477) Prenosi se od Zejda b. Erkama da je rekao: „Klanjao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bajram, potom je dao olakšicu u džumi, i rekao je: '**Ko želi da klanja, neka klanja.**'" Prenose peterica, osim Tirmizija, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme.[572]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا صَلَّى أَحَدُكُمُ الْجُمُعَةَ فَلْيُصَلِّ بَعْدَهَا أَرْبَعًا)). رَوَاهُ مُسْلِم.

[568] **Sahih.** Muslim (879).
[569] Sura El-A'la.
[570] Sura El-Gašijeh.
[571] **Sahih.** Muslim (878).
[572] **Sahih li gajrihi.** Ahmed (18831), Ebu Davud (1070), Nesai (1591), Ibn Madže (1310), Ibn Huzejme (2/359). U lancu prenosilaca nalazi se Ijas b. Ebi Remla koji je nepoznat, ali hadis ima veliki broj drugih predanja koja mu svjedoče. Ibn Huzejme nije ocijenio ovaj hadis vjerodostojnim, već je njegovu vjerodostojnost uvjetovao Ijasom kojeg on nije poznavao.

(478) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Kada neko od vas klanja džumu, neka poslije nje klanja četiri rekata.'**" Prenosi Muslim.[573]

وَعَنِ السَّائِبِ بْنِ يَزِيدَ، أَنَّ مُعَاوِيَةَ ﷺ قَالَ لَهُ: إِذَا صَلَّيْتَ الْجُمُعَةَ فَلَا تَصِلْهَا بِصَلَاةٍ، حَتَّى تُكَلِّمَ أَوْ تَخْرُجَ، فَإِنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَمَرَنَا بِذَلِكَ: أَنْ لَا نُوصِلَ صَلَاةً بِصَلَاةٍ حَتَّى نَتَكَلَّمَ أَوْ نَخْرُجَ. رَوَاهُ مُسْلِم.

(479) Prenosi se od Saiba b. Jezida da mu je Muavija, radijallahu anhu, rekao: „Kada klanjaš džumu, nemoj je vezati za neki namaz dok ne progovoriš ili izađeš, jer nam je tako naredio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: 'Da ne spajamo namaz sa namazom dok ne progovorimo ili izađemo.'" Prenosi Muslim.[574]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنِ اغْتَسَلَ، ثُمَّ أَتَى الْجُمُعَةَ، فَصَلَّى مَا قُدِّرَ لَهُ، ثُمَّ أَنْصَتَ، حَتَّى يَفْرُغَ اَلْإِمَامُ مِنْ خُطْبَتِهِ، ثُمَّ يُصَلِّي مَعَهُ: غُفِرَ لَهُ مَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْجُمُعَةِ اَلْأُخْرَى، وَفَضْلُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(480) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko se okupa, potom dođe na džumu i klanja ono što mu je određeno, potom šuti dok imam ne završi hutbu, potom klanja sa njim, oprošteno mu je sve što je između njega i druge džume sa dodatkom tri dana.'**" Prenosi Muslim.[575]

وَعَنْهُ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ ذَكَرَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَقَالَ: ((فِيهِ سَاعَةٌ لَا يُوَافِقُهَا عَبْدٌ مُسْلِمٌ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي، يَسْأَلُ اَللَّهَ عز وجل شَيْئًا إِلَّا أَعْطَاهُ إِيَّاهُ، وَأَشَارَ بِيَدِهِ يُقَلِّلُهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: ((وَهِيَ سَاعَةٌ خَفِيفَةٌ)).

---

[573] **Sahih.** Muslim (881).
[574] **Sahih.** Muslim (883).
[575] **Sahih.** Muslim (857).

(481) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo dan džume, pa rekao: **„U njemu ima jedan vremenski period, neće se podudariti u njemu da) rob musliman stalno dovi i moli Allaha, subhanehu ve te'ala, za nešto, a da mu to On neće dati."** I pokazao je rukom smanjujući ga. Muttefekun alejhi [576], a u rivajetu Muslima: **„... a to je kratak vremenski period."** [577]

وَعَنْ أَبِي بُرْدَةَ عَنْ أَبِيهِ ﷺ سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((هِيَ مَا بَيْنَ أَنْ يَجْلِسَ اَلْإِمَامُ إِلَى أَنْ تُقْضَى اَلصَّلَاةُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَرَجَّحَ اَلدَّارَقُطْنِيُّ أَنَّهُ مِنْ قَوْلِ أَبِي بُرْدَةَ.

(482) Prenosi Ebu Burde, od svoga oca, radijallahu anhu: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'To je između vremena kad sjedne imam i vremena kad se završi namaz.'**" Prenosi Muslim [578], a Darekutni je odabrao prioritetno mišljenje da su to riječi Ebu Burde.

وَفِي حَدِيثِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ سَلَامٍ ﷺ عِنْدَ ابْنِ مَاجَه وَجَابِرٍ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ : ((أَنَّهَا مَا بَيْنَ صَلَاةِ اَلْعَصْرِ إِلَى غُرُوبِ اَلشَّمْسِ. وَقَدْ اِخْتُلِفَ فِيهَا عَلَى أَكْثَرَ مِنْ أَرْبَعِينَ قَوْلًا، أَمْلَيْتُهَا فِي "شَرْحِ اَلْبُخَارِيِّ "

(482) i (483) U hadisu Abdullaha b. Selama, radijallahu anhu, kod Ibn Madže [579] i Džabira, radijallahu anhu, kod Ebu Davuda i Nesaija [580]: „Da je između ikindije-namaza i zalaska sunca." U tome se podijelilo na više od četrdeset mišljenja, koja sam naveo u pojašnjenju Buharije. [581]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: مَضَتِ السُّنَّةُ أَنَّ فِي كُلِّ أَرْبَعِينَ فَصَاعِدًا جُمُعَةً . رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

---

[576] **Sahih.** Buharija (935), Muslim (852).
[577] **Sahih.** Muslim (852) (15).
[578] **Sahih.** Muslim (853).
[579] **Sahih.** Ibn Madže (1139).
[580] Ebu Davud (1048), Nesai (3/99-100).
[581] Fethul-Bari (2/416).

(484) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio je sunnet da je sa četrdeset i više džuma." Prenosi Darekutni sa slabim senedom. [582]

وَعَنْ سَمُرَةَ بنِ جُنْدُبٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَسْتَغْفِرُ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ كُلَّ جُمُعَةٍ . رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ بِإِسْنَادٍ لَيِّن.

(485) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio oprosta za vjernike i vjernice na svakoj džumi. Prenosi Bezzar sa labavim senedom. [583]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ فِي اَلْخُطْبَةِ يَقْرَأُ آيَاتٍ مِنَ اَلْقُرْآنِ، وَيُذَكِّرُ اَلنَّاسَ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ. وَأَصْلُهُ فِي مُسْلِمٍ.

(486) Prenosi se od Džabira b. Semure, radijallahu anhuma, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na hutbi učio ajete iz Kur'ana i opominjao ljude. Prenosi Ebu Davud, a osnova mu je kod Muslima. [584]

وَعَنْ طَارِقِ بْنِ شِهَابٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَلْجُمُعَةُ حَقٌّ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ فِي جَمَاعَةٍ إِلَّا أَرْبَعَةً: مَمْلُوكٌ، وَامْرَأَةٌ، وَصَبِيٌّ، وَمَرِيضٌ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَقَالَ: لَمْ يَسْمَعْ طَارِقٌ مِنَ اَلنَّبِيِّ. وَأَخْرَجَهُ اَلْحَاكِمُ مِنْ رِوَايَةِ طَارِقٍ اَلْمَذْكُورِ عَنْ أَبِي مُوسَى.

(487) Prenosi se od Tarika b. Šihaba, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Džuma je višak obaveza svakom muslimanu u džematu, osim četverima: robu, ženi, dječaku i**

---

[582] **Daif.** Darekutni (2/3). U lancu prenosilaca nalazi se Abdul-Aziz b. Abdur-Rahman b. Radžih. Ahmed kaže za njega: „Odbaci njegove hadise, jer su oni lažni i izmišljeni." Darekutni kaže za njega: „Munkerul-hadis." Ibn Hibban je rekao: „Nije dozvoljeno dokazivati njime."

[583] **Daif.** Bezzar (1/307). U lancu prenosilaca nalazi se Jusuf b. Halid es-Semti, a on je mnogo slab.

[584] **Sahih.** Ebu Davud (1101), Muslim (866).

bolesnom." Prenosi Ebu Davud i kaže: "Nije slušao Tarik od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a naveo ga je Hakim sa spomenutim rivajetom Tarika od Ebu Musaa." [585]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيْسَ عَلَى مُسَافِرٍ جُمُعَةٌ)). رَوَاهُ اَلطَّبَرَانِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(488) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Putniku nije obavezna džuma.'**" Prenosi Taberani sa daif senedom. [586]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا اسْتَوَى عَلَى الْمِنْبَرِ اسْتَقْبَلْنَاهُ بِوُجُوهِنَا. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ. وَلَهُ شَاهِدٌ مِنْ حَدِيثِ الْبَرَاءِ عِنْدَ اِبْنِ خُزَيْمَةَ.

(489) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Kada bi se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uspravio na minberu, okrenuli bismo mu se licima." Prenosi Tirmizi sa daif senedom. [587] Ima šahida u hadisu El-Berra'a kod Ibn Huzejme. [588]

وَعَنِ اَلْحَكَمِ بْنِ حَزْنٍ رضي الله عنه قَالَ: شَهِدْنَا الْجُمُعَةَ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَامَ مُتَوَكِّئًا عَلَى عَصًا أَوْ قَوْسٍ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُد.

---

[585] **Sahih.** Ebu Davud (1067), Hakim (1/288). Imam Nevevi je rekao: „Riječi Ebu Davuda: 'Nije slušao Tarik od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem", ne utječu na vjerodostojnost, jer je to mursel ashaba koji je dokaz i hadis je po uvjetima Buharije i Muslima i postoje predanja koja mu svjedoče.

[586] **Sahih li gajrihi.** Taberani u „Evsatu" (1/249). U lancu prenosilaca nalazi se Abdullah b. Nafi'a kojeg je skupina učenjaka ocijenila slabim, ali hadis ima druga predanja koja mu svjedoče, kako kaže šejh Albani, rahmetullahi alejhi.

[587] **Daif.** Tirmizi (509). U lancu prenosilaca nalazi se Muhammed b. El-Fadl b. Atije, a on je slab, naprotiv, Ahmed kaže za njega: „Njegovi hadisi su hadisi lažljivaca." Međutim, Tirmizi kaže: „Po ovom hadisu se postupa kod islamskih učenjaka."

[588] Ne postoji u sačuvanom, štampanom djelu Sahiha Ibn Huzejme, već se nalazi kod Bejhekija (3/198).

(490) Prenosi se od El-Hakema b. Hazna, radijallahu anhu, da je rekao: „Prisustvovali smo džumi sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa se uspravio naslonjen na štap ili luk." Prenosi Ebu Davud.[589]

POGLAVLJE O NAMAZU U STRAHU

عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ، عَمَّنْ صَلَّى مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ يَوْمَ ذَاتِ اَلرِّقَاعِ صَلَاةَ اَلْخَوْفِ: أَنَّ طَائِفَةً صَلَّتْ مَعَهُ وَطَائِفَةٌ وِجَاهَ اَلْعَدُوِّ، فَصَلَّى بِالَّذِينَ مَعَهُ رَكْعَةً، ثُمَّ ثَبَتَ قَائِمًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ اِنْصَرَفُوا فَصَفُّوا وِجَاهَ اَلْعَدُوِّ، وَجَاءَتِ اَلطَّائِفَةُ اَلْأُخْرَى، فَصَلَّى بِهِمْ اَلرَّكْعَةَ اَلَّتِي بَقِيَتْ، ثُمَّ ثَبَتَ جَالِسًا وَأَتَمُّوا لِأَنْفُسِهِمْ، ثُمَّ سَلَّمَ بِهِمْ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ وَوَقَعَ فِي "اَلْمَعْرِفَةِ" لِابْنِ مَنْدَهْ، عَنْ صَالِحِ بْنِ خَوَّاتٍ، عَنْ أَبِيهِ.

(491) Prenosi se od Saliha b. Havvata, koji prenosi od onih koji su klanjali sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Zatu-r-Rika', namaz u strahu: Da je dio njih klanjao sa njim, a dio je bio okrenut neprijatelju, pa je klanjao sa onima što su bili s njim jedan rekat, potom je ostao stojeći, a oni su sami upotpunili drugi rekat, potom su otišli i postrojili se prema neprijatelju, a druga skupina je došla, pa sa njima klanjao rekat koji je ostao, potom je ostao sjedeći, a oni su sami upotpunili drugi rekat, potom je sa njima predao selam. Muttefekun alejhi [590], ovo je Muslimova verzija, a nalazi se u knjizi El-Ma'rifeh' od Ibn Mendeha, koji prenosi od Saliha b. Havvata, od njegovog oca. [591]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ قَالَ: غَزَوْتُ مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ قِبَلَ نَجْدٍ، فَوَازَيْنَا اَلْعَدُوَّ، فَصَافَفْنَاهُمْ، فَقَامَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُصَلِّي بِنَا، فَقَامَتْ طَائِفَةٌ مَعَهُ، وَأَقْبَلَتْ طَائِفَةٌ عَلَى اَلْعَدُوِّ، وَرَكَعَ بِمَنْ مَعَهُ، وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ،

---

[589] **Hasen.** Ebu Davud (1096). U lancu prenosilaca nalazi se Šihab b. Haraš oko kojeg su učenjaci podijeljeni.
[590] **Sahih.** Buharija (4129), Muslim (842).
[591] To spominje Ibn Hadžer u „Fethu" (7/422).

ثُمَّ انْصَرَفُوا مَكَانَ اَلطَّائِفَةِ الَّتِي لَمْ تُصَلِّ فَجَاءُوا، فَرَكَعَ بِهِمْ رَكْعَةً، وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، فَقَامَ كُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمْ، فَرَكَعَ لِنَفْسِهِ رَكْعَةً، وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ،

(492) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Borio sam se sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u bitki prema Nedždu, pa smo se suočili sa neprijateljem i postrojili se prema njima, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao da nam klanja. Ustala je jedna skupina da klanja s njim, a jedna skupina je bila okrenuta neprijatelju, pa je učinio ruku' sa onima koji su bili sa njim i dva puta je napravio sedždu. Potom su oni otišli na mjesto one skupine koja nije klanjala, a oni su došli, pa je sa njima klanjao jedan rekat i dvije sedžde, potom je (on sam) predao selam, a svaki od njih je klanjao (još) jedan rekat i dvije sedžde." Muttefekun alejhi.[592]

وَعَنْ جَابِرٍ ﵁ قَالَ: شَهِدْتُ مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ صَلَاةَ اَلْخَوْفِ، فَصَفَّنَا صَفَّيْنِ: صَفٌّ خَلْفَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَالْعَدُوُّ بَيْنَنَا وَبَيْنَ اَلْقِبْلَةِ، فَكَبَّرَ اَلنَّبِيُّ ﷺ وَكَبَّرْنَا جَمِيعًا، ثُمَّ رَكَعَ وَرَكَعْنَا جَمِيعًا، ثُمَّ رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ اَلرُّكُوعِ وَرَفَعْنَا جَمِيعًا، ثُمَّ اِنْحَدَرَ بِالسُّجُودِ وَالصَّفُّ اَلَّذِي يَلِيهِ، وَقَامَ اَلصَّفُّ اَلْمُؤَخَّرُ فِي نَحْرِ اَلْعَدُوِّ، فَلَمَّا قَضَى اَلسُّجُودَ، قَامَ اَلصَّفُّ اَلَّذِي يَلِيهِ... فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ. وَفِي رِوَايَةٍ: ثُمَّ سَجَدَ وَسَجَدَ مَعَهُ اَلصَّفُّ اَلْأَوَّلُ، فَلَمَّا قَامُوا سَجَدَ اَلصَّفُّ اَلثَّانِي، ثُمَّ تَأَخَّرَ اَلصَّفُّ اَلْأَوَّلِ وَتَقَدَّمَ اَلصَّفُّ اَلثَّانِي... فَذَكَرَ مِثْلَهُ وَفِي آخِرِهِ: ثُمَّ سَلَّمَ اَلنَّبِيُّ ﷺ وَسَلَّمْنَا جَمِيعًا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(493) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Prisustvovao sam sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, namazu u strahu, i stali smo u dva saffa: jedan saff bio je iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a neprijatelj je bio između nas i Kible, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, donio tekbir i svi smo donijeli tekbir, potom je otišao na ruku'u, i svi smo otišli na ruku', pa je podigao glavu sa ruku'a i svi smo podignuli glave, potom se spustio na sedždu, on i saff iza njega, a

[592] **Sahih.** Buharija (942), Muslim (839).

zadnji saff je stojao naspram neprijatelja. Kada je završio sa sedždom, ustao je saff iza njega", pa je spomenuo hadis. U jednom od rivajeta stoji: „Potom je otišao na sedždu i sa njim je otišao prvi saff. Kada su ustali, drugi saff je učinio sedždu, potom je zaostao prvi saff, a drugi je išao", pa je spomenuo slično tome. I na kraju stoji: „Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, predao selam i svi smo predali selam." Prenosi Muslim. [593]

وَلِأَبِي دَاوُدَ: عَنْ أَبِي عَيَّاشٍ الزُّرَقِيِّ مِثْلُهُ، وَزَادَ: أَنَّهَا كَانَتْ بِعُسْفَانَ.

(494) Ebu Davud prenosi od Ebu Ajjaša ez-Zurekija radijallahu anhu, slično tome, i dodaje: „To se desilo kod Usfana." [594]

وَلِلنَّسَائِيِّ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ عَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى بِطَائِفَةٍ مِنْ أَصْحَابِهِ رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ، ثُمَّ صَلَّى بِآخَرِينَ أَيْضًا رَكْعَتَيْنِ، ثُمَّ سَلَّمَ. وَمِثْلُهُ لِأَبِي دَاوُدَ، عَنْ أَبِي بَكْرَةَ.

(495) Nesai prenosi od Džabira, radijallahu anhu, u drugom rivajetu da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao sa jednom skupinom ashaba dva rekata, potom predao selam, a zatim je sa drugima također klanjao, pa predao selam. [595] Slično navodi Ebu Davud od Ebu Bekreta, radijallahu anhu. [596]

وَعَنْ حُذَيْفَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى صَلَاةَ اَلْخَوْفِ بِهَؤُلَاءِ رَكْعَةً، وَبِهَؤُلَاءِ رَكْعَةً، وَلَمْ يَقْضُوا . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ وَمِثْلُهُ عِنْدَ ابْنِ خُزَيْمَةَ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ

(496) Prenosi se od Huzejfe, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u strahu sa jednima rekat i sa drugima rekat, i da nisu nadoknadili (drugi rekat). Prenosi Ahmed, Ebu Davud, Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [597] Slično prenosi Ibn Huzejme od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma. [598]

---

[593] **Sahih.** Muslim (840).
[594] **Sahih.** Ebu Davud (1236).
[595] **Sahih.** Nesai (1552). Osnova mu je kod Buharije (4125) i Muslima (843).
[596] **Sahih.** Ebu Davud (1248).
[597] **Sahih.** Ahmed (22284), Ebu Davud (1246), Nesai (1529), Ibn Hibban (7/121).

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((صَلَاةُ اَلْخَوْفِ رَكْعَةٌ عَلَى أَيِّ وَجْهٍ كَانَ)). رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(497) Prenosi se da je Ibn Omer, radijallahu anhuma, rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Namaz u strahu je jedan rekat, na bilo koji način.'**" Prenosi El-Bezzar sa slabim senedom. [599]

وَعَنْهُ مَرْفُوعًا: ((لَيْسَ فِي صَلَاةِ اَلْخَوْفِ سَهْوٌ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(498) Prenosi se od njega kao merfu': **„Nema sehvi-sedžde u namazu u strahu."** Prenosi Darekutni sa slabim senedom. [600]

POGLAVLJE O RAMAZANSKOM I KURBANSKOM BAJRAM-NAMAZU

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْفِطْرُ يَوْمَ يُفْطِرُ اَلنَّاسُ، وَالْأَضْحَى يَوْمَ يُضَحِّي اَلنَّاسُ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(499) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla je: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme: **'Ramazanski bajram je kada ljudi bajramuju, a Kurbanski bajram je kada ljudi kolju kurban.'**" Prenosi Tirmizi. [601]

---

598 **Sahih.** Ibn Huzejme (1344).

599 **Munker.** Bezzar u „Kešful-estaru" (678). Šafija je rekao: „Hadis nije potvrđen." Ibn Hadžer ga smatra slabim. Hejsemi je rekao: „U lancu prenosilaca nalazi se Ibnul-Bejlemani, a on je slab."

600 **Daif.** Darekutni (2/58) i sam ga ocjenjuje slabim kao i Ibn Hibban.

601 **Hasen.** Tirmizi (802), Darekutni (2/525) od Aiše, i tvrdi da je mevkuf, Ebu Davud (2324) od Ebu Hurejre, ali na malo drugačiji način.

وَعَنْ أَبِي عُمَيْرِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ عُمُومَةٍ لَهُ مِنَ اَلصَّحَابَةِ، أَنَّ رَكْبًا جَاءُوا، فَشَهِدُوا أَنَّهُمْ رَأَوُا الْهِلَالَ بِالْأَمْسِ، فَأَمَرَهُمْ اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ يُفْطِرُوا، وَإِذَا أَصْبَحُوا يَغْدُوا إِلَى مُصَلَّاهُمْ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ وَهَذَا لَفْظُهُ وَإِسْنَادُهُ صَحِيحٌ.

(500) Prenosi se od Ebu Umejra b. Enesa, od (nekih) njegovih amidža od ashaba, da je došla karavana i da su posvjedočili da su juče vidjeli mlađak, pa im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se omrse, a kada osvanu da izađu na musallu. Prenosi Ahmed i Ebu Davud i ovo je njegov rivajet, a sened mu je sahih.[602]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لَا يَغْدُو يَوْمَ اَلْفِطْرِ حَتَّى يَأْكُلَ تَمَرَاتٍ أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ وَفِي رِوَايَةٍ مُعَلَّقَةٍ وَوَصَلَهَا أَحْمَدُ: وَيَأْكُلُهُنَّ أَفْرَادًا.

(501) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme, ne bi poranio na dan Ramazanskog bajrama dok ne bi pojeo hurmi." Prenosi Buharija[603], a u mu'allek rivajetu koji je Ahmed zabilježio sa spojenim senedom: „I jeo bi ih jednu po jednu." [604]

وَعَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ ﷺ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ ﷺ لَا يَخْرُجُ يَوْمَ اَلْفِطْرِ حَتَّى يَطْعَمَ، وَلَا يَطْعَمُ يَوْمَ اَلْأَضْحَى حَتَّى يُصَلِّيَ رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(502) Prenosi se od Ibn Burejde, radijallahu anhu, od njegovog oca, da je rekao: „Ne bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, izašao na dan Ramazanskog bajrama dok ne bi jeo, a za Kurbanski bajram ne bi jeo dok ne bi klanjao." Prenose ga Ahmed i Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[605]

---

[602] **Sahih.** Ahmed (20061), Ebu Davud (1157), Nesai (1557), Ibn Madže (1653). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibnul-Munzir, Ibn Seken, Ibn Hazm, Ibn Hibban, Bejheki, Hattabi i Ibn Hadžer.
[603] **Sahih.** Buharija (953).
[604] **Sahih.** Ahmed (11859).
[605] **Sahih.** Ahmed (22474), Tirmizi (534), Ibn Hibban (7/52), Bejheki (3/283), Hakim (1/433), Darekutni (2/45). Hakim kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan", i s njim se slaže Zehebi.

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ قَالَتْ: أُمِرْنَا أَنْ نُخْرِجَ اَلْعَوَاتِقَ، وَالْحُيَّضَ فِي الْعِيدَيْنِ؛ يَشْهَدْنَ الْخَيْرَ وَدَعْوَةَ اَلْمُسْلِمِينَ، وَيَعْتَزِلُ اَلْحُيَّضُ اَلْمُصَلَّى. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(503) Prenosi se od Ummu Atijje, radijallahu anha, da je rekla: „Bilo nam je naređeno da izvedemo nepunoljetne djevojke i žene u hajzu za dva bajrama da prisustvuju dobru i dovi muslimana. A žene u hajzu da se udalje od musalle." Muttefekun alejhi.[606]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ وَأَبُو بَكْرٍ، وَعُمَرُ: يُصَلُّونَ الْعِيدَيْنِ قَبْلَ اَلْخُطْبَةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(504) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer klanjali bi oba bajrama prije hutbe." Muttefekun alejhi.[607]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى يَوْمَ اَلْعِيدِ رَكْعَتَيْنِ، لَمْ يُصَلِّ قَبْلَهَا وَلَا بَعْدَهَا . أَخْرَجَهُ اَلسَّبْعَةُ.

(505) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bajram dva rekata, nije klanjao prije njih, niti poslije njih. Prenose sedmerica.[608]

وَعَنْهُ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى اَلْعِيدَ بِلَا أَذَانٍ، وَلَا إِقَامَةٍ أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ. وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(506) Prenosi se također od njega da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao bajram bez ezana i bez ikameta. Prenosi Ebu Davud, a osnova mu je kod Buharije.[609]

---

[606] **Sahih.** Buharija (324), Muslim (890).
[607] **Sahih.** Buharija (963), Muslim (888).
[608] **Sahih.** Buharija (963), Muslim (884), Ahmed (3143), Ebu Davud (1159), Tirmizi (537), Nesai (1587), Ibn Madže (1291).
[609] **Sahih.** Ebu Davud (1147) i dodaje: „...i Ebu Bekr, i Omer i Osman." Ibn Hadžer u „Fethu" (2/452) kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Autor ukazuje na osnovu kod Buharije (9/344 sa Fethom).

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لَا يُصَلِّي قَبْلَ اَلْعِيدِ شَيْئًا، فَإِذَا رَجَعَ إِلَى مَنْزِلِهِ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ. رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(507) Prenosi se od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je rekao: „Ne bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prije bajrama ništa klanjao, a kada bi se vratio svojoj kući, klanjao bi dva rekata." Prenosi Ibn Madže sa hasen senedom.[610]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَخْرُجُ يَوْمَ اَلْفِطْرِ وَالْأَضْحَى إِلَى اَلْمُصَلَّى، وَأَوَّلُ شَيْءٍ يَبْدَأُ بِهِ اَلصَّلَاةُ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ فَيَقُومُ مُقَابِلَ اَلنَّاسِ وَالنَّاسُ عَلَى صُفُوفِهِمْ فَيَعِظُهُمْ وَيَأْمُرُهُمْ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(508) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi na dan Ramazanskog i Kurbanskog bajrama izašao na musallu, i prvo sa čim bi počeo je namaz, potom bi predao selam, i stao nasuprot ljudi, a ljudi bi bili u saffovima, pa bi im držao vaz i naređivao im." Muttefekun alejhi.[611]

Tekbiri u bajram-namazu

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ نَبِيُّ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلتَّكْبِيرُ فِي اَلْفِطْرِ سَبْعٌ فِي اَلْأُولَى وَخَمْسٌ فِي اَلْآخِرَةِ، وَالْقِرَاءَةُ بَعْدَهُمَا كِلْتَيْهِمَا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ. وَنَقَلَ اَلتِّرْمِذِيُّ عَنِ اَلْبُخَارِيِّ تَصْحِيحَهُ.

(509) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhum, da je rekao: „Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: '**U ramazanskom bajram-namazu ima sedam tekbira na prvom i**

[610] **Hasen.** Ibn Madže (1293). Albani kaže: „Hadis je hasen – dobar, jer, uistinu, o Ibn Akilu postoji govor o njegovom pamćenju, pa stoga Hafiz i Busajri kažu: 'Sened mu je hasen.'"
[611] **Sahih.** Buharija (956), Muslim (889).

pet na drugom rekatu, a učenje je poslije njih na oba (rekata).'" Prenosi Ebu Davud [612], a Tirmizi prenosi od Buharije da ga je ocijenio sahihom. [613]

وَعَنْ أَبِي وَاقِدٍ اللَّيْثِيِّ ﷺ قَالَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يَقْرَأُ فِي اَلْأَضْحَى وَالْفِطْرِ بِ(ق)، وَ (اقْتَرَبَتْ). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(510) Prenosi se od Ebu Vakida el-Lejsija, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio bi na kurbanskom i ramazanskom bajram-namazu Kaf i Ikterebet[614]." Prenosi Muslim. [615]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا كَانَ يَوْمُ اَلْعِيدِ خَالَفَ اَلطَّرِيقَ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَلِأَبِي دَاوُدَ: عَنِ ابْنِ عُمَرَ، نَحْوُهُ.

(511) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada dođe bajram, išao bi različitim putevima." Prenosi Buharija. [616] Slično prenosi Ebu Davud od Ibn Omera, radijallahu anhuma. [617]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَدِمَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْمَدِينَةَ، وَلَهُمْ يَوْمَانِ يَلْعَبُونَ فِيهِمَا. فَقَالَ: ((قَدْ أَبْدَلَكُمُ اَللَّهُ بِهِمَا خَيْرًا مِنْهُمَا: يَوْمَ اَلْأَضْحَى، وَيَوْمَ اَلْفِطْرِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ

(512) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u Medinu i zatekao ih da imaju dva praznika u kojima se igraju. Rekao je: **'Allah vam ih je zamijenio boljim od**

---

[612] **Sahih li gajrihi.** Ebu Davud (1151).
[613] „El-Ilel el-kebir" (1/288).
[614] Sura El-Kamer.
[615] **Sahih.** Muslim (891).
[616] **Sahih.** Buharija (986).
[617] **Sahih zbog prethodnog i drugih rivajeta koji mu svjedoče.** Ebu Davud (1156). Od Ibn Omera, radijallahu anhuma, prenosi se da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bajrama otišao jednim putem, a vratio se drugim putem.

njih: Kurbanskim bajramom i Ramazanskim bajramom.'" Prenosi ga Ebu Davud i Nesai sa sahih senedom.[618]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: مِنَ اَلسُّنَّةِ أَنْ يَخْرُجَ إِلَى اَلْعِيدِ مَاشِيًا. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَحَسَّنَهُ.

(513) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Od sunneta je da se na bajram-namaz ode pješke." Prenosi Tirmizi i ocjenjuje ga hasenom.[619]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّهُمْ أَصَابَهُمْ مَطَرٌ فِي يَوْمِ عِيدٍ. فَصَلَّى بِهِمْ اَلنَّبِيُّ ﷺ صَلَاةَ اَلْعِيدِ فِي اَلْمَسْجِدِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ لَيِّنٍ.

(514) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da ih je pogodila kiša za dan bajrama, pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao u mesdžidu. Prenosi Ebu Davud sa labavim senedom.[620]

POGLAVLJE O NAMAZU PRILIKOM POMRAČENJA

عَنِ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ قَالَ: اِنْكَسَفَتِ اَلشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ يَوْمَ مَاتَ إِبْرَاهِيمُ، فَقَالَ اَلنَّاسُ: اِنْكَسَفَتِ اَلشَّمْسُ لِمَوْتِ إِبْرَاهِيمَ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَلشَّمْسَ وَالْقَمَرَ آيَتَانِ مِنْ آيَاتِ اَللَّهِ لَا يَنْكَسِفَانِ لِمَوْتِ أَحَدٍ وَلَا لِحَيَاتِهِ، فَإِذَا رَأَيْتُمُوهُمَا، فَادْعُوا اَللَّهَ وَصَلُّوا، حَتَّى تَنْكَشِفَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ. وَلِلْبُخَارِيِّ مِنْ حَدِيثِ أَبِي بَكْرَةَ τ: ((فَصَلُّوا وَادْعُوا حَتَّى يُكْشَفَ مَا بِكُمْ)).

---

[618] **Sahih.** Ebu Davud (1134), Nesai (3/179), Hakim (1/434) i kaže: „Ovaj hadis je po uvjetima Muslima", i u tome s njim se slaže i Zehebi.

[619] Tirmizi (530) kaže: „Hadis je hasen i rad po ovom hadisu je prihvaćen od većine islamskih učenjaka." Međutim, hadis je slab. Lanac prenosilaca ima mnogo mahana. Hadisu svjedoče mnoga predanja koja su, također, zasebno svaka od njih slaba. Tako da neki islamski učenjaci kažu da je hadis **daif** – slab i da se ne može pojačati, dok drugi islamski učenjaci smatraju da veliki broj predanja – pa, makar ona bila i slaba – ukazuje da ovaj postupak ima osnove i ovaj hadis ocjenjuju kao **hasen li gajrihi**.

[620] **Daif.** Ebu Davud (1160). U lancu prenosilaca nalazi se Isa b. Abdul-E'ala koji je nepoznat. Zehebi kaže za njega: „Skoro da se ne zna za njega i on je munkerul-hadis."

(515) Prenosi se od El-Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je rekao: „Pomračilo se Sunce u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan kada je umro Ibrahim. Rekoše ljudi: 'Sunce se pomračilo zbog smrti Ibrahima.' Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Doista su Sunce i Mjesec dva znaka od Allahovih znakova. Ne pomračuju se ni zbog čije smrti ili života. Pa kada ih vidite, dovite Allahu i klanjajte dok se ne razotkrije.**'" Muttefekun alejhi, a u Buharijinom rivajetu: „Dok se ne ukaže." [621]

Kod Buharije stoji u hadisu Ebu Bekreta, radijallahu anha: **„Pa klanjajte i molite dok se ne podigne to što je pri vama."** [622]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ جَهَرَ فِي صَلَاةِ اَلْكُسُوفِ بِقِرَاءَتِهِ، فَصَلَّى أَرْبَعَ رَكَعَاتٍ فِي رَكْعَتَيْنِ، وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ . وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: فَبَعَثَ مُنَادِيًا يُنَادِي: اَلصَّلَاةُ جَامِعَةٌ

(516) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve selleme, učio naglas u namazu pomračenja, pa je učinio četiri pregibanja ruku'a na dva rekata i četiri sedžde. Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija. [623] U jednom od njegovih rivajeta stoji: „Pa je odredio pozivača da poziva: prisustvujte namazu." [624]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ : اِنْخَسَفَتِ الشَّمْسُ عَلَى عَهْدِ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَصَلَّى، فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا، نَحْوًا مِنْ قِرَاءَةِ سُورَةِ اَلْبَقَرَةِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا، ثُمَّ رَفَعَ فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا وَهُوَ دُونَ اَلْقِيَامِ اَلْأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا، وَهُوَ دُونَ اَلرُّكُوعِ اَلْأَوَّلِ، ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ قَامَ قِيَامًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ اَلْقِيَامِ اَلْأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلًا، وَهُوَ دُونَ اَلرُّكُوعِ اَلْأَوَّلِ، ثُمَّ رَفَعَ، فَقَامَ قِيَامًا طَوِيلًا،

[621] **Sahih.** Buharija (1043), Muslim (915).
[622] **Sahih.** Buharija (1040).
[623] **Sahih.** Buharija (1065), Muslim (901) (5).
[624] **Sahih.** Muslim (901) (4).

وَهُوَ دُونَ اَلْقِيَامِ اَلْأَوَّلِ، ثُمَّ رَكَعَ رُكُوعًا طَوِيلاً، وَهُوَ دُونَ اَلرُّكُوعِ اَلْأَوَّلِ، ثُمَّ سَجَدَ، ثُمَّ انْصَرَفَ وَقَدْ تَجَلَّتِ اَلشَّمْسُ. فَخَطَبَ اَلنَّاسَ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: صَلَّى حِينَ كَسَفَتِ اَلشَّمْسُ ثَمَانَ رَكَعَاتٍ فِي أَرْبَعِ سَجَدَاتٍ. وَعَنْ عَلِيٍّ τ مِثْلُ ذَلِكَ. وَلَهُ: عَنْ τ صَلَّى سِتَّ رَكَعَاتٍ بِأَرْبَعِ سَجَدَاتٍ.

(517) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Pomračilo se Sunce u doba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je klanjao. Dugo je stajao na kijamu, onoliko koliko bi trebalo da se prouči sura Bekare, potom je otišao na ruku' i ostao dugo, potom se podigao i ostao dugo stojeći, ali manje od prvog stajanja, potom je otišao na ruku' i ostao dugo, ali manje od prvog ruku'a. Potom je otišao na sedždu, a zatim je ustao i dugo stojao, ali manje od prvog stajanja. Potom je otišao na ruku' i ostao dugo, ali manje od prvog ruku'a. Potom se pridigao i dugo stojao, ali manje od prvog stajanja, potom je otišao na ruku' i ostao dugo, ali manje od prvog ruku'a, potom se pridigao, potom je učinio sedždu, potom je predao selam, a Sunce se već bilo pojavilo, pa je držao hutbu ljudima [625]." Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija [626], a u jednom od rivajeta Muslima stoji: „Klanjao je kad se pomračilo Sunce osam ruku'a sa četiri sedžde." [627]

Slično se prenosi od Alije, radijallahu anhu. [628] I on prenosi od Džabira, radijallahu anhu: „Klanjao je šest ruku'a sa četiri sedžde." [629]

[625] Riječi: „...pa je držao hutbu ljudima" nisu od hadisa, već su to riječi Hafiza Ibn Hadžera koji je kratko spomenuo ono što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio poslije namaza, kada se obratio ashabima riječima: „Doista su Sunce i Mjesec..."

[626] **Sahih.** Buharija (1052), Muslim (907).

[627] **Daif.** Muslim (908). Lanac je slab i hadis je šaz – izniman. U drugom rivajetu, također, kod Muslima (909) sa slabim senedom od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao namaz prilikom pomračenja Sunca. Učio je, a zatim otišao na ruku'u. Zatim je učio pa otišao na ruku'u. Zatim je učio pa otišao na ruku'u. Zatim je učio pa otišao na ruku'u. Zatim je otišao na sedždu. I drugi rekat je slično obavio. Ibn Hibban je ovaj hadis ocijenio slabim u svome Sahihu (7/98).

[628] **Daif.** Ahmed (1/143). U lancu prenosilaca je Hanš. Buharija u „Kebiru" (2/1/99) i Ebu Hatim (1/2/291) kažu: „Bilo je govora o njegovim hadisima."

وَلِأَبِي دَاوُدَ: عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ ﷺ: صَلَّى، فَرَكَعَ خَمْسَ رَكَعَاتٍ وَسَجَدَ سَجْدَتَيْنِ، وَفَعَلَ فِي اَلثَّانِيَةِ مِثْلَ ذَلِكَ

(518) Kod Ebu Davuda od Ubejja b. Ka'ba, radijallahu anhu: „Klanjao je, pa je pet puta išao na ruku' i dvaput je učinio sedždu, i na drugom rekatu učinio je slično tome." [630]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَا هَبَّتْ رِيحٌ قَطُّ إِلَّا جَثَا اَلنَّبِيُّ ﷺ عَلَى رُكْبَتَيْهِ، وَقَالَ: ((اَللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَحْمَةً، وَلَا تَجْعَلَهَا عَذَابًا)). رَوَاهُ اَلشَّافِعِيُّ وَالطَّبَرَانِيُّ.

(519) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Nije puhnuo vjetar nikada a da nije kleknuo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, na svoja koljena i rekao: **'Allahu moj, učini ga milošću Svojom, a nemoj ga učiniti kaznom.'**" Prenose Šafija i Taberani. [631]

وَعَنْهُ: أَنَّهُ صَلَّى فِي زَلْزَلَةٍ سِتَّ رَكَعَاتٍ، وَأَرْبَعَ سَجَدَاتٍ، وَقَالَ: ((هَكَذَا صَلَاةُ اَلْآيَاتِ)). رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ وَذَكَرَ اَلشَّافِعِيُّ عَنْ عَلِيٍّ ﷺ مِثْلَهُ دُونَ آخِرِهِ رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ.

---

[629] **Šaz.** Muslim (904) (10). Ovaj rivajet je pogreška pojedinih prenosilaca. Ono što se sigurno prenosi od Džabira, radijallahu anhu, jeste četiri ruku'a i četiri sedžde, što se slaže s onim oko čega su se složili Buharija i Muslim.

[630] **Munker.** Ebu Davud (1182).

Kao što vidite došlo je više rivajeta o načinu klanjanja namaza za pomračenje Sunca i Mjeseca iako se to desilo samo jednom u životu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Stoga su islamski učenjaci prihvatili samo hadis Aiše o načinu klanjanja namaza za pomračenje Sunca i Mjeseca u kojem se spominju četiri ruku'a na dva rekata, a sva druga predanja ocijenili su slabima. Od tih učenjaka su i: Šafija, Ahmed, Buharija, Ibn Tejmijje, Ibnul-Kajjim i drugi.

[631] **Daif.** Šafija u „Musnedu" (1/175) i u „El-Um" (1/253), Taberani u „Kebiru" (11/213) i u „Ed-Du'a" (977). U lancu prenosilaca je Husejn b. Kajs er-Rahbi el-Vasiti koji je metruk.

(520) I od njega se prenosi da je prilikom zemljotresa klanjao šest ruku'a i četiri sedžde, i da je rekao: **„Ovakav je namaz Allahovih znakova."** Prenosi Bejheki.[632] A Šafija spominje od Alije slično tome, bez zadnjeg dijela.[633]

POGLAVLJE O NAMAZU ZA KIŠU

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: خَرَجَ اَلنَّبِيُّ ﷺ مُتَوَاضِعًا، مُتَبَذِّلًا، مُتَخَشِّعًا، مُتَرَسِّلًا، مُتَضَرِّعًا، فَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، كَمَا يُصَلِّي فِي اَلْعِيدِ، لَمْ يَخْطُبْ خُطْبَتَكُمْ هَذِهِ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَأَبُو عَوَانَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(521) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Izašao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, skroman, u običnoj odjeći, skrušen, polahko i ponizno, pa je klanjao dva rekata onako kako se klanja na Bajram. Nije držao hutbu poput ove vaše (džumanske ili bajramske) hutbe." Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ebu Avane i Ibn Hibban.[634]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: شَكَا اَلنَّاسُ إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قُحُوطَ الْمَطَرِ، فَأَمَرَ بِمِنْبَرٍ، فَوُضِعَ لَهُ فِي اَلْمُصَلَّى، وَوَعَدَ اَلنَّاسَ يَوْمًا يَخْرُجُونَ فِيهِ، فَخَرَجَ حِينَ بَدَا حَاجِبُ اَلشَّمْسِ، فَقَعَدَ عَلَى اَلْمِنْبَرِ، فَكَبَّرَ وَحَمِدَ اَللَّهَ، ثُمَّ قَالَ: ((إِنَّكُمْ شَكَوْتُمْ جَدْبَ دِيَارِكُمْ، وَقَدْ أَمَرَكُمْ اَللَّهُ أَنْ تَدْعُوَهُ، وَوَعَدَكُمْ أَنْ يَسْتَجِيبَ لَكُمْ، ثُمَّ قَالَ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ اَلْعَالَمِينَ، اَلرَّحْمَنِ اَلرَّحِيمِ، مَالِكِ يَوْمِ اَلدِّينِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ، اَللَّهُمَّ أَنْتَ اَللَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَنْتَ اَلْغَنِيُّ وَنَحْنُ اَلْفُقَرَاءُ، أَنْزِلْ عَلَيْنَا اَلْغَيْثَ، وَاجْعَلْ مَا أَنْزَلْتَ قُوَّةً وَبَلَاغًا إِلَى حِينٍ)). ثُمَّ رَفَعَ يَدَيْهِ، فَلَمْ يَزَلْ حَتَّى رُئِيَ بَيَاضُ إِبِطَيْهِ،

---

[632] **Sahih.** Bejheki u „Sunenu kubra" (3/343). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Husejn el-Kattan. Ibn Nadžije ga je smatrao lažljivcem. Darekutni kaže: „Nema smetnje u njemu." Hafiz u „Lisanu" kaže: „Od njega prenosi Ibn Adijj nekoliko hadisa sa različitim lancima prenosilaca." Međutim, hadis s vjerodostojnim senedom bilježi Ibn Ebi Šejbe u „Musannefu" (2/472) u kojem se spominje da je Ibn Abbas, radijallahu anhuma, klanjao namaz prilikom zemljotresa sa četiri sedžde i šest ruku'a.

[633] **Sahih zbog prethodnog.** Bejheki (3/343).

[634] **Sahih.** Ahmed (3321), Ebu Davud (1165), Tirmizi (558), Nesai (2521), Ibn Madže (1266), Ibn Hibban (7/112). Tirmizi je rekao: „Hadis je hasen-sahih."

ثُمَّ حَوَّلَ إِلَى اَلنَّاسِ ظَهْرَهُ، وَقَلَبَ رِدَاءَهُ، وَهُوَ رَافِعٌ يَدَيْهِ، ثُمَّ أَقْبَلَ عَلَى اَلنَّاسِ وَنَزَلَ، وَصَلَّى رَكْعَتَيْنِ، فَأَنْشَأَ اَللَّهُ سَحَابَةً، فَرَعَدَتْ، وَبَرَقَتْ، ثُمَّ أَمْطَرَتْ . رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَقَالَ: "غَرِيبٌ، وَإِسْنَادُهُ جَيِّدٌ".

(522) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Ljudi su se žalili Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na sušu, naredio je da se napravi minber pa su ga postavili u musalli. Dogovorio je sa ljudima dan u kojem će izaći, pa je izašao kada su se ukazali sunčevi zraci. Sjeo je na minber, donio tekbir i zahvalio Allahu, potom rekao: **'Žalili ste se na sušu kod vaših kuća, a Allah vam je naredio da Ga dozivate i obećao vam da će vam se odazvati.'** Potom je rekao: **'Hvala Allahu Gospodaru svjetova, Milostivom, Svemilosnom, Vladaru Sudnjega dana, nema boga osim Allaha, On radi što hoće. Allahu moj, Ti si Allah, nema boga osim Tebe, Ti si bogat, a mi siromašni, pošalji na nas kišu i učini ono što na nas pošalješ snagom i dovoljnim za neko vrijeme.'** Potom je podigao ruke, i nije prestao dizati ruke dok se nisu ukazale bjeline njegovih pazuha, potom je okrenuo ljudima leđa i zakrenuo svoj ogrtač držeći ruke podignute, potom se okrenuo ljudima i sišao, pa klanjao dva rekata, pa je Allah dao oblak, pa je grmilo i sijevalo, potom je pala kiša." Prenosi Ebu Davud i kaže: "Garib je, a sened mu je dobar." [635]

وَقِصَّةُ اَلتَّحْوِيلِ فِي "اَلصَّحِيحِ" مِنْ: حَدِيثِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْدٍ ﷺ، وَفِيهِ: فَتَوَجَّهَ إِلَى اَلْقِبْلَةِ، يَدْعُو، ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ، جَهَرَ فِيهِمَا بِالْقِرَاءَةِ.

(523) A priča o zakretanju ogrtača je u Sahihu u hadisu Abdullaha b. Zejda, radijallahu anhu, u njemu stoji: „Pa se okrenuo Kibli doveći, potom je klanjao dva rekata u kojima je učio naglas." [636]

وَلِلدَّارَقُطْنِيِّ مِنْ مُرْسَلِ أَبِي جَعْفَرٍ اَلْبَاقِرِ: وَحَوَّلَ رِدَاءَهُ؛ لِيَتَحَوَّلَ اَلْقَحْطُ.

---

[635] **Hasen.** Ebu Davud (1173), a vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Hibban (2860).
[636] **Sahih.** Buharija (1012), Muslim (894).

(524) Kod Darekutnija stoji u murselu Ebu Džafera el-Bakira: „Zaokrenuo je ogrtač (tj. desnu stranu na lijevu nadajući se) da bi se promijenila suša."[637]

Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, dova za kišu

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ اَلْمَسْجِدَ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ، وَالنَّبِيُّ ﷺ قَائِمٌ يَخْطُبُ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، هَلَكَتِ اَلْأَمْوَالُ، وَانْقَطَعَتِ اَلسُّبُلُ، فَادْعُ اَللَّهَ ؟ يُغِيثُنَا، فَرَفَعَ يَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ أَغِثْنَا، اَللَّهُمَّ أَغِثْنَا...)). فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ، وَفِيهِ اَلدُّعَاءُ بِإِمْسَاكِهَا مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(525) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je čovjek ušao u mesdžid na dan džume, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je i držao hutbu, pa je rekao: „O, Allahov Poslaniče, propala je stoka i obustavljeno je kretaje po putevima, pa moli Allaha, azze ve dželle, da nam dadne kišu." Digao je ruke, potom rekao: **„Allahu moj, otkloni od nas nedaću spuštanjem kiše, Allahu moj, otkloni od nas nedaću spuštanjem kiše."** Pa je spomenuo hadis, a u njemu ima dovljenje da je zaustavi. Muttefekun alejhi.[638]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ عُمَرَ رضي الله عنه كَانَ إِذَا قَحِطُوا يَسْتَسْقِي بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ اَلْمُطَّلِبِ. وَقَالَ: اَللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَسْقِي إِلَيْكَ بِنَبِيِّنَا فَتَسْقِينَا، وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ نَبِيِّنَا فَاسْقِنَا، فَيُسْقَوْنَ رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ

(526) Prenosi se od njega da bi Omer, radijallahu anhu, kada bi im bila suša, tražio od 'Abbasa b. 'Abul-Muttaliba da dovi Allahu da im spusti kišu. I rekao bi: „Allahu moj, tražili smo od Tebe da nam spustiš kišu tražeći od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da nam dovi za kišu, pa si nam spušatao kišu. A sada tražimo od amidže našeg Vjerovjesnika, sallallahu

---

[637] **Sahih.** Darekutni (2/66), iako je hadis mursel, lanac prenosilaca mu je vjerodostojan, a spojenim ga bilježi Hakim (1/326) od Džabira, radijallahu anhu, i kaže: „Ovaj hadis je vjerodostojnog lanca prenosilaca, ali ga nisu zabilježili." Zehebi kaže: „Čudan, zanimljiv, vjerodostojan."

[638] **Sahih.** Buharija (1014), Muslim (897).

alejhi ve sellem, da dovi za kiši, pa nam spusti kišu. Pa bi im bila spuštena kiša. Prenosi Buharija. [639]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: أَصَابَنَا وَنَحْنُ مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ مَطَرٌ قَالَ: فَحَسَرَ ثَوْبَهُ، حَتَّى أَصَابَهُ مِنَ اَلْمَطَرِ، وَقَالَ: ((إِنَّهُ حَدِيثُ عَهْدٍ بِرَبِّهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(527) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Pogodila nas je dok smo bili sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kiša." Rekao je: „Pa je otkrio svoju odjeću[640] dok je nije skvasila kiša i rekao je: **'Ona je, doista, nedavno bila kod svoga Gospodara[641].'**" Prenosi Muslim. [642]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ إِذَا رَأَى اَلْمَطَرَ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ صَيِّبًا نَافِعًا)). أَخْرَجَاهُ.

(528) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi vidio kišu, rekao: **„Allahu moj, učini nam je obilnom i korisnom."** Prenose dvojica. [643]

وَعَنْ سَعْدٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ دَعَا فِي اَلِاسْتِسْقَاءِ: ((اَللَّهُمَّ جَلِّلْنَا سَحَابًا، كَثِيفًا، قَصِيفًا، دَلُوقًا، ضَحُوكًا، تُمْطِرُنَا مِنْهُ رَذَاذًا، قِطْقِطًا، سَجْلًا، يَا ذَا اَلْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ)). رَوَاهُ أَبُو عَوَانَةَ فِي "صَحِيحِهِ".

(529) Prenosi se od Sa'da, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio pri traženju kiše: **„Allahu naš, prekrij nas gustim oblakom, koji grmi, žestokim, koji sijeva, kojim ćeš nam dati kišu,**

---

[639] **Sahih.** Buharija (1010).
[640] Da bi njen veći dio bio natopljen kišom.
[641] To znači da je kiša milost Gospodara svjetova koja je nedavno stvorena, pa je htio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da ga dotakne njen bereket.
[642] **Sahih.** Muslim (898).
[643] **Sahih.** Buharija (1032) i nije ga zabilježio Muslim.

kišicu, pljusak, o Veličanstveni i Plemeniti." Prenosi Ebu Avane u svome Sahihu. [644]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((خَرَجَ سُلَيْمَانُ عَلَيْهِ اَلسَّلَامُ يَسْتَسْقِي، فَرَأَى نَمْلَةً مُسْتَلْقِيَةً عَلَى ظَهْرِهَا رَافِعَةً قَوَائِمَهَا إِلَى اَلسَّمَاءِ تَقُولُ: اَللَّهُمَّ إِنَّا خَلْقٌ مِنْ خَلْقِكَ، لَيْسَ بِنَا غِنًى عَنْ سُقْيَاكَ، فَقَالَ: ارْجِعُوا لَقَدْ سُقِيتُمْ بِدَعْوَةِ غَيْرِكُمْ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(530) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Izašao je Sulejman, alejhis-selam, da dovi za kišu, pa je vidio mrava kako ležeći na svojim leđima, dižući noge prema nebu dovi: 'Allahu moj, mi smo stvorenja od Tvojih stvorenja, nismo neovisni od toga da nas Ti napojiš.' Rekao je: 'Vratite se, napojeni ste dovom drugoga.'"** Prenosi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Hakim. [645]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اسْتَسْقَى فَأَشَارَ بِظَهْرِ كَفَّيْهِ إِلَى اَلسَّمَاءِ أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ

(531) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio za kišu, pa je okrenuo vanjsku stranu šaka prema nebu. Prenosi Muslim. [646]

---

[644] **Daif.** Ebu Avane (514).

[645] **Hasen.** Darekutni (2/66), Hakim (4731) i kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan." S njim se slaže i Zehebi s tim da u lancu prenosilaca postoji Muhammed b. Avn i njegov otac koji su, po nekim učenjacima, nepoznati. Buharija (1/1/197) nije ništa rekao za Muhammeda. Ahmed u „Ilelu" (2/211) kaže: „Poznat čovjek." Ibn Hibban ga spominje u „Sikatu" (7/411). Što se tiče njegovog oca, Buharija u „Tarihu kebiru" (4/1/16) kaže za njega: „Prenosi od Zuhrija mursel predanja." Ibn Hibban i njega spominje u „Sikatu" (7/281). Hadis ima i druge puteve kojima je došao, a zabilježili su ih: Tahavija u „Muškilu" (875), Hatib u „Tarihu" (12/65) i Ebu Šejh u „El-Azame" (1246).

[646] **Sahih.** Muslim (896).

POGLAVLJE O ODJEĆI

عَنْ أَبِي عَامِرٍ اَلْأَشْعَرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ اَلْحِرَ وَالْحَرِيرَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(532) Prenosi se od Ebu Amira el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Doista će u mom ummetu biti ljudi koji će dozvoljavati blud i svilu.**'" Prenosi Ebu Davud, a osnova mu je u Buhariji.[647]

وَعَنْ حُذَيْفَةَ ﷺ قَالَ: نَهَى اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ نَشْرَبَ فِي آنِيَةِ اَلذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَأَنْ نَأْكُلَ فِيهَا، وَعَنْ لُبْسِ اَلْحَرِيرِ وَالدِّيبَاجِ، وَأَنْ نَجْلِسَ عَلَيْهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(533) Prenosi se od Huzejfe, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da pijemo iz zlatnih i srebrenih posuda i da iz njih jedemo, da nosimo svilu i brokat i da na njima sjedimo." Prenosi Buharija.[648]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: نَهَى اَلنَّبِيُّ ﷺ عَنْ لُبْسِ اَلْحَرِيرِ إِلَّا مَوْضِعَ إِصْبَعَيْنِ، أَوْ ثَلَاثٍ، أَوْ أَرْبَعٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(534) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je nošenje svile, osim koliko je dva prsta, ili tri, ili četiri." Muttefekun alejhi, a verzija je Muslimova.[649]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ رَخَّصَ لِعَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ، وَالزُّبَيْرِ فِي قَمِيصِ اَلْحَرِيرِ، فِي سَفَرٍ، مِنْ حَكَّةٍ كَانَتْ بِهِمَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[647] **Sahih.** Ebu Davud (4039), Buharija (5590) mu'allekan. Vjerodostojnim su ga ocijenili: Buharija, Ibnul-Kajjim, Ibn Salah, El-Iraki, Ibn Hadžer, Ibn Abdil-Hadi i Ševkani.
[648] **Sahih.** Buharija (5837).
[649] **Sahih.** Buharija (5829), Muslim (2069).

(535) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao olakšicu Abdur-Rahmanu b. Avfu i Ez-Zubejru, radijallahu anhuma, u nošenju košulje od svile na putovanju zbog svrabeža koji su imali. Muttefekun alejhi.[650]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: كَسَانِي اَلنَّبِيُّ ﷺ حُلَّةً سِيَرَاءَ، فَخَرَجْتُ فِيهَا، فَرَأَيْتُ اَلْغَضَبَ فِي وَجْهِهِ، فَشَقَقْتُهَا بَيْنَ نِسَائِي. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

(536) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao mi je 'sijera' haljinku[651], pa sam izašao u njoj. Na njegovom licu primijetio sam srdžbu, pa sam je podijelio svojim ženama." Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija.[652]

وَعَنْ أَبِي مُوسَى ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أُحِلَّ اَلذَّهَبُ وَالْحَرِيرُ لِإِنَاثِ أُمَّتِي، وَحُرِّمَ عَلَى ذُكُورِهِمْ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(537) Prenosi se od Ebu Musaa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Dozvoljeni su zlato i svila ženama moga ummeta, a zabranjeni muškarcima."** Prenosi Ahmed, Nesai i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom.[653]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ يُحِبُّ إِذَا أَنْعَمَ عَلَى عَبْدٍ أَنْ يَرَى أَثَرَ نِعْمَتِهِ عَلَيْهِ)). رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ

---

[650] **Sahih.** Buharija (2919), Muslim (2076).

[651] To su omotač i ogrtač, ako su iste vrste, a kaže se i za odjeću opšivenu svilom, i za čistu svilu, a to je najbliže.

[652] **Sahih.** Buharija (5840), Muslim (2071).

[653] **Hasen.** Ahmed (4/394), Nesai (5138), Tirmizi (1720). Prenosioci ovog hadisa su povjerljivi. Među njima ima i onih koji prenose u Sahihu, ali lanac prenosilaca je prekinut jer Seid b. Ebi Hind ništa nije čuo od Ebu Musaa, radijallahu anhu, kao što kaže Darekutni, Hafiz i dr. Ovom hadisu svjedoče druga predanja koja su sva slaba. Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, kaže: „Ovi mnogobrojni putevi podižu slabost sa ovog hadisa."

(538) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Doista Allah voli kada podari neku blagodat Svome robu da vidi tragove Svoje blagodati na njemu."** Prenosi Bejheki.[654]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ لُبْسِ الْقَسِيِّ وَالْمُعَصْفَرِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(539) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nošenje "el-kasijja" i odjeće obojene šafranom crvene boje. Prenosi Muslim.[655]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَأَى عَلَيَّ اَلنَّبِيُّ ﷺ ثَوْبَيْنِ مُعَصْفَرَيْنِ، فَقَالَ: ((أُمُّكَ أَمَرَتْكَ بِهَذَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(540) Prenosi se od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je na meni dva dijela odjeće obojena šafranom, pa je rekao: '**Je li ti to tvoja majka naredila?**'" Prenosi Muslim.[656]

وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهَا أَخْرَجَتْ جُبَّةَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ مَكْفُوفَةَ اَلْجَيْبِ وَالْكُمَّيْنِ وَالْفَرْجَيْنِ، بِالدِّيبَاجِ . رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَأَصْلُهُ فِي "مُسْلِمٍ"، وَزَادَ:كَانَتْ عِنْدَ عَائِشَةَ حَتَّى قُبِضَتْ، فَقَبَضْتُهَا، وَكَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يَلْبَسُهَا، فَنَحْنُ نَغْسِلُهَا لِلْمَرْضَى نَسْتَشْفِي بِهَا.وَزَادَ اَلْبُخَارِيُّ فِي "اَلْأَدَبِ اَلْمُفْرَدِ".وَكَانَ يَلْبَسُهَا لِلْوَفْدِ وَالْجُمُعَةِ.

(541) Prenosi se od Esme b. Ebi Bekr, radijallahu anhuma, da je izvadila ogrtač Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čiji su džepovi, rukavi

---

[654] **Hasen.** Bejheki (3/271). Iako je lanac prenosilaca slab, hadis je dobar jer mu svjedoče druga predanja koja bilježe: Ahmed (8045), Ebu Davud (4063), Nesai (5224), Tirmizi (2819), Hakim (4/15), Bejheki u „Šuabu" (5/163). Tako da je hadis sa svim ovim predanjima hasen – dobar.

[655] **Sahih.** Muslim (2078).

[656] **Sahih.** Muslim (2077).

i otvori bili obrubljeni brokatom. Prenosi Ebu Davud [657], a osnova mu je u Muslimu [658], i dodaje: „Bio je kod Aiše dok nije umrla, pa sam ga ja dobila. A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je nosio, pa smo ga prali za bolesnike da se njime liječe." Buharija dodaje u "Edebul-mufredu": „Oblačio bi ga za (doček) delegacije ili za džumu." [659]

[657] **Sahih.** Ebu Davud (4054).
[658] **Sahih.** Muslim (2080).
[659] **Sahih.** Buharija u „Edebul-mufredu" (348).

Knjiga o dženazi

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَكْثِرُوا ذِكْرَ هَاذِمِ اَللَّذَّاتِ: اَلْمَوْتِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(542) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Mnogo spominjite rušitelja uživanja: smrt.'**" Prenose Tirmizi i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[660]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَتَمَنَّيَنَّ أَحَدُكُمُ اَلْمَوْتَ لِضُرٍّ يَنْزِلُ بِهِ، فَإِنْ كَانَ لَا بُدَّ مُتَمَنِّيًا فَلْيَقُلْ: اَللَّهُمَّ أَحْيِنِي مَا كَانَتِ اَلْحَيَاةُ خَيْرًا لِي، وَتَوَفَّنِي إِذَا كَانَتِ اَلْوَفَاةُ خَيْرًا لِي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(543) Prenosi se od Enesa, radijallahu anh, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Neka niko od vas ne poželi smrt zbog nevolje koja ga je zadesila, a ako mu je neizbježno da je poželi, neka kaže: -Allahu moj, poživi me dok je život bolji za mene, a usmrti me kada smrt bude bolja za mene.'**" Muttefekun alejhi.[661]

وَعَنْ بُرَيْدَةَ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلْمُؤْمِنُ يَمُوتُ بِعَرَقِ الْجَبِينِ)) رَوَاهُ اَلثَّلَاثَةُ. وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(544) Prenosi se od Burejde, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Vjernik umire sa znojem na čelu."** Prenose trojica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[662]

---

[660] **Sahih.** Tirmizi (2307), Nesai (1824), Ibn Madže (4258), Ibn Hibban (6/261), Hakim (4/357) i kaže da je hadis po uvjetima Muslima. S njim se slaže i Zehebi. Vjerodostojnim su ga još ocijenili: Ibn Hibban, Ibn Seken, Ibn Tahir, dok ga je osporio Darekutni i kaže za njega da je mursel. Hadisu svjedoče mnoga druga predanja.

[661] **Sahih.** Buharija (5671), Muslim (2680).

[662] **Sahih.** Tirmizi (982), Nesai (4/6), Ibn Madže (1452), Ahmed (22538). Hadis kod Nesaije je po uvjetima Buharije i Muslima, a ovom hadisu svjedoči još i hadis Ibn Mes'uda, radijallahu anhu. Sujuti je hadis ocijenio dobrim. Hakim kaže: „Vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima", i s njim se slaže Zehebi. Bejheki kaže: „Prenosioci kod Ahmeda su prenosioci Sahiha." Hejsemi kaže: „Prenosioci su povjerljivi i oni su prenosioci Sahiha."

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَقِّنُوا مَوْتَاكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَالْأَرْبَعَةُ.

(545) Prenosi se od Ebu Seida i Ebu Hurejre, radijallahu anhuma, da su rekli: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Podstičite svoje umrle na la ilahe illellah.'**" Prenosi Muslim i četverica. [663]

وَعَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((اقْرَؤُوا عَلَى مَوْتَاكُمْ يس)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(546) Prenosi se od Ma'kila b. Jesara radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Učite vašima koji su na samrti Jasin."** Prenosi Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [664]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَلَى أَبِي سَلَمَةَ رضي الله عنه وَقَدْ شُقَّ بَصَرُهُ فَأَغْمَضَهُ، ثُمَّ قَالَ: ((إِنَّ اَلرُّوحَ إِذَا قُبِضَ، اتَّبَعَهُ الْبَصَرُ)). فَضَجَّ نَاسٌ مِنْ أَهْلِهِ، فَقَالَ: ((لَا تَدْعُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ إِلَّا بِخَيْرٍ. فَإِنَّ اَلْمَلَائِكَةَ تُؤَمِّنُ عَلَى مَا تَقُولُونَ)). ثُمَّ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِأَبِي سَلَمَةَ، وَارْفَعْ دَرَجَتَهُ فِي اَلْمَهْدِيِّينَ، وَافْسِحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ، وَنَوِّرْ لَهُ فِيهِ، وَاخْلُفْهُ فِي عَقِبِهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(547) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod Ebu Seleme, radijallahu anhu, a pogled mu je već bio ukočen, pa mu je sklopio oči, a potom rekao: **'Doista kada se duša uzme, prati je pogled.'** Zaplakali su neki ljudi iz njegove porodice, pa je rekao: **'Dovite za sebe samo dobro, jer doista meleki aminaju na to što kažete'**, potom je rekao: **'Allahu, oprosti Ebu Selemi, i podigni mu stepen među upućenima, i proširi mu u kaburu, i**

---

[663] **Sahih.** Muslim (916), Ebu Davud (3117), Nesai (4/5), Tirmizi (976), Ibn Madže (1445).

[664] **Daîf.** Ahmed (19790), Ebu Davud (3121), Nesai u „Kubra" (6/265), Ibn Madže (1448), Ibn Hibban (3002), Hakim (1/753), Bejheki (3/383), Ibn Ebi Šejbe (2/445). Hakim kaže: „Hadis zaustavlja Jahja b. Seid." Nevevi u „Ezkaru" kaže: „Lanac prenosilaca je slab." Ibn Hadžer kaže: „Ibnul-Kattan ga smatra poremećenim i mevkufom i slabim zbog Ebu Osmana i njegovog oca koji su nepoznati, a nalaze se u lancu prenosilaca." Darekutni je rekao: „Ovaj hadis je slabog lanca prenosilaca, nepoznatog teksta i ništa vjerodostojno ne spominje se u ovom poglavlju."

osvijetli mu u njemu i budi mu nasljednik u potomstvu.'" Prenosi Muslim.[665]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ حِينَ تُوُفِّيَ سُجِّيَ بِبُرْدٍ حِبَرَةٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(548) Prenosi se od 'Aiše, radijallahu anha, da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je preselio bio umotan u Hibersku odjeću. Muttefekun 'alejhi.[666]

وَعَنْهَا أَنَّ أَبَا بَكْرٍ اَلصِّدِّيقَ رضي الله عنه قَبَّلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ بَعْدَ مَوْتِهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(549) Prenosi se od nje, radijallahu anha, da je Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, poljubio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, poslije njegove smrti. Prenosi Buharija.[667]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((نَفْسُ اَلْمُؤْمِنِ مُعَلَّقَةٌ بِدَيْنِهِ، حَتَّى يُقْضَى عَنْهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

(550) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Vjernikova duša je vezana za njegov dug sve dok se ne vrati."** Prenose Ahmed i Tirmizi, koji ga ocjenjuje dobrim.[668]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي اَلَّذِي سَقَطَ عَنْ رَاحِلَتِهِ فَمَاتَ: ((اغْسِلُوهُ بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَكَفِّنُوهُ فِي ثَوْبَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(551) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za onoga koji je pao sa jahalice pa umro:

---

[665] **Sahih.** Muslim (920).
[666] **Sahih.** Buharija (5814), Muslim (942).
[667] **Sahih.** Buharija (1184).
[668] **Sahih.** Ahmed (10221), Tirmizi (1079), Ibn Madže (2415), Ebu Ja'la (10/418). Tirmizi kaže: „Hadis je hasen –dobar." Međutim, hadisu svjedoče druga predanja koja se prenose od četverice ashaba tako da je hadis sahih –vjerodostojan. Vjerodostojnim su ga ocijenili Hakim, i s njim se složio Zehebi, Ibn Hibban i Ebu Nu'ajm.

„Operite ga vodom i lotosom i umotajte ga u dva ćefina." Muttefekun alejhi. [669]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَمَّا أَرَادُوا غَسْلَ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالُوا: وَاَللَّهُ مَا نَدْرِي، نُجَرِّدُ رَسُولَ اَللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَمَا نُجَرِّدُ مَوْتَانَا، أَمْ لَا؟ ... اَلْحَدِيثَ، رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ.

(552) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Kada su htjeli da okupaju Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, rekli su: 'Allaha nam, ne znamo da li da skidamo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, onako kako skidamo naše mrtve ili ne?!'" Do kraja hadisa. Prenose Ahmed i Ebu Davud. [670]

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيْنَا اَلنَّبِيُّ ﷺ وَنَحْنُ نُغَسِّلُ ابْنَتَهُ، فَقَالَ: ((اغْسِلْنَهَا ثَلَاثًا، أَوْ خَمْسًا، أَوْ أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ، إِنْ رَأَيْتُنَّ ذَلِكَ، بِمَاءٍ وَسِدْرٍ، وَاجْعَلْنَ فِي الْآخِرَةِ كَافُورًا، أَوْ شَيْئًا مِنْ كَافُورٍ)). فَلَمَّا فَرَغْنَا آذَنَّاهُ، فَأَلْقَى إِلَيْنَا حِقْوَهُ.فَقَالَ: ((أَشْعِرْنَهَا إِيَّاهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: ((ابْدَأْنَ بِمَيَامِنِهَا وَمَوَاضِعِ اَلْوُضُوءِ مِنْهَا)). وَفِي لَفْظٍ لِلْبُخَارِيِّ: فَضَفَّرْنَا شَعْرَهَا ثَلَاثَةَ قُرُونٍ، فَأَلْقَيْنَاهُ خَلْفَهَا.

(553) Prenosi se od Ummu Atijje, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod nas dok smo kupale njegovu kćerku. Rekao je: **'Operite je triput, ili pet puta, ili više od toga, ako mislite da je potrebno, vodom i lotosom, a na zadnjem sapiranju stavite kamfor, ili nešto od kamfora.'** Kada smo završile, obavijestile smo ga, pa nam je dobacio svoj pojasni ogrtač i rekao: **'Umotajte je u njega.'**" Muttefekun alejhi [671], a stoji u jednom od rivajeta: **'Počinjite sa njene desne strane i mjesta abdesta'** [672], a u verziji kod Buharije stoji: "Pa smo isplele njenu kosu u tri pletenice[673] i zabacile je iza nje." [674]

---

[669] **Sahih.** Buharija (1265), Muslim (1206).

[670] **Sahih.** Ahmed (6/276), Ebu Davud (3141), Ibnul-Džarud (1362), Hakim i kaže: „Hadis je vjerodostojan po uvjetima Muslima." Vjerodostojnim su ga ocijenili Hakim i Zehebi. Ibn Abdil-Hadi je rekao: „Prenosioci su povjerljivi, a od njih je i Ibn Ishak koji je pouzdan imam." Hadisu svjedoče druga predanja.

[671] **Sahih.** Buharija (1253), Muslim (939).

[672] **Sahih.** Buharija (167), Muslim (939) (42, 43).

[673] Napravile su pletenice sa dvije strane i treću sa čela.

[674] **Sahih.** Buharija (1263).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُفِّنَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي ثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ بِيضٍ سَحُولِيَّةٍ مِنْ كُرْسُفٍ، لَيْسَ فِيهَا قَمِيصٌ وَلَا عِمَامَةٌ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(554) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je umotan u tri bijela sehulijska ćefina od pamuka, nije među njima bilo ni košulje, ni turbana." Muttefekun alejhi. [675]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ:لَمَّا تُوُفِّيَ عَبْدُ اَللَّهِ بْنِ أُبَيٍّ جَاءَ اِبْنُهُ إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ. فَقَالَ: أَعْطِنِي قَمِيصَكَ أُكَفِّنْهُ فِيهِ، فَأَعْطَاهُ إِيَّاهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

(555) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada je umro Abdullah b. Ubejj, došao je njegov sin Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Daj mi svoju košulju da ga njome zamotam', pa mu je dao." Muttefekun alejhi. [676]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((الْبَسُوا مِنْ ثِيَابِكُمُ الْبَيَاضَ، فَإِنَّهَا مِنْ خَيْرِ ثِيَابِكُمْ، وَكَفِّنُوا فِيهَا مَوْتَاكُمْ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(556) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nosite odjeću bijele boje, jer je to od najbolje vaše odjeće, i umotavajte mrtve u njih (u bijele ćefine)."** Prenose peterica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi. [677]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا كَفَّنَ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ فَلْيُحْسِنْ كَفَنَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(557) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: **„Kada neki od vas zamotava u ćefine svoga brata, neka to lijepo uradi."** Prenosi Muslim. [678]

---

[675] **Sahih.** Buharija (1274), Muslim (941).
[676] **Sahih.** Buharija (1269), Muslim (2400).
[677] **Sahih.** Ahmed (3027), Ebu Davud (4061), Tirmizi (994), Ibn Madže (3566).
[678] **Sahih.** Muslim (943).

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يَجْمَعُ بَيْنَ اَلرَّجُلَيْنِ مِنْ قَتْلَى أُحُدٍ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، ثُمَّ يَقُولُ: ((أَيُّهُمْ أَكْثَرُ أَخْذًا لِلْقُرْآنِ؟)). فَيُقَدِّمُهُ فِي اَللَّحْدِ، وَلَمْ يُغَسَّلُوا، وَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِمْ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(558) Prenosi se također od njega da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zajedno stavljao dva čovjeka, koji su poginuli na Uhudu, u jednu haljinku, a potom bi pitao: **„Koji je od njih više znao Kur'ana?“**, pa bi ga prvog stavio u lahd, a nisu bili ogasuljeni , niti im je klanjana dženaza. Prenosi Buharija. [679]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ((لَا تُغَالُوا فِي اَلْكَفَنِ، فَإِنَّهُ يُسْلَبُ سَرِيعًا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

(559) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Nemojte pretjerivati u ćefinima, jer će biti brzo oduzete.'**" Prenosi Ebu Davud. [680]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا: ((لَوْ مُتِّ قَبْلِي فَغَسَّلْتُكِ))... اَلْحَدِيثَ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(560) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ako bi umrla prije mene ogasulio bih te ...“** Hadis. Prenose Ahmed i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [681]

وَعَنْ أَسْمَاءَ بِنْتِ عُمَيْسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ فَاطِمَةَ عَلَيْهَا اَلسَّلَامُ أَوْصَتْ أَنْ يُغَسِّلَهَا عَلِيٌّ رَضِيَ اَللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ.

---

[679] **Sahih.** Buharija (1343).

[680] **Daif.** Ebu Davud (3154). Hafiz kaže u „Telhisu“: „Bilježi ga Ebu Davud i u lancu prenosilaca nalazi se Amr b. Hašim el-Džunbi oko kojeg se razilaze. U njemu je i prekid izmedu Ša'bija i Alije b. Ebi Taliba, jer Darekutni kaže: 'Doista, on od Alije nije čuo osim jedan hadis.'" Dobrim su ga ocijenili Munziri i Nevevi.

[681] **Sahih.** Ahmed (6/228), Ibn Madže (1465), Ibn Hibban (14/551), Darimi (1/51), Darekutni (2/74), Bejheki (3/396).

(561) Prenosi se od Esme b. Umejs, radijallahu anha, da je Fatima, radijallahu anha, oporučila da je ogasuli Alija, radijallahu anhu. Prenosi Darekutni. [682]

وَعَنْ بُرَيْدَةَ ﷺ فِي قِصَّةِ الْغَامِدِيَّةِ اَلَّتِي أَمَرَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِرَجْمِهَا فِي اَلزِّنَا قَالَ:ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَصُلِّيَ عَلَيْهَا وَدُفِنَتْ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(562) Prenosi se od Burejde, radijallahu anhu, u priči o Gamidijki za koju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se kamenuje zbog bluda, da je rekao: „Potom nam je naredio, pa joj se klanjala dženaza i bila je ukopana." Prenosi Muslim. [683]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أُتِيَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِرَجُلٍ قَتَلَ نَفْسَهُ بِمَشَاقِصَ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(563) Prenosi se od Džabira b. Semure, radijallahu anhuma, da je rekao: „Došli su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa čovjekom koji se ubio strijelom, i nije mu klanjao (dženazu)." Prenosi Muslim. [684]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ فِي قِصَّةِ اَلْمَرْأَةِ اَلَّتِي كَانَتْ تَقُمُّ اَلْمَسْجِدَ قَالَ: فَسَأَلَ عَنْهَا اَلنَّبِيُّ ﷺ فَقَالُوا: مَاتَتْ، فَقَالَ: ((أَفَلَا كُنْتُمْ آذَنْتُمُونِي ؟)) فَكَأَنَّهُمْ صَغَّرُوا أَمْرَهَا فَقَالَ: ((دُلُّونِي عَلَى قَبْرِهَا)). فَدَلُّوهُ، فَصَلَّى عَلَيْهَا . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَزَادَ مُسْلِمٌ، ثُمَّ قَالَ: ((إِنَّ هَذِهِ اَلْقُبُورَمَمْلُوءَةٌ ظُلْمَةً عَلَى أَهْلِهَا، وَإِنَّ اَللَّهَ يُنَوِّرُهَا لَهُمْ بِصَلَاتِي عَلَيْهِمْ)).

[682] **Hasen.** Darekutni (2/79). Hafiz kaže u „Telhisu": „Bejheki ga bilježi na drugi način i lanac prenosilaca mu je dobar." Njime su dokazivali Ahmed i Ibnul-Munzir. Prenosioci su mu povjerljivi i poznati. Ibn Hadžer ga je ocijenio dobrim.
[683] **Sahih.** Muslim (1695).
[684] **Sahih.** Muslim (978).

(564) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu – u priči o ženi koja je čistila mesdžid – pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao o njoj, pa su rekli: „Umrla je." Rekao je: **„Zašto me niste obavijestili?"** Rekao je (Ebu Hurejre): „Oni kao da su omalovažili njenu smrt." Pa je rekao: **„Pokažite mi njen grob."** Pokazali su mu, pa joj je klanjao dženazu. Muttefekun alejhi [685], a Muslim dodaje: „Potom je rekao: '**Doista su ovi grobovi puni mraka za svoje stanovnike, a Allah im ih doista prosvijetli mojim dženaza namazom za njih.**'"

وَعَنْ حُذَيْفَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَنْهَى عَنِ اَلنَّعْيِ رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

(565) Prenosi se od Huzejfe, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao oglašavanje popraćeno naricanjem povodom smrti. Prenose Ahmed i Tirmizi i ocjenjuje ga hasenom.. [686]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَعَى اَلنَّجَاشِيَّ فِي اَلْيَوْمِ اَلَّذِي مَاتَ فِيهِ، وَخَرَجَ بِهِمْ مِنَ الْمُصَلَّى، فَصَفَّ بِهِمْ، وَكَبَّرَ عَلَيْهِ أَرْبَعًا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(566) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio o smrti Nedžašija na dan kada je umro i da je izašao sa njima na musallu, pa ih poredao u saffove i donio četiri tekbira. Muttefekun alejhi. [687]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: سَمِعْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ((مَا مِنْ رَجُلٍ مُسْلِمٍ يَمُوتُ، فَيَقُومُ عَلَى جَنَازَتِهِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا، لَا يُشْرِكُونَ بِاَللَّهِ شَيْئًا، إِلَّا شَفَّعَهُمْ اَللَّهُ فِيهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

---

[685] **Sahih.** Buharija (458), Muslim (456).

[686] **Hasen.** Ahmed (22945), Tirmizi (986). Hafiz je hadis ocijenio dobrim u „Fethu". U ovom hadisu je stroga zabrana oglašavanja smrti jer to su činili pagani u predislamsko doba. Kada bi umro jedan od uglednih ljudi kod njih, oni bi poslali konjanika da poziva po plemenima i oglašava smrt umrlog.

[687] **Sahih.** Buharija (1245), Muslim (951). Ovaj hadis je dokaz poželjnosti obavještavanja rodbine umrlog o njegovoj smrti kako bi prisusutvovali njegovoj dženazi i ukopu i ne potpada pod prethodnu zabranu oglašavanja.

(567) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma: „Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Nema čovjeka muslimana da umre, pa da mu na dženazu dođe četrdeset ljudi koji Allahu ne čine širk, a da Allah neće primiti njihovo zagovaranje.**'" Prenosi Muslim.[688]

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ﷺ قَالَ: صَلَّيْتُ وَرَاءَ اَلنَّبِيِّ ﷺ عَلَى امْرَأَةٍ مَاتَتْ فِي نِفَاسِهَا، فَقَامَ وَسْطَهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(568) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjao sam dženazu iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, ženi koja je umrla u nifasu, pa je stao prema njenoj sredini[689]." Muttefekun alejhi.[690]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: وَاَللَّهِ لَقَدْ صَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَلَى اِبْنَيْ بَيْضَاءَ فِي اَلْمَسْجِدِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(569) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Tako mi Allaha, klanjao je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, dženazu dvojici sinova Bejdae [691] u mesdžidu." Prenosi Muslim.[692]

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى ﷺ قَالَ: كَانَ زَيْدُ بْنُ أَرْقَمَ يُكَبِّرُ عَلَى جَنَائِزِنَا أَرْبَعًا، وَإِنَّهُ كَبَّرَ عَلَى جَنَازَةٍ خَمْسًا، فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُكَبِّرُهَا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَالْأَرْبَعَةُ.

(570) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Ebi Lejle, radijallahu anhu, da je rekao: „Zejd b. Erkam bi na našim dženazama donosio tekbire četiri puta, a jednom je donio pet tekbira na dženazi. Pitao sam ga, pa mi je rekao:

---

[688] **Sahih.** Muslim (948).
[689] Tj. stao je nasuprot njenog srednjeg dijela.
[690] **Sahih.** Buharija (332), Muslim (964).
[691] Oni su Sehl i Suhejl, sinovi Vehba b. Rebi'e. Majka im je Da'd bint Džahdem iz plemena Fihr, a imala je nadimak Bejda'u.
[692] **Sahih.** Muslim (973).

'Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi donosio pet tekbira.'" Prenose Muslim i četverica.[693]

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه أَنَّهُ كَبَّرَ عَلَى سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ سِتًّا، وَقَالَ: إِنَّهُ بَدْرِيٌّ . رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ مَنْصُور. وَأَصْلُهُ فِي "اَلْبُخَارِيِّ".

(571) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je donio šest tekbira za Sehla b. Hunejfa, radijallahu anhu, i rekao je: „On je učesnik Bedra." Prenosi Seid b. Mensur, a osnova mu je u Buhariji.[694]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ:كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُكَبِّرُ عَلَى جَنَائِزِنَا أَرْبَعًا وَيَقْرَأُ بِفَاتِحَةِ اَلْكِتَابِ فِي اَلتَّكْبِيرَةِ اَلْأُولَى. رَوَاهُ اَلشَّافِعِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(572) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, donosio bi četiri tekbira na našim dženazama, i učio bi Fatihu na prvom tekbiru." Prenosi Šafija sa daif senedom.[695]

وَعَنْ طَلْحَةَ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَوْفٍ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّيْتُ خَلْفَ ابْنِ عَبَّاسٍ عَلَى جَنَازَةٍ، فَقَرَأَ فَاتِحَةَ الْكِتَابِ فَقَالَ: "لِتَعْلَمُوا أَنَّهَا سُنَّةٌ". رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(573) Prenosi se od Talhe b. Abdullaha b. Avfa, radijallahu anhu, da je rekao: „Klanjao sam dženazu iza Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, pa je učio Fatihu. Rekao je: 'Da znate da je ona sunnet.'" Prenosi Buharija.[696]

---

[693] **Sahih.** Muslim (957), Ebu Davud (31979, Tirmizi (1023), Nesai (1982), Ibn Madže (1505).

[694] **Sahih.** Buharija (4004). Seid b. Mensur prenosi putem Hakema b. Utejbe da je rekao: „Znali su donositi na učesnike Bedra pet, šest i sedam tekbira." Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, u svome vrijednom djelu „Ahkamul-dženaiz ve bide'uha" kaže: „Što se tiče šest i sedam tekbira, postoje predaje koje su mevkuf, ali imaju stepen merfu'u hadisa, jer pojedini stari ashabi su to činili pred velikim skupom ashaba i niko im se nije suprotstavljao."

[695] **Daif.** Šafija (2/358). U lancu prenosilaca nalazi se Ibrahim b. Ebi Jahja el-Eslemi koji je metruk.

[696] **Sahih.** Buharija (1335).

وَعَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: صَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَلَى جَنَازَةٍ، فَحَفِظْتُ مِنْ دُعَائِهِ: ((اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، وَارْحَمْهُ وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَكْرِمْ نُزُلَهُ، وَوَسِّعْ مُدْخَلَهُ، وَاغْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنْ اَلْخَطَايَا كَمَا نَقَّيْتَ اَلثَّوْبَ اَلْأَبْيَضَ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَأَدْخِلْهُ اَلْجَنَّةَ، وَقِهِ فِتْنَةَ اَلْقَبْرِ وَعَذَابَ اَلنَّارِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(574) Prenosi se od Avfa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je dženazu, pa sam zapamtio od njegove dove: '**Allahu moj, oprosti mu, smiluj mu se, sačuvaj ga, oprosti mu, i počasti ga u prijemu, i učini mu kabur prostranim, i operi ga vodom, snijegom i gradom, i očisti ga od grijeha onako kako se bijela odjeća čisti od prljavštine, i zamijeni mu njegovu kuću boljom kućom, i ukućane boljim ukućanima, i uvedi ga u Džennet i sačuvaj ga iskušenja u grobu i kazne u Vatri.**'" Prenosi Muslim.[697]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى عَلَى جَنَازَةٍ يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا، وَمَيِّتِنَا، وَشَاهِدِنَا، وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا، وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرِنَا، وَأُنْثَانَا، اَللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى اَلْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى اَلْإِيمَانِ، اَللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ، وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَالْأَرْبَعَةُ.

(575) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi klanjao dženazu, govorio bi: '**Allahu, oprosti našim živima i mrtvima, prisutnima i odsutnima, starim i mladim, muškarcima i ženama. Allahu, koga poživiš od nas, poživi ga u islamu, a koga od nas usmrtiš, usmrti ga u imanu. Allahu moj, nemoj nam zabraniti za njega (tj. pripremanja, klanjanja i ukopavanja) nagradu, niti nas u zabludu odvesti poslije njega.**'" Prenosi Muslim i četverica.[698]

---

[697] **Sahih.** Muslim (963).
[698] **Sahih.** Ebu Davud (3201), Tirmizi (1024), Nesai (1986), Ibn Madže (1498), i ne bilježi ga Muslim.

وَعَنْهُ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا صَلَّيْتُمْ عَلَى اَلْمَيِّتِ فَأَخْلِصُوا لَهُ اَلدُّعَاءَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(576) Prenosi se od njega da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada mrtvom klanjate dženazu, posvetite mu dovu."** Prenosi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[699]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((أَسْرِعُوا بِالْجَنَازَةِ، فَإِنْ تَكُ صَالِحَةً فَخَيْرٌ تُقَدِّمُونَهَا إِلَيْهِ، وَإِنْ تَكُ سِوَى ذَلِكَ فَشَرٌّ تَضَعُونَهُ عَنْ رِقَابِكُمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(577) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Požurite sa dženazom. Ako bude dobra, u dobro je dajete, a ako bude nešto drugo, onda skidate zlo sa svojih vratova."** Muttefekun alejhi.[700]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ شَهِدَ اَلْجِنَازَةَ حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهَا فَلَهُ قِيرَاطٌ، وَمَنْ شَهِدَهَا حَتَّى تُدْفَنَ فَلَهُ قِيرَاطَانِ)). قِيلَ: وَمَا اَلْقِيرَاطَانِ؟ قَالَ: ((مِثْلُ اَلْجَبَلَيْنِ اَلْعَظِيمَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ: ((حَتَّى تُوضَعَ فِي اَللَّحْدِ)).

(578) Prenosi se od njega da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko prisustvuje dženazi dok se klanja, pripada mu jedan kirat, a ko joj prisustvuje dok se ukopa (mrtvac), njemu pripadaju dva kirata.'** Pitali su: 'A šta su dva kirata?' Rekao je: '**Kao dvije velike planine.**'" Muttefekun alejhi, a kod Muslima stoji: **„Dok se ne spusti u lahd."** [701]

وَلِلْبُخَارِيِّ: ((مَنْ تَبِعَ جَنَازَةَ مُسْلِمٍ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، وَكَانَ مَعَهُ حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهَا وَيُفْرَغَ مِنْ دَفْنِهَا فَإِنَّهُ يَرْجِعُ بِقِيرَاطَيْنِ، كُلُّ قِيرَاطٍ مِثْلُ أُحُدٍ)).

---

[699] **Hasen.** Ebu Davud (3199), Ibn Madže (1497), Bejheki (4/40), Ibn Hibban (7/326).
[700] **Sahih.** Buharija (1315), Muslim (944).
[701] **Sahih.** Buharija (1325), Muslim (945).

A kod Buharije stoji: **„Ko slijedi dženazu muslimana, vjerujući i radi Allaha, i bude sa njim dok se klanja i završi sa ukopom, vratit će se sa dva kirata, svaki kirat kao brdo Uhud."** [702]

وَعَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ ﵁ أَنَّهُ رَأَى اَلنَّبِيَّ ﷺ وَأَبَا بَكْرٍ وَعُمَرَ، يَمْشُونَ أَمَامَ الْجَنَازَةِ – رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ، وَأَعَلَّهُ النَّسَائِيُّ وَطَائِفَةٌ بِالْإِرْسَالِ.

(579) Prenosi se od Salima, od njegovog oca, radijallahu anhuma, da je vidio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekra i Omera, radijallahu anhuma, da hodaju ispred dženaze. Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a Nesai i dio njih ga je ocijenio murselom. [703]

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: نُهِينَا عَنِ اتِّبَاعِ الْجَنَائِزِ، وَلَمْ يُعْزَمْ عَلَيْنَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(580) Prenosi se od Ummu Atijje, radijallahu anha, da je rekla: „Bilo nam je zabranjeno praćenje dženaze, ali nam nije bilo strogo zabranjeno." Muttefekun alejhi. [704]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا رَأَيْتُمُ الْجَنَازَةَ فَقُومُوا، فَمَنْ تَبِعَهَا فَلَا يَجْلِسْ حَتَّى تُوضَعَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[702] **Sahih.** Buharija (47).

[703] **Hasen.** Ahmed 84525), Ebu Davud (3179), Tirmizi (1007), Nesai (1944), Ibn Madže (1482), Ibn Hibban (766), Ibn Ebi Šejbe (2/476), Darekutni (2/70), Bejheki (4/3) putem Sufjana b. Ujejne od Zuhrija od Salima od njegovog oca. Ahmed je rekao: „Uistinu, ovaj hadis od Zuhrija je mursel, a hadis Ibn Ujejne je greška." Tirmizi je rekao: „Učenjaci hadisa vide ispravnijim da je ovaj hadis mursel." Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Skupina povjerljivih učenjaka složna je da se ovaj hadis prenosi merfu'u predajom. Od tih učenjaka su i: Sufjan b. Ujejne, Mensur b. El-Mu'temir, Zijad b. Sa'd, Bekr b. Vail, Ukajl b. Halid. Svi oni tvrde da se radi o merfu'u predaji i svi lanci prenosilaca do njih su vjerodostojni."

[704] **Sahih.** Buharija (1278), Muslim (938).

(581) Prenosi se od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada vidite dženazu, ustanite, a ko je slijedi, neka ne sjeda dok se ne spusti."** Muttefekun alejhi. [705]

وَعَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، أَنَّ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ يَزِيدَ ﷺ أَدْخَلَ الْمَيِّتَ مِنْ قِبَلِ رِجْلَيِ الْقَبْرِ، وَقَالَ: هَذَا مِنَ السُّنَّةِ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ.

(582) Prenosi se od Ebu Ishaka da je Abdullah b. Jezid, radijallahu anhu, spustio mrtvaca u kabur sa strane, gdje dođu noge u kaburu, i da je rekao: „Ovo je od sunneta." Prenosi Ebu Davud. [706]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا وَضَعْتُمْ مَوْتَاكُمْ فِي الْقُبُورِ، فَقُولُوا: بِسْمِ اللَّهِ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ، وَأَعَلَّهُ الدَّارَقُطْنِيُّ بِالْوَقْفِ.

(583) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada stavljate vaše mrtve u kabure, recite: 'Sa Allahovim imenom i po milletu Allahovog Poslanika.'"** Prenose ga Ahmed, Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a Darekutni smatra da je mevkuf. [707]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((كَسْرُ عَظْمِ الْمَيِّتِ كَكَسْرِهِ حَيًّا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ.

---

[705] **Sahih.** Buharija (1310), Muslim (959).

[706] **Sahih.** Ebu Davud (3211). Bejheki je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan." Hafiz je rekao: „Prenosioci su povjerljivi." Ševkani je rekao: „Prenosioci u lancu ovog hadisa su prenosioci Sahiha."

[707] **Sahih.** Ahmed (4797), Ebu Davud (3213), Nesai u „Kubra" (6/191), Ibn Hibban (7/375), Hakim (1/520), Ibn Ebi Šejbe (3/19), Ibn Sunni (584). Hakim je rekao: „Hadis je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima." Ibn Mulekkin preferira merfu'u predaju.

(584) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Lomljenje kosti mrtvacu je kao njeno lomljenje živom."** Prenosi Ebu Davud sa senedom koji je po šartima Muslima. [708]

وَزَادَ ابْنُ مَاجَهْ مِنْ حَدِيثِ أُمِّ سَلَمَةَ: ((فِي الْإِثْمِ)).

A dodaje Ibn Madže u hadisu Ummu Seleme, radijallahu anha: **„Po grijehu."** [709]

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ﷺ قَالَ: أَلْحَدُوا لِي لَحْدًا، وَانْصِبُوا عَلَى اللَّبِنِ نُصْبًا، كَمَا صُنِعَ بِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ. رَوَاهُ مُسْلِم.

(585) Prenosi se od Sa'da b. Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, da je rekao: „Napravite mi lahd i stavite na mene cigle, onako kako je bilo učinjeno sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem." Prenosi Muslim. [710]

وَلِلْبَيْهَقِيِّ عَنْ جَابِرٍ ﷺ نَحْوُهُ، وَزَادَ: وَرُفِعَ قَبْرُهُ عَنِ الْأَرْضِ قَدْرَ شِبْرٍ. وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّان.

(586) Bejheki prenosi od Džabira, radijallahu anhu, slično tome i dodaje: „I bio je podignut njegov mezar od zemlje za veličinu pedlja." Sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [711]

وَلِمُسْلِمٍ عَنْهُ ﷺ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يُجَصَّصَ الْقَبْرُ، وَأَنْ يُقْعَدَ عَلَيْهِ، وَأَنْ يُبْنَى عَلَيْهِ

---

[708] **Sahih.** Ebu Davud (3207), Ahmed (23787), Bejheki (4/58), Darekutni (3/188).

[709] **Daif.** Ibn Madže (1617). Slabim su ga ocijenili Ahmed i Nesai, i to je od komentara nekog od prenosilaca, a ne od hadisa.

[710] **Sahih.** Muslim (966).

[711] **Mursel.** Bejheki (3/407), Ibn Hibban (8/218). Hadis je mursel zbog razilaženja Fudajla b. Sulejmana en-Nemrija sa prenosiocem koji je povjerljiviji od njega. Ebu Davud u „Merasilu" bilježi predanje koje svjedoči ovome i koje je također mursel.

(587) Muslim od njega, radijallahu anhu, prenosi: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se grob zagipsa, da se na njemu sjedi i da se na njemu gradi." [712]

وَعَنْ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ ﵁ أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ صَلَّى عَلَى عُثْمَانَ بْنِ مَظْعُونٍ τ، وَأَتَى الْقَبْرَ، فَحَثَى عَلَيْهِ ثَلَاثَ حَثَيَاتٍ، وَهُوَ قَائِمٌ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيّ.

(588) Prenosi se od Amira b. Rebi'e, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženazu Osmanu b. Maz'unu, radijallahu anhu, došao do groba i posuo na njega tri šake prašine ili zemlje stojeći. Prenosi Darekutni. [713]

وَعَنْ عُثْمَانَ ﵁ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا فَرَغَ مِنْ دَفْنِ الْمَيِّتِ وَقَفَ عَلَيْهِ وَقَالَ: ((اِسْتَغْفِرُوا لِأَخِيكُمْ وَسَلُوا لَهُ التَّثْبِيتَ، فَإِنَّهُ الْآنَ يُسْأَلُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ الْحَاكِم.

(589) Prenosi se od Osmana, radijallahu anhu, da je rekao: „Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, završio sa ukopavanjem umrlog, stao bi iznad njega i rekao: '**Tražite oprosta za vašeg brata i tražite za njega da bude učvršćen, doista se on sada ispituje.**'" Prenosi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Hakim. [714]

---

[712] **Sahih.** Muslim (970).

[713] **Hasen.** Darekutni (2/76). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Bilježe ga Bezzar i Darekutni od Amira b. Rebi'e. Bejheki kaže: 'Svjedoči mu hadis Džafera od njegovog oca, koji je mursel.'" Bilježi ga i Šafija od Ibrahima b. Muhammeda od Džafera. Bilježi ga Ebu Davud u „Merasilu" putem Ebul-Munzira, a Ebu Hatim kaže: „Ebul-Munzir je nepoznat." Hafiz kaže: „Lanac prenosilaca izgleda kao vjerodostojan." Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Ebi Davud, Ševkani i Siddik Hasan Han.

[714] **Sahih.** Ebu Davud (3221), Hakim (1/370) i kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan", i s njim se slaže Zehebi. Nevevi kaže: „Lanac prenosilaca je dobar." Siddik Hasan Han kaže: „Bilježi ga Ebu Davud i Bejheki s dobrim lancem prenosilaca."

وَعَنْ ضَمْرَةَ بْنِ حَبِيبٍ أَحَدِ التَّابِعِينَ قَالَ: كَانُوا يَسْتَحِبُّونَ إِذَا سُوِّيَ عَلَى الْمَيِّتِ قَبْرُهُ، وَانْصَرَفَ اَلنَّاسُ عَنْهُ، أَنْ يُقَالَ عِنْدَ قَبْرِهِ: يَا فُلَانُ! قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ. ثَلَاثُ مَرَّاتٍ، يَا فُلَانُ! قُلْ: رَبِّيَ اللَّهُ، وَدِينِيَ الْإِسْلَامُ، وَنَبِيِّ مُحَمَّدٌ ﷺ. رَوَاهُ سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ مَوْقُوفًا.

(590) Prenosi se od Damre b. Habiba, jednog od tabiina, da je rekao: „Voljeli su kada je nad umrlim poravnat grob, i kada se ljudi odu od njega, da se kaže kod groba: „O taj i taj! Reci: la ilahe illellah', triput. „ O taj i taj! Reci: Moj gospodar je Allah, vjera mi je islam, moj vjerovjesnik je Muhammed.'" Prenosi Seid b. Mensur kao mevkuf.

وَلِلطَّبَرَانِيِّ نَحْوُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي أُمَامَةَ مَرْفُوعًا مُطَوَّلًا.

(591) Taberani prenosi slično tome, u podužem merfu' hadisu od Ebu Umame, radijallahu anhu. [715]

وَعَنْ بُرَيْدَةَ بْنِ الْحَصِيبِ الْأَسْلَمِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((نَهَيْتُكُمْ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ فَزُورُوهَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ . زَادَ اَلتِّرْمِذِيُّ: ((فَإِنَّهَا تُذَكِّرُ الْآخِرَةَ)).

(592) Prenosi se od Burejde b. El-Husajba el-Eslemija, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Bio sam vam zabranio posjećivanje grobova, pa ih sada posjećujte.**'" Prenosi Muslim. Tirmizi je dodao: **„Oni doista podjećaju na drugi svijet."** [716]

زَادَ ابْنُ مَاجَهْ مِنْ حَدِيثِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه: ((وَتُزَهِّدُ فِي الدُّنْيَا)).

(593) Ibn Madže dodaje u hadisu Ibn Mes'uda, radijallahu anhu: **„I umanjuje želju za ovim svijetom."** [717]

---

[715] **Daif.** Taberani u „Kebiru" (8/249) putem Seida b. Abdillaha el-Ezdija koji je nepoznat. Nevevi i Iraki kažu: „Lanac prenosilaca je slab." Ibnul-Kajjim kaže: „Njegovi hadisi nisu vjerodostojni."

[716] **Sahih.** Muslim (977), Tirmizi (1054).

[717] **Daif.** Ibn Madže (1571). U lancu prenosilaca ovoga dodatka postoji Ejjub b. Hani koji je slab.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ لَعَنَ زَائِرَاتِ الْقُبُورِ . أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(594) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo (žene) koje posjećuju groblja. Prenosi ga Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [718]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ اَلنَّائِحَةَ، وَالْمُسْتَمِعَةَ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ.

(595) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je narikaču i onu koja je namjerno sluša." Prenosi Ebu Davud. [719]

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَخَذَ عَلَيْنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ لَا نَنُوحَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(596) Prenosi se od Ummu Atijje, radijallahu anha, da je rekla: „Tražio je od nas (prilikom davanja prisege) Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da ne naričemo." Muttefekun alejhi. [720]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلْمَيِّتُ يُعَذَّبُ فِي قَبْرِهِ بِمَا نِيحَ عَلَيْهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(597) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Umrli se kažnjava u grobu zbog naricanja za njim."** Muttefekun alejhi. [721]

وَلَهُمَا: نَحْوُهُ عَنِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ.

(598) Njih dvojica slično prenose od El-Mugire b. Šu'be, radijallahu anh. [722]

---

[718] **Sahih.** Tirmizi (1056), Ibn Hibban (3178) i hadisu svjedoče mnoga druga predanja.
[719] **Daif.** Ebu Davud (3128). Slabim su ga ocijenili: Ebu Hatim, Ibn Hadžer, Ibn Mulekkin.
[720] **Sahih.** Buharija (1306), Muslim (936).
[721] **Sahih.** Buharija (1292), Muslim (927).
[722] **Sahih.** Buharija (1291), Muslim (933), a tekst hadisa glasi: „Onaj za kojim se bude naricalo, bit će kažnjavan onim čime se za njim naricalo", a Muslim dodaje: „...na Sudnjem danu."

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: شَهِدْتُ بِنْتًا لِلنَّبِيِّ ﷺ تُدْفَنُ، وَرَسُولُ اَللَّهِ ﷺ جَالِسٌ عِنْدَ اَلْقَبْرِ، فَرَأَيْتُ عَيْنَيْهِ تَدْمَعَانِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ.

(599) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Prisustvovao sam kad se ukopavala Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, kćerka. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio je pored njenog groba i vidio sam da mu iz očiju izlaze suze." Prenosi Buharija.[723]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا تَدْفِنُوا مَوْتَاكُمْ بِاللَّيْلِ إِلَّا أَنْ تُضْطَرُّوا)). أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَه. وَأَصْلُهُ فِي "مُسْلِمٍ"، لَكِنْ قَالَ: زَجَرَ أَنْ يُقْبَرَ اَلرَّجُلُ بِاللَّيْلِ، حَتَّى يُصَلَّى عَلَيْهِ

(600) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne sahranjujte svoje mrtve noću, osim ako budete primorani."** Prenosi Ibn Madže.[724], a osnova mu je u Muslimu, ali je rekao: „Zabranio je da se čovjek sahrani noću, dok mu se ne klanja dženazu.".[725]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ جَعْفَرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا جَاءَ نَعْيُ جَعْفَرٍ -حِينَ قُتِلَ- قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((اصْنَعُوا لِآلِ جَعْفَرٍ طَعَامًا، فَقَدْ أَتَاهُمْ مَا يَشْغَلُهُمْ)). أَخْرَجَهُ الْخَمْسَةُ، إِلَّا النَّسَائِيّ.

(601) Prenosi se od Abdullaha b. Džafera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada je došla vijest o Džaferovoj smrti – kada je ubijen – Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Napravite Džaferovoj porodici hranu, došlo im je ono što će ih zaokupirati.'"** Prenose peterica, osim Nesaija.[726]

[723] **Sahih.** Buharija (1285).
[724] **Sahih.** Ibn Madže (1521).
[725] **Sahih.** Muslim (943) s dodatkom: „...osim da čovjek bude prisiljen da tako postupi."
[726] **Hasen.** Ahmed (1/205), Ebu Davud (3132), Tirmizi (998), Ibn Madže (1610), Darekutni (2/78), Hakim (1/527). Tirmizi kaže da je hadis dobar.

وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُعَلِّمُهُمْ إِذَا خَرَجُوا إِلَى اَلمَقَابِرِ: ((اَلسَّلَامُ عليكم عَلَى أَهْلِ اَلدِّيَارِ مِنَ اَلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اَللَّهُ بِكُمْ لَلَاحِقُونَ، أَسْأَلُ اَللَّهَ لَنَا وَلَكُمُ الْعَافِيَةَ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(602) Prenosi se od Sulejmana b. Burejde, od njegovog oca, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je poučavao da prilikom odlaska na groblja kažu: **'Neka je mir na vas, stanovnici grobova od vjernika i muslimana. I mi ćemo vam se, ako Allah da, pridružiti. Tražim oprost od Allaha za nas i za vas.'**" Prenosi Muslim.[727]

وَعَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِقُبُورِ اَلْمَدِينَةِ، فَأَقْبَلَ عَلَيْهِمْ بِوَجْهِهِ فَقَالَ: ((اَلسَّلَامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ اَلْقُبُورِ، يَغْفِرُ اَللَّهُ لَنَا وَلَكُمْ، أَنْتُمْ سَلَفُنَا وَنَحْنُ بِالْأَثَرِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَسَن.

(603) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pored medinskih grobova, pa im se licem okrenuo i rekao: **'Neka je mir na vas, o stanovnici grobova! Da Allah nama i vama oprosti. Vi ste naši prethodnici, a mi vas slijedimo.'**" Prenosi Tirmizi i kaže da je dobar.[728]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ . وَرَوَى اَلتِّرْمِذِيُّ عَنِ اَلمُغِيرَةِ نَحْوَهُ، لَكِنْ قَالَ: (فَتُؤْذُوا الْأَحْيَاءَ).

(604) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne psujte mrtve, jer oni su doista stigli onome što su pripremili.'**" Prenosi Buharija.[729]

Prenosi Tirmizi od El-Mugire slično tome, ali kaže: **„Pa da uznemirite žive."**[730]

[727] **Sahih.** Muslim (975).

[728] Tirmizi (1393). Učenjaci su se razišli oko vjerodostojnosti ovoga hadisa, pa ga pojedini smatraju dobrim, dok ga drugi smatraju slabim.

[729] **Sahih.** Buharija (1393).

[730] **Hasen.** Tirmizi (1982).

Knjiga zekata

عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ مُعَاذًا ؓ إِلَى اَلْيَمَنِ... فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ، وَفِيهِ: ((أَنَّ اَللَّهَ قَدِ اِفْتَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً فِي أَمْوَالِهِمْ، تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيَائِهِمْ، فَتُرَدُّ فِي فُقَرَائِهِمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(605) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Muaza, radijallahu anhu, u Jemen – pa je spomenuo hadis – a u njemu stoji: **„Doista im je Allah propisao zekat u njihovom imetku, koja se uzima od njihovih bogatih pa se vraća njihovim siromašnim.“** Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija.[731]

وَعَنْ أَنَسٍ ؓ أَنَّ أَبَا بَكْرٍ اَلصِّدِّيقَ ؓ كَتَبَ لَهُ : هَذِهِ فَرِيضَةُ اَلصَّدَقَةِ اَلَّتِي فَرَضَهَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَلَى اَلْمُسْلِمِينَ، وَالَّتِي أَمَرَ اَللَّهُ بِهَا رَسُولَهُ فِي أَرْبَعٍ وَعِشْرِينَ مِنَ اَلْإِبِلِ فَمَا دُونَهَا اَلْغَنَمُ فِي كُلِّ خَمْسٍ شَاةٌ، فَإِذَا بَلَغَتْ خَمْسًا وَعِشْرِينَ إِلَى خَمْسٍ وَثَلَاثِينَ فَفِيهَا بِنْتُ مَخَاضٍ أُنْثَى فَإِنْ لَمْ تَكُنْ فَابْنُ لَبُونٍ ذَكَرٍ فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَثَلَاثِينَ إِلَى خَمْسٍ وَأَرْبَعِينَ فَفِيهَا بِنْتُ لَبُونٍ أُنْثَى، فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَأَرْبَعِينَ إِلَى سِتِّينَ فَفِيهَا حِقَّةٌ طَرُوقَةُ اَلْجَمَلِ فَإِذَا بَلَغَتْ وَاحِدَةً وَسِتِّينَ إِلَى خَمْسٍ وَسَبْعِينَ فَفِيهَا جَذَعَةٌ فَإِذَا بَلَغَتْ سِتًّا وَسَبْعِينَ إِلَى تِسْعِينَ فَفِيهَا بِنْتَا لَبُونٍ، فَإِذَا بَلَغَتْ إِحْدَى وَتِسْعِينَ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ فَفِيهَا حِقَّتَانِ طَرُوقَتَا اَلْجَمَلِ، فَإِذَا زَادَتْ عَلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ فَفِي كُلِّ أَرْبَعِينَ بِنْتُ لَبُونٍ، وَفِي كُلِّ خَمْسِينَ حِقَّةٌ، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ مَعَهُ إِلَّا أَرْبَعٌ مِنَ اَلْإِبِلِ فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا . وَفِي صَدَقَةِ اَلْغَنَمِ سَائِمَتِهَا إِذَا كَانَتْ أَرْبَعِينَ إِلَى عِشْرِينَ وَمِائَةِ شَاةٍ شَاةٌ، فَإِذَا زَادَتْ عَلَى عِشْرِينَ وَمِائَةٍ إِلَى مِائَتَيْنِ فَفِيهَا شَاتَانِ، فَإِذَا زَادَتْ عَلَى مِائَتَيْنِ إِلَى ثَلَاثِمِائَةٍ فَفِيهَا ثَلَاثُ شِيَاهٍ فَإِذَا زَادَتْ عَلَى ثَلَاثِمِائَةٍ فَفِي كُلِّ مِائَةٍ شَاةٌ، فَإِذَا كَانَتْ سَائِمَةُ اَلرَّجُلِ نَاقِصَةً مِنْ أَرْبَعِينَ شَاةٍ شَاةً وَاحِدَةً فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ، إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا. وَلَا يُجْمَعُ بَيْنَ مُتَفَرِّقٍ وَلَا يُفَرَّقُ بَيْنَ مُجْتَمِعٍ خَشْيَةَ اَلصَّدَقَةِ، وَمَا كَانَ مِنْ خَلِيطَيْنِ فَإِنَّهُمَا يَتَرَاجَعَانِ بَيْنَهُمَا بِالسَّوِيَّةِ، وَلَا يُخْرَجُ فِي اَلصَّدَقَةِ هَرِمَةٌ وَلَا ذَاتُ عَوَارٍ، إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اَلْمُصَّدِّقُ، وَفِي اَلرِّقَةِ رُبُعُ اَلْعُشْرِ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ إِلَّا

[731] **Sahih.** Buharija (1395), Muslim (19).

تِسْعِينَ وَمِائَةً فَلَيْسَ فِيهَا صَدَقَةٌ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ رَبُّهَا، وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ مِنَ اَلْإِبِلِ صَدَقَةُ اَلْجَذَعَةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ جَذَعَةٌ وَعِنْدَهُ حِقَّةٌ، فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ اَلْحِقَّةُ، وَيَجْعَلُ مَعَهَا شَاتَيْنِ إِنِ اِسْتَيْسَرَتَا لَهُ، أَوْ عِشْرِينَ دِرْهَمًا، وَمَنْ بَلَغَتْ عِنْدَهُ صَدَقَةُ اَلْحِقَّةِ وَلَيْسَتْ عِنْدَهُ اَلْحِقَّةُ، وَعِنْدَهُ اَلْجَذَعَةُ، فَإِنَّهَا تُقْبَلُ مِنْهُ اَلْجَذَعَةُ، وَيُعْطِيهِ اَلْمُصَّدِّقُ عِشْرِينَ دِرْهَمًا أَوْ شَاتَيْنِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ.

(606) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da mu je Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhu, pisao: „Ovo je propis zekata koji je propisao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, muslimanima, i koji je Allah naredio Svome poslaniku: u dvadeset četiri deve i manje od njih – sitna stoka: za svakih pet – ovca, a kada dostigne dvadeset pet do trideset pet za njih ide kći od Mehada[732] - žensko, a ako ne bude bilo, onda sin od Lebuna[733] - muško, a kada dostigne trideset šest do četrdeset pet, onda kći od Lebuna – žensko, pa kada dostigne četrdeset šest do šezdeset, onda Hikka[734] - deva zrela za parenje, pa kada dostigne šezdeset jednu do sedamdeset pet, za njih je Džeze'a[735], a kada dostigne šezdeset sedam do devedeset, za njih je dvije kći Lebuna, a kad dostigne devedeset jedan do sto dvadeset, za njih je dvije Hikke – deve zrele za parenje, a ako pređe sto dvadeset, onda na svakih četrdeset jedna kći Lebuna, a na svakih pedeset Hikka, a onaj koji nema osim četiri deve, za njih nema sadake, osim ako hoće njen gospodar (vlasnik). A što se tiče sitne stoke (ovaca i koza), za napasajuću stoku, ako bude između četrdeset i sto dvadeset ovaca – jedna ovca, a ako bude više od sto dvadeset do dvjesto ovaca – dvije ovce, a ako pređe dvjesto do tristo – tri ovce, a ako pređe tristo, onda na svakih sto jedna ovca. Ako napasajuća stoka kod jednog čovjeka bude (po broju) manja od četrdeset za jednu ovcu, na njih se ne daje zekat, osim ako hoće njihov gospodar (vlasnik). Neće se sastaviti (dva) rastavljena stada (na ispaši) niti rastaviti spojeno stado zbog straha od zekata, a ono što je u vlasništvu dvojice, to oni svode

---

[732] Mehas je deva koja je napunila prvu godinu i ušla u drugu do kraja druge godine.
[733] Sin od Lebuna je deva koja je napunila drugu godinu i ušla u treću do kraja treće godine.
[734] Deva koja je napunila tri godine i ušla u četvrtu, do kraja četvrte godine.
[735] Džeze'a je ona koja je napunila četiri i ušla u petu godinu.

međusobno po jednakosti. Ne ulazi u sadaku staro, niti pod mahanom ili bolesno, osim ako hoće onaj koji daje zekat. Za čisto srebro: na dvjesto dirhema četvrtina desetine, a ako ne bude više od sto devedeset, na to nema zekata, osim ako hoće njegov gospodar (vlasnik). Kod koga je zekat dostigla vrijednost Džeze'e, a on nema Džeze'e, a ima Hikku, ona se od njega prima i s njom idu dvije ovce ako mu je to lahko, ili dvadeset dirhema. A kod koga zekat dostigne vrijednost Hikke, a on nema osim Džeze'e, od njega se prima Džeze'a i daje mu onaj koji je primio zekat dvadeset dirhema ili dvije ovce." Prenosi Buharija.[736]

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ بَعَثَهُ إِلَى اَلْيَمَنِ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْخُذَ مِنْ كُلِّ ثَلَاثِينَ بَقَرَةً تَبِيعًا أَوْ تَبِيعَةً، وَمِنْ كُلِّ أَرْبَعِينَ مُسِنَّةً، وَمِنْ كُلِّ حَالِمٍ دِينَارًا أَوْ عَدْلَهُ مُعَافِرَ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَاللَّفْظُ لِأَحْمَدَ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَأَشَارَ إِلَى اِخْتِلَافٍ فِي وَصْلِهِ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِم

(607) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao u Jemen i naredio mu da uzima od svakih trideset krava Tebi'a ili Tebi'u[737], a na svakih četrdeset odraslo, a uzima se džizja od zimmija na svakog punoljetnog dinar ili njegova protuvijednost u odjeći. Prenose peterica, a ovo je Ahmedova verzija, a hasenom ga smatra Tirmizi i ukazao je na spor oko njegove povezanosti. Sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[738]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((تُؤْخَذُ صَدَقَاتُ اَلْمُسْلِمِينَ عَلَى مِيَاهِهِمْ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَلِأَبِي دَاوُدَ: ((وَلَا تُؤْخَذُ صَدَقَاتُهُمْ إِلَّا فِي دُورِهِمْ)).

(608) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Uzima se zekat muslimana (na deve i stoku) na njihovim vodama (tj. gdje boravi**

[736] **Sahih.** Buharija (1448, 1454).
[737] Tebi': jednogodišnje tele.
[738] **Hasen.** Ahmed (1027), Ebu Davud (1576), Tirmizi (623), Nesai (2450), Ibn Madže (1803), Ibn Hibban (4886), Hakim (1449).

stoka).'" Prenosi Ahmed [739], a kod Ebu Davuda stoji: **„Ne uzima im se zekat (mimo deva i stoke) osim u njihovim kućama."** [740]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ؓ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيْسَ عَلَى اَلْمُسْلِمِ فِي عَبْدِهِ وَلَا [فِي] فَرَسِهِ صَدَقَةٌ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ . وَلِمُسْلِمٍ: ((لَيْسَ فِي اَلْعَبْدِ صَدَقَةٌ إِلَّا صَدَقَةُ اَلْفِطْرِ)).

(609) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Muslimanu nije obavezan zekat za njegovog roba i konja.'"** Prenosi Buharija [741], a kod Muslima stoji: **„Nema za roba zekata, osim sadekatul-fitra."** [742]

وَعَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((فِي كُلِّ سَائِمَةِ إِبِلٍ: فِي أَرْبَعِينَ بِنْتُ لَبُونٍ، لَا تُفَرَّقُ إِبِلٌ عَنْ حِسَابِهَا، مَنْ أَعْطَاهَا مُؤْتَجِرًا بِهَا فَلَهُ أَجْرُهُ، وَمَنْ مَنَعَهَا فَإِنَّا آخِذُوهَا وَشَطْرَ مَالِهِ، عَزْمَةً مِنْ عَزَمَاتِ رَبِّنَا، لَا يَحِلُّ لِآلِ مُحَمَّدٍ مِنْهَا شَيْءٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَعَلَّقَ اَلشَّافِعِيُّ اَلْقَوْلَ بِهِ عَلَى ثُبُوتِه

(610) Prenosi se od Behza b. Hakima, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'U svim napasajućim devama: u četrdeset – jedna kći Lebuna, ne razdvajaju se deve (krdo ortaka) zbog obračuna[743] (da bi se izbjegao zekat). Ko ga dadne tražeći nagradu za njega, dobit će nagradu, a ko ga ne dadne, mi ćemo ga uzeti i pola njegovog imetka, (kao) jedno od prava našeg**

---

[739] **Hasen.** Ahmed (6442). El-Adžurri je rekao: „Upitao sam Ebu Davuda: 'Je li Amr kod tebe dokaz?' Odgovorio je: 'Ne, ni pola dokaza.'" Ibn Me'in je rekao: „Kada Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca od svoga djeda, onda je to u pisanoj formi, i s te strane dolazi slabost ovoga predanja." Ahmed b. Hanbel je rekao: „Učenjaci hadisa kada hoće, upotrebljavaju hadis Amra b. Šuajba, a kada neće, ostavljaju ga." Buharija je rekao: „Vidio sam Ahmeda b. Hanbela, Aliju b. El-Medinija, Ishaka b. Rahoju, Ebu Ubejda i većinu naših drugova da dokazuju hadisom Amra b. Šuajba od svoga oca od djeda."
[740] **Hasen.** Ebu Davud (1591).
[741] **Sahih.** Buharija (1464).
[742] **Sahih.** Muslim (982).
[743] Značenje je da vlasnik neće razdvojiti svoje vlasništvo od vlasništva drugoga ako su ortaci.

Gospodara, a od njega (zekata) nije ništa dozvoljeno Muhammedovoj porodici.'" Prenose Ahmed, Ebu Davud i Nesai. Sahihom ga ocjenjuje Hakim, a Šafija je prigovorio u vezi s njegovom osnovanosti.[744]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا كَانَتْ لَكَ مِائَتَا دِرْهَمٍ -وَحَالَ عَلَيْهَا اَلْحَوْلُ- فَفِيهَا خَمْسَةُ دَرَاهِمَ، وَلَيْسَ عَلَيْكَ شَيْءٌ حَتَّى يَكُونَ لَكَ عِشْرُونَ دِينَارًا، وَحَالَ عَلَيْهَا اَلْحَوْلُ، فَفِيهَا نِصْفُ دِينَارٍ، فَمَا زَادَ فَبِحِسَابِ ذَلِكَ، وَلَيْسَ فِي مَالٍ زَكَاةٌ حَتَّى يَحُولَ عَلَيْهِ اَلْحَوْلُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَهُوَ حَسَنٌ، وَقَدِ اِخْتُلِفَ فِي رَفْعِهِ.

(611) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada imaš dvjesto dirhema, i oni pregodine, na njih je pet dirhema, a nemaš nikakve obaveze sve dok ne budeš imao dvadeset dinara koji pregodine, na njih je onda pola dinara. Sve što bude više od toga, po tom je računu. I nema na imetak zekata sve dok ne pregodini.'"** Prenosi Ebu Davud, hadis je hasen, ali je spor oko toga da li je merfu'.[745]

وَلِلتِّرْمِذِيِّ؛ عَنِ اِبْنِ عُمَرَ: مَنِ اِسْتَفَادَ مَالًا، فَلَا زَكَاةَ عَلَيْهِ حَتَّى يَحُولَ اَلْحَوْلُ. وَالرَّاجِحُ وَقْفُه.

(612) Tirmizi prenosi od Ibn Omera, radijallahu anhuma: „Ko stekne neki imetak, nema na njega zekata dok ne pregodini." I prioritetno mišljenje je da je mevkuf.[746]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: لَيْسَ فِي اَلْبَقَرِ اَلْعَوَامِلِ صَدَقَةٌ . رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ، وَالرَّاجِحُ وَقْفُهُ أَيْضًا.

---

[744] **Hasen.** Ahmed (20030), Ebu Davud (1575), Nesai (2445), Hakim (1448), Bejheki (7182). Hafiz u „Takribu" kaže za Behza: „Saduk".

[745] **Sahih.** Ebu Davud (1573), Ibn Madže (1790), Ahmed (1200), Bejheki (7325). Darekutni (2/91) smatra da je hadis mevkuf. Međutim, Buharija ga smatra sahihom. Nevevi kaže: „Sahih ili hasen."

[746] **Daif kao merfu'u.** Tirmizi (631), Darekutni (2/92). Tirmizi, Bejheki i Ibnul-Dževzi tvrde da je mevkuf predaja, dok ga Sujuti u „Džami'u sagiru" ocjenjuje slabim.

(613) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Nema zekata u kravama koje se koriste u radu." Prenosi Ebu Davud i Darekutni, i takoder je prioritetno mišljenje da je mevkuf.[747]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ؛ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو؛ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ وَلِيَ يَتِيمًا لَهُ مَالٌ، فَلْيَتَّجِرْ لَهُ، وَلَا يَتْرُكْهُ حَتَّى تَأْكُلَهُ اَلصَّدَقَةُ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ. وله شاهد مرسل عند الشافعي.

(614) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda Abdullaha b. Amra da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko se brine o siročetu koje ima imetak, neka trguje za njega i neka ga ne ostavi da ga pojede zekat."** Prenosi Tirmizi i Darekutni[748], a sened mu je slab, ali ima mursel šahida kod Šafije.[749]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا أَتَاهُ قَوْمٌ بِصَدَقَتِهِمْ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(615) Prenosi se od Abdullaha b. Ebi Evfa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi mu došli ljudi sa zekatom, govorio bi: **'Allahu moj, blagoslovi ih.'**" Muttefekun alejhi.[750]

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه أَنَّ اَلْعَبَّاسَ رضي الله عنه سَأَلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ فِي تَعْجِيلِ صَدَقَتِهِ قَبْلَ أَنْ تَحِلَّ، فَرَخَّصَ لَهُ فِي ذَلِكَ. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

---

[747] **Sahih.** Ebu Davud (1573), Darekutni (2/103). Ove riječi potječu od Ibn Abbasa, a ne od Alije, radijallahu anhum, dok se slično prenosi od Alije.
[748] **Daif.** Tirmizi (631), Darekutni (2/109). Imam Ahmed je upitan o ovome hadisu pa je rekao: „Nije vjerodostojan." Tirmizi je rekao: „Oko lanca prenosilaca ima govora." Hadisu svjedoči mevkuf predanje od Omera, radijallahu anhu, kojeg je Bejheki ocijenio vjerodostojnim.
[749] Šafija (1/92).
[750] **Sahih.** Buharija (1497), Muslim (1078).

(616) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je Abbas, radijallahu anhu, pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o davanju zekata prije nego što se upotpuni godina dana, pa mu je dao olakšicu u tome. Prenose Tirmizi i Hakim.[751]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ أَوَاقٍ مِنَ اَلْوَرِقِ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسِ ذَوْدٍ مِنَ اَلْإِبِلِ صَدَقَةٌ، وَلَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ مِنَ اَلتَّمْرِ صَدَقَةٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(617) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Nema zekata na manje od pet oka srebra (tj. 200 dirhema), i nema na manje od pet deva zekata i nema na manje od pet tovara datula (tj. oko 675 kg.) zekata."** Prenosi Muslim.[752]

وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ ﷺ: ((لَيْسَ فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسَاقٍ مِنْ تَمْرٍ وَلَا حَبٍّ صَدَقَةٌ)). وَأَصْلُ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(618) On prenosi u hadisu Ebu Seida, radijallahu anhu: **„Nema u manje od pet tovara datula, niti žita sadake."** Osnova hadisa Ebu Seida je muttefekun alejhi.[753]

وَعَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((فِيمَا سَقَتِ اَلسَّمَاءُ وَالْعُيُونُ، أَوْ كَانَ عَثَرِيًّا: اَلْعُشْرُ، وَفِيمَا سُقِيَ بِالنَّضْحِ: نِصْفُ اَلْعُشْرِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَلِأَبِي دَاوُدَ: ((أَوْ كَانَ بَعْلًا: اَلْعُشْرُ، وَفِيمَا سُقِيَ بِالسَّوَانِي أَوِ اَلنَّضْحِ: نِصْفُ اَلْعُشْرِ)).

---

[751] **Hasen.** Tirmizi (678), Hakim (5431). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Bilježi ga Ahmed (781), autori Sunena, Hakim, Darekutni (2/123), Bejheki (7157) od Alije, radijallahu anhu. Podržava ga hadis od Ebu Buhturija od Alije čiji su prenosioci povjerljivi, ali postoji prekid među njima." Također, Hafiz u „Fethu" kaže: „Kazivanje Abbasa o ubrzanju sadake – zbog mnoštva ovih puteva u kojima je ono spomenuto – nimalo nije daleko da ne bude istinito."
[752] **Sahih.** Muslim (980).
[753] **Sahih.** Buharija (1447), Muslim (979).

(619) Prenosi se od Salima b. Abdullaha od njegovog oca, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Za ono što natapaju nebo i izvori, ili se natapa samo, je desetina, a pola desetine za ono što se natapa zalijevanjem.“** Prenosi Buharija [754], a kod Ebu Davuda stoji: **„Za ono što ne treba zalijevati je desetina, a za ono što se navodnjava kolom za natapanje ili zalijevanjem pola desetine.“** [755]

وَعَنْ أَبِي مُوسَى اَلْأَشْعَرِيِّ؛ وَمُعَاذٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُمَا: ((لَا تَأْخُذَا فِي اَلصَّدَقَةِ إِلَّا مِنْ هَذِهِ اَلْأَصْنَافِ اَلْأَرْبَعَةِ: اَلشَّعِيرِ، وَالْحِنْطَةِ، وَالزَّبِيبِ، وَالتَّمْرِ)). رَوَاهُ اَلطَّبَرَانِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(620) Prenosi se od Ebu Musaa el-Eš'arija i Muaza, radijallahu anhuma, da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne uzimajte zekat, osim od ove četiri vrste: ječam, pšenica, suhe grožđice i datule.“** Prenose Taberani i Hakim. [756]

وَلِلدَّارَقُطْنِيِّ، عَنْ مُعَاذٍ ﷺ: فَأَمَّا اَلْقِثَّاءُ، وَالْبِطِّيخُ، وَالرُّمَّانُ، وَالْقَصَبُ، فَقَدْ عَفَا عَنْهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ. وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ.

(621) A Darekutni prenosi od Muaza, radijallahu anhu: „Što se tiče krastavca, dinje, nara i trstike, njih je oprostio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.“ Sened mu je slab. [757]

---

[754] **Sahih.** Buharija (1483).
[755] **Sahih.** Ebu Davud (1596).
[756] **Sahih.** Darekutni (2/98), Hakim (1459) i kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan“ i s njim se u tome slaže Zehebi.
[757] **Daif.** Darekutni (2/97), Hakim (1458), Bejheki (7268) i u lancu prenosilaca nalazi se prekid. Hafiz ga je u „Telhisu“ (2/165) ocijenio slabim, dok su ga pojedini učenjaci ocijenili čak vjerodostojnim, jer je spomenuti prekid između Musaa b. Talhe i Ebu Muaza. Musa nije čuo ovaj hadis od Muaza, ali ga prenosi od njega u pismenoj formi.

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا خَرَصْتُمْ، فَخُذُوا، وَدَعُوا اَلثُّلُثَ، فَإِنْ لَمْ تَدَعُوا اَلثُّلُثَ، فَدَعُوا اَلرُّبُعَ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اِبْنَ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمِ.

(622) Prenosi se od Sehla b. Ebi Hasme, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je naredio: **'Kada procjenjujete, odvojite i ostavite trećinu, a ako ne ostavite trećinu, onda četvrtinu.'**" Prenose peterica, osim Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[758]

وَعَنْ عَتَّابِ بنِ أُسَيْدٍ رضي الله عنه قَالَ: أَمَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يُخْرَصَ اَلْعِنَبُ كَمَا يُخْرَصُ اَلنَّخْلُ، وَتُؤْخَذَ زَكَاتُهُ زَبِيبًا. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَفِيهِ اِنْقِطَاع.

(623) Prenosi se od Attaba b. Esida, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se procjenjuje grožđe kao što se procjenjuju (plodovi) palme, a da se zekat na njih uzima u suhom grožđu." Prenose peterica, a ima prekid u senedu.[759]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ اِمْرَأَةً أَتَتِ اَلنَّبِيَّ ﷺ وَمَعَهَا اِبْنَةٌ لَهَا، وَفِي يَدِ اِبْنَتِهَا مِسْكَتَانِ مِنْ ذَهَبٍ، فَقَالَ لَهَا: ((أَتُعْطِينَ زَكَاةَ هَذَا ؟)) قَالَتْ: لَا. قَالَ: ((أَيَسُرُّكِ أَنْ

---

[758] Ahmed (15511), Ebu Davud (1605), Tirmizi (643), Nesai (2491), Ibn Hibban (3280), Hakim (1464). Učenjaci su se razišli oko ocjene ovoga hadisa. U lancu prenosilaca je Abdur-Rahman b. Mes'ud b. Nijar za kojeg kaže Bezzar da se izdvojio u ovome predanju, a Ibnul-Kattan kaže da je njegovo stanje nepoznato. Dok, kako autor spominje, Hakim hadis smatra vjerodostojnim i kaže da mu svjedoči hadis Omera, radijalahu anhu, koji je muttefekun alejhi.

[759] **Daif.** Ebu Davud (1603), Tirmizi (644), Nesai (2618), Ibn Madže (1819). Prekinutost je između Seida b. El-Musejjeba i Attaba. Ebu Davud kaže: „Nije čuo od njega." Munziri kaže: „Prekinutost je vidljiva, jer je Seid rođen za vrijeme Omerove vladavine, a Attab je umro u istom danu u kojem je umro i Ebu Bekr es-Siddik, radijallahu anhum. Međutim, Nevevi kaže: „Ovaj hadis, iako je mursel, islamski učenjaci su ga prihvatili i rade po njemu." Šejhul-islam Ibn Tejmijje kaže: „Ovaj hadis je došao na pravilima šerijata i njegovim dobrotama." **Napomena:** Hafiz je pogriješio kada kaže da hadis bilježe peterica, tj. peti je Ahmed. Ahmed ga nije zabilježio od Attaba, već sličan hadis je zabilježio od Muaza. Ibn Asakir ne spominje Attaba od ashaba od kojih je Ahmed bilježio hadise u svome „Musnedu".

يُسَوِّرَكِ اَللَّهُ بِهِمَا يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ سِوَارَيْنِ مِنْ نَارٍ ؟)) فَأَلْقَتْهُمَا. رَوَاهُ اَلثَّلَاثَةُ، وَإِسْنَادُهُ قَوِيٌّ وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ: مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ.

(624) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je neka žena došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a sa njom je bila njena kćerka. Na ruci njene kćeri bile su dvije narukvice od zlata, pa joj je rekao: **„Daješ li zekat na ovo?"** Rekla je: „Ne." Rekao je: **„Da li te raduje da ti Allah na Sudnjem danu zbog njih stavi narukvice od vatre?"**, pa ih je bacila. Prenose trojica i sened je jak[760], a sahihom ga ocjenjuje Hakim u hadisu od Aiše.[761]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّهَا كَانَتْ تَلْبَسُ أَوْضَاحًا مِنْ ذَهَبٍ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَكَنْزٌ هُوَ؟ قَالَ: ((إِذَا أَدَّيْتِ زَكَاتَهُ، فَلَيْسَ بِكَنْزٍ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ .

(625) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je nosila nakit od zlata, pa je rekla: „O Allahov Poslaniče, je li ovo blago?" Rekao je: **„Kada na njega daš zekat, nije blago."** Prenosi Ebu Davud i Darekutni, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[762]

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَأْمُرُنَا أَنْ نُخْرِجَ اَلصَّدَقَةَ مِنَ اَلَّذِي نَعُدُّهُ لِلْبَيْعِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَإِسْنَادُهُ لَيِّن.

(626) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik nam je naređivao da dajemo zekat od onoga što pripremimo za trgovinu." Prenosi Ebu Davud, a sened mu je labav.[763]

---

[760] **Sahih.** Ebu Davud (1563), Tirmizi (638), Nesai (2479).
[761] **Sahih.** Hakim (1/389).
[762] **Hadis je sahih, a lanac prenosilaca je daif.** Ebu Davud (1564), Darekutni (2/105), Hakim (1438). U lancu prenosilaca je prekid, ali hadisu svjedoče drugi hadisi.
[763] **Hasen.** Ebu Davud (1562). U lancu prenosilaca je Sulejman b. Semure koji je nepoznat. Dobrim su ga ocijenili Ibnu Abdil-Berr i Abdul-Ganijj el-Makdisi koji kaže: „Lanac prenosilaca je hasen-garib."

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((وَفِي اَلرِّكَازِ : اَلْخُمُسُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(627) Prenosi se od Ebu Hurejre radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Za rikaz**[764] **je petina."** Muttefekun alejhi.[765]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ -فِي كَنْزٍ وَجَدَهُ رَجُلٌ فِي خَرِبَةٍ-: ((إِنْ وَجَدْتَهُ فِي قَرْيَةٍ مَسْكُونَةٍ، فَعَرِّفْهُ، وَإِنْ وَجَدْتَهُ فِي قَرْيَةٍ غَيْرِ مَسْكُونَةٍ، فَفِيهِ وَفِي اَلرِّكَازِ : اَلْخُمُسُ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(628) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za blago koje je čovjek našao u ruševinama: **„Ako si ga našao u naseljenom mjestu, obznani, a ako si ga našao u nenaseljenom mjestu, onda je na njega i na rikaz petina."** Prenosi Ibn Madže sa dobrim senedom.[766]

وَعَنْ بِلَالِ بْنِ اَلْحَارِثِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَخَذَ مِنَ اَلْمَعَادِنِ اَلْقَبَلِيَّةِ اَلصَّدَقَةَ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُد.

(629) Prenosi se od Bilala b. Harisa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo od kabelijskih me'adina[767] zekat. Prenosi Ebu Davud.[768]

POGLAVLJE O SADEKATUL-FITRU

عَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: فَرَضَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ زَكَاةَ اَلْفِطْرِ، صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ : عَلَى اَلْعَبْدِ وَالْحُرِّ، وَالذَّكَرِ، وَالْأُنْثَى، وَالصَّغِيرِ، وَالْكَبِيرِ، مِنَ اَلْمُسْلِمِينَ، وَأَمَرَ بِهَا أَنْ تُؤَدَّى قَبْلَ خُرُوجِ اَلنَّاسِ إِلَى اَلصَّلَاةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

---

[764] Zakopavanje blaga iz doba džahilijjeta. To znači da petina ide bejtul-malu, a ostatak pronalazaču.

[765] **Sahih.** Buharija (1499), Muslim (1710).

[766] **Hasen.** Šafija (1/248) i ne bilježi ga Ibn Madže. Hadisu svjedoče druga vjerodostojna predanja.

[767] Mjesto između Nahle i Medine. Dok je Me'adin sve što izađe iz Zemlje, poput čvrstih metala zlata, srebra, željeza, i slično, kao i tečnih metala poput nafte, kao i gasova.

[768] **Daif.** Ebu Davud (3061). Munziri kaže: „Lanac prenosilaca je mursel."

(630) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je učinio strogom obavezom zekatul-fitr: sa'a (četiri pregršta) datula ili sa'a ječma –na robu i slobodnom, mušku i žensku, malom i velikom od muslimana i naredio je da se preda prije izlaska ljudi na namaz." Muttefekun alejhi.[769]

وَلِابْنِ عَدِيٍّ وَاَلدَّارَقُطْنِيِّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ: ((اغْنُوهُمْ عَنِ اَلطَّوَافِ فِي هَذَا اَلْيَوْمِ)).

Ibn Adijj i Darekutni prenose sa slabim senedom: **„Poštedite ih obilaženja[770] na ovaj dan."** [771]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﵁ قَالَ: كُنَّا نُعْطِيهَا فِي زَمَانِ اَلنَّبِيِّ ﷺ صَاعًا مِنْ طَعَامٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ تَمْرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ شَعِيرٍ، أَوْ صَاعًا مِنْ زَبِيبٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه. وَفِي رِوَايَةٍ: أَوْ صَاعًا مِنْ أَقِطٍ. قَالَ أَبُو سَعِيدٍ: أَمَّا أَنَا فَلَا أَزَالُ أُخْرِجُهُ كَمَا كُنْتُ أُخْرِجُهُ فِي زَمَنِ رَسُولِ اَللَّهِ . وَلِأَبِي دَاوُدَ: لَا أُخْرِجُ أَبَدًا إِلَّا صَاعًا.

(631) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Davali smo je (sadaku) u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sa'a hrane, ili sa'a (suhih) hurmi, ili sa'a ječma, ili sa'a suhih grožđica." Muttefekun alejhi [772], a u jednom od rivajeta stoji: „Ili sa'a sira." [773] Rekao je Ebu Seid: „Što se mene tiče, ja ne prestajem da ga dajem onako kako sam ga davao u vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." [774] A kod Ebu Davuda stoji: „Neću nikad davati osim sa'a." [775]

---

[769] **Sahih.** Buharija (1503), Muslim (984).
[770] Tj. poštedite siromašne kruženja po pijacama i trgovima u danima bajrama davajući im zekatu-l-fitr prvi dan.
[771] **Daîf.** Ibnu Adijj u „Kamilu" (7/2519), Darekutni (2/152).
[772] **Sahih.** Buharija (1508), Muslim (985).
[773] **Sahih.** Buharija (1506).
[774] **Sahih.** Muslim (985).
[775] **Sahih.** Ebu Davud (1618).

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: فَرَضَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ زَكَاةَ اَلْفِطْرِ؛ طُهْرَةً لِلصَّائِمِ مِنَ اَللَّغْوِ، وَالرَّفَثِ، وَطُعْمَةً لِلْمَسَاكِينِ، فَمَنْ أَدَّاهَا قَبْلَ اَلصَّلَاةِ فَهِيَ زَكَاةٌ مَقْبُولَةٌ، وَمَنْ أَدَّاهَا بَعْدَ اَلصَّلَاةِ فَهِيَ صَدَقَةٌ مِنَ اَلصَّدَقَاتِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(632) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Propisao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zekatul-fitr: kao čišćenje postaču od prazne priče i ružnog govora, i da se nahrane siromasi, pa ko ga preda prije namaza, to je primljeni sadekatul-fitr, a ko ga preda poslije namaza, to je onda jedna obična sadaka." Prenose Ebu Davud i Ibn Madže i sahihom ga ocjenjuje Hakim.[776]

POGLAVLJE O DOBROVOLJNOJ SADAKI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اَللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ ...)). فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ وَفِيهِ: ((وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(633) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Sedmericu će Allah staviti u Svoj hlad na Dan kada ne bude drugog hlada osim Njegovog"** – pa je spomenuo hadis – a u njemu stoji: **„...čovjek koji daje sadaku, pa je krije tako da desnica ne zna šta je dala ljevica."** Muttefekun alejhi.[777]

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((كُلُّ اِمْرِئٍ فِي ظِلِّ صَدَقَتِهِ حَتَّى يُفْصَلَ بَيْنَ اَلنَّاسِ)). رَوَاهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

---

[776] **Hasen.** Ebu Davud (1609), Ibnu Madže (1827), Hakim (1488), Darekutni (2/138), Bejheki (7481). Darekutni kaže: „Lanac prenosilaca je dobar." Dobrim su ga ocijenili Nevevi u „Medžmu'u" i Ibnu Kudame u „Mugniju".

[777] **Sahih.** Buharija (660), Muslim (1031).

(634) Prenosi se od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Svaki čovjek je u hladu svoje sadake sve dok se ne bude presudilo među ljudima.'**" Prenose Ibn Hibban i Hakim.[778]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ، عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((أَيُّمَا مُسْلِمٍ كَسَا [مُسْلِمًا] ثَوْبًا عَلَى عُرْيٍ كَسَاهُ اَللَّهُ مِنْ خُضْرِ اَلْجَنَّةِ، وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ أَطْعَمَ مُسْلِمًا عَلَى جُوعٍ أَطْعَمَهُ اَللَّهُ مِنْ ثِمَارِ اَلْجَنَّةِ، وَأَيُّمَا مُسْلِمٍ سَقَى مُسْلِمًا عَلَى ظَمَإٍ سَقَاهُ اَللَّهُ مِنْ اَلرَّحِيقِ اَلْمَخْتُومِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَفِي إِسْنَادِهِ لِينٌ.

(635) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Koji god musliman obuče neodjevenog muslimana odjećom, Allah će njega obući zelenilom Dženneta. A koji god musliman nahrani gladnog muslimana, Allah će ga nahraniti džennetskim plodovima. A koji god musliman napoji žednog muslimana, Allah će ga napojiti zapečaćenim nektarom."** Prenosi Ebu Davud, a sened mu je labav.[779]

وَعَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلْيَدُ اَلْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ اَلْيَدِ اَلسُّفْلَى، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ، وَخَيْرُ اَلصَّدَقَةِ عَنْ ظَهْرِ غِنًى، وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اَللَّهُ، وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اَللَّهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(636) Prenosi se od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Gornja ruka je bolja od donje ruke, i počni od onih koje izdržavaš, a najbolja sadaka je ona koja bude iz bogatstva, a ko se uzdrži od prošenja, Allah će ga učiniti bogatim, a**

---

[778] **Sahih.** Ibnu Hibban (3310), Hakim (1517), Ahmed (16695), Ibnu Huzejme (2431). Misli se na hlad sadake na Sudnjem danu kada ljudi budu stojali na Mahšeru 50 000 godina i kada se Sunce spusti blizu ljudskih glava, sve dok ne otpočne obračun i presudi se ljudima.

[779] **Hasen.** Ebu Davud (1682). U lancu prenosilaca nalazi se Jezid b. Abdur-Rahman Ebu Halid ed-Dalani za kojeg kaže El-Munziri: „Mnogi su ga pohvalili, a mnogi su i loše govorili o njemu." Dobrim ga je ocijenio Sujuti u Džami'u sagiru.

ko se zadovolji sa onim što ima, Allah će ga učiniti neovisnim.“ Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija.[780]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اَللَّهِ: أَيُّ اَلصَّدَقَةِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ: ((جُهْدُ اَلْمُقِلِّ، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(637) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rečeno je: 'O Allahov Poslaniče, koja je najbolja sadaka?' Rekao je: **„Mogućnost onoga koji ima malo imetka, i počni sa onima koje izdržavaš.'**“ Prenose Ahmed i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Hakim.[781]

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((تَصَدَّقُوا)). فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، عِنْدِي دِينَارٌ؟ قَالَ: ((تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى نَفْسِكَ)). قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: ((تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى وَلَدِكَ)). قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: ((تَصَدَّقْ بِهِ عَلَى خَادِمِكَ)). قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: ((أَنْتَ أَبْصَرُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

(638) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Dajite sadaku.**' Rekao je jedan čovjek: 'O Allahov Poslaniče, imam jedan dinar.' Rekao je: '**Daj njime sadaku sebi.**' Rekao je: 'Imam drugi.' '**Njime udijeli svome djetetu.**' Rekao je: 'Imam još jedan.' Rekao je: '**Njime udijeli svome slugi.**' Rekao je: 'Imam još jedan.' Rekao je: '**Ti bolje znaš.**'“ Prenose Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[782]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((إِذَا أَنْفَقَتِ اَلْمَرْأَةُ مِنْ طَعَامِ بَيْتِهَا، غَيْرَ مُفْسِدَةٍ، كَانَ لَهَا أَجْرُهَا بِمَا أَنْفَقَتْ وَلِزَوْجِهَا أَجْرُهُ بِمَا اِكْتَسَبَ وَلِلْخَازِنِ مِثْلُ ذَلِكَ، وَلَا يَنْقُصُ بَعْضُهُمْ أَجْرَ بَعْضٍ شَيْئًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[780] **Sahih.** Buharija (1427), Muslim (1034).

[781] **Sahih.** Ahmed (8348), Ebu Davud (1677), Ibn Huzejme (2444), Ibn Hibban (3346), Hakim (1509). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Hakim s kojim se složio i Zehebi.

[782] **Hasen.** Ebu Davud (1691), Nesai (2535), Ibn Hibban (4235), Hakim (1514).

(639) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kad žena udijeli od hrane u svojoj kući, bez upropaštavanja (tj. bez pretjerivanja u davanju), ona će dobiti nagradu zato što je udijelila, a njen muž će dobiti nagradu zato što je zaradio, a i sluga ima slično tome. Ne umanjuju jedno drugome od nagrade ništa.**'" Muttefekun alejhi. [783]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ ٱلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: جَاءَتْ زَيْنَبُ اِمْرَأَةُ اِبْنِ مَسْعُودٍ، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ ٱللَّهِ، إِنَّكَ أَمَرْتَ ٱلْيَوْمَ بِالصَّدَقَةِ، وَكَانَ عِنْدِي حُلِيٌّ لِي، فَأَرَدْتُ أَنْ أَتَصَدَّقَ بِهِ، فَزَعَمَ اِبْنُ مَسْعُودٍ أَنَّهُ وَوَلَدُهُ أَحَقُّ مَنْ تَصَدَّقْتُ بِهِ عَلَيْهِمْ، فَقَالَ ٱلنَّبِيُّ ﷺ: ((صَدَقَ اِبْنُ مَسْعُودٍ، زَوْجُكِ وَوَلَدُكِ أَحَقُّ مَنْ تَصَدَّقْتِ بِهِ عَلَيْهِمْ)). رَوَاهُ ٱلْبُخَارِيُّ.

(640) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Došla je Zejneb, supruga Ibn Mes'uda i rekla: 'O Allahov Poslaniče, ti si danas doista naredio sadaku, a ja sam imala svoj nakit, pa sam poželjela da ga udijelim. Pa je ustvrdio Ibn Mes'ud da su on i njegovo dijete najpreči da im ga udijelim.' Rekao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Istinu je rekao Ibn Mes'ud. Tvoj muž i tvoje dijete su najpreči da im daš sadaku.**'" Prenosi Buharija. [784]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ ٱللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ ٱلنَّبِيُّ ﷺ: ((مَا يَزَالُ ٱلرَّجُلُ يَسْأَلُ ٱلنَّاسَ حَتَّى يَأْتِيَ يَوْمَ ٱلْقِيَامَةِ لَيْسَ فِي وَجْهِهِ مُزْعَةُ لَحْمٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(641) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neće čovjek prestati da pita ljude sve dok ne dođe na Sudnjem danu a na licu mu nema ni komad mesa.**'" Muttefekun alejhi. [785]

---

[783] **Sahih.** Buharija (1425), Muslim (1024).
[784] **Sahih.** Buharija (1462).
[785] **Sahih.** Buharija (1474), Muslim (1040).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ سَأَلَ اَلنَّاسَ أَمْوَالَهُمْ تَكَثُّرًا، فَإِنَّمَا يَسْأَلُ جَمْرًا، فَلْيَسْتَقِلَّ أَوْ لِيَسْتَكْثِرْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(642) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „ Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko traži od ljudi njihov imetak da bi uvećao (svoj), doista traži žeravicu, pa neka traži malo ili puno.'**" Prenosi Muslim.[786]

وَعَنِ اَلزُّبَيْرِ بْنِ اَلْعَوَّامِ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَأَنْ يَأْخُذَ أَحَدُكُمْ حَبْلَهُ، فَيَأْتِي بِحُزْمَةِ اَلْحَطَبِ عَلَى ظَهْرِهِ، فَيَبِيعَهَا، فَيَكُفَّ اَللَّهُ بِهَا وَجْهَهُ، خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَسْأَلَ اَلنَّاسَ أَعْطَوْهُ أَوْ مَنَعُوهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(643) Prenosi se od Ez-Zubejra b. El-Avvama, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Da jedan od vas uzme svoje uže, pa dođe sa naramkom pruća na leđima, pa ga proda, pa mu Allah time sačuva lice, bolje mu je nego da pita ljude, davali mu ili ne davali."** Prenosi Buharija.[787]

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمَسْأَلَةُ كَدٌّ يَكُدُّ بِهَا اَلرَّجُلُ وَجْهَهُ، إِلَّا أَنْ يَسْأَلَ اَلرَّجُلُ سُلْطَانًا، أَوْ فِي أَمْرٍ لَا بُدَّ مِنْهُ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(644) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Pitanje (tj. prošnja) je ožiljak koji čovjek sebi napravi na licu, osim da čovjek pita vladara ili u prinudi.'**" Prenosi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom.[788]

---

[786] **Sahih.** Muslim (1041).
[787] **Sahih.** Buharija (1471).
[788] **Hasen.** Tirmizi (681), Ebu Davud (1639), Nesai (2600). Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-sahih.

POGLAVLJE O PODJELI SADAKE

عَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَحِلُّ اَلصَّدَقَةُ لِغَنِيٍّ إِلَّا لِخَمْسَةٍ: لِعَامِلٍ عَلَيْهَا، أَوْ رَجُلٍ اِشْتَرَاهَا بِمَالِهِ، أَوْ غَارِمٍ، أَوْ غَازٍ فِي سَبِيلِ اَللَّهِ، أَوْ مِسْكِينٍ تُصُدِّقَ عَلَيْهِ مِنْهَا، فَأَهْدَى مِنْهَا لِغَنِيٍّ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَأُعِلَّ بِالْإِرْسَالِ.

(645) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nije dozvoljena sadaka bogatom, osim peterici: onome koji je skuplja, ili čovjeku koji je kupio (tu sadaku) svojim imetkom, prezaduženom[789], ili borcu na Allahovom putu, ili siromahu kojem se ona udijeli, pa je on pokloni bogatom.'**" Prenose Ahmed, Ebu Davud i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Hakim. Našli su mu mahanu da je mursel.[790]

وَعَنْ عُبَيْدِ اَللَّهِ بْنِ عَدِيِّ بْنِ اَلْخِيَارِ أَنَّ رَجُلَيْنِ حَدَّثَاهُ أَنَّهُمَا أَتَيَا رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَسْأَلَانِهِ مِنَ اَلصَّدَقَةِ، فَقَلَّبَ فِيهِمَا اَلْبَصَرَ، فَرَآهُمَا جَلْدَيْنِ، فَقَالَ: ((إِنْ شِئْتُمَا، وَلَا حَظَّ فِيهَا لِغَنِيٍّ، وَلَا لِقَوِيٍّ مُكْتَسِبٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَقَوَّاهُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ.

(646) Prenosi se od Ubejdullaha b. Adijja b. El-Hijara da su mu dvojica ljudi pričala da su otišli Allahovom Poslaniku da ga pitaju o sadaki, pa ih je pogledao i vidio da su snažni, te je rekao: **„Ako želite, ja ću vam dati, ali nema u njoj udjela bogatom, niti jakom koji zarađuje."** Prenosi Ahmed i pojačao ga je. Prenose još i Ebu Davud i Nesai.[791]

---

[789] Koji je dužan toliko da kada vrati dug kod njega ne ostaje imetak u vrijednosti nisaba.

[790] **Sahih.** Ahmed (10838), Ebu Davud (1636), Ibn Madže (1841), Hakim (1380). Vjerodostojnim ga je ocijenio Hakim i s njim se složio Zehebi kao i Ibn Huzejme. Hakim tvrdi da je lanac prenosilaca spojen i da je po uvjetima Buharije i Muslima i s njim se u svemu tome slaže i Zehebi, pa je stoga prioritetnije mišljenje da je hadis spojen, a ne mursel, kako između ostalih tvrdi i Ibn Abdil-Berr.

[791] **Sahih.** Ahmed (17291), Ebu Davud (1633), Nesai (2597) i drugi. Ibn Abdil-Hadi kaže: „Hadis je vjerodostojan i njegovi prenosioci su povjerljivi."

وَعَنْ قَبِيصَةَ بْنِ مُخَارِقٍ اَلْهِلَالِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَلْمَسْأَلَةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا لِأَحَدِ ثَلَاثَةٍ: رَجُلٌ تَحَمَّلَ حَمَالَةً، فَحَلَّتْ لَهُ اَلْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصِيبَهَا، ثُمَّ يُمْسِكُ، وَرَجُلٌ أَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ، اِجْتَاحَتْ مَالَهُ، فَحَلَّتْ لَهُ اَلْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصِيبَ قِوَامًا مِنْ عَيْشٍ، وَرَجُلٌ أَصَابَتْهُ فَاقَةٌ حَتَّى يَقُومَ ثَلَاثَةٌ مِنْ ذَوِي اَلْحِجَى مِنْ قَوْمِهِ: لَقَدْ أَصَابَتْ فُلَانًا فَاقَةٌ؛ فَحَلَّتْ لَهُ اَلْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصِيبَ قِوَامًا مِنْ عَيْشٍ، فَمَا سِوَاهُنَّ مِنَ اَلْمَسْأَلَةِ يَا قَبِيصَةُ سُحْتٌ يَأْكُلُهَا صَاحِبُهَا سُحْتًا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(647) Prenosi se od Kabise b. Muharifa el-Hilalija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je**: 'Traženje (prošenje) nije dozvoljeno osim jednom od trojice: čovjeku koji posudi imetak da bi njime izmirio zavađene, dozvoljeno mu je da traži dok ne dobije, potom da se suzdrži[792], i čovjeku koga je pogodila velika nevolja koja je uništila njegov imetak, dozvoljeno mu je traženje dok ne dobije ono čime će ispuniti životne potrebe, i čovjek koga je pogodila bijeda[793] pod uslovom da trojica pametnih iz njegovog naroda posvjedoče: 'Toga je pogodila bijeda', pa mu je dopušteno traženje dok ne dobije ono čime će ispuniti životne potrebe, a sve osim toga je traženje, o Kabise, nezakonito stečen imetak kojeg njegov posjedovatelj jede nezakonito.'**" Prenose Muslim, Ebu Davud, Ibn Huzejme i Ibn Hibban.[794]

وَعَنْ عَبْدِ اَلْمُطَّلِبِ بْنِ رَبِيعَةَ بْنِ اَلْحَارِثِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَلصَّدَقَةَ لَا تَنْبَغِي لِآلِ مُحَمَّدٍ، إِنَّمَا هِيَ أَوْسَاخُ اَلنَّاسِ)). وَفِي رِوَايَةٍ: ((وَإِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِمُحَمَّدٍ وَلَا آلِ مُحَمَّدٍ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

---

[792] Tj. potom da se suzdrži od traženja.
[793] Tj. siromaštvo poslije bogatstva.
[794] **Sahih.** Muslim (1044), Ebu Davud (1640), Ibn Huzejme (2361), Ibn Hibban (3291).

(648) Prenosi se od Abdul-Muttaliba b. Rebi'e b. El-Harisa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Sadaka ne priliči Muhammedovoj porodici, ona je samo ljudska prljavština**[795]', **a u jednom od rivajeta: 'I ona nije dopuštena Muhammedu, ni Muhammedovoj porodici.**'" Prenosi Muslim.[796]

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ﷺ قَالَ: مَشَيْتُ أَنَا وَعُثْمَانُ بْنُ عَفَّانَ ﷺ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقُلْنَا: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، أَعْطَيْتَ بَنِي اَلْمُطَّلِبِ مِنْ خُمُسِ خَيْبَرَ وَتَرَكْتَنَا، وَنَحْنُ وَهُمْ بِمَنْزِلَةٍ وَاحِدَةٍ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّمَا بَنُو اَلْمُطَّلِبِ وَبَنُو هَاشِمٍ شَيْءٌ وَاحِدٌ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(649) Prenosi se od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu anhu, da je rekao: „Došli smo ja i Osman b. Affan kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekli: 'O Allahov Poslaniče, dao si Benu Muttalibu od petine Hajbera, a nas si izostavio, a mi i oni smo na istom stepenu.' Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '**Doista su Benu Muttallib i Benu Hašim jedno.**'" Prenosi Buhari.[797]

وَعَنْ أَبِي رَافِعٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ رَجُلًا عَلَى اَلصَّدَقَةِ مِنْ بَنِي مَخْزُومٍ، فَقَالَ لِأَبِي رَافِعٍ: اِصْحَبْنِي، فَإِنَّكَ تُصِيبُ مِنْهَا، قَالَ: حَتَّى آتِيَ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَأَسْأَلَهُ. فَأَتَاهُ فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: ((مَوْلَى اَلْقَوْمِ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، وَإِنَّا لَا تَحِلُّ لَنَا اَلصَّدَقَةُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالثَّلَاثَةُ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(650) Prenosi se od Ebu Rafi'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao čovjeka da uzme sadaku od Benu Mahzuma, pa je rekao Ebu Rafi'u: „Pravi mi društvo, dobit ćeš od nje." Rekao je: „Ne, dok ne odem Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga pitam." Pa mu je otišao i pitao ga, pa je rekao (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi

---

795 Znači da sadaka čisti duše i imetke onako kako voda čisti tijelo.
796 **Sahih.** Muslim (1072).
797 **Sahih.** Buharija (3140).

ve sellem): **„Oslobođeni rob od jednog naroda je od njih, a nama nije dozvoljena sadaka."** Prenose Ahmed, trojica, Ibn Huzejme i Ibn Hibban. [798]

وَعَنْ سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ يُعْطِي عُمَرَ اَلْعَطَاءَ، فَيَقُولُ: أَعْطِهِ أَفْقَرَ مِنِّي، فَيَقُولُ: ((خُذْهُ فَتَمَوَّلْهُ، أَوْ تَصَدَّقْ بِهِ، وَمَا جَاءَكَ مِنْ هَذَا اَلْمَالِ، وَأَنْتَ غَيْرُ مُشْرِفٍ وَلَا سَائِلٍ فَخُذْهُ، وَمَا لَا فَلَا تُتْبِعْهُ نَفْسَكَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(651) Prenosi se od Salima b. Abdullaha b. Omera, od njegovog oca, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, davao Omeru poklon (imetak), pa je rekao: „Daj ga siromašnijem od mene." Rekao mu je: **„Uzmi ga, pa se njim koristi ili ga daj kao sadaku, ono što ti dođe od ovog imetka, a ti ga nisi očekivao, niti tražio – uzmi, a što ne dođe, nemoj ga tražiti."** Prenosi Muslim. [799]

[798] **Sahih.** Ahmed (25929), Ebu Davud (1650), Tirmizi (657), Nesai (2612), Ibn Huzejme (2344), Ibn Hibban (3293). Tirmizi je rekao: „Hadis je hasen-sahih." Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Huzejme, Ibn Hibban, Hakim i s njim se složio i Zehebi.
[799] **Sahih.** Muslim (1045).

Knjiga posta

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَقَدَّمُوا رَمَضَانَ بِصَوْمِ يَوْمٍ وَلَا يَوْمَيْنِ، إِلَّا رَجُلٌ كَانَ يَصُومُ صَوْمًا، فَلْيَصُمْهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(652) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne postite jedan ili dva dana prije nastupanja ramazana, osim čovjeka koji (inače) posti (svoj) post, pa neka ga posti.'**" Muttefekun alejhi. [800]

وَعَنْ عَمَّارِ بْنِ يَاسِرٍ ﷺ قَالَ: مَنْ صَامَ اَلْيَوْمَ اَلَّذِي يُشَكُّ فِيهِ فَقَدْ عَصَى أَبَا اَلْقَاسِمِ ﷺ. وَذَكَرَهُ اَلْبُخَارِيُّ تَعْلِيقًا، وَوَصَلَهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(653) Prenosi se od Ammara b. Jasira, radijallahu anhuma, da je rekao: „Ko posti dan za koji se sumnja (tj. 30. dan mjeseca Š'abana), učinio je neposlušnost Ebu Kasimu, sallallahu alejhi ve sellem." Spomenuo ga je Buharija kao mu'allek, a sa spojenim lancem prenosilaca bilježe ga peterica i sahihom ga ocijenili Ibn Huzejme i Ibn Hibban. [801]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَصُومُوا، وَإِذَا رَأَيْتُمُوهُ فَأَفْطِرُوا، فَإِنْ غُمَّ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ: ((فَإِنْ أُغْمِيَ عَلَيْكُمْ فَاقْدُرُوا لَهُ ثَلَاثِينَ)). وَلِلْبُخَارِيِّ: ((فَأَكْمِلُوا اَلْعِدَّةَ ثَلَاثِينَ)).

(654) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **'Kada ga (mlađak) vidite, postite, a kada ga vidite, mrsite se, a ako vam se zakloni, onda mu odredite[802].'**" Muttefekun alejhi. [803]

---

[800] **Sahih.** Buharija (1914), Muslim (1082).
[801] **Sahih.** Buharija (4/119), Ebu Davud (2334), Tirmizi (686), Nesai (2189), Ibn Madže (1645), Ibn Huzejme (1914), Ibn Hibban (3577), a u „Musnedu" imama Ahmeda (8919) je od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.
[802] Odredite mu: Pronadite i odredite ga ispod oblaka, a rečeno je još i: odredite ga računajući mijene, ili: odredite mu kraj upotpunjavajući trideset dana.

Muslim prenosi: **„A ako se naoblači, odredite trideset (dana)."** A kod Buharije stoji: **„Pa upotpunite broj na trideset (dana)."**

وَلَهُ فِي حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ: ((فَأَكْمِلُوا عِدَّةَ شَعْبَانَ ثَلَاثِينَ)).

(655) On prenosi u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu: **„Upotpunite broj (dana) ša'bana na trideset."** [804]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَرَاءَى اَلنَّاسُ اَلْهِلَالَ، فَأَخْبَرْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَنِّي رَأَيْتُهُ، فَصَامَ، وَأَمَرَ اَلنَّاسَ بِصِيَامِهِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(656) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Ljudi su nastojali da ugledaju mlađak, pa sam obavijestio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da sam ga vidio, pa je postio i naredio ljudima da poste." Prenosi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim. [805]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَعْرَابِيًّا جَاءَ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي رَأَيْتُ اَلْهِلَالَ، فَقَالَ: ((أَتَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ ؟)) قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((أَتَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اَللَّهِ ؟)) قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((فَأَذِّنْ فِي اَلنَّاسِ يَا بِلَالُ أَنْ يَصُومُوا غَدًا)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ وَرَجَّحَ النَّسَائِيُّ إِرْسَالَهُ.

(657) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je beduin došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Vidio sam mladi mjesec." Poslanik je rekao: **„Svjedočiš li da nema boga osim Allaha?"** Rekao je: „Da." Poslanik je opet rekao: **„Svjedočiš li da je Muhammed Allahov poslanik?"** Rekao je: „Da." Tada je Poslanik rekao: **„Onda razglasi među**

---

[803] **Sahih.** Buharija (1900, 1907), Muslim (1080).
[804] **Sahih.** Buharija (1909).
[805] **Sahih.** Ebu Davud (2342), Hakim (1541), Ibn Hibban (3438). Hakim kaže da je hadis po uvjetima Muslima i s njim se u tome slaže i Zehebi. Vjerodostojnim ga je ocijenio i Ibn Hazm.

ljudima, Bilale, da poste sutra." Prenose peterica, sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibn Hibban, a Nesai smatra prioritetnijim da je mursel. [806]

وَعَنْ حَفْصَةَ أُمِّ اَلْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا، عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ لَمْ يُبَيِّتِ اَلصِّيَامَ قَبْلَ اَلْفَجْرِ فَلَا صِيَامَ لَهُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَمَالَ النَّسَائِيُّ وَالتِّرْمِذِيُّ إِلَى تَرْجِيحِ وَقْفِهِ، وَصَحَّحَهُ مَرْفُوعًا اِبْنُ خُزَيْمَةَ وَابْنُ حِبَّانَ. وَلِلدَّارَقُطْنِيِّ: ((لَا صِيَامَ لِمَنْ لَمْ يَفْرِضْهُ مِنَ اَللَّيْلِ)).

(658) Prenosi se od Hafse, majke vjernika, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko ne zanijeti post prije zore, tome nema posta."** Prenose peterica, a Tirmizi i Nesai su na stanovištu da je prioritetnije mišljenje da je mevkuf, a merfu' sahihom su ga ocijenili Ibn Huzejme i Ibn Hibban. A kod Darekutnija stoji: **„Nema posta onaj koji ga ne zanijeti u noći."** [807]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ اَلنَّبِيُّ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ. فَقَالَ: ((هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ؟)) قُلْنَا: لَا. قَالَ: ((فَإِنِّي إِذًا صَائِمٌ)) ثُمَّ أَتَانَا يَوْمًا آخَرَ، فَقُلْنَا: أُهْدِيَ لَنَا حَيْسٌ، فَقَالَ: ((أَرِينِيهِ، فَلَقَدْ أَصْبَحْتُ صَائِمًا)) فَأَكَلَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(659) Prenosi se od Aiše , radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod mene jednog dana i pitao: **'Imate li išta (za jesti)?'** Rekli smo: 'Ne.' Rekao je: **'Onda ću postiti.'** Potom nam je

---

[806] **Mursel.** Ahmed (188), Ebu Davud (2340), Tirmizi (691), Nesai (2112), Ibn Madže (1652), Ibn Huzejme (1923), Ibn Hibban (3445), Hakim (1546) i kaže: „Ovaj hadis je vjerodostojan", a u tome ga i Zehebi podržava. Medutim, šejh Albani kaže: „Ovo je diskutabilno, jer jedan od prenosilaca hadisa je i Simak b. Harb koji je poznat po preokretanju hadisa, i skupina učenjaka hadisa ocijenila je ovaj hadis kao mursel." Tirmizi kaže: „Oko hadisa Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, ima razilaženja. Većina drugova Ibn Simaka prenose ga od Ikrime od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem." Ebu Davud kaže: „Hadis bilježi skupina muhaddisa od Ikrime kao mursel predanje." Nesai je rekao: „Prioritetnije je da je hadis mursel."

[807] **Sahih.** Ahmed (25252), Ebu Davud (2454), Tirmizi (730), Nesai (2331), Ibn Madže (1700), Ibn Huzejme (1933). Učenjaci koji smatraju da je hadis mevkuf su: Buharija, Ebu Davud, Nesai, Tirmizi, Ebu Hatim i Bejheki, dok: Ibn Hazm, Hattabi, Abdul-Hakk, Ibnul-Dževzi i Ševkani smatraju da je hadis merfu'u. Bejheki i Darekutni kažu da su prenosioci hadisa povjerljivi, a vjerodostojnim ga ocjenjuje Hakim.

došao drugi dan, pa smo rekli: 'Poklonjeno nam je hajsa[808].' Rekao je: '**Pokaži mi ga, jer sam osvanuo kao postač**', pa je jeo. Prenosi Muslim. [809]

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَزَالُ اَلنَّاسُ بِخَيْرٍ مَا عَجَّلُوا اَلْفِطْرَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(660) Prenosi se od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik rekao: **„Ljudi neće prestati biti na dobru sve dok budu požurivali sa iftarom."** Muttefekun alejhi. [810]

وَلِلتِّرْمِذِيِّ: مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((قَالَ اَللَّهُ أَحَبُّ عِبَادِي إِلَيَّ أَعْجَلُهُمْ فِطْرًا)).

(661) A kod Tirmizija stoji u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Rekao je Allah Uzvišeni: 'Meni najdraži robovi su oni koji najviše požuruju iftar.'"** [811]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي اَلسَّحُورِ بَرَكَةً)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(662) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Sehurite, jer je u sehuru[812] bereket.'**" Muttefekun alejhi. [813]

---

[808] Hajs su datule sa maslom i sirom.
[809] **Sahih.** Muslim (1154).
[810] **Sahih.** Buharija (1957), Muslim (1098).
[811] **Hasen.** Tirmizi (700). U lancu prenosilaca je Murre b. Abdur-Rahman el-Megazi za kojeg imam Ahmed kaže: „On je, uistinu, munkerul-hadis." Ibn Adijj kaže: „U njemu nema smetnje." Povjerljivim ga smatra Ibn Hibban. Hafiz kaže za njega: „Saduk je i ima munker hadisa." Tirmizi je hadis ocijenio dobrim, dok su ga vjerodostojnim ocijenili Ibn Huzejme i Ibn Hibban.
[812] Sehur je noćni ručak pred post.
[813] **Sahih.** Buharija (1923), Muslim (1095).

وَعَنْ سَلْمَانَ بْنِ عَامِرٍ اَلضَّبِّيِّ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أَفْطَرَ أَحَدُكُمْ فَلْيُفْطِرْ عَلَى تَمْرٍ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ فَلْيُفْطِرْ عَلَى مَاءٍ، فَإِنَّهُ طَهُورٌ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ وَابْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

(663) Prenosi se od Selmana b. Amira ed-Dabbijja, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „**Kada se jedan od vas iftari, neka se iftari hurmom, a ako ne nađe, onda vodom, jer je ona doista čista.**" Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Hakim.[814]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنِ اَلْوِصَالِ، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ اَلْمُسْلِمِينَ: فَإِنَّكَ يَا رَسُولَ اَللَّهِ تُوَاصِلُ؟ قَالَ: ((وَأَيُّكُمْ مِثْلِي؟ إِنِّي أَبِيتُ يُطْعِمُنِي رَبِّي وَيَسْقِينِي)). فَلَمَّا أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا عَنِ اَلْوِصَالِ وَاصَلَ بِهِمْ يَوْمًا، ثُمَّ يَوْمًا، ثُمَّ رَأَوُا اَلْهِلَالَ، فَقَالَ: ((لَوْ تَأَخَّرَ اَلْهِلَالُ لَزِدْتُكُمْ)). كَالْمُنَكِّلِ لَهُمْ حِينَ أَبَوْا أَنْ يَنْتَهُوا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(664) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je spajanje posta[815], pa je rekao jedan od muslimana: 'Pa, doista ti, Allahov Poslaniče, spajaš.' Rekao je: '**A koji je od vas kao ja? Ja prenoćim, a moj Gospodar me hrani i napaja.**'[816] Kada su odbili da prestanu sa spajanjem, spojio je sa njima jedan dan, potom drugi, potom su vidjeli mlađak. Rekao je: '**Da je kasnio mlađak, povećao bih vam.**' To im je bila kazna[817] nakon što su odbili da prestanu." Muttefekun alejhi.[818]

---

[814] **Hasen.** Ahmed (15637), Ebu Davud (2355), Tirmizi (658), Nesai u „Kubra" (2/254), Ibn Madže (1699), Ibn Huzejme (3/278), Ibn Hibban (3514), Hakim (1575).
[815] Da postač spoji dva dana posteći bez mršenja.
[816] To znači: Uzvišeni Allah meni daje snagu koju daju hrana i piće.
[817] Htjelo se reći da je to njima kazna, da bi bila pouka drugima.
[818] **Sahih.** Buharija (1965), Muslim (1103).

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ لَمْ يَدَعْ قَوْلَ اَلزُّورِ وَالْعَمَلَ بِهِ، وَالْجَهْلَ، فَلَيْسَ لِلَّهِ حَاجَةٌ فِي أَنْ يَدَعَ طَعَامَهُ وَشَرَابَهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَأَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَهُ.

(665) I od njega se prenosi da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Ko ne ostavi lažan govor i rad po njemu i neznanje, pa Allahu nije potrebno da taj ostavlja svoju hranu i piće.'**" Prenose Buharija i Ebu Davud i ovo je njegova verzija.[819]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُقَبِّلُ وَهُوَ صَائِمٌ، وَيُبَاشِرُ وَهُوَ صَائِمٌ، وَلَكِنَّهُ أَمْلَكُكُمْ لِإِرْبِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ. وَزَادَ فِي رِوَايَةٍ: فِي رَمَضَانَ.

(666) Prenosi se od Aiše, radijallahu anhu, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bi ljubio, a bio je postač, i činio ljubavnu predigru sa ženama, a bio je postač, ali on je od vas najviše mogao kontrolirati svoju strast." Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija, i dodaje u jednom rivajetu: „U ramazanu." [820]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اِحْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ، وَاحْتَجَمَ وَهُوَ صَائِمٌ . رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(667) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, radio hidžamu u ihramu, i da je radio hidžamu kada je postio. Prenosi Buharija.[821]

وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَتَى عَلَى رَجُلٍ بِالْبَقِيعِ وَهُوَ يَحْتَجِمُ فِي رَمَضَانَ. فَقَالَ: ((أَفْطَرَ اَلْحَاجِمُ وَالْمَحْجُومُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ أَحْمَدُ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ.

---

[819] **Sahih.** Buharija (6057), Ebu Davud (2362).
[820] **Sahih.** Buharija (1927), Muslim (1106).
[821] **Sahih.** Buharija (1938).

(668) Prenosi se od Šeddada b. Evsa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored čovjeka koji je bio na Beki'i dok mu se radila hidžama u ramazanu, pa je rekao: **„Prekinuo je post onaj koji radi hidžamu i onaj kome se radi hidžama."** Prenose peterica, osim Tirmizija, a sahihom ga smatraju Ahmed, Ibn Huzejme i Ibn Hibban. [822]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: أَوَّلُ مَا كُرِهَتِ اَلْحِجَامَةُ لِلصَّائِمِ؛ أَنَّ جَعْفَرَ بْنَ أَبِي طَالِبٍ اِحْتَجَمَ وَهُوَ صَائِمٌ، فَمَرَّ بِهِ اَلنَّبِيُّ ﷺ فَقَالَ: ((أَفْطَرَ هَذَانِ)). ثُمَّ رَخَّصَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بَعْدُ فِي اَلْحِجَامَةِ لِلصَّائِمِ، وَكَانَ أَنَسٌ يَحْتَجِمُ وَهُوَ صَائِمٌ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَقَوَّاهُ.

(669) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Prvo gdje je hidžama postala prezrena za postača jeste kada se Džaferu b. Ebi Talibu radila hidžama dok je postio, pa je naišao pored njega Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: **„Omrsili su se ova dvojica'**, potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kasnije dao olakšicu u hidžami za postača, i Enes bi radio hidžamu, a postio bi." Prenosi ga Darekutni i pojačao ga je. [823]

O surmi i postu

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اِكْتَحَلَ فِي رَمَضَانَ، وَهُوَ صَائِمٌ . رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ. قَالَ اَلتِّرْمِذِيُّ: لَا يَصِحُّ فِيهِ شَيْءٌ.

---

822 **Sahih.** Ahmed (16489), Ebu Davud (2369), Nesai u „Kubra" (3144), Ibn Madže (1681), Ibn Huzejme (1964), Ibn Hibban (3533).

823 Darekutni (2/182). Ahmed i Buharija kažu za hadis: „Iftario je onaj koji radi hidžamu i onaj kome se radi hidžama": „To je najvjerodostojniji hadis u ovome poglavlju." Tahavija kaže: „To su mutevatir hadisi od velikog broja ashaba." Ibn Kudame, rahmetullahi alejhi, kaže u „Mugniju": „Hadis prenosi jedanaest ashaba od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem." Ibnul-Kajjim, rahmetullahi alejhi, kaže: „Vjerodostojno se prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je radio hidžamu dok je bio muhrim, a što se tiče riječi: 'i kada je bio postač', imam Ahmed kaže da ovaj dodatak nije ispravan i pojašnjava grešku u njemu i u tome ga podržavaju mnogi. Ono što je spomenuto u dva Sahiha jeste: „Radio je hidžamu dok je bio muhrim."

(670) Prenosi se od Aiše, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podvlačio surmu u ramazanu, a postio je. Prenosi Ibn Madže sa slabim senedom. Rekao je Tirmizi: „O tome se ništa vjerodostojno ne prenosi."[824]

O jelu u zaboravu

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ، فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ، فَلْيُتِمَّ صَوْمَهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اَللَّهُ وَسَقَاهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(671) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Ko u toku posta zaboravi da posti dok posti, pa jede ili pije, neka upotpuni post, to ga je Allah nahranio i napojio.**'" Muttefekun alejhi.[825]

وَلِلْحَاكِمِ: ((مَنْ أَفْطَرَ فِي رَمَضَانَ نَاسِيًا فَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ وَلَا كَفَّارَةَ)). وَهُوَ صَحِيحٌ.

(672) A Hakim prenosi: **„Ko se iz zaborava omrsi u ramazanu, ne mora napostiti, niti se iskupljivati."** Hadis je sahih.[826]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ ذَرَعَهُ اَلْقَيْءُ فَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ، وَمَنْ اسْتَقَاءَ فَعَلَيْهِ اَلْقَضَاءُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ. وَأَعَلَّهُ أَحْمَدُ وَقَوَّاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ.

(673) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Koga pretekne povraćanje, ne mora napostiti, a ko namjerno povrati, mora napostiti.**'" Prenose petorica, Ahmed mu je našao pogrešku, a ojačao ga Darekutni.[827]

---

[824] **Daif.** Ibn Madže (1678). Tirmizi kaže: „Ništa vjerodostojno se ne prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom poglavlju." Ibnul-Kajjim, rahmetullahi alejhi, kaže: „Hadis nije vjerodostojan."

[825] **Sahih.** Buharija (1933), Muslim (1155).

[826] **Sahih.** Hakim (1569).

[827] **Hasen.** Ahmed (10058), Ebu Davud 82380), Tirmizi (720), Nesai u „Kubra" (2/215), Ibn Madže (1676), Darekutni (2/184). Tirmizi ga je ocijenio dobrim, dok su ga Ibn Hibban i Hakim ocijenili vjerodostojnim i s njim se složio i Zehebi. Buharija je rekao: „Ne znam ga kao hadis koji je poznat i koji se pamti." Ahmed ga nije prihvatio.

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ خَرَجَ عَامَ اَلْفَتْحِ إِلَى مَكَّةَ فِي رَمَضَانَ، فَصَامَ حَتَّى بَلَغَ كُرَاعَ الْغَمِيمِ، فَصَامَ اَلنَّاسُ، ثُمَّ دَعَا بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ فَرَفَعَهُ، حَتَّى نَظَرَ اَلنَّاسُ إِلَيْهِ، ثُمَّ شَرِبَ، فَقِيلَ لَهُ بَعْدَ ذَلِكَ: إِنَّ بَعْضَ اَلنَّاسِ قَدْ صَامَ. قَالَ: ((أُولَئِكَ اَلْعُصَاةُ، أُولَئِكَ اَلْعُصَاةُ)).

(674) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao u godini oslobođenja Mekke u ramazanu, pa je postio dok nije došao do Kura'ul-gamima[828], a ljudi su postili, potom je zatražio vrč vode i podigao ga, dok ga ljudi nisu vidjeli. Potom je pio, a poslije toga mu je bilo rečeno: „Neki ljudi su postili." Rekao je: **„To su nepokornici, to su nepokornici."** Prenosi Muslim. [829]

وَفِي لَفْظٍ: فَقِيلَ لَهُ: إِنَّ اَلنَّاسَ قَدْ شَقَّ عَلَيْهِمُ اَلصِّيَامُ، وَإِنَّمَا يَنْظُرُونَ فِيمَا فَعَلْتَ، فَدَعَا بِقَدَحٍ مِنْ مَاءٍ بَعْدَ اَلْعَصْرِ، فَشَرِبَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(675) U jednoj od verzija: „I bilo mu je rečeno: 'Doista je ljudima teško pao post, a oni samo gledaju to što ti radiš.' Pa je zatražio vrč vode poslije ikindije, pa je pio." Prenosi Muslim. [830]

وَعَنْ حَمْزَةَ بْنِ عَمْرٍو الْأَسْلَمِيِّ رِضَى اَللَّهُ عَنْهُ؛ أَنَّهُ قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَجِدُ بِي قُوَّةً عَلَى اَلصِّيَامِ فِي اَلسَّفَرِ، فَهَلْ عَلَيَّ جُنَاحٌ؟ فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((هِيَ رُخْصَةٌ مِنَ اَللَّهِ، فَمَنْ أَخَذَ بِهَا فَحَسَنٌ، وَمَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصُومَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(676) Prenosi se od Hamze b. Amra el-Eslemija, radijallahu anhu, da je rekao: „O Allahov Poslaniče! Nalazim da imam snage za post na putu. Imam li za to grijeh?" Rekao je Allahov Poslanik: **„To je olakšica od Allaha, ko je uzme, to je lijepo, a ko voli da posti, nema grijeha."** Prenosi Muslim.

---

[828] Dolina u blizini Usfana.
[829] **Sahih.** Muslim (1114).
[830] **Sahih.** Muslim (1114).

وَأَصْلُهُ فِي " اَلْمُتَّفَقِ " مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ أَنَّ حَمْزَةَ بْنَ عَمْرٍو سَأَلَ.

(677) Osnova mu je u muttefekun alejhi hadisu od Aiše, radijallahu anha, da je Hamza b. Amr, radijallahu anhu, pitao (to pitanje). [831]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رُخِّصَ لِلشَّيْخِ اَلْكَبِيرِ أَنْ يُفْطِرَ، وَيُطْعِمَ عَنْ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينًا، وَلَا قَضَاءَ عَلَيْهِ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَالْحَاكِمُ، وَصَحَّحَاهُ.

(678) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anh, da je rekao: „Olakšano je starcu u dubokoj starosti da se mrsi i da za svaki dan nahrani siromaha i ne treba napošćavati." Prenosi Darekutni i Hakim i ocijenili su ga sahihom. [832]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: هَلَكْتُ يَا رَسُولَ اَللَّهِ. قَالَ: ((وَمَا أَهْلَكَكَ؟)) قَالَ: وَقَعْتُ عَلَى اِمْرَأَتِي فِي رَمَضَانَ، فَقَالَ: ((هَلْ تَجِدُ مَا تَعْتِقُ رَقَبَةً ؟)) قَالَ: لَا. قَالَ: ((فَهَلْ تَسْتَطِيعُ أَنْ تَصُومَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ ؟)) قَالَ: لَا. قَالَ: ((فَهَلْ تَجِدُ مَا تُطْعِمُ سِتِّينَ مِسْكِينًا؟)) قَالَ: لَا، ثُمَّ جَلَسَ، فَأُتِي اَلنَّبِيُّ ﷺ بِعَرَقٍ فِيهِ تَمْرٌ. فَقَالَ: ((تَصَدَّقْ بِهَذَا))، فَقَالَ: أَعَلَى أَفْقَرَ مِنَّا؟ فَمَا بَيْنَ لَابَتَيْهَا أَهْلُ بَيْتٍ أَحْوَجُ إِلَيْهِ مِنَّا، فَضَحِكَ اَلنَّبِيُّ ﷺ حَتَّى بَدَتْ أَنْيَابُهُ، ثُمَّ قَالَ: ((اذْهَبْ فَأَطْعِمْهُ أَهْلَكَ)). رَوَاهُ اَلسَّبْعَةُ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(679) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je jedan čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Propao sam, o Allahov Poslaniče!' Pitao ga je: **'A šta te upropastilo?'** Rekao je: 'Imao sam odnos sa svojom ženom[833] u ramazanu.' Pa je Poslanik pitao: **'Da li imaš toliko da bi mogao osloboditi roba?'** Rekao je: 'Ne.' Pitao je: **'Možeš li izdržati da postiš dva mjeseca uzastopno?'** Rekao je: 'Ne.' Pitao je: **'Imaš li toliko da bi mogao nahraniti šezdeset siromaha?'** Rekao je: 'Ne.'

---

[831] **Sahih.** Buharija (1841), Muslim (1121).
[832] **Sahih.** Darekutni (2/2059, Hakim (1607). Buharija (4235) bilježi na sličan način od Ata'a od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma.
[833] Tj. imao sam spolni odnos sa njom.

Potom je sjeo, pa je Allahovom Poslaniku donesen arak[834] u kojem su bile (suhe) hurme. Rekao je: '**Podijeli ih kao sadaku.**' Pitao je: 'Je li siromašnijem od nas? Nema između dva kamenjara[835] ukućana kojima su više potrebnije od nas.' Pa se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nasmijao tako da su mu se ukazali očnjaci, potom je rekao: '**Idi i nahrani njima svoje ukućane.**'" Prenose sedmerica, a ovo je Muslimova verzija. [836]

وَعَنْ عَائِشَةَ وَأُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُصْبِحُ جُنُبًا مِنْ جِمَاعٍ، ثُمَّ يَغْتَسِلُ وَيَصُومُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. زَادَ مُسْلِمٌ فِي حَدِيثِ أُمِّ سَلَمَةَ: وَ لَا يَقْضِي.

(680) Prenosi se od Aiše i Ummu Seleme, radijallahu anhuma, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, osvanuo džunub od spolnog odnosa, potom bi se okupao i postio. Muttefekun alejhi, a Muslim je u hadisu Ummu Seleme dodao: I ne bi napošćavao. [837]

Post za drugoga

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ مَاتَ وَعَلَيْهِ صِيَامٌ صَامَ عَنْهُ وَلِيُّهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(681) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko umre a dužan je post, neka za njega posti njegov bližnji."** Muttefekun alejhi. [838]

---

[834] Arak je korpa ispletena od palminog lišća.

[835] Medina se nalazi između dva kamenjara.

[836] **Sahih.** Buharija (1936), Muslim (1111), Ebu Davud (2390), Tirmizi (724), Nesai u „Kubra" (2/212), Ibn Madže (1671), Ahmed (6989).

[837] **Sahih.** Buharija (1925), Muslim (1109).

[838] **Sahih.** Buharija (1952), Muslim (1147).

POGLAVLJE O DOBROVOLJNOM POSTU I ZABRANJENOM POSTU

عَنْ أَبِي قَتَادَةَ اَلْأَنْصَارِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ. قَالَ: ((يُكَفِّرُ اَلسَّنَةَ اَلْمَاضِيَةَ وَالْبَاقِيَةَ)). وَسُئِلَ عَنْ صِيَامِ يَوْمِ عَاشُورَاءَ. قَالَ: ((يُكَفِّرُ اَلسَّنَةَ اَلْمَاضِيَةَ)). وَسُئِلَ عَنْ صَوْمِ يَوْمِ اَلِاثْنَيْنِ، قَالَ: ((ذَاكَ يَوْمٌ وُلِدْتُ فِيهِ، وَبُعِثْتُ فِيهِ، أَوْ أُنْزِلَ عَلَيَّ فِيهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(682) Prenosi se od Ebu Katade el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio upitan o postu na dan Arefata, pa je rekao: **„Iskupljuje prošlu i narednu godinu."** I bio je upitan za post na dan Ašure, pa je rekao: **„Iskupljuje prošlu godinu."** I bio je pitan o postu ponedjeljkom, pa je rekao: **„To je dan u kojem sam rođen, i dan u kojem sam poslan, ili dan u kojem mi je objaljeno."** Prenosi Muslim. [839]

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ اَلْأَنْصَارِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ، ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ اَلدَّهْرِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(683) Prenosi se od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik rekao: **„Ko posti ramazan, pa ga poprati sa šest (dana) ševvala, kao da je postio čitavu godinu."** Prenosi Muslim. [840]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا مِنْ عَبْدٍ يَصُومُ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اَللَّهِ إِلَّا بَاعَدَ اَللَّهُ بِذَلِكَ اَلْيَوْمِ عَنْ وَجْهِهِ اَلنَّارَ سَبْعِينَ خَرِيفًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(684) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nema ni jednog roba da posti dan na Allahovom putu a da Allah neće udaljiti tim**

---

[839] **Sahih.** Muslim (1162).
[840] **Sahih.** Muslim (1164).

danom od njegovog lica vatru sedamdeset harifa[841].'" Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija.[842]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَصُومُ حَتَّى نَقُولَ لَا يُفْطِرُ، وَيُفْطِرُ حَتَّى نَقُولَ لَا يَصُومُ، وَمَا رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ اِسْتَكْمَلَ صِيَامَ شَهْرٍ قَطُّ إِلَّا رَمَضَانَ، وَمَا رَأَيْتُهُ فِي شَهْرٍ أَكْثَرَ مِنْهُ صِيَامًا فِي شَعْبَانَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(685) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik bi postio toliko da bismo rekli: 'Ne_mrsiti', a mrsio se toliko da bismo rekli: 'Ne postiti', i nikada nisam vidjela Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da upotpuni posteći mjesec, osim ramazana, niti sam ga vidjela da posti ijedan mjesec više od ša'bana." Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija.[843]

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ ﵁ قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ نَصُومَ مِنَ اَلشَّهْرِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ: ثَلَاثَ عَشْرَةَ، وَأَرْبَعَ عَشْرَةَ وَخَمْسَ عَشْرَةَ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(686) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da postimo tri dana u mjesecu: trinaesti, četrnaesti i petnaesti." Prenosi Nesai i Tirmizi, i ocjenjuje ga sahihom Ibn Hibban.[844]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَحِلُّ لِلْمَرْأَةِ أَنْ تَصُومَ وَزَوْجُهَا شَاهِدٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَزَادَ أَبُو دَاوُدَ: ((غَيْرَ رَمَضَانَ)).

(687) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nije dopušteno ženi da posti, a muž joj**

---

[841] Harifa je godina, a ovdje se želi reći daljina koja se pređe putujući sedamdeset godina.
[842] **Sahih.** Buharija (2840), Muslim (1153).
[843] **Sahih.** Buharija (1969), Muslim (1156).
[844] **Hasen.** Nesai (3/222), Tirmizi (761), Ibn Hibban (3647). Tirmizi je rekao: „Hadis je dobar."

je prisutan, osim sa njegovom dozvolom." Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija. Ebu Davud dodaje: **„Osim ramazana."** [845]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ صِيَامِ يَوْمَيْنِ: يَوْمِ اَلْفِطْرِ وَيَوْمِ اَلنَّحْرِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(688) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio post dva dana: Ramazanskog i Kurbanskog bajrama. Muttefekun alejhi. [846]

وَعَنْ نُبَيْشَةَ اَلْهُذَلِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيَّامُ اَلتَّشْرِيقِ أَيَّامُ أَكْلٍ وَشُرْبٍ، وَذِكْرٍ لِلَّهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(689) Prenosi se od Nubejše el-Huzelija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik je rekao: **'Dani tešrika[847] su dani jela i pića i spominjanja Allaha Uzvišenog.'**" Prenosi Muslim. [848]

وَعَنْ عَائِشَةَ وَابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا: لَمْ يُرَخَّصْ فِي أَيَّامِ اَلتَّشْرِيقِ أَنْ يُصَمْنَ إِلَّا لِمَنْ لَمْ يَجِدِ اَلْهَدْيَ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(690) Prenosi se od Aiše i Ibn Omera, radijallahu anhuma, da su rekli: „Nije data olakšica da se posti u danima tešrika, osim onome koji ne nađe kurban." Prenosi Buharija. [849]

---

[845] **Sahih.** Buharija (1991), Muslim (1921).
[846] **Sahih.** Buharija (1991), Muslim (1921).
[847] Dani tešrika su tri dana nakon dana klanja kurbana, a neki kažu dva dana.
[848] **Sahih.** Muslim (1141).
[849] **Sahih.** Buharija (1859).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا تَخْتَصُّوا لَيْلَةَ اَلْجُمُعَةِ بِقِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اَللَّيَالِي، وَلَا تَخْتَصُّوا يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ بِصِيَامٍ مِنْ بَيْنِ اَلْأَيَّامِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ فِي صَوْمٍ يَصُومُهُ أَحَدُكُمْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(691) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ne izdvajajte noć (uoči) džume noćnim namazom pored ostalih noći, niti izdvajajte dan džume postom od ostalih dana, osim ako ne bude post, koji jedan od vas (obično) posti.“** Prenosi Muslim.[850]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَصُومَنَّ أَحَدُكُمْ يَوْمَ اَلْجُمُعَةِ، إِلَّا أَنْ يَصُومَ يَوْمًا قَبْلَهُ، أَوْ يَوْمًا بَعْدَهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(692) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik je rekao: **'Neka niko od vas ne posti na dan džume, osim da posti dan prije ili dan poslije.'**“ Muttefekun alejhi.[851]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا اِنْتَصَفَ شَعْبَانَ فَلَا تَصُومُوا)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَاسْتَنْكَرَهُ أَحْمَدُ.

(693) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada upolovi ša'ban, nemojte postiti.“** Prenose peterica, a Ahmed ga je osporio.[852]

---

[850] **Sahih.** Muslim (1144).
[851] **Sahih.** Buharija (1985), Muslim (1144).
[852] **Daif.** Ahmed (9333), Ebu Davud (2337), Tirmizi (738), Nesai u „Kubra“ (2/172), Ibn Madže (1651). Ševkani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Većina islamskih učenjaka je ovaj hadis ocijenila slabim.“

وَعَنِ اَلصَّمَّاءِ بِنْتِ بُسْرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَصُومُوا يَوْمَ اَلسَّبْتِ، إِلَّا فِيمَا اِفْتُرِضَ عَلَيْكُمْ، فَإِنْ لَمْ يَجِدْ أَحَدُكُمْ إِلَّا لِحَاءَ عِنَبٍ، أَوْ عُودَ شَجَرَةٍ فَلْيَمْضُغْهَا)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، إِلَّا أَنَّهُ مُضْطَرِبٌ. وَقَدْ أَنْكَرَهُ مَالِكٌ. وَقَالَ أَبُو دَاوُدَ: هُوَ مَنْسُوخٌ.

(694) Prenosi se od Es-Sammae b. Busr, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne postite subotom, osim u onome što vam je propisano, pa ako jedan od vas ne nađe ništa više od kožice grožđa ili grančice drveta, neka je sažvače."** Prenose peterica, prenosioci su pouzdani, ali je mudtarib. Malik ga je odbacio, a Ebu Davud je rekao da je derogiran.[853]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ أَكْثَرَ مَا يَصُومُ مِنَ اَلْأَيَّامِ يَوْمُ اَلسَّبْتِ، وَيَوْمُ اَلْأَحَدِ، وَكَانَ يَقُولُ: ((إِنَّهُمَا يَوْمَا عِيدٍ لِلْمُشْرِكِينَ، وَأَنَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَهُمْ)). أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَهَذَا لَفْظُهُ.

(695) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najviše od svih dana postio subotu i nedjelju, i govorio je: **„To su dva praznična dana mušricima, a ja želim da se razlikujem od njih."** Prenosi Nesai i sahihom ga je ocijenio Ibn Huzejme, i ovo je njegova verzija.[854]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ صَوْمِ يَوْمِ عَرَفَةَ بِعَرَفَةَ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ غَيْرَ اَلتِّرْمِذِيِّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَالْحَاكِمُ، وَاسْتَنْكَرَهُ الْعُقَيْلِيُّ.

---

[853] **Hasen.** Ahmed (25828), Ebu Davud (2421), Tirmizi (744), Nesai u „Kubra" (2/143), Ibn Madže (1726). Tirmizi je hadis ocijenio dobrim, dok su ga vjerodostojnim ocijenili: Hakim, i s njim se složio Zehebi, Ibn Seken, Darekutni, Abdul-Hakk, Mubarekfuri, a slabim su ga ocijenili: Nesai, Tahavi i Ibn Hadžer.

[854] **Daif.** Nesai u „Kubra" (2/146), Ibn Huzejme (2167), Ibn Hibban (3616), Hakim (1593). U lancu prenosilaca nalaze se dvije nepoznate osobe.

(696) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio post dana Arefata na Arefatu. Prenose peterica, osim Tirmizija, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Hakim, a osporio ga je El-'Ukajli.[855]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا صَامَ مَنْ صَامَ اَلْأَبَدَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(697) Prenosi se od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, da je rekao: Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Ne posti onaj koji posti stalno."** Muttefekun alejhi.[856]

وَلِمُسْلِمٍ عَنْ أَبِي قَتَادَةَ بِلَفْظِ: ((لَا صَامَ وَلَا أَفْطَرَ)).

A kod Muslima stoji u hadisu Ebu Katade, radijallahu anhu, verzija: **„Ne posti niti mrsi."**[857]

POGLAVLJE O ITIKAFU I NOĆNOM NAMAZU U RAMAZANU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(698) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko klanja noćni namaz u ramazanu sa imanom i tražeći Allahovo zadovoljstvo i nagradu, oprošteni su mu prethodni grijesi."** Muttefekun alejhi.[858]

---

[855] **Daif.** Ahmed (1773), Ebu Davud (2440), Nesai (3/252), Ibn Madže (1732), Ibn Huzejme (2101), Hakim (1587), Ukajli (1/298). U lancu prenosilaca je Mehdi el-Hidžri koji je nepoznat, a hadisu ne svjedoče drugi hadisi.
[856] **Sahih.** Buharija (1977), Muslim (1159).
[857] **Sahih.** Muslim (1162).
[858] **Sahih.** Buharija (2009), Muslim (759).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا دَخَلَ اَلْعَشْرُ -أَيْ: اَلْعَشْرُ اَلْأَخِيرُ مِنْ رَمَضَانَ- شَدَّ مِئْزَرَهُ، وَأَحْيَا لَيْلَهُ، وَأَيْقَظَ أَهْلَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(699) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi ušao u deset – tj. deset zadnjih dana ramazana – privezao bi ogrtač[859], oživio svoje noći[860], i budio ukućane[861].“ Muttefekun alejhi. [862]

وَعَنْهَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَعْتَكِفُ اَلْعَشْرَ اَلْأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ، حَتَّى تَوَفَّاهُ اَللَّهُ، ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(700) Prenosi se od nje, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u itikafu zadnjih deset dana ramazana, dok ga Allah nije usmrtio, potom su u itikafu bile njegove supruge. Muttefekun alejhi. [863]

وَعَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَعْتَكِفَ صَلَّى اَلْفَجْرَ ثُمَّ دَخَلَ مُعْتَكَفَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(701) Prenosi se od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Kada bi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio da uđe u itikaf, klanjao bi sabah, potom bi ušao tamo gdje bi boravio u itikafu.“ Muttefekun alejhi. [864]

وَعَنْهَا قَالَتْ: إِنْ كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لَيُدْخِلُ عَلَيَّ رَأْسَهُ -وَهُوَ فِي اَلْمَسْجِدِ- فَأُرَجِّلُهُ، وَكَانَ لَا يَدْخُلُ اَلْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةٍ، إِذَا كَانَ مُعْتَكِفًا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

---

[859] Razišla se ulema po pitanju značenja „privezao ogrtač“, pa su jedni rekli da je povećavao svoje ibadete više nego uobičajeno, a drugi da se suzdržavao od spolnog odnosa.
[860] Noćnim namazom i drugim ibadetima.
[861] Na noćni namaz.
[862] **Sahih.** Buharija (2024), Muslim (1174).
[863] **Sahih.** Buharija (2025), Muslim (1172).
[864] **Sahih.** Buharija (2023), Muslim (1173).

(702) Prenosi se od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bi proturio kod mene glavom" – dok bi bio u mesdžidu – „pa bih ga češljala, a ne bi ulazio u kuću kada bi bio u itikafu, osim po potrebi." Muttefekun alejhi a verzija je Buharijina.[865]

وَعَنْهَا قَالَتْ: اَلسُّنَّةُ عَلَى اَلْمُعْتَكِفِ أَنْ لَا يَعُودَ مَرِيضًا، وَلَا يَشْهَدَ جِنَازَةً، وَلَا يَمَسَّ امْرَأَةً، وَلَا يُبَاشِرَهَا، وَلَا يَخْرُجَ لِحَاجَةٍ، إِلَّا لِمَا لَا بُدَّ لَهُ مِنْهُ، وَلَا اعْتِكَافَ إِلَّا بِصَوْمٍ وَلَا اعْتِكَافَ إِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَلَا بَأْسَ بِرِجَالِهِ، إِلَّا أَنَّ اَلرَّاجِحَ وَقْفُ آخِرِهِ.

(703) Prenosi se od nje da je rekla: „Sunnet je mu'tekifu[866] da ne obilazi bolesne, niti prisustvuje dženazi, niti dodiruje žene, ni da liježe s njima, niti da izlazi za potrebom, osim ako je neizbježno. I nema itikafa osim sa postom, i nema itikafa osim u kojem se klanja u džematu." Prenosi Ebu Davud i nema smetnje u senedu, osim što je prioritetnije mišljenje da je zadnji dio mevkuf.[867]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَيْسَ عَلَى اَلْمُعْتَكِفِ صِيَامٌ إِلَّا أَنْ يَجْعَلَهُ عَلَى نَفْسِهِ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَالْحَاكِمُ، وَالرَّاجِحُ وَقْفُهُ أَيْضًا.

(704) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne mora mu'tekif postiti, osim ako se sam obaveže."** Prenosi Darekutni i Hakim, ali je također prioritetno mišljenje da je mevkuf.[868]

---

[865] **Sahih.** Buharija (2029), Muslim (297).

[866] Čovjeku koji boravi u itikafu.

[867] Ebu Davud (2473). Osnova mu je kod Buharije (2025) i Muslima (1172). Ebu Davud je ovaj dodatak zabilježio s dobrim lancem prenosilaca po uvjetima Muslima.

[868] **Mevkuf.** Darekutni (2/199), Hakim (1603). Hafiz je rekao: „Ispravno je da je mevkuf na Ibn Abbasu, radijallahu anhuma." Bejheki je rekao: „Ispravno je da je mevkuf, dok je netačna tvrdnja da je merfu'u."

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رِجَالاً مِنْ أَصْحَابِ اَلنَّبِيِّ ﷺ أُرُوا لَيْلَةَ اَلْقَدْرِ فِي اَلْمَنَامِ، فِي اَلسَّبْعِ اَلْأَوَاخِرِ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَرَى رُؤْيَاكُمْ قَدْ تَوَاطَأَتْ فِي اَلسَّبْعِ اَلْأَوَاخِرِ، فَمَنْ كَانَ مُتَحَرِّيهَا فَلْيَتَحَرَّهَا فِي اَلسَّبْعِ اَلْأَوَاخِرِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(705) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je nekim ashabima Lejletul-kadr bila pokazana u snu u zadnjih sedam (noći), pa je rekao Allahov Poslanik: **„Vidim da su vam se snovi poklopili za zadnjih sedam noći, pa onaj ko je traži (sa klanjanjem i činjenjem dobrih djela u njoj), neka je traži u zadnjih sedam noći."** Muttefekun alejhi.[869]

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ بْنَ أَبِي سُفْيَانَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ: ((لَيْلَةُ سَبْعٍ وَعِشْرِينَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالرَّاجِحُ وَقْفُهُ . وَقَدْ اِخْتُلِفَ فِي تَعْيِينِهَا عَلَى أَرْبَعِينَ قَوْلًا أَوْرَدْتُهَا فِي "فَتْحِ اَلْبَارِي".

(706) Prenosi se od Muavije b. Ebi Sufjana, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao o Lejletul-kadru: **„Dvadeset i sedma noć."** Prenosi Ebu Davud, a prioritetnije je mišljenje da je mevkuf.[870] Spori se u njenom određivanju sa četrdeset mišljenja koja sam naveo u Fethul-bariju.

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ يَا رَسُولَ اَللَّهِ : أَرَأَيْتَ إِنْ عَلِمْتُ أَيَّ لَيْلَةٍ لَيْلَةُ اَلْقَدْرِ، مَا أَقُولُ فِيهَا؟ قَالَ: ((قُولِي: اَللَّهُمَّ إِنَّكَ عَفُوٌّ تُحِبُّ اَلْعَفْوَ فَاعْفُ عَنِّي)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، غَيْرَ أَبِي دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(707) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, šta misliš, kada bih znala koja je noć Lejletul-kadr, šta bi u njoj

---

[869] **Sahih.** Buharija (2015), Muslim (1165).
[870] **Mevkuf.** Ebu Davud (1386). Hadis je mevkuf, ali ima propis merfu'a jer ashab ove riječi nije mogao izgovoriti od sebe.

rekla?' Rekao je: **'Reci: Allahu, Ti praštaš i voliš da praštaš, pa mi oprosti.'**" Prenose peterica, osim Ebu Davuda, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Hakim.[871]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ‌رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ‌ﷺ : ((لَا تُشَدُّ اَلرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: اَلْمَسْجِدِ اَلْحَرَامِ، وَمَسْجِدِي هَذَا، وَالْمَسْجِدِ اَلْأَقْصَى)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(708) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Ne putuje se (na neko mjesto radi njegove vrijednosti i činjenja ibadeta u njemu)) osim prema tri mesdžida : Mesdžidul-haram, ovaj moj mesdžid i Mesdžidul-Aksa.'**" Muttefekun alejhi.[872]

---

[871] **Sahih.** Ahmed (24215), Tirmizi (3513), Nesai u „Kubra" (7712), Ibn Madže (3850), Hakim (1932).
[872] **Sahih.** Buharija (1197), Muslim (828).

Knjiga hadžda

POGLAVLJE O VRIJEDNOSTI HADŽDŽA I POJAŠNJENJU KOME JE HADŽDŽ OBAVEZAN

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَلْعُمْرَةُ إِلَى اَلْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ اَلْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا اَلْجَنَّةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(709) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Umra do umre je iskup za ono između njih, a za hadždž mebrur[873] nema druge nagrade osim Dženneta."** Muttefekun alejhi. [874]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! عَلَى اَلنِّسَاءِ جِهَادٌ؟ قَالَ: ((نَعَمْ، عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لَا قِتَالَ فِيهِ: اَلْحَجُّ، وَالْعُمْرَةُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَابْنُ مَاجَهْ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَإِسْنَادُهُ صَحِيحٌ . وَأَصْلُهُ فِي اَلصَّحِيحِ.

(710) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, je li ženama propisan džihad?' Rekao je: **'Da, propisan im je džihad u kojem nema borbe: hadždž i umra.'"** Prenose Ahmed i Ibn Madže, i ovo je njegova verzija, sened mu je sahih i osnova mu je u Sahihu (Buharijinom). [875]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَتَى اَلنَّبِيَّ ﷺ أَعْرَابِيٌّ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَخْبِرْنِي عَنْ اَلْعُمْرَةِ، أَوَاجِبَةٌ هِيَ ؟ فَقَالَ: ((لَا. وَأَنْ تَعْتَمِرَ خَيْرٌ لَكَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَالرَّاجِحُ وَقْفُهُ. وَأَخْرَجَهُ اِبْنُ عَدِيٍّ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ ضَعِيفٍ عَنْ جَابِرٍ مَرْفُوعًا: ((اَلْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ فَرِيضَتَانِ)).

---

[873] Hadždž mebrur je onaj koji se ne pomiješa sa grijesima, a korijen mu je iz 'birr' – dobročinstvo, pokornost. A kaže se i da znači „primljen hadždž", a od znakova primljenosti je da se hadžija vrati bolji nego što je bio i da se ne povrati griješenju.
[874] **Sahih.** Buharija (1197), Muslim (827).
[875] **Sahih.** Ahmed (24158), Ibn Madže (2901), Buharija (1520).

(711) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Došao je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, beduin i rekao: 'Allahov Poslaniče, obavijesti me o umri, da li je obavezna?' Rekao je: **'Ne, a da je obaviš bolje je za tebe.'**" Prenose Ahmed i Tirmizi, a prioritetno mišljenje je da je mevkuf. [876]

A Ibn Adijj ga bilježi na drugi način kao slabog, kao merfu' od Džabira: **„Hadždž i umra su propisani."** [877]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اَللَّهِ، مَا اَلسَّبِيلُ ؟ قَالَ: ((اَلزَّادُ وَالرَّاحِلَةُ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَالرَّاجِحُ إِرْسَالُهُ.

(712) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Reklo se: 'O Allahov Poslaniče, šta je mogućnost?' Rekao je: **'Opskrba i jahalica.'**" Prenosi Darekutni, a sahihom ga ocjenjuje Hakim, a prioritetno mišljenje je da je mursel. [878]

وَأَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عُمَرَ أَيْضًا، وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

(713) I prenosi ga i Tirmizi u hadisu Ibn Omera, ali u senedu mu je slabost. [879]

Hadždž maloljetne osobe

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ لَقِيَ رَكْبًا بِالرَّوْحَاءِ فَقَالَ: " مَنِ اَلْقَوْمُ ؟ " قَالُوا: اَلْمُسْلِمُونَ. فَقَالُوا: مَنْ أَنْتَ ؟ قَالَ: ((رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ)). فَرَفَعَتْ إِلَيْهِ اِمْرَأَةٌ صَبِيًّا. فَقَالَتْ: أَلِهَذَا حَجٌّ؟ قَالَ: ((نَعَمْ: وَلَكِ أَجْرٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(714) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sreo karavanu kod Er-Revhae i rekao: „Ko su

---

[876] **Daîf mevkuf.** Ahmed (13877), Tirmizi (931). Šafija, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Po pitanju umre nema ništa vjerodostojno. Ona je samo poželjna."

[877] **Daîf mevkuf.** Ibn Adijj (4/1468), Bejheki (8542).

[878] **Daîf.** Darekutni (2/216), Hakim (1613). Ibnul-Munzir je rekao: „O ovome se ne prenosi nijedan spojen vjerodostojan hadis, a najispravnije od predanja jeste predanje Hasana el-Basrija koje je mursel."

[879] **Daîf.** Tirmizi (813).

ljudi?" Rekoše: „Muslimani." Rekoše: „Ko si ti?" Rekao je: **„Allahov poslanik."** Pa mu je podigla jedna žena svoje muško dijete i pitala: „Ima li ovome hadždža?" Rekao je: **„Da, a tebi je nagrada."** Prenosi Muslim. [880]

Obavljanje hadždža za drugoga

وَعَنْهُ قَالَ: كَانَ اَلْفَضْلُ بْنُ عَبَّاسٍ رَدِيفَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ. فَجَاءَتِ اِمْرَأَةٌ مِنْ خَثْعَمَ، فَجَعَلَ اَلْفَضْلُ يَنْظُرُ إِلَيْهَا وَتَنْظُرُ إِلَيْهِ، وَجَعَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يَصْرِفُ وَجْهَ اَلْفَضْلِ إِلَى اَلشِّقِّ اَلْآخَرِ. فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، إِنَّ فَرِيضَةَ اَللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ فِي اَلْحَجِّ أَدْرَكَتْ أَبِي شَيْخًا كَبِيرًا، لَا يَثْبُتُ عَلَى اَلرَّاحِلَةِ، أَفَأَحُجُّ عَنْهُ؟ قَالَ: ((نَعَمْ)). وَذَلِكَ فِي حَجَّةِ اَلْوَدَاعِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(715) Prenosi se od njega, radijallahu anhuma, da je rekao: „El-Fadl b. El-Abbas je jahao iza Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je došla žena iz Has'ama[881], pa je El-Fadl gledao u nju i ona je gledala u njega, a Vjerovjesnik je okretao Fadlovo lice na drugu stranu. Rekla je: 'O Allahov Poslaniče, Allahov propis o hadždžu je zatekao mog oca kada je bio u dubokoj starosti, ne može se održati na jahalici. Hoću li obaviti hadždž za njega?' Rekao je: **'Da.'** Ovo je bilo na Oprosnom hadždžu." Muttefekun alejhi, a verzija je Buharijina. [882]

وَعَنْهُ: أَنَّ اِمْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ جَاءَتْ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَتْ: إِنَّ أُمِّي نَذَرَتْ أَنْ تَحُجَّ، فَلَمْ تَحُجَّ حَتَّى مَاتَتْ، أَفَأَحُجُّ عَنْهَا ؟ قَالَ: ((نَعَمْ، حُجِّي عَنْهَا، أَرَأَيْتِ لَوْ كَانَ عَلَى أُمِّكِ دَيْنٌ، أَكُنْتِ قَاضِيَتَهُ ؟ اِقْضُوا اَللَّهَ، فَاَللَّهُ أَحَقُّ بِالْوَفَاءِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(716) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je jedna žena iz Džuhejne[883] došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: „Moja se majka zavjetovala da će obaviti hadždž, a nije obavila hadždž do svoje smrti. Da li

---

[880] **Sahih.** Muslim (1336).
[881] Jedno od arapskih plemena.
[882] **Sahih.** Buharija (1513), Muslim (1334).
[883] Arapsko pleme.

ću obaviti hadždž za nju?" Rekao je: **„Da. Šta misliš, da je tvojoj majci ostao nevraćen dug, bi li ga vratila? Allahu vraćajte dugove, Allah je najpreči da se prema Njemu izvrše obaveze."** Prenosi Buharija.[884]

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا صَبِيٍّ حَجَّ، ثُمَّ بَلَغَ اَلْحِنْثَ، فَعَلَيْهِ أَنْ يَحُجَّ حَجَّةً أُخْرَى، وَأَيُّمَا عَبْدٍ حَجَّ، ثُمَّ أُعْتِقَ، فَعَلَيْهِ أَنْ يَحُجَّ حَجَّةً أُخْرَى)). رَوَاهُ اِبْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَالْبَيْهَقِيُّ وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، إِلَّا أَنَّهُ اِخْتُلِفَ فِي رَفْعِهِ، وَالْمَحْفُوظُ أَنَّهُ مَوْقُوفٌ.

(717) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Koji god dječak obavi hadždž, potom postane punoljetan, obavezan je da obavi drugi hadždž. I koji god rob obavi hadždž, potom se oslobodi, obavezan je obaviti drugi hadždž.'**" Prenosi ga Ibn Ebi Šejbe i Bejheki sa pouzdanim prenosiocima, ali se spori oko toga da li je merfu', a mahfuz je da je mevkuf..[885]

وَعَنْهُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَخْطُبُ يَقُولُ: ((لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ، وَلَا تُسَافِرُ اَلْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ)). فَقَامَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، إِنَّ اِمْرَأَتِي خَرَجَتْ حَاجَّةً، وَإِنِّي اِكْتُتِبْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا وَكَذَا، قَالَ: ((اِنْطَلِقْ، فَحُجَّ مَعَ اِمْرَأَتِكَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(718) Prenosi se od njega, radijallahu anhu: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako drži hutbu i govori: **'Neka se ne osamljuje čovjek sa ženom, osim ako je sa njom mahrem, i neka žena ne putuje osim sa mahremom.'** Pa je ustao jedan čovjek i rekao: 'O Allahov Poslaniče, moja je supruga krenula na hadždž, a ja sam prijavljen za tu i tu bitku.' Rekao je Poslanik: **'Idi i obavi hadždž sa svojom suprugom.'**" Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija.[886]

---

[884] **Sahih.** Buharija (1852).
[885] **Sahih.** Ibn Ebi Šejbe (14875), Bejheki (8397). Lanac prenosilaca je vjerodostojan i kao merfu'u i kao mevkuf.
[886] **Sahih.** Buharija (1862), Muslim (1341).

وَعَنْهُ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَبَّيْكَ عَنْ شُبْرُمَةَ، قَالَ: ((مَنْ شُبْرُمَةُ؟)) قَالَ: أَخٌ لِي, أَوْ قَرِيبٌ لِي، قَالَ: ((حَجَجْتَ عَنْ نَفْسِكَ ؟)) قَالَ: لَا. قَالَ: ((حُجَّ عَنْ نَفْسِكَ، ثُمَّ حُجَّ عَنْ شُبْرُمَةَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالرَّاجِحُ عِنْدَ أَحْمَدَ وَقْفُهُ

(719) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo nekog čovjeka da kaže: „Odazivam ti se za Šubrumu“, pa je pitao: **„Ko je Šubrume?“** Čovjek je rekao: „Moj brat ili moj rođak.“ Pitao je: „Jesi li obavio hadždž za sebe?“ Rekao je: „Ne“, a Poslanik je rekao: **„Obavi hadždž za sebe, potom obavi hadždž za Šubrumu.“** Prenose Ebu Davud i Ibn Madže, sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, ali je prioritetno mišljenje kod Ahmeda da je mevkuf.[887]

وَعَنْهُ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ كَتَبَ عَلَيْكُمُ اَلْحَجَّ)). فَقَامَ اَلْأَقْرَعُ بْنُ حَابِسٍ فَقَالَ: أَفِي كُلِّ عَامٍ يَا رَسُولَ اَللَّهِ ؟ قَالَ: ((لَوْ قُلْتُهَا لَوَجَبَتْ، اَلْحَجُّ مَرَّةٌ، فَمَا زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، غَيْرَ اَلتِّرْمِذِيِّ. وَأَصْلُهُ فِي مُسْلِمٍ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ τ.

(720) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je držao hutbu i rekao: **'Doista vam je Allah propisao hadždž.'** Pa je ustao El-Akre' b. Habis i pitao: 'Je li svake godine, Allahov Poslaniče?' Rekao je: **'Da sam rekao (da jeste), bilo bi obavezno. Hadždž je jedanput, a što bude više od toga dobrovoljno je.'**“ Prenose peterica osim Tirmizija.[888] Osnova mu je kod Muslima u hadisu Ebu Hurejre.[889]

---

[887] **Sahih.** Ebu Davud (1811), Ibn Madže (2903), Ibn Hibban (962). Bejheki je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan i ništa vjerodostojnije se ne prenosi u ovom poglavlju.“ Ibnul-Mulekkin je rekao: „Lanac prenosilaca mu je vjerodostojan po uvjetima Muslima.“ Osporili su ga Tahavija kao mevkuf, Darekutni kao mursel, Zahiri za tedlis, Ibnul-Dževzi za slabost u njemu. Abdul-Hakk i Ibnul-Kattan tvrde da je hadis merfu'u. Vjerodostojnim merfu'om ga ocjenjuju Ibn Hadžer i Ševkani.

[888] **Sahih.** Ahmed (2510), Ebu Davud (1721), Nesai (2573), Ibn Madže (2886).

[889] **Sahih.** Muslim (1337).

POGLAVLJE O MIKATIMA

عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ وَقَّتَ لِأَهْلِ اَلْمَدِينَةِ: ذَا الْحُلَيْفَةِ، وَلِأَهْلِ اَلشَّامِ: اَلْجُحْفَةَ، وَلِأَهْلِ نَجْدٍ: قَرْنَ اَلْمَنَازِلِ، وَلِأَهْلِ اَلْيَمَنِ: يَلَمْلَمَ . ((هُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِنَّ مِمَّنْ أَرَادَ اَلْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمِنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(721) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio Zul-Hulejfu za mikate stanovnicima Medine, Džuhfu za stanovnike Šama, Karnul-menazil za stanovnike Nedžda, Jelemlem za stanovnike Jemena (i rekao:) **„Oni (mikati) su za njih (njene stanovnike), i za druge koji dođu na njih, a žele (obaviti) hadždž ili umru, a oni unutar mikata (ulaze u ihrame) u mjestu u kojem su rođeni, čak stanovnici Mekke u Mekki."** Muttefekun alejhi.[890]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ وَقَّتَ لِأَهْلِ اَلْعِرَاقِ ذَاتَ عِرْقٍ . رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ. وَأَصْلُهُ عِنْدَ مُسْلِمٍ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ إِلَّا أَنَّ رَاوِيَهُ شَكَّ فِي رَفْعِهِ.

(722) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio stanovnicima Iraka za mikat Zatu-Irk. Prenose Ebu Davud i Nesai.[891] Osnova mu je kod Muslima u hadisu Džabira, radijallahu anhu, ali njegov ravija sumnja da li je merfu'.[892]

وَفِي اَلْبُخَارِيِّ: أَنَّ عُمَرَ هُوَ اَلَّذِي وَقَّتَ ذَاتَ عِرْقٍ.

---

[890] **Sahih.** Buharija (1524), Muslim (1181).

[891] **Sahih.** Ebu Davud (1739), Nesai (2605). U lancu prenosilaca je Efleh b. Humejd. Ibn Adijj spominje da je imam Ahmed negirao ovaj hadis Eflehu b. Humejdu. Međutim, Ibnul-Mulekkin je hadis ocijenio vjerodostojnim. Svjedoče mu drugi hadisi koje je Hafiz spomenuo u „Telhisu".

[892] **Sahih.** Muslim (1183).

(723) A kod Buharije stoji da je Omer, radijallahu anhu, taj koji je odredio za mikat Zatu-Irk.[893]

وَعِنْدَ أَحْمَدَ، وَأَبِي دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيِّ: عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ وَقَّتَ لِأَهْلِ اَلْمَشْرِقِ: اَلْعَقِيقَ.

(724) Kod Ahmeda, Ebu Davuda i Tirmizija stoji u hadisu od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za mikat stanovnicima istoka odredio El-Akik.[894]

POGLAVLJE O VRSTAMA I SVOJSTVIMA IHRAMA (NIJJETA)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَرَجْنَا مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ عَامَ حَجَّةِ اَلْوَدَاعِ، فَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ، وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ وَعُمْرَةٍ، وَمِنَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ، وَأَهَلَّ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِالْحَجِّ، فَأَمَّا مَنْ أَهَلَّ بِعُمْرَةٍ فَحَلَّ، وَأَمَّا مَنْ أَهَلَّ بِحَجٍّ، أَوْ جَمَعَ اَلْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ فَلَمْ يَحِلُّوا حَتَّى كَانَ يَوْمَ اَلنَّحْرِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(725) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Izašli smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Oprosnog hadždža[895], a među nama je bilo onih koji su zanijetili umru, a bilo nas je i koji smo zanijetili hadždž i umru, a bilo nas je i koji smo zanijetili hadždž, a Allahov Poslanik je zanijetio hadždž. Onaj koji je zanijetio umru, izašao je iz ihrama po dolasku, a oni koji su zanijetili hadždž ili spajanje hadždža i umre, nisu izlazili iz ihrama do bajrama." Muttefekun alejhi.[896]

---

[893] **Sahih.** Buharija (1531).
[894] **Daif.** Ahmed (3205), Ebu Davud (1740), Tirmizi (832). U lancu prenosilaca je Jezid b. Zijad, a on je slab po mišljenju svih muhaddisa. Također, u kancu prenosilaca je i Muhammed b. Alija za kojeg se ne zna da je slušao hadise od svoga djeda.
[895] To je bila 10. godina po Hidžri.
[896] **Sahih.** Buharija (1562), Muslim (1211).

POGLAVLJE O IHRAMU (NIJJETU STUPANJA U OBREDE)

عَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَا أَهَلَّ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اَلْمَسْجِدِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(726) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zanijetio ulazak u obrede Hadždža osim ispred mesdžida[897].“ Muttefekun alejhi.[898]

وَعَنْ خَلَّادِ بْنِ اَلسَّائِبِ عَنْ أَبِيهِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أَتَانِي جِبْرِيلُ، فَأَمَرَنِي أَنْ آمُرَ أَصْحَابِي أَنْ يَرْفَعُوا أَصْوَاتَهُمْ بِالْإِهْلَالِ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(727) Prenosi se od Hallada b. Es-Saiba, od njegovog oca, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Došao mi je Džibril i naredio mi da naredim svojim ashabima da podignu glasove pri učenju telbije kod ulaska u ihram.“** Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Ibn Hibban.[899]

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ تَجَرَّدَ لِإِهْلَالِهِ وَاغْتَسَلَ. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

(728) Prenosi se od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, skinuo i okupao prije ihrama (nijeta ulaska u obrede Hadždž). Prenosi Tirmizi i ocjenjuje hasenom.[900]

---

[897] Mesdžida na Zul-Hulejfi, mjestu gdje ulaze u ihram stanovnici Medine.

[898] **Sahih.** Buharija (1541), Muslim (1186).

[899] **Sahih.** Ahmed (15961), Ebu Davud (1814), Tirmizi (829), Nesai (2703), Ibn Madže (2922), Ibn Hibban (3791). Tirmizi je rekao za hadis da je vjerodostojan.

[900] **Hasen.** Tirmizi (830), Darekutni (2/220), Bejheki (8726), Taberani (4862). Tirmizi je hadis ocijenio dobrim, dok ga je Ukajli ocijenio slabim vjerovatno zbog Abdullaha b. Jakuba koji je u lancu prenosilaca, a njegovo stanje je nepoznato. Ibnul-Mulekkin kaže: „Vjerovatno je Tirmizi spoznao stanje Abdullaha b. Jakuba čim je hadis ocijenio dobrim.“ Vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Seken.

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ سُئِلَ: مَا يَلْبَسُ اَلْمُحْرِمُ مِنْ اَلثِّيَابِ ؟ فَقَالَ: ((لَا تَلْبَسُوا الْقُمُصَ، وَلَا اَلْعَمَائِمَ، وَلَا السَّرَاوِيلَاتِ، وَلَا اَلْبَرَانِسَ، وَلَا اَلْخِفَافَ، إِلَّا أَحَدٌ لَا يَجِدُ اَلنَّعْلَيْنِ فَلْيَلْبَسْ اَلْخُفَّيْنِ وَلْيَقْطَعْهُمَا أَسْفَلَ مِنَ اَلْكَعْبَيْنِ، وَلَا تَلْبَسُوا شَيْئًا مِنْ اَلثِّيَابِ مَسَّهُ اَلزَّعْفَرَانُ وَلَا اَلْوَرْسُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(729) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik bio upitan o tome šta osoba u ihramu može nositi od odjeće. Rekao je: **„Neće nositi košulju, niti turbane, niti sirvale[901], niti burnuse, niti mestve, osim ako neko ne nađe papuče, onda neka nosi mestve, ali neka ih potkrati niže od članaka, i neka ne nosi ništa od odjeće koju je dotakao šafran ili vers[902].“** Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat. [903]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كُنْتُ أُطَيِّبُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ لِإِحْرَامِهِ قَبْلَ أَنْ يُحْرِمَ، وَلِحِلِّهِ قَبْلَ أَنْ يَطُوفَ بِالْبَيْتِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(730) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Mirisala sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za ihram prije nego što je ušao u ihram, i nakon prvog tehallula (kada je sve što je bilo zabranjeno u ihramu dozvoljeno osim žena)) prije nego što je tavafio oko Kabe.“ Muttefekun alejhi. [904]

Brak osobe u ihramu (stupanje u brak u ihramu)

وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ عَفَّانَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَنْكِحُ اَلْمُحْرِمُ، وَلَا يُنْكِحُ، وَلَا يَخْطُبُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

---

[901] Dugi gaće koji nose Arapi.
[902] Indijski šafran.
[903] **Sahih.** Buharija (1542), Muslim (1177).
[904] **Sahih.** Buharija (1539), Muslim (1189).

(731) Prenosi se od Osmana b. Affana, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne ženi se muhrim[905], niti ženi (drugoga), niti prosi."** Prenosi Muslim. [906]

Lovljenje u ihramu

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ اَلْأَنْصَارِيِّ ‌رضي الله عنه فِي قِصَّةِ صَيْدِهِ اَلْحِمَارَ اَلْوَحْشِيَّ، وَهُوَ غَيْرُ مُحْرِمٍ، قَالَ: فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لِأَصْحَابِهِ، وَكَانُوا مُحْرِمِينَ: ((هَلْ مِنْكُمْ أَحَدٌ أَمَرَهُ أَوْ أَشَارَ إِلَيْهِ بِشَيْءٍ ؟)) قَالُوا: لَا. قَالَ: ((فَكُلُوا مَا بَقِيَ مِنْ لَحْمِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(732) Prenosi se od Ebu Katade el-Ensarija, radijallahu anhu, u priči o njegovom lovu na divljeg magarca dok nije bio muhrim[907], da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je svojim ashabima, a bili su u ihramima: **'Ima li među vama iko da mu je naredio ili mu nečim na to ukazao?'** Rekoše: 'Nema.' Rekao je: **'Onda jedite ono što je ostalo od njegovog mesa.'**" Muttefekun alejhi. [908]

وَعَنْ اَلصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ اَللَّيْثِيِّ ‌رضي الله عنه أَنَّهُ أَهْدَى لِرَسُولِ اَللَّهِ ﷺ حِمَارًا وَحْشِيًّا، وَهُوَ بِالْأَبْوَاءِ، أَوْ بِوَدَّانَ، فَرَدَّهُ عَلَيْهِ، وَقَالَ: ((إِنَّا لَمْ نَرُدَّهُ عَلَيْكَ إِلَّا أَنَّا حُرُمٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(733) Prenosi se od Es-Sa'ba b. Džessame el-Lejsija, radijallahu anhu, da je on poklonio Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, divljeg magarca kod El-Ebva'e ili Veddana[909], pa mu je vratio i rekao: **„Ne vraćamo ti ga (ni zbog čega drugog) osim što smo u ihramu."** Muttefekun alejhi. [910]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((خَمْسٌ مِنَ اَلدَّوَابِّ كُلُّهُنَّ فَاسِقٌ، يُقْتَلْنَ فِي اَلْحِلِّ وَ اَلْحَرَمِ: اَلْغُرَابُ، وَالْحِدَأَةُ، وَالْعَقْرَبُ، وَالْفَأْرَةُ، وَالْكَلْبُ اَلْعَقُورُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[905] Osoba u ihramima.
[906] **Sahih.** Muslim (1409).
[907] Vidi prethodnu napomenu.
[908] **Sahih.** Buharija (1824), Muslim (1196).
[909] Dva mjesta izmedu Mekke i Medine.
[910] **Sahih.** Buharija (1825), Muslim (1193).

(734) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Pet životinja, sve su one fasici[911], ubijaju se u haremu i van harema: gavran, lunja[912], škorpija (akrep), pacov i pas koji ujeda.'"** Muttefekun alejhi.[913]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اِحْتَجَمَ وَهُوَ مُحْرِمٌ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(735) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik dao da mu se radi hidžama dok je bio u ihramu. Muttefekun alejhi.[914]

وَعَنْ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: حُمِلْتُ إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَالْقَمْلُ يَتَنَاثَرُ عَلَى وَجْهِي، فَقَالَ: ((مَا كُنْتُ أَرَى اَلْوَجَعَ بَلَغَ بِكَ مَا أَرَى، تَجِدُ شَاةً ؟)). قُلْتُ: لَا. قَالَ: ((فَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، أَوْ أَطْعِمْ سِتَّةَ مَسَاكِينَ، لِكُلِّ مِسْكِينٍ نِصْفُ صَاعٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(736) Prenosi se od Ka'ba b. 'Udžre, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam donesen Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a krpelji su mi bili rasuti po licu, pa je rekao: **'Nisam smatrao da ti je bol dostigla ovu granicu kako sada vidim. Možeš li naći ovcu?'** Rekao sam: 'Ne.' Rekao je: **'Onda posti tri dana ili nahrani šest siromaha, za svakog siromaha pola sa'a.'"** Muttefekun alejhi.[915]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: لَمَّا فَتَحَ اَللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ ﷺ مَكَّةَ، قَامَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلنَّاسِ، فَحَمِدَ اَللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ حَبَسَ عَنْ مَكَّةَ اَلْفِيلَ، وَسَلَّطَ عَلَيْهَا رَسُولَهُ وَالْمُؤْمِنِينَ،

---

[911] Fasik u osnovi znači onaj koji je izašao, a ovdje se može reći za ove životinje da su izašle izvan propisa drugih životinja o ubijanju za vrijeme hadždža, ili da su izašle iz okvira dozvoljenosti jedenja njihovog mesa, ili da su izašle iz okvira ostalih životinja zbog toga što od njih nema nikakve koristi. Ovo su tri tumačenja koja je napravila ulema o dozvoljenosti ubijanja ovih životinja.

[912] Vrsta sokola.

[913] **Sahih.** Buharija (1829), Muslim (1198).

[914] **Sahih.** Buharija (1835), Muslim (1202).

[915] **Sahih.** (1816), Muslim (1201).

وَإِنَّهَا لَمْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ كَانَ قَبْلِي، وَإِنَّمَا أُحِلَّتْ لِي سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ، وَإِنَّهَا لَنْ تَحِلَّ لِأَحَدٍ بَعْدِي، فَلَا يُنَفَّرُ صَيْدُهَا، وَلَا يُخْتَلَى شَوْكُهَا، وَلَا تَحِلُّ سَاقِطَتُهَا إِلَّا لِمُنْشِدٍ، وَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ فَهُوَ بِخَيْرِ اَلنَّظَرَيْنِ)). فَقَالَ اَلْعَبَّاسُ: إِلَّا اَلْإِذْخِرَ، يَا رَسُولَ اَللَّهِ، فَإِنَّا نَجْعَلُهُ فِي قُبُورِنَا وَبُيُوتِنَا، فَقَالَ: ((إِلَّا اَلْإِذْخِرَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(737) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Kada je Uzvišeni Allah Svome Poslaniku otvorio Mekku, stao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, među ljudima, pa je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, potom je rekao: '**Doista je Allah spriječio slonove od Mekke, a pokorio ju je Svom poslaniku i vjernicima, i ona nikome prije mene nije bila dozvoljena, a meni je dozvoljena samo jedan vremenski period u danu**[916]**, i neće nikome poslije mene biti dozvoljena. Njena stoka se ne razgoni, niti se čupa njeno trnje, niti je dozvoljeno ono što se u njoj izgubi, osim onome koji je obznani, a kome neko bude ubijen, može izabrati između dvije odluke: krvarine ili odmazde.**' Pa je rekao El-Abbas: 'Osim limunove trave, Allahov Poslaniče, jer mi je stavljamo u grobove i na kuće.' Pa je rekao: '**Osim limunove trave.**'" Muttefekun alejhi. [917]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَيْدِ بْنِ عَاصِمٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لِأَهْلِهَا، وَإِنِّي حَرَّمْتُ اَلْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمُ مَكَّةَ، وَإِنِّي دَعَوْتُ فِي صَاعِهَا وَمُدِّهَا بِمِثْلَيْ مَا دَعَا إِبْرَاهِيمُ لِأَهْلِ مَكَّةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(738) Prenosi se od Abdullaha b. Zejda b. Asima, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ibrahim je učinio Mekku haremom i dovio je za njene stanovnike, a ja sam učinio Medinu haremom kao što je Ibrahim haremom učinio Mekku. I ja sam**

---

[916] Tj. Samo jedan vremenski period u danu ulaska u Mekku bilo je dozvoljeno ubistvo u njoj i nikada više poslije toga. Taj period je bio od izlaska Sunca do ikindije.
[917] **Sahih.** Buharija (3433), Muslim (1355).

dovio za njen sa'a i mudd duplo više kako je dovio Ibrahim za stanovnike Mekke." Muttefekun alejhi.[918]

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمَدِينَةُ حَرَمٌ مَا بَيْنَ عَيْرٍ إِلَى ثَوْرٍ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(739) Prenosi se od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Medina je harem od 'Ajra do Sevra[919].**'" Prenosi Muslim.[920]

POGLAVLJE O NAČINU OBAVLJANJA HADŽDŽA I ULASKA U MEKKU

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ حَجَّ، فَخَرَجْنَا مَعَهُ، حَتَّى أَتَيْنَا ذَا الْحُلَيْفَةِ، فَوَلَدَتْ أَسْمَاءُ بِنْتُ عُمَيْسٍ، فَقَالَ: ((اِغْتَسِلِي وَاسْتَثْفِرِي بِثَوْبٍ، وَأَحْرِمِي)). وَصَلَّى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلْمَسْجِدِ، ثُمَّ رَكِبَ اَلْقَصْوَاءَ حَتَّى إِذَا اِسْتَوَتْ بِهِ عَلَى اَلْبَيْدَاءِ أَهَلَّ بِالتَّوْحِيدِ: ((لَبَّيْكَ اَللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ اَلْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ)). حَتَّى إِذَا أَتَيْنَا اَلْبَيْتَ اِسْتَلَمَ اَلرُّكْنَ، فَرَمَلَ ثَلَاثًا وَمَشَى أَرْبَعًا، ثُمَّ أَتَى مَقَامَ إِبْرَاهِيمَ فَصَلَّى، ثُمَّ رَجَعَ إِلَى اَلرُّكْنِ فَاسْتَلَمَهُ. ثُمَّ خَرَجَ مِنَ اَلْبَابِ إِلَى اَلصَّفَا، فَلَمَّا دَنَا مِنَ اَلصَّفَا قَرَأَ: [إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ] ((أَبْدَأُ بِمَا بَدَأَ اَللَّهُ بِهِ)). فَرَقِيَ اَلصَّفَا، حَتَّى رَأَى اَلْبَيْتَ، فَاسْتَقْبَلَ اَلْقِبْلَةَ فَوَحَّدَ اَللَّهَ وَكَبَّرَهُ وَقَالَ: ((لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ اَلْمُلْكُ، وَلَهُ اَلْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ وَحْدَهُ أَنْجَزَ وَعْدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَهَزَمَ اَلْأَحْزَابَ وَحْدَهُ)). ثُمَّ دَعَا بَيْنَ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ نَزَلَ إِلَى اَلْمَرْوَةِ، حَتَّى اِنْصَبَّتْ قَدَمَاهُ فِي بَطْنِ اَلْوَادِي سَعَى حَتَّى إِذَا صَعَدَتَا مَشَى إِلَى اَلْمَرْوَةِ فَفَعَلَ عَلَى اَلْمَرْوَةِ، كَمَا فَعَلَ عَلَى اَلصَّفَا ... – فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ. وَفِيهِ: فَلَمَّا كَانَ يَوْمَ اَلتَّرْوِيَةِ تَوَجَّهُوا إِلَى مِنًى، وَرَكِبَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَصَلَّى بِهَا اَلظُّهْرَ، وَالْعَصْرَ، وَالْمَغْرِبَ،

---

[918] **Sahih.** Buharija (2129), Muslim (1360).
[919] Dva brda u okolini Medine.
[920] **Sahih.** Buharija (6755), Muslim (1370).

وَالْعِشَاءَ، وَالْفَجْرَ، ثُمَّ مَكَثَ قَلِيلاً حَتَّى طَلَعَتْ اَلشَّمْسُ، فَأَجَازَ حَتَّى أَتَى عَرَفَةَ، فَوَجَدَ اَلْقُبَّةَ قَدْ ضُرِبَتْ لَهُ بِنَمِرَةَ فَنَزَلَ بِهَا. حَتَّى إِذَا زَاغَتْ اَلشَّمْسُ أَمَرَ بِالْقَصْوَاءِ، فَرُحِلَتْ لَهُ، فَأَتَى بَطْنَ اَلْوَادِي، فَخَطَبَ اَلنَّاسَ. ثُمَّ أَذَّنَ ثُمَّ أَقَامَ، فَصَلَّى اَلظُّهْرَ، ثُمَّ أَقَامَ فَصَلَّى اَلْعَصْرَ، وَلَمْ يُصَلِّ بَيْنَهُمَا شَيْئًا. ثُمَّ رَكِبَ حَتَّى أَتَى اَلْمَوْقِفَ فَجَعَلَ بَطْنَ نَاقَتِهِ اَلْقَصْوَاءِ إِلَى الصَّخَرَاتِ، وَجَعَلَ حَبْلَ اَلْمُشَاةِ بَيْنَ يَدَيْهِ وَاسْتَقْبَلَ اَلْقِبْلَةَ، فَلَمْ يَزَلْ وَاقِفاً حَتَّى غَرَبَتِ اَلشَّمْسُ، وَذَهَبَتْ اَلصُّفْرَةُ قَلِيلاً، حَتَّى غَابَ اَلْقُرْصُ، وَدَفَعَ، وَقَدْ شَنَقَ لِلْقَصْوَاءِ اَلزِّمَامَ حَتَّى إِنَّ رَأْسَهَا لَيُصِيبُ مَوْرِكَ رَحْلِهِ، وَيَقُولُ بِيَدِهِ اَلْيُمْنَى: ((أَيُّهَا اَلنَّاسُ، اَلسَّكِينَةَ، اَلسَّكِينَةَ))، كُلَّمَا أَتَى حَبْلاً أَرْخَى لَهَا قَلِيلاً حَتَّى تَصْعَدَ. حَتَّى أَتَى اَلْمُزْدَلِفَةَ، فَصَلَّى بِهَا اَلْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ، بِأَذَانٍ وَاحِدٍ وَإِقَامَتَيْنِ، وَلَمْ يُسَبِّحْ بَيْنَهُمَا شَيْئًا، ثُمَّ اِضْطَجَعَ حَتَّى طَلَعَ اَلْفَجْرُ، فَصَلَّى اَلْفَجْرَ، حِينَ تَبَيَّنَ لَهُ اَلصُّبْحُ بِأَذَانٍ وَإِقَامَةٍ ثُمَّ رَكِبَ حَتَّى أَتَى اَلْمَشْعَرَ اَلْحَرَامَ، فَاسْتَقْبَلَ اَلْقِبْلَةَ، فَدَعَاهُ، وَكَبَّرَهُ، وَهَلَّلَهُ فَلَمْ يَزَلْ وَاقِفًا حَتَّى أَسْفَرَ جِدًّا. فَدَفَعَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ اَلشَّمْسُ، حَتَّى أَتَى بَطْنَ مُحَسِّرَ فَحَرَّكَ قَلِيلاً، ثُمَّ سَلَكَ اَلطَّرِيقَ اَلْوُسْطَى اَلَّتِي تَخْرُجُ عَلَى اَلْجَمْرَةِ اَلْكُبْرَى، حَتَّى أَتَى اَلْجَمْرَةَ اَلَّتِي عِنْدَ اَلشَّجَرَةِ، فَرَمَاهَا بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ، يُكَبِّرُ مَعَ كُلِّ حَصَاةٍ مِنْهَا، مِثْلَ حَصَى اَلْخَذْفِ، رَمَى مِنْ بَطْنِ اَلْوَادِي، ثُمَّ اِنْصَرَفَ إِلَى اَلْمَنْحَرِ، فَنَحَرَ، ثُمَّ رَكِبَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَأَفَاضَ إِلَى اَلْبَيْتِ، فَصَلَّى بِمَكَّةَ اَلظُّهْرَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ مُطَوَّلاً.

(740) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavljao hadždž, pa smo izašli sa njim dok nismo došli do Zul-Hulejfe, pa se porodila Esma b. 'Umejs, a on je rekao: **„Okupaj se, poveži se odjećom i zanijeti obrede Hadždža."** Allahov Poslanik je klanjao u mesdžidu, potom je uzjahao Kasva'u[921], i kada je stigao na El-Bejda'u podigao je glas učeći tevhid (telbiju): **„Odazivam Ti se, moj Allahu, odazivam Ti se. Odazivam Ti se, Ti nemaš sudruga, doista je (sva) hvala (Tebi) i blagodat od Tebe i vlast, Ti nemaš sudruga"**, sve dok nismo stigli do Kabe, tada je dotakao Rukn (hadžerul-esved), pa je ubrzano hodao tri puta, a (sporije) hodao četiri puta. Potom je

[921] Deva Allahovog poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

stigao do Mekami-Ibrahima, pa je tu klanjao, zatim se vratio Ruknu (hadžerul-esvedu) i dotakao ga. Potom je izašao kroz vrata na Safu, a kada se približio Safi, proučio je: **„Doista su Safa i Merva Allahova časna mjesta[922].' Počinjem sa onim čime je počeo Allah.“** Potom se popeo na Safu dok nije (mogao) vidjeti Kabu, pa se okrenuo prema Kibli, zatim je izjavio Allahovu jednoću i donio tekbir i rekao: **„Nema boga osim Allaha, Jedinog, koji nema sudruga, Njemu pripada vlast i hvala i On može sve. Nema boga osim Allaha, Jedinog, ispunio je obećanje, pomogao Svoga roba i sam pobijedio Skupine[923].**“ Potom je molio između toga. Rekao je slično ovome triput, potom je išao prema Mervi, dok se ne bi spustio u srednji dio doline, onda bi trčao sve dok se ne bi popeo, pa je hodao do Merve, i na Mervi radio ono što je radio i na Safi“, pa je spomenuo hadis, a u njemu stoji: „Potom kada je bio dan Tervije[924], krenuli su prema Mini. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je jahao. Klanjao je na njoj podne, ikindiju, akšam, jaciju i sabah, potom je kratko boravio dok sunce nije izašlo, pa je prešao (preko Muzdelife ne zadržavajući se) dok nije došao do Arefata, pa je zatekao mali šator, koji mu je bilo namješteno na Nemiri, pa je boravio u njemu dok se sunce nije spustilo, naredio je (da mu pripreme) Kasva'u, pa su mu je osedlali, pa je došao do srednjeg dijela doline, pa održao hutbu, potom se proučio ezan, pa ikamet, pa je klanjao podne, pa se učio ikamet i klanjao je ikindiju, a između njih nije ništa klanjao. Potom je uzjahao i stigao na mjesto stajanja (kod brda Ilal), pa je usmjerio stomak svoje deve Kasva'e prema kamenju (tj. brdo mu je bilo s desne strane), a učinio je put kojim se hodalo ispred njega i okrenuo se prema Kibli, i nije prestao stojati dok nije zašlo sunce i malo otišlo žutilo, dok se izgubila (sunčeva) ploča (disk), i krenuo je, a bio je zategao Kasva'ino uže toliko da je njena glava skoro udarala u oslonac bedra njegovog sedla, a desnom rukom je govorio: 'O, ljudi, smirenosti, smirenosti!' Kada god bi došao do gomile pijeska, popustio bi malo dok bi se popela, pa je stigao na

---

[922] Sura El-Bekare, 158

[923] Aluzija na bitku na Hendeku. Vidi suru El-Ahzab, 9. – 27. ajeta.

[924] Osmi dan zul-hidždžeta.

Muzdelifu i klanjao na njoj akšam i jaciju sa jednim ezanom i dva ikameta, i nije između njih ništa klanjao. Potom je legao dok nije došla zora, pa je klanjao sabah kada mu se ukazalo da je osvit zore, sa ezanom i ikametom, potom je uzjahao dok nije stigao do El-Meš'aril-harama, pa se okrenuo prema Kibli i molio, donosio tekbire i govorio 'la ilahe illellah', i nije prestao stojati dok se nije dobro razdanilo. Krenuo je prije nego se pojavilo sunce, dok nije stigao u srednji dio Muhassira, pa je malo potjerao, potom je krenuo srednjim putem koji izlazi na veliko džemre, dok nije došao do džemreta koje je kod drveta, pa je bacio sedam (kamenčića), sa svakim je donosio tekbir, veličine kamenčića za praćku. Bacio je iz sredine doline (tako da mu je Mina bila sa desne strane a Mekka sa lijeve),. Potom krenuo prema mjestu klanja, pa je zaklao (kurban), a potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao i krenuo i obavio tavaf ifadu i klanjao je u Mekki podne. Prenosi Muslim u dužoj verziji.[925]

وَعَنْ خُزَيْمَةَ بْنِ ثَابِتٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا فَرَغَ مِنْ تَلْبِيَتِهِ فِي حَجٍّ أَوْ عُمْرَةٍ سَأَلَ اَللَّهَ رِضْوَانَهُ وَالْجَنَّةَ وَاسْتَعَاذَ بِرَحْمَتِهِ مِنَ اَلنَّارِ. رَوَاهُ اَلشَّافِعِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(741) Prenosi se od Huzejme b. Sabita, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi završio sa telbijom na hadždžu ili umri, tražio od Allaha Njegovo zadovoljstvo i Džennet, a tražio utočište u Njegovoj milosti od Vatre. Prenosi Šafija sa slabim senedom.[926]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((نَحَرْتُ هَاهُنَا، وَمِنًى كُلُّهَا مَنْحَرٌ، فَانْحَرُوا فِي رِحَالِكُمْ، وَوَقَفْتُ هَاهُنَا وَعَرَفَةُ كُلُّهَا مَوْقِفٌ، وَوَقَفْتُ هَاهُنَا وَجَمْعٌ كُلُّهَا مَوْقِفٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(742) Prenosi se od Džabira da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ja sam zaklao ovdje, a Mina je cijela mjesto za klanje, pa koljite u svojim staništima. I ja sam stajao ovdje, a cijeli**

---

[925] **Sahih.** Muslim (1218).

[926] **Daif.** Šafija (1/307). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Prenosi ga Šafija od Huzejme. U lancu prenosilaca je Salih b. Muhammed b. Zajide el-Lejsi, a on je Medeni i slab je."

Arefat je mjesto stajanja, i stajao sam ovdje, a cijeli Džem[927] (Muzdelifa) je mjesto za stajanje.'" Prenosi Muslim.[928]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ لَمَّا جَاءَ إِلَى مَكَّةَ دَخَلَهَا مِنْ أَعْلَاهَا، وَخَرَجَ مِنْ أَسْفَلِهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(743) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, po dolasku u Mekku, ušao preko njenog najvišeg dijela (mjesto Keda'), a izašao preko najnižeg (mjesto Kuda). Muttefekun alejhi.[929]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّهُ كَانَ لَا يَقْدُمُ مَكَّةَ إِلَّا بَاتَ بِذِي طُوَى حَتَّى يُصْبِحَ وَيَغْتَسِلَ، وَيَذْكُرُ ذَلِكَ عِنْدَ اَلنَّبِيِّ ﷺ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(744) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da ne bi došao u Mekku dok ne bi zanoćio u Zu-Tuva, pa osvanuo i okupao se, a spomenuo je da je tako radio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Muttefekun alejhi.[930]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّهُ كَانَ يُقَبِّلُ اَلْحَجَرَ اَلْأَسْوَدَ وَيَسْجُدُ عَلَيْهِ . رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ مَرْفُوعًا، وَالْبَيْهَقِيُّ مَوْقُوفًا.

(745) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da bi poljubio Crni kamen i na njemu učinio sedždu. Prenosi Hakim kao merfu', Bejheki kao mevkuf.[931]

وَعَنْهُ قَالَ: أَمَرَهُمْ اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَرْمُلُوا ثَلَاثَةَ أَشْوَاطٍ وَيَمْشُوا أَرْبَعًا مَا بَيْنَ اَلرُّكْنَيْنِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[927] Osnova riječi džem je okupljanje, a to je Muzdelifa. Nazvana je tako jer su se Adem i Hava sastali tu kada su bili izbačeni iz Dženneta i razdvojeni.
[928] **Sahih.** Muslim (1218).
[929] **Sahih.** Buharija (1577), Muslim (1258).
[930] **Sahih.** Buharija (1553), Muslim (1259).
[931] **Daif.** Hakim (1/455), Bejheki (5/75). Ljubljenje Crnog kamena spomenuto je u dva Sahiha od Omera b. El-Hattaba, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a što se tiče dodatka koji govori o ljubljenju kamena, bilježe ga Hakim i Bejheki, a Ukajli kaže: „U lancu prenosilaca je Džafer b. Abdillah koji je griješio i premetao."

(746) Prenosi se od njega da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, im je naredio da ubrzano hodaju tri kruga, a hodaju četiri, i da hodaju između dva rukna (kod prva tri kruga)." Muttefekun alejhi.[932]

وَعَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ إِذَا طَافَ بِالْبَيْتِ الطَّوَافَ الأَوَّلَ خَبَّ ثَلاَثاً، وَمَشَى أَرْبَعاً. وَفِي رِوَايَةٍ: رَأَيْتُ رَسُولَ اللَهِ ﷺ إِذَا طَافَ فِي الْحَجِّ أَوِ الْعُمْرَةِ أَوَّلَ مَا يَقْدُمُ فَإِنَّهُ يَسْعَى ثَلاَثَةَ أَطْوَافٍ بِالْبَيْتِ وَيَمْشِي أَرْبَعَةً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(747) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da bi on, kada bi tavafio oko Kabe, prvi tavaf kaskao tri, a hodao četiri (kruga).[933] U jednom od rivajeta stoji: „Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi tavafio na hadždžu ili umri, kada bi došao, prvo bi žurno obišao tri kruga oko Kabe, a četiri bi hodao." Muttefekun alejhi.[934]

وَعَنْهُ قَالَ: لَمْ أَرَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَسْتَلِمُ مِنْ اَلْبَيْتِ غَيْرَ اَلرُّكْنَيْنِ اَلْيَمَانِيَيْنِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(748) Prenosi se od njega (Ibn Abbasa) da je rekao: „Nisam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da na Kabi dodiruje išta osim dva jemanijska rukna." Prenosi Muslim.[935]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ أَنَّهُ قَبَّلَ اَلْحَجَرَ اَلْأَسْوَدَ فَقَالَ: إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّكَ حَجَرٌ لَا تَضُرُّ وَلَا تَنْفَعُ، وَلَوْلَا أَنِّي رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يُقَبِّلُكَ مَا قَبَّلْتُكَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(749) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je poljubio Crni kamen, pa rekao: „Doista znam da si ti kamen, ne donosiš štetu niti korist, a da nisam vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da te ljubi, ne bih te poljubio." Muttefekun alejhi.[936]

---

[932] **Sahih.** Buharija (1602), Muslim (1264).
[933] **Sahih.** Buharija (1537-1538), Muslim (2/230-231).
[934] Ono što se nalazi između zagrada nije bilo u osnovnoj verziji.
[935] **Sahih.** Muslim (1269).
[936] **Sahih.** Buharija (1597), Muslim (1270).

وَعَنْ أَبِي اَلطُّفَيْلِ ﷺ قَالَ: رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَطُوفُ بِالْبَيْتِ وَيَسْتَلِمُ اَلرُّكْنَ بِمِحْجَنٍ مَعَهُ، وَيُقَبِّلُ اَلْمِحْجَنَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(750) Prenosi se od Ebu Tufejla, radijallahu anhu, da je rekao: „Vidio sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da čini tavaf oko Kabe i da dodiruje rukn štapom koji je imao, i da ljubi štap." Prenosi Muslim.[937]

وَعَنْ يَعْلَى بْنَ أُمَيَّةَ ﷺ قَالَ: طَافَ اَلنَّبِيُّ ﷺ مُضْطَبِعًا بِبُرْدٍ أَخْضَرَ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(751) Prenosi se od Ja'la b. Umejje, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tavafio je otkrivene desne nadlaktice sa zelenim ogrtačem." Prenose peterica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi.[938]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: كَانَ يُهِلُّ مِنَّا اَلْمُهِلُّ فَلَا يُنْكِرُ عَلَيْهِ، وَيُكَبِّرُ مِنَّا اَلْمُكَبِّرُ فَلَا يُنْكِرُ عَلَيْهِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(752) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao (kada su išli sa Mine na Arefat): „Telbiju bi donosio ko je htio od nas i ne bi mu ga porekli, a tekbir bi donosio ko je htio od nas i ne bi mu ga porekli."[939]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَعَثَنِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلثَّقَلِ، أَوْ قَالَ فِي اَلضَّعَفَةِ مِنْ جَمْعٍ بِلَيْلٍ.

(753) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Poslao me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sa putnim stvarima" – ili je rekao sa slabima – „sa Muzdelife noću." Muttefekun alejhi.[940]

---

[937] **Sahih.** Muslim (1275).
[938] **Hasen.** Ahmed (17273), Ebu Davud (1883), Tirmizi (859), Ibn Madže (2954).
[939] **Sahih.** Buharija (1659), Muslim (1285).
[940] **Sahih.** Buharija (1856), Muslim (1293).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: اِسْتَأْذَنَتْ سَوْدَةُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ لَيْلَةَ اَلْمُزْدَلِفَةِ: أَنْ تَدْفَعَ قَبْلَهُ، وَكَانَتْ ثَبِطَةً -تَعْنِي: ثَقِيلَةً- فَأَذِنَ لَهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِمَا.

(754) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Sevda je tražila dozvolu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u noći Muzdelife da krene prije njega, a bila je teška, pa joj je dopustio." Muttefekun alejhi.[941]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ لَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَرْمُوا اَلْجَمْرَةَ حَتَّى تَطْلُعَ اَلشَّمْسُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَفِيهِ اِنْقِطَاعٌ.

(755) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je rekao: '**Ne bacajte kamenje dok se ne pojavi sunce.**'" Prenose peterica osim Nesaija, a u senedu je prekid.[942]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أَرْسَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِأُمِّ سَلَمَةَ لَيْلَةَ اَلنَّحْرِ، فَرَمَتِ اَلْجَمْرَةَ قَبْلَ اَلْفَجْرِ، ثُمَّ مَضَتْ فَأَفَاضَتْ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَإِسْنَادُهُ عَلَى شَرْطِ مُسْلِمٍ.

(756) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Poslao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, po Ummu Seleme noć uoči bajrama, pa je bacila kamenčiće prije zore, potom je otišla i obavila tavaf-ifadu." Prenosi Ebu Davud, a sened mu je po uvjetima Muslima.[943]

وَعَنْ عُرْوَةَ بْنِ مُضَرِّسٍ ؓ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ شَهِدَ صَلَاتَنَا هَذِهِ -يَعْنِي: بِالْمُزْدَلِفَةِ- فَوَقَفَ مَعَنَا حَتَّى نَدْفَعَ، وَقَدْ وَقَفَ بِعَرَفَةَ قَبْلَ ذَلِكَ لَيْلاً أَوْ نَهَارًا، فَقَدْ تَمَّ حَجُّهُ وَقَضَى تَفَثَهُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ.

---

[941] **Sahih.** Buharija (1680), Muslim (1290).

[942] **Daif.** Ahmed (19778), Ebu Davud (1940), Tirmizi (893), Nesai (5/270), Ibn Madže (3025). Hafiz je ovaj hadis u „Fethu" ocijenio dobrim. Vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Hibban. Međutim, Ibn Abdil-Hadi i Hafiz kažu da je lanac prenosilaca prekinut.

[943] **Sahih.** Ebu Davud (1942). Ibn Abdil-Hadi kaže: „Prenosioci ovoga hadisa su prenosioci Muslima." Bejheki kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan bez imalo sumnje."

(757) Prenosi se od 'Urve b. Mudarrisa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko prisustvuje ovom našem namazu (sabahu) – misli na Muzdelifu – 'potom stoji sa nama dok ne krenemo, a prije toga je stajao na Arefatu noću ili danju, upotpunio se njegov hadždž i završio je svoje obrede.'**" [944]

وَعَنْ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: إِنَّ اَلْمُشْرِكِينَ كَانُوا لَا يُفِيضُونَ حَتَّى تَطْلُعَ اَلشَّمْسُ، وَيَقُولُونَ: أَشْرِقْ ثَبِيرُ وَأَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ خَالَفَهُمْ، ثُمَّ أَفَاضَ قَبْلَ أَنْ تَطْلُعَ اَلشَّمْسُ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(758) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Mušrici ne bi krenuli sa sa Muzdelife dok se ne bi izašlo sunce i govorili bi: 'Osvijetli se, Sebiru[945].' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, razlikovao se od njih, pa je krenuo sa Muzdelife prije izlaska sunca." Prenosi Buharija. [946]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ وَأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمْ قَالَا: لَمْ يَزَلِ اَلنَّبِيُّ ﷺ يُلَبِّي حَتَّى رَمَى جَمْرَةَ اَلْعَقَبَةِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(759) Prenosi se od Ibn Abbasa i Usame b. Zejda, radijallahu anhuma, da su rekli: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije prestajao izgovarati telbiju sve dok nije bacio kamenčiće na Akabi." Prenosi Buharija. [947]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه أَنَّهُ جَعَلَ اَلْبَيْتَ عَنْ يَسَارِهِ، وَمِنًى عَنْ يَمِينِهِ، وَرَمَى اَلْجَمْرَةَ بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ وَقَالَ: هَذَا مَقَامُ اَلَّذِي أُنْزِلَتْ عَلَيْهِ سُورَةُ اَلْبَقَرَةِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

---

[944] **Sahih.** Ahmed (15619), Ebu Davud (1950), Tirmizi (891), Nesai (5/263), Ibn Madže (3016), Ibn Huzejme (2820). Vjerodostojnim su ga ocijenili Darekutni, Hakim i Kadi Ebu Bekr b. El-Arebi koji kaže: „Hadis je po uvjetima Buharije i Muslima." Hejsemi je rekao: „Prenosioci kod Ahmeda su prenosioci Sahiha."

[945] Brdo koje se nalazi sa lijeve strane onome koji se zaputi prema Mini, i to je najveće brdo u Mekki.

[946] **Sahih.** Buharija (1684).

[947] **Sahih.** Buharija (1686).

(760) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da se postavio tako da mu je Kaba bila sa lijeve strane, a Mina sa desne strane, i da je bacio sedam kamenčića i rekao: „Ovo je mjesto na kome mu je spuštena sura Bekare." Muttefekun alejhi.[948]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: رَمَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْجَمْرَةَ يَوْمَ اَلنَّحْرِ ضُحًى، وَأَمَّا بَعْدَ ذَلِكَ فَإِذَا زَالَتْ اَلشَّمْسُ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(761) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Bacio je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kamenčiće na dan bajrama ujutro, a što se tiče poslije toga, onda kada sunce nagne sa zenita." Prenosi Muslim.[949]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ يَرْمِي اَلْجَمْرَةَ اَلدُّنْيَا، بِسَبْعِ حَصَيَاتٍ، يُكَبِّرُ عَلَى أَثَرِ كُلِّ حَصَاةٍ، ثُمَّ يَتَقَدَّمُ، ثُمَّ يُسْهِلُ، فَيَقُومُ فَيَسْتَقْبِلُ اَلْقِبْلَةَ، فَيَقُومُ طَوِيلاً، وَيَدْعُو وَيَرْفَعُ يَدَيْهِ، ثُمَّ يَرْمِي اَلْوُسْطَى، ثُمَّ يَأْخُذُ ذَاتَ اَلشِّمَالِ فَيُسْهِلُ، وَيَقُومُ مُسْتَقْبِلَ اَلْقِبْلَةِ، ثُمَّ يَدْعُو فَيَرْفَعُ يَدَيْهِ وَيَقُومُ طَوِيلاً، ثُمَّ يَرْمِي جَمْرَةَ ذَاتِ اَلْعَقَبَةِ مِنْ بَطْنِ اَلْوَادِي وَلَا يَقِفُ عِنْدَهَا، ثُمَّ يَنْصَرِفُ، فَيَقُولُ: هَكَذَا رَأَيْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَفْعَلُهُ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(762) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhu, da je bacio na malim džemretima sedam kamenčića, donoseći tekbir nakon svakog kamenčića, potom je krenuo i potražio pogodno mjesto, pa je ustao i stao u pravcu Kible, dugo je stajao tako, dovio je sa dignutim rukama, potom je bacio na srednjim, potom je krenuo nalijevo pa je potražio pogodno mjesto i stao okrenut u pravcu Kible, potom je dovio i digao svoje ruke i dugo je stajao, a zatim je bacio kamenčiće na Akabi iz sredine doline i nije stajao kod nje. Zatim je otišao i rekao: „Tako sam vidio da radi Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem." Prenosi Buharija.[950]

---

[948] **Sahih.** Buharija (1749), Muslim (1296).
[949] **Sahih.** Muslim (1299).
[950] **Sahih.** Buharija (1751).

وَعَنْهُ { أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَللَّهُمَّ ارْحَمِ اَلْمُحَلِّقِينَ)). قَالُوا: وَالْمُقَصِّرِينَ يَا رَسُولَ اَللَّهِ. قَالَ فِي اَلثَّالِثَةِ: ((وَالْمُقَصِّرِينَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(763) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik rekao: **„Allahu moj, smiluj se onima koji su obrijali kosu."** Rekoše: „I onima koji su skratili, Allahov Poslaniče." Rekao je treći put: **„I onima koji su skratili."** Muttefekun alejhi. [951]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ اَلْعَاصِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ وَقَفَ فِي حَجَّةِ اَلْوَدَاعِ، فَجَعَلُوا يَسْأَلُونَهُ، فَقَالَ رَجُلٌ: لَمْ أَشْعُرْ ، فَحَلَقْتُ قَبْلَ أَنْ أَذْبَحَ. قَالَ: ((اِذْبَحْ وَلَا حَرَجَ)). فَجَاءَ آخَرُ ، فَقَالَ: لَمْ أَشْعُرْ ، فَنَحَرْتُ قَبْلَ أَنْ أَرْمِيَ، قَالَ: ((اِرْمِ وَلَا حَرَجَ)). فَمَا سُئِلَ يَوْمَئِذٍ عَنْ شَيْءٍ قُدِّمَ وَلَا أُخِّرَ إِلَّا قَالَ: ((اِفْعَلْ وَلَا حَرَجَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(764) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. 'Asa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao na Oprosnom hadždžu, pa su ga stali pitati, i rekao je čovjek: „Nisam ni osjetio, a obrijao sam se prije nego što sam zaklao." Poslanik je rekao: **„Kolji, nema smetnje."** Došao mu je drugi i rekao: „Nisam ni osjetio a zaklao sam prije nego što sam bacio kamenčiće." Rekao je: **„Baci, nema smetnje."** Tog dana nije bio upitan o nečemu što je prije urađeno ili poslije a da nije rekao: **„Uradi, nema smetnje."** Muttefekun alejhi. [952]

وَعَنْ اَلْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَحَرَ قَبْلَ أَنْ يَحْلِقَ، وَأَمَرَ أَصْحَابَهُ بِذَلِكَ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

---

[951] **Sahih.** Buharija (1727), Muslim (1301).
[952] **Sahih.** Buharija (83), Muslim (1306).

(765) Prenosi se od El-Misvera b. Mahreme, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao prije nego što se obrijao i da je svojim ashabima to naredio. Prenosi Buharija.[953]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا رَمَيْتُمْ وَحَلَقْتُمْ فَقَدْ حَلَّ لَكُمْ اَلطِّيبُ وَكُلُّ شَيْءٍ إِلَّا اَلنِّسَاءَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

(766) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Kada bacite i obrijete se, postaje vam dozvoljen miris i sve ostalo osim žena.**'" Prenose Ahmed i Ebu Davud, a u lancu je slabost.[954]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَيْسَ عَلَى اَلنِّسَاءِ حَلْقٌ، وَإِنَّمَا يُقَصِّرْنَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(767) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ženama nije propisano brijanje, one samo krate."** Prenosi Ebu Davud sa dobrim senedom.[955]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ اَلْعَبَّاسَ بْنَ عَبْدِ اَلْمُطَّلِبِ τ اِسْتَأْذَنَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيتَ بِمَكَّةَ لَيَالِيَ مِنًى، مِنْ أَجْلِ سِقَايَتِهِ، فَأَذِنَ لَهُ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(768) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Abbas b. Abdul-Muttalib radijallahu anhu, tražio dozvolu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da noći u Mekki u noćima Mine zbog njegovog napajanja (hadžija), pa mu je dopustio. Muttefekun alejhi.[956]

---

[953] **Sahih.** Buharija (1811).

[954] **Hasen.** Ahmed (23951), Ebu Davud (1978). Ibnul-Mulekkin i Munziri su hadis ocijenili dobrim.

[955] **Hasen.** Ebu Davud (1985).

[956] **Sahih.** Buharija (1634), Muslim (1315).

وَعَنْ عَاصِمِ بْنِ عَدِيٍّ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَرْخَصَ لِرُعَاةِ اَلْإِبِلِ فِي اَلْبَيْتُوتَةِ عَنْ مِنًى، يَرْمُونَ يَوْمَ اَلنَّحْرِ، ثُمَّ يَرْمُونَ اَلْغَدِ لِيَوْمَيْنِ، ثُمَّ يَرْمُونَ يَوْمَ اَلنَّفْرِ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(769) Prenosi se od Asima b. Adijja, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik dao olakšicu pastirima deva da ne borave na Mini, da bacaju (kamenčiće) na dan bajrama, potom da bacaju sljedeći dan za dva dana, potom da bacaju na dan Nefra[957]. Prenose petorica i sahihom ga ocjenjuje Tirmizi i Ibn Hibban. [958]

وَعَنْ أَبِي بِكْرَةَ ﵁ قَالَ: خَطَبَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَوْمَ اَلنَّحْرِ... اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(770) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, da je rekao: „Držao nam je hutbu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan bajarama." Hadis. Muttefekun alejhi. [959]

وَعَنْ سَرَّاءَ بِنْتِ نَبْهَانَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خَطَبَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَوْمَ اَلرُّءُوسِ فَقَالَ: ((أَلَيْسَ هَذَا أَوْسَطَ أَيَّامِ اَلتَّشْرِيقِ؟)). اَلْحَدِيثَ رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(771) Prenosi se od Serrae b. Nebhan, radijallahu anha, da je rekla: „Držao nam je hutbu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na 'Dan glava' (drugi dan dana teširika), i rekao je: **'Zar ovo nije srednji dan tešrika?'**" Hadis. Prenosi Ebu Davud sa dobrim senedom. [960]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا: ((طَوَافُكِ بِالْبَيْتِ وَبَيْنَ اَلصَّفَا وَالْمَرْوَةِ يَكْفِيكِ لِحَجِّكِ وَعُمْرَتِكِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

---

[957] Četvrti dan kada se hadžije spuštaju s Mine u Mekku.
[958] **Hasen.** Ahmed (4/450), Ebu Davud (1975), Tirmizi (955), Nesai (5/273), Ibn Madže (3037). Tirmizi kaže za hadis da je hasen-sahih.
[959] **Sahih.** Buharija (1741), Muslim (1679).
[960] **Hasen.** Ebu Davud (1953).

(772) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Tvoj tavaf oko Kabe i i između Safe i Merve, dovoljan ti je za tvoj hadždž i umru.“** Prenosi Muslim.[961]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ لَمْ يَرْمُلْ فِي اَلسَّبْعِ اَلَّذِي أَفَاضَ فِيهِ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(773) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ubrzano hodao u sedam (krugova) kada je obavljao tavaf-ifadu. Prenose peterica osim Tirmizija, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[962]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ صَلَّى اَلظُّهْرَ وَالْعَصْرَ وَالْمَغْرِبَ وَالْعِشَاءَ، ثُمَّ رَقَدَ رَقْدَةً بِالْمُحَصَّبِ، ثُمَّ رَكِبَ إِلَى اَلْبَيْتِ فَطَافَ بِهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(774) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao podne, ikindiju, akšam i jaciju, potom je zaspao na Muhassabu, potom je uzjahao u pravcu Kabe i tavafio oko nje. Prenosi Buharija.[963]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا لَمْ تَكُنْ تَفْعَلُ ذَلِكَ -أَيْ: اَلنُّزُولَ بِالْأَبْطَحِ- وَتَقُولُ: إِنَّمَا نَزَلَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لِأَنَّهُ كَانَ مَنْزِلاً أَسْمَحَ لِخُرُوجِهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(775) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da to nije radila – tj. zastajanje na Ebtahu – i govorila je: „Allahov Poslanik je tu bio sišao zato što je to bilo mjesto koje je najpogodnije za izlazak.“ Prenosi Muslim.[964]

---

[961] **Sahih.** Muslim (1211).
[962] **Sahih.** Ahmed (14133), Ebu Davud (2001), Nesai u „Kubra“ (2/460), Ibn Madže (3060), Hakim (1/475). Hakim kaže da je hadis po uvjetima Buharije i Muslima, ali ga oni nisu zabilježili. S tom konstatacijom slaže se i Zehebi.
[963] **Sahih.** Buharija (1764).
[964] **Sahih.** Buharija (1765), Muslim (1311).

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أُمِرَ اَلنَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرَ عَهْدِهِمْ بِالْبَيْتِ، إِلَّا أَنَّهُ خَفَّفَ عَنِ الْحَائِضِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(776) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Ljudima je naređeno da im bude posljednje vrijeme (na hadždžu) kod Kabe (tj. da obave tavaful-veda'), osim što je olakšano ženi u mjesečnom ciklusu." Muttefekun alejhi. [965]

وَعَنِ اِبْنِ اَلزُّبَيْرِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا اَلْمَسْجِدَ اَلْحَرَامَ ، وَصَلَاةٌ فِي اَلْمَسْجِدِ اَلْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ صَلَاةٍ فِي مَسْجِدِي بِمِائَةِ صَلَاةٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(777) Prenosi se od Ibn ez-Zubejra, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Namaz u ovom mom mesdžidu bolji je od hiljadu namaza drugdje, osim u El-Mesdžidul-haramu, a namaz u El-Mesdžidul-haramu bolji je od namaza u mom mesdžidu za sto namaza.'**" Prenosi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [966]

POGLAVLJE O PROLASKU ILI SPRIJEČENOSTI

عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَدْ أُحْصِرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَحَلَقَ وَجَامَعَ نِسَاءَهُ، وَنَحَرَ هَدْيَهُ، حَتَّى اِعْتَمَرَ عَامًا قَابِلًا. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(778) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je spriječen (da obavi hadždž), pa je

---

[965] **Sahih.** Buharija (1755), Muslim (1328).

[966] **Sahih.** Ahmed (4/5), Ibn Hibban (1620), Bejheki (10058). Ibn Abdil-Hadi kaže: „Lanac prenosilaca je po uvjetima Buharije i Muslima." Hejsemi kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan i prenosioci su mu povjerljivi, a osnova mu je u dva Sahiha u hadisu Ebu Hurejre kod Buharije i hadisu Ibn Omera kod Muslima."

obrijao glavu, sastajao se sa ženama i zaklao kurban dok nije obavio umru naredne godine." Prenosi Buharija.[967]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ عَلَى ضُبَاعَةَ بِنْتِ اَلزُّبَيْرِ بْنِ عَبْدِ اَلْمُطَّلِبِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا، فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي أُرِيدُ اَلْحَجَّ، وَأَنَا شَاكِيَةٌ، فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((حُجِّي وَاشْتَرِطِي: أَنَّ مَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(779) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Ušao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kod Duba'e b. Ez-Zubejr b. Abdul-Muttalib, radijallahu anha, pa je rekla: 'O Allahov Poslaniče, želim ići na hadždž, a bolesna sam.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Idi na hadždž i donesi uvjet da je moje mjesto i vrijeme izlaska iz ihrama gdje (me) budeš spriječio.'**" Muttefekun alejhi.[968]

وَعَنْ عِكْرِمَةَ، عَنْ اَلْحَجَّاجِ بْنِ عَمْرٍو اَلْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه قَالَ : قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ كُسِرَ ، أَوْ عُرِجَ، فَقَدْ حَلَّ وَعَلَيْهِ اَلْحَجُّ مِنْ قَابِلٍ)). قَالَ عِكْرِمَةُ. فَسَأَلْتُ اِبْنَ عَبَّاسٍ وَأَبَا هُرَيْرَةَ عَنْ ذَلِكَ ؟ فَقَالَا: صَدَقَ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(780) Prenosi se od Ikrime, od Hadždžadža b. Amra el-Ensarija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko nešto slomi ili se osakati, izašao je iz ihrama, a na njemu je da obavi Hadždž sljedeće godine.'**" Ikrime je rekao: „Pa sam pitao Ibn Abbasa i Ebu Hurejru o tome, pa su rekli: 'Rekao je istinu.'" Prenose peterica, a Tirmizi ga ocjenjuje dobrim.[969]

---

[967] **Sahih.** Buharija (1809).
[968] **Sahih.** Buharija (5089), Muslim (1207).
[969] **Hasen.** Ahmed (16172), Ebu Davud (1862), Tirmizi (940), Nesai (5/198), Ibn Madže (3077).

Knjiga trgovine

POGLAVLJE O UVJETIMA I ZABRANAMA U TRGOVINI

عَنْ رِفَاعَةَ بْنِ رَافِعٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ سُئِلَ: أَيُّ اَلْكَسْبِ أَطْيَبُ ؟ قَالَ: ((عَمَلُ اَلرَّجُلِ بِيَدِهِ، وَكُلُّ بَيْعٍ مَبْرُورٍ)). رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(781) Prenosi se od Rifa'e b. Rafi'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio upitan: „Koja je najbolja zarada?" Rekao je: **„Rad čovjeka sopstvenom rukom i svaka poštena trgovina."** Prenosi El-Bezzar, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[970]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ عَامَ اَلْفَتْحِ، وَهُوَ بِمَكَّةَ: ((إِنَّ اَللَّهَ وَرَسُولَهُ حَرَّمَ بَيْعَ اَلْخَمْرِ، وَالْمَيْتَةِ، وَالْخِنْزِيرِ، وَالْأَصْنَامِ)). فَقِيلَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَرَأَيْتَ شُحُومَ اَلْمَيْتَةِ، فَإِنَّهُ تُطْلَى بِهَا اَلسُّفُنُ، وَتُدْهَنُ بِهَا اَلْجُلُودُ، وَيَسْتَصْبِحُ بِهَا اَلنَّاسُ؟ فَقَالَ: ((لَا. هُوَ حَرَامٌ)). ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عِنْدَ ذَلِكَ: ((قَاتَلَ اَللَّهُ اَلْيَهُودَ، إِنَّ اَللَّهَ لَمَّا حَرَّمَ عَلَيْهِمْ شُحُومَهَا جَمَلُوهُ، ثُمَّ بَاعُوهُ، فَأَكَلُوا ثَمَنَهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(782) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u Mekki, u godini oslobođenja Mekke, da kaže: **„Doista su Allah i Njegov Poslanik zabranili trgovinu opojnim pićima, strvinom, svinjama i kipovima."** Neko upita: Allahov Poslaniče, šta misliš o masti strvine, njome se maste lađe, maste kože i ljudi ih koriste za osvjetljenje?" Rekao je: **„Ne, trgovina (sa njima) nije dozvoljena."** Potom je Allahov Poslanik rekao: **„Allah prokleo židove! Kada im je Allah zabranio mast, rastopili bi je, potom bi njome trgovali, pa jeli zaradu od nje."** Muttefekun alejhi.[971]

---

[970] **Sahih.** Bezzar (2/83), Hakim (2/10). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Bilježe ga Hakim i Taberani, a Buharija, Ibn Ebi Hatim i Bejheki smatraju prioritetnijim mišljenjem da je hadis mursel od Seida b. Umejra.

[971] **Sahih.** Buharija (2236), Muslim (1581).

وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﵁ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا اِخْتَلَفَ اَلْمُتَبَايِعَانِ لَيْسَ بَيْنَهُمَا بَيِّنَةٌ، فَالْقَوْلُ مَا يَقُولُ رَبُّ اَلسِّلْعَةِ أَوْ يَتَتَارَكَانِ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(783) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Kada se spore dvije strane u trgovini, a među njima nema dokaza, onako je kako kaže vlasnik robe, ili će napustiti (trgovinu).**'" Prenose peterica, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[972]

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ﵁ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ ثَمَنِ اَلْكَلْبِ، وَمَهْرِ الْبَغِيِّ، وَحُلْوَانِ اَلْكَاهِنِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(784) Prenosi se od Ebu Mes'uda el-Ensarija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio zaradu od psa i zaradu prostitutke[973] i naplatu vidovnjaka[974]. Muttefekun alejhi.[975]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ كَانَ [يَسِيرُ] عَلَى جَمَلٍ لَهُ أَعْيَا. فَأَرَادَ أَنْ يُسَيِّبَهُ. قَالَ: فَلَحِقَنِي اَلنَّبِيُّ ﷺ فَدَعَا لِي، وَضَرَبَهُ، فَسَارَ سَيْراً لَمْ يَسِرْ مِثْلَهُ، قَالَ: ((بِعْنِيهِ بِوُقِيَّةٍ)). قُلْتُ: لَا. ثُمَّ قَالَ: ((بِعْنِيهِ)). فَبِعْتُهُ بِوُقِيَّةٍ، وَاشْتَرَطْتُ حُمْلَانَهُ إِلَى أَهْلِي، فَلَمَّا بَلَغْتُ أَتَيْتُهُ بِالْجَمَلِ، فَنَقَدَنِي ثَمَنَهُ، ثُمَّ رَجَعْتُ فَأَرْسَلَ فِي أَثَرِي. فَقَالَ: ((أَتُرَانِي مَاكَسْتُكَ لِآخُذَ جَمَلَكَ؟ خُذْ جَمَلَكَ وَدَرَاهِمَكَ. فَهُوَ لَكَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهَذَا اَلسِّيَاقُ لِمُسْلِمٍ.

(785) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je bio na svojoj devi koja je onemoćala, pa ju je htio pustiti. Rekao je: „Pa me je stigao

[972] **Daif,** ali se zbog mnoštva puteva kojima je došao pojačava. Ebu Davud (3511), Nesai (7/302), Tirmizi (1270), Ibn Madže (2186), Ahmed (1/466).
[973] To je ono što uzima bludnica za blud.
[974] Vidovnjak je svaki koji tvrdi da poznaje tajni svijet i obavještava ljude o njemu. To obuhvata one koji gledaju u zvijezde, grah, kahvu, ...
[975] **Sahih.** Buharija (2237), Muslim (1567).

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i dovio za mene. Udario je devu, pa je išla kako nikad nije, i rekao je: '**Prodaj mi je za jednu uncu.**' Rekao sam: 'Ne.' Rekao je: '**Prodaj mi.**' Prodao sam mu devu za uncu i uvjetovao sam mu prijevoz do svoje porodice. Kada sam došao, otišao sam mu sa devom, pa mi je isplatio njenu vrijednost. Potom sam se vratio, pa je poslao nekoga za mnom. Rekao je: '**Zar misliš da bih se ja s tobom cjenkao da ti uzmem devu? Uzmi svoju devu i svoje dirheme, tvoji su.**'" Muttefekun alejhi, ovo je kontekst od Muslima.[976]

وَعَنْهُ قَالَ: أَعْتَقَ رَجُلٌ مِنَّا عَبْداً لَهُ عَنْ دُبُرٍ لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ. فَدَعَا بِهِ اَلنَّبِيُّ ﷺ فَبَاعَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(786) Jedan čovjek od nas oslobodio je roba mudebberen[977], a nije imao drugog imetka osim njega, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao po njega i prodao ga. Muttefekun alejhi.[978]

وَعَنْ مَيْمُونَةَ زَوْجِ اَلنَّبِيِّ ﷺ وَرَضِيَ عَنْهَا أَنَّ فَأْرَةً وَقَعَتْ فِي سَمْنٍ، فَمَاتَتْ فِيهِ، فَسُئِلَ اَلنَّبِيُّ ρ عَنْهَا. فَقَالَ: ((أَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا، وَكُلُوهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَزَادَ أَحْمَدُ. وَالنَّسَائِيُّ: فِي سَمْنٍ جَامِدٍ.

(787) Prenosi se od Mejmune, radijallahu anha, supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je miš upao u maslo i u njemu krepao, pa je upitan Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa je rekao: **„Bacite njega i ono oko njega, i jedite (maslo)."** Prenosi Buharija, a Ahmed i Nesai dodaju: „U stvrdnutom maslu."[979]

---

[976] **Sahih.** Buharija (2861), Muslim (3/1221).
[977] Tj. rekao mu: „Ti si slobodan poslije moje smrti."
[978] **Sahih.** Buharija (2141), Muslim (997).
[979] **Sahih.** Buharija (5540), Ahmed (7284), Nesai (4186). Buharija i Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhima, ocijenili su dodatak Ahmeda i Nesaije šazom – iznimnim.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((إِذَا وَقَعَتْ اَلْفَأْرَةُ فِي اَلسَّمْنِ، فَإِنْ كَانَ جَامِداً فَأَلْقُوهَا وَمَا حَوْلَهَا، وَإِنْ كَانَ مَايِعًا فَلَا تَقْرَبُوهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَقَدْ حَكَمَ عَلَيْهِ اَلْبُخَارِيُّ وَأَبُو حَاتِمٍ بِالْوَهْمِ.

(788) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada padne miš u mast, ako bude u stvrdnutoj, bacite ga i ono oko njega, a ako bude tečna, ne približavajte joj se.**'" Prenose Ahmed i Ebu Davud, a Buharija i Ebu Hatim su za njega rekli da je pogrešan.[980]

وَعَنْ أَبِي اَلزُّبَيْرِ قَالَ: سَأَلْتُ جَابِرًا عَنْ ثَمَنِ اَلسِّنَّوْرِ وَالْكَلْبِ؟ فَقَالَ: زَجَرَ اَلنَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَالنَّسَائِيُّ وَزَادَ: إِلَّا كَلْبَ صَيْدٍ.

(789) Prenosi se od Ebu Ez-Zubejra da je rekao: „Pitao sam Džabira o kupoprodaji mačke i psa, pa je rekao: 'Zabranio je to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.'" Prenose Muslim i Nesai, koji dodaje: „Osim psa za lov."[981]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: جَاءَتْنِي بَرِيرَةُ، فَقَالَتْ: كَاتَبْتُ أَهْلِي عَلَى تِسْعِ أُوَاقٍ، فِي كُلِّ عَامٍ أُوقِيَّةٌ، فَأَعِينِينِي. فَقُلْتُ: إِنْ أَحَبَّ أَهْلُكِ أَنْ أَعُدَّهَا لَهُمْ وَيَكُونَ وَلَاؤُكِ لِي فَعَلْتُ، فَذَهَبَتْ بَرِيرَةُ إِلَى أَهْلِهَا. فَقَالَتْ لَهُمْ؛ فَأَبَوْا عَلَيْهَا، فَجَاءَتْ مِنْ عِنْدِهِمْ، وَرَسُولُ اَللَّهِ ﷺ جَالِسٌ. فَقَالَتْ: إِنِّي قَدْ عَرَضْتُ ذَلِكَ عَلَيْهِمْ فَأَبَوْا إِلَّا أَنْ يَكُونَ اَلْوَلَاءُ لَهُمْ، فَسَمِعَ اَلنَّبِيُّ ﷺ فَأَخْبَرَتْ عَائِشَةُ اَلنَّبِيَّ ﷺ. فَقَالَ: ((خُذِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمُ اَلْوَلَاءَ، فَإِنَّمَا اَلْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ)). فَفَعَلَتْ عَائِشَةُ، ثُمَّ قَامَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلنَّاسِ [خَطِيباً]، فَحَمِدَ اَللَّهَ وَأَثْنَى عَلَيْهِ. ثُمَّ قَالَ: ((أَمَّا بَعْدُ، مَا بَالُ رِجَالٍ يَشْتَرِطُونَ

---

[980] Ahmed (6880), Ebu Davud (3842). Tirmizi prenosi od Buharije da je za predanje Ma'mera rekao da je greška, a sam Tirmizi ukazuje da je predanje iznimno.

[981] **Sahih.** Muslim (1569), Nesai (7/190). Imam Ahmed ocijenio je slabim dodatak kod Nesaije, a sam Nesai ga je negirao. Nevevi i Sujuti ocjenjuju dodatak slabim i prenose složnost učenjaka hadisa o tome.

شُرُوطاً لَيْسَتْ فِي كِتَابِ اَللَّهِ عز وجل مَا كَانَ مِنْ شَرْطٍ لَيْسَ فِي كِتَابِ اَللَّهِ فَهُوَ بَاطِلٌ، وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ، قَضَاءُ اَللَّهِ أَحَقُّ، وَشَرْطُ اَللَّهِ أَوْثَقُ، وَإِنَّمَا اَلْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَعِنْدَ مُسْلِمٍ فَقَالَ: – اِشْتَرِيهَا وَأَعْتِقِيهَا وَاشْتَرِطِي لَهُمُ اَلْوَلَاءَ.

(790) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Bila mi je došla Berira i rekla: 'Dogovorila sam (otkup iz ropstva) sa svojima za devet unci, za svaku godinu jedna unca, pa mi pomozi.' Rekla sam: 'Ako hoće tvoji da im to isplatim, a da mi pripadne tvoj vela' (tj. da je nasljeđuje ukoliko nema muških nasljednika po ocu), uradit ću.' Pa je Berira otišla kod svojih i rekla im, pa su odbili, pa je došla od njih dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedio (u Aišinoj kući) i rekla: 'Izložila sam im to, pa su odbili, osim ako će vela' pripasti njima.' Čuo je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je Aiša obavijestila o tome, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Uzmi je i postavi im za uvjet vela', jer doista nasljedstvo pripada onome koji oslobodi od ropstva.'** Potom je otišao među ljude, pa je zahvalio Allahu i pohvalio Ga, potom rekao: **'Šta je ljudima pa postavljaju uvjete kojih nema u Allahovoj Knjizi? Oni uvjeti koji se ne nalazi u Allahovoj Knjizi – neispravni su, pa kad bi bilo stotinu (takvih) uvjeta. Allahova presuda je najpreča i Allahov uvjet je najveći, a vela' pripada onome ko oslobodi.'**" Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija. A kod Muslima stoji da je rekao: **„Kupi je i oslobodi je, i uvjetuj im vela'."** [982]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى عُمَرُ عَنْ بَيْعِ أُمَّهَاتِ اَلْأَوْلَادِ فَقَالَ: لَا تُبَاعُ، وَلَا تُوهَبُ، وَلَا تُورَثُ، لِيَسْتَمْتِعْ بِهَا مَا بَدَا لَهُ، فَإِذَا مَاتَ فَهِيَ حُرَّةٌ . رَوَاهُ مَالِكٌ، وَالْبَيْهَقِيُّ، وَقَالَ: رَفَعَهُ بَعْضُ اَلرُّوَاةِ، فَوَهِمَ.

(791) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Omer je zabranio prodaju robinja koje su rodile djecu čiji su očevi vlasnici robinja i

[982] **Sahih.** Buharija (2168), Muslim (1504).

rekao: 'Ne prodaje se, niti se poklanja, niti se nasljeđuje. Njome će se naslađivati koliko hoće, a kada on umre, ona je slobodna.'" Prenose Malik i Bejheki, koji kaže: „Neke ga ravije prenose kao merfu' i griješe." [983]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: كُنَّا نَبِيعُ سَرَارِيَنَا، أُمَّهَاتِ اَلْأَوْلَادِ، وَالنَّبِيُّ ﷺ حَيٌّ، لَا نَرَى بِذَلِكَ بَأْسًا. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(792) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Prodavali smo naše robinje koje su rodile djecu čiji su očevi vlasnici robinja[984], a Vjerovjesnik je bio živ i nije vidio u tome smetnju." Prenosi Nesai, Ibn Madže i Darekutni, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban..[985]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى اَلنَّبِيُّ ﷺ عَنْ بَيْعِ فَضْلِ اَلْمَاءِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَزَادَ فِي رِوَايَةٍ: وَعَنْ بَيْعِ ضِرَابِ اَلْجَمَلِ.

(793) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodaju viška vode[986]." Prenosi Muslim. Dodaje u jednom od rivajeta: „I naplaćivanje oplodnje deve." [987]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ عَسْبِ اَلْفَحْلِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(794) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je naplaćivanje oplođavanja." Prenosi Buharija..[988]

---

[983] **Sahih mevkuf.** Malik (2/776), Bejheki (10/342).
[984] Tj. robinje sa kojim su imali djecu.
[985] **Sahih.** Nesai u „Sunenu kubra" (3/199), Ibn Madže (2517), Darekutni (4/135) , Ibn Hibban (1215).
[986] Primjer toga je da se na zajedničkoj zemlji pojavi izvor vode, pa da onaj koji je bliži vodi natopi svoju zemlju i da mu poslije toga ostane vode. Tu vodu ne smije zabraniti drugome. Isto tako, ako iskopa rupu u zemlji, čiji je on vlasnik, u kojoj se skuplja voda, ili napravi bunar, i natopi svoju zemlju, ne može zabraniti drugima ono što mu preostane kao višak.
[987] **Sahih.** Muslim (1565).
[988] **Sahih.** Buharija (2284).

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ حَبَلِ اَلْحَبَلَةِ، وَكَانَ بَيْعاً يَتَبَايَعُهُ أَهْلُ الْجَاهِلِيَّةِ: كَانَ اَلرَّجُلُ يَبْتَاعُ اَلْجَزُورَ إِلَى أَنْ تُنْتَجَ اَلنَّاقَةُ، ثُمَّ تُنْتَجُ اَلَّتِي فِي بَطْنِهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(795) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio trgovinu „habele-l-habeleh", a tom trgovinom su trgovali ljudi u džahilijjetu: Čovjek bi znao kupiti devu prije nego što se deva porodi, potom (njen porod) porodi ono što joj je u stomaku. Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijina verzija.[989]

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ اَلْوَلَاءِ، وَعَنْ هِبَتِهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(796) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio trgovinu vela'om (tj. nasljeđivanja oslobođenog roba ukoliko nema muških nasljednika po ocu)[990] i poklanjanje (istog). Muttefekun alejhi.[991]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ اَلْحَصَاةِ، وَعَنْ بَيْعِ اَلْغَرَرِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(797) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu u kojoj se koriste kamenčići[992] i trgovinu u kojoj ima garera (tj. čiji je završetak nepoznat)[993]." Prenosi Muslim.[994]

---

[989] **Sahih.** Buharija (2143), Muslim (1514).
[990] Misli se na nasljedstvo steknuto oslobađanjem od ropstva.
[991] **Sahih.** Buharija (6756), Muslim (1506).
[992] Za to ima tri pojašnjenja: Prvo, da čovjek kaže: Prodajem ti ovu odjeću na površini gdje budu pali ovi kamenčići koje ću baciti, ili prodajem ti ovu zemlju odavde pa dokle stignu ovi kamenčići. Drugo: da kaže: Prodajem ti, i imaš pravo izbora dok ne bacim ove kamenčiće. Treće: Da učine samo bacanje kamenčića trgovinom i kažu: Kada baciš kamenčiće na ovu odjeću, kupio si je za toliko i toliko.
[993] Trgovina rizičnom robom: naprimjer trgovina onim što je u bijegu, nepostojećim, nepoznatim ili onim što se ne može predati ili onim nad čime se nije uspostavila potpuna vlast trgovca. To je kupovina ribe u velikoj vodi, mlijeka u vimenu ili ploda u stomaku i slično tome.
[994] **Sahih.** Muslim (1513).

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنِ اِشْتَرَى طَعَاماً فَلَا يَبِعْهُ حَتَّى يَكْتَالَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(798) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko kupi hranu, neka je ne prodaje dok je ne izvaga."** Prenosi Muslim.[995]

وَعَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(799) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije kupoprodaje u jednoj." Prenose Ahmed i Nesai, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Ibn Hibban.[996]

وَلِأَبِي دَاوُدَ: ((مَنْ بَاعَ بَيْعَتَيْنِ فِي بَيْعَةٍ فَلَهُ أَوْكَسُهُمَا، أَوْ اَلرِّبَا)).

(800) A kod Ebu Davuda stoji: **„Ko trguje sa dvije kupoprodaje u jednoj, mu pripada manja od njih dvije ili kamata."**[997]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لَا يَحِلُّ سَلَفٌ وَبَيْعٌ وَلَا شَرْطَانِ فِي بَيْعٍ، وَلَا رِبْحُ مَا لَمْ يُضْمَنْ، وَلَا بَيْعُ مَا لَيْسَ عِنْدَكَ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَالْحَاكِمُ.

(801) Prenosi se od Amra b. Šuajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nije dozvoljeno spajanje zajama (kredit) i trgovine, niti dva uvjeta u jednoj kupoprodaji, niti zarada onog što nije sigurno (tj. gdje nama preuzimanja robe ili od onog što nije u vlasništvu)), niti trgovina onim**

[995] **Sahih.** Muslim (1528).
[996] **Hasen.** Ahmed (9764), Nesai (7/295), Tirmizi (1231), Ibn Hibban (1109).
[997] **Hasen.** Ebu Davud (3460). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Amr b. Alkame o kojem ima govora.

što ne posjeduješ.'" Prenose peterica i sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Huzejme i Hakim.[998]

وَأَخْرَجَهُ فِي " عُلُومِ اَلْحَدِيثِ " مِنْ رِوَايَةِ أَبِي حَنِيفَةَ، عَنْ عَمْرٍو اَلْمَذْكُورِ بِلَفْظِ : نَهَى عَنْ بَيْعٍ وَشَرْطٍ.

(802) Prenosi ga u Hadiskim naukama po spomenutom rivajetu Ebu Hanife od Amra u verziji: „Zabranio je trgovinu i uvjet da se spoje." [999]

وَمِنْ هَذَا اَلْوَجْهِ أَخْرَجَهُ اَلطَّبَرَانِيُّ فِي " اَلْأَوْسَطِ " وَهُوَ غَرِيبٌ.

(803) I na ovaj način ga prenosi Taberani u El-Evsatu i on je garib.[1000]

وَعَنْهُ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ اَلْعُرْبَانِ رَوَاهُ مَالِكٌ، قَالَ: بَلَغَنِي عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، بِهِ.

(804) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kaparu[1001]." Prenosi Malik i kaže: „Došlo je do mene od Amra b. Šu'ajba ovako." [1002]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: اِبْتَعْتُ زَيْتاً فِي اَلسُّوقِ، فَلَمَّا اِسْتَوْجَبْتُهُ لَقِيَنِي رَجُلٌ فَأَعْطَانِي بِهِ رِبْحاً حَسَناً، فَأَرَدْتُ أَنْ أَضْرِبَ عَلَى يَدِ اَلرَّجُلِ، فَأَخَذَ رَجُلٌ مِنْ خَلْفِي بِذِرَاعِي، فَالْتَفَتُّ، فَإِذَا هُوَ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ، فَقَالَ: لَا تَبِعْهُ حَيْثُ اِبْتَعْتَهُ حَتَّى تَحُوزَهُ إِلَى رَحْلِكَ؛ فَإِنَّ رَسُولَ اَللَّهِ

---

[998] **Hasen.** Ahmed (2/174), Ebu Davud (3504), Tirmizi (1234), Nesai (7/288), Ibn Madže (2188), Hakim (2/17).

[999] **Hasen.** Hakim u „Ma'rifi" (128). U lancu prenosilaca je Abdullah ibn Ejjub Darir, kaže o njemu Darekutni da je metruk, i Muhammed ibn Sulejman Zuheli kaže Albani da je medžhul. Takođe Ebu Hanife koji je daif u hadisu na čemu su muhaddisi složni, a u tekstu hadisa je nekaret.

[1000] **Hasen.** Taberani u „Evsatu" (4361). Hadis je kao i prethodni.

[1001] Imam Malik to objašnjava ovako: „To je da čovjek kupi ili unajmi roba ili robinju, potom kaže onome od koga hoće da kupi ili unajmi: 'Dat ću ti dinar ili dirhem više ili od toga da ako uzmem robu od tebe, on ulazi u njenu vrijednost, a ako ne uzmem, pripada tebi."

[1002] **Daif.** Malik (2/609). U lancu prenosilaca nalazi se čovjek čije je ime nepoznato. Neki spominju da je to Abdullah b. Amir el-Eslemi, dok drugi kažu da je to Ibn Lehi'a, a obojica su slabi.

ﷺ نَهَى أَنْ تُبَاعَ اَلسِّلَعُ حَيْثُ تُبْتَاعُ، حَتَّى يَحُوزَهَا اَلتُّجَّارُ إِلَى رِحَالِهِمْ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

(805) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kupio sam ulje na pijaci. Kada mi je zatrebalo, sreo me je jedan čovjek i davao mi za njega lijep profit. Htio sam da se rukujem s njim[1003], ali me je neko sa leđa uzeo za ruku. Okrenuo sam se i vidio Zejda b. Sabita. Rekao je: 'Ne prodaji mu tamo gdje si kupio dok ga ne odneseš svojoj kući, jer je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se prodaje roba tamo gdje se kupuje dok je trgovci ne odnesu kućama."' Prenose Ahmed i Ebu Davud, a ovo je njegova verzija. Sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim. [1004]

وَعَنْهُ قَالَ: - قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي أَبِيعُ الإبل بِالْبَقِيعِ، فَأَبِيعُ بِالدَّنَانِيرِ وَآخُذُ اَلدَّرَاهِمَ، وَأَبِيعُ بِالدَّرَاهِمِ وَآخُذُ اَلدَّنَانِيرَ، آخُذُ هَذَا مِنْ هَذِهِ وَأُعْطِي هَذِهِ مِنْ هَذِا؟ فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا بَأْسَ أَنْ تَأْخُذَهَا بِسِعْرِ يَوْمِهَا مَا لَمْ تَتَفَرَّقَا وَبَيْنَكُمَا شَيْءٌ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(806) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam: 'O Allahov Poslaniče, ja prodajem deve na Beki'i, pa prodajem za dinare, a uzimam dirheme, i prodajem za dirheme i uzimam dinare, uzimam ovo od ovoga i dajem ovo onome', pa je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Nema smetnje da ih uzmeš po kursu tog dana, sve dok se ne rastavite a između vas ima nešto.**'" Prenose peterica i sahihom ga ocjenjuje Hakim. [1005]

وَعَنْهُ قَالَ: نَهَى ﷺ عَنِ النَّجْشِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1003] Tj. da mušterija sklopi ugovor s trgovcem i da mu dadne kaparu, a zatim kaže: „Ako kupim, neka ovo uđe u cijenu, a ako ne kupim, onda to pripada trgovcu."

[1004] **Sahih.** Ahmed (5/191), Ebu Davud (3499), Ibn Hibban (1120), Hakim (2/40).

[1005] **Hasen.** Ahmed (2/33), Ebu Davud (3354), Tirmizi (1242), Nesai (7/81), Ibn Madže (2262), Hakim (2/44). Tirmizi kaže: „Ne znamo za drugu merfu'u predaju osim Simakove predaje, a o Simaku b. Harbu ima govora. Ibnul-Mulekkin i Ibnul-Hemam smatraju da je ovo predanje merfu'u, dok Ibn Hadžer tvrdi da je mevkuf.

(807) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je nedžeš[1006]." Muttefekun alejhi. [1007]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ اَلْمُحَاقَلَةِ، وَالْمُزَابَنَةِ، وَالْمُخَابَرَةِ، وَعَنْ اَلثُّنْيَا، إِلَّا أَنْ تُعْلَمَ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اِبْنَ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(808) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio muhakalu[1008] i muzabenu[1009] i muhaberu[1010] i sunja[1011], osim ako je poznata. Prenose peterica, osim Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi. [1012]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنِ اَلْمُحَاقَلَةِ، وَالْمُخَاضَرَةِ، وَالْمُلَامَسَةِ، وَالْمُنَابَذَةِ، وَالْمُزَابَنَةِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(809) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je muhakalu, muhadaru[1013], mulamesu[1014], munabezu[1015] i muzabenu." Prenosi Buharija. [1016]

[1006] To je povećavanje vrijednosti izložene robe, ne da bi je kupio, nego da bi time od drugoga izmamio veću cijenu.
[1007] **Sahih.** Buharija (2142), Muslim (1516).
[1008] Prodaja hrane u klasu za istu gotovu hranu.
[1009] Prodaja svježih za suhe hurme na vagu i prodaja grožđa za suhe grožđice na vagu.
[1010] Slično kao muzabena. To je rad na zemlji za naknadu dijela onoga što se iz nje izvadi od usjeva.
[1011] Da se nešto kupi, a izuzme se njegov dio. Međutim, ako je izuzeti dio poznat, onda je trgovina validna.
[1012] **Sahih.** Ahmed (14393), Ebu Davud (3405), Tirmizi (1290), Nesai (7/37). Albani je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima."
[1013] Kupovanje plodova i zrnevlja prije nego što se pokaže zrelost.
[1014] To je da čovjek kaže čovjeku: „Prodajem ti svoju odjeću za tvoju", a da nijedan od njih ne gleda u odjeću drugog, nego je samo opipa.
[1015] Da jedan čovjek kaže drugom: „Baci mi ono što je kod tebe, bacit ću ti ono što je kod mene."
[1016] **Sahih.** Buharija (2207).

وَعَنْ طَاوُسٍ، عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((لَا تَلَقَّوْا اَلرُّكْبَانَ، وَلَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ)). قُلْتُ لِابْنِ عَبَّاسٍ: مَا قَوْلُهُ: وَلَا يَبِيعُ حَاضِرٌ لِبَادٍ؟ قَالَ: لَا يَكُونُ لَهُ سِمْسَارًا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(810) Prenosi se od Tavusa, od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne presrećite karavane, i neka domaćin ne prodaje za došljaka.**' Rekao sam Ibn Abbasu: „Šta znače riječi: 'Neka domaćin ne prodaje za došljaka?' Rekao je: 'Da nema svog posrednika (između njega i kupca).'" Muttefekun alejhi, a verzija je Buharijina. [1017]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((لَا تَلَقَّوْا اَلْجَلَبَ، فَمَنْ تُلُقِّيَ فَاشْتُرِيَ مِنْهُ، فَإِذَا أَتَى سَيِّدُهُ اَلسُّوقَ فَهُوَ بِالْخِيَارِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(811) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne presrećite trgovce, jer ko bude presretnut, pa se od njega kupi, kada stigne vlasnik na pijacu, ima pravo izbora.**'" Prenosi Muslim. [1018]

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يَبِيعَ حَاضِرٌ لِبَادٍ، وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا يَبِيعُ اَلرَّجُلُ عَلَى بَيْعِ أَخِيهِ، وَلَا يَخْطُبُ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ، وَلَا تَسْأَلُ اَلْمَرْأَةُ طَلَاقَ أُخْتِهَا لِتَكْفَأَ مَا فِي إِنَائِهَا . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلِمُسْلِمٍ: ((لَا يَسُمِ اَلْمُسْلِمُ عَلَى سَوْمِ اَلْمُسْلِمِ)).

(812) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da prodaje domaćin za došljaka, nedžeš, i da čovjek prodaje na trgovinu svoga brata i da prosi na prošnju svoga brata, niti će žena (strankinja) tražiti razvod svoje sestre (udate žene) da bi prevrnula ono što je u njenoj posudi." Muttefekun alejhi.

[1017] **Sahih.** Buharija (2158), Muslim (1521).
[1018] **Sahih.** Muslim (1519).

Kod Muslima stoji: „**Musliman ne kupuje na kupovinu drugog muslimana.**“[1019]

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ اَلْأَنْصَارِيِّ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((مَنْ فَرَّقَ بَيْنَ وَالِدَةٍ وَوَلَدِهَا، فَرَّقَ اَللَّهُ بَيْنَهُ وَبَيْنَ أَحِبَّتِهِ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ، وَلَكِنْ فِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ.

(813) Prenosi se od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Ko razdvoji majku i njeno dijete, naka Allah razdvojiti njega i njegove voljene na Sudnjem danu.'**“ Prenosi Ahmed, sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Hakim, ali se senedu prigovara. Ima šahida.[1020]

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رضي الله عنه قَالَ: أَمَرَنِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ أَبِيعَ غُلَامَيْنِ أَخَوَيْنِ، فَبِعْتُهُمَا، فَفَرَّقْتُ بَيْنَهُمَا، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ((أَدْرِكْهُمَا، فَارْتَجِعْهُمَا، وَلَا تَبِعْهُمَا إِلَّا جَمِيعًا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، وَقَدْ صَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ، وَالطَّبَرَانِيُّ، وَابْنُ اَلْقَطَّانِ.

(814) Prenosi se od Alije b. Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mi je da prodam dva brata dječaka, pa sam ih prodao i razdvojio. Spomenuo sam to Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **'Stigni ih i vrati ih, i nemoj ih prodavati, osim zajedno.'**“ Prenosi Ahmed i prenosioci su mu pouzdani, a Ibn Huzejme, Ibn Džarud, Ibn Hibban, Hakim, Taberani i Ibn el-Kattan ocijenili su ga sahihom.[1021]

[1019] **Sahih.** Buharija (2140), Muslim (1515).

[1020] **Hasen.** Ahmed (22413), Tirmizi (1283), Hakim (2/55). Tirmizi je hadis ocijenio dobrim, dok ga je Hakim ocijenio vjerodostojnim. U lancu prenosilaca je El-Me'afiri oko kojeg se razilaze. Hadisu svjedoče druga dva hadisa. Jedan se prenosi od Alije, radijallahu anhu, čiji su prenosioci povjerljivi, dok se drugi prenosi od Ebu Musaa el-Eš'arija, radijallahu anhu, u čijem lancu prenosilaca nema smetnje.

[1021] **Hasen.** Ahmed (721), Ibnul-Džarud 85759, Hakim (2/125).

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: غَلَا اَلسِّعْرُ بِالْمَدِينَةِ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ اَلنَّاسُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! غَلَا اَلسِّعْرُ، فَسَعِّرْ لَنَا، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((إِنَّ اَللَّهَ هُوَ اَلْمُسَعِّرُ، اَلْقَابِضُ، اَلْبَاسِطُ، الرَّازِقُ، وَإِنِّي لَأَرْجُو أَنْ أَلْقَى اَللَّهَ تَعَالَى، وَلَيْسَ أَحَدٌ مِنْكُمْ يَطْلُبُنِي بِمَظْلِمَةٍ فِي دَمٍ وَلَا مَالٍ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(815) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Povećale su se cijene na pijaci u Medini u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su rekli ljudi: 'O Allahov Poslaniče, povećala se cijena, pa nam je odredi', pa je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Doista Allah određuje cijenu, On je Onaj koji uskraćuje i obilno daje, Onaj koji opskrbljuje. Doista se nadam da ću sresti Uzvišenog Allaha, a da niko od vas neće od mene tražiti odštetu u krvi ili imetku.**'" Prenose peterica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban..[1022]

وَعَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَحْتَكِرُ إِلَّا خَاطِئٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(816) Prenosi se preko Ma'mera b. Abdullaha, radijallahu anhu, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ne čini ihtikar**[1023] **osim grješnik."** Prenosi Muslim. [1024]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا تَصُرُّوا اَلْإِبِلَ وَالْغَنَمَ، فَمَنِ اِبْتَاعَهَا بَعْدُ فَإِنَّهُ بِخَيْرِ اَلنَّظَرَيْنِ بَعْدَ أَنْ يَحْلُبَهَا، إِنْ شَاءَ أَمْسَكَهَا، وَإِنْ شَاءَ رَدَّهَا وَصَاعًا مِنْ تَمْرٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلِمُسْلِمٍ: ((فَهُوَ بِالْخِيَارِ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ)). وَفِي رِوَايَةٍ: - لَهُ، عَلَّقَهَا - اَلْبُخَارِيُّ: ((رَدَّ مَعَهَا صَاعاً مِنْ طَعَامٍ، لَا سَمْرَاءَ)). قَالَ اَلْبُخَارِيُّ: وَالتَّمْرُ أَكْثَرُ.

[1022] **Sahih.** Ahmed (13545), Ebu Davud (3451), Tirmizi (1314), Ibn Madže (2200), Ibn Hibban (4914). Hadisu svjedoče mnogi drugi hadisi.

[1023] Ihtikar je kupovina hrane i drugih prehrambenih namirnica za kojima ljudi imaju jaku potrebu radi trgovine a zatim čuvanje istog dok ne dostigne veću cijenu na tržištu.

[1024] **Sahih.** Muslim (1605).

(817) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **„Ne zadržavaj mlijeko u vimenu deva i sitne stoke (da bi obmanuo mušteriju)**[1025]

Kod Muslima stoji: **„Ima pravo izbora tri dana."** A u jednom od njegovih rivajeta, koji Buharija navodi kao mu'allek: **„I vrati sa njom sa' hrane, ne pšenice."** Rekao je Buharija: „Hurmi ima više." [1026]

وَعَنِ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: مَنِ اِشْتَرَى شَاةً مُحَفَّلَةً، فَرَدَّهَا، فَلْيَرُدَّ مَعَهَا صَاعًا . رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَزَادَ اَلْإِسْمَاعِيلِيُّ: مِنْ تَمْرٍ.

(818) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Ko kupi ovcu u čijem vimenu je zadržavano mlijeko[1027], pa je vrati, neka sa njom vrati i sa'a." Prenosi Buharija. Ismaili dodaje: „Hurmi." [1028]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ مَرَّ عَلَى صُبْرَةِ طَعَامٍ، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا، فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلًا، فَقَالَ: ((مَا هَذَا يَا صَاحِبَ اَلطَّعَامِ؟)) قَالَ: أَصَابَتْهُ اَلسَّمَاءُ يَا رَسُولَ اَللَّهِ. فَقَالَ: ((أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ اَلطَّعَامِ؛ كَيْ يَرَاهُ اَلنَّاسُ؟ مَنْ غَشَّ فَلَيْسَ مِنِّي)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(819) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored hrpe hrane, pa je u nju gurnuo ruku, pa je prstima osjetio vlagu. Rekao je: **„Šta je ovo, o vlasniče hrane?"**, a čovjek je rekao: „Pogodilo je nebo[1029], o Allahov Poslaniče." Poslanik je rekao: **„A što (ono što je ovlažilo) nisi stavio po vrhu hrane da ljudi vide? Onaj koji vara, nije od nas."** Prenosi Muslim. [1030]

[1025] Da bi vime nabreklo, pa kupac pomislio da je to normalno stanje tog vimena.
[1026] **Sahih.** Buharija (2148), Muslim (1524).
[1027] Vidi prethodnu napomenu.
[1028] **Sahih.** Buharija (2149).
[1029] Tj. kiša.
[1030] **Sahih.** Muslim (102).

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ ‌رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((مَنْ حَبَسَ اَلْعِنَبَ أَيَّامَ اَلْقِطَافِ، حَتَّى يَبِيعَهُ مِمَّنْ يَتَّخِذُهُ خَمْراً، فَقَدَ تَقَحَّمَ اَلنَّارَ عَلَى بَصِيرَةٍ)). رَوَاهُ اَلطَّبَرَانِيُّ فِي " اَلْأَوْسَطِ " بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(820) Prenosi se od Abdullaha b. Burejde, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ko zadrži grožđe u doba žetve da bi ga prodao onome ko će od njega napraviti vino, svjesno je sam sebe bacio u Vatru."** Prenosi Taberani u „El-Evsatu" sa dobrim senedom.[1031]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((اَلْخَرَاجُ بِالضَّمَانِ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَضَعَّفَهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَأَبُو دَاوُدَ وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ، وَابْنُ اَلْقَطَّانِ.

(821) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Korištenje kupljene stvari obavezuje garanciju istog)'"** Prenose petorica, a slabim ga ocjenjuju Buharija i Ebu Davud. Sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Huzejme, Ibn el-Džarud, Ibn Hibban, Hakim i Ibn el-Kattan.[1032]

وَعَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ ‌رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَعْطَاهُ دِينَارًا يَشْتَرِي بِهِ أُضْحِيَّةً، أَوْ شَاةً، فَاشْتَرَى شَاتَيْنِ، فَبَاعَ إِحْدَاهُمَا بِدِينَارٍ، فَأَتَاهُ بِشَاةٍ وَدِينَارٍ، فَدَعَا لَهُ بِالْبَرَكَةِ فِي بَيْعِهِ، فَكَانَ لَوْ اِشْتَرَى تُرَابًا لَرَبِحَ فِيهِ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

[1031] **Hasen.** Taberani u „Evsatu" (5356).

[1032] Ahmed (3091), Ebu Davud (3508), Tirmizi (1285), Nesai (7/254), Ibn Madže (2442), Ibnul-Džarud (627), Ibn Hibban (1125), Hakim (2/15). Učenjaci su se podijelili oko vjerodostojnosti ovoga hadisa. Vjerodostojnim su ga ocijenili: Tirmizi, Ibn Huzejme, Ibnul-Džarud, Ibn Hibban, Hakim i Ibnul-Kattan. Slabim su ga ocijenili: Buharija i Ebu Davud, dok Ibn Hazm kaže: „Nije vjerodostojan." Ibn Hadžer kaže: „Hadis se prihvata zbog drugih hadisa koji ga slijede i ulema ga prihvata."

(822) Prenosi se od Urve el-Barikija, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao dinar da kupi njime kurban ili ovcu, pa je kupio dvije ovce i prodao jednu od njih za dinar, i došao mu sa ovcom i dinarom. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio je za njega bereket u trgovini, pa je bio takav da kada bi kupio prašinu, profitirao bi od nje. Prenose petorica, osim Nesaija. [1033]

وَقَدْ أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ ضِمْنَ حَدِيثٍ، وَلَمْ يَسُقْ لَفْظَهُ.

(823) Buharija ga navodi u sklopu jednog hadisa, ali ne slijedi njegov citat. [1034]

وَأَوْرَدَ اَلتِّرْمِذِيُّ لَهُ شَاهِداً: مِنْ حَدِيثِ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ.

(824) Tirmizi navodi njegovog šahida u hadisu Hakima b. Hizama. [1035]

وَعَنِ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ شِرَاءِ مَا فِي بُطُونِ اَلْأَنْعَامِ حَتَّى تَضَعَ، وَعَنْ بَيْعِ مَا فِي ضُرُوعِهَا، وَعَنْ شِرَاءِ اَلْعَبْدِ وَهُوَ آبِقٌ، وَعَنْ شِرَاءِ اَلْمَغَانِمِ حَتَّى تُقْسَمَ، وَعَنْ شِرَاءِ اَلصَّدَقَاتِ حَتَّى تُقْبَضَ، وَعَنْ ضَرْبَةِ اَلْغَائِصِ . رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَالْبَزَّارُ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(825) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio kupovinu onoga što se nalazi u stomacima stoke dok se ne oteli, trgovinu onim što je u njihovim vimenima, kupovinu odbjeglog roba, kupovinu plijena dok se ne podijeli, kupovinu sadake (zekata) prije nego što se prikupi, i zaradu ronioca[1036]. Prenose Ibn Madže, El-Bezzar i Darekutni sa slabim senedom. [1037]

[1033] **Hasen.** Ahmed (18549), Ebu Davud (3384), Tirmizi (1258), Ibn Madže (2402). U lancu prenosilaca je Seid b. Zejd oko kojeg se razilazi.

[1034] **Sahih.** Buharija (3642). Ovdje je Hafiz pogriješio jer Buharija prenosi hadis istim riječima samo što je u rivajetu od Šebiba ibn Garkada.

[1035] **Daif.** Tirmizi (1257). Slabim su ga ocijenili: Tirmizi, Bejheki i Hattabi zbog prekinutosti jer Habib b. Sabit nije čuo od Hakima, a također, postoji i drugi prenosilac koji je nepoznat.

[1036] To je da se kaže: "Ronit ću u moru za toliko i toliko. Ono što izvadim, pripada tebi."

[1037] **Hasen.** Ibn Madže (2196), Darekutni (3/44). U lancu prenosilaca je Šehr b. Havšeb oko kojeg postoji razilaženje.

وَعَنِ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((لَا تَشْتَرُوا اَلسَّمَكَ فِي اَلْمَاءِ؛ فَإِنَّهُ غَرَرٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَشَارَ إِلَى أَنَّ اَلصَّوَابَ وَقْفُهُ.

(826) Prenosi se od Ebu Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne kupujte ribu u vodi, to je garer (tj. trgovina čiji završatak je nepoznat).'**" Prenosi Ahmed, i ukazuje da je ispravno da je mevkuf. [1038]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ تُبَاعَ ثَمَرَةٌ حَتَّى تُطْعَمَ، وَلَا يُبَاعَ صُوفٌ عَلَى ظَهْرٍ، وَلَا لَبَنٌ فِي ضَرْعٍ. رَوَاهُ اَلطَّبَرَانِيُّ فِي " اَلْأَوْسَطِ " وَالدَّارَقُطْنِيُّ وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ فِي " اَلْمَرَاسِيلِ " لِعِكْرِمَةَ، وَهُوَ اَلرَّاجِحُ. وَأَخْرَجَهُ أَيْضاً مَوْقُوفاً عَلَى اِبْنِ عَبَّاسٍ بِإِسْنَادٍ قَوِيٍّ، وَرَجَّحَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ.

(827) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se prodaju plodovi dok ne uzriju, niti se prodaje vuna sa leđa, niti mlijeko u vimenu." Prenose Taberani u El-Evsatu i Darekutni. Prenosi ga Ebu Davud u „El-Merasil" od Ikrime, i to je prioritetnije mišljenje. Također ga prenosi kao mevkuf od Ibn Abbasa sa jakim senedom. Prioritetnijim ga smatra Bejheki.. [1039]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ اَلْمَضَامِينِ، وَالْمَلَاقِيحِ. رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ، وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

(828) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju onoga što je u kičmi muških deva (tj. da ona oplodi pa što se rodi to je mušteriji) i onoga što je u

[1038] **Mevkuf.** Ahmed (3494).
[1039] **Mursel sahih.** Taberani u „Evsatu" (3708), Darekutni (3/14), Ebu Davud u „Merasilu" (182), Bejheki (5/340).

stomacima ženske stoke (tj. teladi u stomaku). Prenosi El-Bezzar, a u senedu mu je slabost.[1040]

POGLAVLJE O PRAVU IZBORA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((مَنْ أَقَالَ مُسْلِماً بَيْعَتَهُ، أَقَالَهُ اَللَّهُ عَثْرَتَهُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(829) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko poništi otprije sklopljeni kupoprodajni ugovor sa muslimanom (na njegov zahtjev)**[1041]**, Allah će njemu oprostiti) njegov grijeh).'**" Prenose Ebu Davud, Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[1042]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا تَبَايَعَ اَلرَّجُلَانِ، فَكُلُّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا وَكَانَا جَمِيعاً، أَوْ يُخَيِّرُ أَحَدُهُمَا اَلْآخَرَ، فَإِنْ خَيَّرَ أَحَدُهُمَا اَلْآخَرَ فَتَبَايَعَا عَلَى ذَلِكَ فَقَدْ وَجَبَ اَلْبَيْعُ، وَإِنْ تَفَرَّقَا بَعْدَ أَنْ تَبَايَعَا، وَلَمْ يَتْرُكْ وَاحِدٌ مِنْهُمَا اَلْبَيْعَ فَقَدْ وَجَبَ اَلْبَيْعُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(830) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada dva čovjeka trguju, svaki od njih ima pravo izbora dok se ne rastave a bili su zajedno, ili da jedan drugome ostavi pravo izbora, pa kada mu ostavi pravo izbora i slože se o uvjetima trgovine, trgovina postaje obaveznom, a ako se rastave nakon što su se usaglasili o uvjetima**

[1040] **Mursel sahīh.** Bezzar (1267). U lancu prenosilaca je Salih b. Ebil-Ahdar koji prenosi od Zuhrija i on je slab.

[1041] Tj. nakon što se ovaj pokaje za sklopljenu trgovinu, izađe mu u susret i prekine ugovor s njim.

[1042] **Sahih.** Ebu Davud (3460), Ibn Madže (2199), Ibn Hibban (7/243), Hakim (2/45). Kušejri, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Hadis je po uvjetima Buharije i Muslima." Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Hazm, Ibn Hibban, Hakim i s njim su se složili Zehebi, Munziri i Ibn Dekik el-Id.

trgovine, a nijedan od njih nije napustio trgovinu, trgovina postaje obaveznom." Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimova verzija.[1043]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((اَلْبَائِعُ وَالْمُبْتَاعُ بِالْخِيَارِ حَتَّى يَتَفَرَّقَا، إِلَّا أَنْ تَكُونَ صَفْقَةَ خِيَارٍ، وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يُفَارِقَهُ خَشْيَةَ أَنْ يَسْتَقِيلَهُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ إِلَّا اِبْنَ مَاجَهْ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِوَفِي رِوَايَةٍ: ((حَتَّى يَتَفَرَّقَا مِنْ مَكَانِهِمَا)).

(831) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Prodavač i kupac imaju pravo izbora dok se ne rastave, osim ako ne bude kupoprodaja sa izborom safke (tj. da jedan drugom kaže: prihvati trgovinu ili je poništi, pa je prihvati), i nije mu dozvoljeno da se od njega rastavi iz straha da ga (drugi) ne zatraži poništenje kupoprodaje."** Prenose petorica, osim Ibn Madže, i prenose ga Darekutni, Ibn Huzejme i Ibn el-Džarud.
U jednom rivajetu stoji: **„Dok se ne udalje sa mjesta (trgovine)."**[1044]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: ذَكَرَ رَجُلٌ لِلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ يُخْدَعُ فِي اَلْبُيُوعِ فَقَالَ: ((إِذَا بَايَعْتَ فَقُلْ: لَا خَلَابَةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(832) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Neki čovjek je spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da biva varan u trgovini, pa mu je rekao: **'Kada trguješ, reci: Nema varanja!'**" Muttefekun alejhi.[1045]

POGLAVLJE O KAMATI

[1043] **Sahih.** Buharija (2112), Muslim (1531).
[1044] **Hasen.** Ahmed (86434), Ebu Davud (3456), Tirmizi (1247), Nesai (7/251), Darekutni (3/50), Ibnul-Džarud (620), Bejheki (5/271).
[1045] **Sahih.** Buharija (2117), Muslim (1533).

عَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ آكِلَ اَلرِّبَا وَمُوكِلَهُ، وَكَاتِبَهُ، وَشَاهِدَيْهِ، وَقَالَ: ((هُمْ سَوَاءٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(833) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga koji jede (uzima) kamatu, onoga koji je daje, onoga koji je zapisuje i dva svjedoka kamate, i rekao je: **'Oni su isti.'**" Prenosi Muslim.[1046]

وَلِلْبُخَارِيِّ نَحْوُهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي جُحَيْفَةَ.

(834) Buharija prenosi slično u hadisu Ebu Džuhajfe.[1047]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلرِّبَا ثَلَاثَةٌ وَسَبْعُونَ بَابًا أَيْسَرُهَا مِثْلُ أَنْ يَنْكِحَ اَلرَّجُلُ أُمَّهُ، وَإِنَّ أَرْبَى اَلرِّبَا عِرْضُ اَلرَّجُلِ اَلْمُسْلِمِ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ مُخْتَصَراً، وَالْحَاكِمُ بِتَمَامِهِ وَصَحَّحَهُ.

(835) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kamate ima sedamdeset tri vrste, najlakši vid je kao kada bi čovjek oženio svoju majku, a doista je najveći i najgori vid kamate (napad na) čast čovjeka muslimana."** Prenosi Ibn Madže skraćeno, a Hakim u potpunosti i ocjenjuje ga sahihom.[1048]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَبِيعُوا اَلذَّهَبَ بِالذَّهَبِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَلَا تُشِفُّوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ، وَلَا تَبِيعُوا اَلْوَرِقَ بِالْوَرِقِ إِلَّا مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَلَا تُشِفُّوا بَعْضَهَا عَلَى بَعْضٍ، وَلَا تَبِيعُوا مِنْهَا غَائِباً بِنَاجِزٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1046] **Sahih.** Muslim (1598).
[1047] **Sahih.** Buharija (5962).
[1048] **Sahih.** Ibn Madže (2275), Hakim (2/37) i kaže da je po uvjetima Buharije i Muslima i s njim se slaže i Zehebi. Ibnu Abdil-Hadi, rahmetullahi alejhi, kaže: „Bilježi ga Ibn Madže i njegovi prenosioci su prenosioci Sahiha."

(836) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne trgujte zlatom za zlato, osim isto za isto, i ne dajite više jednog nad drugim, i nemojte trgovati srebrom za srebro, osim isto za isto, i ne dajite više jednog nad drugim, niti prodajite od njega odsutno za prisutno."** Muttefekun alejhi.[1049]

وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ اَلصَّامِتِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلذَّهَبُ بِالذَّهَبِ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ، وَالْبُرُّ بِالْبُرِّ، وَالشَّعِيرُ بِالشَّعِيرِ، وَالتَّمْرُ بِالتَّمْرِ، وَالْمِلْحُ بِالْمِلْحِ، مِثْلًا بِمِثْلٍ، سَوَاءً بِسَوَاءٍ، يَدًا بِيَدٍ، فَإِذَا اِخْتَلَفَتْ هَذِهِ اَلْأَصْنَافُ فَبِيعُوا كَيْفَ شِئْتُمْ إِذَا كَانَ يَدًا بِيَدٍ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(837) Prenosi se od 'Ubade b. Samita da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Zlato za zlato, srebro za srebro, pšenica za pšenicu, ječam za ječam, hurme za hurme i so za so, isto za isto, jednako za jednako, iz ruke u ruku, a kada se razlikuju ove vrste, trgujte kako želite, sve dok je iz ruke u ruku.'"** Prenosi Muslim.[1050]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلذَّهَبُ بِالذَّهَبِ وَزْناً بِوَزْنٍ مِثْلًا بِمِثْلٍ، وَالْفِضَّةُ بِالْفِضَّةِ وَزْناً بِوَزْنٍ مِثْلًا بِمِثْلٍ، فَمَنْ زَادَ أَوْ اِسْتَزَادَ فَهُوَ رِبًا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(838) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Zlato za zlato, težina za težinu, slično za slično, i srebro za srebro, težina za težinu, slično za slično, pa ko poveća ili zatraži povećanje, to je kamata.'"** Prenosi Muslim.[1051]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ، وَأَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ اِسْتَعْمَلَ رَجُلًا عَلَى خَيْبَرٍ، فَجَاءَهُ بِتَمْرٍ جَنِيبٍ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَكُلُّ تَمْرِ خَيْبَرَ هَكَذَا؟)) فَقَالَ: لَا، وَاَللَّهِ يَا رَسُولَ اَللَّهِ، إِنَّا لَنَأْخُذُ اَلصَّاعَ مِنْ هَذَا بِالصَّاعَيْنِ وَالثَّلَاثَةِ فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَفْعَلْ، بِعِ اَلْجَمْعَ

[1049] **Sahih.** Buharija (2177), Muslim (1584).
[1050] **Sahih.** Muslim (1587).
[1051] **Sahih.** Muslim (1588).

بِالدَّرَاهِمِ، ثُمَّ اِبْتَعْ بِالدَّرَاهِمِ جَنِيبًا)). وَقَالَ فِي اَلْمِيزَانِ مِثْلَ ذَلِكَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ . وَلِمُسْلِمٍ: ((وَكَذَلِكَ اَلْمِيزَانُ)).

(839) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija i Ebu Hurejre, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, unajmio čovjeka za rad na Hajberu, pa mu je donio dobre hurme[1052], pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao: **„Jesu li sve hurme sa Hajbera ovakve?"** Rekao je: „Nisu, Allaha mi, Allahov Poslaniče, mi uzimamo sa'a od ovih za dva sa'a, ili dva za tri sa'a." Allahov Poslanik je rekao: **„Ne čini tako! Prodaj loše za srebrenjake, potom kupi srebrenjacima dobre."** Rekao je za vaganje slično tome. Muttefekun alejhi, a kod Muslima stoji: **„A tako i vaganje."** [1053]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ اَلصُّبْرَةِ مِنَ اَلتَّمْرِ لَا يُعْلَمُ مَكِيلُهَا بِالْكَيْلِ اَلْمُسَمَّى مِنَ اَلتَّمْرِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(840) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu gomilom hurmi kojoj se ne zna težina za poznatu težinu hurmi." Prenosi Muslim. [1054]

وَعَنْ مَعْمَرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رضي الله عنه قَالَ: إِنِّي كُنْتُ أَسْمَعُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((اَلطَّعَامُ بِالطَّعَامِ مِثْلاً بِمِثْلٍ)). وَكَانَ طَعَامُنَا يَوْمَئِذٍ اَلشَّعِيرَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(841) Prenosi se od Ma'mera b. Abdullaha, radijallahu anhu, da je rekao: „Slušao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Hrana**

[1052] Za izraz korišten ovdje spore se oko njegovog pravog značenja, pa kažu: dobre hurme, tvrde hurme, hurme iz kojih su izvađene nezrele i truhle, a kažu i da su to hurme koje se ne miješaju sa drugima. Većina pojašnjava ovaj izraz onim što je ovdje navedeno, a u Muslimovom rivajetu se navodi da je to mješavina hurmi, i da je značenje izraza kombinacija raznih vrsta.

[1053] **Sahih.** Buharija (4/399), Muslim (1593).

[1054] **Sahih.** Muslim (1530).

za hranu, slično za slično', a hrana nam je taj dan bila ječam." Prenosi Muslim. [1055]

وَعَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ ﷺ قَالَ: اِشْتَرَيْتُ يَوْمَ خَيْبَرَ قِلَادَةً بِاثْنَيْ عَشَرَ دِينَاراً، فِيهَا ذَهَبٌ وَخَرَزٌ، فَفَصَلْتُهَا فَوَجَدْتُ فِيهَا أَكْثَرَ مِنْ اِثْنَيْ عَشَرَ دِينَاراً، فَذَكَرْتُ ذَلِكَ لِلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ((لَا تُبَاعُ حَتَّى تُفْصَلَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(842) Prenosi se od Fedale b. Ubejda da je rekao: „Kupio sam na dan Hajbera ogrlicu za 12 zlatnika, a u njoj je bilo zlato i kamenje, pa sam odvojio zlato od kamenja i našao da vrijedi više od 12 zlatnika. Spomenuo sam to Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **'Ne kupuje se dok se ne** odvoji zlato od kamenja.**'**" Prenosi Muslim. [1056]

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ اَلْحَيَوَانِ بِالْحَيَوَانِ نَسِيئَةً . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ.

(843) Prenosi se od Semure b. Džunduba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio trgovinu životinje za životinju uz odgodu. Prenose petorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi i Ibn el-Džarud. [1057]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا تَبَايَعْتُمْ بِالْعِينَةِ، وَأَخَذْتُمْ أَذْنَابَ اَلْبَقَرِ، وَرَضِيتُمْ بِالزَّرْعِ، وَتَرَكْتُمْ اَلْجِهَادَ، سَلَّطَ اَللَّهُ عَلَيْكُمْ ذُلًّا لَا يَنْزِعُهُ حَتَّى تَرْجِعُوا إِلَى دِينِكُمْ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ مِنْ رِوَايَةِ نَافِعٍ عَنْهُ، وَفِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ. وَلِأَحْمَدَ: نَحْوُهُ مِنْ رِوَايَةِ عَطَاءٍ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْقَطَّانِ.

[1055] **Sahih.** Muslim (1592).
[1056] **Sahih.** Muslim (1591).
[1057] **Hasen.** Ebu Davud (3356), Tirmizi (1237), Nesai (7/292), Ibn Madže (2270), Ahmed (5/12), Ibnul-Džarud (611).

(844) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: **'Kada budete trgovali ʻinetom (vrsta kamate) i uzmete repove krava i budete zadovoljni usjevima, a ostavite džihad, Allah će na vas spustiti poniženje i neće ga otkloniti od vas sve dok se ne vratite svojoj vjeri.'**" Prenosi Ebu Davud u rivajetu Nafi'a od njega, a u senedu mu je spor, kod Ahmeda se slično navodi u rivajetu Ata'a sa pouzdanim prenosiocima, sahihom ga ocjenjuje Ibn el-Kattan. [1058]

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ شَفَعَ لِأَخِيهِ شَفَاعَةً، فَأَهْدَى لَهُ هَدِيَّةً، فَقَبِلَهَا، فَقَدْ أَتَى بَابًا عَظِيماً مِنْ أَبْوَابِ اَلرِّبَا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَفِي إِسْنَادِهِ مَقَالٌ.

(845) Prenosi se od Ebu Umame, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko učini šefa'at (tj. posreduje kod nekoga) svome bratu (kod nekoga), pa mu dadne poklon, pa ga primi, dosegao je veliku vrstu kamate."** Prenosi Ahmed i Ebu Davud, a oko seneda se spori. [1059]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ الرَّاشِي وَالْمُرْتَشِيَ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(846) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je podmićivača i podmićenog." Prenosi Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom. [1060]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ ﷺ أَمَرَهُ أَنْ يُجَهِّزَ جَيْشًا فَنَفِدَتْ اَلْإِبِلُ، فَأَمَرَهُ أَنْ يَأْخُذَ عَلَى قَلَائِصِ اَلصَّدَقَةِ. قَالَ: فَكُنْتُ آخُذُ اَلْبَعِيرَ بِالْبَعِيرَيْنِ إِلَى إِبِلِ اَلصَّدَقَةِ . رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ وَالْبَيْهَقِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

[1058] **Hasen.** Ebu Davud (3462), Ahmed (4825).
[1059] Ahmed (5/261), Ebu Davud (3541). U lancu prenosilaca je El-Kasim b. Abdur-Rahman eš-Šami oko kojeg postoji spor.
[1060] **Sahih.** Ebu Davud (3580), Tirmizi (1337).

(847) Prenosi se također od njega da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da opremi vojsku, pa je nestalo deva, te mu je naredio da uzme mlade deve iz zekata. Rekao je: „Pa sam uzimao jednu devu za dvije deve od zekata.” Prenosi Hakim i Bejheki sa pouzdanim prenosiocima.[1061]

, jer ko je kupi ima pravo izbora nakon što je izmuže, ako hoće – zadržat će, a ako hoće – vratit će nju i sa'a suhih hurmi." Muttefekun alejhi.

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنِ الْمُزَابَنَةِ؛ أَنْ يَبِيعَ ثَمَرَ حَائِطِهِ إِنْ كَانَ نَخْلاً بِتَمْرٍ كَيْلاً، وَإِنْ كَانَ كَرْماً أَنْ يَبِيعَهُ بِزَبِيبٍ كَيْلاً، وَإِنْ كَانَ زَرْعاً أَنْ يَبِيعَهُ بِكَيْلِ طَعَامٍ، نَهَى عَنْ ذَلِكَ كُلِّهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(848) Prenosi se o Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je muzabenu: da neko prodaje plodove svoga vrta, ako je palmovik, za suhe hurme u kejlu (tj. mjeri za količinu), a ako je vinograd, da ih prodaje za suhe grožđice u kejlu (tj. mjeri za količinu), a ako je usjev, da prodaje hranu u kejlu. Sve je to zabranio.” Muttefekun alejhi.[1062]

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ سُئِلَ عَنِ اِشْتِرَاءِ اَلرُّطَبِ بِالتَّمْرِ. فَقَالَ: ((أَيَنْقُصُ اَلرُّطَبُ إِذَا يَبِسَ؟)) قَالُوا: نَعَمْ. فَنَهَى عَنْ ذَلِكَ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْمَدِينِيِّ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(849) Prenosi se od Sa'da b. Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam da Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pitaju o trgovini svježih hurmi za suhe, pa je pitao: **'Umanje li se svježe kada se osuše?'** Rekli su: 'Da', pa je to zabranio.” Prenose petorica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Medini, Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim.[1063]

[1061] **Sened je jak.** Hakim (2/56), Bejheki (5/287). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Ishak oko kojeg se učenjaci spore. Vjerodostojnim su ga ocijenili: Hakim i s njim se slaže Zehebi, Bejheki i Nevevi.

[1062] **Sahih.** Buharija (2205), Muslim (1542).

[1063] **Sahih.** Ahmed (1/175), Ebu Davud (3359), Tirmizi (1225), Nesai (7/267), Ibn Madže (2264), Ibn Hibban (4982), Hakim (2/38).

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ اَلْكَالِئِ بِالْكَالِئِ، يَعْنِي: اَلدَّيْنَ بِالدَّيْنِ. رَوَاهُ إِسْحَاقُ، وَالْبَزَّارُ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(850) Prenosi se od Ibn Omera da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio trgovinu dugom za dug. Prenosi Ishak i El-Bezzar sa slabim senedom. [1064]

POGLAVLJE O OLAKŠICI U TRGOVINI ARAJA[1065], TRGOVINI NEKRETNINAMA I PLODOV

عَنْ زَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ رَخَّصَ فِي اَلْعَرَايَا: أَنْ تُبَاعَ بِخَرْصِهَا كَيْلاً . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ: رَخَّصَ فِي اَلْعَرِيَّةِ يَأْخُذُهَا أَهْلُ اَلْبَيْتِ بِخَرْصِهَا تَمْرًا، يَأْكُلُونَهَا رُطَبًا.

(851) Prenosi se od Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao olakšicu u „araja": da se trguje procijenjivanjem (svježih datula na grani) za suhe datule u kejlu. Muttefekun alejhi. [1066] Kod Muslima stoji: „Olakšao je u arijji, koju ukućani uzimaju procijenjivanjem (svježih datula na grani) za suhe datule, a jedu svježe."

[1064] **Daif.** Kešful-estar (1280). U lancu prenosilaca je Musa b. Abide koji je slab i koji jedini prenosi od Nafi'a ovaj hadis. Imam Ahmed je rekao: „Nije dozvoljeno prenositi ovaj hadis od Musaa b. Abide i ne znam da neko drugi osim njega prenosi ovaj hadis." Šafija i Bejheki rekli su za Musaa da je slab. Međutim, ovaj hadis ulazi pod hadis o prodaji s rizikom.

[1065] Araja, množina od arijje, što je u osnovi palmino drvo, a odnosi se na davanje plodova palme ili drveća bez prelaska u vlasništvo. Arapi u neimaštini su se tako zapošljavali kod onih koji su imali palme, kao što su isto tako uzimali i ovce i deve.

Imam Malik kaže: Arijja je da čovjek čovjeku iznajmi palmu, potom bude oštećen onaj koji je iznajmio ulaskom u palmovik onoga kome se iznajmilo, pa mu je dozvoljeno da ih kupi, tj. svježe za osušene hurme.

Kaže Nevevi: Arija je kupoprodaja gdje se procijeni urod palmi, npr. da se kaže: Ove svježe hurme na grani kad se uberu i osuše biće 3 viska, potom se to proda za 3 viska suhih i ubranih hurmi. To se sve preuzme prilikom dogovora: kupac preda suhe hurme, a prodavac svježe na grani.

Araja ima mnogo oblika koja se navode u opširnijim fikhskim djelima.

[1066] **Sahih.** Buharija (2196), Muslim (1539).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ رَخَّصَ فِي بَيْعِ اَلْعَرَايَا بِخَرْصِهَا، فِيمَا دُونَ خَمْسَةِ أَوْسُقٍ، أَوْ فِي خَمْسَةِ أَوْسُقٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(852) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao olakšicu u trgovini araja uz procjenu (svježih datula na grani) za ono što je manje od pet tovara ili pet tovara. Muttefekun alejhi.[1067]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ بَيْعِ اَلثِّمَارِ حَتَّى يَبْدُوَ صَلَاحُهَا، نَهَى اَلْبَائِعَ وَالْمُبْتَاعَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ: وَكَانَ إِذَا سُئِلَ عَنْ صَلَاحِهَا ؟ قَالَ: ((حَتَّى تَذْهَبَ عَاهَتُهُ)).

(853) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu plodovima svedok ne počnu sazrijevati. Zabranio je i trgovcu i kupcu." Muttefekun alejhi, a u jednom od rivajeta: „A kada je bio upitan o njihovom sazrijevanju rekao je: '**Dok ode ono što ih uništava.**'"[1068]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ اَلثِّمَارِ حَتَّى تُزْهَى. قِيلَ: وَمَا زَهْوُهَا؟ قَالَ: ((تَحْمَارُّ وَتَصْفَارُّ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(854) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodaju plodova dok ne sazriju. Pitali su: „A šta je njihovo sazrijevanje?" Rekao je: **„Da pocrvene i požute."** Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin.[1069]

[1067] **Sahih.** Buharija (2190), Muslim (1541).
[1068] **Sahih.** Buharija (1486, 2194), Muslim (1534).
[1069] **Sahih.** Buharija (1488), Muslim (1555).

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ بَيْعِ اَلْعِنَبِ حَتَّى يَسْوَدَّ، وَعَنْ بَيْعِ اَلْحَبِّ حَتَّى يَشْتَدَّ. رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(855) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio trgovinu grožđem dok ne pocrni i zrna dok ne očvrsne. Prenose petorica osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[1070]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((لَوْ بِعْتَ مِنْ أَخِيكَ ثَمَراً فَأَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ، فَلَا يَحِلُّ لَكَ أَنْ تَأْخُذَ مِنْهُ شَيْئًا. بِمَ تَأْخُذُ مَالَ أَخِيكَ بِغَيْرِ حَقٍّ ؟)) رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَمَرَ بِوَضْعِ اَلْجَوَائِحِ.

(856) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada bi kupio od svoga brata neki plod, pa ga pogodi neka nepogoda, nije ti dozvoljeno da išta od njega uzmeš. Kako da uzmeš imetak svoga brata bespravno?**'" Prenosi Muslim, a u jednom njegovom rivajetu stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nadoknadu štete nastale nepogodom (na račun prodavača).[1071] [1072]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنِ ابْتَاعَ نَخْلًا بَعْدَ أَنْ تُؤَبَّرَ، فَثَمَرَتُهَا لِلْبَائِعِ اَلَّذِي بَاعَهَا، إِلَّا أَنْ يَشْتَرِطَ اَلْمُبْتَاعُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(857) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko kupi palmu nakon što bude**

[1070] **Sahih.** Ahmed 83/221), Ebu Davud (3371), Tirmizi (1228), Ibn Madže (2217), Ibn Hibban (4972), Hakim (2/19).

[1071] Učenjaci se razilaze u pogledu nadoknade štete u polju. Manjina smatra da ako šteta zadesi cjelokupan urod, da se nadoknadi cjelokupan urod, a šteta se nadoknađuje od imetka prodavca, radeći po spoljašnjem značenju ovog hadisa.
Većina smatra da se šteta nadoknađuje iz imetka kupca, i da nema otklanjanja štete osim dobrovoljno, i dokazuju hadisom Ebu Seida da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ljudima da daju sadaku onome koji je bio pogođen štetom u svojim plodovima, koji će doći kasnije.

[1072] **Sahih.** Muslim (1554).

oplođena, njeni plodovi pripadaju onome koji je prodao, osim ako ne uvjetuje kupac." Muttefekun alejhi.[1073]

POGLAVLJE O PRODAJI SELEM[1074], ZAJMU I ZALOGU

عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَدِمَ اَلنَّبِيُّ ﷺ اَلْمَدِينَةَ، وَهُمْ يُسْلِفُونَ فِي اَلثِّمَارِ اَلسَّنَةَ وَالسَّنَتَيْنِ، فَقَالَ: ((مَنْ أَسْلَفَ فِي تَمْرٍ فَلْيُسْلِفْ فِي كَيْلٍ مَعْلُومٍ، وَوَزْنٍ مَعْلُومٍ، إِلَى أَجَلٍ مَعْلُومٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِلْبُخَارِيِّ: ((مَنْ أَسْلَفَ فِي شَيْءٍ)).

(858) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao je u Medinu i zatekao ih da prodaju selemom na godinu ili dvije, pa je rekao: '**Ko prodaje selemom datule, neka prodaje u poznatom kejlu (mjeri za količinu), poznatoj težini do poznatog roka.**'" Muttefekun alejhi, a kod Buharije stoji: **„Ko nešto prodaje selemom."** [1075]

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ أَبْزَى، وَعَبْدِ اَللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَا: كُنَّا نُصِيبُ اَلْمَغَانِمَ مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَكَانَ يَأْتِينَا أَنْبَاطٌ مِنْ أَنْبَاطِ اَلشَّامِ، فَنُسْلِفُهُمْ فِي اَلْحِنْطَةِ وَالشَّعِيرِ وَالزَّبِيبِ . وَفِي رِوَايَةٍ: وَالزَّيْتِ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى. قِيلَ: أَكَانَ لَهُمْ زَرْعٌ ؟ قَالَا: مَا كُنَّا نَسْأَلُهُمْ عَنْ ذَلِكَ . رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(859) Prenosi se od Abdullaha b. Ebza, radijallahu anhu, i Abdullaha b. Ebi Evfa, radijallahu anhuma, da su rekli: „Stjecali smo ratni plijen sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa su nam dolazili Nebeti[1076] iz Šama, pa smo selemom kupovali od njih pšenicu, ječam i suhe grožđice" - u

[1073] **Sahih.** Buharija (2379), Muslim (1543).
[1074] To je kupoprodaja u kojoj prodavač uzima novac od kupca a dogovorene plodove (robu) će dati nakon dogovorenog roka kada ih ubere.
[1075] **Sahih.** Buharija (2239), Muslim (1604).
[1076] Nebeti su jedna skupina Arapa koja je živjela sa okolnim nearapima i Rimljanima i s njima se pomiješala, toliko da je iskrivljen njihov arapski jezik.

jednom rivajetu: „i ulje" – „do dogovorenog roka." Pitali su: „Jesu li imali usjeve?" Rekli su: „Nismo ih pitali o tome." Prenosi Buharija.[1077]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَخَذَ أَمْوَالَ اَلنَّاسِ يُرِيدُ أَدَاءَهَا، أَدَّى اَللَّهُ عَنْهُ، وَمَنْ أَخَذَهَا يُرِيدُ إِتْلَافَهَا، أَتْلَفَهُ اَللَّهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(860) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko posudi imetak ljudi želeći ga vratiti, Allah će za njega vratiti (tj. olakšat će mu i pomoći u tome), a ko ga uzme želeći ga upropastiti (tj. nema namjeru da ga vrati), Allah će ga upropastiti."** Prenosi Buharija.[1078]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ فُلَاناً قَدِمَ لَهُ بَزٌّ مِنَ اَلشَّامِ، فَلَوْ بَعَثْتَ إِلَيْهِ، فَأَخَذْتَ مِنْهُ ثَوْبَيْنِ بِنَسِيئَةٍ إِلَى مَيْسَرَةٍ؟ فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ، فَامْتَنَعَ. أَخْرَجَهُ اَلْحَاكِمُ، وَالْبَيْهَقِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(861) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, tom i tom je stigla odjeća iz Šama, pa kad bi nekog poslao i uzeo od njega dvije haljinke na plaćanje uz odgodu do lahkoće[1079].' Pa je nekog poslao, a on je odbio." Bilježi Hakim i Bejheki sa pouzdanim prenosiocima.[1080]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((اَلظَّهْرُ يُرْكَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا، وَلَبَنُ اَلدَّرِّ يُشْرَبُ بِنَفَقَتِهِ إِذَا كَانَ مَرْهُونًا، وَعَلَى اَلَّذِي يَرْكَبُ وَيَشْرَبُ اَلنَّفَقَةُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(862) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Životinja data u zalog se jaše sa njenim izdržavanjem, i pije se mlijeko (životinje date u zalog) uz**

[1077] **Sahih.** Buharija (2254).
[1078] **Sahih.** Buharija (2387).
[1079] Tj. dok ti ne bude lahko isplatiti.
[1080] **Sahih.** Hakim (2/23), Tirmizi (1213), Nesai (7/294).

njeno izdržavanje, a izdržavanje je obaveza onoga koji jaše i pije." Prenosi Buharija. [1081]

وَعَنْهُ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَغْلَقُ اَلرَّهْنُ مِنْ صَاحِبِهِ اَلَّذِي رَهَنَهُ، لَهُ غُنْمُهُ، وَعَلَيْهِ غُرْمُهُ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَالْحَاكِمُ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ. إِلَّا أَنَّ اَلْمَحْفُوظَ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ وَغَيْرِهِ إِرْسَالُهُ

(863) Prenosi se od njega da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne oduzima se zalog (nakon što istekne rok a ne vrati dug) od njegovog vlasnika koji ga je založio, njemu pripada ono što se dobije i zaradi na njemu a snosi gubitak na njemu.**'" Prenosi Darekutni i Hakim, a prenosioci su pouzdani, mahfuz je kod Ebu Davuda i drugih da je mursel. [1082]

وَعَنْ أَبِي رَافِعٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اسْتَسْلَفَ مِنْ رَجُلٍ بَكْرًا فَقَدِمَتْ عَلَيْهِ إِبِلٌ مِنَ اَلصَّدَقَةِ، فَأَمَرَ أَبَا رَافِعٍ أَنْ يَقْضِيَ اَلرَّجُلَ بَكْرَهُ، فَقَالَ: لَا أَجِدُ إِلَّا خَيَارًا. قَالَ: ((أَعْطِهِ إِيَّاهُ، فَإِنَّ خِيَارَ اَلنَّاسِ أَحْسَنُهُمْ قَضَاءً)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(864) Prenosi se od Ebu Rafi'a, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, unajmio od nekog čovjeka malu devu, pa su mu došle deve od zekata, pa je naredio Ebu Rafi'u da čovjeku vrati malu devu[1083], pa mu je rekao: „Ne nalazim osim bolje *ruba'ije* [1084]." Rekao je: **„Daj mu ga, doista su najbolji ljudi oni koji najbolje vraćaju dug."** Prenosi Muslim. [1085]

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كُلُّ قَرْضٍ جَرَّ مَنْفَعَةً، فَهُوَ رِبًا)). رَوَاهُ اَلْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ، وَإِسْنَادُهُ سَاقِطٌ

[1081] **Sahih.** Buharija (2512), Tirmizi (1175) i ovo je njegova verzija.
[1082] Darekutni (3/33), Hakim (2/51), Ebu Davud u „Merasilu" (187).
[1083] Tj. mlada deva.
[1084] Tj. deva koja je ušla u sedmu godinu.
[1085] **Sahih.** Muslim (1600).

(865) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Svaka pozajmica koja povlači korist (onome koji daje pozajmicu) je kamata.'**" Prenosi El-Haris b. Ebi Usame, a sened mu je neispravan.[1086]

وَلَهُ شَاهِدٌ ضَعِيفٌ عَنْ فَضَالَةَ بْنِ عُبَيْدٍ عِنْدَ اَلْبَيْهَقِيِّ. وَآخَرُ مَوْقُوفٌ عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ سَلَامٍ عِنْدَ اَلْبُخَارِيِّ.

Ima daif šahida od Fedale b. Ubejda kod Bejhekija.[1087] I drugog mevkuf kod Abdullaha b. Selama kod Buharije.[1088]

POGLAVLJE O BANKROTU I ODUZIMANJU SKRBNIŠTVA

عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((مَنْ أَدْرَكَ مَالَهُ بِعَيْنِهِ عِنْدَ رَجُلٍ قَدْ أَفْلَسَ، فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ مِنْ غَيْرِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(866) Prenosi se od Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Ko nađe svoj imetak nepromijenjenkod čovjeka koji je bankrotirao, on je preči da ga uzme od drugih (potražioca duga).'**" Muttefekun alejhi.[1089]

وَرَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَمَالِكٌ: مِنْ رِوَايَةِ أَبِي بَكْرِ بْنِ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ مُرْسَلًا بِلَفْظِ: أَيُّمَا رَجُلٌ بَاعَ مَتَاعًا فَأَفْلَسَ اَلَّذِي اِبْتَاعَهُ، وَلَمْ يَقْبِضِ اَلَّذِي بَاعَهُ مِنْ ثَمَنِهِ شَيْئًا، فَوَجَدَ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ، فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ، وَإِنْ مَاتَ اَلْمُشْتَرِي فَصَاحِبُ اَلْمَتَاعِ أُسْوَةُ اَلْغُرَمَاءِ وَوَصَلَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ، وَضَعَّفَهُ تَبَعًا لِأَبِي دَاوُدَ.

[1086] **Daif.** Musned Harisa b. Ebi Usame (437).
[1087] **Daif.** Bejheki (5/350).
[1088] **Sahih.** Buharija (3814).
[1089] **Sahih.** Buharija (2402), Muslim (1559).

(867) I prenose ga Ebu Davud, i Malik u rivajetu Ebu Bekra b. Abdur-Rahmana kao mursel u verziji: „Koji god čovjek proda neku robu, pa bankrotira onaj koji ju je kupio, a onaj koji mu je prodao nije uzeo ništa od njene vrijednosti, pa nađe svoju robu nepromijenjenu, on je najpreči da je uzme. A ako umre kupac koji je bankrotirao, vlasnik nađene nepromijenjene robe je primjer potražiocima duga (tj. on je kao i oni – ima pravo na njenu vrijednost, a nema pravo na njegovu nađenu robu jer je ona tada vlasništvo nasljednika)." Bejheki ga je spojio i smatra ga daifom, slijedeći Ebu Davuda. [1090]

وَرَوَى أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ: مِنْ رِوَايَةِ عُمَرَ بْنِ خَلْدَةَ قَالَ: أَتَيْنَا أَبَا هُرَيْرَةَ فِي صَاحِبٍ لَنَا قَدْ أَفْلَسَ، فَقَالَ: لَأَقْضِيَنَّ فِيكُمْ بِقَضَاءِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ أَفْلَسَ أَوْ مَاتَ فَوَجَدَ رَجُلٌ مَتَاعَهُ بِعَيْنِهِ فَهُوَ أَحَقُّ بِهِ)). وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَضَعَّفَ أَبُو دَاوُدَ هَذِهِ اَلزِّيَادَةَ فِي ذِكْرِ اَلْمَوْتِ.

(868) Prenose ga Ebu Davud i Ibn Madže preko rivajeta Omera b. Halde da je rekao: „Došli smo Ebu Hurejri zbog našeg druga koji je bankrotirao, pa je rekao: 'Presudit ću vam presudom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: **-Ko bankrotira ili umre, pa čovjek nađe svoju robu kakva je bila, on je najpreči da je uzme.-**'" Sahihom ga ocjenjuje Hakim, a daifom Ebu Davud, a također je proglasio daifom ovaj dodatak u vezi sa smrću. [1091]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ اَلشَّرِيدِ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيُّ اَلْوَاجِدِ يُحِلُّ عِرْضَهُ وَعُقُوبَتَهُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَعَلَّقَهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(869) Prenosi se od Amra b. Eš-Šerida, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Odgađanje imućnog u vraćanju duga čini dozvoljenim njegovu čast i kažnjavanje."** Prenose Ebu Davud i Nesai, kao muallek ga navodi Buharija, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [1092]

[1090] **Mursel.** Malik (2/678), Ebu Davud (3520), Bejheki (6/47).
[1091] Ebu Davud (3523), Ibn Madže (2360), Hakim (2/50).
[1092] **Hasen.** Buharija muallekan (5/62), Ebu Davud (3628), Nesai (7/316), Ibn Madže (3627), Ibn Hibban (1164).

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: أُصِيبَ رَجُلٌ فِي عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي ثِمَارٍ اِبْتَاعَهَا، فَكَثُرَ دَيْنُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((تَصَدَّقُوا عَلَيْهِ)). فَتَصَدَّقَ اَلنَّاسُ عَلَيْهِ، وَلَمْ يَبْلُغْ ذَلِكَ وَفَاءَ دَيْنِهِ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لِغُرَمَائِهِ: ((خُذُوا مَا وَجَدْتُمْ، وَلَيْسَ لَكُمْ إِلَّا ذَلِكَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(870) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Pogodila je nedaća jednog čovjeka u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u plodovima koje je kupio, pa mu se dug uvećao, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Dajte mu sadaku!“** Pa su mu ljudi dali sadaku, ali to nije bilo dovoljno za povrat duga. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je njegovim potražiocima duga: **„Uzmite što nađete, i ne pripada vam ništa osim toga.“** Prenosi Muslim.[1093]

وَعَنِ اِبْنِ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ حَجَرَ عَلَى مُعَاذٍ مَالَهُ، وَبَاعَهُ فِي دَيْنٍ كَانَ عَلَيْهِ. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ مُرْسَلًا، وَرُجِّحَ.

(871) Prenosi se od Ibn Ka'ba b. Malika, od njegovog oca, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oduzeo skrbništvo Muazu za njegov imetak i prodao ga zbog duga koji je imao. Prenosi Darekutni, sahihom ga ocjenjuje Hakim, a Ebu Davud ga prenosi kao mursel i to smatra prioritetnijim.[1094]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: عُرِضْتُ عَلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ أُحُدٍ، وَأَنَا اِبْنُ أَرْبَعَ عَشْرَةَ سَنَةً، فَلَمْ يُجِزْنِي، وَعُرِضْتُ عَلَيْهِ يَوْمَ اَلْخَنْدَقِ، وَأَنَا اِبْنُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً، فَأَجَازَنِي مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(872) Prenosi se od Ibn Omera da je rekao: „Bio sam pokazan Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Uhuda, a imao sam četrnaest godina, pa mi nije dozvolio da učestvujem u boju. Pokazan sam mu na dan Hendeka, a tada mi je bilo petnaest godina, pa mi je dozvolio.“ Muttefekun alejhi.[1095]

[1093] **Sahih.** Muslim (1556).
[1094] **Mursel.** Darekutni (4/230), Hakim (2348), Ebu Davud u „Merasilu“ (1/162).
[1095] **Sahih.** Buharija (2664), Muslim (1868).

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبَيْهَقِيِّ: " فَلَمْ يُجِزْنِي، وَلَمْ يَرَنِي بَلَغْتُ ". وَصَحَّحَهَا اِبْنُ خُزَيْمَةَ

(873) U jednom od rivajeta koje prenosi Bejheki stoji: „Pa mi nije dozvolio, niti je smatrao da sam dostigao (punoljetnost)." Sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme.[1096]

وَعَنْ عَطِيَّةَ اَلْقُرَظِيِّ رضي الله عنه قَالَ: عُرِضْنَا عَلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ يَوْمَ قُرَيْظَةَ، فَكَانَ مَنْ أَنْبَتَ قُتِلَ، وَمَنْ لَمْ يُنْبِتْ خُلِّيَ سَبِيلُهُ، فَكُنْتُ فِيمَنْ لَمْ يُنْبِتْ فَخُلِّيَ سَبِيلِي . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(874) Prenosi se od Atijje el-Kurezija da je rekao: „Bili smo dovedeni Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Kurejze. Onaj kome su narasle dlake (oko polnog organa), bio je ubijen, a onaj kome nisu, bio je ostavljen. Bio sam od onih kome nisu narasle dlake, pa sam bio ostavljen." Prenose četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَجُوزُ لِامْرَأَةٍ عَطِيَّةٌ إِلَّا بِإِذْنِ زَوْجِهَا)). وَفِي لَفْظٍ: ((لَا يَجُوزُ لِلْمَرْأَةِ أَمْرٌ فِي مَالِهَا، إِذَا مَلَكَ زَوْجُهَا عِصْمَتَهَا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَصْحَابُ اَلسُّنَنِ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(875) Prenosi se od Amra b. Šuajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nije dozvoljeno ženi da poklanja osim sa dozvolom muža."** U jednoj verziji stoji: **„Nije dozvoljeno ženi da koristi svoj imetku kada se uda."** Prenosi Ahmed i sakupljači zbirki Sunena, osim Tirmizija, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1097]

وَعَنْ قَبِيصَةَ بْنِ مُخَارِقٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَلْمَسْأَلَةَ لَا تَحِلُّ إِلَّا لِأَحَدِ ثَلَاثَةٍ: رَجُلٍ تَحَمَّلَ حَمَالَةً فَحَلَّتْ لَهُ اَلْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصِيبَهَا ثُمَّ يُمْسِكَ، وَرَجُلٍ أَصَابَتْهُ جَائِحَةٌ اِجْتَاحَتْ

[1096] **Sahih.** Bejheki (11081), Ibn Huzejme (4708).
[1097] **Hasen.** Ahmed (2/179), Ebu Davud (3547), Nesai (5/65), Ibn Madže (2388), Hakim (2/47).

مَالَهُ، فَحَلَّتْ لَهُ اَلْمَسْأَلَةُ حَتَّى يُصِيبَ قِوَامًا مِنْ عَيْشٍ، وَرَجُلٍ أَصَابَتْهُ فَاقَةٌ حَتَّى يَقُولَ ثَلَاثَةٌ مِنْ ذَوِي الْحِجَى مِنْ قَوْمِهِ: لَقَدْ أَصَابَتْ فُلَانًا فَاقَةٌ، فَحَلَّتْ لَهُ اَلْمَسْأَلَةُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(876) Prenosi se od Kabise b. Muharika da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nije dozvoljeno prošenje osim jednom od trojice: čovjeku koji posudi imetak da bi njime izmirio zavađene, dozvoljeno mu je da traži dok ne dobije, potom da se suzdrži[1098]; i čovjeku koga je pogodila velika nevolja koja je uništila njegov imetak, dozvoljeno mu je traženje dok ne dobije ono čime će ispuniti životne potrebe; i čovjek koga je pogodila bijeda[1099] pod uslovom da trojica pametnih iz njegovog naroda posvjedoče: -Toga je pogodila bijeda-, pa mu je dopušteno traženje.**'" Prenosi Muslim. [1100]

POGLAVLJE O SPORAZUMU

عَنْ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ اَلْمُزَنِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَلصُّلْحُ جَائِزٌ بَيْنَ اَلْمُسْلِمِينَ، إِلَّا صُلْحاً حَرَّمَ حَلَالاً وَ أَحَلَّ حَرَاماً، وَالْمُسْلِمُونَ عَلَى شُرُوطِهِمْ، إِلَّا شَرْطاً حَرَّمَ حَلَالاً وَ أَحَلَّ حَرَاماً)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ وَأَنْكَرُوا عَلَيْهِ لِأَنَّ رَاوِيَهُ كَثِيرَ بْنَ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ عَوْفٍ ضَعِيفٌ. وَكَأَنَّهُ اِعْتَبَرَهُ بِكَثْرَةِ طُرُقِهِ. وَقَدْ صَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ

(877) Prenosi se od Amra b. Avfa el-Muzenija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Dozvoljen je sporazum između muslimana, osim sporazuma koji zabranjuje dozvoljeno ili dozvoljava zabranjeno. Muslimani se drže svojih šartova (uvjeta)[1101], osim šarta koji zabranjuje dozvoljeno ili dozvoljava zabranjeno."** Prenosi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom, ali su ga drugi porekli, jer je ravija Kesir b. Abdullah b. Amr b.

[1098] Tj. potom da se suzdrži od traženja.
[1099] Tj. siromaštvo poslije bogatstva.
[1100] **Sahih.** Buharija (1197), Muslim (827).
[1101] Tj. na onome na čemu se dogovore.

Avf slab. Izgleda da ga je on usvojio zbog mnoštva puteva kojim je došao.[1102] Sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban u hadisu Ebu Hurejre.[1103]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا يَمْنَعُ جَارٌ جَارَهُ أَنْ يَغْرِزَ خَشَبَةً فِي جِدَارِهِ)). ثُمَّ يَقُولُ أَبُو هُرَيْرَةَ رضي الله عنه مَا لِي أَرَاكُمْ عَنْهَا مُعْرِضِينَ؟ وَاَللَّهِ لَأَرْمِيَنَّ بِهَا بَيْنَ أَكْتَافِكُمْ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(878) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Neka komšija ne zabranjuje komšiji da zabija daske u njegov zid."** Potom je rekao Ebu Hurejre: „Što li vidim da se vi od toga okrećete? Tako mi Allaha, bacat ću vam to između vaših ramena." Muttefekun alejhi.[1104]

وَعَنْ أَبِي حُمَيْدٍ اَلسَّاعِدِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ أَنْ يَأْخُذَ عَصَا أَخِيهِ بِغَيْرِ طِيبِ نَفْسٍ مِنْهُ)). رَوَاهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ فِي "صَحِيحَيْهِمَا".

(879) Prenosi se od Ebu Humejda es-Sa'idija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nije dozvoljeno čovjeku da uzme štap svoga brata bez njegove dobre volje.'**" Prenose Ibn Hibban i Hakim u njihovim Sahihima.[1105]

POGLAVLJE O TRANSFERU DUGA I GARANCIJI

[1102] **Sahih li gajrihi.** Tirmizi (1352). Slabim su ga ocijenili Ibn Hazm i Abdul-Hakk. Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Hadis je vjerodostojan. Prenosi se od Ebu Hurejre, Aiše, Enesa, Amra b. Avfa, Rafi'e b. Hadidža, Abdullaha b. Omera, tako da možemo reći da je hadis sa svim ovim putevima na stepenu sahiha li gajrihi."

[1103] Ibn Hibban (1199), Ebu Davud (3594).

[1104] **Sahih.** Buharija (2463), Muslim (1609).

[1105] **Hasen.** Ibn Hibban (1166), Darekutni (3/25) i ne bilježi ga Hakim. Bejheki je rekao: „Lanac prenosilaca je dobar, a hadis Ebu Humejda je nešto najvjerodostojnije što postoji u ovom poglavlju." Zejle'i je rekao: „Lanac prenosilaca je džejjid."

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ‏رضي الله عنه‏ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ‏ﷺ: ((مَطْلُ اَلْغَنِيِّ ظُلْمٌ، وَإِذَا أُتْبِعَ أَحَدُكُمْ عَلَى مَلِيٍّ فَلْيَتْبَعْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَفِي رِوَايَةِ أَحْمَدَ: ((فَلْيَحْتَلْ)).

(880) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Otezanje bogatog je nepravda, pa kada neko (potražioc duga) od vas bude upućen na imućnog koji je dužan onome od koga tražite dug (da mu on vrati dug), neka prihvati.'**" Muttefekun alejhi. [1106] A u Ahmedovom rivajetu stoji: **„A ko bude bio poslan drugome, neka ode."** [1107]

وَعَنْ جَابِرٍ ‏رضي الله عنه‏ قَالَ: تُوُفِّيَ رَجُلٌ مِنَّا، فَغَسَّلْنَاهُ، وَحَنَّطْنَاهُ، وَكَفَّنَّاهُ، ثُمَّ أَتَيْنَا بِهِ رَسُولَ اَللَّهِ ‏ﷺ فَقُلْنَا: تُصَلِّي عَلَيْهِ؟ فَخَطَا خُطًى، ثُمَّ قَالَ: ((أَعَلَيْهِ دَيْنٌ؟)). قُلْنَا: دِينَارَانِ، فَانْصَرَفَ، فَتَحَمَّلَهُمَا أَبُو قَتَادَةَ، فَأَتَيْنَاهُ، فَقَالَ أَبُو قَتَادَةَ: اَلدِّينَارَانِ عَلَيَّ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ‏ﷺ: ((أُحِقَّ اَلْغَرِيمُ وَبَرِئَ مِنْهُمَا اَلْمَيِّتُ؟)). قَالَ: نَعَمْ، فَصَلَّى عَلَيْهِ – رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ

(881) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Umro je jedan čovjek od nas, pa smo ga okupali, namirisali i umotali u ćefine, potom smo sa njim došli Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa smo mu rekli: 'Hoćeš li mu klanjati dženaz?؟' Krenuo je, a potom pitao: **'Ima li duga?'** Rekli smo: 'Dva dinara. 'Pa je on otišao, pa ih je na sebe prihvatio Ebu Katade. Otišli smo mu i Ebu Katade je rekao: 'Dva dinara su na meni.' Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **Obavezao si se da ispuniš pravo potražioca duga i da umrli bude čist od toga?'** Rekao je Ebu Katade: 'Da', pa mu je Poslanik klanjao." Prenose Ahmed, Ebu-Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim. [1108]

[1106] **Sahih.** Buharija (2287), Muslim (1564).
[1107] Ahmed (2/463).
[1108] **Sahih.** Ahmed (3/330), Ebu Davud (3343), Nesai (4/65), Ibn Hibban (3064). Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim i s njim se složio Zehebi.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ يُؤْتَى بِالرَّجُلِ اَلْمُتَوَفَّى عَلَيْهِ اَلدَّيْنُ، فَيَسْأَلُ: ((هَلْ تَرَكَ لِدَيْنِهِ مِنْ قَضَاءٍ؟)) فَإِنْ حُدِّثَ أَنَّهُ تَرَكَ وَفَاءً صَلَّى عَلَيْهِ، وَإِلَّا قَالَ: ((صَلُّوا عَلَى صَاحِبِكُمْ)). فَلَمَّا فَتَحَ اَللَّهُ عَلَيْهِ اَلْفُتُوحَ قَالَ: ((أَنَا أَوْلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، فَمَنْ تُوُفِّيَ، وَعَلَيْهِ دَيْنٌ فَعَلَيَّ قَضَاؤُهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((فَمَنْ مَاتَ وَلَمْ يَتْرُكْ وَفَاءً)).

(882) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da bi Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli sa mrtvacem koji je imao duga, pa je pitao: **„Je li ostavio (imetka) da se može vratiti njegov dug?“** Pa ako bi mu bilo rečeno da je ostavio da se dug vrati, klanjao bi mu, a ako ne, rekao bi: **„Klanjajte vašem drugu.“** Nakon što mu je Allah omogućio osvajanja (nevjerničkih zemalja), rekao je: **„Ja sam preči vjernicima od njih samih, pa ko preseli i ima duga, na meni je da ga vratim.“** Muttefekun alejhi.[1109] U rivajetu kod Buharije: **„Ko umre pa ne ostavi iza sebe imetk kojim će vratiti dug.“**

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا كَفَالَةَ فِي حَدٍّ)). رَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(883) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Nema garantovanja (tijelom ili životom) u kažnjavanju.“** Prenosi Bejheki sa slabim senedom..[1110]

POGLAVLJE O UDRUŽIVANJU I ZASTUPANJU

[1109] **Sahih.** Buharija (2398, 6731), Muslim (1619).
[1110] **Munker.** Bejheki (6/77).

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((قَالَ اَللَّهُ: أَنَا ثَالِثُ اَلشَّرِيكَيْنِ مَا لَمْ يَخُنْ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ، فَإِذَا خَانَ خَرَجْتُ مِنْ بَيْنِهِمَا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(884) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allah kaže: -Ja sam treći kod dvojice partnera (tj. pomažem im, podržavam ih i dajem im bereketa u partnerstvu), dok ne pronevjeri jedan od njih svoga druga, pa kada ga pronevjeri, napustim ih (tj. ostavim ih bez podrške, pomoći i bereketa).-'"**[1111] Prenosi Ebu Davud i sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1112]

وَعَنْ اَلسَّائِبِ اَلْمَخْزُومِيِّ أَنَّهُ كَانَ شَرِيكَ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَبْلَ اَلْبَعْثَةِ، فَجَاءَ يَوْمَ اَلْفَتْحِ، فَقَالَ: ((مَرْحَباً بِأَخِي وَشَرِيكِي)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَةَ

(885) Prenosi se od Es-Saiba el-Mahzumija da je bio partner sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, prije nego što je Poslanik primio poslanicu, pa je došao na dan oslobođenja Mekke i rekao: **„Dobrodošao moj brat i partner."** Prenose Ahmed i Ebu Davud i Ibn Madže.[1113]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: اِشْتَرَكْتُ أَنَا وَعَمَّارٌ وَسَعْدٌ فِيمَا نُصِيبُ يَوْمَ بَدْرٍ... اَلْحَدِيثَ. رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَغَيْرُهُ.

(886) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda da je rekao: „Udružio sam se sa Ammarom i Sa'dom u onome što zaplijenimo na dan Bedra ..." Prenose Nesai i ostali.[1114]

[1111] Iz njihovog partnerstva.
[1112] **Daif.** Ebu Davud (3383), Hakim (2/52) i kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan u čemu se s njim slaže i Zehebi. Munziri to potvrđuje također u „Tergibu ve terhibu". Ibn Abdil-Hadi kaže: „Rečeno je da je munker." Osporio ga je Ibnul-Kattan zbog nepoznavanja stanja Seida b. Hibbana, dok ga je Ibn Hibban spomenuo u „Sikatu". Albani ga je ocijenio slabim.
[1113] **Sahih.** Ahmed (3/425), Ebu Davud (4836), Ibn Madže (2287).
[1114] **Munkati'.** Nesai (7/319), Ebu Davud (3388), Ibn Madže (2288). Munziri kaže: „Ebu Ubejde ništa nije čuo od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu." Ševkani je rekao: „Ibnul-Medini, Tirmizi i Darekutni ne smatraju vjerodostojnim ono što Ebu Ubejde prenosi od svoga oca."

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَرَدْتُ اَلْخُرُوجَ إِلَى خَيْبَرَ، فَأَتَيْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ((إِذَا أَتَيْتَ وَكِيلِي بِخَيْبَرَ، فَخُذْ مِنْهُ خَمْسَةَ عَشَرَ وَسْقًا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَصَحَّحَهُ.

(887) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha da je rekao: „Želio sam izaći na Hajber, pa sam došao Vjerovjesniku sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: '**Kada dođeš do mog opunomoćenika na Hajberu, uzmi od njega petnaest tovara.**'" Prenosi Ebu Davud i ocjenjuje ga sahihom.[1115]

وَعَنْ عُرْوَةَ الْبَارِقِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ بَعَثَ مَعَهُ بِدِينَارٍ يَشْتَرِي لَهُ أُضْحِيَّةً.. . اَلْحَدِيثَ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ فِي أَثْنَاءِ حَدِيثٍ، وَقَدْ تَقَدَّمَ.

(888) Prenosi se od Urve el-Barikija, radijallahu anhu, da ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao sa dinarom da mu kupi kurban... Hadis. Prenosi Buharija u hadisu koji je već prethodio.[1116]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عُمَرَ عَلَى اَلصَّدَقَةِ... اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(889) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Poslao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Omera da sakuplja zekat..." Hadis. Muttefekun alejhi.[1117]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَحَرَ ثَلَاثًا وَسِتِّينَ، وَأَمَرَ عَلِيًّا أَنْ يَذْبَحَ اَلْبَاقِيَ . اَلْحَدِيثَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(890) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, zaklao šezdeset tri kurbana i naredio (tj. opunomoćio ga) Aliji da zakolje ostale kurbane ..." Hadis. Prenosi Muslim.[1118]

[1115] **Hasen.** Ebu Davud (3632). Hafiz je lanac prenosilaca ocijenio dobrim.
[1116] **Sahih.** Buharija (3642).
[1117] **Sahih.** Buharija (1468), Muslim (983).
[1118] **Sahih.** Muslim (1218). Hadis ukazuje na ispravnost opunomoćivanja pri klanju kurbana ukoliko je ta osoba musliman.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ فِي قِصَّةِ اَلْعَسِيفِ. قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ عَلَى اِمْرَأَةِ هَذَا، فَإِنْ اِعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا...)). اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(891) Prenosi se od Ebu Hurejre u priči o najamniku, da je Vjerovjesnik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Porani, Unejs, ženi ovoga (čovjeka), pa ako prizna, kamenuj je ...“** Hadis. Muttefekun alejhi.[1119]

POGLAVLJE O PRIZNANJU

عَنْ أَبِي ذَرٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((قُلِ اَلْحَقَّ، وَلَوْ كَانَ مُرًّا)). صَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ.

(892) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Reci istinu, pa, makar bila gorka.'**“ Sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban kao dio dužeg hadisa.[1120]

POGLAVLJE O POSUDBI

عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((عَلَى اَلْيَدِ مَا أَخَذَتْ حَتَّى تُؤَدِّيَهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(893) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Na ruci je (odgovornost garancije ili čuvanja za) ono što je uzela sve dok ga ne vrati.'**“ Prenose četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1121]

[1119] **Sahih.** Buharija (6859), Muslim (1697).
[1120] Ibnu Hibban (361). U senedu ima slabosti, ali mu svjedoče brojni kur'anski ajeti.
[1121] **Ma'lul.** Ahmed (5/8), Ebu Davud (3561), Tirmizi (1266), Nesai u „Sunenu kubra“ (3/411), Ibn Madže (2400), Hakim (2/47). U lancu prenosilaca nalaze se Hasan i Semure, a učenjaci se razilaze je li Hasan slušao od Semure. Osporio ga je Hafiz u „Telhisu“.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَدِّ اَلْأَمَانَةَ إِلَى مَنْ اِئْتَمَنَكَ، وَلَا تَخُنْ مَنْ خَانَكَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَاسْتَنْكَرَهُ أَبُو حَاتِمٍ اَلرَّازِيُّ.

(894) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Vrati emanet (povjerenu stvar) onome koji ti je povjerio, a ne pronevjeri onoga koji te je pronevjerio.'**" Prenose Tirmizi i Ebu Davud, koji ga ocjenjuje dobrim, a sahihom ga ocjenjuje Hakim, ali ga odbacuje Ebu Hatim er-Razi.[1122]

وَعَنْ يَعْلَى بْنِ أُمَيَّةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَتَتْكَ رُسُلِي فَأَعْطِهِمْ ثَلَاثِينَ دِرْعاً)). قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَعَارِيَةٌ مَضْمُونَةٌ أَوْ عَارِيَةٌ مُؤَدَّاةٌ ؟ قَالَ: ((بَلْ عَارِيَةٌ مُؤَدَّاةٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(895) Prenosi se od Ja'le b. Umejje, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: **'Kada ti dođu moji izaslanici, daj im trideset oklopa.'** Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, je li posuđivanje obavezuje garanciju[1123] ili obavezuje vraćanje bez garancije[1124] Rekao je: **„Posuđivanje obavezuje vraćanje bez garancije).'**" Prenose ga Ahmed, Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[1125]

وَعَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ ﵁ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ اِسْتَعَارَ مِنْهُ دُرُوعاً يَوْمَ حُنَيْنٍ. فَقَالَ: أَغَصْبٌ يَا مُحَمَّدُ؟ قَالَ: ((بَلْ عَارِيَةٌ مَضْمُونَةٌ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ. وَأَخْرَجَ لَهُ شَاهِدًا ضَعِيفًا عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ.

[1122] **Hasen.** Ebu Davud (3535), Tirmizi (1264). U lancu prenosilaca je Ejjub b. Suvejd oko kojeg postoji razilaženje. Pojedini učenjaci su ga smatrali slabim i ništavnim, dok su ga drugi zbog mnoštva puteva kojima je došao i velikog broja ashaba od kojih se prenosi smatrali vjerodostojnim. Uzimajući u obzir sve te činjenice, hadis je dobar, a Allah najbolje zna.

[1123] Posudba u kojoj u slučaju da se roba ošteti garantuje se njena isplata u vrijednosti.

[1124] Posudba u kojoj se garantuje povratak robe sa ostatkom njene vrijednosti, a u slučaju oštećenja se ne garantuje isplata njene vrijednosti

[1125] **Sahih.** Ahmed (4/222), Ebu Davud (3566), Nesai u „Sunenu kubra" (3/409), Ibn Hibban (1173).

(896) Prenosi se od Safvana b. Umejje, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio od njega da mu posudi oklope na dan Hunejna, pa je rekao: „Je li to otimačina, o Muhammede?" Rekao je: **„To je garantovana posuđivanje."** Prenose Ebu Davud, Ahmed i Nesai [1126], a sahihom ga ocjenjuje Hakim, koji bilježi njegovog daif šahida od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma. [1127]

POGLAVLJE O UZURPIRANJU

عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ اِقْتَطَعَ شِبْرًا مِنْ اَلْأَرْضِ ظُلْماً طَوَّقَهُ اَللَّهُ إِيَّاهُ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ مِنْ سَبْعِ أَرَضِينَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(897) Prenosi se od Seida b. Zejda, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko uzme pedalj zemlje nepravedno, Allah će mu na Sudnjem danu objesiti ogrlicu od (oko vrata) od sedam zemalja."** Muttefekun alejhi. [1128]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ عِنْدَ بَعْضِ نِسَائِهِ، فَأَرْسَلَتْ إِحْدَى أُمَّهَاتِ اَلْمُؤْمِنِينَ مَعَ خَادِمٍ لَهَا بِقَصْعَةٍ فِيهَا طَعَامٌ، فَكَسَرَتِ اَلْقَصْعَةَ، فَضَمَّهَا، وَجَعَلَ فِيهَا اَلطَّعَامَ. وَقَالَ: ((كُلُوا)). وَدَفَعَ اَلْقَصْعَةَ اَلصَّحِيحَةَ لِلرَّسُولِ، وَحَبَسَ اَلْمَكْسُورَةَ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَالتِّرْمِذِيُّ، وَسَمَّى اَلضَّارِبَةَ عَائِشَةَ، وَزَادَ: فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((طَعَامٌ بِطَعَامٍ، وَإِنَاءٌ بِإِنَاءٍ)). وَصَحَّحَهُ.

(898) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio kod jedne od svojih supruga, pa je poslala jedna majka vjernika po svom slugi posudu sa hranom, pa je (supruga kod koje je bio Poslanik) razbila posudu. Sastavio je posudu (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem), stavio u nju hranu i rekao: **„Jedite!"** Dao je ispravnu posudu izaslaniku, a zadržao je razbijenu. Prenose Buharija i Tirmizi, koji je naveo da je ona koja je razbila posudu bila Aiša radijallahu anha, i dodao je:

1126 **Hasen.** Ahmed (3/401), Ebu Davud (3562), Nesai u „Sunenu kubra" (3/410).
1127 Hakim (2/47).
1128 **Sahih.** Buharija (3198), Muslim (1610).

„Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '**Hrana za hranu, a posuda za posudu.**'" I ocjenjuje ga vjerodostojnim. [1129]

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ زَرَعَ فِي أَرْضِ قَوْمٍ بِغَيْرِ إِذْنِهِمْ، فَلَيْسَ لَهُ مِنَ اَلزَّرْعِ شَيْءٌ، وَلَهُ نَفَقَتُهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَيُقَالُ: إِنَّ اَلْبُخَارِيَّ ضَعَّفَهُ.

(899) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko posije na nečijoj zemlji bez njegove dozvole, ne pripada mu ništa od usjeva, pripada mu ono što je utrošio.**'" Prenose Ahmed, četvorica i Nesai, a dobrim ga ocjenjuje Tirmizi, a kaže se da ga je Buharija ocijenio slabim. [1130]

وَعَنْ عُرْوَةَ بْنِ اَلزُّبَيْرِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَجُلٌ مِنْ اَلصَّحَابَةِ؛ مِنْ أَصْحَابِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ إِنَّ رَجُلَيْنِ اِخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي أَرْضٍ، غَرَسَ أَحَدُهُمَا فِيهَا نَخْلًا، وَالْأَرْضُ لِلْآخَرِ، فَقَضَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِالْأَرْضِ لِصَاحِبِهَا، وَأَمَرَ صَاحِبَ اَلنَّخْلِ أَنْ يُخْرِجَ نَخْلَهُ. وَقَالَ: ((لَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ. وَآخِرُهُ عِنْدَ أَصْحَابِ " اَلسُّنَنِ " مِنْ رِوَايَةِ عُرْوَةَ، عَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ. وَاخْتُلِفَ فِي وَصْلِهِ وَإِرْسَالِهِ، وَفِي تَعْيِينِ صَحَابِيِّهِ.

(900) Prenosi se od Urve b. Zubejra, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je jedan od ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Dva čovjeka su se sporila kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, zbog zemlje na kojoj je jedan posadio palmu, a bila je vlasništvo drugoga, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio da zemlja pripada vlasniku, a naredio vlasniku palme da izvadi svoju palmu i rekao je: '**Nema prava u nasilničkom sađenju (sijanju, građenju, kopanju i slično).**'" Prenosi Ebu Davud sa dobrim senedom. Zadnji dio ovog hadisa nalazi se kod

---

[1129] **Sahih.** Buharija (2481), Tirmizi (1359).
[1130] **Hasen.** Ahmed (3/465), Ebu Davud (3403), Tirmizi (1366) i kaže: „Hadis je hasen-garib."

sakupljača Sunen zbirki u rivajetu Urve od Seida b. Zejda, ali se spori oko spojenosti njegovog seneda i da li je mursel i u određivanju ko su dva čovjeka koja se spore.[1131]

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: فِي خُطْبَتِهِ يَوْمَ اَلنَّحْرِ بِمِنًى ((إِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ [وَأَعْرَاضَكُمْ] عَلَيْكُمْ حَرَامٌ، كَحُرْمَةِ يَوْمِكُمْ هَذَا، فِي بَلَدِكُمْ هَذَا، فِي شَهْرِكُمْ هَذَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(901) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao na bajramskoj hutbi na Mini: **„Doista su vam sveti vaša krv, imeci, i čast, kao što je svet ovaj vaš dan, u ovom vašem mjesecu, u ovom vašem gradu."** Muttefekun alejhi.[1132]

POGLAVLJE O PRAVU PRVOKUPNJE

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَضَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ مَا لَمْ يُقْسَمْ، فَإِذَا وَقَعَتِ اَلْحُدُودُ وَصُرِّفَتْ اَلطُّرُقُ فَلَا شُفْعَةَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(902) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da se pravo prvokupnje ima u svemu što se nije podijelilo, a kada se obilježe granice i označe putevi (u suvlasničkoj nekretnini), (onda suvlasnik) nema pravo prvokupnje." Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijin citat.[1133]

وَفِي رِوَايَةِ مُسْلِمٍ: ((اَلشُّفْعَةُ فِي كُلِّ شِرْكٍ: أَرْضٍ، أَوْ رَبْعٍ، أَوْ حَائِطٍ، لَا يَصْلُحُ أَنْ يَبِيعَ حَتَّى يَعْرِضَ عَلَى شَرِيكِهِ)). وَفِي رِوَايَةِ اَلطَّحَاوِيِّ: قَضَى اَلنَّبِيُّ ﷺ بِالشُّفْعَةِ فِي كُلِّ شَيْءٍ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

U jednom od rivajeta Muslima stoji: „Pravo prvokupnje je svakom suvlasničkom imetku: u zemlji, kući, zidu. Nije dozvoljeno da proda dok ne

---

[1131] **Sahih.** Ebu Davud (3074). Prvi dio hadisa nalazi se kod Buharije u hadisu Aiše, radijallahu anha.
[1132] **Sahih.** Buharija (67), Muslim (1679).
[1133] **Sahih.** Buharija (2257), Muslim (1608).

ponudi svome partneru." A u Tahavijevom rivajetu stoji: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da se ima pravo prvokupnje u svemu." Prenosioci su mu pouzdani.[1134]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((جَارُ اَلدَّارِ أَحَقُّ بِالدَّارِ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَلَهُ عِلَّةٌ.

(903) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Susjed kuće ima najviše prava na kuću.'**" Prenosi Nesai, koji ga ocjenjuje sahihom, i Ibn Hibban, a ima skrivenu mahanu.[1135]

وَعَنْ أَبِي رَافِعٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْجَارُ أَحَقُّ بِصَقَبِهِ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَفِيهِ قِصَّةٌ.

(904) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Susjed je najpreči,u pravu prvokupnje.'**" Prenosi Buharija i Hakim, a u vezi s njim ima priča.[1136]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْجَارُ أَحَقُّ بِشُفْعَةِ جَارِهِ، يُنْتَظَرُ بِهَا - وَإِنْ كَانَ غَائِبًا - إِذَا كَانَ طَرِيقُهُمَا وَاحِدًا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(905) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Susjed ima najviše prava na kupnju kod svoga susjeda -na njega će se čekati, makar bio i odsutan-, ako im je put jedan.'**" Prenosi Ahmed i četvorica, a prenosioci su mu pouzdani.[1137]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلشُّفْعَةُ كَحَلِّ اَلْعِقَالِ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ وَالْبَزَّارُ، وَزَادَ: ((وَلَا شُفْعَةَ لِغَائِبٍ)). وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ.

[1134] Tahavija (4/126).
[1135] **Ma'lul.** Nesai u „Sunenu kubra" kako se spominje u „Tuhfetu" (4/69). Ispravno je da je hadis od Semure b. Džunduba.
[1136] **Sahih.** Buharija (2257).
[1137] **Sahih.** Ahmed (3/303), Ebu Davud (3518), Tirmizi (1369), Nesai u „Sunenu kubra" (2/229), Ibn Madže (2494).

(906) Prenosi se od Ibn Omera od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Pravo prvokupnje je kao odvezivanje (devinog) poveza.“** Prenose Ibn Madže i El-Bezzar, i dodaje: **„I nema prava na kupovinu odsutnom.“** Sened mu je slab.[1138]

POGLAVLJE O POSLOVANJU TUĐIM KAPITALOM

عَنْ صُهَيْبٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((ثَلَاثٌ فِيهِنَّ اَلْبَرَكَةُ: اَلْبَيْعُ إِلَى أَجَلٍ، وَالْمُقَارَضَةُ، وَخَلْطُ اَلْبُرِّ بِالشَّعِيرِ لِلْبَيْتِ، لَا لِلْبَيْعِ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(907) Prenosi se od Suhejba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„U trome je bereket: trgovini do roka, poslovanju tuđim imetkom i miješanju ječma sa pšenicom(za ishranu) u kuću, ne u trgovinu.“** Prenosi Ibn Madže sa slabim senedom.[1139]

وَعَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ ﷺ أَنَّهُ كَانَ يَشْتَرِطُ عَلَى اَلرَّجُلِ إِذَا أَعْطَاهُ مَالًا مُقَارَضَةً: أَنْ لَا تَجْعَلَ مَالِي فِي كَبِدٍ رَطْبَةٍ، وَلَا تَحْمِلَهُ فِي بَحْرٍ، وَلَا تَنْزِلَ بِهِ فِي بَطْنِ مَسِيلٍ، فَإِنْ فَعَلْتَ شَيْئًا مِنْ ذَلِكَ فَقَدْ ضَمِنْتَ مَالِي. رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(908) Prenosi se od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu, da je uvjetovao čovjeku kada bi mu davao imetak za mukaredu: „Da ne kupuješ mojim imetkom stoku, niti da ga prevoziš morem, niti da se s njime spuštaš u

---

[1138] **Daif.** Ibn Madže (2500). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Abdur-Rahman b. Sulejmani koji je munker. Ibn Hibban kaže za hadis: „Nema osnove.“ Ebu Zur'a kaže: „Munker.“ Bejheki je rekao: „Nije potvrđen.“

[1139] **Daif.** Ibn Madže (2289). U lancu prenosilaca su: Salih b. Suhejb, Abdur-Rahman b. Davud i Nadr b. Kasim za koje Busajri, Ukajli i Sindi kažu: „Svi su nepoznati.“ Ibn Hazm, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Svako fikhsko poglavlje ima osnovu u Kitabu i sunnetu izuzev poglavlja o kiradu. Nisam mu našao osnove u njima.“ Međutim, ono što dokazuje da je kirad bio prisutan za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da ga je on odobrio jeste konsenzus muslimana o njegovoj dozvoljenosti.

središte kanjona, a ako bi učinio nešto od toga, bio bi odgovoran za moj imetak." Prenosi Darekutni, a prenosioci su mu pouzdani. [1140]

وَقَالَ مَالِكٌ فِي " اَلْمُوَطَّأِ " عَنْ اَلْعَلَاءِ بْنِ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ يَعْقُوبَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ: أَنَّهُ عَمِلَ فِي مَالٍ لِعُثْمَانَ عَلَى أَنَّ اَلرِّبْحَ بَيْنَهُمَا. وَهُوَ مَوْقُوفٌ صَحِيحٌ.

(909) Rekao je Malik u Muvetta'i: „...od El-Ala'a b. Abdur-Rahmana b. Jakuba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je radio Osmanovim imetkoma profit su dijelili." Hadis je mevkuf sahih. [1141]

POGLAVLJE O DAVANJU VOĆNJAKA I ZEMLJE POD ZAKUP

عَنْ اِبْنِ عُمَرَ ﵄ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَامَلَ أَهْلَ خَيْبَرَ بِشَطْرِ مَا يَخْرُجُ مِنْهَا مِنْ ثَمَرٍ، أَوْ زَرْعٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(910) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao u zakup zemlju i voćnjake stanovnicima Hajbera za polovinu plodova ili usjeva koje uberu u njemu. Muttefekun alejhi.

وَفِي رِوَايَةٍ لَهُمَا: فَسَأَلُوا أَنْ يُقِرَّهُمْ بِهَا عَلَى أَنْ يَكْفُوا عَمَلَهَا وَلَهُمْ نِصْفُ اَلثَّمَرِ، فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((نُقِرُّكُمْ بِهَا عَلَى ذَلِكَ مَا شِئْنَا)). فَقَرُّوا بِهَا، حَتَّى أَجْلَاهُمْ عُمَرُ . وَلِمُسْلِمٍ: أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ دَفَعَ إِلَى يَهُودِ خَيْبَرَ نَخْلَ خَيْبَرَ وَأَرْضَهَا عَلَى أَنْ يَعْتَمِلُوهَا مِنْ أَمْوَالِهِمْ، وَلَهُ شَطْرُ ثَمَرِهَا.

U jednom od njihovih rivajeta stoji: „Pa su ga pitali da ih nastani na Hajberu pod šartom da rade na njemu, i da uzimajupola plodova, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je rekao: '**Nastanit ćemo vas pod tim uvjetima koliko hoćemo.**' Pa su tu boravili dok ih nije istjerao Omer, radijallahu anhu." A kod Muslima stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predao židovima iz Hajbera palme Hajbera i zemlju u

---

[1140] **Sahih.** Darekutni (3/63).
[1141] **Sahih mevkuf.** Malik (2/688).

zamjenu za to da je obrađuju iz svojih imetaka a da njemupripadne pola plodova Hajbera.[1142]

وَعَنْ حَنْظَلَةَ بْنِ قَيْسٍ ﷺ قَالَ: سَأَلْتُ رَافِعَ بْنَ خَدِيجٍ ﷺ عَنْ كِرَاءِ اَلْأَرْضِ بِالذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ؟ فَقَالَ: لَا بَأْسَ بِهِ، إِنَّمَا كَانَ اَلنَّاسُ يُؤَاجِرُونَ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ عَلَى الْمَاذِيَانَاتِ، وَأَقْبَالِ اَلْجَدَاوِلِ، وَأَشْيَاءَ مِنْ اَلزَّرْعِ، فَيَهْلِكُ هَذَا وَيَسْلَمُ هَذَا، وَيَسْلَمُ هَذَا وَيَهْلِكُ هَذَا، وَلَمْ يَكُنْ لِلنَّاسِ كِرَاءٌ إِلَّا هَذَا، فَلِذَلِكَ زَجَرَ عَنْهُ، فَأَمَّا شَيْءٌ مَعْلُومٌ مَضْمُونٌ فَلَا بَأْسَ بِهِ . رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِيهِ بَيَانٌ لِمَا أُجْمِلَ فِي اَلْمُتَّفَقِ عَلَيْهِ مِنْ إِطْلَاقِ اَلنَّهْيِ عَنْ كِرَاءِ اَلْأَرْضِ.

(911) Prenosi se od Hanzale b. Kajsa, radijallahu anhu, da je rekao: „Pitao sam Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, o iznajmljivanju zemlje za zlato i srebro. Rekao je: 'Nema smetnje u tome.' U vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ljudi su iznajmljivali vodene jarkove, ili gornje tokove potoka, ili nešto od usjeva, pa bi ovo propalo, a ovo ostalo, i ovo ostalo, a ono propalo, i ljudi nisu iznajmljivali osim ovako, pa je zato (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) to zabranio. Što se tiče stvari koja je poznata i garantovana, nema u tome smetnje." Prenosi Muslim.[1143]
U njemu je objašnjenje što je uopćeno bilo spomenuto u muttefekun alejhi hadisu o zabrani iznajmljivanja zemlje.

وَعَنْ ثَابِتِ بْنِ اَلضَّحَّاكِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنْ اَلْمُزَارَعَةِ [وَأَمَرَ] بِالْمُؤَاجَرَةِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ أَيْضًا.

(912) Prenosi se od Sabita b. Ed-Dahhaka radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio davanje zemlje u zakup, a naredio iznajmljivanje. Također prenosi Muslim.[1144]

[1142] **Sahih.** Buharija (2329, 2338), Muslim (1551).
[1143] **Sahih.** Muslim (1547).
[1144] **Sahih.** Muslim (1549).

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ قَالَ: اِحْتَجَمَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ وَأَعْطَى اَلَّذِي حَجَمَهُ أَجْرَهُ وَلَوْ كَانَ حَرَاماً لَمْ يُعْطِهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(913) Prenosi se od Ibn Abbasa da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uradio je hidžamu i dao onome koji mu je radio naknadu, a da je bilo zabranjeno, ne bi mu je dao." Prenosi Buharija.[1145]

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كَسْبُ اَلْحَجَّامِ خَبِيثٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(914) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Zarada čovjeka koji radi hidžamu je prljava.'**" Prenosi Muslim.[1146]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((قَالَ اَللَّهُ – عز وجل –: ثَلَاثَةٌ أَنَا خَصْمُهُمْ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ: رَجُلٌ أَعْطَى بِي ثُمَّ غَدَرَ ، وَرَجُلٌ بَاعَ حُرًّا ، فَأَكَلَ ثَمَنَهُ، وَرَجُلٌ اِسْتَأْجَرَ أَجِيرًا ، فَاسْتَوْفَى مِنْهُ، وَلَمْ يُعْطِهِ أَجْرَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(915) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Allah je rekao: 'Trojici ću Ja biti protivnik na Sudnjem danu: čovjeku koji se zakune Mojim imenom[1147] pa prevari, čovjeku koji proda slobodnog čovjeka, pa pojede njegovu vrijednost i čovjeku koji unajmi radnika pa mu ovaj ispuni obaveze, a on mu ne dadne isplatu.'"** Prenosi Muslim.[1148]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه ما قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ أَحَقَّ مَا أَخَذْتُمْ عَلَيْهِ أَجْراً كِتَابُ اَللَّهِ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ

[1145] **Sahih.** Buharija (2103).
[1146] **Sahih.** Muslim (1568).
[1147] Tj. Zakune se Mojim imenom i obaveže se, ili bude nekome dao zaštitu Mojim imenom i onim što sam ga obavezao od vjere, pa mu se povjeruje, pa iznevjeri.
[1148] **Sahih.** Ne bilježi ga Muslim već Buharija (2227).

(916) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Doista je najpreče za što trebate uzeti nadoknadu Allahova Knjiga."** Bilježi Buharija.[1149]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَعْطُوا اَلْأَجِيرَ أَجْرَهُ قَبْلَ أَنْ يَجِفَّ عَرَقُهُ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ. وفي الباب: عن أبي هريرة ﷺ عند أبي يعلى والبيهقي. وجابر عند الطبراني، وكلها ضعاف.

(917) Prenosi se od Ibn Omera radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Dajte najamniku platu prije nego što mu se osuši znoj.'**" Prenosi Ibn Madže.[1150]
U vezi s tim prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kod Ebu Ja'la i Bejhekija i od Džabira kod Taberanija, i svi su slabi.[1151]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنِ اِسْتَأْجَرَ أَجِيراً، فَلْيُسَلِّمْ لَهُ أُجْرَتَهُ)). رَوَاهُ عَبْدُ اَلرَّزَّاقِ وَفِيهِ اِنْقِطَاعٌ، وَوَصَلَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ مِنْ طَرِيقِ أَبِي حَنِيفَةَ.

(918) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko unajmi najamnika, neka mu spomene (odredi) naknadu."** Prenosi Abdur-Rezzak i u senedu mu je prekid, a povezao ga je Bejheki preko Ebu Hanife.[1152]

POGLAVLJE O KULTIVIRANJU NEOBRAĐENOG ZEMLJIŠTA

عَنْ عُرْوَةَ، عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ عَمَّرَ أَرْضاً لَيْسَتْ لِأَحَدٍ، فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا)). قَالَ عُرْوَةُ: وَقَضَى بِهِ عُمَرُ فِي خِلَافَتِهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

[1149] **Sahīh.** Buharija (5737). Hadis ukazuje na dozvoljenost uzimanja nadoknade za podučavanje Kur'anu kao i na dozvoljenost uzimanja nadoknade za liječenje Kur'anom, naročito kada za time postoji velika potreba i kada se pojedinci moraju samo tome posvetiti.
[1150] **Hasen.** Ibn Madže (2443).
[1151] Ovo nisu Autorove riječi već ih je neko od prepisivača ovog djela sam od sebe dodao. Bejheki (6/121), Ebu Ja'la (6682), Taberani u „Sagiru" (34).
[1152] **Daif.** Abdur-Rezzak (8/235), Bejheki (6/120). Ispravno je da je mevkuf.

(919) Prenosi se preko Urve od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko kultivira ničiju zemlju, on ima najviše prava na nju."** Urve je rekao: „Tako je Omer presudio za vrijeme svoga hilafeta." Prenosi Buharija. [1153]

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَحْيَا أَرْضاً مَيْتَةً فَهِيَ لَهُ)). رَوَاهُ اَلثَّلَاثَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ. وَقَالَ: رُوِيَ مُرْسَلاً. وَهُوَ كَمَا قَالَ، وَاخْتُلِفَ فِي صَحَابِيِّهِ، فَقِيلَ: جَابِرٌ، وَقِيلَ: عَائِشَةُ، وَقِيلَ: عَبْدُ اَللَّهِ بْنُ عَمْرٍو، وَالرَّاجِحُ اَلْأَوَّلُ.

(920) Prenosi se preko Seida b. Zejda, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko kultivira neobrađeno zemljište, ona je njegova."** Prenose trojica, a dobrim ga ocjenjuje Tirmizi i kaže: „Prenosi se kao mursel". Tako je kako je rekao. A razišli su se oko ashaba koji prenosi ovaj hadis[1154], pa jedni kažu: Džabir, a drugi: Aiša, a neki kažu: Abdullah b. Omer, a prvo je najprioritetnije." [1155]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ اَلصَّعْبَ بْنَ جَثَّامَةَ رضي الله عنه أَخْبَرَهُ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا حِمَى إِلَّا لِلَّهِ وَلِرَسُولِهِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(921) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da ga je Es-Sa'b b. Džessame obavijestio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nema zabranjenog neobrađenog zemljištaosim (da pripada) Allahu i Njegovom Poslaniku."** Prenosi Buharija. [1156]

[1153] **Sahih.** Buharija (2335).
[1154] Tj. u rivajetima od ashaba.
[1155] **Hasen.** Ebu Davud (3074), Tirmizi (1378) i kaže: „Hadis ke hasen-garib, a o ovom poglavlju postoji hadis Aiše, Semure b. Džunduba i Ubade b. Samita." Hafiz u „Fethu" kaže: „O lancima ovoga hadisa ima govora, ali jedan drugog pojačavaju." Sujuti je ovaj hadis ocijenio vjerodostojnim u „Džami'u sagiru". Hadis ne bilježi Nesai.
[1156] **Sahih.** Buharija (2370).

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَابْنُ مَاجَهْ. وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ مِثْلُهُ، وَهُوَ فِي اَلْمُوَطَّإِ مُرْسَلٌ.

(922) Od njega, radijallahu anhu, također se prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Nema u Islamu štete (tj. štetu je obaveza otkloniti), niti (je dozovljeno) nanošenještete.“** [1157] Prenose Ahmed i Ibn Madže. [1158]

Slično se navodi u hadisu Ebu Seida, a u Muvetta'i se navodi kao mursel. [1159]

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ أَحَاطَ حَائِطًا عَلَى أَرْضٍ فَهِيَ لَهُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْجَارُودِ.

(923) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko sagradi zid oko neke zemlje, ona mu pripada.'**“ Prenose Ebu Davud, koji ga ocjenjuje sahihom, i Ibn el-Džarud. [1160]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مُغَفَّلٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ حَفَرَ بِئْرًا فَلَهُ أَرْبَعُونَ ذِرَاعًا عَطَنًا لِمَاشِيَتِهِ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(924) Prenosi se od Abdullaha b. Mugaffela da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko iskopa bunar, njemu pripada četrdeset**

[1157] Kažu da se prvo odnosi da čovjek nanese štetu drugome, a da time okoristi sebe, a drugo je da čovjek nanese štetu drugome, bez da se okoristi. Takoder kažu da dvije riječi imaju isto značenje, ali da su obje navedene da bi im se pojačalo značenje i skrenula pažnja.

[1158] **Hasen.** Ahmed (1/313), Ibn Madže (2341). Postoji razilaženje oko Ikrime da li on prenosi od Ibn Abbasa. Hadis su dobrim ocijenili Nevevi i Sujuti. El-'Alai kaže: „Hadisu svjedoče druga predanja tako da sa svim tim predanjima dostiže stepen vjerodostojnog ili dobrog hadisa kojim se dokazuje.“

[1159] Malik (2/745).

[1160] **Sahih.** Ebu Davud (3077), Ibnul-Džarud (1015). Postoji razilaženje da li je Hasan čuo od Semure b. Džunduba. Hafiz u „Telhisu“ nije ništa rekao za ovaj hadis, dok ga je Sujuti ocijenio vjerodostojnim u „Džami'u sagiru“.

laktova kao odmorište za njegovu stoku." Prenosi Ibn Madže sa slabim senedom. [1161]

وَعَنْ عَلْقَمَةَ بْنِ وَائِلٍ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَقْطَعَهُ أَرْضًا بِحَضْرَمَوْتَ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(925) Prenosi Alkame b. Vail od svoga oca da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao u posjed zemlju u Hadremevtu. Prenose Ebu Davud i Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.. [1162]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَقْطَعَ اَلزُّبَيْرَ حُضْرَ فَرَسِهِ، فَأَجْرَى اَلْفَرَسَ حَتَّى قَامَ، ثُمَّ رَمَى سَوْطَهُ. فَقَالَ: ((أَعْطُوهُ حَيْثُ بَلَغَ اَلسَّوْطُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَفِيهِ ضَعْفٌ.

(926) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dao Ez-Zubejruu posjed (zemlje) onoliko koliko pretrči njegov konj u jednom galopu, pa je natjerao konja dok nije stao, potom je (Zubejr) bacio svoj bič. Pa je rekao Posalnik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Dajte mu donde dokle je dosegao bič."** Prenosi Ebu Davud, a u senedu mu je slabost.. [1163]

وَعَنْ رَجُلٍ مِنْ اَلصَّحَابَةِ رضي الله عنه قَالَ: غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَسَمِعْتُهُ يَقُولُ: ((اَلنَّاسُ شُرَكَاءُ فِي ثَلَاثٍ: فِي اَلْكَلَأِ، وَالْمَاءِ، وَالنَّارِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(927) Prenosi se od jednog od ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: „Borio sam se uz Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve

---

[1161] **Daîf.** Ibn Madže (2486). U lancu prenosilaca je Ismail b. Muslim el-Hakemi oko čije se povjerljivosti razišlo. Hadis su slabim ocijenili Ibnul-Dževzi i Ibn Abdil-Hadi.

[1162] **Sahîh.** Ebu Davud (3058), Tirmizi (1381). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Bilježe ga Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi i ocjenjuje ga vjerodostojnim, Bejheki, Taberani i Ibn Hibban koji ga ocjenjuje vjerodostojnim."

[1163] **Osnova hadîsa je sahîh.** Ebu Davud (3072). U lancu prenosilaca je El-'Umeri koji je slab, a osnova ovoga hadisa je u Sahihu od Esme bint Ebi Bekr, radijallahu anhuma.

sellem, pa sam ga čuo da kaže: **'Ljudi su suvlasnici u trome: u travi, vodi i vatri.'**" Prenose Ahmed i Ebu Davud sa pouzdanim prenosiocima.[1164]

POGLAVLJE O VAKUFU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا مَاتَ اَلْإِنْسَانُ اِنْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(928) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada čovjek umre prestaju njegova djela, osim od troga: trajne sadake (tj. uvakufljenja), znanja kojim se drugi koriste i dobrog djeteta koje za njega dovi.“** Prenosi Muslim.[1165]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَصَابَ عُمَرُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ، فَأَتَى اَلنَّبِيَّ ﷺ يَسْتَأْمِرُهُ فِيهَا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي أَصَبْتُ أَرْضًا بِخَيْبَرَ لَمْ أُصِبْ مَالاً قَطُّ هُوَ أَنْفَسُ عِنْدِي مِنْهُ . قَالَ: ((إِنْ شِئْتَ حَبَسْتَ أَصْلَهَا، وَتَصَدَّقْتَ بِهَا)). قَالَ: فَتَصَدَّقَ بِهَا عُمَرُ، [غَيْرَ] أَنَّهُ لَا يُبَاعُ أَصْلُهَا، وَلَا يُورَثُ، وَلَا يُوهَبُ، فَتَصَدَّقَ بِهَا فِي اَلْفُقَرَاءِ، وَفِي اَلْقُرْبَى، وَفِي اَلرِّقَابِ، وَفِي سَبِيلِ اَللَّهِ، وَابْنِ اَلسَّبِيلِ، وَالضَّيْفِ، لَا جُنَاحَ عَلَى مَنْ وَلِيَهَا أَنْ يَأْكُلَ مِنْهَا بِالْمَعْرُوفِ، وَيُطْعِمَ صَدِيقاً – غَيْرَ مُتَمَوِّلٍ مَالاً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ . وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: تَصَدَّقْ بِأَصْلِهِ، لَا يُبَاعُ وَلَا يُوهَبُ، وَلَكِنْ يُنْفَقُ ثَمَرُهُ.

(929) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Stekao je Omer neko zemljište u Hajberu, pa je otišao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga posavjetuje u tome, pa je rekao: 'O Allahov Poslaniče, stekao sam zemljište u Hajberu, nisam stekao imetak da mi je draži od njega', pa je rekao Poslanik: **'Ako hoćeš uvakufi osnovicu (tj. zemljua daj je u sadaku (tj. plodove).'** Pa ju je Omer uvakufio rekavši: „Njena osnovica se ne prodaje, niti se nasljeđuje, niti poklanja, te ju je uvakufio na siromašne,

---

[1164] **Sahih.** Ahmed (5/364), Ebu Davud (3477). Verzija sa riječi „ljudi" je izniman, dok je verzija koja se pamti sa riječju „muslimani".
[1165] **Sahih.** Muslim (1631).

bližnje, na otkup iz ropstva, za džihad na Allahovom putu, za putnike i goste. Nema grijeha da upravitelj vakufa jede iz njega shodno običaju[1166]

U rivajetu kod Buharije stoji: „Dao je u sadaku stabla „Uvakufi osnovicu, da se ne prodaje, niti poklanja, nego da se daju u sadaku njegovi plodovi." [1167]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عُمَرَ عَلَى اَلصَّدَقَةِ. اَلْحَدِيثَ، وَفِيهِ: وَأَمَّا خَالِدٌ فَقَدْ اِحْتَبَسَ أَدْرَاعَهُ وَأَعْتَادَهُ فِي سَبِيلِ اَللَّهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(930) Prenosi se od Ebu Hurejre radijallahu anhu, da je rekao: „Poslao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Omera da sakuplja sadaku", hadis, a u njemu stoji: „Što se tiče Halida, on je uvakufio[1168] svoje oklope i oružje na Allahovom putu." Muttefekun alejhi. [1169]

POGLAVLJE O POKLANJANJU, DAVANJU NA DOŽIVOTNO KORIŠTENJE I DAVANJE U VLASNIŠTVO ONOME KO ZADNJI UMRE[1170]

عَنْ اَلنُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ أَبَاهُ أَتَى بِهِ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي نَحَلْتُ اِبْنِي هَذَا غُلَامًا كَانَ لِي، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَكُلُّ وَلَدِكَ نَحَلْتَهُ مِثْلَ هَذَا؟)). فَقَالَ: لَا . فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((فَارْجِعْهُ)). وَفِي لَفْظٍ: فَانْطَلَقَ أَبِي إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ لِيُشْهِدَهُ عَلَى صَدَقَتِي. فَقَالَ: ((أَفَعَلْتَ هَذَا بِوَلَدِكَ كُلِّهِمْ؟)). قَالَ: لَا. قَالَ: ((اِتَّقُوا اَللَّهَ ، وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلَادِكُمْ)). فَرَجَعَ

[1166] Ima više tumačenja ovoga: 1. količina koja je u običaju da se uzme; 2. količina koja je dovoljna da potisne glad; 3. da uzme iz njega onoliko koliko je radio. Prvo je najbliže.

[1167] **Sahih.** Buharija (2764, 2772), Muslim (1632).

[1168] Tj. uvakufio.

[1169] **Sahih.** Buharija (1468), Muslim (983).

[1170] Davanje na doživotno korištenje uz uvjet da roba ostane vlasništvo onoga koji preživi, tj. ako umre davalac, roba ostaje vlasništvo onoga kome je poklonjena, a ako umre primalac, roba se vraća u vlasništvo davaoca.

أَبِي، فَرَدَّ تِلْكَ اَلصَّدَقَةَ – مُتَّفَقٌ عَلَيْه . وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ قَال : ((فَأَشْهِدْ عَلَى هَذَا غَيْرِي)). ثُمَّ قَالَ: ((أَيَسُرُّكَ أَنْ يَكُونُوا لَكَ فِي اَلْبِرِّ سَوَاءً؟)). قَالَ: بَلَى. قَالَ: ((فَلَا إِذًا)).

(931) Prenosi se od En-Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhu, da je njegov otac došao sa njim Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Poklonio sam ovome svome sinu jednog roba kojeg sam imao." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Jesi li svakom svom djetetu poklonio slično tome?'** Rekao je: 'Nisam.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Onda ga vrati'**. A u jednoj verziji: „...pa je otišao moj otac Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da ga uzme za svjedoka mog poklona, pa je (Poslanik) rekao: **'Jesi li ovo učinio sa svom svojom djecom?'** Rekao je: 'Ne.' Rekao je: **'Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci prilikom udjeljivanja poklona.'** Pa se moj otac vratio i povratio taj poklon." Muttefekun alejhi.[1171]

U rivajetu kod Muslima stoji: „Rekao je: **'Onda traži drugoga svjedokom za ovo.'** Potom je rekao: **'Bi li te radovalo da budu u dobročinstvu prema tebi jednaki?'** Rekao je: 'Nego šta!' Rekao je: **'Onda ne.'**" [1172]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((اَلْعَائِدُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَقِيءُ، ثُمَّ يَعُودُ فِي قَيْئِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((لَيْسَ لَنَا مَثَلُ اَلسَّوْءِ، اَلَّذِي يَعُودُ فِي هِبَتِهِ كَالْكَلْبِ يَرْجِعُ فِي قَيْئِهِ)).

(932) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Onaj koji vraća svoj poklon je kao pas koji povrati, potom pojede ono što je povratio.'**" Muttefekun alejhi. [1173]

[1171] **Sahih.** Buharija (2586), Muslim (1623).
[1172] Tj. ne daji samo jednom djetetu, već svima, kao što voliš i dobročinstvo od svih.
[1173] **Sahih.** Buharija (2589, 2622), Muslim (1622).

U rivajetu kod Buharije stoji: **„Nama ne pripada ružan primjer: onaj koji vrati svoj poklon je kao pas koji povrati, potom pojede ono što je povratio.“**

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ وَابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمْ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ مُسْلِمٍ أَنْ يُعْطِيَ اَلْعَطِيَّةَ، ثُمَّ يَرْجِعَ فِيهَا؛ إِلَّا اَلْوَالِدُ فِيمَا يُعْطِي وَلَدَهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(933) Prenosi se od Ibn Omera i Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nije dozvoljeno čovjeku muslimanu da dadne poklon, a onda ga povrati, osim roditelja u onome što dadne djetetu.“** Prenose Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim.[1174]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقْبَلُ اَلْهَدِيَّةَ، وَيُثِيبُ عَلَيْهَا . رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ.

(934) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primao bi poklone i uzvraćao bi na njih poklonom.“ Prenosi Buharija.[1175]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: وَهَبَ رَجُلٌ لِرَسُولِ اَللَّهِ ﷺ نَاقَةً، فَأَثَابَهُ عَلَيْهَا، فَقَالَ: ((رَضِيتَ؟)) قَالَ : لَا . فَزَادَهُ، فَقَالَ: ((رَضِيتَ؟)) قَالَ: لَا. فَزَادَهُ. قَالَ: ((رَضِيتَ؟)) قَالَ: نَعَمْ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّان.

[1174] **Sahih.** Ahmed (2/27), Ebu Davud (3539), Tirmizi (2132), Nesai (6/267), Ibn Madže (2377), Ibn Hibban (5101), Hakim (2/46). Hafiz je rekao: „Vjerodostojnim su ga ocijenili: Tirmizi, Ibn Hibban, Hakim“, i s njim se složio Zehebi.

[1175] **Sahih.** Buharija (2585).

(935) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Neki čovjek je poklonio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, devu, pa mu je uzvratio na nju poklonom, i pitao: **'Jesi li zadovoljan?'**, čovjek je rekao: 'Ne.' Pa je (Poslanik) povećao i upitao: **'Jesi li zadovoljan?'** Rekao je: 'Ne.' Pa je povećao i pitao: **'Jesi li zadovoljan?'** Rekao je: 'Da.'" Prenosi Ahmed i sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [1176]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْعُمْرَى لِمَنْ وُهِبَتْ لَهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ: ((أَمْسِكُوا عَلَيْكُمْ أَمْوَالَكُمْ وَلَا تُفْسِدُوهَا، فَإِنَّهُ مَنْ أَعْمَرَ عُمْرَى فَهِيَ لِلَّذِي أُعْمِرَهَا حَياً وَمَيِّتًا، وَلِعَقِبِهِ)).

(936) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Doživotni dar pripada onome kome je darovan.'**" Muttefekun alejhi. [1177]
Kod Muslima stoji: **„Čuvajte svoje imetke, a ne upropaštavajte ih, doista onaj koji daruje doživotni dar, on pripada onome kome je darovan, bio živ ili mrtav, i njegovom potomstvu."**

وَفِي لَفْظٍ: إِنَّمَا اَلْعُمْرَى اَلَّتِي أَجَازَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يَقُولَ: هِيَ لَكَ وَلِعَقِبِكَ، فَأَمَّا إِذَا قَالَ: هِيَ لَكَ مَا عِشْتَ، فَإِنَّهَا تَرْجِعُ إِلَى صَاحِبِهَا.

U jednoj verziji se navodi: „Doživotni dar koji je dozvolio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je da neko kaže: 'Ovo pripada tebi i tvome potomstvu', a ako kaže: 'Ovo pripada tebi dok si živ', to se vraća njegovom vlasniku."

وَلِأَبِي دَاوُدَ وَالنَّسَائِيِّ: لَا تُرْقِبُوا ، وَلَا تُعْمِرُوا، فَمَنْ أُرْقِبَ شَيْئًا أَوْ أُعْمِرَ شَيْئًا فَهُوَ لِوَرَثَتِهِ.

[1176] **Sahih.** Ahmed (2/295), Ibn Hibban (1136). Hakim kaže: „Hadis je vjerodostojan i po uvjetima Muslima." Hejsemi kaže: „Prenosioci kod imama Ahmeda su prenosioci Sahiha." Albani je hadis ocijenio vjerodostojnim u „Irvau".
[1177] **Sahih.** Buharija (2625), Muslim (1625).

Kod Ebu Davuda i Nesaija stoji: „Ne dajite rukbu (tj. ne poklanjajte tako da pripadne onome ko zadnji umre), i ne poklanjajte doživotni dar, a onaj kome bude darovana rukba ili doživotni dar, to pripada njegovim nasljednicima." .[1178]

da mahrani prijatelja, a ne da ga prisvaja u lično vlasništvo." Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.

وَعَنْ عُمَرَ رضي الله عنه قَالَ: حَمَلْتُ عَلَى فَرَسٍ فِي سَبِيلِ اَللَّهِ، فَأَضَاعَهُ صَاحِبُهُ، فَظَنَنْتُ أَنَّهُ بَائِعُهُ بِرُخْصٍ، فَسَأَلْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ. فَقَالَ: ((لَا تَبْتَعْهُ، وَإِنْ أَعْطَاكَهُ بِدِرْهَمٍ ...)). اَلْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(937) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Darovao sam konja na Allahovom putu, pa je njegov vlasnik bio nemaran u njegovom održavanju, pa sam mislio da će ga prodati jeftino. Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa je rekao: '**Nemoj ga kupovati ni kad bi ti ga dao za dirhem.**'" Hadis. Muttefekun alejhi.[1179]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((تَهَادُوْا تَحَابُّوا)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ فِي " اَلْأَدَبِ اَلْمُفْرَدِ " وَأَبُو يَعْلَى بِإِسْنَادٍ حَسَن.

(938) Prenosi se preko Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Darujte se uzajamno, voljet ćete se."** Prenosi Buharija u „El-Edebul-mufred" i Ebu Ja'la sa dobrim senedom.[1180]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((تَهَادَوْا، فَإِنَّ اَلْهَدِيَّةَ تَسُلُّ اَلسَّخِيمَةَ)). رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ بِإِسْنَادٍ ضَعِيف.

[1178] Ebu Davud (3556), Nesai (6/273).

[1179] **Sahih.** Buharija (2622), Muslim (1620).

[1180] **Hasen.** Buharija u „Edebul-mufredu" (594), Ebu Ja'la (6148). Hafiz u „Telhisu" kaže za hadis da je dobar.

(939) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Darujte se uzajamno, doista poklon otklanja mržnju.“** Prenosi El-Bezzar sa slabim senedom.[1181]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَا نِسَاءَ اَلْمُسْلِمَاتِ ! لَا تَحْقِرَنَّ جَارَةٌ لِجَارَتِهَا وَلَوْ فِرْسِنَ شَاةٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(940) Prenosi se od Ebu Hurejre da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„O žene muslimanke, neka ne potcjenjuje komšinica (poklon) od druge komšinice, makar to bio ovčiji papak.“** Muttefekun alejhi.[1182]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ وَهَبَ هِبَةً، فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا، مَا لَمْ يُثَبْ عَلَيْهَا)). رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ وَصَحَّحَهُ، وَالْمَحْفُوظُ مِنْ رِوَايَةِ اِبْنِ عُمَرَ، عَنْ عُمَرَ قَوْلُهُ .

(941) Prenosi se preko Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko daruje neki dar, on ima najviše prava na njega, sve dok mu se ne uzvrati na njega.“** Prenosi Hakim i ocjenjuje ga sahihom, a mahfuz je rivaje Ibn Omera od Omera da su njegove riječi.[1183]

POGLAVLJE O PRONAĐENOJ STVARI

عَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: مَرَّ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِتَمْرَةٍ فِي اَلطَّرِيقِ، فَقَالَ: ((لَوْلَا أَنِّي أَخَافُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الصَّدَقَةِ لَأَكَلْتُهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(942) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Naišao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pored hurme na putu, pa je rekao: '**Da se ne bojim da je od sadake, pojeo bih je.**'“ Muttefekun alejhi.[1184]

[1181] **Daif.** Bezzar (1937). U lancu prenosilaca je Bekr b. Bekar koji je slab i hadisu svjedoče mnoga predanja koja su, također, sva slaba.
[1182] **Sahih.** Buharija (2566), Muslim (1030).
[1183] **Sahih mevkuf.** Hakim (2/52).
[1184] **Sahih.** Buharija (2431), Muslim (1071).

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ اَلْجُهَنِيِّ ﵁ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَسَأَلَهُ عَنِ اللُّقَطَةِ؟ فَقَالَ: ((اِعْرِفْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا، ثُمَّ عَرِّفْهَا سَنَةً، فَإِنْ جَاءَ صَاحِبُهَا وَإِلَّا فَشَأْنُكَ بِهَا)). قَالَ: فَضَالَّةُ اَلْغَنَمِ؟ قَالَ: ((هِيَ لَكَ، أَوْ لِأَخِيكَ، أَوْ لِلذِّئْبِ)). قَالَ: فَضَالَّةُ اَلْإِبِلِ؟ قَالَ: ((مَا لَكَ وَلَهَا؟ مَعَهَا سِقَاؤُهَا وَحِذَاؤُهَا، تَرِدُ اَلْمَاءَ، وَتَأْكُلُ اَلشَّجَرَ، حَتَّى يَلْقَاهَا رَبُّهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(943) Prenosi se od Zejda b. Halida el-Džuhenija da je rekao: „Došao je čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga pitao o pronađenoj stvari, pa mu je Poslanik rekao: '**Pregledaj njenu torbu i uzicu (kojom je zavezana), onda obznanjuj godinu dana, pa ako dođe njen vlasnik (daj mu je), a ako ne, onda radi s njom što god hoćeš.**' Upitao je: 'A zagubljena sitna stoka?' Rekao je: '**Tvoja je, ili tvoga brata, ili vuka.**' Upitao je: 'A izgubljena deva?' Rekao je Poslanik: '**Šta ti imaš s njom? Sa njom je njena mješina (tj. utroba) i njen papak, dolazi do vode i jede drveće dok je ne sretne njen vlasnik.**'" Muttefekun alejhi. [1185]

وَعَنْهُ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ آوَى ضَالَّةً فَهُوَ ضَالٌّ، مَا لَمْ يُعَرِّفْهَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(944) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko sakrije izgubljenu životinju, on je sam izgubljen, ako je ne obznani.**'" Prenosi Muslim. [1186]

وَعَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ وَجَدَ لُقَطَةً فَلْيُشْهِدْ ذَوَيْ عَدْلٍ، وَلْيَحْفَظْ عِفَاصَهَا وَوِكَاءَهَا، ثُمَّ لَا يَكْتُمْ، وَلَا يُغَيِّبْ، فَإِنْ جَاءَ رَبُّهَا فَهُوَ أَحَقُّ بِهَا، وَإِلَّا فَهُوَ مَالُ اَللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ، وَابْنُ حِبَّانَ.

[1185] **Sahih.** Buharija (91), Muslim (1722).
[1186] **Sahih.** Muslim (1725).

(945) Prenosi se od Ijada b. Himara, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko pronađe neku stvar, neka uzme za svjedoke dvojicu pravednih, i neka čuva njenu torbu i uzicu, potom neka je ne skriva, niti odnosi, pa ako dođe njen vlasnik, on ima najviše prava na nju, a ako ne, onda je to Allahov imetak koji daje kome hoće.**'" Prenose Ahmed i četvorica osim Tirmizija, sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme, Ibn el-Džarud i Ibn Hibban.[1187]

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ عُثْمَانَ التَّيْمِيِّ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَهَى عَنْ لُقَطَةِ اَلْحَاجِّ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(946) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Osmana et-Tejmija, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio uzimanje stvari koju izgubi hadžije[1188]. Prenosi Muslim.[1189]

وَعَنْ اَلْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَلَا لَا يَحِلُّ ذُو نَابٍ مِنَ السِّبَاعِ، وَلَا اَلْحِمَارُ اَلْأَهْلِيُّ، وَلَا اَللُّقَطَةُ مِنْ مَالِ مُعَاهَدٍ، إِلَّا أَنْ يَسْتَغْنِيَ عَنْهَا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

(947) Prenosi se od El-Mikdama b. Ma'dikeriba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Doista nije dozvoljeno (jesti) zvijeri koje imaju očnjake, niti domaće magarce, niti je dozvoljena pronađena stvar iz imetka nevjernika s kojim muslimani imaju ugovor o neratovanju, osim ako nema potrebe za njom.**'"[1190] Prenosi Ebu Davud.[1191]

[1187] **Sahih.** Ahmed (4/261), Ebu Davud (1709), Nesai u „Sunenu kubra" (3/418), Ibn Madže (2505), Ibnul-Džarud (671), Ibn Hibban (1169).

[1188] Većina je na stanovištu da je zabranjeno uzeti da bi se došlo u posjed te stvari, a ne da bi se obznanilo.

[1189] **Sahih.** Muslim (1724).

[1190] U hadisu je dokaz da pronađena stvar koju je njen vlasnik ostavio jer nema želje za njom, ili je stvar mizerna, prezrena pa, ljudi nemaju potrebe za njom, takva pronađena stvar se ne mora oglašavati godinu dana.

[1191] **Salih garib.** Ebu Davud (3804) i nije ništa rekao o njemu. Munziri kaže: „Darekutni ga je spomenuo skraćeno i ukazao na njegovu čudnovatost."

POGLAVLJE O NASLJEDNOM PRAVU

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَلْحِقُوا اَلْفَرَائِضَ بِأَهْلِهَا، فَمَا بَقِيَ فَهُوَ لِأَوْلَى رَجُلٍ ذَكَرٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(948) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Dajite zaostavštinu onima kojima pripada, a što ostane, pripada najbližem muškarcu (u rodu).**'" Muttefekun alejhi.[1192]

وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا يَرِثُ اَلْمُسْلِمُ اَلْكَافِرَ، وَلَا يَرِثُ اَلْكَافِرُ اَلْمُسْلِمَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(949) Prenosi se od Usame b. Zejda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne nasljeđuje musliman nevjernika, niti nasljeđuje nevjernik muslimana."** Muttefekun alejhi.[1193]

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه فِي بِنْتٍ، وَبِنْتِ اِبْنٍ، وَأُخْتٍ قَضَى اَلنَّبِيُّ ﷺ لِلِابْنَةِ اَلنِّصْفَ، وَلِابْنَةِ اَلِابْنِ اَلسُّدُسَ – تَكْمِلَةَ اَلثُّلُثَيْنِ– وَمَا بَقِيَ فَلِلْأُخْتِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(950) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, u vezi s kćeri, kćeri od sina i sestre: „Presudio je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, za kćer polovinu, a za kćer od sina šestinu, da bi se upotpunile dvije trećine, ostatak pripada sestri." Prenosi Buharija.[1194]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَتَوَارَثُ أَهْلُ مِلَّتَيْنِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ. وَأَخْرَجَهُ اَلْحَاكِمُ بِلَفْظِ أُسَامَةَ وَرَوَى النَّسَائِيُّ حَدِيثَ أُسَامَةَ بِهَذَا اَللَّفْظِ.

[1192] **Sahih.** Buharija (6732), Muslim (1615).
[1193] **Sahih.** Buharija (6764), Muslim (1614).
[1194] **Sahih.** Buharija (6736).

(951) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne nasljeđuju se međusobno pripadnici dvije vjere.'**" Prenosi Ahmed i četvorica, osim Tirmizija, bilježi ga Hakim u citatu Usame, a Nesai ovako prenosi hadis Usame.[1195]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ اِبْنَ اِبْنِي مَاتَ، فَمَا لِي مِنْ مِيرَاثِهِ؟ فَقَالَ: ((لَكَ اَلسُّدُسُ)). فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ، فَقَالَ: ((لَكَ سُدُسٌ آخَرُ)). فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ. فَقَالَ: ((إِنَّ اَلسُّدُسَ اَلْآخَرَ طُعْمَةٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَهُوَ مِنْ رِوَايَةِ اَلْحَسَنِ اَلْبَصْرِيِّ عَنْ عِمْرَانَ، وَقِيلَ: إِنَّهُ لَمْ يَسْمَعْ مِنْهُ.

(952) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Umro je sin moga sina, pa šta mi pripada iz njegovog nasljedstva?' Rekao je: **'Pripada ti šestina.'** Kada se (čovjek) okrenuo, pozvao ga je (Poslanik) i rekao: **'Pripada ti druga šestina.'** Kada se (opet) okrenuo, pozvao ga je i rekao: **'Druga šestina je višak.'**[1196] Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi, a hadis je po rivajetu Hasana el-Basrija od Imrana, a rečeno je da on nije slušao od njega.[1197]

وَعَنِ ابْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ جَعَلَ لِلْجَدَّةِ اَلسُّدُسَ، إِذَا لَمْ يَكُنْ دُونَهَا أُمٌّ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ، وَقَوَّاهُ اِبْنُ عَدِيٍّ.

(953) Prenosi Ibn Burejde, od svoga oca, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dodijelio neni šestinu ako nema

[1195] **Sened je džejjid.** Ahmed (2/178), Ebu Davud (2911), Nesai u „Sunenu kubra" (4/82), Ibn Madže (2731), Hakim (2/240).
[1196] Ovaj čovjek je dijelio nasljedstvo svoga unuka sa dvije kćerke od toga unuka, pa ga je obavijestio, sallallahu alejhi ve sellem, da mu prva šestina pripada kao pravo djeda u nasljedstvu, a onda s obzirom da dvjema kćerkama pripadaju dvije trećine, druga mu pripada kao ostatak nakon podjele nasljedstva legalnim nasljednicima.
[1197] **Hasen.** Ahmed (4/428), Ebu Davud (2896), Tirmizi (2099), Nesai u „Sunenu kubra" (4/73) i ne bilježi ga Ibn Madže. Hadis prenosi Hasan el-Basri od Imrana b. Husajna, a oko njegovog slušanja postoji razilaženje.

majke. Prenose Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme i Ibn el-Džarud, a pojačao ga je Ibn Adijj. [1198]

وَعَنْ اَلْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِي كَرِبَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْخَالُ وَارِثُ مَنْ لَا وَارِثَ لَهُ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ سِوَى اَلتِّرْمِذِيِّ، وَحَسَّنَهُ أَبُو زُرْعَةَ اَلرَّازِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(954) Prenosi se od El-Mikdama b. Ma'dikeriba da je rekao: „Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Daidža[1199] je nasljednik onome koji nema nasljednika.'**" Bilježi Ahmed i četvorica osim Tirmizija, dobrim ga ocjenjuje Ebu Zur'a er-Razi, a sahihom Ibn Hibban i Hakim. [1200]

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلٍ ﷺ قَالَ: كَتَبَ مَعِي عُمَرُ إِلَى أَبِي عُبَيْدَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَللَّهُ وَرَسُولُهُ مَوْلَى مَنْ لَا مَوْلَى لَهُ، وَالْخَالُ وَارِثُ مَنْ لَا وَارِثَ لَهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ سِوَى أَبِي دَاوُدَ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(955) Prenosi se od Ebu Umame b. Sehla, radijallahu anhu, da je rekao: „Pisao je Omer Ebu Ubejdi, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **'Allah i Njegov Poslanik su skrbnici onome koji nema skrbnika, a daidža je nasljednik onome koji nema nasljednika.'**" Prenosi Ahmed i četvorica, osim Ebu Davuda, dobrim ga ocjenjuje Tirmizi, a sahihom Ibn Hibban. [1201]

[1198] **Hasen.** Ebu Davud (2895), Nesai u „Sunenu kubra" (4/73), Ibnul-Džarud (960), Ibn Adijj (4/1637). Ebu Davud bilježi hadis od Ubejdullaha Ebul-Muniba el-'Utekija za kojeg Hafiz kaže da je saduk koji je griješio.

[1199] Majčin brat.

[1200] **Sahih.** Ahmed (4/131), Ebu Davud (2899), Nesai u „Sunenu kubra" (4/76), Ibn Madže (2738), Ibn Hibban (1225), Hakim (4/344).

[1201] **Hasen.** Ahmed (1/28), Tirmizi (2103), Nesai u „Sunenu kubra" (4/76), Ibn Madže (2737), Ibn Hibban (1227). Hafiz u „Telhisu" kaže: „Bezzar je rekao: 'Hadis s najboljim lancem prenosilaca u ovom poglavlju je hadis Ebu Umame b. Sehla." Hadisu svjedoče mnoga predanja, a vjerodostojnim ga je ocijenio Ibn Hibban.

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا اِسْتَهَلَّ اَلْمَوْلُودُ وُرِّثَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(956) Prenosi Džabir, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada dijete zaplače prilikom rađanja, nasljeđuje.“** Prenosi Ebu Davud, a sahihom ocjenjuje Ibn Hibban. [1202]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيْسَ لِلْقَاتِلِ مِنَ الْمِيرَاثِ شَيْءٌ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَقَوَّاهُ اِبْنُ عَبْدِ اَلْبَرِّ، وَأَعَلَّهُ النَّسَائِيُّ، وَالصَّوَابُ: وَقْفُهُ عَلَى عُمَرَ.

(957) Prenosi se od Amra b. Šu’ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ubici ne pripada ništa od nasljedstva.'**“ Prenose Nesai i Darekutni, a ojačao ga je Ibn Abdul-Berr, a Nesai smatra da ima skrivenu mahanu. Tačno je da je mevkuf kod Amra. [1203]

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ اَلْخَطَّابِ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((مَا أَحْرَزَ اَلْوَالِدُ أَوْ اَلْوَلَدُ فَهُوَ لِعَصَبَتِهِ مَنْ كَانَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْمَدِينِيِّ، وَابْنُ عَبْدِ اَلْبَرِّ.

(958) Prenosi se od Omera b. El-Hattaba da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Ono što stekne roditelj ili dijete, to pripada njegovom krvnom srodstvu po ocu.'**“ Prenose Ebu Davud, Nesai i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Medini i Ibn Abdul-Berr. [1204]

[1202] **Sahih.** Tirmizi (1032), Ibn Madže (2750), Ibn Hibban (1223) i ne bilježi ga Ebu Davud.

[1203] **Sahih li gajrihi.** Nesai u „Sunenu kubra“ (6737), Darekutni (4/96).

[1204] **Hasen.** Ebu Davud (2917), Nesai u „Sunenu kubra“ (4/75), Ibn Madže (2732). Ibnul-Kajjim kaže: „Ibn Abdil-Berr je rekao: 'Hadis je hasen-sahih-garib.'“

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((اَلْوَلَاءُ لُحْمَةٌ كَلُحْمَةِ اَلنَّسَبِ، لَا يُبَاعُ، وَلَا يُوهَبُ)). رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ: مِنْ طَرِيقِ اَلشَّافِعِيِّ، عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ اَلْحَسَنِ، عَنْ أَبِي يُوسُفَ ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَأَعَلَّهُ اَلْبَيْهَقِيُّ.

(959) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: 'Vela' (tj. nasljeđivanje oslobođenog roba ukoliko nema muških nasljednika po ocu) **je veza, kao rodbinska veza, ne može se kupiti, niti pokloniti.**'" Prenosi Hakim preko Šafije od Muhammeda b. Hasena od Ebu Jusufa, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a Bejheki smatra da ima skrivenu mahanu.[1205]

وَعَنْ أَبِي قِلَابَةَ، عَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَفْرَضُكُمْ زَيْدُ بْنُ ثَابِتٍ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ سِوَى أَبِي دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ، وَأُعِلَّ بِالْإِرْسَالِ.

(960) Prenosi se od Ebu Kilabe, od Enesa radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Najbolje od vas poznaje nasljedno pravo Zejd b. Sabit.**'" Prenose Ahmed i četvorica, osim Ebu Davuda, sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim, smatra se da mu je skrivena mahana da je mursel.[1206]

POGLAVLJE O OPORUKAMA

[1205] **Sahih.** Šafija (1232), Ibn Hibban (4929), Hakim (4/231), Bejheki (10/292). Vjerodostojnim su ga ocijenili Sujuti u „Džamiu sagiru" i Albani u „Irvau".

[1206] Ahmed (3/184), Tirmizi (3790), Nesai u „Fedailu sahabe" (155), Ibn Hibban (7131), Ibn Madže (154).

عَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَا حَقُّ اِمْرِئٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُرِيدُ أَنْ يُوصِيَ فِيهِ يَبِيتُ لَيْلَتَيْنِ إِلَّا وَوَصِيَّتُهُ مَكْتُوبَةٌ عِنْدَهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(961) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nema pravo čovjek musliman koji ima nešto što želi oporučiti da zanoći dvije noći a da njegova oporuka nije napisana kod njega.“** Muttefekun alejhi.[1207]

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رضي الله عنه قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَنَا ذُو مَالٍ، وَلَا يَرِثُنِي إِلَّا اِبْنَةٌ لِي وَاحِدَةٌ، أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثَيْ مَالِي؟ قَالَ: ((لَا)). قُلْتُ: أَفَأَتَصَدَّقُ بِشَطْرِهِ؟ قَالَ: ((لَا)). قُلْتُ: أَفَأَتَصَدَّقُ بِثُلُثِهِ؟ قَالَ: ((اَلثُّلُثُ، وَالثُّلُثُ كَثِيرٌ، إِنَّكَ أَنْ تَذَرَ وَرَثَتَكَ أَغْنِيَاءَ خَيْرٌ مِنْ أَنْ تَذَرَهُمْ عَالَةً يَتَكَفَّفُونَ اَلنَّاسَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(962) Prenosi se od Sa'da b. Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam: 'O Allahov Poslaniče, ja sam bogat, a ne nasljeđuje me niko osim moje kćeri jedinice, da li da udijelim u sadaku dvije trećine svog imetka?' Rekao je: **'Ne.'** Rekao sam: 'Da li onda da udijelim polovinu?' Rekao je: **'Ne.'** Rekao sam: 'Da li onda da udijelim trećinu?' Rekao je: **'Trećinu, a i trećina je puno. Da ostaviš bogate nasljednike bolje je nego da ih ostaviš siromašne, pa da prose od ljudi.'**" Muttefekun alejhi.[1208]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَجُلاً أَتَى اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ أُمِّي اُفْتُلِتَتْ نَفْسُهَا وَلَمْ تُوصِ، وَأَظُنُّهَا لَوْ تَكَلَّمَتْ تَصَدَّقَتْ، أَفَلَهَا أَجْرٌ إِنْ تَصَدَّقْتُ عَنْهَا؟ قَالَ : ((نَعَمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(963) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je jedan čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Allahov Poslaniče, moja je

---

[1207] **Sahih.** Buharija (2738), Muslim (1627).
[1208] **Sahih.** Buharija (1295), Muslim (1628).

majka iznenada umrla, a nije ništa oporučila, ali da je mogla govoriti, mislim da bi dala sadaku. Ima li ona nagradu ako za nju dadnem sadaku?" Rekao je: **„Da."** Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat. [1209]

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ اَلْبَاهِلِيِّ ﵁ سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِنَّ اَللَّهَ قَدْ أَعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، فَلَا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَحَسَّنَهُ أَحْمَدُ وَاَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَوَّاهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ. وَرَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، وَزَادَ فِي آخِرِهِ: ((إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اَلْوَرَثَةُ)). وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

(964) Prenosi se od Ebu Umame el-Bahilija, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Doista je Allah dao svakome njegovo pravo, pa nema oporuke nasljedniku.**'" Prenose Ahmed i četvorica, dobrim ga ocjenjuju Ahmed i Tirmizi, a ojačali su ga Ibn Huzejme i Ibn el-Džarud, i prenosi ga Darekutni u hadisu Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, i dodaje na kraju: **„Osim ako odobre ostali nasljednici."** Sened mu je dobar. [1210]

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﵁ قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّهَ تَصَدَّقَ عَلَيْكُمْ بِثُلُثِ أَمْوَالِكُمْ عِنْدَ وَفَاتِكُمْ؛ زِيَادَةً فِي حَسَنَاتِكُمْ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ. وَأَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْبَزَّارُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي اَلدَّرْدَاءِ. وَابْنُ مَاجَهْ: مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ وَكُلُّهَا ضَعِيفَةٌ، لَكِنْ قَدْ يَقْوَى بَعْضُهَا بِبَعْضٍ. وَاَللَّهُ أَعْلَمُ.

(965) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Allah vam je dao sadaku trećinom vaših imetaka prilikom vašeg preminuća (smrti), za povećanje vaših dobrih djela.**'" Prenosi Darekutni i bilježe Ahmed i El-Bezzar u hadisu Ebu Derdaa, radijallahu anhu, i Ibn Madže u hadisu Ebu Hurejre. Svi su slabi, ali pojačavaju jedan drugog. A Allah najbolje zna. [1211]

[1209] **Sahih.** Buharija (1388), Muslim (1004).

[1210] **Sahih.** Ahmed (5/267), Ebu Davud (3565), Tirmizi (2120), Ibn Madže (2713), Ibnul-Džarud (949). Albani, rahmetullahi alejhi, nakon spominjanja puteva kojima je hadis došao kaže: „Zaključak iz svega ovoga jeste da je hadis vjerodostojan, u to nema sumnje."

[1211] **Hasen li gajrihi.** Darekutni (4/150), Ahmed (6/440), Bezzar (1382), Ibn Madže (2709). Albani, rahmetullahi alejhi, je rekao: „Svi putevi kojima je došao ovaj hadis su mnogo slabi osim hadisa Ebu Derdaa, Muaza b. Džebela, Halida b. Ubejda, tako da se hadis samo sa ovim

POGLAVLJE O DAVANJU STVARI NA ČUVANJE

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أُودِعَ وَدِيعَةً ، فَلَيْسَ عَلَيْهِ ضَمَانٌ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ. وَبَابُ قَسْمِ اَلصَّدَقَاتِ تَقَدَّمَ فِي آخِرِ اَلزَّكَاةِ وَبَابُ قَسْمِ اَلْفَيْءِ وَالْغَنِيمَةِ يَأْتِي عَقِبَ اَلْجِهَادِ إِنْ شَاءَ اَللَّهُ تَعَالَى.

(966) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kome bude dato nešto na čuvanje, nije obavezan da garantuje.“** Bilježi Ibn Madže i sened mu je slab. [1212]

Poglavlje o podjeli sadake prethodilo je na kraju knjige o zekatu, a poglavlje o podjeli fej'a i ratnog plijena dolazi poslije knjige o džihadu, ako Allah bude htio.

---

putevima podiže na stepen hasena, dok ostali putevi, ako ga ne mogu pojačati, pa, ne mogu mu ni nauditi, a Allah najbolje zna.“

[1212] **Hasen li gajrihi.** Ibn Madže (2401).

Knjiga o braku

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ لَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَا مَعْشَرَ اَلشَّبَابِ! مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ اَلْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ، وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ؛ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(967) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je rekao: **'O skupino**

mladića, ko je od vas u mogućnosti da se oženi, neka se ženi, to će ga pomoći u spuštanju pogleda i čuvanju stidnog mjesta. A ko nije u mogućnosti, neka posti, jer mu je on doista škopljenje[1213].'" Muttefekun alejhi.[1214]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ حَمِدَ اَللَّهَ، وَأَثْنَى عَلَيْهِ، وَقَالَ: ((لَكِنِّي أَنَا أُصَلِّي وَأَنَامُ، وَأَصُومُ وَأُفْطِرُ، وَأَتَزَوَّجُ اَلنِّسَاءَ، فَمَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِي فَلَيْسَ مِنِّي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(968) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zahvalio Allahu i pohvalio Ga, i rekao: **„...međutim, ja klanjam i spavam, i postim i mrsim se, i ženim se ženama, pa ko se okrene od mog sunnet, ne pripada meni."** Muttefekun alejhi.[1215]

وَعَنْهُ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَأْمُرُ بِالْبَاءَةِ، وَيَنْهَى عَنِ التَّبَتُّلِ نَهْيًا شَدِيدًا، وَيَقُولُ: ((تَزَوَّجُوا اَلْوَدُودَ اَلْوَلُودَ. إِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمُ اَلْأَنْبِيَاءَ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَلَهُ شَاهِدٌ: عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ، وَابْنِ حِبَّانَ أَيْضًا مِنْ حَدِيثِ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ.

(969) Također se od njega prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao nam je brak, a strogo zabranjivao celibat[1216], i govorio bi: **'Ženiterotkinje i one koje su mile, jer ću se ja vašom brojnošću ponositi pred vjerovjesnicima na Sudnjem danu.'"** Prenosi Ahmed i sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a ima i šahida kod Ebu Davuda, Nesaija i Ibn Hibbana u hadisu Ma'kila b. Jesara.[1217]

[1213] Tj. umanjenje seksualne želje.
[1214] **Sahih.** Buharija (1905), Muslim (1400).
[1215] **Sahih.** Buharija (5063), Muslim (1401).
[1216] Bezbračni život.
[1217] **Sahih.** Ahmed (3/158), Ibn Hibban (1228), Ebu Davud (2050), Nesai (6/65), Ibn Hibban (1229).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((تُنْكَحُ اَلْمَرْأَةُ لِأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا، وَلِحَسَبِهَا، وَلِجَمَالِهَا، وَلِدِينِهَا، فَاظْفَرْ بِذَاتِ اَلدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مَعَ بَقِيَّةِ اَلسَّبْعَةِ.

(970) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Žena se ženi zbog četiri stvari: zbog imetka, porijekla, ljepote i vjere. Pa oženi vjernicu."** Muttefekun alejhi, sa preostalom sedmoricom. [1218]

وَعَنْهُ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا رَفَّأَ إِنْسَانًا إِذَا تَزَوَّجَ قَالَ: ((بَارَكَ اَللَّهُ لَكَ، وَبَارَكَ عَلَيْكَ، وَجَمَعَ بَيْنَكُمَا فِي خَيْرٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(971) Od njega se prenosi da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi dovio čovjeku -koji se oženio- i čestitao mu, rekao bi: **„Allah ti blagoslovio ono što imaš i dao blagoslov tebi, i ujedinio vas dvoje u dobru."** Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Huzejme i Ibn Hibban. [1219]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: عَلَّمَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلتَّشَهُّدَ فِي اَلْحَاجَةِ: ((إِنَّ اَلْحَمْدَ لِلَّهِ، نَحْمَدُهُ، وَنَسْتَعِينُهُ، وَنَسْتَغْفِرُهُ، وَنَعُوذُ بِاَللَّهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا، مَنْ يَهْدِهِ اَللَّهُ فَلَا مُضِلَّ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَيَقْرَأُ ثَلَاثَ آيَاتٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(972) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je podučio tešehhudu u potrebi: '**Doista hvala pripada Allahu, Njega hvalimo i od Njega tražimo pomoć, i od Njega tražimo oprost. Allahu se utječemo od zla naših duša. Koga Allah uputi, nema onoga ko će ga u zabludu odvesti, a**

[1218] **Sahih.** Buharija (5090), Muslim (14669, Ebu Davud (2047), Nesai (6/68), Ibn Madže (1858), Ahmed (2/428) i ne bilježi ga Tirmizi.

[1219] **Hasen.** Ahmed (2/381), Ebu Davud (2130), Tirmizi (1091), Nesai u „Amelul-jevm vel-lejle" (259), Ibn Madže (1905).

koga On odvede u zabludu, tome nema onoga ko će ga uputiti. I svjedočim da nema boga osim Allaha i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik.' I proučio bi tri ajeta." Prenosi Ahmed i četvorica, a dobrim ga ocjenjuju Tirmizi i Hakim.[1220]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا خَطَبَ أَحَدُكُمُ الْمَرْأَةَ، فَإِنْ اِسْتَطَاعَ أَنْ يَنْظُرَ مِنْهَا مَا يَدْعُوهُ إِلَى نِكَاحِهَا، فَلْيَفْعَلْ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ. وَلَهُ شَاهِدٌ عِنْدَ اَلتِّرْمِذِيِّ، وَالنَّسَائِيِّ عَنِ الْمُغِيرَةِ . وَعِنْدَ اِبْنِ مَاجَهْ، وَابْنِ حِبَّانَ مِنْ حَدِيثِ مُحَمَّدِ بْنِ مَسْلَمَةَ.

(973) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada neko od vas prosi ženu, ako može da vidi od nje ono što ga privlači da bi je oženio, neka tako i uradi.'**" Prenose Ahmed i Ebu Davud, prenosioci su mu pouzdani, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1221]
Ima šahida kod Tirmizija i Nesaija od Mugire i kod Ibn Madže i Ibn Hibbana u hadisu Muhammeda b. Mesleme.[1222]

وَلِمُسْلِمٍ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِرَجُلٍ تَزَوَّجَ اِمْرَأَةً: ((أَنَظَرْتَ إِلَيْهَا؟)) قَالَ: لَا. قَالَ: ((اِذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا)).

(974) Kod Muslima stoji u hadisu Ebu Hurejre da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao čovjeku koji je oženio neku ženu: **„Jesi li je pogledao?"** Rekao je: „Ne", a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: **„Idi, pa je pogledaj."**[1223]

[1220] **Sahih.** Ahmed (17396), Ebu Davud (21189, Tirmizi (1105), Nesai (3/104), Ibn Madže (1892), Hakim (2/182).
[1221] **Hasen.** Ahmed (3/334), Ebu Davud (2082), Hakim (2/165). Hafiz je lanac prenosilaca ocijenio dobrim.
[1222] Tirmizi (1087), Nesai (3225).
[1223] **Sahih.** Muslim (1424).

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَخْطُبْ بَعْضُكُمْ عَلَى خِطْبَةِ أَخِيهِ، حَتَّى يَتْرُكَ اَلْخَاطِبُ قَبْلَهُ، أَوْ يَأْذَنَ لَهُ اَلْخَاطِبُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(975) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neka niko od vas ne prosi na prošnju svoga brata, dok ne odustane prosac prije njega, ili dok mu ne dopusti.**'" Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin. [1224]

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ اَلسَّاعِدِيِّ رضي الله عنه قَالَ: جَاءَتِ امْرَأَةٌ إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! جِئْتُ أَهَبُ لَكَ نَفْسِي، فَنَظَرَ إِلَيْهَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَصَعَّدَ اَلنَّظَرَ فِيهَا، وَصَوَّبَهُ، ثُمَّ طَأْطَأَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ رَأْسَهُ، فَلَمَّا رَأَتْ اَلْمَرْأَةُ أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ فِيهَا شَيْئًا جَلَسَتْ، فَقَامَ رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكَ بِهَا حَاجَةٌ فَزَوِّجْنِيهَا. قَالَ: ((فَهَلْ عِنْدَكَ مِنْ شَيْءٍ؟)) فَقَالَ: لَا، وَاَللَّهِ يَا رَسُولَ اَللَّهِ. فَقَالَ: ((اِذْهَبْ إِلَى أَهْلِكَ، فَانْظُرْ هَلْ تَجِدُ شَيْئًا؟)). فَذَهَبَ، ثُمَّ رَجَعَ فَقَالَ: لَا، وَاَللَّهِ يَا رَسُولَ اَللَّهِ، مَا وَجَدْتُ شَيْئًا. فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((انْظُرْ وَلَوْ خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ)). فَذَهَبَ، ثُمَّ رَجَعَ. فَقَالَ: لَا وَاَللَّهِ، يَا رَسُولَ اَللَّهِ، وَلَا خَاتَمًا مِنْ حَدِيدٍ، وَلَكِنْ هَذَا إِزَارِي – قَالَ سَهْلٌ: مَالُهُ رِدَاءٌ – فَلَهَا نِصْفُهُ. فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا تَصْنَعُ بِإِزَارِكَ؟ إِنْ لَبِسْتَهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْهَا مِنْهُ شَيْءٌ، وَإِنْ لَبِسَتْهُ لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ شَيْءٌ)). فَجَلَسَ اَلرَّجُلُ، وَحَتَّى إِذَا طَالَ مَجْلِسُهُ قَامَ؛ فَرَآهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ مُوَلِّيًا، فَأَمَرَ بِهِ، فَدُعِيَ لَهُ، فَلَمَّا جَاءَ. قَالَ: ((مَاذَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ؟)) مَعِي سُورَةُ كَذَا، وَسُورَةُ كَذَا، عَدَّدَهَا. فَقَالَ: ((تَقْرَؤُهُنَّ عَنْ ظَهْرِ قَلْبِكَ؟)) قَالَ: نَعَمْ، قَالَ: ((اِذْهَبْ ، فَقَدَ مَلَّكْتُكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ. وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: ((اِنْطَلِقْ، فَقَدْ زَوَّجْتُكَهَا، فَعَلِّمْهَا مِنَ الْقُرْآنِ)).

(976) Prenosi se od Sehla b. Sa'da es-Sa'idija, radijallahu anhu, da je rekao: „Došla je neka žena Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: 'Allahov Poslaniče, došla sam da ti poklonim sebe.' Allahov Poslanik,

[1224] **Sahih.** Buharija (5142), Muslim (1412).

sallallahu alejhi ve sellem, ju je pogledao, pa je zadržao pogled na njoj i usmjerio ga, a potom je spustio glavu, pa kada je žena vidjela da nije ništa u vezi s njom odlučio, sjela je. Ustao je jedan od njegovih ashaba i rekao: 'Allahov Poslaniče, ako ti nemaš za njom potrebu, udaj je za mene. Poslanik je rekao je: **'Imaš li išta (da joj daš kao vjenčani dar)?'**, a čovjek je: 'Nemam, tako mi Allaha, o Allahov Poslaniče.' Poslanik je rekao: **'Idi svojima i vidi da li ćeš nešto naći.'** Čovjek je otišao, pa se vratio i rekao: 'Allaha mi, ne nađoh ništa.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Potraži, makar željezni prsten.'** Otišao je, potom se vratio i rekao: 'Nema, Allaha mi, Allahov Poslaniče, ni željeznog prstena, ali evo moj ogrtač.' Rekao je Sehl: 'Imetak mu je odjeća, pa njoj pripada polovina.' Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Šta će uraditi sa tvojim ogrtačem? Ako ga obučeš ti, ona neće imati šta obući, a ako ga obuče ona, ti nećeš imati šta obući.'** Pa je sjeo čovjek i ostao dugo dok se nije odužilo njegovo sjedenje, pa je ustao, pa kada ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio da odlazi, naredio je pa su ga zovnuli. Kada je došao, rekao je: **'Koliko znaš Kur'ana?'** Rekao je: 'Znam tu i tu suru i tu i tu suru', pa ih je nabrojao. Rekao je: **'Učiš li ih napamet?'** Rekao je: 'Da', a Poslanik je rekao: **'Idi, dajem ti je za ono što znaš od Kur'ana.'** Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov, a u jednom rivajetu stoji da je rekao: **„Idi, oženio sam te njome, pa je podući Kur'anu."**

وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((أَمْكَنَّاكَهَا بِمَا مَعَكَ مِنَ الْقُرْآنِ)). وَلِأَبِي دَاوُدَ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: ((مَا تَحْفَظُ؟)). قَالَ: سُورَةَ الْبَقَرَةِ، وَالَّتِي تَلِيهَا. قَالَ: ((قُمْ . فَعَلِّمْهَا عِشْرِينَ آيَةً)).

U rivajetu kod Buharije stoji: „Dali smo ti vlast nad njom za ono što znaš od Kur'ana." Kod Ebu Davuda, u hadisu koji prenosi od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, stoji da je rekao: **„Šta znaš napamet (od Kur'ana)[1225]؟"** Rekao je:

[1225] Tj. znaš napamet.

„Suru El-Bekare i onu iza nje."Rekao je: **„Ustani i nauči je dvadeset ajeta."**[1226]

وَعَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ اَلزُّبَيْرِ، عَنْ أَبِيهِ؛ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أَعْلِنُوا اَلنِّكَاحَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(977) Prenosi se od Amira b. Abdullaha b. Zubejra, od njegovog oca, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Obznanite ženidbu."** Prenosi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1227]

وَعَنْ أَبِي بُرْدَةَ بْنِ أَبِي مُوسَى، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْمَدِينِيِّ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَأُعِلَّ بِالْإِرْسَالِ.

(978) Prenosi se od Ebu Burde b. Ebu Musaa, od njegovog oca, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nema ženidbe bez staratelja.**'" Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Medini, Tirmizi i Ibn Hibban, koji smatra da je mursel.[1228]

وَرَوَى الإِمَامُ أَحْمَدُ عَنِ الْحَسَنِ عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ مَرْفُوعاً: ((لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ وَشَاهِدَيْهِ)).

(979) Prenosi imam Ahmed preko Hasana od Imrana b. Husajna merfu': **„Nema ženidbe bez staratelja i dva svjedoka."**[1229]

[1226] **Sahih.** Buharija (5030), Muslim (1425), Ebu Davud (2112). Albani, rahmetullahi alejhi, kaže za dodatak kod Ebu Davuda: „Ovaj dodatak je munker zbog razlikovanja s predanjem koje je vjerodostojno i zbog izdvajanja u njemu Isla b. Sufjana koji je slab."

[1227] **Hasen.** Ahmed (4/5), Hakim (2/183).

[1228] **Sahih.** Ahmed (4/394), Ebu Davud (2085), Tirmizi (1101), Ibn Madže (1881), Ibn Hibban (1243) i ne bilježi ga Nesai. Ibnul-Mulekkin u „Hulasi" kaže: „Buharija ga je ocijenio vjerodostojnim, a Ibn Hazm je dokazivao njime." Hakim je rekao: „Predanje o ovome se vjerodostojno prenosi od tri Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge: Aiše, Zejnebe i Ummu Seleme", a zatim je spomenuo još trideset ashaba od kojih se ovo prenosi. Albani je rekao: „Hadis je vjerodostojan bez imalo sumnje."

[1229] Bejheki (7/125), Darekutni (3/225). U lancu prenosilaca je Abdullah b. Muharrer koji je slab i metruk, a ne nalazi se u „Musnedu" imama Ahmeda.

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا اِمْرَأَةٍ نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ وَلِيِّهَا، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ، فَإِنْ دَخَلَ بِهَا فَلَهَا اَلْمَهْرُ بِمَا اِسْتَحَلَّ مِنْ فَرْجِهَا، فَإِنِ اشْتَجَرُوا فَالسُّلْطَانُ وَلِيُّ مَنْ لَا وَلِيَّ لَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ أَبُو عَوَانَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ

(980) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Koja god se žena uda bez dozvole njenog staratelja, udaja joj je neispravna. Ako (čovjek) bude imao odnos s njom, pripada joj vjenčani dar, zbog toga što je dozvolio njeno stidno mjesto, a ako se budu međusobno sporili, onda je vladar staratelj onome koji nema staratelja.**'" Bilježe četvorica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuju Ebu Avane, Ibn Hibban i Hakim. [1230]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تُنْكَحُ اَلْأَيِّمُ حَتَّى تُسْتَأْمَرَ، وَلَا تُنْكَحُ اَلْبِكْرُ حَتَّى تُسْتَأْذَنَ)). قَالُوا: يَا رَسُولَ اَللَّهِ، وَكَيْفَ إِذْنُهَا؟ قَالَ: ((أَنْ تَسْكُتَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(981) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Ne udaje se puštenica dok se ne pita za mišljenje, niti djevojka dok se ne pita za dozvolu.**" Rekoše: „Allahov Poslaniče, a kakva je njena dozvola?" Rekao je: '**Da šuti.**'" Muttefekun alejhi. [1231]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رضي الله عنه ما أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((اَلثَّيِّبُ أَحَقُّ بِنَفْسِهَا مِنْ وَلِيِّهَا، وَالْبِكْرُ تُسْتَأْمَرُ، وَإِذْنُهَا سُكُوتُهَا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِي لَفْظٍ: ((لَيْسَ لِلْوَلِيِّ مَعَ اَلثَّيِّبِ أَمْرٌ، وَالْيَتِيمَةُ تُسْتَأْمَرُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(982) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „**Već udavana žena ima više prava na sebe od svoga staratelja, a djevica se pita, a njeno odobrenje je šutnja.**" Prenosi Muslim, a u jednoj verziji stoji: „**Nema staratelj sa već udavanom**

[1230] **Hasen.** Ebu Davud (2083), Tirmizi (1102), Ibn Madže (1879), Ibn Hibban (1248). Hadis je osporen zbog irsala, tj. ocijenjen je kao mursel, međutim, Bejheki je dokazao da to nije istina, pojačao hadis, tako da je hadis dobar, a Allah najbolje zna.

[1231] **Sahih.** Buharija (5136), Muslim (1419).

ženom ništa, a jetimka se pita za mišljenje.“ Prenose Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[1232]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تُزَوِّجُ اَلْمَرْأَةُ اَلْمَرْأَةَ، وَلَا تُزَوِّجُ اَلْمَرْأَةُ نَفْسَهَا)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(983) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Žena ne udaje ženu, niti žena udaje samu sebe.'**“ Prenosi Ibn Madže i Darekutni, a prenosioci su pouzdani.[1233]

وَعَنْ نَافِعٍ عَنْ اِبْنِ عُمَرَ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنِ الشِّغَارِ؛ وَالشِّغَارُ: أَنْ يُزَوِّجَ اَلرَّجُلُ اِبْنَتَهُ عَلَى أَنْ يُزَوِّجَهُ اَلْآخَرُ اِبْنَتَهُ، وَلَيْسَ بَيْنَهُمَا صَدَاقٌ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَاتَّفَقَا مِنْ وَجْهٍ آخَرَ عَلَى أَنَّ تَفْسِيرَ اَلشِّغَارِ مِنْ كَلَامِ نَافِعٍ.

(984) Prenosi Nafi' od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je šigar.“ Šigar je da čovjek uda svoju kćerku u zamjenu da mu drugi dadne svoju kćerku, a da među njima nema vjenčanih darova. Muttefekun alejhi, a složili su se i s druge strane, da je objašnjenje šigara po riječima Nafi'a.[1234]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ جَارِيَةً بِكْرًا أَتَتِ النَّبِيَّ ﷺ فَذَكَرَتْ: أَنَّ أَبَاهَا زَوَّجَهَا وَهِيَ كَارِهَةٌ، فَخَيَّرَهَا اَلنَّبِيُّ ﷺ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَأُعِلَّ بِالْإِرْسَالِ.

(985) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je mlada djevojka (djevica) došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i spomenula da ju je njen otac udao, a ona je bila protiv, pa joj je Allahov Poslanik, sallallahu

---

[1232] **Sahih.** Muslim (1421), Ebu Davud (2100), Nesai (6/84), Ibn Hibban (1241).
[1233] **Sahih.** Ibn Madže (1882), Darekutni (3/227).
[1234] **Sahih.** Buharija (5112, 6960), Muslim (1415).

alejhi ve sellem, dao pravo izbora. Prenose Ahmed, Ebu Davud i Ibn Madže, smatra se da mu je mahana da je mursel.[1235]

وَعَنْ اَلْحَسَنِ، عَنْ سَمُرَةَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((أَيُّمَا اِمْرَأَةٍ زَوَّجَهَا وَلِيَّانِ، فَهِيَ لِلْأَوَّلِ مِنْهُمَا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(986) Prenosi se preko Hasena od Semure, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Koju ženu udaju dva staratelja, ona pripada prvom od njih."** Prenose Ahmed i četvorica, a dobrim ga ocjenjuje Tirmizi.[1236]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا عَبْدٍ تَزَوَّجَ بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهِ أَوْ أَهْلِهِ، فَهُوَ عَاهِرٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ، وَكَذَلِكَ اِبْنُ حِبَّانَ.

(987) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Koji se rob oženi bez dozvole svojih vlasnika ili porodice, taj je bludnik.'**" Prenose Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom, kao i Ibn Hibban.[1237]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا يُجْمَعُ بَيْنَ اَلْمَرْأَةِ وَعَمَّتِهَا، وَلَا بَيْنَ اَلْمَرْأَةِ وَخَالَتِهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1235] **Hasen.** Ahmed (2469), Ebu Davud (2096), Ibn Madže (1875). Hadis je od strane nekih osporen uz tvrdnju da je mursel, međutim, Hafiz je odgovorio na ovu nejasnoću spominjući druge puteve kojima je hadis došao spojen. Tako se ovaj hadis bilježi od Ejjuba b. Suvejda od Sevrija od Ejjuba. Također, prenosi ga Ma'mer b. Džed'an er-Rekki od Zejda b. Hibbana, a on od Ejjuba. Zbog toga Hafiz kaže: „Osporen je za nešto što ne vrijedi."

[1236] **Hasen.** Ahmed (5/8), Ebu Davud (2088), Tirmizi (1110), Nesai (7/314), i ne bilježi ga Ibn Madže. Tirmizi je rekao za hadis da je dobar, dok su ga vjerodostojnim ocijenili Hakim koji kaže da je hadis po uvjetima Buharije i s njim se slaže i Zehebi, i Ebu Zur'a i Ebu Hatim su ga, također, ocijenili vjerodostojnim. Hafiz, rahmetullahi alejhi, kaže: „Vjerodostojnost hadisa zastaje na potvrđenosti slušanja Hasana el-Basrija od Semure b. Džunduba..."

[1237] **Hasen.** Ahmed (3/301), Ebu Davud (2078), Tirmizi (1111) i kaže da je hadis dobar.

(988) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne spaja se (u poligamijskom braku) žena i njena tetka (sa očeve strane), niti žena i tetka (sa majčine strane).“** Muttefekun alejhi.[1238]

وَعَنْ عُثْمَانَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَنْكِحُ اَلْمُحْرِمُ ، وَلَا يُنْكَحُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ. وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: ((وَلَا يَخْطُبُ)). وَزَادَ اِبْنُ حِبَّانَ: ((وَلَا يُخْطَبُ عَلَيْهِ)).

(989) Prenosi se od Osmana, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne ženi se muhrim[1239], niti ženi (drugoga).'**“ Prenosi Muslim, a u jednom njegovom rivajetu stoji: **„Niti prosi.“** A Ibn Hibban dodaje: **„Niti mu se prosi.“** [1240]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَزَوَّجَ اَلنَّبِيُّ ﷺ مَيْمُونَةَ وَهُوَ مُحْرِمٌ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ عَنْ مَيْمُونَةَ نَفْسِهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ تَزَوَّجَهَا وَهُوَ حَلَالٌ.

(990) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio se Mejmunom dok je bio u ihramu.“ Muttefekun alejhi[1241], a kod Muslima od same Mejmune, radijallahu anha, stoji da se Vjerovjesnik oženio njome dok je bio van ihrama.[1242]

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ أَحَقَّ اَلشُّرُوطِ أَنْ يُوَفَّى بِهِ، مَا اِسْتَحْلَلْتُمْ بِهِ اَلْفُرُوجَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(991) Prenosi se od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Doista je najpreče da se**

[1238] **Sahih.** Buharija (5109), Muslim (1408).
[1239] Osoba u ihramu, hadžija.
[1240] **Sahih.** Muslim (1409), Ibn Hibban (1274).
[1241] **Sahih.** Buharija (1837), Muslim (1410).
[1242] Muslim (1411).

ispuni onaj uvjet kojim se čine dozvoljenim polni organi.'" Muttefekun alejhi.[1243]

وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ ﷺ قَالَ: رَخَّصَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَامَ أَوْطَاسٍ فِي اَلْمُتْعَةِ، ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ، ثُمَّ نَهَى عَنْهَا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(992) Prenosi se od Seleme b. el-Ekve' da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dao je olakšicu u godini Evtasa[1244] u mut'a braku tri dana, a potom je to zabranio." Prenosi Muslim.[1245]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلْمُتْعَةِ عَامَ خَيْبَرَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(993) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je mut'a brak na dan Hajbera." Muttefekun alejhi.[1246]

وَعَنْهُ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ نَهَى عَنْ مُتْعَةِ النِّسَاءِ، وَعَنْ أَكْلِ الْحُمُرِ الْأَهْلِيَّةِ يَوْمَ خَيْبَرَ. أَخْرَجَهُ السَّبْعَةُ إِلاَّ أَبَا دَاوُدَ.

(994) Također se od njega prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio mut'a žena i jedenje mesa domaćeg magarca na dan Hajbera. Bilježe sedmorica, osim Ebu Davuda.[1247]

وَعَنْ رَبِيعِ بْنِ سَبُرَةَ عَنْ أَبِيهِ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللهِ ﷺ قَالَ: ((إِنِّي كُنْتُ أَذِنْتُ لَكُمْ فِي الاسْتِمْتَاعِ مِنَ النِّسَاءِ، وَإِنَّ اللهَ قَدْ حَرَّمَ ذَلِكَ إِلى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، فَمَنْ كَانَ عِنْدَهُ مِنْهُنَّ شَيْءٌ فَلْيُخَلِّ سَبِيلَهَا، وَلاَ تَأْخُذُوا مِمَّا آتَيْتُمُوهُنَّ شَيْئاً)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ وَأَبُو دَاوُدَ وَالنَّسَائِيُّ وَابْنُ مَاجَهْ وَأَحْمَدُ وَابْنُ حِبَّانَ.

[1243] **Sahih.** Buharija (2721), Muslim (1418).
[1244] Godina u kojoj je oslobođena Mekka.
[1245] **Sahih.** Muslim (1405).
[1246] **Sahih.** Buharija (5115), Muslim (1407).
[1247] **Sahih.** Ahmed (1/79), Buharija (4216), Muslim (1407), Tirmizi (1794), Nesai (6/126), Ibn Madže (1961).

(995) Prenosi se od Rebi'e b. Sebre, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Bio sam vam dozvolio naslađivanje ženama[1248], pa je to, doista, Allah zabranio do Sudnjeg dana. Ako neko ima da je kod njega neka od njih (takvih žena), neka je pusti i nemojte uzimati ništa od onoga što ste im dali."** Bilježe Muslim, Ebu Davud, Nesai, Ibn Madže, Ahmed i Ibn Hibban. [1249]

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْمُحَلِّلَ وَالْمُحَلَّلَ لَهُ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ. وَفِي اَلْبَابِ: عَنْ عَلِيٍّ أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

(996) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je muhallila i onoga kome to radi muhallil[1250]." Prenose Ahmed, Nesai i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom. [1251] U vezi sa tim prenosi se i od Alije hadis koji bilježe četvorica osim Nesaija. [1252]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَنْكِحُ اَلزَّانِي اَلْمَجْلُودُ إِلَّا مِثْلَهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(997) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne ženi se bičevani bludnik osim sa sličnom njemu.'**" Prenosi Ahmed i Ebu Davud, a prenosioci su pouzdani. [1253]

[1248] Tj. mut'a brak.

[1249] **Sahih.** Muslim (1406), Ahmed (2/404), Ebu Davud (2072), Nesai (3368), Ibn Madže (1962), Ibn Hibban (4146).

[1250] Muhallil je čovjek koji se oženi ženom koja je razvedena tri puta samo da bi je razveo i učinio je dozvoljenom za udaju njenom prethodnom mužu. Obojicu je prokleo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

[1251] **Sahih.** Ahmed (1/448), Tirmizi (1120), Nesai (6/149). Vjerodostojnim su ga ocijenili i dokazivali njime: Ibn Hazm, Ibn Tejmijje, Ibnul-Kajjim, Ibn Hadžer, San'ani, Ševkani i drugi.

[1252] Ebu Davud (2076), Tirmizi (1119), Ibn Madže (1935).

[1253] **Sahih.** Ahmed (2/324), Ebu Davud (2052). Ibn Hadžer kaže: „Prenosioci su pouzdani." Ibn Abdil-Hadi je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan do Amra, a on je pouzdan i njime dokazuje većina islamskih učenjaka." Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim i s njim se složio i Zehebi.

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: طَلَّقَ رَجُلٌ اِمْرَأَتَهُ ثَلَاثًا، فَتَزَوَّجَهَا رَجُلٌ، ثُمَّ طَلَّقَهَا قَبْلَ أَنْ يَدْخُلَ بِهَا، فَأَرَادَ زَوْجُهَا أَنْ يَتَزَوَّجَهَا، فَسُئِلَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: ((لَا . حَتَّى يَذُوقَ اَلْآخَرُ مِنْ عُسَيْلَتِهَا مَا ذَاقَ اَلْأَوَّلُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(998) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Razveo je bio neki čovjek ženu tri puta, a zatim ju je oženio (drugi) čovjek, potom ju je razveo prije nego što je sa njom imao spolni odnos, pa je želio prvi muž da je oženi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je pitan u vezi s tim, pa je rekao: **'Ne, sve dok drugi polno ne opći sa njom kao što je i prvi.'**" Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.[1254]

POGLAVLJE O DOSTATNOSTI I PRAVU IZBORA

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْعَرَبُ بَعْضُهُمْ أَكْفَاءُ بَعْضٍ، وَالْمَوَالِي بَعْضُهُمْ أَكْفَاءُ بَعْضٍ، إِلَّا حَائِكٌ أَوْ حَجَّامٌ)). رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ، وَفِي إِسْنَادِهِ رَاوٍ لَمْ يُسَمَّ، وَاسْتَنْكَرَهُ أَبُو حَاتِمٍ. وَلَهُ شَاهِدٌ عِنْدَ اَلْبَزَّارِ: عَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ بِسَنَدٍ مُنْقَطِعٍ.

(999) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Arapi su dostatni jedni za druge, a oslobođeni robovi su dostatni jedni za druge, osim onoga koji plete i onoga koji radi hidžamu.'**" Prenosi Hakim, a u senedu mu je neimenovani ravija, odbacio ga je Ebu Hatim[1255], a ima šahida kod Bezzara u hadisu koji se prenosi od Muaza b. Džebela sa prekinutim senedom.[1256]

وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهَا: ((اِنْكِحِي أُسَامَةَ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

[1254] **Sahih.** Buharija (5261), Muslim (1433).

[1255] **Daif džidden.** Bejheki (7/134), Ibn Ebi Hatim u „Ilelu" (1/412, 423). Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Putevi kojima je ovaj hadis došao mnogo su slabi, toliko da se srce ne može smiriti pojačavanjem jednih drugima, naročito kada se uzme u obzir da su pojedini veliki muhaddisi, hafizi, ocijenili ovaj hadis kao izmišljen kao što je to učinio Ibn Abdil-Berr."

[1256] Bezzar (2677).

(1000) Prenosi se od Fatime b. Kajs, radijallahu anha, da joj je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Udaj se za Usamu."** Prenosi Muslim.[1257]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((يَا بَنِي بَيَاضَةَ، أَنْكِحُوا أَبَا هِنْدٍ، وَانْكِحُوا إِلَيْهِ)) وَكَانَ حَجَّامًا. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالْحَاكِمُ بِسَنَدٍ جَيِّدٍ.

(1001) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„O Benu Bejade, ženite Ebu Hinda i udajite za njega. "**A bio mu je poso obavljanje hidžame. Prenose Ebu Davud i Hakim sa dobrim senedom.[1258]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: خُيِّرَتْ بَرِيرَةُ عَلَى زَوْجِهَا حِينَ عَتَقَتْ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي حَدِيثٍ طَوِيلٍ. وَلِمُسْلِمٍ عَنْهَا: أَنَّ زَوْجَهَا كَانَ عَبْدًا.

(1002) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Beriri je bilo dato pravo izbora u vezi s njenim suprugom kada je bila oslobođena ropstva." Muttefekun alejhi u podužem hadisu, a Muslim prenosi od nje, radijallahu anha: „Muž joj je bio rob."[1259]

وَفِي رِوَايَةٍ عَنْهَا: كَانَ حُرًّا. وَالْأَوَّلُ أَثْبَتُ. وَصَحَّ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ عِنْدَ اَلْبُخَارِيِّ أَنَّهُ كَانَ عَبْدًا.

U jednom od njegovih rivajeta od nje se prenosi da je bio slobodan, ali je prvo vjerodostojnije, i prenosi se sahih putem od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, kod Buharije da je bio rob.[1260]

وَعَنِ اَلضَّحَّاكِ بْنِ فَيْرُوزَ الدَّيْلَمِيِّ، عَنْ أَبِيهِ ﵁ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي أَسْلَمْتُ وَتَحْتِي أُخْتَانِ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((طَلِّقْ أَيَّتَهُمَا شِئْتَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَالْبَيْهَقِيُّ، وَأَعَلَّهُ اَلْبُخَارِيُّ.

[1257] **Sahih.** Muslim (1480).
[1258] **Hasen.** Ebu Davud (2102), Hakim (2/164). Hafiz ga je u „Telhisu" ocijenio dobrim.
[1259] **Sahih.** Buharija (5097), Muslim (1504).
[1260] Buharija (9/406 sa Fethom).

(1003) Prenosi se od Ed-Dahhaka b. Fejruza ed-Dejlemija, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam: 'O Allahov Poslaniče, primio sam islam, a oženjen sam sa dvijema sestrama.' Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Razvedi koju želiš.'**" Prenosi Ahmed i četvorica, osim Nesaija, sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban, Darekutni i Bejheki, a Buharija mu je našao skrivenu mahanu.[1261]

وَعَنْ سَالِمٍ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ أَنَّ غَيْلَانَ بْنَ سَلَمَةَ أَسْلَمَ وَلَهُ عَشْرُ نِسْوَةٍ، فَأَسْلَمْنَ مَعَهُ، فَأَمَرَهُ اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ يَتَخَيَّرَ مِنْهُنَّ أَرْبَعًا . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ ، وَأَعَلَّهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَأَبُو زُرْعَةَ، وَأَبُو حَاتِمٍ.

(1004) Prenosi se od Salima, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je Gajlan b. Seleme primio islam, a imao je deset žena koje su primile islam s njim, pa mu je naredio Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, da od njih odabere četiri. Prenose Ahmed i Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim, a Buharija, Ebu Zur'a i Ebu Hatim smatraju da ima skrivenu mahanu.[1262]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَدَّ اَلنَّبِيُّ ﷺ اِبْنَتَهُ زَيْنَبَ عَلَى أَبِي الْعَاصِ بْنِ اَلرَّبِيعِ، بَعْدَ سِتِّ سِنِينَ بِالنِّكَاحِ اَلْأَوَّلِ، وَلَمْ يُحْدِثْ نِكَاحًا . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ أَحْمَدُ، وَالْحَاكِمُ.

(1005) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio je Ebul-Asu b. er-Rebi'i svoju kćerku Zejnebu poslije šest godina s prvim bračnim ugovorom i nije

---

[1261] **Hasen.** Ahmed (4/232), Ebu Davud (2243), Tirmizi (1129), Ibn Madže (1951), Ibn Hibban (1376), Darekutni (3/273), Bejheki (7/184). Tirmizi je rekao: „Hadis je hasen-garib i ima mnoge puteve kojima se pojačava, a i plemeniti ajet koji ga najbolje pojačava." To je 23. ajet iz sure En-Nisa.

[1262] **Sahih li gajrihi.** Ahmed (2/13), Tirmizi (1128), Ibn Hibban (1377), Hakim (2/192). Ahmed je rekao: „Ovaj hadis nije vjerodostojan, ali se radi po njemu." Nakon spominjanja svih puteva kojima je došao ovaj hadis, šejh Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „U cjelini hadis je vjerodostojan sa svim ovim putevima od Salima od Ibn Omera. Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban, Hakim, Bejheki, Ibnul-Kattan i postoje mnogi drugi hadisi sličnog značenja."

obnavljao ženidbu." Prenosi Ahmed i četvorica osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuju Ahmed i Hakim.[1263]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ رَدَّ اِبْنَتَهُ زَيْنَبَ عَلَى أَبِي الْعَاصِ بِنِكَاحٍ جَدِيدٍ. قَالَ اَلتِّرْمِذِيُّ: حَدِيثُ اِبْنِ عَبَّاسٍ أَجْوَدُ إِسْنَادًا، وَالْعَمَلُ عَلَى حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ.

(1006) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio Ebul-Asu b. Rebi'i svoju kćer Zejnebu sa novom ženidbom. Kaže Tirmizi da je hadis Ibn Abbasa boljeg seneda, a radi se po hadisu Amra b. Šu'ajba.[1264]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَسْلَمَتْ اِمْرَأَةٌ، فَتَزَوَّجَتْ، فَجَاءَ زَوْجُهَا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي كُنْتُ أَسْلَمْتُ، وَعَلِمَتْ بِإِسْلَامِي، فَانْتَزَعَهَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ مِنْ زَوْجِهَا اَلْآخَرِ، وَرَدَّهَا إِلَى زَوْجِهَا اَلْأَوَّلِ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ. وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1007) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Neka žena je primila islam i udala se, pa je došao njen muž i rekao: 'Allahov Poslaniče, bio sam primio islam i znala je za moj islam', pa ju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo od drugog čovjeka i vratio je prvome." Prenose Ahmed, Ebu Davud i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[1265]

وَعَنْ زَيْدِ بْنِ كَعْبِ بْنِ عُجْرَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: تَزَوَّجَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْعَالِيَةَ مِنْ بَنِي غِفَارٍ، فَلَمَّا دَخَلَتْ عَلَيْهِ وَوَضَعَتْ ثِيَابَهَا، رَأَى بِكَشْحِهَا بَيَاضًا فَقَالَ: ((اِلْبَسِي ثِيَابَكِ، وَالْحَقِي بِأَهْلِكِ))، وَأَمَرَ

[1263] **Sahih.** Ahmed (1876), Ebu Davud (2240), Tirmizi (1143), Ibn Madže (2009), Hakim (2/200).

[1264] **Daif.** Ahmed (2/207), Tirmizi (1142), Ibn Madže (2010). U lancu prenosilaca je Hadždžadž koji je bio mudellis. Abdullah b. Ahmed kaže: „Ovaj hadis je slab jer Hadždžadž nije čuo ovaj hadis od Amra b. Šu'ajba, već ga je čuo od Muhammeda b. Ubejdullaha el-Arzemija čiji hadisi ne vrijede ništa." Bejheki i Darekutni kažu: „Ovaj hadis nije potvrđen. Hadždžadžom se ne dokazuje i hadis Ibn Abbasa je ispravan."

[1265] **Daif.** Ahmed (2059), Ebu Davud (2238), Tirmizi (1144), Ibn Madže (2008), Ibn Hibban (1280), Hakim (2/200). Razlog slabosti hadisa je prenošenje Simaka b. Harba od Ikrime. Hafiz kaže: „Simak je saduk, ali njegova predanja od Ikrime posebno su poremećena."

لَهَا بِالصَّدَاقِ. رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ، وَفِي إِسْنَادِهِ جَمِيلُ بْنُ زَيْدٍ وَهُوَ مَجْهُولٌ، وَاخْتُلِفَ عَلَيْهِ فِي شَيْخِهِ اِخْتِلَافًا كَثِيرًا.

(1008) Prenosi se od Zejda b. Ka'ba b. Udžre, od njegovog oca, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je oženio Āliju iz Benu Gifara, pa kad mu je ušla i odložila odjeću, vidio je na njenom struku gubu. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Obuci odjeću i idi svojima.**' Naredio je da joj se da vjenčani dar." Prenosi Hakim, a u senedu mu je Džemil b. Zejd, a on je nepoznat, a u vezi njegovog šejha je veliki spor.[1266]

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ اَلْمُسَيَّبِ أَنَّ عُمَرَ بْنَ اَلْخَطَّابِ ﷺ قَالَ: أَيُّمَا رَجُلٍ تَزَوَّجَ اِمْرَأَةً، فَدَخَلَ بِهَا، فَوَجَدَهَا بَرْصَاءَ، أَوْ مَجْنُونَةً، أَوْ مَجْذُومَةً، فَلَهَا اَلصَّدَاقُ بِمَسِيسِهِ إِيَّاهَا، وَهُوَ لَهُ عَلَى مَنْ غَرَّهُ مِنْهَا. أَخْرَجَهُ سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ، وَمَالِكٌ، وَابْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ. وَرَوَى سَعِيدٌ أَيْضًا: عَنْ عَلِيٍّ نَحْوَهُ، وَزَادَ: وَبِهَا قَرَنٌ، فَزَوْجُهَا بِالْخِيَارِ، فَإِنْ مَسَّهَا فَلَهَا اَلْمَهْرُ بِمَا اِسْتَحَلَّ مِنْ فَرْجِهَا.

(1009) Prenosi se od Seida b. El-Musejjeba da je Omer b. El-Hattab, radijallahu anhu, rekao: „Koji god se čovjek oženi ženom, pa ima sa njom spolni odnos, pa vidi da je gubava ili luda ili sakata, njoj pripada vjenčani dar zbog spolnog odnosa koji je imao sa njom, a njemu je dužan to dati onaj ko ga je zaveo u vezi nje." Bilježi Seid b. Mensur, Malik i Ibn Ebi Šejbe, a prenosioci su pouzdani.[1267]

Seid također prenosi slično od Alije i dodaje: „...ili ima izraslinu. Njen muž ima pravo izbora. A ako sa njom ima snošaj, pripada joj vjenčani dar zbog toga što je njen spolni organ učinjeno dozvoljenim."[1268]

[1266] **Daif.** Hakim (4/34). Buharija je rekao za Džemila b. Zejda: „Hadisi su mu neispravni." Ibn Abdil-Hadi je rekao: „Nije pouzdan." Nesai je rekao: „Nije jak." Begavi je rekao: „Slabih je hadisa."

[1267] **Mevkuf.** Seid b. Mensur (1/212), Malik (2/526), Ibn Ebi Šejbe (2/4).

[1268] Seid b. Mensur (1/213).

وَمِنْ طَرِيقِ سَعِيدِ بْنِ اَلْمُسَيَّبِ أَيْضًا قَالَ: قَضَى بِهِ عُمَرُ فِي اَلْعِنِّينِ، أَنْ يُؤَجَّلَ سَنَةً، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

Također od Seida b. El-Musejjeba prenosi se da je rekao: „Omer je presudio da se impotentnom čovjeku dadne godinu dana roka." Prenosioci su pouzdani. [1269]

POGLAVLJE O LIJEPOM ODNOSU PREMA ŽENAMA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَلْعُونٌ مَنْ أَتَى اِمْرَأَةً فِي دُبُرِهَا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، وَلَكِنْ أُعِلَّ بِالْإِرْسَالِ.

(1010) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Proklet je onaj koji opći sa ženom u njen analni otvor.'**" Prenose Ebu Davud i Nesai, a ovo je njegova verzija. Prenosioci su mu pouzdani, ali mu je skrivena mahana da je mursel. [1270]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَنْظُرُ اَللَّهُ إِلَى رَجُلٍ أَتَى رَجُلاً أَوْ اِمْرَأَةً فِي دُبُرِهَا)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَأُعِلَّ بِالْوَقْفِ.

(1011) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allah ne gleda čovjeka koji opći sa muškarcem ili ženom u njen analni otvor.'**" Prenose Tirmizi, Nesai i Ibn Hibban, a skrivena mahana mu je da je mevkuf. [1271]

[1269] Ibn Ebi Šejbe (2/4).
[1270] **Sahih.** Ebu Davud (2162), Nesai u „Sunenu kubra" (9015). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban i Ibn Hazm a s njima se složio i Hafiz u „Fethu".
[1271] **Hasen.** Tirmizi (1165), Nesai u „Sunenu kubra" (9001), Ibn Hibban (4203). Ovaj hadis na ovakav način došao je od velikog broja ashaba: Omera, Alije, Ibn Mes'uda, Džabira, Ibn Abbasa, Ibn Omera, Bera'a b. Aziba, Enesa, Ebu Zerra, Ukbe b. Amira i drugih. Oko svih puteva kojima je došao ovaj hadis ima govora, medutim, zbog brojnosti, jedni pojačavaju druge, pa je hadis dobar ili vjerodostojan. Ibn Hazm je dokazivao njime.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاَللَّهِ وَالْيَوْمِ اَلْآخِرِ فَلَا يُؤْذِي جَارَهُ، وَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا، فَإِنَّهُنَّ خُلِقْنَ مِنْ ضِلَعٍ، وَإِنَّ أَعْوَجَ شَيْءٍ فِي اَلضِّلَعِ أَعْلَاهُ، فَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهُ كَسَرْتَهُ، وَإِنْ تَرَكْتَهُ لَمْ يَزَلْ أَعْوَجَ، فَاسْتَوْصُوا بِالنِّسَاءِ خَيْرًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَلِمُسْلِمٍ: (فَإِنْ اِسْتَمْتَعْتَ بِهَا اِسْتَمْتَعْتَ وَبِهَا عِوَجٌ، وَإِنْ ذَهَبْتَ تُقِيمُهَا كَسَرْتَهَا، وَكَسْرُهَا طَلَاقُهَا).

(1012) Prenosi se preko Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: '**Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava susjeda, i oporučujem vam lijep odnos prema ženama, jer one su doista stvorene od rebra, a doista je najkrivlji dio rebra njegov najviši dio, pa ako ga budeš krenuo ispravljati, slomit ćeš ga, a ako ga ostaviš, neće prestati biti krivo, pa oporučujem vam lijep odnos prema ženama.**'" Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin. Kod Muslima stoji: **„Pa ako uživaš s njom, uživaš, a ona je kriva, a ako je pođeš ispravljati, slomit ćeš je, a njeno lomljenje je razvod."** [1272]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: كُنَّا مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي غَزَاةٍ، فَلَمَّا قَدِمْنَا اَلْمَدِينَةَ، ذَهَبْنَا لِنَدْخُلَ. فَقَالَ: ((أَمْهِلُوا حَتَّى تَدْخُلُوا لَيْلًا - يَعْنِي: عِشَاءً - لِكَيْ تَمْتَشِطَ اَلشَّعِثَةُ، وَتَسْتَحِدَّ اَلْمَغِيبَةُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((إِذَا أَطَالَ أَحَدُكُمُ الْغَيْبَةَ، فَلَا يَطْرُقْ أَهْلَهُ لَيْلاً)).

(1013) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Bili smo sa Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u borbi. Kada smo došli u Medinu, krenuli smo da uđemo, pa je rekao: '**Dajte vremena, dok ne uđete u noć (tj. večer), da se iščešlja žena raščupane kose i otkloni dlake ona čiji je muž odsutan.**'" Muttefekun alejhi, a u Buharijinom rivajetu: **„Kada se nekome od vas produži odsustvo od kuće, neka ne dolazi svojima noću."** [1273]

[1272] **Sahih.** Buharija (9/252), Muslim (1468).
[1273] **Sahih.** Buharija (5079, 5244), Muslim (715).

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ شَرَّ اَلنَّاسِ مَنْزِلَةً عِنْدَ اَللَّهِ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ؛ اَلرَّجُلُ يُفْضِي إِلَى اِمْرَأَتِهِ وَتُفْضِي إِلَيْهِ، ثُمَّ يَنْشُرُ سِرَّهَا)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1014) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Doista će biti na najgorem stepenu kod Allaha na Sudnjem danu čovjek koji polno opći sa svojom ženom ,potom priča o njihovom polnom odnosu.**'" Bilježi Muslim. [1274]

وَعَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ، عَنْ أَبِيهِ ﷺ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! مَا حَقُّ زَوْجِ أَحَدِنَا عَلَيْهِ؟ قَالَ: ((تُطْعِمُهَا إِذَا أَكَلْتَ، وَتَكْسُوهَا إِذَا اِكْتَسَيْتَ، وَلَا تَضْرِبِ الْوَجْهَ، وَلَا تُقَبِّحْ، وَلَا تَهْجُرْ إِلَّا فِي اَلْبَيْتِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَعَلَّقَ اَلْبُخَارِيُّ بَعْضَهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1015) Prenosi se od Hakima b. Muavije, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, koje je pravo supruge jednog od nas kod njega?' Rekao je: '**Da je hraniš kada jedeš, da je oblačiš kad se oblačiš, i da ne udaraš lice, niti da joj govoriš riječi koje ne voli čuti, niti da se od nje udaljavaš (osim u postelji).**'" Prenose Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Ibn Madže, jedan njegov dio prenosi Buharija kao mu'allek, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim. [1275]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَتِ الْيَهُودُ تَقُولُ: إِذَا أَتَى اَلرَّجُلُ اِمْرَأَتَهُ مِنْ دُبُرِهَا فِي قُبُلِهَا، كَانَ اَلْوَلَدُ أَحْوَلَ. فَنَزَلَتْ: [نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ] [اَلْبَقَرَة : 223]. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

[1274] **Sahih.** Muslim (1437).

[1275] **Sahih.** Ahmed (4/447), Ebu Davud (2142), Nesai u „Išretu nisa" (289), Ibn Madže (1850), Ibn Hibban (1286), Hakim (2/187).

(1016) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Židovi bi govorili: 'Kada čovjek opći sa ženom straga u njen polni organ, dijete bude razroko, pa je objavljeno: **'Vaše žene su njive vaše, pa prilazite vašim njivama kako hoćete'** – El-Bekare, 223).“ Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.[1276]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَوْ أَنَّ أَحَدَكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَأْتِيَ أَهْلَهُ قَالَ: بِسْمِ اَللَّهِ. اَللَّهُمَّ جَنِّبْنَا اَلشَّيْطَانَ وَجَنِّبِ الشَّيْطَانَ مَا رَزَقْتَنَا؛ فَإِنَّهُ إِنْ يُقَدَّرْ بَيْنَهُمَا وَلَدٌ فِي ذَلِكَ، لَمْ يَضُرَّهُ اَلشَّيْطَانُ أَبَدًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1017) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada neko od vas htjedne da priđe svojoj supruzi, neka kaže: Allahu moj, odstrani od nas šejtana i odstrani šejtana od onoga čime si nas opskrbio, jer doista ako bude određeno između njih dijete u tom (odnosu), neće mu šejtan nikada nauditi.'**“ Muttefekun alejhi.[1277]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا دَعَا اَلرَّجُلُ اِمْرَأَتَهُ إِلَى فِرَاشِهِ فَأَبَتْ أَنْ تَجِيءَ، لَعَنَتْهَا اَلْمَلَائِكَةُ حَتَّى تُصْبِحَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ. وَلِمُسْلِمٍ: ((كَانَ اَلَّذِي فِي اَلسَّمَاءِ سَاخِطًا عَلَيْهَا حَتَّى يَرْضَى عَنْهَا)).

(1018) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada muž zovne svoju ženu u postelju, pa odbije da dođe, , proklinju je meleki sve dok ne osvane.“** Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin. A kod Muslima stoji: „Onaj na nebesima se srdi na nju sve dok ne bude (njen muž) zadovoljan njome.“[1278]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ لَعَنَ اَلْوَاصِلَةَ وَالْمُسْتَوْصِلَةَ، وَالْوَاشِمَةَ وَالْمُسْتَوْشِمَةَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1276] **Sahih.** Buharija (4528), Muslim (1435).
[1277] **Sahih.** Buharija (5165), Muslim (1434).
[1278] **Sahih.** Buharija (5193), Muslim (1436).

(1019) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo *vasilu* i *mustevsilu*[1279] i tetovirku i onu koja traži tetoviranje. Muttefekun alejhi. [1280]

وَعَنْ جُذَامَةَ بِنْتِ وَهْبٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: حَضَرْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فِي أُنَاسٍ، وَهُوَ يَقُولُ: ((لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَنْهَى عَنِ الْغِيلَةِ، فَنَظَرْتُ فِي اَلرُّومِ وَفَارِسَ، فَإِذَا هُمْ يُغِيلُونَ أَوْلَادَهُمْ فَلَا يَضُرُّ ذَلِكَ أَوْلَادَهُمْ شَيْئًا)). ثُمَّ سَأَلُوهُ عَنِ الْعَزْلِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((ذَلِكَ اَلْوَأْدُ اَلْخَفِيُّ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1020) Prenosi se od Džuzame b. Vehb, radijallahu anha, da je rekla: „Prisustvovala sam dok je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio među ljudima i govorio: **'Htio sam da zabranim gīlet[1281], pa sam vidio Rimljane i Perzijance da oni gīlete svoju djecu, a to njihovoj djeci ništa ne škodi.'** Potom su ga pitali u vezi 'azla[1282], pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **'To je skriveno pokopavanje žive djece.'**" Prenosi Muslim. [1283]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ ! إِنَّ لِي جَارِيَةً، وَأَنَا أَعْزِلُ عَنْهَا، وَأَنَا أَكْرَهُ أَنْ تَحْمِلَ، وَأَنَا أُرِيدُ مَا يُرِيدُ اَلرِّجَالُ، وَإِنَّ اَلْيَهُودَ تُحَدِّثُ: أَنَّ اَلْعَزْلَ الْمَوْؤُدَةُ اَلصُّغْرَى. قَالَ: ((كَذَبَتْ يَهُودُ، لَوْ أَرَادَ اَللَّهُ أَنْ يَخْلُقَهُ مَا اِسْتَطَعْتَ أَنْ تَصْرِفَهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَاَلطَّحَاوِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(1021) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je jedan čovjek rekao: „Allahov Poslaniče, ja imam robinju i radim 'azl sa njom i ne želim da ostane trudna, a želim ono što žele muškarci, a židovi govore da je 'azl malo pokopavanje žive djece." Rekao je: **„Slagali su židovi. Da hoće**

[1279] Vasila je ona koja upliće i spaja svoju kosu s kosom druge žene, a mustevsila je ona koja traži da se njena kosa produži i spoji s tuđom kosom.
[1280] **Sahih.** Buharija (5940), Muslim (2124).
[1281] Da čovjek prilazi ženi dok doji ili dok je u trudnoći.
[1282] Tokom spolnog odnosa – ejakulacija izvan rodnice.
[1283] **Sahih.** Muslim (1442).

Allah da ga stvori, ti ne bi mogao da Ga odvratiš." Prenose Ahmed i Ebu Davud, čiji je i citat, i Nesai i Tahavi, a prenosioci su mu pouzdani.[1284]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: كُنَّا نَعْزِلُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَالْقُرْآنُ يَنْزِلُ، وَلَوْ كَانَ شَيْئًا يُنْهَى عَنْهُ لَنَهَانَا عَنْهُ اَلْقُرْآنُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِمُسْلِمٍ: فَبَلَغَ ذَلِكَ نَبِيَّ اَللَّهِ ﷺ فَلَمْ يَنْهَنَا.

(1022) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Radili smo 'azl u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Kur'an je objavljivan. Da je bilo nešto što se treba zabraniti, zabranio bi nam ga Kur'an." Muttefekun alejhi, a kod Muslima stoji: „...pa je to došlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa nam nije zabranio."[1285]

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يَطُوفُ عَلَى نِسَائِهِ بِغُسْلٍ وَاحِدٍ . أَخْرَجَاهُ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1023) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obilazio svoje žene sa jednim kupanjem. Bilježe Buharija i Muslim, čiji je ovo citat.[1286]

POGLAVLJE O VJENČANOM DARU

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ أَعْتَقَ صَفِيَّةَ، وَجَعَلَ عِتْقَهَا صَدَاقَهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1024) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, da je oslobodio ropstva Safijju i njeno oslobađanje bilo je njen vjenčani dar. Muttefekun alejhi.[1287]

[1284] **Sahih.** Ahmed (3/33), Ebu Davud (2171), Nesai u „Išretu nisa" (194), Tahavi (1916).
[1285] **Sahih.** Buharija (9/305), Muslim (1440).
[1286] **Sahih.** Buharija (268), Muslim (309).
[1287] **Sahih.** Buharija (5086), Muslim (2/1045).

وَعَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: سَأَلْتُ عَائِشَةَ زَوْجَ اَلنَّبِيِّ ﷺ كَمْ كَانَ صَدَاقُ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَتْ: كَانَ صَدَاقُهُ لِأَزْوَاجِهِ ثِنْتَيْ عَشْرَةَ أُوقِيَّةً وَنَشًّا. قَالَتْ: أَتَدْرِي مَا اَلنَّشُّ؟ قَالَ: قُلْتُ: لَا. قَالَتْ: نِصْفُ أُوقِيَّةٍ. فَتِلْكَ خَمْسُمِائَةِ دِرْهَمٍ، فَهَذَا صَدَاقُ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ لِأَزْوَاجِهِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1025) Prenosi se od Ebu Seleme b. Abdur-Rahmana, radijallahu anhu, da je rekao: „Pitao sam Aišu, radijallahu anha: 'Koliki je bio vjenčani dar Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?' Rekla je: 'Njegov vjenčani dar bilo je dvanaest unci i nešš. A znaš li šta je neš?' Rekao sam: 'Ne', a ona je rekla: 'Pola unce, pa je to pet stotina dirhema. To je vjenčani dar Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovim ženama.'" Prenosi Muslim. [1288]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا تَزَوَّجَ عَلِيٌّ فَاطِمَةَ. قَالَ لَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَعْطِهَا شَيْئًا)). قَالَ: مَا عِنْدِي شَيْءٌ. قَالَ: ((فَأَيْنَ دِرْعُكَ الْحُطَمِيَّةُ؟)) رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1026) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada je Alija oženio Fatimu, rekao mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Daj joj nešto.**' Alija je rekao: 'Nemam ništa.' Rekao je: '**Gdje ti je hutamijski oklop**[1289]**?**'" Prenose Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Hakim. [1290]

[1288] **Sahih.** Muslim (1426).

[1289] Vezano za Hutamu, dio koji je naseljavalo pleme Abdul-Kajs, koji su izrađivali pancire.

[1290] Ebu Davud (2125), Nesai 86/130). Hakim je hadis ocijenio vjerodostojnim. Međutim, San'ani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Predanja koja govore o određenoj veličini mehra Fatime, radijallahu anha, nisu od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Ibn Hazm, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Hadisi u kojima se spominje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio Aliji da stupi u odnos sa Fatimom sve dok joj nešto ne dadne, došli su kao mursel ili u senedima tih hadisa postoji nepoznat ravija, tako da ništa od njih nije vjerodostojno."

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا اِمْرَأَةٍ نَكَحَتْ عَلَى صَدَاقٍ، أَوْ حِبَاءٍ، أَوْ عِدَةٍ، قَبْلَ عِصْمَةِ اَلنِّكَاحِ، فَهُوَ لَهَا، وَمَا كَانَ بَعْدَ عِصْمَةِ اَلنِّكَاحِ، فَهُوَ لِمَنْ أُعْطِيَهُ، وَأَحَقُّ مَا أُكْرِمَ اَلرَّجُلُ عَلَيْهِ اِبْنَتُهُ، أَوْ أُخْتُهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ.

(1027) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Koja se žena uda uz vjenčani dar ili poklon[1291] ili ono što je obećao dati prije bračnog ugovora, to pripada njoj, a što bude poslije bračnog ugovora, to pripada onome kome je dato, a najpreči da se prema njima čovjek plemenito ophodi su njegova kćerka ili sestra.'**"
Prenosi Ahmed i četvorica, osim Tirmizija.[1292]

وَعَنْ عَلْقَمَةَ، عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﷺ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ رَجُلٍ تَزَوَّجَ اِمْرَأَةً، وَلَمْ يَفْرِضْ لَهَا صَدَاقًا، وَلَمْ يَدْخُلْ بِهَا حَتَّى مَاتَ، فَقَالَ اِبْنُ مَسْعُودٍ: لَهَا مِثْلُ صَدَاقِ نِسَائِهَا، لَا وَكْسَ، وَلَا شَطَطَ، وَعَلَيْهَا اَلْعِدَّةُ، وَلَهَا اَلْمِيرَاثُ، فَقَامَ مَعْقِلُ بْنُ سِنَانٍ الْأَشْجَعِيُّ فَقَالَ: قَضَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فِي بِرْوَعَ بِنْتِ وَاشِقٍ - اِمْرَأَةٍ مِنَّا - مِثْلَ مَا قَضَيْتَ، فَفَرِحَ بِهَا اِبْنُ مَسْعُودٍ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَالْجَمَاعَةُ.

(1028) Prenosi Alkame od Ibn Mes'uda da je bio pitan o čovjeku koji se oženio ženom, a nije joj odredio vjenčani dar, niti je imao sa njom odnos dok nije umro. Rekao je Ibn Mes'ud: „Njoj pripada onoliko koliki je vjenčani dar žena njenog nivoa, bez umanjivanja i bez pretjerivanja, obavezan joj je iddet i ima pravo na nasljedstvo." Pa je ustao Ma'kil b. Sinan el-Ešdže'i i rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je u vezi

[1291] Ova riječ ovdje znači poklon koji suprug daje svojoj supruzi ili nekome drugome kao povećanje u odnosu na vjenčani dar.
[1292] **Daif.** Ahmed (2/182), Ebu Davud (2129), Nesai (6/120), Ibn Madže (1955). Ševkani u „Nejlul-evtaru" kaže: „Ebu Davud ništa nije rekao za hadis, dok Munziri ukazuje da se radi o predanju Amra b. Šu'ajba o kojem postoji poznati govor, a što se tiče drugih prenosilaca, pouzdani osim Ibnu Džurejdža koji je bio mudellis. Većina učenjaka hadisa kaže: 'Kada Amr b. Šu'ajb prenosi od svoga oca od djeda – kao što je ovaj hadis – tada on, uistinu, prenosi hadis iz sahife-listova, a ne slušanjem.'"

Berve'e b. Vašik – jedne od naših žena – slično tome kako si ti presudio." Pa se obradovao time Ibn Mes'ud. Prenosi Ahmed i četvorica, sahihom ga ocjenjuje Tirmizi, a skupina učenjaka ga ocjenjuje dobrim. [1293]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَعْطَى فِي صَدَاقِ اِمْرَأَةٍ سَوِيقًا، أَوْ تَمْرًا، فَقَدْ اِسْتَحَلَّ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَأَشَارَ إِلَى تَرْجِيحِ وَقْفِهِ.

(1029) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Ko na ime vjenčanog dara za suprugu dadne brašno ili hurme, učinio je dozvoljenim polni organ." Bilježi Ebu Davud i ukazuje da je prioritetnije mišljenje da je mevkuf. [1294]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ، عَنْ أَبِيهِ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَجَازَ نِكَاحَ اِمْرَأَةٍ عَلَى نَعْلَيْنِ . أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ، وَخُولِفَ فِي ذَلِكَ.

(1030) Prenosi se od Abdullaha b. Amira b. Rebi'e, od njegovog oca, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dozvolio udaju žene a da mehr budu dvije papuče[1295]. Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom, ali mu se u tome proturječi. [1296]

[1293] **Sahih.** Ahmed (4/279), Ebu Davud (2115), Nesai (6/121), Tirmizi (1145), Ibn Madže (1891). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Mehdi, Tirmizi i Bejheki. Razilaze se oko imena ashaba, međutim, to ne utječe na vjerodostojnost hadisa jer su svi ashabi pravedni i pouzdani. Hakim je rekao za hadis da je po uvjetima Buharije i Muslima i s time se slaže i Zehebi.

[1294] **Mevkuf.** Ebu Davud (2110). Hafiz je rekao u „Telhisu": „Bilježi Ebu Davud i u lancu prenosilaca je Muslim b. Rumman koji je slab. Prenosi se kao mevkuf i to je ispravnije." Prioritetnije mišljenje da je hadis mevkuf odabrali su Ebu Davud i Abdul-Hakk.

[1295] Kao vjenčani dar.

[1296] **Daîf.** Tirmizi (1113), Ibn Madže (888). Onaj koji se suprotstavio Tirmiziji u vjerodostojnosti ovoga hadisa jeste imam Buharija. Ibn Me'in, rahmetullahi alejhi, rekao je: „U lancu prenosilaca je Asim b. Ubejdullah koji je slab." Ibn Hibban je rekao: „Velikih je grešaka pa je zbog toga i ostavljen." Ibn Turkumani prenosi od Ebu Hatima er-Razija da je rekao: „Uistinu, njegovi hadisi su munker."

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ﵁ قَالَ: زَوَّجَ اَلنَّبِيُّ ﷺ رَجُلاً اِمْرَأَةً بِخَاتَمٍ مِنْ حَدِيدٍ. أَخْرَجَهُ اَلْحَاكِمُ. وَهُوَ طَرَفٌ مِنَ الْحَدِيثِ اَلطَّوِيلِ اَلْمُتَقَدِّمِ فِي أَوَائِلِ اَلنِّكَاحِ.

(1031) Prenosi se od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio je muškarca ženom (čiji je vjenčani dar bio) željezni prsten." Bilježi Hakim i to je dio dužeg hadisa koji je prethodio na početku knjige o braku. [1297]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﵁ قَالَ: لَا يَكُونُ اَلْمَهْرُ أَقَلَّ مِنْ عَشَرَةِ دَرَاهِمَ. أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ مَوْقُوفًا، وَفِي سَنَدِهِ مَقَالٌ.

(1032) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Nema mehra manjeg od deset dirhema." Prenosi ga Darekutni kao mevkuf, a u vezi sa senedom ima spora. [1298]

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((خَيْرُ اَلصَّدَاقِ أَيْسَرُهُ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1033) Prenosi se od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Najbolji vjenčani dar je onaj koji je najmanji.'**" Bilježi Ebu Davud, a sahihom ga je ocijenio Hakim. [1299]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ عَمْرَةَ بِنْتَ اَلْجَوْنِ تَعَوَّذَتْ مِنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ حِينَ أُدْخِلَتْ عَلَيْهِ – تَعْنِي: لَمَّا تَزَوَّجَهَا – فَقَالَ: ((لَقَدْ عُذْتِ بِمَعَاذٍ))، فَطَلَّقَهَا، وَأَمَرَ أُسَامَةَ فَمَتَّعَهَا بِثَلَاثَةِ أَثْوَابٍ. أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَفِي إِسْنَادِهِ رَاوٍ مَتْرُوكٌ وَأَصْلُ اَلْقِصَّةِ فِي "اَلصَّحِيحِ" مِنْ حَدِيثِ أَبِي أُسَيْدٍ اَلسَّاعِدِيِّ.

[1297] **Osnova mu je u dva Sahiha.** Hakim (2/178).

[1298] **Daif,** a ima učenjaka koji su ga ocijenili hasenom. Darekutni (3/245). U lancu prenosilaca je Mubeššir b. Ubejd za kojeg Ahmed kaže da je ubacivao od sebe hadise.

[1299] **Hasen.** Ebu Davud (2117), Hakim (2/181).

(1034) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Amra b. El-Dževn zatražila utočište (kod Allaha) od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bila uvedena kod njega (tj. kada se njome oženio), pa je rekao: **„Tražila si utočište od Onog koji ga daje."** Dao joj je talak i naredio Usami da joj da tri haljinke kao poklon koji se daje puštenicama. Bilježi ga Ibn Madže, a u senedu mu je ravija koji je odbačen [1300], a osnova priče je u Sahihu u hadisu Ebu Esida es-Sa'idija. [1301]

POGLAVLJE O SVADBENOJ GOZBI

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ رَأَى عَلَى عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ أَثَرَ صُفْرَةٍ، قَالَ : ((مَا هَذَا؟)) قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي تَزَوَّجْتُ اِمْرَأَةً عَلَى وَزْنِ نَوَاةٍ مِنْ ذَهَبٍ. فَقَالَ: ((فَبَارَكَ اَللَّهُ لَكَ ، أَوْلِمْ وَلَوْ بِشَاةٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1035) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio na Abdur-Rahmanu b. Avfu trag žutila, pa je rekao: **„Šta je ovo?"** Rekao je: **„Allahov Poslaniče, oženio sam se ženom uz težinu košpice od zlata." Rekao je: „Allah ti blagoslovio, napravi gozbu makar sa ovcom."** Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov. [1302]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ إِلَى اَلْوَلِيمَةِ فَلْيَأْتِهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلِمُسْلِمٍ: ((إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ أَخَاهُ ، فَلْيُجِبْ؛ عُرْسًا كَانَ أَوْ نَحْوَهُ)).

(1036) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada neki od vas bude pozvan na svadbenu gozbu, neka ode.**'" Muttefekun alejhi, a kod Muslima stoji: **„Kada neki od vas zovne svoga brata, neka mu se odazove, bila to svadba ili nešto drugo."** [1303]

[1300] **Daif.** Ibn Madže (2037).
[1301] **Sahih.** Buharija (5255).
[1302] **Sahih.** Buharija (5155), Muslim (1427).
[1303] **Sahih.** Buharija (5173), Muslim (1429).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((شَرُّ اَلطَّعَامِ طَعَامُ اَلْوَلِيمَةِ: يُمْنَعُهَا مَنْ يَأْتِيهَا، وَيُدْعَى إِلَيْهَا مَنْ يَأْبَاهَا، وَمَنْ لَمْ يُجِبِ اَلدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اَللَّهَ وَرَسُولَهُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1037) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Najgora hrana je hrana sa svadbene gozbe koja se zabranjuje onome koji bi htio da dođe na nju, a zove se na nju onaj koji ne želi da dođe, a ko se ne odazove pozivu, učinio je neposlušnost Allahu i Njegovom Poslaniku.**'" Bilježi Muslim.[1304]

وَعَنْهُ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا دُعِيَ أَحَدُكُمْ فَلْيُجِبْ؛ فَإِنْ كَانَ صَائِمًا فَلْيُصَلِّ، وَإِنْ كَانَ مُفْطِرًا فَلْيَطْعَمْ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ أَيْضًا وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ جَابِرٍ نَحْوُهُ. وَقَالَ: ((فَإِنْ شَاءَ طَعِمَ وَإِنْ شَاءَ تَرَكَ)).

(1038) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada neko od vas bude pozvan, neka se odazove, pa ako bude postač, neka dovi, a ako bude mrsio, neka jede.**'" Također bilježi Muslim.[1305] Kod njega stoji u hadisu od Džabira slično tome i kaže: **„Ako hoće jest će, a ako hoće, ostavit će."**[1306]

وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((طَعَامُ الْوَلِيمَةِ أَوَّلَ يَوْمٍ حَقٌّ، وَطَعَامُ يَوْمِ اَلثَّانِي سُنَّةٌ، وَطَعَامُ يَوْمِ اَلثَّالِثِ سُمْعَةٌ، وَمَنْ سَمَّعَ سَمَّعَ اللهُ بِهِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَاسْتَغْرَبَهُ، وَرِجَالُهُ رِجَالُ اَلصَّحِيحِ وَلَهُ شَاهِدٌ: عَنْ أَنَسٍ عِنْدَ اِبْنِ مَاجَهْ.

(1039) Prenosi se od Ibn Mes'uda da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Hrana svadbene gozbe je prvi dan pravo, hrana drugog dana je sunnet, a hrana trećeg dana je nastojanje da ljudi čuju o njoj, a ko nastoji da ljudi o njemu čuju, Allah će ga osramotiti.**'"

1304 **Sahih.** Buharija (5177), Muslim (1432).
1305 **Sahih.** Muslim (1431).
1306 **Sahih.** Muslim (1430).

Prenosi Tirmizi i proglasio ga je garibom, a prenosioci su mu sahih prenosioci i ima šahida u hadisu od Enesa kod Ibn Madže.[1307]

وَعَنْ صَفِيَّةَ بِنْتِ شَيْبَةَ قَالَتْ: أَوْلَمَ اَلنَّبِيُّ ﷺ عَلَى بَعْضِ نِسَائِهِ بِمُدَّيْنِ مِنْ شَعِيرٍ . أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1040) Prenosi se od Safijje b. Šejbe, radijallahu anha, da je rekla: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, napravio je svadbenu gozbu za neke svoje supruge sa dva pregršta ječma." Bilježi Buharija.[1308]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: أَقَامَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بَيْنَ خَيْبَرَ وَالْمَدِينَةِ ثَلَاثَ لَيَالٍ، يُبْنَى عَلَيْهِ بِصَفِيَّةَ، فَدَعَوْتُ اَلْمُسْلِمِينَ إِلَى وَلِيمَتِهِ، فَمَا كَانَ فِيهَا مِنْ خُبْزٍ وَلَا لَحْمٍ، وَمَا كَانَ فِيهَا إِلَّا أَنْ أَمَرَ بِالْأَنْطَاعِ، فَبُسِطَتْ، فَأُلْقِيَ عَلَيْهَا اَلتَّمْرُ ، وَالْأَقِطُ، وَالسَّمْنُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(1041) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zadržao se tri noći između Hajbera i Medine, vjenčao se sa Safijjom i proveo prvu bračnu noć, pa sam pozvao muslimane na njegovu (svadbenu) gozbu, a na njoj nije bilo hljeba, niti mesa, nije bilo ništa na njoj osim što je naredio da se prostru kožnu prostirke, pa su se na njih pobacale hurme, sir i maslo." Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin.[1309]

[1307] **Daif.** Tirmizi (1097). Hadisu svjedoči predanje koje su zabilježili: Ahmed, Ebu Davud, Tahavi, Bejheki o jednog čovjeka iz plemena Sekif za koje Buharija kaže: „Lanac prenosilac mu nije vjerodostojan." El-Munavi je ovaj hadis ocijenio slabim u „Fejdul-Kadiru" suprotstavljajući se Sujutiju koji ga je ocijenio vjerodostojnim. Tirmizi kaže: „Ovaj hadis nije poznat kao merfu'u osim putem Zijada b. Abdullaha koji kod sebe ima mnogo čudnovatosti i munkerata." Bejheki i Darekutni su ga ocijenili slabim. Što se tiče hadisa kojeg prenosi Enes, u njegovom lancu prenosilaca je Bekr b. Hunejs koji je slab. Šejh Albani, rahmetullahi alejhi, rekao je: „U suštini govor o ovom hadisu se svodi na sljedeće: Većina puteva kojima je došao su mnogo slabi. Nijedan od njih nije čist od prenosioca koji je potvoren ili odbačen, pa stoga hadis ostaje slab."

[1308] **Sahih.** Buharija (5172).

[1309] **Sahih.** Buharija (5085), Muslim (1365).

وَعَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا اِجْتَمَعَ دَاعِيَانِ فَأَجِبْ أَقْرَبَهُمَا بَابًا، فَإِنْ سَبَقَ أَحَدُهُمَا فَأَجِبِ اَلَّذِي سَبَقَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَسَنَدُهُ ضَعِيفٌ.

(1042) Prenosi se od jednog ashaba Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada se spoje dva pozivača, odazovi se onome čija su vrata bliža, a ako jedan pozove drugome, odazovi se onome koji je prvi pozvao.“** Prenosi ga Ebu Davud, a sened mu je slab. [1310]

وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا آكُلُ مُتَّكِئًا)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1043) Prenosi se od Ebu Džuhajfe, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne jedem naslonjen.'**“ Prenosi Buharija. [1311]

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ أَبِي سَلَمَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((يَا غُلَامُ! سَمِّ اَللَّهَ، وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1044) Prenosi se od Omera b. Ebu Seleme, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao mi je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'O dječače, spomeni Allaha, jedi desnom rukom i jedi ono što je ispred tebe.'**“ Muttefekun alejhi. [1312]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أُتِيَ بِقَصْعَةٍ مِنْ ثَرِيدٍ، فَقَالَ: ((كُلُوا مِنْ جَوَانِبِهَا، وَلَا تَأْكُلُوا مِنْ وَسَطِهَا، فَإِنَّ اَلْبَرَكَةَ تَنْزِلُ فِي وَسَطِهَا)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَهَذَا لَفْظُ النَّسَائِيِّ، وَسَنَدُهُ صَحِيحٌ.

[1310] **Hasen**, zbog drugih hadisa koji mu svjedoče. Ebu Davud (3756). U lancu prenosilaca je Jezid b. Abdur-Rahman za kojeg Hafiz kaže: „Saduk koji je mnogo griješio i činio tedlis“, pa je ovaj hadis u „Telhisu“ i ocijenio slabim. Dok su imam Ahmed i Ibn Me'in rekli za njega: „Nema smetnje kada je on u pitanju.“ Ibn Adijj je rekao: „Njegovi hadisi se pišu iako pri njemu ima slabosti.“ San'ani je rekao: „Prenosioci hadisa se smatraju povjerljivim, a svjedoči mu i hadis kod Buharije od Aiše, radijallahu anha: 'Rečeno je: - Allahov Poslaniče, ja, doista, imam dvojicu komšija pa, kojem od njih dvojice da dam poklon?- Rekao je: -Onome čija su ti vrata bliža.'“

[1311] **Sahih.** Buharija (5398).

[1312] **Sahih.** Buharija (5376), Muslim (2022).

(1045) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, došao sa posudom popare i rekao: **„Jedite sa njenih krajeva, a nemojte jesti sa sredine, doista se berićet spušta na njenu sredinu.“** Prenose četvorica, a ovo je citat Nesaija, a sened mu je sahih.[1313]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: مَا عَابَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ طَعَامًا قَطُّ، كَانَ إِذَا اِشْتَهَى شَيْئًا أَكَلَهُ، وَإِنْ كَرِهَهُ تَرَكَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1046) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anh, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije nikada kudio hranu. Kada bi nešto poželio, jeo bi, a ako mu se ne bi svidjelo, ostavio bi to.“ Muttefekun alejhi.[1314]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَأْكُلُوا بِالشِّمَالِ؛ فَإِنَّ اَلشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِالشِّمَالِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1047) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ne jedite lijevom rukom, doista šejtan jede lijevom rukom.“** Prenosi Muslim.[1315]

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا شَرِبَ أَحَدُكُمْ، فَلَا يَتَنَفَّسْ فِي اَلْإِنَاءِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَلِأَبِي دَاوُدَ: عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ نَحْوُهُ، وَزَادَ: ((أَوْ يَنْفُخْ فِيهِ)). وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(1048) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada neko od vas pije, neka ne diše u posudu.“** Muttefekun alejhi[1316], a Ebu Davud prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, slično tome i dodaje: **„...niti puše u nju.“** Sahihom ga ocjenjuje Tirmizi.[1317]

[1313] **Sahih.** Ebu Davud (3772), Tirmizi (1805), Nesai u „Sunenu kubra“ (4/175), Ibn Madže (3277). Tirmizi je rekao: „Ovaj hadis je hasen-sahih.“ hakim ga je ocijenio vjerodostojnim i s njim se složio i Zehebi. Svjedoči mu hadis Abdullaha b. Busra koji je, takoder, vjerodostojan.

[1314] **Sahih.** Buharija (5409), Muslim (2064).

[1315] **Sahih.** Muslim (2019).

[1316] **Sahih.** Buharija (153), Muslim (267).

[1317] **Sahih.** Ebu Davud (3728), Tirmizi (1888).

POGLAVLJE O PRAVEDNOM ODNOSU PREMA ŽENAMA

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقْسِمُ، فَيَعْدِلُ، وَيَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ هَذَا قَسْمِي فِيمَا أَمْلِكُ، فَلَا تَلُمْنِي فِيمَا تَمْلِكُ وَلَا أَمْلِكُ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ، وَلَكِنْ رَجَّحَ اَلتِّرْمِذِيُّ إِرْسَالَه.

(1049) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik bi dijelio dane boravka među svojim ženama, i bio je pravedan (u podjeli) i govorio bi: **'Moj Allahu, ovo je moja podjela (tj. pravednost prema ženama u boravljenju) u onome što mi je u vlasti, nemoj me koriti u onome čime vladaš Ti, a ne ja.'**" Prenose četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim, međutim Tirmizi donosi prioritetnije mišljenje da je mursel.[1318]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ كَانَتْ لَهُ اِمْرَأَتَانِ، فَمَالَ إِلَى إِحْدَاهُمَا، جَاءَ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ وَشِقُّهُ مَائِلٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَسَنَدُهُ صَحِيح.

(1050) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko bude imao dvije žene, pa jednoj od njih bude iskazivao veću naklonost (u boravljenju, opskrbljavanju i lijepom ophođenju), doći će na Sudnjem danu sa jednom stranom nagnutom."** Prenosi Ahmed i četvorica, a sened mu je sahih.[1319]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه قَالَ: مِنَ اَلسُّنَّةِ إِذَا تَزَوَّجَ اَلرَّجُلُ اَلْبِكْرَ عَلَى اَلثَّيِّبِ أَقَامَ عِنْدَهَا سَبْعًا، ثُمَّ قَسَمَ، وَإِذَا تَزَوَّجَ اَلثَّيِّبَ أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا، ثُمَّ قَسَمَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

[1318] **Mursel.** Ebu Davud (2134), Tirmizi (1140), Nesai (7/64), Ibn Madže (1971), Ibn Hibban (1305), Hakim (2/187). Hammad b. Zejd je učinio irsal s ovim hadisom kako kaže Nesai. Tirmizi je rekao: „Mnogi ga prenose od Ejjuba od Ebu Kilabe kao mursel verziju." Ibn Ebi Hatim kaže: „Čuo sam Ebu Zur'u kako kaže: 'Ne znam da neko drugi prenosi ovaj hadis osim Hammada b. Zejda.'" Pa ga u tome podržava i Ibn Ebi Hatim i kaže: „Hadis je mursel."

[1319] **Sahih.** Ahmed (2/347), Ebu Davud (2132), Tirmizi (1141), Nesai (7/63), Ibn Madže (1969). Hakim kaže: „Vjerodostojan je po uvjetima Buharije i Muslima" i u tome se s njim slažu i Zehebi, Ibn Hadžer, Ibn Dekik el-'Id.

(1051) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Od sunneta je, kada se čovjek oženi djevicom na udavanu, da ostane kod nje sedam dana, potom da dijeli, a kada oženi udavanu, bude kod nje tri dana, a potom dijeli." Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijin citat.[1320]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ لَمَّا تَزَوَّجَهَا أَقَامَ عِنْدَهَا ثَلَاثًا، وَقَالَ: ((إِنَّهُ لَيْسَ بِكِ عَلَى أَهْلِكِ هَوَانٌ، إِنْ شِئْتِ سَبَّعْتُ لَكِ، وَإِنْ سَبَّعْتُ لَكِ سَبَّعْتُ لِنِسَائِي)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(1052) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što ju je oženio, boravio kod nje tri dana i rekao: **„Doista, ti nisi kod svoga supruga mizerna. Ako želiš, boravit ću sedam dana kod tebe, a ako budem boravio sedam dana kod tebe, boravit ću sedam dana kod (drugih) svojih supruga."** Prenosi Muslim.[1321]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ سَوْدَةَ بِنْتَ زَمْعَةَ وَهَبَتْ يَوْمَهَا لِعَائِشَةَ، وَكَانَ اَلنَّبِيُّ ﷺ يَقْسِمُ لِعَائِشَةَ يَوْمَهَا وَيَوْمَ سَوْدَةَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(1053) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Sevda b. Zem'a poklonila svoj dan Aiši, i Vjerovjesnik je boravio kod Aiše njen i Sevdin dan. Muttefekun alejhi.[1322]

وَعَنْ عُرْوَةَ قَالَ : قَالَتْ عَائِشَةُ يَا اِبْنَ أُخْتِي! كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لَا يُفَضِّلُ بَعْضَنَا عَلَى بَعْضٍ فِي اَلْقَسْمِ مِنْ مُكْثِهِ عِنْدَنَا، وَكَانَ قَلَّ يَوْمٌ إِلَّا وَهُوَ يَطُوفُ عَلَيْنَا جَمِيعًا، فَيَدْنُو مِنْ كُلِّ اِمْرَأَةٍ مِنْ غَيْرِ مَسِيسٍ، حَتَّى يَبْلُغَ اَلَّتِي هُوَ يَوْمُهَا، فَيَبِيتَ عِنْدَهَا. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِم.

(1054) Prenosi se od Urve, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekla je Aiša, radijallahu anha: 'O sine moje sestre, nije Allahov Poslanik davao prednost

---

[1320] **Sahih.** Buharija (5214), Muslim (1461).
[1321] **Sahih.** Muslim (1360).
[1322] **Sahih.** Buharija (5212), Muslim (1463).

jednoj od nas nad drugom u podjeli boravka kod nas. I malo je bilo dana a da nas nije sve posjetio, pa bi se približio svakoj ženi bez da je imao spolni odnos, dok ne bi došao do one čiji je bio dan, pa bi noć proveo kod nje.'" Prenose Ahmed i Ebu Davud, i ovo je njegov citat, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1323]

وَلِمُسْلِمٍ: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا صَلَّى اَلْعَصْرَ دَارَ عَلَى نِسَائِهِ، ثُمَّ يَدْنُو مِنْهُنَّ. اَلْحَدِيث.

(1055) Kod Muslima stoji u hadisu Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik bi, kada bi se klanjao ikindiju, obišao svoje supruge, potom bi im se približio[1324]." Hadis.[1325]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ كَانَ يَسْأَلُ فِي مَرَضِهِ اَلَّذِي مَاتَ فِيهِ: ((أَيْنَ أَنَا غَدًا؟)). يُرِيدُ: يَوْمَ عَائِشَةَ، فَأَذِنَ لَهُ أَزْوَاجُهُ يَكُونُ حَيْثُ شَاءَ، فَكَانَ فِي بَيْتِ عَائِشَةَ مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(1056) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pitao za vrijeme bolesti od koje je umro: **„Gdje sam sutra?"**, želeći da to bude Aišin dan, pa su mu dopustile njegove žene da bude kako želi, pa je bio u Aišinoj kući. Muttefekun alejhi.[1326]

وَعَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا أَرَادَ سَفَرًا أَقْرَعَ بَيْنَ نِسَائِهِ، فَأَيَّتُهُنَّ خَرَجَ سَهْمُهَا، خَرَجَ بِهَا . مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(1057) Od nje se također prenosi da je Allahov Poslanik, kada bi htio poći na put, odlučivao izvlačenjem strelica koja će od njegovi supruga ići sa njim, pa čija bi strelica izašla, sa njom bi putovao. Muttefekun alejhi.[1327]

[1323] **Hasen.** Ahmed (6/107), Ebu Davud (2135), Hakim (2/186) i kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan s čime se slaže i Zehebi. Drugom dijelu hadisa svjedoči predanje od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, koje bilježi Tajalisi i od njega Bejheki u kojem ima slabost.

[1324] Tj. približio im se da bi ih dotaknuo i poljubio, a ne spolno općio s njima.

[1325] **Sahih.** Muslim (1474).

[1326] **Sahih.** Buharija (5217), Muslim (2443).

[1327] **Sahih.** Buharija (2593), Muslim (2770).

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ زَمْعَةَ ﵁ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَجْلِدُ أَحَدُكُمْ اِمْرَأَتَهُ جَلْدَ اَلْعَبْدِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ.

(1058) Prenosi se od Abdullaha b. Zem'a, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neka niko od vas ne bičuje svoju ženu onako kako se bičuje rob.'**" Prenosi Buharija.[1328]

POGLAVLJE O SPORAZUMNOM RAZVODU UZ ŽENINU NADOKNADU MUŽU

عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اِمْرَأَةَ ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ أَتَتْ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! ثَابِتُ بْنُ قَيْسٍ مَا أَعِيبُ عَلَيْهِ فِي خُلُقٍ وَلَا دِينٍ، وَلَكِنِّي أَكْرَهُ اَلْكُفْرَ فِي اَلْإِسْلَامِ، قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَتَرُدِّينَ عَلَيْهِ حَدِيقَتَهُ؟)) قَالَتْ: نَعَمْ . قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِقْبَلِ اَلْحَدِيقَةَ))، وَطَلِّقْهَا تَطْلِيقَةً. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَفِي رِوَايَةٍ لَهُ: وَأَمَرَهُ بِطَلَاقِهَا.

(1059) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je supruga Sabita b. Kajsa došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: „Allahov Poslaniče, ne nalazim Sabitu b. Kajsu mahanu u ahlaku, niti vjere, nego prezirem kufr nijekanje blagodati.[1329]" Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Hoćeš li mu vratiti njegov vrt?"** Rekla je: „Da." Allahov Poslanik je rekao: **„Primi vrt i dadni joj jedan talak."** Prenosi Buharija, a u jednom njegovom rivajetu stoji: „I naredio mu je da joj da talak." [1330]

وَلِأَبِي دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيِّ وَحَسَّنَهُ: أَنَّ اِمْرَأَةَ ثَابِتِ بْنِ قَيْسٍ اِخْتَلَعَتْ مِنْهُ، فَجَعَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ عِدَّتَهَا حَيْضَةً.

[1328] **Sahih.** Buharija (5204).
[1329] Tj. prezirem da učinim nešto od djela što islam zabranjuje, a moje loše ophođenje prema suprugu islam zabranjuje, pa se bojim da me moj prezir i mržnja prema njemu ne navedu da to počinim.
[1330] **Sahih.** Buharija (9/395).

Kod Ebu Davuda i Tirmizija, koji ga smatra dobrim, stoji da se supruga Sabita b. Kajsa sporazumno razvela od njega uz uz vraćanje mehra pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio da njen 'iddet (priček) traje jednu menstruaciju.[1331]

وَفِي رِوَايَةِ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ عِنْدَ اِبْنِ مَاجَهْ: أَنَّ ثَابِتَ بْنَ قَيْسٍ كَانَ دَمِيمًا وَأَنَّ اِمْرَأَتَهُ قَالَتْ: لَوْلَا مَخَافَةُ اَللَّهِ إِذَا دَخَلَ عَلَيَّ لَبَسَقْتُ فِي وَجْهِهِ

U rivajetu Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, kod Ibn Madže stoji da je Sabit b. Kajs bio ružan i da je njegova supruga rekla: „Da se ne bojim Allaha, kada uđe kod mene, pljunula bih ga u lice." [1332]

وَلِأَحْمَدَ: مِنْ حَدِيثِ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ: وَكَانَ ذَلِكَ أَوَّلَ خُلْعٍ فِي اَلْإِسْلَامِ.

Ahmed prenosi u hadisu Sehla b. Ebi Hasme: „I ovo je u islamu bio prvi sporazumni razvod uz ženinu nadoknadu mužu.[1333]

POGLAVLJE O TALAKU (TJ. DA MUŽ PUSTI ŽENU)

عَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَبْغَضُ اَلْحَلَالِ عِنْدَ اَللَّهِ اَلطَّلَاقُ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَرَجَّحَ أَبُو حَاتِمٍ إِرْسَالَهُ

(1060) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allahu najmrže dozvoljeno**

[1331] Ebu Davud (2229), Tirmizi (1185) i kaže za hadis da je dobar kao merfu'u verzija. Svjedoče mu mnoga predanja. Pojedini učenjaci smatraju da je hadis ipak mursel.

[1332] **Daif.** Ibn Madže (2507). El-Busajri je rekao: „U lancu prenosilaca je Hadždžadž b. Ertaeh koji je mudellis, ima mnogo grešaka i čini irsal, a u ovom hadisu nije naglasio da je čuo hadis, već ga prenosi."

[1333] **Daif.** Hafiz ovdje ništa nije rekao za Ahmedovo predanje kao ni u „Telhisu", a ono je, također, od predanja Hadždžadža b. Ertaeha.

djelo je talak.'" Prenose Ebu Davud i Ibn Madže, sahihom ga ocjenjuje Hakim, a Ebu Hatim je donio prioritetno mišljenje da je mursel.[1334]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ طَلَّقَ اِمْرَأَتَهُ - وَهِيَ حَائِضٌ - فِي عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَسَأَلَ عُمَرُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَنْ ذَلِكَ فَقَالَ: ((مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا، ثُمَّ لْيُمْسِكْهَا حَتَّى تَطْهُرَ، ثُمَّ تَحِيضَ، ثُمَّ تَطْهُرَ، ثُمَّ إِنْ شَاءَ أَمْسَكَ بَعْدُ، وَإِنْ شَاءَ طَلَّقَ قبل أَنْ يَمَسَّ، فَتِلْكَ اَلْعِدَّةُ اَلَّتِي أَمَرَ اَللَّهُ أَنْ تُطَلَّقَ لَهَا اَلنِّسَاءُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1061) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dao talak svojoj ženi dok je bila u menstrualnom ciklusu, pa je Omer upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa je rekao: **„Naredi mu neka je vrati, potom neka je ostavi dok ne bude čista, potom dobije menstruaciju, potom bude čista, potom ako hoće neka je zadrži, a ako hoće neka je joj da talak prije nego polno opći sa njom, to je iddet koji je Allah naredio da se sa njime žene razvode."** Muttefekun alejhi.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: ((مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا، ثُمَّ لْيُطَلِّقْهَا طَاهِرًا أَوْ حَامِلًا)). وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى لِلْبُخَارِيِّ: وَحُسِبَتْ عَلَيْهِ تَطْلِيقَةً.

U rivajetu kod Muslima stoji: **„Naredi mu neka je vrati, potom neka joj da talak čistu ili noseću."** U drugom kod Buharije stoji: **„I broji mu se da joj je dao jedan talak."**

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: قَالَ اِبْنُ عُمَرَ: أَمَّا أَنْتَ طَلَّقْتَهَا وَاحِدَةً أَوْ اِثْنَتَيْنِ فَإِنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَمَرَنِي أَنْ أُرَاجِعَهَا، ثُمَّ أُمْهِلَهَا حَتَّى تَحِيضَ حَيْضَةً أُخْرَى، وَأَمَّا أَنْتَ طَلَّقْتَهَا ثَلَاثًا، فَقَدْ عَصَيْتَ رَبَّكَ فِيمَا أَمَرَكَ مِنْ طَلَاقِ اِمْرَأَتِكَ.

[1334] **Mursel.** Ebu Davud (2177), Ibn Madže (2018), Hakim (2/196), Bejheki (7/322), Ibn Adijj (6/461). Murselom su ga ocijenili: Ibn Ebi Hatim i njegov otac, Darekutni, Bejheki, a Hattabi i Munziri kažu: „Općepoznato je da je mursel."

U rivajetu Muslima stoji da je Ibn Omer rekao: „Što se tiče tebe, dao si joj talak jednom ili dvaput, jer mi je doista Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da je vratim, potom zadržim dok ne dobije drugu menstruaciju, potom joj dam vremena dok se očisti, potom da joj dam talak prije nego polno općim sa njom. A što se tiče tebe, dao si joj talak tri puta, učinio si neposlušnost svome Gospodaru u onome što ti je naredio u vezi s davanja talaka tvojoj suprui."

وَفِي رِوَايَةٍ أُخْرَى: قَالَ عَبْدُ اَللَّهِ بْنُ عُمَرَ : فَرَدَّهَا عَلَيَّ، وَلَمْ يَرَهَا شَيْئًا، وَقَالَ: ((إِذَا طَهُرَتْ فَلْيُطَلِّقْ أَوْ لِيُمْسِكْ)).

U drugom rivajetu kaže Abdullah b. Omer: „Pa mi ju je vratio, pa je nije vidio nešto naročitom, i rekao je: '**Kada bude čista, neka joj da talak ili neka je zadrži.**'" [1335]

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ اَلطَّلَاقُ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَأَبِي بَكْرٍ، وَسَنَتَيْنِ مِنْ خِلَافَةِ عُمَرَ ، طَلَاقُ اَلثَّلَاثِ وَاحِدَةً، فَقَالَ عُمَرُ بْنُ اَلْخَطَّابِ: إِنَّ اَلنَّاسَ قَدْ اِسْتَعْجَلُوا فِي أَمْرٍ كَانَتْ لَهُمْ فِيهِ أَنَاةٌ، فَلَوْ أَمْضَيْنَاهُ عَلَيْهِمْ؟ فَأَمْضَاهُ عَلَيْهِمْ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1062) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Davanje talakatri puta odjednom za vrijeme Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekra i dvije godine hilafeta Omera brojao se jednim talakom, pa je Omer rekao: 'Doista ljudi požuruju u stvari u kojoj im je dat odgoda, pa bismo im trebali to sprovesti.' Pa im je to tri talaka odjednomizvršavao." Prenosi Muslim. [1336]

[1335] **Sahih.** Buharija (5251, 5253), Muslim (1471).
[1336] **Sahih.** Muslim (1472).

وَعَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ ﷺ قَالَ: أُخْبِرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ رَجُلٍ طَلَّقَ اِمْرَأَتَهُ ثَلَاثَ تَطْلِيقَاتٍ جَمِيعًا، فَقَامَ غَضْبَانَ ثُمَّ قَالَ: ((أَيُلْعَبُ بِكِتَابِ اَللَّهِ تَعَالَى، وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ)). حَتَّى قَامَ رَجُلٌ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَلَا أَقْتُلُهُ؟ رَوَاهُ النَّسَائِيُّ وَرُوَاتُهُ مُوَثَّقُونَ.

(1063) Prenosi se od Mahmuda b. Lebida, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je obaviješten o čovjeku koji je dao talak svooj ženi sa tri razvoda puta odjednom, pa je ustao srdit, a potom rekao: '**Zar se poigrava sa Allahovom Knjigom a ja sam među vama?**' Dok nije ustao čovjek i rekao: 'O Allahov Poslaniče, da ga ubijem?'" Prenosi Nesai, a prenosioci su mu pouzdani.[1337]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: طَلَّقَ أَبُو رُكَانَةَ أُمَّ رُكَانَةَ. فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اَللَّهِ p: ((رَاجِعِ امْرَأَتَكَ))، فَقَالَ: إِنِّي طَلَّقْتُهَا ثَلَاثًا. قَالَ: ((قَدْ عَلِمْتُ، رَاجِعْهَا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

(1064) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Ebu Rukane je dao talakUmmi Rukane, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '**Vrati svoju ženu.**' Ebu Rukane je rekao: „Dao sam joj talak triput', a Poslanik je rekao: '**Znam, vrati je.**'" Prenosi Ebu Davud.

وَفِي لَفْظٍ لِأَحْمَدَ: طَلَّقَ أَبُو رُكَانَةَ اِمْرَأَتَهُ فِي مَجْلِسٍ وَاحِدٍ ثَلَاثًا، فَحَزِنَ عَلَيْهَا، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((فَإِنَّهَا وَاحِدَةٌ)). وَفِي سَنَدِهَا اِبْنُ إِسْحَاقَ ، وَفِيهِ مَقَالٌ.

U Ahmedovoj verziji stoji: „Ebu Rukane je je dao talak svojoj ženi triput u jednom sijelu, pa je zažalio za njom, pa mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '**Doista je to jedan (talak).**'" U njihovom senedu je Ibn Ishak, a oko njega se spori.

[1337] **Sahih.** Nesai (3401). Ibnul-Kajjim u „Zadul-Me'adu" je rekao: „Lanac prenosilaca je po uvjetima Muslima, a Mahreme (oko koga se spore) je pouzdan bez sumnje, jer Muslim dokazuje njegovim hadisima koje prenosi od svoga oca."

وَقَدْ رَوَى أَبُو دَاوُدَ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ أَحْسَنَ مِنْهُ: أَنَّ رُكَانَةَ طَلَّقَ اِمْرَأَتَهُ سُهَيْمَةَ اَلْبَتَّةَ، فَقَالَ: وَاَللَّهِ مَا أَرَدْتُ بِهَا إِلَّا وَاحِدَةً، فَرَدَّهَا إِلَيْهِ اَلنَّبِيُّ ﷺ.

Ebu Davud prenosi u drugom rivajetu, bolji hadis od njega da je Ebu Rukane je dao talak svojoj ženi Suhejmi bette (talakom u kojem nema vraćanja žene), pa je rekao: „Tako mi Allaha, nisam želio time osim jedan (talak)." Pa mu ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio. [1338]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((ثَلَاثٌ جِدُّهُنَّ جِدٌّ، وَهَزْلُهُنَّ جِدٌّ: اَلنِّكَاحُ، وَالطَّلَاقُ، وَالرَّجْعَةُ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1065) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**U tri stvari ozbiljnost je ozbiljnost i šala je ozbiljnost: brak, talak i vraćanje.**'" Prenose četvorica osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.

وَفِي رِوَايَةٍ لِابْنِ عَدِيٍّ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ ضَعِيفٍ: ((اَلطَّلَاقُ ، وَالْعِتَاقُ ، وَالنِّكَاحُ)).

U rivajetu kod Ibn Adijja stoji na drugi način sa slabom predajom: **„Talak, brak i oslobađanje od ropstva."** [1339]

وَلِلْحَارِثِ اِبْنِ أَبِي أُسَامَةَ: مِنْ حَدِيثِ عُبَادَةَ بْنِ اَلصَّامِتِ رَفَعَهُ: ((لَا يَجُوزُ اَللَّعِبُ فِي ثَلَاثٍ: اَلطَّلَاقُ، وَالنِّكَاحُ، وَالْعِتَاقُ، فَمَنْ قَالَهُنَّ فَقَدْ وَجَبْنَ)). وَسَنَدُهُ ضَعِيفٌ.

[1338] **Daif.** Ebu Davud (2196, 2206), Ahmed (1/265). Ibn Tejmijje, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Veliki učenjaci koji dobro poznaju skrivene mahane hadisa poput imama Ahmeda, Buharije, Ibn Ujejne i drugih, hadis Rukane su ocijenili slabim." Također, to je učinio i Ibn Hazm.

[1339] **Hasen.** Ebu Davud (2194), Tirmizi (1184), Ibn Madže (2039), Hakim (2800), Ibn Adijj (6/5). Albani je rekao: „Ono što je prevagnulo kod mene jeste da je ovaj hadis dobar zbog mnoštva puteva kojima je došao, poput hadisa Ebu Hurejre, hadisa Hasana el-Basrija koji je mursel, hadisa Ubade b. Samita i drugih predanja ashaba koja govore da je značenje ovoga hadisa bilo poznato kod njih. A Allah najbolje zna."

(1066) Kod Harisa b. Ebu Usame u merfu' hadisu Ubade b. Samita: **„Nije dozvoljena igra u tri stvari: talak, brak i oslobađanje od ropstva, pa ko ih kaže, postaju obavezujuće."** Sened mu je slab. [1340]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا، مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَكَلَّمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1067) Prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Doista je Allah Uzvišeni oprostio grijeh mome ummetu u onome što pomisle, sve dok to ne urade ili izgovore."** Muttefekun alejhi. [1341]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ تَعَالَى وَضَعَ عَنْ أُمَّتِي اَلْخَطَأَ، وَالنِّسْيَانَ، وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَالْحَاكِمُ، وَقَالَ أَبُو حَاتِمٍ: لَا يَثْبُتُ.

(1068) Prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Allah je doista skinuo grijehe sa moga ummeta učinjene greškom, iz zaborava i u prisili)."** Prenosi Ibn Madže i Hakim, a Ebu Hatim kaže: „Nije vjerodostojan." [1342]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِذَا حَرَّمَ اِمْرَأَتَهُ لَيْسَ بِشَيْءٍ. وَقَالَ: [لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ] [اَلْأَحْزَاب: 21]. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ وَلِمُسْلِمٍ: إِذَا حَرَّمَ اَلرَّجُلُ عَلَيْهِ اِمْرَأَتَهُ، فَهِيَ يَمِينٌ يُكَفِّرُهَا.

1340 **Daif.** Musned el-Harisa (Zevaidul-Hejsemi) (1/555). U lancu prenosilaca postoji prekid izmedu Ubejdullaha b. Ebi Džafera i Ubade b. Samita i, takoder, među prenosiocima je i Abdullah b. Lehi'a za kojeg je Ibn Hadžer rekao: „Saduk koji je mnogo miješao hadise nakon što su mu knjige spaljene."

1341 **Sahih.** Buharija (5269), Muslim (127).

1342 **Hasen.** Ibn Madže (2045), Hakim (2/198). Islamski učenjaci su se podijelili oko vjerodostojnosti ovoga hadisa i drugih predanja koja mu svjedoče. Prioritetno mišljenje je, a Allah najbolje zna, da se hadis prihvata.

(1069) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada muž kaže da mu je njegova žena zabranjena, to nije ništa[1343]." I rekao je: **„Vi u Allahovom Poslaniku imate divan uzor**[1344]." Prenosi Buharija, a Muslim prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma: „Kada muž kaže da mu je njegova žena zabranjena, to je zakletva od koje se treba iskupiti." [1345]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اِبْنَةَ اَلْجَوْنِ لَمَّا أُدْخِلَتْ عَلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَدَنَا مِنْهَا. قَالَتْ: أَعُوذُ بِاَللَّهِ مِنْكَ، قَالَ: ((لَقَدْ عُذْتِ بِعَظِيمٍ، اِلْحَقِي بِأَهْلِكِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1070) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Ibnetul-Dževni, kada je ušla kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i kada joj se on približio, rekla: „Tražim utočište kod Allaha od tebe." Pa joj je rekao: **„Tražila si utočište kod Velikog. Idi svojima."** Prenosi Buharija. [1346]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا طَلَاقَ إِلَّا بَعْدَ نِكَاحٍ، وَلَا عِتْقَ إِلَّا بَعْدَ مِلْكٍ)). رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَهُوَ مَعْلُولٌ. وَأَخْرَجَ اِبْنُ مَاجَهْ: عَنِ اَلْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ مِثْلَهُ، وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ، لَكِنَّهُ مَعْلُولٌ أَيْضًا.

(1071) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nema talaka osim poslije braka, niti oslobađanja od ropstva osim nakon posjedovanja.**'" Prenosi Ebu Ja'la, a Hakim ga ocjenjuje sahihom, ali hadis ima skrivenu mahanu. Ibn Madže prenosi slično od Misvera b. Mahreme, a sened mu je dobar, medutim i on ima skrivenu mahanu. [1347]

[1343] Tj. to nije razvod.
[1344] El-Ahzab, 21. Aludira na to da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio svojim ženama spolni odnos u vremenu od mjesec dana.
[1345] **Sahih.** Buharija (5266), Muslim (1473).
[1346] **Sahih.** Buharija (5254).
[1347] **Hasen.** Hakim (2/204), Ibn Madže (2048).

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا نَذْرَ لِابْنِ آدَمَ فِيمَا لَا يَمْلِكُ، وَلَا عِتْقَ لَهُ فِيمَا لَا يَمْلِكُ، وَلَا طَلَاقَ لَهُ فِيمَا لَا يَمْلِكُ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ، وَنُقِلَ عَنْ اَلْبُخَارِيِّ أَنَّهُ أَصَحُّ مَا وَرَدَ فِيهِ.

(1072) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nema zavjeta za sina Ademovog u onome nad čime nema vlast, niti mu ima oslobađanja od ropstva u onome što ne posjeduje, niti mu ima talaka u onome što ne posjeduje.'**" Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom, a od Buharije se prenosi da je to najispravnije što se prenosi u vezi s tim. [1348]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((رُفِعَ اَلْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةٍ: عَنِ اَلنَّائِمِ حَتَّى يَسْتَيْقِظَ، وَعَنِ اَلصَّغِيرِ حَتَّى يَكْبُرَ، وَعَنِ اَلْمَجْنُونِ حَتَّى يَعْقِلَ، أَوْ يَفِيقَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيَّ وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1073) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Pero je podignuto sa trojice: spavača dok se ne probudi, maloljetnog dok ne postane punoljetan i ludog dok ne opameti ili se povrati."** Prenose Ahmed i četvorica osim Tirmizija, sahihom ga ocjenjuje Hakim, a bilježi ga i Ibn Hibban. [1349]

[1348] Ibn Hadžer je spomenuo ovaj hadis u „Telhisu" i ništa nije rekao o njemu. Ovdje prenosi ocjenu Tirmizija koji ovaj hadis smatra vjerodostojnim i kaže: „To je nešto najljepše što se prenosi o ovom poglavlju." U tome ga je pretekao imam Buharija koji kaže: „To je najvjerodostojnije što se prenosi u ovome poglavlju." El-Munziri ga je ocijenio dobrim.

[1349] **Sahih.** Ahmed (6/100), Ebu Davud (4398), Nesai (6/106), Ibn Madže (2041), Ibn Hibban (142), Hakim (2/59) i kaže da je po uvjetima Muslima s čime se slaže i Zehebi.Vjerodostojnim su ga, takoder, ocijenili i Ibn Huzejme i Sujuti.

POGLAVLJE O VRAĆANJU

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﵁ أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ اَلرَّجُلِ يُطَلِّقُ، ثُمَّ يُرَاجِعُ، وَلَا يُشْهِدُ؟ فَقَالَ: أَشْهِدْ عَلَى طَلَاقِهَا، وَعَلَى رَجْعَتِهَا. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ هَكَذَا مَوْقُوفًا، وَسَنَدُهُ صَحِيحٌ. وَأَخْرَجَهُ الْبَيْهَقِيُّ بِلَفْظِ: أَنَّ عِمْرَانَ بْنَ حُصَيْنٍ ﵁ سُئِلَ عَمَّنْ رَاجَعَ امْرَأَتَهُ وَلَمْ يُشْهِدْ، فَقَالَ: فِي غَيْرِ سُنَّةٍ؟ فَلْيُشْهِدِ اللَّانَ. وَزَادَ الطَّبَرَانِيُّ فِي رِوَايَةٍ: وَيَسْتَغْفِرِ اللهَ.

(1074) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je bio upitan o čovjeku koji je dao talak ženi, potom je vratio, a da nije tražio da mu se posvjedoči. Rekao je: „Neka traži da mu se svjedoči za razvod i za vraćanje." Prenosi Ebu Davud ovako kao mevkuf i sened mu je dobar. I bilježi ga Bejheki u verziji: „Da je Imran b. Husajn bio upitan o onome koji je vratio svoju ženu, a da nije tražio da mu se posvjedoči. Rekao je: 'Nije po sunnetu. Neka traži da mu se posvjedoči sada.'" [1350] Dodaje Taberani u svome rivajetu: „I neka traži oprost od Allaha."

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ أَنَّهُ لَمَّا طَلَّقَ اِمْرَأَتَهُ، قَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ لِعُمَرَ: ((مُرْهُ فَلْيُرَاجِعْهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1075) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je, kada je on razveo ženu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Omeru: **„Naredi mu neka je vrati."** Muttefekun alejhi. [1351]

[1350] **Mevkuf.** Ebu Davud (2190), Bejheki (14966). Ibn Abdul-Hadi je rekao: „Prenosioci su povjerljivi i od njih se prenosi u Sahihu." Vjerodostojnim ga je ocijenio i Hafiz.
[1351] **Sahih.** Buharija (5251), Muslim (1471).

POGLAVLJE O ILA'U[1352], ZIHARU[1353] I ISKUPU

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: آلَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ مِنْ نِسَائِهِ وَحَرَّمَ، فَجَعَلَ اَلْحَرَامَ حَلَالًا، وَجَعَلَ لِلْيَمِينِ كَفَّارَةً. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَرُوَاتُهُ ثِقَاتٌ.

(1076) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio je ila' prema nekim svojim ženama, i govorio je da su mu neke od njim zabranjene, čime je učinio zabranjeno dozvoljenim, a za zakletvu je učinio iskup." Prenosi Tirmizi, a prenosioci su mu pouzdani.[1354]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: إِذَا مَضَتْ أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَقَفَ اَلْمُؤْلِي حَتَّى يُطَلِّقَ، وَلَا يَقَعُ عَلَيْهِ اَلطَّلَاقُ حَتَّى يُطَلِّقَ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيّ

(1077) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada prođu četiri mjeseca, onaj koji je učinio ila' obustavlja se dok ne da talak ili se vrati od ila', a talak neće pasti dok ga on ne dadne." Prenosi Buharija.[1355]

وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ يَسَارٍ ﵀ قَالَ: أَدْرَكْتُ بِضْعَةَ عَشَرَ مِنْ أَصْحَابِ اَلنَّبِيِّ ﷺ كُلُّهُمْ يَقِفُونَ اَلْمُؤْلِي. رَوَاهُ اَلشَّافِعِيّ.

(1078) Prenosi se od Sulejmana b. Jesara, radijallahu anhu, da je rekao: „Sreo sam više od deset ashaba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve

---

[1352] Misli se na zaklinjanje muža da neće spolno općiti sa ženom četiri mjeseca ili više od toga.
[1353] Zihar je izvedenica riječi ظهر - leđa, a odnosi se na muževe riječi ženi: „Ti si meni kao leđa moje majke", tj. nemam seksualne potrebe za tobom.
[1354] **Mursel.** Tirmizi (1201). Istina je da je od Ša'bija od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ne od Mesruka od Aiše, radijallahu anha.
[1355] **Sahih.** Buharija (5291). Tj. onaj koji se zakleo Allahom da neće imati sa svojom suprugom odnos više od četiri mjeseca, kada prođu četiri mjeseca sačekat će sve dok ne vrati suprugu ili je ne razvede a razvod braka biva s njegove strane.

sellem, svi su obustavljali onog koji je učinio ila' (nakon isteka četiri mjeseca, pa ili neka da talak ili neka se vrati)." Prenosi Šafija.[1356]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ إِيلَاءُ اَلْجَاهِلِيَّةِ اَلسَّنَةَ وَالسَّنَتَيْنِ، فَوَقَّتَ اَللَّهُ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ، فَإِنْ كَانَ أَقَلَّ مِنْ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ، فَلَيْسَ بِإِيلَاءٍ. أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ.

(1079) Prenosi se od Ibn Abbasa da je rekao: „U džahilijjetu je ila' trajalo godinu i dvije godine, pa je Allah odredio četiri mjeseca, pa ako traje manje od četiri mjeseca, onda to nije ila'." Bilježi Bejheki.[1357]

وَعَنْهُ رَضِيَ اَللَّهُ تَعَالَى عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلًا ظَاهَرَ مِنِ اِمْرَأَتِهِ، ثُمَّ وَقَعَ عَلَيْهَا، فَأَتَى اَلنَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: إِنِّي وَقَعْتُ عَلَيْهَا قَبْلَ أَنْ أُكَفِّرَ، قَالَ: ((فَلَا تَقْرَبْهَا حَتَّى تَفْعَلَ مَا أَمَرَكَ اَللَّهُ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَرَجَّحَ النَّسَائِيُّ إِرْسَالَه. وَرَوَاهُ اَلْبَزَّارُ: مِنْ وَجْهٍ آخَرَ، عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ وَزَادَ فِيهِ: ((كَفِّرْ وَلَا تَعُدْ)).

(1080) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je neki čovjek učinio zihar prema svojoj ženi, potom sa njom spolno općio, pa je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Općio sam s njom prije nego što sam dao iskup." Rekao je Poslanik: **„Ne približavaj joj se dok ne uradiš ono što ti je Allah naredio."** Prenose četvorica i sahihom ga ocjenjuje Tirmizi, a Nesai smatra da je prioritetnije da je mursel. El-Bezzar ga prenosi u drugom rivajetu od Ibn Abbasa i dodaje u njemu: **„Daj iskup i nemoj ponoviti."**[1358]

وَعَنْ سَلَمَةَ بْنِ صَخْرٍ ﷺ قَالَ: دَخَلَ رَمَضَانُ، فَخِفْتُ أَنْ أُصِيبَ اِمْرَأَتِي، فَظَاهَرْتُ مِنْهَا، فَانْكَشَفَ لِي مِنْهَا شَيْءٌ لَيْلَةً، فَوَقَعْتُ عَلَيْهَا، فَقَالَ لِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((حَرِّرْ رَقَبَةً)). قُلْتُ: مَا

[1356] **Sahih.** Šafija (2/42). Na isti način hadis su zabilježili Ibn Ebi Šejbe i Ahmed i lanac prenosilaca je po uvjetima Buharije i Muslima.

[1357] Bejheki (7/381). Hejsemi je rekao: „Prenosioci su mu prenosioci Sahiha."

[1358] **Hasen.** Ebu Davud (2223), Tirmizi (1199), Nesai (6/167), Ibn Madže (2065). Hafiz kaže u „Telhisu": Prenosioci su povjerljivi." Međutim, Ebu Hatim i Nesai su rekli za hadis da je mursel. Ibn Hazm kaže: „Prenosioci su pouzdani i ne šteti mu to što je mursel." Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-garib. Hafiz ga je ocijenio dobrim.

أَمْلِكُ إِلَّا رَقَبَتِي. قَالَ: ((فَصُمْ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ)). قُلْتُ: وَهَلْ أَصَبْتُ اَلَّذِي أَصَبْتُ إِلَّا مِنْ اَلصِّيَامِ؟ قَالَ: ((أَطْعِمْ فَرَقًا مِنْ تَمْرٍ بَيْنَ سِتِّينَ مِسْكِينًا)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ

(1081) Prenosi se od Seleme b. Sahra, radijallahu anhu, da je rekao: „Stigao je ramazan i ja sam se pobojao da ću imati odnos sa ženom, pa sam učinio zihar sa njom. Jedne noći mi se otkrio dio nje, te sam općio sa njom, pa mi je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Oslobodi roba!'** Rekao sam: 'Samo posjedujem jednog roba.' Rekao je: **'Onda posti dva mjeseca uzastopno!'** Rekoh: 'Pa zar ne učinih ovo što učinih samo zbog posta?' Rekao je: **'Nahrani ferekom[1359] hurmi šezdeset siromaha!'**" Bilježi Ahmed i četvorica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibn el-Džarud.[1360]

POGLAVLJE O LI'ANU (MEĐUSOBNOM PROKLINJANJU)

عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَأَلَ فُلَانٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَرَأَيْتَ أَنْ لَوْ وَجَدَ أَحَدُنَا اِمْرَأَتَهُ عَلَى فَاحِشَةٍ، كَيْفَ يَصْنَعُ؟ إِنْ تَكَلَّمَ تَكَلَّمَ بِأَمْرٍ عَظِيمٍ، وَإِنْ سَكَتَ سَكَتَ عَلَى مِثْلِ ذَلِكَ! فَلَمْ يُجِبْهُ، فَلَمَّا كَانَ بَعْدَ ذَلِكَ أَتَاهُ، فَقَالَ: إِنَّ اَلَّذِي سَأَلْتُكَ عَنْهُ قَدِ ابْتُلِيتُ بِهِ، فَأَنْزَلَ اَللَّهُ اَلْآيَاتِ فِي سُورَةِ اَلنُّورِ، فَتَلَاهُنَّ عَلَيْهِ وَوَعَظَهُ وَذَكَّرَهُ، وَأَخْبَرَهُ أَنَّ عَذَابَ اَلدُّنْيَا أَهْوَنُ مِنْ عَذَابِ اَلْآخِرَةِ. قَالَ: لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ مَا كَذَبْتُ عَلَيْهَا، ثُمَّ دَعَاهَا اَلنَّبِيُّ ﷺ فَوَعَظَهَا كَذَلِكَ، قَالَتْ: لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ إِنَّهُ لَكَاذِبٌ، فَبَدَأَ بِالرَّجُلِ، فَشَهِدَ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ، ثُمَّ ثَنَّى بِالْمَرْأَةِ، ثُمَّ فَرَّقَ بَيْنَهُمَا. رَوَاهُ مُسْلِم

[1359] Ferek je tri sa'a.
[1360] **Sahih.** Ahmed (4/37), Ebu Davud (2213), Tirmizi (1198), Ibn Madže (2062), Ibnul-Džarud (744). Hakim je rekao za hadis da je po uvjetima Muslima i s njim se u tome slaže Zehebi. Tirmizi kaže da je hadis dobar. Buharija kaže: „Sulejman nije čuo od Seleme b. Sahra, međutim hadis je vjerodostojan zbog puteva kojima je došao i drugih predanja koja mu svjedoče."

(1082) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: Pitao je neki čovjek rekavši: „Allahov Poslaniče, šta misliš kad bi neki od nas zatekao svoju ženu u zinaluku, kako bi trebao postupiti? Ako bi pričao, pričao bi o velikoj stvari, a ako bi šutio, prešutio bi, također, veliku stvar." Nije mu odgovorio. Nakon toga ponovo je došao čovjek i rekao: „Doista sam iskušan onim o čemu sam te pitao." Pa je Allah objavio ajete sure Nur, pa mu ih je proučio, savjetovao ga, upozorio i obavijestio ga da je dunjalučka kazna manja od ahiretske. Rekao je: „Ne, tako mi Onoga koji te je poslao sa istinom, nisam lagao na nju." Potom je pozvao nju, pa ju je isto savjetovao, a ona je rekla: „Ne, tako mi Onoga koji te poslao sa istinom, on je doista lažov." Pa je počeo sa čovjekom, pa je posvjedočio četiri puta zaklevši se Allahom, potom je to ponovio sa ženom, potom ih je rastavio. Prenosi Muslim.[1361]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ أَيْضًا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ لِلْمُتَلَاعِنَيْنِ: ((حِسَابُكُمَا عَلَى اَللَّهِ تَعَالَى، أَحَدُكُمَا كَاذِبٌ، لَا سَبِيلَ لَكَ عَلَيْهَا)). قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! مَالِي؟ قَالَ: ((إِنْ كُنْتَ صَدَقْتَ عَلَيْهَا، فَهُوَ بِمَا اِسْتَحْلَلْتَ مِنْ فَرْجِهَا، وَإِنْ كُنْتَ كَذَبْتَ عَلَيْهَا، فَذَاكَ أَبْعَدُ لَكَ مِنْهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1083) Također se prenosi od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao supružnicima koji su se međusobno prokleli: **„Vaš obračun pripada Allahu, jedno od vas dvoje je lažov, nema tebi puta prema njoj."** Rekao je: „Allahov Poslaniče, moj imetak?" Rekao je: **„Ako si govorio istinu, to je onda zbog toga što si učinio dozvoljenim njenpolni organ, a ako si lagao, onda je to (imetak) dalje od tebe nego od nje."** Muttefekun alejhi.[1362]

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أَبْصِرُوهَا، فَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَبْيَضَ سَبِطًا فَهُوَ لِزَوْجِهَا، وَإِنْ جَاءَتْ بِهِ أَكْحَلَ جَعْدًا، فَهُوَ اَلَّذِي رَمَاهَا بِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1361] **Sahih.** Muslim (1493).
[1362] **Sahih.** Buharija (5350), Muslim (1493).

(1084) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Gledajte je, pa ako dođe sa svijetlim i ravne kose (djetetom), onda je od njenog muža, a ako dođe sa crnookim i kovrdžavim, onda je od onoga sa kojim je optužio."** Muttefekun alejhi.[1363]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَمَرَ رَجُلاً أَنْ يَضَعَ يَدَهُ عِنْدَ اَلْخَامِسَةِ عَلَى فِيهِ، وَقَالَ: ((إِنَّهَا مُوجِبَةٌ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(1085) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio čovjeku da mu stavi ruku prilikom petog zaklinjanja na usta i da je rekao: **„Ono (peto zaklinjanje) čini obaveznim (razvod i kaznu za lažova)."** Prenosi Ebu Davud.[1364]

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ﷺ فِي قِصَّةِ اَلْمُتَلَاعِنَيْنِ قَالَ: فَلَمَّا فَرَغَا مِنْ تَلَاعُنِهِمَا قَالَ: كَذَبْتُ عَلَيْهَا يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنْ أَمْسَكْتُهَا، فَطَلَّقَهَا ثَلَاثًا قَبْلَ أَنْ يَأْمُرَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ .

(1086) Prenosi se od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, u priči o supružnicima koji su se međusobno prokleli da je rekao: „Nakon što su završili sa međusobnim proklinjanjem, rekao je: 'Lagao bih na nju, Allahov Poslaniče, ako bih je zadržao.' Pa joj je dao talak tri puta prije nego što mu je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio." Muttefekun alejhi.[1365]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَجُلاً جَاءَ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: إِنَّ اِمْرَأَتِي لَا تَرُدُّ يَدَ لَامِسٍ. قَالَ: ((غَرِّبْهَا)). قَالَ: أَخَافُ أَنْ تَتْبَعَهَا نَفْسِي. قَالَ: ((فَاسْتَمْتِعْ بِهَا)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالْبَزَّارُ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

[1363] **Sahih.** Muslim (1496) i ne bilježi ga Buharija.
[1364] **Lanac prenosilaca je sahih.** Ebu Davud (2255), Nesai (6/175). Albani je lanac prenosilaca ocijenio vjerodostojnim.
[1365] **Sahih.** Buharija (5308), Muslim (1492).

(1087) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Moja žena doista ne odbija ruku onoga koji dira." [1366] Poslanik mu reče: **„Otjeraj je (tj. daj joj talak)."** Čovjek je rekao: „Bojim se da je ne slijedi moja duša." Rekao je: **„Onda uživaj s njom."** Prenose Ebu Davud i Tirmizi i El-Bezzar sa pouzdanim prenosiocima. [1367]

وَأَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ: عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ بِلَفْظٍ قَالَ: ((طَلِّقْهَا)). قَالَ: لَا أَصْبِرُ عَنْهَا. قَالَ: ((فَأَمْسِكْهَا)).

Prenosi ga Nesai u drugom rivajetu od Ibn Abbasa da je rekao: **„Razvedi je."** Rekao je: „Neću se strpjeti bez nje." Rekao je: **„Onda je zadrži."** [1368]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ حِينَ نَزَلَتْ آيَةُ اَلْمُتَلَاعِنَيْنِ: ((أَيُّمَا اِمْرَأَةٍ أَدْخَلَتْ عَلَى قَوْمٍ مَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ، فَلَيْسَتْ مِنْ اَللَّهِ فِي شَيْءٍ، وَلَنْ يُدْخِلَهَا اَللَّهُ جَنَّتَهُ، وَأَيُّمَا رَجُلٍ جَحَدَ وَلَدَهُ -وَهُوَ يَنْظُرُ إِلَيْهِ- اِحْتَجَبَ اَللَّهُ عَنْهُ، وَفَضَحَهُ اَللَّهُ عَلَى رُءُوسِ اَلْخَلَائِقِ اَلْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1088) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada su spušteni ajeti o međusobnom proklinjanju, kako kaže: **„Koja god žena unese u neki narod nekoga ko nije od njih, nije nigdje kod Allaha prispjela i Allah je neće uvesti u Džennet. A koji god čovjek poriče svoje dijete, a gleda ga, Allah će se od njega zastrijeti i osramotiti ga naočigled prijašnjih i kasnijih (naroda)."** Bilježi Ebu Davud i Nesai i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [1369]

[1366] Tj. ne udaljava se od ljudi stranaca, onih koji joj nisu mahremi.
[1367] **Sahih.** Ebu Davud (2049).
[1368] Nesai (6/67).
[1369] **Hasen.** Ebu Davud (2263), Nesai (6/179), Ibn Madže (2743), Ibn Hibban (1335). U lancu prenosilaca je Abdullah b. Jusuf za kojeg Hafiz u „Takribu" kaže: „Nepoznatog stanja, ali se prihvata."

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: مَنْ أَقَرَّ بِوَلَدٍ طَرْفَةَ عَيْنٍ، فَلَيْسَ لَهُ أَنْ يَنْفِيَهُ. أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ، وَهُوَ حَسَنٌ مَوْقُوف.

(1089) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Ko prizna dijete koliko treptaj oka, ne pravo da ga poriče." Bilježi Bejheki i hadis je hasen mevkuf..[1370]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَجُلًا قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ اِمْرَأَتِي وَلَدَتْ غُلَامًا أَسْوَدَ؟ قَالَ: ((هَلْ لَكَ مِنْ إِبِلٍ؟)) قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((فَمَا أَلْوَانُهَا؟)) قَالَ: حُمْرٌ. قَالَ: ((هَلْ فِيهَا مَنْ أَوْرَقَ؟)) قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((فَأَنَّى ذَلِكَ؟)) قَالَ: لَعَلَّهُ نَزَعَهُ عِرْقٌ. قَالَ: ((فَلَعَلَّ اِبْنَكَ هَذَا نَزَعَهُ عِرْقٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1090) Prenosi se od Ebu Hurejre da je čovjek rekao: „Allahov Poslaniče, moja je žena rodila crno dijete!" Poslanik je upitao: **„Imaš li deve?"** Čovjek reče: „Da." Poslanik opet upita: **„Koje su boje?"** Čovjek odgovori: „Crvene." Poslanik upita: **„Ima li među njima smeđih?"** Čovjek reče: „Da", a Poslanik upita: **„Pa kako to?"** Čovjek odgovori: „Možda ga je povukla žila." Poslanik reče: **„Pa možda je ovog tvoga sina povukla žila."** Muttefekun alejhi.

وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: وَهُوَ يُعَرِّضُ بِأَنْ يَنْفِيَهُ، وَقَالَ فِي آخِرِهِ: وَلَمْ يُرَخِّصْ لَهُ فِي اَلِانْتِفَاءِ مِنْهُ.

U rivajetu Muslima: „...i aludirao je da bi ga se odrekao, a na kraju kaže: '...i nije mu dao olakšicu u odricanju od njega.'" [1371]

POGLAVLJE O PRIČEKU, ŽALOSTI, SUSTEZANJU I DRUGOM

عَنْ اَلْمِسْوَرِ بْنِ مَخْرَمَةَ ﷺ أَنَّ سُبَيْعَةَ الْأَسْلَمِيَّةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا نُفِسَتْ بَعْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا بِلَيَالٍ، فَجَاءَتْ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَاسْتَأْذَنَتْهُ أَنْ تَنْكِحَ، فَأَذِنَ لَهَا، فَنَكَحَتْ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ وَأَصْلُهُ فِي "اَلصَّحِيحَيْنِ".

[1370] **Daif.** Bejheki (7/411).
[1371] **Sahih.** Buharija (5305), Muslim (1500).

(1091) Prenosi se od El-Misvera b. Mahrame da je Subej'a Eslemijka ušla u nifas poslijesmrti muža nakon nekoliko noći, pa je došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da traži dozvolu da se uda. Dopustio joj je, pa se udala. Prenosi Buharija, a osnova mu je u dva Sahiha[1372].

وَفِي لَفْظٍ: أَنَّهَا وَضَعَتْ بَعْدَ وَفَاةِ زَوْجِهَا بِأَرْبَعِينَ لَيْلَةً.

U jednom citatu navodi se da je rodila nakon smrti muža četrdeset dana.

وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ، قَالَ اَلزُّهْرِيُّ: وَلَا أَرَى بَأْسًا أَنْ تَزَوَّجَ وَهِيَ فِي دَمِهَا، غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَقْرَبُهَا زَوْجُهَا حتَّى تَطْهُرَ.

A u citatu Muslima Zuhri kaže: „...i ne vidim smetnje da se uda, a da krvari, osim što joj se muž ne smije približiti dok ne bude čista." [1373]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: أُمِرَتْ بَرِيرَةُ أَنْ تَعْتَدَّ بِثَلَاثِ حِيَضٍ. رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَرُوَاتُهُ ثِقَاتٌ، لَكِنَّهُ مَعْلُولٌ.

(1092) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Beriri je bilo naređeno da pričeka tri mjesečna pranja." Prenosi Ibn Madže i prenosioci su pouzdani, ali ima skrivenu mahanu.[1374]

وَعَنْ اَلشَّعْبِيِّ، عَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ -فِي اَلْمُطَلَّقَةِ ثَلَاثًا-: ((لَيْسَ لَهَا سُكْنَى وَلَا نَفَقَةٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

[1372] Buhariji i Muslimu.

[1373] **Sahih.** Buharija (5320, 5318), Muslim (1485, 2/1122).

[1374] **Sahih.** Ibn Madže (2077). Albani je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan i prenosioci su povjerljivi, prenosioci su prenosioci Buharije i Muslima."

(1093) Prenosi se od Ša'bija, od Fatime b. Kajs, radijallahu anha, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa ženom koja je triput dobila talak: **„Ne pripada joj ni smještaj ni izdržavanje."** Prenosi Muslim.[1375]

وَعَنْ أُمِّ عَطِيَّةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَحِدَّ اِمْرَأَةٌ عَلَى مَيِّتٍ فَوْقَ ثَلَاثٍ إِلَّا عَلَى زَوْجٍ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا، وَلَا تَلْبَسْ ثَوْبًا مَصْبُوغًا، إِلَّا ثَوْبَ عَصْبٍ، وَلَا تَكْتَحِلْ، وَلَا تَمَسَّ طِيبًا، إِلَّا إِذَا طَهُرَتْ نُبْذَةً مِنْ قُسْطٍ أَوْ أَظْفَارٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

(1094) Prenosi se od Ummu Atije, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Neće žena biti u žalosti za mrtvim više od tri (dana), osim radi muža četiri mjeseca i deset dana, neće nositi bojenu odjeću, osim asabijske odjeće[1376], neće stavljati surmu, niti će se mirisati osim kada se očisti od hajza komadić kusta[1377] ili ezfara[1378]."** Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat.[1379]

وَلِأَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ مِنْ اَلزِّيَادَةِ: ((وَلَا تَخْتَضِبْ)). وَلِلنَّسَائِيِّ: ((وَلَا تَمْتَشِطْ)).

Kod Ebu Davuda i Nesaija ima dodatak: **„...niti će se farbati"**, a kod Nesaija samog: **„...niti češljati."** [1380]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: جَعَلْتُ عَلَى عَيْنِي صَبْرًا، بَعْدَ أَنْ تُوُفِّيَ أَبُو سَلَمَةَ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((إِنَّهُ يَشِبُّ اَلْوَجْهَ، فَلَا تَجْعَلِيهِ إِلَّا بِاللَّيْلِ، وَانْزِعِيهِ بِالنَّهَارِ، وَلَا تَمْتَشِطِي بِالطِّيبِ، وَلَا بِالْحِنَّاءِ، فَإِنَّهُ خِضَابٌ)). قُلْتُ: بِأَيِّ شَيْءٍ أَمْتَشِطُ؟ قَالَ: ((بِالسِّدْرِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

[1375] **Sahih.** Muslim (1480).
[1376] Jemenska odjeća čije se predivo poveže, a onda oboji i raširi, pa bude šareno.
[1377] Vrsta mirisa, kažu i da je to aloja.
[1378] Od riječi ظفر - nokat, biljka koja sliči noktima, prijatnog mirisa.
[1379] **Sahih.** Buharija (313), Muslim (2/1127).
[1380] **Sahih.** Ebu Davud (2302), Nesa'i (6/203).

(1095) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Stavila sam na oči aloju nakon što je preminuo Ebu Seleme, pa mi je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Ona doista podmlađuje lice, pa je nemoj stavljati, osim noću i skini je danju. I nemoj se češljati mirisom ili kanom, jer je to farbanje.**' Pitala sam: 'Čime ću se češljati?' Rekao je: '**Lotosom.**'" Prenose Ebu Davud i Nesai, a sened mu je dobar. [1381]

وَعَنْهَا أَنَّ اِمْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ اِبْنَتِي مَاتَ عَنْهَا زَوْجُهَا، وَقَدْ اِشْتَكَتْ عَيْنَهَا، أَفَنَكْحُلُهَا؟ قَالَ: ((لَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1096) Od nje, radijallahu anha, također se prenosi da je neka žena rekla: „Allahov Poslaniče, mojoj je kćerki umro muž, a boli je oko. Možemo li joj staviti surmu?" Rekao je: **„Ne."** Muttefekun alejhi. [1382]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: طُلِّقَتْ خَالَتِي، فَأَرَادَتْ أَنْ تَجُدَّ نَخْلَهَا فَزَجَرَهَا رَجُلٌ أَنْ تَخْرُجَ، فَأَتَتْ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ((بَلْ جُدِّي نَخْلَكِ، فَإِنَّكِ عَسَى أَنْ تَصَدَّقِي، أَوْ تَفْعَلِي مَعْرُوفًا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1097) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Bila mi je razvedena tetka, a htjela je da potkreše svoju palmu, ali ju je neki čovjek ukorio da ne izađe. Pa je otišla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on je rekao: '**Nego šta, pokreši svoju palmu, možda ćeš dati sadaku ili učiniti kakvo dobro.**'" Prenosi Muslim. [1383]

وَعَنْ فُرَيْعَةَ بِنْتِ مَالِكٍ أَنَّ زَوْجَهَا خَرَجَ فِي طَلَبِ أَعْبُدٍ لَهُ فَقَتَلُوهُ. قَالَتْ: فَسَأَلْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَنْ أَرْجِعَ إِلَى أَهْلِي؛ فَإِنَّ زَوْجِي لَمْ يَتْرُكْ لِي مَسْكَنًا يَمْلِكُهُ وَلَا نَفَقَةً، فَقَالَ: ((نَعَمْ)). فَلَمَّا كُنْتُ فِي اَلْحُجْرَةِ نَادَانِي، فَقَالَ: ((اُمْكُثِي فِي بَيْتِكِ حَتَّى يَبْلُغَ اَلْكِتَابُ أَجَلَهُ)). قَالَتْ: فَاعْتَدَدْتُ فِيهِ أَرْبَعَةَ

[1381] **Lanac prenosilaca je hasen.** Ebu Davud (2305), Nesai (6/204). U lancu je Mugire b. Dahhak za kojeg Abdul-Hakk i Munziri kažu da je nepoznat.

[1382] **Sahih.** Buharija (5336), Muslim (1488).

[1383] **Sahih.** Muslim (1483).

أَشْهُرٍ وَعَشْرًا، قَالَتْ: فَقَضَى بِهِ بَعْدَ ذَلِكَ عُثْمَانُ . أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، والذُّهْلِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ وَغَيْرُهُمْ.

(1098) Prenosi se od Furaj'e b. Malik, radijallahu anha, da je njen muž izašao da traži svoje sluge, pa su ga ubili. Rekla je: „Pitala sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da se vratim svojima, jer moj muž mi nije ostavio ni mjesto za stanovanje u svom vlasništvu, ni sredstva za izdržavanje. Rekao je: '**Da.**' Kada sam bila u sobi, zovnuo me je i rekao: '**Ostani u kući dok ne istekne rok propisan Knjigom.**' Rekla je: 'Pa sam bila u pričeku u kući četiri mjeseca i deset dana.' Rekla je: 'Tako je poslije toga presudio Osman.'" Bilježi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi, Zuhejli, Ibn Hibban, Hakim i drugi.[1384]

وَعَنْ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ قَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ زَوْجِي طَلَّقَنِي ثَلَاثًا، وَأَخَافُ أَنْ يُقْتَحَمَ عَلَيَّ، قَالَ: فَأَمَرَهَا، فَتَحَوَّلَتْ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1099) Prenosi se od Fatime b. Kajs da je rekla: „Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, muž me je dao talak triput, a bojim se da će me napastvovati.'" Pa joj je naredio i ona se odselila. Prenosi Muslim.[1385]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ ﷺ قَالَ: لَا تُلْبِسُوا عَلَيْنَا سُنَّةَ نَبِيِّنَا، عِدَّةُ أُمِّ اَلْوَلَدِ إِذَا تُوُفِّيَ عَنْهَا سَيِّدُهَا أَرْبَعَةُ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَأَعَلَّهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِالِانْقِطَاعِ.

(1100) Prenosi se od Amra b. el-Asa, radijallahu anhu, da je rekao: „Ne činite nam sunnet našeg Vjerovjesnika zamršenim! Priček ummuul-veleda (robinje koja postaje slobodna nakon smrti njenog vlasnika) kada premine njen vlasnik je četiri mjeseca i deset dana." Prenose Ahmed, Ebu Davud i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Hakim. Darekutni smatra da je lanac prenosilaca prekinut.[1386]

[1384] **Sahih.** Ahmed (6/370), Ebu Davud (2300), Tirmizi (1204), Nesai (6/199), Ibn Madže (2031), Ibn Hibban (1331), Hakim (2/208).
[1385] **Sahih.** Muslim (1482).
[1386] Ahmed (4/203), Ebu Davud (2308), Ibn Madže (2083), Hakim (2/208), Darekutni (3/309) i tvrdi da je lanac prenosilaca prekinut. U lancu prenosilaca je Amr kojeg je većina ocijenila

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنَّمَا اَلْأَقْرَاءُ اَلْأَطْهَارُ. أَخْرَجَهُ مَالِكٌ فِي قِصَّةٍ بِسَنَدٍ صَحِيحٍ.

(1101) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Doista su kuru'i čistoće između mjesečnih pranja[1387]." Prenosi ga Malik kao dio priče sa sahih senedom.[1388]

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: طَلَاقُ اَلْأَمَةِ تَطْلِيقَتَانِ، وَعِدَّتُهَا حَيْضَتَانِ . رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَأَخْرَجَهُ مَرْفُوعًا وَضَعَّفَهُ وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ: مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَخَالَفُوهُ، فَاتَّفَقُوا عَلَى ضَعْفِهِ.

(1102) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Talak (bain) udate robinje je dva talaka, a priček dva mjesečna pranja." Prenosi Darekutni, i bilježi ga kao merfu' i ocjenjuje ga daifom.[1389] Bilježe ga Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže u hadisu Aiše, radijallahu anha, kojeg sahihom ocjenjuje Hakim, ali mu se proturiječi i složni su u vezi njegove slabosti.[1390]

وَعَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ ‌رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا يَحِلُّ لِامْرِئٍ يُؤْمِنُ بِاَللَّهِ وَالْيَوْمِ اَلْآخِرِ أَنْ يَسْقِيَ مَاءَهُ زَرْعَ غَيْرِهِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَحَسَّنَهُ اَلْبَزَّارُ.

(1103) Prenosi se od Ruvejfi'a b. Sabita, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nije dozvoljeno čovjeku koji vjeruje u**

---

slabim. I treća mahana jeste poremećenost jer se hadis prenosi na tri načina. Ahmed je rekao: „Hadis je munker."Medutim, Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim. A svjedoči mu i 234. ajet sure El-Bekare. I Abdullah b. Abdur-Rahman el-Bessam, rahmetullahi alejhi, ocijenio ga je vjerodostojnim (5/585).

[1387] Aiša, radijallahu anha, rekla je, a neki su ljudi sa njom raspravljali, pa su naveli dio ajeta i rekli: „Allah kaže: 'Tri kuru'a.'" Rekla je: „Tačno, a znate li šta su kuru'i? Kuru'i su čišćenja."

[1388] **Sahih.** Malik (2/576).

[1389] **Daif mevkuf.** Darekutni (4/38), Ibn Madže (2079). Slabim su ga ocijenili mnogi učenjaci.

[1390] **Daif.** Ebu Davud (2189), Tirmizi (1182), Ibn Madže (2080), Hakim (2/205). U lancu prenosilaca je Muzahir b. Muslim za kojeg kaže Ebu Hatim: „Munkerul-hadis". Ibn Me'in je rekao: „Nije poznat." Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim, ali su se s njim svi razišli i složili oko slabosti ovoga hadisa, tako da se njime ne može dokazivati.

Allaha i Sudnji dan da natapa svojom vodom usjev drugog čovjeka." Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban, a hasenom El-Bezzar. [1391]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ فِي اِمْرَأَةِ اَلْمَفْقُودِ– تَرَبَّصُ أَرْبَعَ سِنِينَ، ثُمَّ تَعْتَدُّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا. أَخْرَجَهُ مَالِكٌ، وَالشَّافِعِيُّ.

(1104) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, u vezi sa ženom nestalog čovjeka: „Čeka četiri godine, potom ima priček od četiri mjeseca i deset dana." Bilježe Malik i Šafija. [1392]

وَعَنْ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِمْرَأَةُ اَلْمَفْقُودِ اِمْرَأَتُهُ حَتَّى يَأْتِيَهَا اَلْبَيَانُ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ.

(1105) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je rekao: **„Žena nestalog mu je žena dok joj ne dođe vijest (o njemu)."** Bilježi Darekutni sa slabim senedom. [1393]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَبِيتَنَّ رَجُلٌ عِنْدَ اِمْرَأَةٍ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ نَاكِحًا، أَوْ ذَا مَحْرَمٍ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1106) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Neka ne zanoći muškarac kod žene osim da je oženjen njome ili mahrem."** Prenosi Muslim. [1394]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِاِمْرَأَةٍ، إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

[1391] **Hasen.** Ebu Davud (2158), Tirmizi (1131), Ibn Hibban (4830).
[1392] **Sahih mevkuf.** Malik (2/575).
[1393] **Daif.** Darekutni (3/312). Slabim su ga ocijenili: Ibn Hadžer, Ebu Hatim, Bejheki, Abdul-Hakk, Ibnul-Kattan i drugi, i zbog velike slabosti u hadisu učenjaci ne rade po njemu.
[1394] **Sahih.** Muslim (2171).

(1107) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Neka se ne osamljuje muškarac sa ženom osim uz prisustvo njenog mahrema."** Bilježi Buharija.[1395]

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي سَبَايَا أَوْطَاسٍ: ((لَا تُوطَأُ حَامِلٌ حَتَّى تَضَعَ، وَلَا غَيْرُ ذَاتِ حَمْلٍ حَتَّى تَحِيضَ حَيْضَةً)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ وَلَهُ شَاهِدٌ: عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ فِي اَلدَّارَقُطْنِيِّ

(1108) Prenosi se od Ebu Seida, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao za roblje Evtasa[1396]: **„Ne opći se spolno sa trudnicom (zarobljenom robinjom) sve dok se ne porodi, niti sa onom koja nije trudna dok ne dobije mjesečno pranje."** Bilježi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Hakim, a ima i šahida koji se prenosi od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, kod Darekutnija.[1397]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلْوَلَدُ لِلْفِرَاشِ، وَلِلْعَاهِرِ اَلْحَجَرُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ مِنْ حَدِيثِهِ وَمِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ فِي قِصَّةٍ وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ عِنْدَ النَّسَائِيِّ وَعَنْ عُثْمَانَ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ.

(1109) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Dijete pripada postelji, a bludniku kamen."** Muttefekun alejhi, iz njegovog hadisa[1398] i iz hadisa Aiše u priči[1399], i od Ibn Mes'uda kod Nesaija[1400], i od Osmana kod Ebu Davuda.[1401]

[1395] **Sahih.** Buharija (5233), Muslim (1341).

[1396] Ime doline gdje je bila borba na Hunejnu. Inače se za nju ne kaže dolina Hunejna, nego dolina Evtasa.

[1397] **Sahih.** Ebu Davud (2157), Hakim (2/195), Darekutni (3/257). Hadis je došao mnogim putevima. Albani kaže: „Hadis je sa svim svojim putevima vjerodostojan."

[1398] **Sahih.** Buharija (6818), Muslim (1458).

[1399] **Sahih.** Buharija (6817), Muslim (1457).

[1400] Nesa'i (6/181). Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[1401] Ebu Davud (2275). Sujuti ga ubraja u mutevatir hadise.

POGLAVLJE O DOJENJU

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تُحَرِّمُ اَلْمَصَّةُ وَالْمَصَّتَانِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1110) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne zabranjuje jedan ili dva gutljaja.'**" Bilježi Muslim.[1402]

وَعَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اُنْظُرْنَ مَنْ إِخْوَانُكُنَّ، فَإِنَّمَا اَلرَّضَاعَةُ مِنَ اَلْمَجَاعَةِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1111) Prenosi se također od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Gledajte ko su vam braća. Dojenje je doista od gladi[1403]."** Muttefekun alejhi.[1404]

وَعَنْهَا قَالَتْ: جَاءَتْ سَهْلَةُ بِنْتُ سُهَيْلٍ. فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ سَالِمًا مَوْلَى أَبِي حُذَيْفَةَ مَعَنَا فِي بَيْتِنَا، وَقَدْ بَلَغَ مَا يَبْلُغُ اَلرِّجَالُ. قَالَ: ((أَرْضِعِيهِ. تَحْرُمِي عَلَيْهِ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1112) Prenosi se također od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Došla je Sehla b. Suhejl i rekla: 'Allahov Poslaniče, Salim, oslobođeni rob Ebu Huzejfe, je sa nama u našoj kući, a dostigao je ono što dostižu ljudi (tj. posto je punoljetan).' Rekao je: **'Zadoji ga, bit ćeš mu haram.'**" Prenosi Muslim.[1405]

وَعَنْهَا: أَنَّ أَفْلَحَ -أَخَا أَبِي الْقُعَيْسِ- جَاءَ يَسْتَأْذِنُ عَلَيْهَا بَعْدَ اَلْحِجَابِ. قَالَتْ: فَأَبَيْتُ أَنْ آذَنَ لَهُ، فَلَمَّا جَاءَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَخْبَرْتُهُ بِالَّذِي صَنَعْتُ، فَأَمَرَنِي أَنْ آذَنَ لَهُ عَلَيَّ. وَقَالَ: ((إِنَّهُ عَمُّكِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1402] **Sahih.** Muslim (1450).
[1403] Tj. dojenjem se smatra ono što utoli glad dojenčetu.
[1404] **Sahih.** Buharija (2647), Muslim (1455).
[1405] **Sahih.** Muslim (1453).

(1113) Od nje se prenosi da je Efleh, brat Ebu Ku'ajsa, došao i tražio dozvolu da uđe kod nje nakon hidžaba[1406]. Rekla je: „Nisam mu dopustila. Kada je došao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestila sam ga o tome šta sam uradila, pa mi je naredio da mu dopustim rekavši: **'On je tvoj amidža.'**" Muttefekun alejhi.[1407]

وَعَنْهَا قَالَتْ: كَانَ فِيمَا أُنْزِلَ فِي اَلْقُرْآنِ: عَشْرُ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ يُحَرِّمْنَ، ثُمَّ نُسِخْنَ بِخَمْسٍ مَعْلُومَاتٍ، فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ وَهِيَ فِيمَا يُقْرَأُ مِنَ اَلْقُرْآنِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1114) Prenosi se od nje, radijallahu anha, da je rekla: „Bilo je u onome što je objavljeno od Kur'ana: deset poznatih dojenja koja zabranjuju (ono što je zabranjeno po krvi), potom je derogirano sa pet poznatih, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preselio je, a one su bile u onome što se učilo od Kur'ana." Prenosi Muslim.[1408]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أُرِيدُ عَلَى اِبْنَةِ حَمْزَةَ. فَقَالَ: ((إِنَّهَا لَا تَحِلُّ لِي؛ إِنَّهَا اِبْنَةُ أَخِي مِنْ اَلرَّضَاعَةِ. وَيَحْرُمُ مِنْ اَلرَّضَاعَةِ مَا يَحْرُمُ مِنْ اَلنَّسَبِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

(1115) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da su željeli da Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ožene Hamzinom kćerkom, pa je rekao: **„Ona mi nije dopuštena. Ona je kći moga brata po mlijeku, a dojenjem se zabranjuje ono što se zabranjuje krvnom vezom."** Muttefekun alejhi.[1409]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يُحَرِّمُ مِنْ اَلرَّضَاعَةِ إِلَّا مَا فَتَقَ اَلْأَمْعَاءَ، وَكَانَ قَبْلَ اَلْفِطَامِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ هُوَ وَالْحَاكِمُ

[1406] Tj. ajeta o hidžabu u suri El-Ahzab u kojem se vjernicima naređuje da ne ulaze u odaje u kojima borave majke vjernika niti da s njima govore, osim ako se između njih ne nalazi zastor, tj. hidžab.
[1407] **Sahih.** Buharija (2644), Muslim (1445).
[1408] **Sahih.** Muslim (1452).
[1409] **Sahih.** Buharija (2645), Muslim (1446).

(1116) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne zabranjuje se dojenjem osim ono što otvara crijeva i biva prije odbijanja od dojenja.**'" Prenosi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom, on i Hakim.[1410]

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَا رَضَاعَ إِلَّا فِي اَلْحَوْلَيْنِ . رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَابْنُ عَدِيٍّ مَرْفُوعًا وَمَوْقُوفًا، وَرَجَّحَا اَلْمَوْقُوفَ.

(1117) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Dojenjem se smatra samo dojenje koje traje dvije godine." Prenose Darekutni, Ibn Adijj kao merfu' i mevkuf, a smatraju da je prioritetnije da je mevkuf.[1411]

وَعَنِ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا رَضَاعَ إِلَّا مَا أَنْشَزَ اَلْعَظْمَ، وَأَنْبَتَ اَللَّحْمَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ.

(1118) Prenosi s od Ibn Mes'uda, radijallahu anh, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nije dojenje osim ono što jača kosti i razvija meso.**'" Bilježi Ebu Davud.[1412]

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ اَلْحَارِثِ أَنَّهُ تَزَوَّجَ أُمَّ يَحْيَى بِنْتَ أَبِي إِهَابٍ، فَجَاءَتْ اِمْرَأَةٌ. فَقَالَتْ: قَدْ أَرْضَعْتُكُمَا، فَسَأَلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ((كَيْفَ وَقَدْ قِيلَ؟)) فَفَارَقَهَا عُقْبَةُ. وَنَكَحَتْ زَوْجًا غَيْرَهُ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1119) Prenosi se od Ukbe b. El-Harisa da je oženio Ummu Jahja, kći Ebu Ihaba, pa je došla neka žena i rekla: „Dojila sam vas dvoje." Pitao je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **„Kako, kad je već**

[1410] **Sahih.** Tirmizi (1152). Lanac prenosilaca je po uvjetima Buharije i Muslima. Vjerodostojnim su ga još ocijenili Ibn Hibban i Ibnul-Kajjim u „Zadu".
[1411] **Mevkuf.** Darekutni (4/174), Ibn Adijj (7/2562). Mevkufom su ga ocijenili: Bejheki, Abdul-Hakk, Ibn Abdil-Hadi i Zejle'i.
[1412] **Daîf.** Ebu Davud (2060). Lanac prenosilaca je slab zbog jer se u njemu nalaze prenosioci koji su nepoznati.

rečeno?", pa ju je Ukbe razveo i udala se za drugog čovjeka. Bilježi Buharija.[1413]

وَعَنْ زِيَادٍ اَلسَّهْمِيِّ رضي الله عنه قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ تُسْتَرْضَعَ اَلْحَمْقَى. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَهُوَ مُرْسَلٌ، وَلَيْسَتْ لِزِيَادٍ صُحْبَةٌ

(1120) Prenosi se od Zijada es-Sehmija da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se za dojilju uzima slaboumna žena." Bilježi Ebu Davud, i hadis je mursel, jer Zijad nije ashab.[1414]

POGLAVLJE O IZDRŽAVANJU

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَتْ هِنْدُ بِنْتُ عُتْبَةَ -اِمْرَأَةُ أَبِي سُفْيَانَ- عَلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ. فَقَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ أَبَا سُفْيَانَ رَجُلٌ شَحِيحٌ لَا يُعْطِينِي مِنَ اَلنَّفَقَةِ مَا يَكْفِينِي وَيَكْفِي بَنِيَّ، إِلَّا مَا أَخَذْتُ مِنْ مَالِهِ بِغَيْرِ عِلْمِهِ، فَهَلْ عَلَيَّ فِي ذَلِكَ مِنْ جُنَاحٍ؟ فَقَالَ: ((خُذِي مِنْ مَالِهِ بِالْمَعْرُوفِ مَا يَكْفِيكِ، وَيَكْفِي بَنِيكِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1121) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Ušla je Hind b. Utbe, supruga Ebu Sufjana, kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: 'Allahov Poslaniče, Ebu Sufjan je škrt čovjek, ne daje mi za izdržavanje ono što je dovoljno meni i mojim sinovima, osim ako ne uzmem nešto iz njegovog imetka bez njegovog znanja. Ima li u tome grijeha?' Rekao je: **'Uzmi iz njegovog imetka po običaju ono što će biti dosta tebi i tvojim sinovima.'**" Muttefekun alejhi.[1415]

وَعَنْ طَارِقٍ الْمُحَارِبِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَدِمْنَا اَلْمَدِينَةَ، فَإِذَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ قَائِمٌ يَخْطُبُ وَيَقُولُ: ((يَدُ اَلْمُعْطِي اَلْعُلْيَا، وَابْدَأْ بِمَنْ تَعُولُ: أُمَّكَ وَأَبَاكَ، وَأُخْتَكَ وَأَخَاكَ، ثُمَّ أَدْنَاكَ أَدْنَاكَ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالدَّارَقُطْنِيُّ.

[1413] **Sahih.** Buharija (88).
[1414] **Mursel daîf.** Ebu Davud u „Merasilu" (207).
[1415] **Sahih.** Buharija (5364), Muslim (1714).

(1122) Prenosi se od Tarika el-Muharibija, radijallahu anhu, da je rekao: „Stigli smo u Medinu, kad tamo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stoji na minberu i drži hutbu ljudima govoreći: **'Ruka onoga koji daje je gornja i počni sa onima koje izdržavaš: svojom majkom, ocem, sestrom, bratom, potom bližim, pa bližim.'**" Prenosi Nesai, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Darekutni. [1416]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لِلْمَمْلُوكِ طَعَامُهُ وَكِسْوَتُهُ، وَلَا يُكَلَّفُ مِنَ اَلْعَمَلِ إِلَّا مَا يُطِيقُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1123) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Robu pripada njegova hrana i odjeća, i samo se zadužuje poslom koji može podnijeti.'**" Prenosi Muslim. [1417]

وَعَنْ حَكِيمِ بْنِ مُعَاوِيَةَ اَلْقُشَيْرِيِّ رضي الله عنه عَنْ أَبِيهِ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! مَا حَقُّ زَوْجَةِ أَحَدِنَا عَلَيْهِ؟ قَالَ: ((أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اِكْتَسَيْتَ، وَلَا تَضْرِبِ اَلْوَجْهَ، وَلَا تُقَبِّحْ...)). اَلْحَدِيثُ. وَتَقَدَّمَ فِي عِشْرَةِ اَلنِّسَاءِ.

(1124) Prenosi se od Hakima b. Muavije el-Kušejrija, radijallahu anhu, od njegovog oca, da je rekao: „Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, koje je pravo supruge jednog od nas kod njega?' Rekao je: **'Da je hraniš kada jedeš i oblačiš kad se ti oblačiš...'**" hadis – prethodio je u poglavlju o lijepom odnosu sa ženama. [1418]

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ -فِي حَدِيثِ اَلْحَجِّ بِطُولِهِ- قَالَ فِي ذِكْرِ اَلنِّسَاءِ: ((وَلَهُنَّ عَلَيْكُمْ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

[1416] **Hasen.** Nesai (5/61), Ibn Hibban (810), Darekutni (3/44). Osnova mu je u dva Sahiha. Munziri ga je ocijenio dobrim.
[1417] **Sahih.** Muslim (1662).
[1418] **Sahih.** Ahmed (4/447), Ebu Davud (2142), Nesai u „Išretu nisa" (289), Ibn Madže (1850).

(1125) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem – u dužem hadisu o hadždžu – da je spomenuo u vezi sa ženama: **„Njihovo je pravo kod vas, opskrba i oblačenje po običaju."** Bilježi Muslim.[1419]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كَفَى بِالْمَرْءِ إِثْمًا أَنْ يُضَيِّعَ مَنْ يَقُوتُ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ. وَهُوَ عِنْدَ مُسْلِمٍ بِلَفْظِ: ((أَنْ يَحْبِسَ عَمَّنْ يَمْلِكُ قُوتَهُ)).

(1126) Prenosi se od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Dosta je čovjeku grijeha da zanemari one koje izdržava.'**" Prenosi Nesai [1420], a kod Muslima je naveden ovako: **„Da uskraćuje onome čiju hranu posjeduje."** [1421]

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه يَرْفَعُهُ، فِي اَلْحَامِلِ اَلْمُتَوَفَّى عَنْهَا قَالَ: لَا نَفَقَةَ لَهَا . أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، لَكِنْ قَالَ: اَلْمَحْفُوظُ وَقْفُهُ وَثَبَتَ نَفْيُ اَلنَّفَقَةِ فِي حَدِيثِ فَاطِمَةَ بِنْتِ قَيْسٍ كَمَا تَقَدَّمَ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1127) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, kao merfu', u vezi sa trudnicom kojoj je muž preminuo, da je rekao: „Ne pripada joj izdržavanje." Bilježi Bejheki sa pouzdanim prenosiocima, ali kaže: „Sigurnije je da je mevkuf" [1422], a osnovano je nepostojanje izdržavanja u hadisu Fatime b. Kajs, radijallahu anha, kako je prethodilo u hadisu koji prenosi Muslim.[1423]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْيَدُ اَلْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ اَلْيَدِ اَلسُّفْلَى، وَيَبْدَأُ أَحَدُكُمْ بِمَنْ يَعُولُ. تَقُولُ اَلْمَرْأَةُ: أَطْعِمْنِي، أَوْ طَلِّقْنِي)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

[1419] **Sahih.** Muslim (1218).
[1420] Nesai u „Išretu nisa" (294), Ebu Davud (1692). U lancu prenosilaca je Vehb b. Džabir za kojeg Zehebi kaže: „Skoro da nije bio poznat."
[1421] **Sahih.** Muslim (996).
[1422] Bejheki (7/431).
[1423] **Sahih.** Muslim (1480).

(1128) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Gornja ruka je bolja od donje ruke, i počnite od onih koje izdržavate. Žena kaže: Hrani me ili mi daj talak.'**" Prenosi Darekutni, a sened mu je dobar.[1424]

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ اَلْمُسَيَّبِ –فِي اَلرَّجُلِ لَا يَجِدُ مَا يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ– قَالَ: يُفَرَّقُ بَيْنَهُمَا. أَخْرَجَهُ سَعِيدُ بْنُ مَنْصُورٍ: عَنْ سُفْيَانَ، عَنْ أَبِي اَلزِّنَادِ، عَنْهُ. قَالَ: فَقُلْتُ لِسَعِيدِ بْنِ اَلْمُسَيَّبِ: سُنَّةٌ؟ فَقَالَ: سُنَّةٌ. وَهَذَا مُرْسَلٌ قَوِيٌ.

(1129) Prenosi se od Seida b. Musejjeba u vezi sa čovjekom koji nema sredstava za izdržavanje svoje žene: „Razvode se." Bilježi Seid b. Mensur od Sufjana, od Ebu Zinada, od njega da je rekao: „Pitao sam Seida: 'Sunnet?' Rekao je: 'Sunnet.'" Hadis je jak mursel.[1425]

وَعَنْ عُمَرَ رضي الله عنه أَنَّهُ كَتَبَ إِلَى أُمَرَاءِ اَلْأَجْنَادِ فِي رِجَالٍ غَابُوا عَنْ نِسَائِهِمْ: أَنْ يَأْخُذُوهُمْ بِأَنَّ يُنْفِقُوا أَوْ يُطَلِّقُوا، فَإِنْ طَلَّقُوا بَعَثُوا بِنَفَقَةِ مَا حَبَسُوا. أَخْرَجَهُ اَلشَّافِعِيُّ. ثُمَّ اَلْبَيْهَقِيّ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ

(1130) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je pisao vojskovođama u vezi sa ljudima koji su odsustvovali od svojih supruga da ili ih izdržavaju ili da im daju talak, pa, ako im daju talak, neka pošalju opskrbu za proteklo vrijeme." Bilježe Šafija i Bejheki sa dobrim senedom.[1426]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! عِنْدِي دِينَارٌ؟ قَالَ: ((أَنْفِقْهُ عَلَى نَفْسِكَ)). قَالَ: عِنْدِي آخَرُ؟ قَالَ: ((أَنْفِقْهُ عَلَى وَلَدِكَ)). قَالَ: عِنْدِي آخَرُ؟ قَالَ: ((

[1424] **Lanac prenosilaca je hasen.** Darekutni (3/297) s tim da su riječi: „Žena kaže: 'Hrani me ili razvedi'", riječi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kako to pojašnjava hadis kod Buharije (5355).
[1425] **Mursel sahih.** Seid b. Mensur (2/55). Po Seidovim mursel predanjima se postupa jer se pouzdano zna da on takva predanja ne prenosi osim od povjerljivih prenosilaca.
[1426] **Lanac prenosilaca je hasen.** Šafija (2765), Bejheki (7/469).

أَنْفِقْهُ عَلَى أَهْلِكَ)). قَالَ: عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: ((أَنْفِقْهُ عَلَى خَادِمِكَ)). قَالَ عِنْدِي آخَرُ، قَالَ: ((أَنْتَ أَعْلَمَ)). أَخْرَجَهُ اَلشَّافِعِيُّ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَأَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ وَالْحَاكِمُ بِتَقْدِيمِ. اَلزَّوْجَةِ عَلَى اَلْوَلَدِ.

(1131) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, imam dinar.' Rekao je: **'Potroši ga na sebe.'** Rekao je: 'Imam drugi.' Rekao je: **'Potroši ga na svoje dijete.'** Rekao je: 'Imam drugi.' Rekao je: **'Potroši ga na svoju ženu.'** Rekao je: 'Imam drugi.' Rekao je: **'Potroši ga na svoga slugu.'** Rekao je: 'Imam drugi.' Rekao je: **'Ti bolje znaš.'**" Bilježe Šafija i Ebu- Davud, čiji je ovo citat, a bilježe ga Nesai i Hakim tako da supruga prethodi djetetu. [1427]

وَعَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ﷺ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! مَنْ أَبَرُّ؟ قَالَ: ((أُمَّكَ)). قُلْتُ: ثُمَّ مِنْ؟ قَالَ: ((أُمَّكَ)). قُلْتُ: ثُمَّ مِنْ؟ قَالَ: ((أُمَّكَ)). قُلْتُ: ثُمَّ مِنْ؟ قَالَ: ((أَبَاكَ، ثُمَّ اَلْأَقْرَبَ فَالْأَقْرَبَ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

(1132) Prenosi se od Behza b. Hakima, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, da je rekao: „Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, kome da činim dobročinstvo?' Rekao je: **'Svojoj majci.'** Rekao sam: 'Potom?' Rekao je: **'Svojoj majci.'** Rekao sam: 'Potom?' Rekao je: **'Svojoj majci.'** Rekao sam: 'Potom?' Rekao je: **'Svome ocu, potom bližem, pa bližem.'**" Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, koji ga smatra dobrim. [1428]

POGLAVLJE O HADANI (STARANJU O DJETETU NAKON RAZVODA)

[1427] **Hasen.** Šafija (2/63), Ebu Davud (1691), Nesai (5/62), Hakim (1/415) i kaže da je po uvjetima Muslima sa čime se slaže i Zehebi. Ibn Hibban ga je ocijenio vjerodostojnim. Hafiz je rekao: „U Sahihu Muslima spominje se supruga prije djeteta bez ikakvog dvoumljenja, pa se na osnovu toga može odrediti prioritetnije predanje od ova dva predanja."

[1428] **Hasen.** Ebu Davud (5139), Tirmizi (1897) i kaže da je hadis dobar. Svjedoči mu i hadis Mikdama koji bilježi Bejheki sa dobrim lancem prenosilaca.

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اِمْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ اِبْنِي هَذَا كَانَ بَطْنِي لَهُ وِعَاءً، وَثَدْيِي لَهُ سِقَاءً، وَحِجْرِي لَهُ حِوَاءً، وَإِنَّ أَبَاهُ طَلَّقَنِي، وَأَرَادَ أَنْ يَنْتَزِعَهُ مِنِّي. فَقَالَ لَهَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَنْتِ أَحَقُّ بِهِ، مَا لَمْ تَنْكِحِي)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1133) Prenosi se od Abdullaha b. Amra da je neka žena rekla: „Allahov Poslaniče, ovome mome sinu boravište je bio moj stomak, a moje grudi pojilište, moje krilo omotač, a njegov otac mi je dao talak i želi ga uzeti od mene." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ti imaš više prava na njega, dok se ne udaš."** Prenose Ahmed i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1429]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ اِمْرَأَةً قَالَتْ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّ زَوْجِي يُرِيدُ أَنْ يَذْهَبَ بِابْنِي، وَقَدْ نَفَعَنِي، وَسَقَانِي مِنْ بِئْرِ أَبِي عِنَبَةَ فَجَاءَ زَوْجُهَا، فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((يَا غُلَامُ! هَذَا أَبُوكَ وَهَذِهِ أُمُّكَ، فَخُذْ بِيَدِ أَيِّهِمَا شِئْتَ)). فَأَخَذَ بِيَدِ أُمِّهِ، فَانْطَلَقَتْ بِهِ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(1134) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je neka žena rekla: „Allahov Poslaniče, moj muž želi da ode sa mojim djetetom, a bio mi je od koristi i napojio me iz bunara Ebu Inebe." Pa je došao njen muž, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Dječače, ovo je tvoj otac, a ovo je tvoja majka, pa uzmi za ruku koje hoćeš od njih dvoje."** Pa je uzeo majku za ruku i ona je otišla s njim. Prenose Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi.[1430]

[1429] **Sahih.** Ahmed (2/182), Ebu Davud (2276), Hakim (2/207). U lancu prenosilaca je Amr b. Šu'ajb oko kojeg postoji poznati govor.

[1430] **Sahih.** Ahmed (2/246), Ebu Davud (2277), Tirmizi (1357), Nesai (6/185), Ibn Madže (2351). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibnul-Kattan, Hakim i s njim se složio Zehebi, a Tirmizi je rekao: „Hadis je hasen-sahih".

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ سِنَانٍ أَنَّهُ أَسْلَمَ، وَأَبَتِ اِمْرَأَتُهُ أَنْ تُسْلِمَ. فَأَقْعَدَ اَلنَّبِيَّ ﷺ اَلْأُمَّ نَاحِيَةً، وَالْأَبَ نَاحِيَةً، وَأَقْعَدَ اَلصَّبِيَّ بَيْنَهُمَا. فَمَالَ إِلَى أُمِّهِ، فَقَالَ: ((اَللَّهُمَّ اِهْدِهِ)). فَمَالَ إِلَى أَبِيهِ، فَأَخَذَهُ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(1135) Prenosi se od Rafi'a b. Sinana da je bio primio islam, a da mu je supruga odbila da primi islam, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, posjeo na jednu stranu majku, a na drugu oca, a dječaka između njih, pa se dječak bio nageo prema majci, pa je rekao (Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem): **„Allahu moj, uputi ga,"** pa se nageo prema ocu, i otac ga je uzeo. Bilježi Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1431]

وَعَنْ اَلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَضَى فِي اِبْنَةِ حَمْزَةَ لِخَالَتِهَا، وَقَالَ: ((اَلْخَالَةُ بِمَنْزِلَةِ اَلْأُمِّ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ وَأَخْرَجَهُ أَحْمَدُ: مِنْ حَدِيثِ عَلِيٍّ فَقَالَ: ((وَالْجَارِيَةُ عِنْدَ خَالَتِهَا، فَإِنَّ اَلْخَالَةَ وَالِدَةٌ)).

(1136) Prenosi se od El-Berra'e b. Aziba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa Hamzinom kćeri, presudio da je uzme njena tetka rekavši: **„Tetka je na stepenu majke."** Bilježi Buharija, i bilježi ga Ahmed u hadisu Alije, radijallahu anhu, pa kaže: **„Djevojčica je kod tetke, jer je tetka doista majka."**[1432]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَتَى أَحَدَكُمْ خَادِمُهُ بِطَعَامِهِ، فَإِنْ لَمْ يُجْلِسْهُ مَعَهُ، فَلْيُنَاوِلْهُ لُقْمَةً أَوْ لُقْمَتَيْنِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(1137) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada nekom od vas dođe**

[1431] **Hasen.** Ebu Davud (2244), Nesai (6/185), Hakim (2/206). U lancu prenosilaca je Rafi'a b. Sinan oko kojeg postoji razilaženje.
[1432] **Sahih.** Buharija (2699), Ahmed (770).

sluga sa hranom, ako ga ne posjedne kod sebe, neka mu dadne zalogaj ili dva.'" Muttefekun alejhi, a ovo je Buharijin citat.[1433]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((عُذِّبَتْ اِمْرَأَةٌ فِي هِرَّةٍ سَجَنَتْهَا حَتَّى مَاتَتْ، فَدَخَلَتِ اَلنَّارَ فِيهَا، لَا هِيَ أَطْعَمَتْهَا وَسَقَتْهَا إِذْ هِيَ حَبَسَتْهَا، وَلَا هِيَ تَرَكَتْهَا، تَأْكُلُ مِنْ خَشَاشِ اَلْأَرْضِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1138) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kažnjena je žena zbog mačke koju je zatvorila dok nije umrla, pa će zbog nje ući u Vatru: nije je hranila, niti pojila kada ju je zatvorila, niti ju je pustila da jede gmizavce po zemlji."** Muttefekun alejhi.[1434]

[1433] **Sahih.** Buharija (5460), Muslim (1663).
[1434] **Sahih.** Buharija (3482), Muslim (2242).

Knjiga o krivičnim djelima

عَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَحِلُّ دَمُ اِمْرِئٍ مُسْلِمٍ؛ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَأَنِّي رَسُولُ اَللَّهِ، إِلَّا بِإِحْدَى ثَلَاثٍ: اَلثَّيِّبُ اَلزَّانِي، وَالنَّفْسُ بِالنَّفْسِ، وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ؛ اَلْمُفَارِقُ لِلْجَمَاعَةِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1139) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nije dozvoljena krv čovjeka muslimana koji svjedoči da nema boga osim Allaha i da sam ja Allahov poslanik, osim u jednom od tri slučaja: oženjeni bludnik, glava za glavu i onaj koji ostavi vjeru i odvoji se od zajednice.'"** Muttefekun alejhi.[1435]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَحِلُّ قَتْلُ مُسْلِمٍ إِلَّا فِي إِحْدَى ثَلَاثِ خِصَالٍ: زَانٍ مُحْصَنٌ فَيُرْجَمُ، وَرَجُلٌ يَقْتُلُ مُسْلِمًا مُتَعَمِّدًا فَيُقْتَلُ، وَرَجُلٌ يَخْرُجُ مِنْ اَلْإِسْلَامِ فَيُحَارِبُ اَللَّهَ وَرَسُولَهُ، فَيُقْتَلُ، أَوْ يُصْلَبُ، أَوْ يُنْفَى مِنْ اَلْأَرْضِ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1140) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Nije dozvoljeno ubiti muslimana osim u jednom od tri svojstva: oženjeni bludnik se kamenuje, čovjek koji namjerno ubije muslimana se ubija i čovjek koji izađe iz islama, pa se bori protiv Allaha i Njegovog Poslanika, se ubija, ili razapinje ili protjeruje iz zemlje."** Prenosi Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Hakim.[1436]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَوَّلُ مَا يُقْضَى بَيْنَ اَلنَّاسِ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ فِي اَلدِّمَاءِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1435] **Sahih.** Buharija (6878), Muslim (1676).
[1436] **Sahih.** Ebu Davud (4353), Nesai (7/91), Hakim (4/367).

(1141) Prenosi se od Abdullaha b. Mes'uda da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Prvo o čemu će biti presuđeno između ljudi na Sudnjem danu je krv.**'" Muttefekun alejhi. [1437]

وَعَنْ سَمُرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قَتَلَ عَبْدَهُ قَتَلْنَاهُ، وَمَنْ جَدَعَ عَبْدَهُ جَدَعْنَاهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَهُوَ مِنْ رِوَايَةِ اَلْحَسَنِ اَلْبَصْرِيِّ عَنْ سَمُرَةَ، وَقَدْ اُخْتُلِفَ فِي سَمَاعِهِ مِنْهُ.

(1142) Prenosi se od Semure, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko ubije svoga roba, ubit ćemo ga, a ko osakati svoga roba, osakatit ćemo ga.**'" Prenosi Ahmed i četvorica, i Tirmizi ga smatra dobrim, a hadis je u rivajetu Hasana el-Basrija od Semure, a spori se u vezi s njegovim slušanjem od Semure.

وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ وَالنَّسَائِيِّ: ((وَمَنْ خَصَى عَبْدَهُ خَصَيْنَاهُ)). وَصَحَّحَ اَلْحَاكِمُ هَذِهِ اَلزِّيَادَةَ.

U rivajetu Ebu Davuda i Nesaija ima dodatak: **„A ko kastrira svoga roba, kastrirat ćemo ga."** Hakim ovaj dodatak ocjenjuje sahihom. [1438]

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ اَلْخَطَّابِ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا يُقَادُ اَلْوَالِدُ بِالْوَلَدِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْجَارُودِ وَالْبَيْهَقِيُّ، وَقَالَ اَلتِّرْمِذِيُّ: إِنَّهُ مُضْطَرِبٌ.

(1143) Prenosi se od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Ne ubija se roditelj zbog djeteta.**'" Prenose Ahmed, Tirmizi i Ibn Madže, sahihom ga ocjenjuju Ibn el-Džarud i Bejheki, a Tirmizi kaže da je mudtarib. [1439]

[1437] **Sahih.** Buharija (6533), Muslim (1678).

[1438] **Daif.** Ahmed (5/10), Ebu Davud (4515), Tirmizi (1414), Nesai (8/21), Ibn Madže (2663), Hakim (4/367). Hadis je prekinut između Hasana el-Basrija i Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, tako da se njime ne može dokazivati. Dok dodatke kod Ebu Davuda i Nesaije, Hakim je ocijenio vjerodostojnim i u tome se složio i Zehebi.

[1439] **Sahih.** Ahmed (1/22), Tirmizi (1400), Ibn Madže (2662), Ibnul-Džarud (788), Bejheki (8/38). Hadis ima mnogo puteva kojima je došao. Šejh Albani, rahmetullahi alejh, nakon

وَعَنْ أَبِي جُحَيْفَةَ قَالَ: قُلْتُ لِعَلِيٍّ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ مِنْ اَلْوَحْيِ غَيْرَ اَلْقُرْآنِ؟ قَالَ: لَا وَاَلَّذِي فَلَقَ اَلْحَبَّةَ وَبَرَأَ اَلنَّسْمَةَ، إِلَّا فَهْمٌ يُعْطِيهِ اَللَّهُ رَجُلًا فِي اَلْقُرْآنِ، وَمَا فِي هَذِهِ اَلصَّحِيفَةِ. قُلْتُ: وَمَا فِي هَذِهِ اَلصَّحِيفَةِ؟ قَالَ: اَلْعَقْلُ، وَفِكَاكُ اَلْأَسِيرِ، وَلَا يُقْتَلُ مُسْلِمٌ بِكَافِرٍ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1144) Prenosi se od Ebu Džuhajfe da je rekao: „Pitao sam Aliju: 'Ima li kod vas nešto od objave mimo Kur'ana?' Rekao je: 'Nema, tako mi Onoga koji cijepa zrno i stvara ljude, osim razumijevanja koje Uzvišeni Allah dâ čovjeku u Kur'anu i ono što je na ovoj stranici.' Rekoh: 'A šta je na toj stranici?' Rekao je: „Krvarina[1440], oslobađanje zarobljenog i da se ne ubija musliman zbog nevjernika.'" Prenosi Buharija.[1441]

وَأَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ: مِنْ وَجْهٍ آخَرَ عَنْ عَلِيٍّ τ وَقَالَ فِيهِ: اَلْمُؤْمِنُونَ تَتَكَافَأُ دِمَاؤُهُمْ، وَيَسْعَى بِذِمَّتِهِمْ أَدْنَاهُمْ، وَهُمْ يَدٌ عَلَى مَنْ سِوَاهُمْ، وَلَا يُقْتَلُ مُؤْمِنٌ بِكَافِرٍ، وَلَا ذُو عَهْدٍ فِي عَهْدِهِ. وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1145) Bilježe ga Ahmed, Ebu Davud i Nesai u drugom rivajetu od Alije, radijallahu anhu, i u njemu se kaže: „Vjernici su jednaki u krvi (tj. krvarini i odmazdi), najniži od njih daje sigurnost (kjefiru), oni su jedno tijelo protiv ostalih, i ne ubija se vjernik zbog nevjernika, niti onaj koji je pod ugovorom dok je ugovor na snazi.[1442]

---

njihova spomena kaže: „Putevi ovoga hadisa svojom cjelokupnošću ukazuju da je hadis vjerodostojan potvrđen."

[1440] Misli se na krvarinu, jer su vezali deve koje su namijenjene za krvarinu u dvorištu kuće ubijenog.

[1441] **Sahih.** Buharija (111).

[1442] **Sahih.** Ahmed (1/122), Ebu Davud (4530), Nesai (8/19), Hakim (2/153) i kaže da je po uvjetima Buharije i Muslima, a s njim se slaže i Ibn Abdil-Hadi u „Muharreru" i kaže: „Prenosioci su mu prenosioci dva Sahiha." Hafiz ga je ocijenio dobrim u „Fethu".

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ جَارِيَةً وُجِدَ رَأْسُهَا قَدْ رُضَّ بَيْنَ حَجَرَيْنِ، فَسَأَلُوهَا: مَنْ صَنَعَ بِكِ هَذَا؟ فُلَانٌ. فُلَانٌ. حَتَّى ذَكَرُوا يَهُودِيًّا. فَأَوْمَأَتْ بِرَأْسِهَا، فَأُخِذَ اَلْيَهُودِيُّ، فَأَقَرَّ، فَأَمَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يُرَضَّ رَأْسُهُ بَيْنَ حَجَرَيْنِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1146) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je nađena glava neke robinje zgnječena između dva kamena, pa su je pitali: „Ko ti je ovo uradio? Taj i taj?" Dok nisu spomenuli jednog židova, dala je znak glavom. Uhvatili su židova i on je priznao. Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se njegova glava zgnječi između dva kamena. Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat.[1443]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ أَنَّ غُلَامًا لِأُنَاسٍ فُقَرَاءَ قَطَعَ أُذُنَ غُلَامٍ لِأُنَاسٍ أَغْنِيَاءَ، فَأَتَوْا اَلنَّبِيَّ ﷺ فَلَمْ يَجْعَلْ لَهُمْ شَيْئًا. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالثَّلَاثَةُ، بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ

(1147) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je neki dječak iz siromašne porodice odsjekao uho nekom dječaku iz bogate porodice, pa su došli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa im nije ništa odredio. Prenosi Ahmed i trojica sa sahih senedom.[1444]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ﷺ أَنَّ رَجُلًا طَعَنَ رَجُلًا بِقَرْنٍ فِي رُكْبَتِهِ، فَجَاءَ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: أَقِدْنِي. فَقَالَ: ((حَتَّى تَبْرَأَ)). ثُمَّ جَاءَ إِلَيْهِ. فَقَالَ: أَقِدْنِي، فَأَقَادَهُ، ثُمَّ جَاءَ إِلَيْهِ. فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! عَرِجْتُ، فَقَالَ: ((قَدْ نَهَيْتُكَ فَعَصَيْتَنِي، فَأَبْعَدَكَ اَللَّهُ، وَبَطَلَ عَرَجُكَ)). ثُمَّ نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يُقْتَصَّ مِنْ جُرْحٍ حَتَّى يَبْرَأَ صَاحِبُهُ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَاَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَأُعِلَّ بِالْإِرْسَالِ.

[1443] **Sahih.** Buharija (2413), Muslim (1672).

[1444] **Sahih.** Ahmed (4/438), Ebu Davud (4590), Nesai (8/25) i ne bilježi ga Tirmizi. Ibn Abdil-Hadi u „Muharreru" kaže: „Prenosioci su mu pouzdani i oni su prenosioci dva Sahiha." Hafiz ga je u „Fethu" ocijenio dobrim, dok Munziri ništa nije rekao o njemu.

(1148) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, da je neki čovjek ubo drugoga u koljeno, pa je došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Omogući mi da učinim odmazdu!", a Poslanik je rekao: **„Čekaj da prizdraviš."** Potom je čovjek opet došao i rekao: „Omogući mi da učinim odmazdu." Pa mu je Poslanik dozvolio da učini odmazdu, pa je taj čovjek opet došao i rekao: „Allahov Poslaniče, ošepavio sam." Rekao je Poslanik: **„Zabranio sam ti, pa me nisi poslušao, pa Allah te udaljio i tvoja šepavostje ništavna (tj. nema za nju odmazde)."** Potom je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se vrši odmazda za rane dok se ne oporavi onaj koji je ranjen. Prenose Ahmed i Darekutni, a skrivena mahana mu je da je mursel. [1445]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ قَالَ: اِقْتَتَلَتِ اِمْرَأَتَانِ مِنْ هُذَيْلٍ، فَرَمَتْ إِحْدَاهُمَا اَلْأُخْرَى بِحَجَرٍ، فَقَتَلَتْهَا وَمَا فِي بَطْنِهَا، فَاخْتَصَمُوا إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَقَضَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنَّ دِيَةَ جَنِينِهَا: غُرَّةٌ؛ عَبْدٌ أَوْ وَلِيدَةٌ، وَقَضَى بِدِيَةِ اَلْمَرْأَةِ عَلَى عَاقِلَتِهَا. وَوَرَّثَهَا وَلَدَهَا وَمَنْ مَعَهُمْ. فَقَالَ حَمَلُ بْنُ اَلنَّابِغَةِ اَلْهُذَلِيُّ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! كَيْفَ يَغْرَمُ مَنْ لَا شَرِبَ، وَلَا أَكَلَ، وَلَا نَطَقَ، وَلَا اِسْتَهَلَّ، فَمِثْلُ ذَلِكَ يُطَلُّ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّمَا هَذَا مِنْ إِخْوَانِ اَلْكُهَّانِ)). مِنْ أَجْلِ سَجْعِهِ اَلَّذِي سَجَعَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1149) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Potukle su se dvije žene iz plemena Huzejl, pa se jedna na drugu bacila kamenom, pa je ubila i nju i ono što joj je bilo u stomaku. Pa su se sporili kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je presudio da je krvarina za njen plod (nerođeno dijete) rob ili robinja (tj. vrijednost od pet deva), a presudio je da je krvarin u žene dužna dati njena 'akila (tj. rodbina), a da je nasljeđuje njeno dijete i oni sa njima, pa je rekao Hamel b. En-Nabiga el-Huzeli: 'Allahov Poslaniče, kako to da se plaća odšteta za ono što nije ni pilo, ni jelo, ni pričalo, niti proplakalo? Pa, tako nešto se ne nadoknađuje!' Pa je

---

[1445] **Sahih li gajrihi.** Ahmed (2/217), Darekutni (3/88). U lancu prenosilaca nalaze se Ibn Ishak kod Ahmeda i Ibn Džurejdž kod Darekutnija, a obojica su mudellisi i ne naglašavaju da su čuli hadis, međutim, hadisu svjedoče mnoga druga predanja. Ibn Turkumani kaže: „Ova stvar je prenesena mnogim putevima koji jedni druge pojačavaju."

Allahov Poslanik rekao: '**Ovaj je, doista, od braće vračeva**', zbog rime koju je izrekao[1446]." Muttefekun alejhi. [1447]

وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ: مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ؛ أَنَّ عُمَرَ ﷺ سَأَلَ مَنْ شَهِدَ قَضَاءَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي اَلْجَنِينِ؟ قَالَ: فَقَامَ حَمَلُ بْنُ اَلنَّابِغَةِ، فَقَالَ: كُنْتُ بَيْنَ اِمْرَأَتَيْنِ، فَضَرَبَتْ إِحْدَاهُمَا اَلْأُخْرَى... فَذَكَرَهُ مُخْتَصَرًا. وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1150) Bilježe ga Ebu Davud i Nesai u hadisu Ibn Abbasa da je Omer pitao ko je prisustvovao presudi Allahovog Poslanika u vezi sa plodom (fetusom). Rekao je: „Pa je ustao Hamel b. En-Nabiga i rekao: 'Bio sam ispred dvije žene, pa je jedna drugu udarila.' Pa ga je spomenuo skraćenog, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim. [1448]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ أَنَّ اَلرُّبَيِّعَ بِنْتَ اَلنَّضْرِ -عَمَّتَهُ- كَسَرَتْ ثَنِيَّةَ جَارِيَةٍ، فَطَلَبُوا إِلَيْهَا اَلْعَفْوَ، فَأَبَوْا، فَعَرَضُوا اَلْأَرْشَ، فَأَبَوْا، فَأَتَوْا رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ وَأَبَوْا إِلَّا اَلْقِصَاصَ، فَأَمَرَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِالْقِصَاصِ، فَقَالَ أَنَسُ بْنُ اَلنَّضْرِ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَتُكْسَرُ ثَنِيَّةُ اَلرُّبَيِّعِ؟ لَا، وَالَّذِي بَعَثَكَ بِالْحَقِّ، لَا تُكْسَرُ ثَنِيَّتُهَا، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَا أَنَسُ! كِتَابُ اَللَّهِ: اَلْقِصَاصُ)). فَرَضِيَ اَلْقَوْمُ، فَعَفَوْا، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ مِنْ عِبَادِ اَللَّهِ مَنْ لَوْ أَقْسَمَ عَلَى اَللَّهِ لَأَبَرَّهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(1151) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je njegova tetka Rubejji'a b. En-Nadr slomila sjekutić nekoj robinji, pa su tražili za nju oprost, pa su odbili, pa su ponudili otkupninu, pa su ovi odbili, pa su otišli Allahovom Poslaniku, pa su odbili išta osim odmazde. Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio odmazdu. Pa je rekao Enes b. En-Nadr: „Allahov Poslaniče, zar da se Rubejji'in sjekutić slomi? Neće, tako mi Onoga koji te je poslao sa istinom, neće joj se slomiti sjekutić!" Allahov

[1446] Riječi Hamela maloprije spomenute izrečene na arapskom jeziku se rimuju i doista čudno zvuči ta rima.
[1447] **Sahih.** Buharija (5758), Muslim (1681).
[1448] **Sahih.** Ebu Davud (4572), Nesai (8/21), Ibn Madže (2641), Ibn Hibban (5989), Hakim (3/575). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Hakim, Ibn Hibban i Ibn Hazm koji kaže u „Muhalli": „Lanac prenosilaca mu je na vrhuncu vjerodostojnosti."

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Enese, Allahova knjiga (kaže): odmazda.** “Pa su se ljudi zadovoljili i oprostili, pa je Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ima Allahovih robova koji ako se zakunu Allahom da će nešto tako biti, (Allah im) ispuni.“** Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin.[1449]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قُتِلَ فِي عِمِّيًّا أَوْ رِمِّيًّا بِحَجَرٍ، أَوْ سَوْطٍ، أَوْ عَصًا، فَعَلَيْهِ عَقْلُ اَلْخَطَإِ، وَمِنْ قُتِلَ عَمْدًا فَهُوَ قَوَدٌ، وَمَنْ حَالَ دُونَهُ فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اَللَّهِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، بِإِسْنَادٍ قَوِيٍّ

(1152) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko bude ubijen pod nerazjašnjenim okolnostima ili u međusobnom gađanju kamenom, bičem ili štapom, za njega važi krvarina, a ko bude ubijen namjerno, važi odmazda, a ko se tome ispriječi, neka je nad njim Allahovo prokletstvo.'“** Bilježe Ebu Davud i Nesai i Ibn Madže sa jakim senedom.[1450]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أَمْسَكَ اَلرَّجُلُ اَلرَّجُلَ، وَقَتَلَهُ اَلْآخَرُ، يُقْتَلُ اَلَّذِي قَتَلَ، وَيُحْبَسُ اَلَّذِي أَمْسَكَ)). رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ مَوْصُولًا وَمُرْسَلًا، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْقَطَّانِ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، إِلَّا أَنَّ اَلْبَيْهَقِيَّ رَجَّحَ اَلْمُرْسَلَ.

(1153) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada čovjek drži nekog čovjeka, a ubije ga neko drugi, ubija se onaj koji je ubio, a zatvara se onaj koji je držao.“** Prenosi Darekutni kao povezan i mursel, a sahihom ga ocjenjuje Ibn el-Kattan, a prenosioci su mu pouzdani.[1451]

[1449] **Sahih.** Buharija (2703), Muslim (1675).

[1450] **Lanac prenosilaca je jak**, kako kaže autor. Ebu Davud (4540), Nesai (8/39), Ibn Madže (3635).

[1451] **Mursel.** Darekutni (3/140), Bejheki (8/50) koji kaže: „Ispravnije je da je mursel i ne pamti se kao spojen.“

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ اَلْبَيْلَمَانِيِّ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَتَلَ مُسْلِمًا بِمُعَاهِدٍ. وَقَالَ: ((أَنَا أَوْلَى مَنْ وَفَى بِذِمَّتِهِ)). أَخْرَجَهُ عَبْدُ اَلرَّزَّاقِ هَكَذَا مُرْسَلًا. وَوَصَلَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، بِذِكْرِ اِبْنِ عُمَرَ فِيهِ، وَإِسْنَادُ اَلْمَوْصُولِ وَاهٍ.

(1154) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. El-Bejlemanija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se ubije musliman zbog kjafira pod ugovorom i rekao: **„Ja sam najpreči da ispunjavam ugovor."** Bilježi Abdur-Rezzak kao mursel, a povezao ga je Darekutni sa spomenom Ibn Omera u njemu, a sened mu je povezan i labav.[1452]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قُتِلَ غُلَامٌ غِيلَةً، فَقَالَ عُمَرُ: لَوْ اِشْتَرَكَ فِيهِ أَهْلُ صَنْعَاءَ لَقَتَلْتُهُمْ بِهِ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1155) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Bio je ubijen neki dječak na prevaru, pa je rekao Omer: 'Da su se stanovnici San'e udružili (da ga ubiju), poubijao bih ih radi njega.'" Bilježi Buharija.[1453]

وَعَنْ أَبِي شُرَيْحٍ اَلْخُزَاعِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((فَمَنْ قُتِلَ لَهُ قَتِيلٌ بَعْدَ مَقَالَتِي هَذِهِ، فَأَهْلُهُ بَيْنَ خِيرَتَيْنِ: إِمَّا أَنْ يَأْخُذُوا اَلْعَقْلَ أَوْ يَقْتُلُوا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ . وَأَصْلُهُ فِي "اَلصَّحِيحَيْنِ" مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ بِمَعْنَاهُ.

(1156) Prenosi se od Ebu Šurejha el-Huza'ija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kome bude neko ubijen nakon ovih mojih riječi, porodica mu ima pravo izbora između dvoga: ili će uzeti krvarinu, ili će ubiti (ubicu).'**" Bilježe Ebu Davud i Nesai[1454], a osnova mu je u dva Sahiha u hadisu Ebu Hurejre sličnog po značenju.[1455]

[1452] **Daif.** Abdurrezzak (10/101), Darekutni (3/134). Hadis je mursel od Abdurrahmana b. El-Bejlemanija za kojeg Darekutni kaže da je slab kada je hadis spojen a kamoli kada je mursel. Slabim su ga ocijenili: Šafija, Darekutni i Bejheki.

[1453] **Sahih.** Buharija (6896).

[1454] **Sahih.** Ebu Davud (4504), Tirmizi (1406) i kaže: „Hadis je hasen-sahih, po uslovima Dvojice šejhova a oni su ga zabilježili putem Lejsa b. Sa'da od Se'ida b. Ebi Se'da." Ne bilježi ga Nesa'i.

[1455] **Sahih.** Buharija (6880), Muslim (1355).

POGLAVLJE O KRVARINAMA

عَنْ أَبِي بَكْرِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ عَمْرِو بْنِ حَزْمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَتَبَ إِلَى أَهْلِ اَلْيَمَنِ... فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ، وَفِيهِ: ((أَنَّ مَنْ اِعْتَبَطَ مُؤْمِنًا قَتْلاً عَنْ بَيِّنَةٍ، فَإِنَّهُ قَوَدٌ، إِلَّا أَنْ يَرْضَى أَوْلِيَاءُ اَلْمَقْتُولِ، وَإِنَّ فِي اَلنَّفْسِ اَلدِّيَةَ مِائَةً مِنْ اَلْإِبِلِ، وَفِي اَلْأَنْفِ إِذَا أُوعِبَ جَدْعُهُ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَللِّسَانِ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَلشَّفَتَيْنِ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَلذَّكَرِ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَلْبَيْضَتَيْنِ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَلصُّلْبِ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَلْعَيْنَيْنِ اَلدِّيَةُ، وَفِي اَلرِّجْلِ اَلْوَاحِدَةِ نِصْفُ اَلدِّيَةِ، وَفِي اَلْمَأْمُومَةِ ثُلُثُ اَلدِّيَةِ، وَفِي اَلْجَائِفَةِ ثُلُثُ اَلدِّيَةِ، وَفِي اَلْمُنَقِّلَةِ خَمْسَ عَشْرَةَ مِنْ اَلْإِبِلِ، وَفِي كُلِّ إِصْبَعٍ مِنْ أَصَابِعِ اَلْيَدِ وَالرِّجْلِ عَشْرٌ مِنْ اَلْإِبِلِ، وَفِي اَلسِّنِّ خَمْسٌ مِنْ اَلْإِبِلِ وَفِي اَلْمُوضِحَةِ خَمْسٌ مِنْ اَلْإِبِلِ، وَإِنَّ اَلرَّجُلَ يُقْتَلُ بِالْمَرْأَةِ، وَعَلَى أَهْلِ اَلذَّهَبِ أَلْفُ دِينَارٍ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ فِي "اَلْمَرَاسِيلِ" وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَأَحْمَدُ، وَاخْتَلَفُوا فِي صِحَّتِهِ.

(1157) Prenosi se od Ebu Bekra b. Muhammeda b. Amra b. Hazma, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik pisao stanovnicima Jemena, pa je spomenuo hadis, a u njemu stoji: **„Ko bespravno ubije vjernika uz jasan dokaz, zaslužuje odmazdu, osim ako su zadovoljni nasljednici ubijenog (sa krvarinom ili oprostom), a za ubistvo čovjeka krvarina je stotinu deva, i za nos je, ako bude odsječen iz korijena, (puna) krvarina, i za jezik je (puna) krvarina, za dvije usne je (puna) krvarina, za muški spolni organ je (puna) krvarina, za dva testisa je (puna) krvarina, za kičmu je (puna) krvarina, i za dva oka je (puna) krvarina, za jednu nogu je pola krvarine, za ranu u glavi koja doseže do moždane srži je trećina krvarine, za ubod koji doseže unutrašnjost stomaka je trećina krvarine, za polomljene kosti je petnaest deva, za svaki prst od ručnih i nožnih prstiju je deset deva, za zub je pet deva, za ranu koja otkriva kost je pet deva, doista se muškarac ubija radi žene, a za one koji imaju zlato krvarina je hiljadu**

dinara." Bilježi Ebu Davud u El-Merasil, Nesai, Ibn Huzejme, Ibn el-Džarud, Ibn Hibban i Ahmed, a spore se oko toga da li je sahih. [1456]

وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ ‌رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((دِيَةُ اَلْخَطَأِ أَخْمَاسًا: عِشْرُونَ حِقَّةً، وَعِشْرُونَ جَذَعَةً، وَعِشْرُونَ بَنَاتِ مَخَاضٍ، وَعِشْرُونَ بَنَاتِ لَبُونٍ، وَعِشْرُونَ بَنِي لَبُونٍ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ. وَأَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، بِلَفْظٍ: وَعِشْرُونَ بِنِي مَخَاضٍ ، بَدَلَ: - بُنِيَ لَبُونٍ . وَإِسْنَادُ اَلْأَوَّلِ أَقْوَى. وَأَخْرَجَهُ اِبْنُ أَبِي شَيْبَةَ مِنْ وَجْهٍ آخَرَ مَوْقُوفًا، وَهُوَ أَصَحُّ مِنْ اَلْمَرْفُوعِ

(1158) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Krvarina za ubistvo iz nehata je u petinama: dvadeset Hikka, dvadeset Džeze'a, dvadeset kćeri Mehada, dvadeset kćeri Lebuna i dvadeset sinova Lebuna."** Prenosi Darekutni, a četvorica ga prenose u citatu: "Dvadeset sinova Mehada" umjesto Lebuna, ali je sened prvog hadisa jači, a bilježi ga i Ibn Ebi Šejbe na drugi način kao mevkuf, a on je vjerodostojniji od merfu'a. [1457]

وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ: مِنْ طَرِيقِ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ‌رضي الله عنه رَفَعَهُ: ((اَلدِّيَةُ ثَلَاثُونَ حِقَّةً، وَثَلَاثُونَ جَذَعَةً، وَأَرْبَعُونَ خَلِفَةً. فِي بُطُونِهَا أَوْلَادُهَا)).

(1159) Bilježe ga Ebu Davud i Tirmizi preko Amra b. Šu'ajba, njegovog oca i njegovog djeda, radijallahu anhu, kao merfu': **„Krvarina je trideset Hikka, trideset Džeze'a i četrdeset Halifi koje u utrobama imaju mladunčad."** [1458]

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ أَعْتَى اَلنَّاسِ عَلَى اَللَّهِ ثَلَاثَةٌ: مَنْ قَتَلَ فِي حَرَمِ اَللَّهِ، أَوْ قَتَلَ غَيْرَ قَاتِلِهِ، أَوْ قَتَلَ لِذَحْلِ اَلْجَاهِلِيَّةِ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ حِبَّانَ فِي حَدِيثٍ صَحَّحَهُ وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ: مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ.

[1456] **Sahih.** Ebu Davud u „Merasilu" (1/121), Nesa'i (4853), Ibnu Huzejme (4/19), Ibnul-Džarud (1/198), Ibnu Hibban (14/501). Prethodio je govor o hadisu u Knjizi o čistoći.

[1457] Darekutni (3332), Ebu Davud (4545), Tirmizi (1386), Nesai (4802), Ibn Madže (2631), Ibn Ebi Šejbe (9/134).

[1458] **Daif.** Ebu Davud (4541), Tirmizi (1387). Darekutni je rekao: „Hadis je slab i nije potvrđen kod poznavaoca hadisa." Slabim su ga ocijenili i Bejheki i Munziri.

(1160) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Doista su najoholiji ljudi prema Allahu trojica: ko ubije u Allahovom haremu, ko ubije nekoga pored ubice[1459] ubije zbog džahilijjetske osvete."** Zabilježio ga je Ibn Hibban i ocijenio sahihom [1460], a osnova mu je kod Buharije u hadisu Ibn Abbasa, radijallahu anhuma.[1461]

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أَلَا إِنَّ دِيَةَ اَلْخَطَأِ شِبْهِ اَلْعَمْدِ -مَا كَانَ بِالسَّوْطِ وَالْعَصَا- مَائَةٌ مِنَ اَلْإِبِلِ، مِنْهَا أَرْبَعُونَ فِي بُطُونِهَا أَوْلَادُهَا)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ

(1161) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. El-Asa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Doista je krvarina za ubistvo iz nehata i za polunamjerno ubistvo, što bude bilo sa bičem ili štapom stotinu deva, od njih četrdeset koje nose u stomacima svoja mladunčad."** Bilježe Ebu Davud, Nesai i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.[1462]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((هَذِهِ وَهَذِهِ سَوَاءٌ)). يَعْنِي: اَلْخُنْصَرَ وَالْإِبْهَامَ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ ، وَلِأَبِي دَاوُدَ وَاَلتِّرْمِذِيِّ: ((دِيَةُ اَلْأَصَابِعِ سَوَاءٌ، وَالْأَسْنَانُ سَوَاءٌ: اَلثَّنِيَّةُ وَالضِّرْسُ سَوَاءٌ)). وَلِابْنِ حِبَّانَ: ((دِيَةُ أَصَابِعِ اَلْيَدَيْنِ وَالرِّجْلَيْنِ سَوَاءٌ، عَشَرَةٌ مِنْ اَلْإِبِلِ لِكُلِّ إِصْبَعٍ)).

(1162) Prenosi se od Ibn Abbasa od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ovaj i ovaj su isti"**, misleći na mali prst i palac. Prenosi

---

[1459] Osoba kojoj je ubio neko nekoga iz bliže porodice, pa on ubije i onoga koji nije ubio.
[1460] **Sahih.** Ibn Hibban (13/340), Ahmed (2/179, 187).
[1461] **Sahih.** Buharija (6882) u kojem se kaže: „Najmrži ljudi Allahu su trojica: nevjernik u Haremu, onaj koji uvodi u islam džahilijjetske običaje i onaj koji bespravno traži krv nekoga čovjeka kako bi je prolio."
[1462] **Sahih.** Ebu Davud (4547), Nesai (8/41), Ibn Madže (2627), Ibn Hibban (1526). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban i Ibnul-Kattan.

Buharija. Kod Ebu Davuda i Tirmizija: **„Krvarina za prste je ista, za zube ista, sjekutić i kutnjak su isti."** A Ibn Hibban bilježi: **„Krvarina za prste dvije ruke i dvije noge je ista: deset deva za svaki prst."** [1463]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ﷺ رَفَعَهُ قَالَ: ((مَنْ تَطَبَّبَ -وَلَمْ يَكُنْ بِالطِّبِّ مَعْرُوفًا- فَأَصَابَ نَفْسًا فَمَا دُونَهَا، فَهُوَ ضَامِنٌ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَهُوَ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ وَغَيْرِهِمَا؛ إِلَّا أَنَّ مَنْ أَرْسَلَهُ أَقْوَى مِمَّنْ وَصَلَهُ.

(1163) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhu, kao merfu', da je rekao: **„Ko se bavi liječenjem, a nije po liječenju poznat, pa ubije nekoga ili manje od toga, odgovoran je (za to)."** Bilježi Darekutni, a sahihom ga ocjenjuje Hakim, a nalazi se kod Ebu Davuda, Nesaija i drugih, ali je onaj koji ga je naveo kao mursel jači od onoga koji ga povezuje. [1464]

وَعَنْهُ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((فِي الْمَوَاضِحِ خَمْسٌ، خَمْسٌ مِنَ اَلْإِبِلِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ. وَالْأَرْبَعَةُ. وَزَادَ أَحْمَدُ: ((وَالْأَصَابِعُ سَوَاءٌ، كُلُّهُنَّ عَشْرٌ، عَشْرٌ مِنَ اَلْإِبِلِ)). وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ.

(1164) Prenosi se također od njega da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Za rane koje otkrivaju kosti je po pet deva (za krvarinu)."** Prenosi Ahmed i četvorica, a Ahmed dodaje: **„I prsti su isti: svi po deset deva."** Sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibn el-Džarud. [1465]

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((عَقْلُ أَهْلِ اَلذِّمَّةِ نِصْفُ عَقْلِ اَلْمُسْلِمِينَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ وَلَفْظُ أَبِي دَاوُدَ: ((دِيَةُ اَلْمُعَاهِدِ نِصْفُ دِيَةِ اَلْحُرِّ)). وَلِلنَّسَائِيِّ: ((عَقْلُ اَلْمَرْأَةِ مِثْلُ عَقْلِ اَلرَّجُلِ، حَتَّى يَبْلُغَ اَلثُّلُثَ مِنْ دِيَتِهَا)). وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ.

[1463] **Sahih.** Buharija (6895), Ebu Davud (4559), Tirmizi (1391), Ibn Hibban (5980).

[1464] **Hasen**, na drugi način. Ebu Davud (4586), Nesai (8/52), Ibn Madže (3466), Darekutni (3/196), Hakim (4/212).

[1465] **Hasen.** Ahmed (2/215), Ebu Davud (4566), Nesai (8/57), Tirmizi (1390), Ibn Madže (2655), Ibnul-Džarud (785). Tirmizi je hadis ocijenio dobrim.

(1165) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Krvarina za zimmiju[1466] je pola krvarine za muslimana."** Prenosi Ahmed i četvorica. Citat Ebu Davuda je: **„Krvarina za mu'ahida (tj. nevjernika koji je pod ugovorom sa muslimanima o neratovanju) je pola krvarine za slobodnog."** Nesai navodi: **„Krvarina za ženu je kao i krvarina za muškarca dok ne dosegne trećinu njene krvarine."** Sahihom ga ocjenjuje Ibn Huzejme.[1467]

وَعَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((عَقْلُ شِبْهِ اَلْعَمْدِ مُغَلَّظٌ مِثْلُ عَقْلِ اَلْعَمْدِ، وَلَا يَقْتَلُ صَاحِبُهُ، وَذَلِكَ أَنْ يَنْزُوَ اَلشَّيْطَانُ، فَتَكُونُ دِمَاءٌ بَيْنَ اَلنَّاسِ فِي غَيْرِ ضَغِينَةٍ، وَلَا حَمْلِ سِلَاحٍ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَضَعَّفَهُ.

(1166) Također se od njega prenosi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Krvarina za polunamjerno (ubistvo) je pojačana kao i krvarina za ubistvo sa predumišljajem. Ne ubija se počinilac. A to (polunamjerno ubistvo) je da se šejtan uplete pa se prolije krv među ljudima bez zlobe ili dizanja oružja.'"** Bilježi ga Darekutni i ocjenjuje ga slabim.[1468]

عَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَتَلَ رَجُلٌ رَجُلًا عَلَى عَهْدِ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَجَعَلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ دِيَتَهُ اِثْنَيْ عَشَرَ أَلْفًا. رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَرَجَّحَ النَّسَائِيُّ وَأَبُو حَاتِمٍ إِرْسَالَهُ.

(1167) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Ubio je neki čovjek drugoga čovjeka u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio njegovu

---

[1466] Štićenika u islamskoj državi. Osoba koja je pripadnik druge vjere, a država sa njim ima ugovor kojim mu se garantuju određena prava a dužan je plaćati džizju.

[1467] **Hasen.** Ahmed (2/180), Ebu Davud (4583), Tirmizi (1413), Nesai (8/45), Ibn Madže (2644). Tirmizi je ocijenio hadis dobrim, dok Albani za hadis kod Nesaija kaže da je slab.

[1468] **Hasen.** Darekutni (3/95), Ebu Davud (4565). Hadis je prenesen na drugi način od Abdullaha b. Amra b. El-Asa i vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban, Ibnul-Kattan i Sujuti.

krvarinu dvanaest hiljada (dirhema ili srebrenika)." Prenose četvorica, a Nesai i Ebu Hatim donose prioritetnije mišljenje da je mursel.[1469]

وَعَنْ أَبِي رِمْثَةَ قَالَ: – أَتَيْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ وَمَعِي اِبْنِي. فَقَالَ: ((مَنْ هَذَا؟)) قُلْتُ: اِبْنِي. أَشْهَدُ بِهِ. قَالَ: ((أَمَّا إِنَّهُ لَا يَجْنِي عَلَيْكَ، وَلَا تَجْنِي عَلَيْهِ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ.

(1168) Prenosi se od Ebu Risme da je rekao: „Došao sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a sa mnom je bio moj sin. Pitao je: '**Ko je ovo?**' Rekao sam: 'Moj sin i svjedočim za njega.' Rekao je: '**Što se tiče njega, ti ne odgovaraš za njegov prekršaj, niti on odgovara za tvoj prekršaj.**'" Prenose Nesai i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibn el-Džarud.[1470]

POGLAVLJE O OPTUŽBI ZA UBISTVO) I KASAMI[1471]

عَنْ سَهْلِ بْنِ أَبِي حَثْمَةَ رضي الله عنه عَنْ رِجَالٍ مِنْ كُبَرَاءِ قَوْمِهِ، أَنَّ عَبْدَ اَللَّهِ بْنَ سَهْلٍ ومُحَيِّصَةَ بْنَ مَسْعُودٍ خَرَجَا إِلَى خَيْبَرَ مِنْ جَهْدٍ أَصَابَهُمْ، فَأُتِيَ مُحَيِّصَةُ فَأُخْبِرَ أَنَّ عَبْدَ اَللَّهِ بْنِ سَهْلٍ قَدْ قُتِلَ، وَطُرِحَ فِي عَيْنٍ، فَأَتَى يَهُودَ، فَقَالَ: أَنْتُمْ وَاَللَّهِ قَتَلْتُمُوهُ. قَالُوا: وَاَللَّهِ مَا قَتَلْنَاهُ، فَأَقْبَلَ هُوَ وَأَخُوهُ حُوَيِّصَةُ وَعَبْدُ اَلرَّحْمَنِ بْنُ سَهْلٍ، فَذَهَبَ مُحَيِّصَةُ لِيَتَكَلَّمَ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ – ((كَبِّرْ كَبِّرْ)). يُرِيدُ: اَلسِّنَّ، فَتَكَلَّمَ حُوَيِّصَةُ، ثُمَّ تَكَلَّمَ مُحَيِّصَةُ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِمَّا أَنْ يَدُوا صَاحِبَكُمْ، وَإِمَّا أَنْ يَأْذَنُوا بِحَرْبٍ)). فَكَتَبَ إِلَيْهِمْ فِي ذَلِكَ [كِتَابًا]. فَكَتَبُوا: إِنَّا وَاَللَّهِ مَا قَتَلْنَاهُ، فَقَالَ لِحُوَيِّصَةَ، وَمُحَيِّصَةُ، وَعَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنَ سَهْلٍ: ((أَتَحْلِفُونَ، وَتَسْتَحِقُّونَ دَمَ صَاحِبِكُمْ؟)) قَالُوا: لَا. قَالَ: ((

[1469] **Mursel.** Ebu Davud (4546), Tirmizi (1388), Nesai (8/44), Ibn Madže (2629). U lancu je Abdur-Rahman b. El-Bejlemani o kojem je već bilo riječi.

[1470] **Hasen.** Ebu Davud (4495), Nesai (8/53), Ibnul-Džarud (770).

[1471] Kasama je u jezičkom značenju ime za ljude koji se zaklinju, a u fikhskom zakletva kojom se zaklinje.

Stoji u Ed-Dija'u: „Kasama je zaklinjanje pedeset ljudi iz nekog grada ili sela u kojem se nađe ubijen čovjek, ne zna se ko je ubica, niti tvrde njegovi tutori da ga je iko određen ubio."

فَتَحْلِفُ لَكُمْ يَهُودُ؟)) قَالُوا: لَيْسُوا مُسْلِمِينَ فَوَدَاهُ رَسُولُ ٱللَّهِ ﷺ مِنْ عِنْدِهِ، فَبَعَثَ إِلَيْهِمْ مِائَةَ نَاقَةٍ. قَالَ سَهْلٌ: فَلَقَدْ رَكَضَتْنِي مِنْهَا نَاقَةٌ حَمْرَاءُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1169) Prenosi se od Sehla b. Ebi Hasme, radijallahu anhu, od ljudi velikaša iz njegovog naroda da su Abdullah b. Sehl i Muhajjisa b. Mes'ud otišli na Hajber zbog potrebe koju su imali, pa su došli Muhajjisi i obavijestili ga da je Abdullah b. Sehl ubijen i bačen u izvora, pa je došao židovima i rekao: „Vi ste ga, tako mi Allaha, ubili." Rekli su: „Tako nam Allaha, mi ga nismo ubili." Pa su došli on, njegov brat Huvejjisa i Abdur-Rahman b. Sehl, pa je počeo Muhajjisa da govori, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Povećaj, povećaj"**, misleći na godine. Pa je govorio Huvejjisa, potom Muhajjisa. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ili će dati krvarinu za vašeg druga ili će im biti objavljen rat."** Pa im je napisao u vezi s tim, a oni su odgovorili: „Mi ga, tako nam Allaha, nismo ubili." Pa je rekao Huvejjisi, Muhajjisi i Abdur-Rahmanu b. Sehlu: **„Hoćete li da se zakunete i time ćete imati pravo na krv vašeg druga?"** Rekli su: „Ne." Rekao je: **„Hoćete li da se vama židovi zakunu?)."** Rekli su: „Nisu muslimani." Pa je Allahov Poslanik isplatio krvarinu za njega od sebe i poslao im stotinu deva, pa je rekao Sehl: „Crvena deva od njih me je udarila nogom u prsa." Muttefekun alejhi.[1472]

وَعَنْ رَجُلٍ مِنْ ٱلْأَنْصَارِ أَنَّ رَسُولَ ٱللَّهِ ﷺ أَقَرَّ ٱلْقَسَامَةَ عَلَى مَا كَانَتْ عَلَيْهِ فِي ٱلْجَاهِلِيَّةِ، وَقَضَى بِهَا رَسُولُ ٱللَّهِ ﷺ بَيْنَ نَاسٍ مِنَ ٱلْأَنْصَارِ فِي قَتِيلٍ ادَّعَوْهُ عَلَى ٱلْيَهُودِ. رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1170) Prenosi se od jednog ensarije da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potvrdio kasamu koja je bila u džahilijjetu[1473] i po njoj je Allahov

[1472] **Sahih.** Buharija (7192), Muslim (1669).

[1473] Kao da je to potvrda hadisa koji bilježi Buharija u priči u vezi Hašimije u džahilijjetu u kojoj stoji da je Ebu Talib rekao ubici: "Odaberi jedno od troje koje ti nudimo: ako hoćeš, predaj stotinu deva jer si ubio našeg druga nenamjerno, ili da se zakune pedeset ljudi iz tvoga naroda da ga nisi ubio, ili ćemo te ubiti zbog njega."

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio između ensarija u vezi ubijenog za čije ubistvo su optužili židove. Prenosi Muslim.[1474]

POGLAVLJE O BORBI PROTIV EHLUL-BAGJA (ONIH KOJI PODIGNU USTANAK PROTIV ISLAMSKOG VLADARA)

عَنْ اِبْنِ عُمَرَ رِضَيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا اَلسِّلَاحَ، فَلَيْسَ مِنَّا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1171) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko na nas podigne oružje, nije od nas.'**" Muttefekun alejhi.[1475]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ خَرَجَ عَنْ اَلطَّاعَةِ، وَفَارَقَ اَلْجَمَاعَةَ، وَمَاتَ، فَمِيتَتُهُ مِيتَةٌ جَاهِلِيَّةٌ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1172) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: **„Ko izađe iz pokornosti i odvoji se od zajednice i umre, umro je džahilijjetskom smrću."** Bilježi Muslim.[1476]

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((تَقْتُلُ عَمَّارًا اَلْفِئَةُ اَلْبَاغِيَةُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1173) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ammara će ubiti skupina ehlul-bagji.'**" Prenosi Muslim.[1477]

[1474] **Sahih.** Muslim (1670).
[1475] **Sahih.** Buharija (6874), Muslim (98).
[1476] **Sahih.** Muslim (1848).
[1477] **Sahih.** Muslim (2916).

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((هَلْ تَدْرِي يَا اِبْنَ أُمِّ عَبْدٍ، كَيْفَ حُكْمُ اَللَّهِ فِيمَنْ بَغَى مِنْ هَذِهِ اَلْأُمَّةِ؟)) قَالَ: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: ((لَا يُجْهَزُ عَلَى جَرِيحِهَا، وَلَا يُقْتَلُ أَسِيرُهَا، وَلَا يُطْلَبُ هَارِبُهَا، وَلَا يُقْسَمُ فَيْؤُهَا)). رَوَاهُ اَلْبَزَّارُ و اَلْحَاكِمُ وَصَحَّحَهُ فَوَهِمَ؛ فَإِنَّ فِي إِسْنَادِهِ كَوْثَرَ بْنَ حَكِيمٍ، وَهُوَ مَتْرُوكٌ وَصَحَّ عَنْ عَلِيٍّ مِنْ طُرُقٍ نَحْوُهُ مَوْقُوفًا. أَخْرَجَهُ اِبْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَالْحَاكِمُ.

(1174) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Znaš li, Ibn Ummi Abd, kakav je Allahov propis za bugate (oni koji ustanu protiv islamskog vladara) iz moga ummeta?'** Rekao je: 'Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.' Rekao je: **'Ne dokrajčavaju se njihovi ranjenici, ne ubijaju se zarobljeni, ne traže se bjegunci, niti se dijeli njihov imetak iza njih.'**" Prenosi El-Bezzar i Hakim, koji ga ocjenjuje sahihom, ali griješi, jer je u senedu Kevser b. Hakim, a on je odbačen .[1478], a vjerodostojan se prenosi od Alije raznim predajama sličan njemu mevkuf. Bilježe ga Ibn Ebi Šejbe i Hakim. .[1479]

وَعَنْ عَرْفَجَةَ بْنِ شُرَيْحٍ رضي الله عنه: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((مَنْ أَتَاكُمْ وَأَمْرُكُمْ جَمِيعٌ، يُرِيدُ أَنْ يُفَرِّقَ جَمَاعَتَكُمْ، فَاقْتُلُوهُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1175) Prenosi se od Arfedže b. Šurejha, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Ko vam dođe, a vi složni (oko vašeg vladara), želeći da razdijeli vaš džemat, ubijte ga.'**" Bilježi Muslim. .[1480]

[1478] **Daif džidden.** Bezzar (1849), Hakim (2/155).
[1479] **Mevkuf.** Ibn Ebi Šejbe (15/263), Hakim (2/155).
[1480] **Sahih.** Muslim (1852).

POGLAVLJE O BORBI PROTIV PRIJESTUPNIKA I UBIJANJU OTPADNIKA

عَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مِنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(1176) Prenosi se od Abdullaha b. Omera da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko bude ubijen braneći svog imetka, on je šehid.**'" Prenose Ebu Davud, Nesai i Tirmizi, koji ga ocjenjuje sahihom. [1481]

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رضي الله عنه قَالَ: قَاتَلَ يُعْلَى بْنُ أُمَيَّةَ رَجُلًا، فَعَضَّ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ، فَنَزَعَ ثَنِيَّتَهُ، فَاخْتَصَمَا إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ((أَيَعَضُّ أَحَدُكُمْ أَخَاهُ كَمَا يَعَضُّ اَلْفَحْلُ؟ لَا دِيَةَ لَهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1177) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je rekao: „Ja'la b. Umejje se borio sa nekim čovjekom, pa je jedan drugoga ujeo, pa je trgnuo ruku iz njegovih usta i iščupao mu sjekutić. Pa su se sporili kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: '**Zar ujeda neko od vas svoga brata onako kako grize deva? Nema mu krvarine.**'" Muttefekun alejhi. [1482]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ أَبُو اَلْقَاسِمِ ﷺ: ((لَوْ أَنَّ اِمْرَأً اِطَّلَعَ عَلَيْكَ بِغَيْرِ إِذْنٍ، فَحَذَفْتَهُ بِحَصَاةٍ، فَفَقَأْتَ عَيْنَهُ، لَمْ يَكُنْ عَلَيْكَ جُنَاحٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي لَفْظٍ لِأَحْمَدَ، وَالنَّسَائِيِّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ: ((فَلَا دِيَةَ لَهُ وَلَا قِصَاصَ)).

(1178) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao je Ebul-Kasim: '**Kad bi te čovjek gledao (u tvojoj kući ili avliji kroz vrata, prozor ili ogradu) bez dozvole, pa se ti na njega bacio kamenčićem, pa**

[1481] **Sahih.** Ebu Davud (4771), Tirmizi (1419), Nesai (7/115).

[1482] **Sahih.** Buharija (6892), Muslim (1673).

mu izbio oko njime, ne bi ti bio grijeh.'" Muttefekun alejhi, a u citatu Ahmeda i Nesaija, koji sahihom ocjenjuje Ibn Hibban: **„Nema krvarine, niti odmazde."** [1483]

وَعَنْ اَلْبَرَاءِ بْنِ عَازِبٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَضَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنَّ حِفْظَ اَلْحَوَائِطِ بِالنَّهَارِ عَلَى أَهْلِهَا، وَأَنْ حِفْظَ اَلْمَاشِيَةِ بِاللَّيْلِ عَلَى أَهْلِهَا، وَأَنَّ عَلَى أَهْلِ اَلْمَاشِيَةِ مَا أَصَابَتْ مَاشِيَتُهُمْ بِاللَّيْلِ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ إِلَّا اَلتِّرْمِذِيُّ. وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَفِي إِسْنَادِهِ اِخْتِلَافٌ.

(1179) Prenosi se od El-Berae b. Aziba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da je čuvanje vrtova (njiva ili voćnjaka) po danu obaveza vlasnika vrtova, a čuvanje stoke po noći je obaveza vlasnika stoke, a na vlasnicima stoke je ono što njihova stoka ošteti noću." Prenosi Ahmed i četvorica, osim Tirmizija, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a oko seneda mu ima spora. [1484]

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﷺ فِي رَجُلٍ أَسْلَمَ ثُمَّ تَهَوَّدَ: لَا أَجْلِسُ حَتَّى يُقْتَلَ، قَضَاءُ اَللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَأُمِرَ بِهِ، فَقُتِلَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ: وَكَانَ قَدْ اُسْتُتِيبَ قَبْلَ ذَلِكَ.

(1180) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, u vezi sa čovjekom koji je primio Islam, potom se poživdovio: „Neću sjesti dok se ne ubije, to je presuda Allaha i Njegovog Poslanika." Pa je naređeno i ubijen je. Muttefekun alejhi, a u rivajetu od Ebu Davuda: „A pitali su ga za pokajanje prije toga." [1485]

[1483] **Sahih.** Buharija (6902), Muslim (2158), Ahmed (2/243), Nesai (8/61), Ibn Hibban (5972). Citat Ahmeda i Nesaije vjerodostojnim su ocijenili: Tirmizi, Ibn Hibban i Bejheki.

[1484] **Makbul.** Ahmed (18132), Ebu Davud (3570), Nesai u „Sunenu kubra" (4113), Ibn Madže (2332). Cijeli spor je oko Zuhrija. On u svim putevima kojima je ovaj hadis došao prenosi od Hizama, a on od Bera'a. Abdul-Hakk i Ibn Hazm kažu da Hizam nije čuo od Bera'e. Ibn Abdil-Berr, rahmetullahi alejhi, rekao je: „Ovaj hadis, iako je mursel, opće je poznat. Prenosili su ga pouzdani imami i hidžaski pravnici su ga prihvatili."

[1485] **Sahih.** Buharija (6923), Muslim (3/1456), Ebu Davud (4355).

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ بَدَّلَ دِينَهُ فَاقْتُلُوهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1181) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko promijeni svoju vjeru, ubijte ga.'**" Prenosi Buharija.[1486]

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ أَنَّ أَعْمَى كَانَتْ لَهُ أُمُّ وَلَدٍ تَشْتُمُ اَلنَّبِيَّ ﷺ وَتَقَعُ فِيهِ، فَيَنْهَاهَا، فَلَا تَنْتَهِي، فَلَمَّا كَانَ ذَاتَ لَيْلَةٍ أَخَذَ اَلْمِعْوَلَ، فَجَعَلَهُ فِي بَطْنِهَا، وَاتَّكَأَ عَلَيْهَا. فَقَتَلَهَا فَبَلَغَ ذَلِكَ اَلنَّبِيَّ ﷺ فَقَالَ: ((أَلَا اِشْهَدُوا أَنَّ دَمَهَا هَدَرٌ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَرُوَاتُهُ ثِقَاتٌ.

(1182) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je neki slijepac imao robinju Ummul-veled (tj. ona koja postaje slobodna nakon smrti njenog vlasnika) koja je psovala Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i vrijeđala ga, pa joj je naredio da prestane, a nije prestala. Kada je pala noć, uzeo je pijuk, prislonio ga na njen stomak i naslonio se na njega, pa je ubio. Pa je došlo to do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **„Svjedočite, za njenu se krv, doista, ne kažnjava."** Prenosi Ebu Davud i prenosioci su mu pouzdani.[1487]

[1486] **Sahih.** Buharija (6922).
[1487] **Hasen.** Ebu Davud (4361).

Knjiga ohaddovima (šerijatski strogo određenim kaznama)

POGLAVLJE O HADDU ZA BLUDNIKA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ وَزَيْدِ بْنِ خَالِدٍ اَلْجُهَنِيِّ رَضِيَ اَللَّهُ عنهما أَنَّ رَجُلًا مِنَ اَلْأَعْرَابِ أَتَى رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَنْشُدُكَ بِاَللَّهِ إِلَّا قَضَيْتَ لِي بِكِتَابِ اَللَّهِ، فَقَالَ اَلْآخَرُ - وَهُوَ أَفْقَهُ مِنْهُ - نَعَمْ. فَاقْضِ بَيْنَنَا بِكِتَابِ اَللَّهِ، وَأْذَنْ لِي، فَقَالَ: ((قُلْ)). قَالَ: إِنَّ اِبْنِي كَانَ عَسِيفًا عَلَى هَذَا فَزَنَى بِاِمْرَأَتِهِ، وَإِنِّي أُخْبِرْتُ أَنَّ عَلَى اِبْنِي اَلرَّجْمَ، فَافْتَدَيْتُ مِنْهُ بِمِائَةِ شَاةٍ وَوَلِيدَةٍ، فَسَأَلْتُ أَهْلَ اَلْعِلْمِ، فَأَخْبَرُونِي: أَنَّمَا عَلَى اِبْنِيْ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ، وَأَنَّ عَلَى اِمْرَأَةِ هَذَا اَلرَّجْمَ، فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، لَأَقْضِيَنَّ بَيْنَكُمَا بِكِتَابِ اَللَّهِ، اَلْوَلِيدَةُ وَالْغَنَمُ رَدٌّ عَلَيْكَ، وَعَلَى اِبْنِكَ جَلْدُ مِائَةٍ وَتَغْرِيبُ عَامٍ، وَاغْدُ يَا أُنَيْسُ إِلَى اِمْرَأَةِ هَذَا، فَإِنْ اِعْتَرَفَتْ فَارْجُمْهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، هَذَا وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1183) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i Zejda b. Halida el-Džuhenija, radijallahu anhuma, da je neki beduin došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: „Allahov Poslaniče, molim te u ime Allaha da mi presudiš po Allahovoj Knjizi", a drugi, razboritiji od njega, rekao je: „Da, presudi nam po Allahovoj Knjizi, a dopusti mi..." Rekao je Poslanik: **„Reci."** Rekao je: „Moj sin bio je najamnik kod ovoga, pa je počinio blud sa njegovom ženom, a ja sam obaviješten da je za moga sina kamenovanje, pa sam ga otkupio sa stotinu ovaca i robinjom, pa sam pitao učene, pa su me obavijestili da je za mog sina stotinu udaraca bičem i izgon godinu dana, a da je za ženu ovoga kamenovanje." Pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, presudit ću među vama po Allahovoj Knjizi: vraća ti se robinja i stoka, tvome sinu je stotinu udaraca i izgon od godinu dana, i porani, o Unejs, ženi ovoga, pa ako prizna, kamenuj je."** Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov[1488].

[1488] **Sahih.** Buharija (5 /301), Muslim (3/1324 - 1325).

وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ اَلصَّامِتِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((خُذُوا عَنِّي، خُذُوا عَنِّي، فَقَدْ جَعَلَ اَللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلاً، اَلْبِكْرُ بِالْبِكْرِ جَلْدُ مِائَةٍ، وَنَفْيُ سَنَةٍ، وَالثَّيِّبُ بِالثَّيِّبِ جَلْدُ مِائَةٍ، وَالرَّجْمُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1184) Prenosi se od Ubade b. Samita da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Uzmite od mene, uzmite od mene. Allah im je našao izlaz: (ako) neudata (učini blud) sa neoženjenim, (kazna je) stotinu udaraca bičem i izgon od godinu dana, a udata sa oženjenim – stotinu udaraca bičem i kamenovanje.'**" Prenosi Muslim[1489].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: أَتَى رَجُلٌ مِنَ اَلْمُسْلِمِينَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ -وَهُوَ فِي اَلْمَسْجِدِ- فَنَادَاهُ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي زَنَيْتُ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، فَتَنَحَّى تِلْقَاءَ وَجْهِهِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي زَنَيْتُ، فَأَعْرَضَ عَنْهُ، حَتَّى ثَنَّى ذَلِكَ عَلَيْهِ أَرْبَعَ مَرَّاتٍ، فَلَمَّا شَهِدَ عَلَى. نَفْسِهِ أَرْبَعَ شَهَادَاتٍ. دَعَاهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ((أَبِكَ جُنُونٌ؟)) قَالَ. لَا. قَالَ: ((فَهَلْ أَحْصَنْتَ؟)) قَالَ: نَعَمْ. فَقَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِذْهَبُوا بِهِ فَارْجُمُوهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1185) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je jedan musliman Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u mesdžidu, dozvao ga je i rekao: 'Allahov Poslaniče, učinio sam blud.' Poslanik se okrenuo od njega, a on mu se unio u lice i rekao: 'Allahov Poslaniče, počinio sam blud.' Pa se Poslanik okrenuo od njega, dok mu ovo nije ponovio četiri puta. Pa, kada je četiri puta posvjedočio protiv sebe, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao ga je i pitao: **'Jesi li lud?'** Rekao je: 'Ne.' Pitao je: **'Jesi li oženjen?'** Rekao je: 'Jesam.' Pa je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: **'Idite i kamenujte ga.'**" Muttefekun alejhi[1490].

[1489] **Sahih.** Muslim (1690).
[1490] **Sahih.** Buharija (5271), Muslim (1691).

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمَّا أَتَى مَاعِزُ بْنُ مَالِكٍ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ لَهُ: ((لَعَلَّكَ قَبَّلْتَ، أَوْ غَمَزْتَ، أَوْ نَظَرْتَ؟" قَالَ: لَا يَا رَسُولَ اَللَّهِ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1186) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Kada je Ma'iz b. Malik došao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, rekao mu je: **„Možda si poljubio, namignuo ili pogledao?' Rekao je: 'Nisam, Allahov Poslaniče.'"** Prenosi Buharija[1491].

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ اَلْخَطَّابِ ﷺ أَنَّهُ خَطَبَ فَقَالَ: إِنَّ اَللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا بِالْحَقِّ، وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ اَلْكِتَابَ، فَكَانَ فِيمَا أَنْزَلَ اَللَّهُ عَلَيْهِ آيَةُ اَلرَّجْمِ. قَرَأْنَاهَا وَوَعَيْنَاهَا وَعَقَلْنَاهَا، فَرَجَمَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ، فَأَخْشَى إِنْ طَالَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ أَنْ يَقُولَ قَائِلٌ: مَا نَجِدُ اَلرَّجْمَ فِي كِتَابِ اَللَّهِ، فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اَللَّهُ، وَإِنَّ اَلرَّجْمَ حَقٌّ فِي كِتَابِ اَللَّهِ عَلَى مَنْ زَنَى، إِذَا أُحْصِنَ مِنْ اَلرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ، إِذَا قَامَتْ اَلْبَيِّنَةُ، أَوْ كَانَ اَلْحَبَلُ، أَوْ اَلِاعْتِرَافُ – مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1187) Prenosi se od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je držao hutbu, pa rekao: „Allah je doista Muhammeda poslao sa istinom i spustio na njega Knjigu, a u onome što mu je spustio bio je ajet o kamenovanju. Čitali smo ga, pamtili i razumijevali. Pa je kamenovao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i kamenovali smo mi poslije njega. Bojim se ako prođe ljudima dugo vremena, da će neko reći: 'Ne nalazimo kamenovanje u Allahovoj Knjizi', pa da zalutaju ostavljanjem obaveze koju je Allah spustio. Doista je kamenovanje obaveza po Knjizi Uzvišenog Allaha: za onoga koji bludniči ako je oženjen, muškarac ili žena, kada se dokaže, bude trudnoća ili se prizna." Muttefekun alejhi[1492].

[1491] **Sahih.** Buharija (6824).
[1492] **Sahih.** Buharija (6829) i (6830), Muslim (1691).

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا زَنَتْ أَمَةُ أَحَدِكُمْ، فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا، فَلْيَجْلِدْهَا اَلْحَدَّ، وَلَا يُثَرِّبْ عَلَيْهَا، ثُمَّ إِنْ زَنَتْ فَلْيَجْلِدْهَا اَلْحَدَّ، وَلَا يُثَرِّبْ عَلَيْهَا، ثُمَّ إِنْ زَنَتِ اَلثَّالِثَةَ، فَتَبَيَّنَ زِنَاهَا، فَلْيَبِعْهَا وَلَوْ بِحَبْلٍ مِنْ شَعَرٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

(1188) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Kada počini blud robinja jednog od vas, pa se dokaže njen blud, neka je kazni bičevanjem, i neka je ne psuje, zatim ako učini blud, neka je kazni bičevanjem, i neka je ne psuje, potom ako učini blud trići put i obznani se njen blud, neka je proda, makar za konopac od dlake.'**" Muttefekun alejhi, a ovo je Muslimov citat[1493].

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَقِيمُوا اَلْحُدُودَ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَهُوَ فِي "مُسْلِمٍ" مَوْقُوفٌ.

(1189) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Izvršavajte kazne nad onima koji su u vašoj vlasti.'**" Prenosi Ebu Davud, a kod Muslima je kao mevkuf[1494].

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حَصِينٍ ﷺ أَنَّ اِمْرَأَةً مِنْ جُهَيْنَةَ أَتَتْ نَبِيَّ اَللَّهِ ﷺ وَهِيَ حُبْلَى مِنْ اَلزِّنَا فَقَالَتْ: يَا نَبِيَّ اَللَّهِ! أَصَبْتُ حَدًّا، فَأَقِمْهُ عَلَيَّ، فَدَعَا نَبِيُّ اَللَّهِ ﷺ وَلِيَّهَا. فَقَالَ: ((أَحْسِنْ إِلَيْهَا فَإِذَا وَضَعَتْ فَائْتِنِي بِهَا)). فَفَعَلَ. فَأَمَرَ بِهَا فَشُكَّتْ عَلَيْهَا ثِيَابُهَا، ثُمَّ أَمَرَ بِهَا فَرُجِمَتْ، ثُمَّ صَلَّى عَلَيْهَا، فَقَالَ عُمَرُ: أَتُصَلِّي عَلَيْهَا يَا نَبِيَّ اَللَّهِ وَقَدْ زَنَتْ ؟ فَقَالَ: ((لَقَدْ تَابَتْ تَوْبَةً لَوْ قُسِّمَتْ بَيْنَ سَبْعِينَ مِنْ أَهْلِ اَلْمَدِينَةِ لَوَسِعَتْهُمْ، وَهَلْ وَجَدَتْ أَفْضَلَ مِنْ أَنْ جَادَتْ بِنَفْسِهَا لِلَّهِ؟)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

[1493] **Sahih.** Buharija (2152), Muslim (1703).

[1494] **Hasen.** Ebu Davud (4473), Muslim (1705). U lancu prenosilaca je Ebu Džemila oko kojeg postoji razilaženje. Ibn Hibban ga je spomenuo u „Sikatu", dok ga je Sa'lebi ocijenio slabim. U ovom hadisu Ebu Džemilu slijedi drugi prenosilac, ali je on nepoznat. Albani kaže za lanac prenosilaca da je dobar.

(1190) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je neka žena iz Džuhejne došla Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a bila je noseća od bluda, pa je rekla: „Allahov Poslaniče, učinila sam ono za što slijedi hadd, pa me kazni." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao je njenog skrbnika i rekao: **„Lijepo se ponašaj prema njoj, a kada se porodi, dođi mi sa njom."** Tako je učinio, naređeno je pa je njena odjeća bila omotana oko nje, potom je naređeno, pa je kamenovana, a potom joj je klanjao dženazu. Rekao je Omer: „Zar ćeš joj klanjati, Vjerovjesniče, a ona počinila blud?" Rekao je sallallahu alejhi ve sellem: **„Pokajala se takvim pokajanjem, kada bi se podijelilo na sedamdeset stanovnika Medine, dosta bi im bilo. A jesi li vidio išta bolje od toga da je poklonila sebe Uzvišenom Allahu?"** Prenosi Muslim[1495].

وَعَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: رَجَمَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ رَجُلًا مَنْ أَسْلَمَ، وَرَجُلًا مِنْ اَلْيَهُودِ، وَامْرَأَةً رَوَاهُ مُسْلِمٌ وَقِصَّةُ رَجْمِ اَلْيَهُودِيَّيْنِ فِي "اَلصَّحِيحَيْنِ" مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عُمَرَ.

(1191) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik je kamenovao čovjeka iz plemena Eslema, muškarca – židova i ženu." Prenosi Muslim[1496].
A priča o kamenovanju dvoje židova nalazi se u dva sahiha u hadisu Ibn Omera[1497].

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ سَعْدِ بْنِ عِبَادَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ بَيْنَ أَبْيَاتِنَا رُوَيْجِلٌ ضَعِيفٌ، فَخَبَثَ بِأَمَةٍ مِنْ إِمَائِهِمْ، فَذَكَرَ ذَلِكَ سَعْدٌ لِرَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ((اِضْرِبُوهُ حَدَّهُ)). فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّهُ أَضْعَفُ مِنْ ذَلِكَ، فَقَالَ: ((خُذُوا عِثْكَالًا فِيهِ مِائَةُ شِمْرَاخٍ، ثُمَّ اِضْرِبُوهُ بِهِ ضَرْبَةً وَاحِدَةً)). فَفَعَلُوا. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ. لَكِنْ اخْتُلِفَ فِي وَصْلِهِ وَإِرْسَالِهِ

[1495] **Sahih.** Muslim (1696).
[1496] **Sahih.** Muslim (1701).
[1497] **Sahih.** Buharija (6841), Muslim (1699).

(1192) Prenosi se od Seida b. Sa'da b. Ubade, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio je u našim kućama slabi čovječuljak, pa je počinio zinaluk sa jednom od robinja i Sa'd je to spomenuo Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **„Uderajte ga njegovim haddom (tj. koji zaslužuje).“** Rekli su: 'Allahov Poslaniče, slab je za toga.' Rekao je: '**Uzmite granu palme u kojem je stotinu ogranaka, potom ga udarite njime jednom.' Tako su i učinili.“** Prenose Ahmed, Nesai, Ibn Madže, sened mu je dobar, ali se spori u vezi povezanosti i u vezi toga da li je mursel[1498].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ وَجَدْتُمُوهُ يَعْمَلُ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ، فَاقْتُلُوا اَلْفَاعِلَ وَالْمَفْعُولَ بِهِ، وَمَنْ وَجَدْتُمُوهُ وَقَعَ عَلَى بَهِيمَةٍ، فَاقْتُلُوهُ وَاقْتُلُوا اَلْبَهِيمَةَ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ، وَرِجَالُهُ مُوَثَّقُونَ، إِلَّا أَنَّ فِيهِ اِخْتِلَافًا.

(1193) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Koga nađete da radi ono što je radio Lutov narod, ubijte ga, onoga koji radi i onoga kome se radi, a koga nađete da ima spolni odnos sa stokom, ubijte ga i ubijte tu stoku.“** Prenosi Ahmed i četvorica, a prenosioci su mu pouzdani, ali je oko njega spor[1499].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ ضَرَبَ وَغَرَّبَ وَأَنَّ أَبَا بَكْرٍ ضَرَبَ وَغَرَّبَ. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ، إِلَّا أَنَّهُ اخْتُلِفَ فِي رَفْعِهِ، وَوَقْفِهِ.

(1194) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, udarao i protjerivao, i da je Ebu Bekr udarao i

---

[1498] **Hasen.** Ahmed (522), Nesai u „El-Kubra“ (4 /313) i Ibn Madže (2754). Hafiz u „Telhisu“ kaže: „Razilaze se oko Ebu Umame.“ Bejheki tvrdi da je ono što se pamti, došlo u mursel verziji. Medutim, Ahmed je isti hadis zabilježio od Seida b. Sa'da kao spojen.

[1499] **Sahih.** Ahmed (1 /300), Ebu Davud (4462), Nesai (4/322), Tirmizi (1456) i Ibn Madže (1561). Vjerodostojnim su ga ocijenili Hakim i s njim se složio Zehebi, a i Albani.

protjerivao, i da je Omer udarao i protjerivao." Prenosi Tirmizi i prenosioci su mu pouzdani, ali se spori oko toga da li je mevkuf ili merfu'[1500].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلْمُخَنَّثِينَ مِنْ اَلرِّجَالِ، وَالْمُتَرَجِّلَاتِ مِنْ اَلنِّسَاءِ، وَقَالَ: ((أَخْرِجُوهُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1195) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je muškarce koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce, i rekao je: '**Istjerajte ih iz vaših kuća.**"' Prenosi Buharija[1501].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِدْفَعُوا اَلْحُدُودَ، مَا وَجَدْتُمْ لَهَا مَدْفَعًا)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ.

(1196) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Osatavljajte haddove kad god nađete razloga za to."'** Bilježi Ibn Madže sa slabim senedom[1502].

أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ: مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا بِلَفْظِ : ((ادْرَأُوا اَلْحُدُودَ عَنْ اَلْمُسْلِمِينَ مَا اِسْتَطَعْتُم)). وَهُوَ ضَعِيفٌ أَيْضًا . وَرَوَاهُ اَلْبَيْهَقِيُّ: عَنْ عَلِيٍّ τ (مِنْ) قَوْلِهِ بِلَفْظِ: ((ادْرَأُوا اَلْحُدُودَ بِالشُّبُهَاتِ)).

(1197) Bilježe ga Tirmizi i Hakim[1503] u hadisu Aiše, radijallahu anha, u citatu: **„Otklanjajte haddove nad muslimana koliko možete."** I on je, također, slab.

[1500] **Sahih.** Tirmizi (1438). Razilaženje je oko Abdullaha b. Idrisa. Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibnul-Kattan, Hakim koji kaže da je po uvjetima Buharije i Muslima, kao i El-Bessam u „Tevdihu".

[1501] **Sahih.** Buharija (6834).

[1502] **Daif.** Ibn Madže (2545). U lancu prenosilaca je Ibrahim b. Fadl el-Mahzumi kojeg su Ahmed, Ibn Me'in, Buharija i Nesai ocijenili slabim.

[1503] **Daif.** Tirmizi (1424), Hakim (4/384). U lancu prenosilaca je Jezid b. Zijad koji je metruk – odbačen.

Bejheki[1504] ga bilježi od Alije, radijallahu anhu, njegove riječi: „**Otklanjajte haddove sumnjama**[1505]."

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِجْتَنِبُوا هَذِهِ اَلْقَاذُورَاتِ اَلَّتِي نَهَى اَللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا، فَمَنْ أَلَمَّ بِهَا فَلْيَسْتَتِرْ بِسِتْرِ اَللَّهِ تَعَالَى، وَلْيَتُبْ إِلَى اَللَّهِ تَعَالَى، فَإِنَّهُ مَنْ يُبْدِ لَنَا صَفْحَتَهُ نُقِمْ عَلَيْهِ كِتَابَ اَللَّهِ – عز وجل)). رَوَاهُ اَلْحَاكِمُ، وَهُوَ فِي "اَلْمُوَطَّإِ" مِنْ مَرَاسِيلِ زَيْدِ بْنِ أَسْلَمَ.

(1198) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Klonite se ovih gadosti koje je Allah zabranio! A onaj ko ih počini, neka zatraži Allahovu zaštitu od nedozvoljenog čina (tj. neka krije od ljudi) i neka se pokaje Uzvišenom Allahu, jer ko nam izloži svoje djelo, primijenit ćemo nad njim Allahov propis.**" Prenosi Hakim, a nalazi se i u „Muvettai" u murselima Zejda b. Eslema[1506].

POGLAVLJE O HADDU ZA POTVORU

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: لَمَّا نَزَلَ عُذْرِي، قَامَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَلَى اَلْمِنْبَرِ، فَذَكَرَ ذَلِكَ وَتَلَا اَلْقُرْآنَ، فَلَمَّا نَزَلَ أَمَرَ بِرَجُلَيْنِ وَامْرَأَةٍ فَضُرِبُوا اَلْحَدَّ. أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ وَالْأَرْبَعَةُ.

(1199) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Nakon što su objavljeni ajeti o mojoj nevinosti, popeo se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na minber,spomenuo to i proučio je Kur'an. Kada je sišao, naredio je da se nad dvojicom muškaraca i jednom ženom izvrši kazna pa je izvršena." Bilježi Ahmed i četvorica, a Buharija ukazuje na njega[1507].

[1504] **Daif.** Bejheki (838). U lancu prenosilaca je Muhtar et-Temar za kojeg je Buharija rekao da je: „Metrukul-hadis."

[1505] To je kao tvrdnja žene da je bila primorana, ili da je napastvovana dok je spavala. Takve se riječi primaju i ne traži se za njih dokaz od onoga koji ih iznese.

[1506] **Sahih.** Hakim (4/272), Malik (2/825).

[1507] **Hasen.** Ahmed (6/35), Ebu Davud (4474), Nesai u „Sunenu kubra" (4/325), Tirmizi (3181), Ibn Madže (2567). Tirmizi je rekao za hadis: „Hasen-garib."

وَعَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ قَالَ: أَوَّلَ لِعَانٍ كَانَ فِي اَلْإِسْلَامِ أَنَّ شَرِيكَ بْنُ سَمْحَاءَ قَذَفَهُ هِلَالُ بْنُ أُمَيَّةَ بِامْرَأَتِهِ، فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْبَيِّنَةَ وَإِلَّا فَحَدٌّ فِي ظَهْرِكَ)). اَلْحَدِيثَ أَخْرَجَهُ أَبُو يَعْلَى، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ وَهُوَ فِي اَلْبُخَارِيِّ نَحْوُهُ مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ.

(1200) Prenosi se od Enesa b. Malika da je rekao: „Prvi li'an (međusobno proklinjanje supružnika) u islamu bilo je da je Hilal b. Umejje optužio Šerika b. Šahma'a za zinaluk sa njegovom ženom, pa mu je rekao Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem: **„Dokaz, a ako ne, onda kazna na tvoja leđa...."** Hadis. Bilježi ga Ebu Ja'la[1508], a prenosioci su mu pouzdani. Buharija navodi slično u hadisu Ibn Abbasa, radijallahu anhuma[1509].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَامِرِ بْنِ رَبِيعَةَ τ قَالَ: لَقَدْ أَدْرَكْتُ أَبَا بَكْرٍ، وَعُمَرَ، وَعُثْمَانَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمْ، وَمَنْ بَعْدَهُمْ، فَلَمْ أَرَهُمْ يَضْرِبُونَ اَلْمَمْلُوكَ فِي اَلْقَذْفِ إِلَّا أَرْبَعِينَ. رَوَاهُ مَالِكٌ، وَالثَّوْرِيُّ فِي "جَامِعِهِ".

(1201) Prenosi se od Abdullaha b. Amira b. Rebi'e, radijallahu anhu, da je rekao: „Upamtio sam Ebu Bekra, Omera i Osmana, radijallahu anhum, i one poslije njih, i ne vidjeh ih da udaraju robove za potvoru osim četrdeset (udaraca bičem)." Bilježe Malik i Es-Sevri u njegovom Džami'u[1510].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قَذَفَ مَمْلُوكَهُ يُقَامُ عَلَيْهِ اَلْحَدُّ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ، إِلَّا أَنْ يَكُونَ كَمَا قَالَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1202) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nad onim ko potvori svoga roba izvršit će se kazna na Sudnjem danu, osim ako ne bude bilo kako je rekao."'** Muttefekun alejhi[1511].

[1508] **Sahih.** Ebu Ja'la u „Musnedu" (2824). Svjedoči mu hadis Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, kod Buharije i hadis Enesa kod Muslima.
[1509] **Sahih.** Buharija (2671).
[1510] **Sahih.** Malik (2/8287). Zabilježio ga je i Bejheki na drugi način sa vjerodostojnim lancem prenosilaca.
[1511] **Sahih.** Buharija (6858), Muslim (1660).

POGLAVLJE O HADDU ZA KRAĐU

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تُقْطَعُ يَدُ سَارِقٍ إِلَّا فِي رُبُعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ. وَلَفْظُ اَلْبُخَارِيِّ: ((تُقْطَعُ اَلْيَدُ فِي رُبُعِ دِينَارٍ فَصَاعِدًا)). وَفِي رِوَايَةٍ لِأَحْمَدَ ((اِقْطَعُوا فِي رُبُعِ دِينَارٍ، وَلَا تَقْطَعُوا فِيمَا هُوَ أَدْنَى مِنْ ذَلِكَ)).

(1203) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ne siječe se ruka kradljivcu osim zbog četvrt dinara pa naviše.“'** Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov[1512]. Buharijin citat je: **„Ruka kradljivca se siječe zbog četvrt dinara pa naviše[1513].“** A u rivajetu Ahmeda: **„Sijecite za četvrt dinara, a ne sijecite za ono što je manje od toga[1514].“**

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَطَعَ فِي مِجَنٍ، ثَمَنُهُ ثَلَاثَةُ دَرَاهِمَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1204) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odsjekao (ruku kradljivcu) zbog štita koji je vrijedio tri dirhema. Muttefekun alejhi.[1515]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَعَنَ اَللَّهُ السَّارِقَ ؛ يَسْرِقُ الْبَيْضَةَ، فَتُقْطَعُ يَدُهُ، وَيَسْرِقُ الْحَبْلَ، فَتُقْطَعُ يَدُهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ أَيْضًا.

(1205) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allah je prokleo kradljivca. Ukrade jaje, pa mu se odsiječe ruka, i ukrade konopac, pa mu se odsiječe ruka.“'** Muttefekun alejhi, također.[1516]

[1512] **Sahih.** Muslim (1684).
[1513] **Sahih.** Buharija (6789).
[1514] Ahmed (6).
[1515] **Sahih.** Buharija (6795), Muslim (1686).
[1516] **Sahih.** Buharija (6799), Muslim (1687).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أَتَشْفَعُ فِي حَدٍ مِنْ حُدُودِ اللَّهِ ؟)) ثُمَّ قَامَ فَاخْتَطَبَ، فَقَالَ: ((أَيُّهَا النَّاسُ! إِنَّمَا هَلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ أَنَّهُمْ كَانُوا إِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الشَّرِيفُ تَرَكُوهُ ، وَإِذَا سَرَقَ فِيهِمُ الضَّعِيفُ أَقَامُوا عَلَيْهِ الْحَدَّ...)). الْحَدِيثَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.وَلَهُ مِنْ وَجْهٍ أَخَرِ عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا: كَانَتِ امْرَأَةٌ تَسْتَعِيرُ الْمَتَاعَ، وَتَجْحَدُهُ، فَأَمَرَ النَّبِيُّ ρ بِقَطْعِ يَدِهَا.

(1206) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Zar se zauzimaš u hadduod Allahovih haddova?"** Potom je ustao i održo hutbu i rekao: **„Ljudi, oni prije vas bili su upropašteni samo zbog toga kada bi među njima ukrao ugledan, ostavili bi ga, a kada bi među njima ukrao slabić, izvršili bi nad njime kaznu."** Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov.

Prenosi u drugom rivajetuod Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Neka žena je posuđivala stvari i poricala je (da je posudila), pa je Vjerovjesnik naredio da joj se odsiječe ruka." [1517]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَيْسَ عَلَى خَائِنٍ وَلَا مُنْتَهِبٍ، وَلَا مُخْتَلِسٍ، قَطْعٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ التِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(1207) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Za pronevjeritelja, razbojnika i otimača nije sječa."** Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi i Ibn Hibban. [1518]

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ ﷺ قَالَ سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا قَطْعَ فِي ثَمَرٍ وَلَا كَثَرٍ)). رَوَاهُ اَلْمَذْكُورُونَ، وَصَحَّحَهُ أَيْضًا اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّان.

[1517] **Sahih.** Buharija (6788), Muslim (1688).

[1518] **Sahih.** Ahmed (3/380), Ebu Davud (4391), Tirmizi (1448), Nesai (8/88), Ibn Madže (2591), Ibn Hibban (1502). Tirmizi je rekao za hadis: „Hasen-sahih."

(1208) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Nema sječenja zbog plodova ni srčika.**'" Prenose spomenuti, također ga sahihom ocjenjuju Tirmizi i Ibn Hibban[1519].

وَعَنْ أَبِي أُمَيَّةَ الْمَخْزُومِيِّ ﵁ قَالَ: أُتِيَ النَّبِيُّ ﷺ بِلِصٍّ قَدِ اعْتَرَفَ اعْتِرَافًا، وَلَمْ يُوجَدْ مَعَهُ مَتَاعٌ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: ((مَا إِخَالُكَ سَرَقْتَ)). قَالَ: بَلَى، فَأَعَادَ عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا، فَأَمَرَ بِهِ فَقُطِعَ. وَجِيءَ بِهِ، فَقَالَ: ((اسْتَغْفِرِ اللَّهَ وَتُبْ إِلَيْهِ)). فَقَالَ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، فَقَالَ: ((اللَّهُمَّ تُبْ عَلَيْهِ)). ثَلَاثًا. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَأَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(1209) Prenosi se od Ebu Umejje el-Mahzumija, radijallahu anhu, da je rekao: „Došli su Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa čovjekom koji je priznao (krađu), a nije kod njega bilo stvari, pa mu je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: '**Jesi li sigurno ukrao?**' Rekao je: 'Naravno.' Pa mu je ponovio dva ili tri puta. Potom je naredio i odsjekli su mu ruku i došli su sa njime, pa je rekao (Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem): '**Traži oprosta od Allaha i pokaj Mu se.**' Rekao je: 'Tražim oprosta od Allaha i kajem Mu se.' Rekao je Poslanik: '**Allahu moj, primi njegovo pokajanje!**' Triput." Bilježe Ebu Davud, i ovo je njegov citat, Ahmed i Nesai, a prenosioci su mu pouzdani.[1520]

وَأَخْرَجَهُ الْحَاكِمُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ ﵁ فَسَاقَهُ بِمَعْنَاهُ، وَقَالَ فِيهِ: ((اذْهَبُوا بِهِ، فَاقْطَعُوهُ، ثُمَّ احْسِمُوهُ)). وَأَخْرَجَهُ الْبَزَّارُ أَيْضًا، وَقَالَ: لَا بَأْسَ بِإِسْنَادِهِ

(1210) Bilježi ga i Hakim u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, pa ga je naveo po značenju, a u njemu je rekao: **„Idite, pa mu odsijecite ruku i**

[1519] **Sahih.** Ahmed (3/463, 464, 540, 141), Ebu Davud (4388), Nesai (8).
[1520] **Hasen.** Ahmed (57293), Ebu Davud (4380), Nesai (8/67).

zapecite je[1521].“ Bilježi ga također El-Bezzar i kaže: „Nema smetnje u njegovom senedu.“ [1522]

وَعَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَغْرَمُ السَّارِقُ إِذَا أُقِيمَ عَلَيْهِ الْحَدُّ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَبَيَّنَ أَنَّهُ مُنْقَطِعٌ. وَقَالَ أَبُو حَاتِمٍ: هُوَ مُنْكَرٌ.

(1211) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne nadoknađujekradljivac vrijadnost onog što je ukrao kada se nad njim izvrši kazna.“** Prenosi Nesai i objašnjava da je prekinutog seneda, a Ebu Hatim kaže: „Munker.“ [1523]

وَعَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَنَّهُ سُئِلَ عَنِ التَّمْرِ الْمُعَلَّقِ؟ فَقَالَ: ((مَنْ أَصَابَ بِفِيهِ مِنْ ذِي حَاجَةٍ، غَيْرَ مُتَّخِذٍ خُبْنَةً، فَلَا شَيْءَ عَلَيْهِ، وَمَنْ خَرَجَ بِشَيْءٍ مِنْهُ، فَعَلَيْهِ الْغَرَامَةُ وَالْعُقُوبَةُ، وَمَنْ خَرَجَ بِشَيْءٍ مِنْهُ بَعْدَ أَنْ يُؤْوِيَهُ الْجَرِينُ، فَبَلَغَ ثَمَنَ الْمِجَنِّ فَعَلَيْهِ الْقَطْعُ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ الْحَاكِمُ.

(1212) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhuma, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je bio upitan o datulama na grani, pa je rekao: **„Ko pojede u potrebi, ne trgajući u odjeću, nema za njega kazne, ko sa nečim od toga izađe, dužan je nadoknaditi i kažnjava se, a ko izađe sa nečim od toga nakon što je (obrano i) ostavljeno (na mjesto) za sušenje, pa to dostigne vrijednost štita, za njega je sječa (ruke).“** Bilježe Ebu Davud, Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Hakim. [1524]

[1521] Kada se ruka odsiječe, na mjesto gdje je odsječena stavlja se nešto vruće da bi prestalo krvarenje.

[1522] **Mursel sahih.** Hakim (4/381), Bezzar (1560). Ibn Huzejme, Ibnul-Medini i drugi smatraju prioritetnijim mišljenjem da je hadis mursel od Muhammeda b. Abdur-Rahmana b. Sevbana.

[1523] **Munkati.** Nesai (8/92). U lancu je Misver b. Ibrahim b. Abdur-Rahman b. Avf koji nije zapamtio svoga djeda Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu.

[1524] Ebu Davud (4390), Nesai (8/85), Hakim (4/380). Hakim je hadis ocijenio vjerodostojnim, dok ga je Tirmizi ocijenio dobrim.

وَعَنْ صَفْوَانَ بْنِ أُمَيَّةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لَهُ لَمَّا أَمَرَ بِقَطْعِ اَلَّذِي سَرَقَ رِدَاءَهُ، فَشَفَعَ فِيهِ: ((هَلَّا كَانَ ذَلِكَ قَبْلَ أَنْ تَأْتِيَنِي بِهِ ؟)) أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ. وَصَحَّحَهُ اِبْنُ اَلْجَارُودِ، وَالْحَاكِمُ.

(1213) Prenosi se od Safvana b. Umejje, radijallahu anhu, da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao, pošto je naredio sječu ruke onome koji je ukrao njegov ogrtač, pa se (Safvan) za njega zalagao: **„Što to ne uradi prije nego što si mi ga doveo?“** Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn el-Džarud i Hakim[1525].

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: جِيءَ بِسَارِقٍ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: ((اُقْتُلُوهُ)). فَقَالُوا يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنَّمَا سَرَقَ. قَالَ: ((اِقْطَعُوهُ)). فَقُطِعَ، ثُمَّ جِيءَ بِهِ اَلثَّانِيَةِ، فَقَالَ ((اُقْتُلُوهُ)). فَذَكَرَ مِثْلَهُ، ثُمَّ جِيءَ بِهِ اَلرَّابِعَةِ كَذَلِكَ، ثُمَّ جِيءَ بِهِ اَلْخَامِسَةِ فَقَالَ: ((اُقْتُلُوهُ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَاسْتَنْكَرَه وَأَخْرَجَ مِنْ حَدِيثِ اَلْحَارِثِ بْنِ حَاطِبٍ نَحْوَه وَذَكَرَ اَلشَّافِعِيُّ أَنَّ اَلْقَتْلَ فِي اَلْخَامِسَةِ مَنْسُوخٌ.

(1214) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Došli su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa kradljivcem pa je rekao: **'Ubijte ga!'** Rekli su: 'On je samo ukrao, Allahov Poslaniče!' Rekao je: '**Odsijecite mu ruku.**' Potom su došli drugi put sa njim, pa je rekao: '**Ubijte ga.**' Pa je spomenuo slično tome. Zatim su mu došli treći i četvrti put, potom su došli četvrti put isto tako. Potom su mu došli peti put, pa je rekao: '**Ubijte ga.“**' Bilježe Ebu Davud i Nesai i smatra ga munkerom[1526]. Bilježi se u hadisu Harisa b. Hatiba slično tome[1527], a Šafija kaže da je ubistvo kod petog puta derogirano.

[1525] **Sahih.** Ahmed (6/466), Ebu Davud (4394), Nesai (8/69), Ibn Madže (2595), Ibnul-Džarud (828), Hakim (4/380).
[1526] **Daif.** Ebu Davud (4410), Nesai (8/90-91). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Jezid b. Sinan za kojeg Darekutni kaže da je slab.
[1527] **Daif.** Nesai (8).

POGLAVLJE O HADDU ZA PIJANICU I POJAŠNJENJU OPOJNOG PIĆA

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَتَى بِرَجُلٍ قَدْ شَرِبَ اَلْخَمْرَ، فَجَلَدَهُ بِجَرِيدَتَيْنِ نَحْوَ أَرْبَعِينَ. قَالَ: وَفَعَلَهُ أَبُو بَكْرٍ، فَلَمَّا كَانَ عُمَرُ اِسْتَشَارَ اَلنَّاسَ، فَقَالَ عَبْدُ اَلرَّحْمَنِ بْنُ عَوْفٍ: أَخَفَّ اَلْحُدُودِ ثَمَانُونَ، فَأَمَرَ بِهِ عُمَرُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1215) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da su Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli sa čovjekom koji je pio vino, pa su ga izbičevali sa dvije palmine grane oko četrdeset (udaraca). Rekao je: „I radio je to Ebu Bekr. A kada je bio Omer, pitao je ljude, pa je rekao Abdur-Rahman b. Avf: „Najblaža kazna je osamdeset", pa je Omer tako i naredio. Muttefekun alejhi[1528].

وَلِمُسْلِمٍ: عَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه فِي قِصَّةِ اَلْوَلِيدِ بْنِ عُقْبَةَ جَلَدَ اَلنَّبِيُّ ﷺ أَرْبَعِينَ، وَأَبُو بَكْرٍ أَرْبَعِينَ، وَعُمَرُ ثَمَانِينَ، وَكُلٌّ سُنَّةٌ، وَهَذَا أَحَبُّ إِلَيَّ. وَفِي هَذَا اَلْحَدِيثِ: أَنَّ رَجُلًا شَهِدَ عَلَيْهِ أَنَّهُ رَآهُ يَتَقَيَّأُ اَلْخَمْرَ، فَقَالَ عُثْمَانُ: إِنَّهُ لَمْ يَتَقَيَّأْهَا حَتَّى شَرِبَهَا.

Kod Muslima, u priči o Velidu b. Ukbi koju pripovijeda Alija, radijallahu anhu, stoji: „Bičevao je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, četrdeset (udaraca), bičevao je Ebu Bekr četrdeset (udaraca) i bičevao je Omer osamdeset (udaraca). Sve je sunnet, a ovo mi je draže."
U hadisu stoji da je čovjek viđen da povraća vino, pa je Osman rekao: „Nije ga mogao povratiti prije nego što ga je popio[1529]."

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ فِي شَارِبِ اَلْخَمْرِ: إِذَا شَرِبَ فَاجْلِدُوهُ، ثُمَّ إِذَا شَرِبَ [اَلثَّانِيَةِ] فَاجْلِدُوهُ، ثُمَّ إِذَا شَرِبَ اَلثَّالِثَةِ فَاجْلِدُوهُ، ثُمَّ إِذَا شَرِبَ اَلرَّابِعَةِ فَاضْرِبُوا عُنُقَهُ أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ

[1528] **Sahih.** Buharija (6773), Muslim (1706).
[1529] **Sahih.** Muslim (1707).

وَهَذَا لَفْظُهُ، وَالْأَرْبَعَةُ . وَذَكَرَ اَلتِّرْمِذِيُّ مَا يَدُلُّ عَلَى أَنَّهُ مَنْسُوخٌ، وَأَخْرَجَ ذَلِكَ أَبُو دَاوُدَ صَرِيحًا عَنْ اَلزُّهْرِيِّ.

(1216) Prenosi se od Muavije, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao u vezi sa onim koji pije vino: **„Kada popije, bičujte ga, potom ako popije (drugi put), bičujte ga, potom ako popije treći put, bičujte ga, potom ako popije četvrti put, udrite ga po vratu."** Bilježi Ahmed, i ovo je njegov citat i četvorica[1530], a Tirmizi je spomenuo ono što upućuje na to da je derogiran. A ovo bilježi Ebu Davud jasno od Zuhrija.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا ضَرَبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَتَّقِ اَلْوَجْهَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1217) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada neko od vas udara, neka se kloni lica.'**" Muttefekun alejhi[1531].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تُقَامُ اَلْحُدُودُ فِي اَلْمَسَاجِدِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(1218) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne izvršavaju se hududi u mesdžidima."'** Prenose Tirmizi i Hakim[1532].

[1530] **Hasen.** Ahmed (4/96 i 101), Nesai u „Sunenu kubra" (5661), Ebu Davud (4482), Tirmizi (1444) i Ibn Madže (2573).

[1531] **Sahih.** Buharija (Feth 5/182), Muslim (2612).

[1532] **Hasen li gajrihi.** Tirmizi (1401), Hakim (4/369). U lancu prenosilaca je Ismail b. Muslim el-Mekki koji je slabog pamćenja. Ali hadisu svjedoče mnoga predanja i činjenica da su tako postupale pravedne, upućene halife Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

وَعَنْ أَنَسٍ ‏رضي الله عنه‏ قَالَ: لَقَدْ أَنْزَلَ اَللَّهُ تَحْرِيمَ اَلْخَمْرِ، وَمَا بِالْمَدِينَةِ شَرَابٌ يَشْرَبُ إِلَّا مِنْ تَمْرٍ. أَخْرَجَهُ مُسْلِم.

(1219) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allah je bio spustio zabranu vina, a nije u Medini bilo pića da se pije, osim od hurmi." Bilježi Muslim[1533].

وَعَنْ عُمَرَ ‏رضي الله عنه‏ قَالَ: نَزَلَ تَحْرِيمُ اَلْخَمْرِ، وَهِيَ مِنْ خَمْسَةٍ: مِنْ اَلْعِنَبِ، وَالتَّمْرِ، وَالْعَسَلِ، وَالْحِنْطَةِ، وَالشَّعِيرِ. وَالْخَمْرُ: مَا خَامَرَ اَلْعَقْلَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(1220) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Objavljena je zabrana vina, a ono se pravilo od pet stvari: grožđa, hurmi, meda, pšenice i ječma. A vino (hamr) je ono što oduzima um." Muttefekun alejhi[1534].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ اَلنَّبِيِّ ‏ﷺ ‏قَالَ: ((كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ، وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِم.

(1221) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Sve što opija je vino, i sve što opija je zabranjeno."** Bilježi Muslim[1535].

وَعَنْ جَابِرٍ ‏رضي الله عنه‏ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ‏ﷺ ‏قَالَ: ((مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ، فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ . وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّان.

(1222) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ono što opija u velikim količinama,**

1533 **Sahih.** Muslim (1982).
1534 **Sahih.** Buharija (5581), Muslim (3032).
1535 **Sahih.** Muslim (2003).

zabranjeno je i u malim količinama." Bilježi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1536].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُنْبَذُ لَهُ اَلزَّبِيبُ فِي اَلسِّقَاءِ، فَيَشْرَبُهُ يَوْمَهُ، وَالْغَدَ، وَبَعْدَ اَلْغَدِ، فَإِذَا كَانَ مَسَاءُ اَلثَّالِثَةِ شَرِبَهُ وَسَقَاهُ، فَإِنْ فَضَلَ شَيْءٌ أَهْرَاقَهُ . أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1223) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahovom Poslaniku bi se kiselile grožđice za piće, pa bi ih pio taj dan, sutradan i prekosutra, pa kada bi nastupila večer trećeg dana, pio bi i davao drugima da piju, a ako bi šta ostalo, prosuo bi to." Bilježi Muslim[1537].

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا، عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَكُمْ فِيمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ)). أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1224) Prenosi se od Ummu Seleme od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: **„Allah vam nije dao lijeka u onome što vam je zabranio."** Bilježi Bejheki, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1538].

وَعَنْ وَائِلٍ اَلْحَضْرَمِيِّ؛ أَنَّ طَارِقَ بْنَ سُوَيْدٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا سَأَلَ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَنْ اَلْخَمْرِ يَصْنَعُهَا لِلدَّوَاءِ؟ فَقَالَ: ((إِنَّهَا لَيْسَتْ بِدَوَاءٍ، وَلَكِنَّهَا دَاءٌ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ. وَأَبُو دَاوُدَ وَغَيْرُهُمَ.

(1225) Prenosi se od Vaila el-Hadremija da je Tarik b. Suvejd, radijallahu anhu, pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o vinu koje pravi zbog lijeka, pa je rekao: **„Nije ono lijek, ono je bolest."** Bilježe Muslim, Ebu Davud i drugi[1539].

[1536] **Hasen.** Ahmed (3/343), Ebu Davud (3681), Tirmizi (1865), Ibn Madže (3393), Ibn Hibban (5385). U lancu prenosilaca je Davud b. Bekr b. Ebi el-Furat koji je saduk pouzdan.
[1537] **Sahih.** Muslim (2004).
[1538] **Sahih.** Bejheki (5/10), Ibn Hibban (1391).
[1539] **Sahih.** Muslim (1984), Ebu Davud (3873).

POGLAVLJE O T'AZIRU - ŠERIJATSKOJ KAZNI (KOJA NIJE ŠERIJATOM STROGO ODREĐENA)) I PROPISU NAPADAČA

عَنْ أَبِي بُرْدَةَ اَلْأَنْصَارِيِّ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا يُجْلَدُ فَوْقَ عَشَرَةِ أَسْوَاطٍ، إِلَّا فِي حَدٍّ مِنْ حُدُودِ اَللَّهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1226) Prenosi se od Ebu Burde el-Ensarija, radijallahu anhu, da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Ne kažnjava se sa više od deset udaraca bičem osim u nekoj od Allaha propisanih kazni."** Muttefekun alejhi[1540].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أَقِيلُوا ذَوِي اَلْهَيْئَاتِ عَثَرَاتِهِمْ إِلَّا اَلْحُدُودَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ.

(1227) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Praštajte posrtaje ljudima koji nisu poznati po zlu i fesadu[1541], osim propisanih kazni."** Prenosi Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Bejheki[1542].

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: مَا كُنْتُ لِأُقِيمَ عَلَى أَحَدٍ حَدًّا، فَيَمُوتُ، فَأَجِدُ فِي نَفْسِي، إِلَّا شَارِبَ اَلْخَمْرِ فَإِنَّهُ لَوْ مَاتَ وَدَيْتُهُ أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1228) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Nad kime god bih izvršio kaznu, pa on umro, žalio bih u duši, osim onoga koji je pio vino. Kada bi takav umro (u toku izvršenja kazne) platio bih krvarinu." Bilježi Buharija[1543].

[1540] **Sahih.** Buharija (6456), Muslim (1708).
[1541] Šafija pojašnjava da su to oni koji ne razaznaju zlo, pa neki od njih posrne i učini ga, a Maverdi o ovome prenosi dva stava: da su to počinioci malih grijeha ili da su to oni koji su griješili i pokajali se.
[1542] **Daif.** Ahmed (24946), Ebu Davud (4375), Nesai u „Sunenu kubra" (4/310), Bejheki (8/267). Ukajli je rekao: „Hadis ima mnogo puteva, ali oko svakog od njih postoji spor."
[1543] **Sahih.** Buharija (6778).

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ خَبَّابٍ [قَالَ]: سَمِعْتَ أَبِي ﷺ يَقُولُ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((تَكُونُ فِتَنٌ، فَكُنْ فِيهَا عَبْدَ اَللَّهِ اَلْمَقْتُولَ، وَلَا تَكُنْ اَلْقَاتِلَ)). أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي خَيْثَمَةَ. وَالدَّارَقُطْنِيُّ. وَأَخْرَجَ أَحْمَدُ نَحْوَهُ: عَنْ خَالِدِ بْنِ عُرْفُطَةَ ﷺ.

(1229) Prenosi se od Abdullaha b. Habbaba, radijallahu anhu, da je rekao: Čuo sam svoga oca da kaže: Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Bit će smutnje, pa budi u njima ubijeni Allahov rob, a nemoj biti ubica.“** Bilježe Ibn Ebi Hajsame i Darekutni [1544], i bilježi Ahmed sličan njemu od Halida b. Urfuta. .[1545]

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ زَيْدٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قُتِلَ دُونَ مَالِهِ فَهُوَ شَهِيدٌ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(1230) Prenosi se od Seida b. Zejda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko bude ubijen braneći svoj imetak, on je šehid.“'** Prenose četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi[1546].

[1544] **Hasen.** Ahmed (20559), Darekutni (3/132).
[1545] Ahmed (21993).
[1546] **Sahih.** Ebu Davud (4772), Nesai (7/116), Tirmizi (1421), Ibn Madže (2580).

Knjiga o džihadu

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ((مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ، وَلَمْ يُحَدِّثْ نَفْسَهُ بِهِ، مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1231) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko umre, a nije se borio, niti se navraćao na to, umro je na jednoj od grana licemjerstva.“'** Prenosi Muslim[1547].

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((جَاهِدُوا اَلْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ، وَأَنْفُسِكُمْ، وَأَلْسِنَتِكُمْ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1232) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Vodite džihad protiv mnogobožaca svojim imecima, svojim tijelima i svojim jezicima.“ Prenosi Ahmed i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1548].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ ! عَلَى اَلنِّسَاءِ جِهَادٌ؟ قَالَ: ((نَعَمْ. جِهَادٌ لَا قِتَالَ فِيهِ، اَلْحَجُّ وَالْعُمْرَةُ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَه وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(1233) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Rekla sam: 'Allahov Poslaniče, je li ženama obavezan džihad?' Rekao je: 'Da, džihad u kome nema borbe: hadždž i umra.“' Prenosi Ibn Madže[1549], a osnova mu je kod Buharije[1550].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ يَسْتَأْذِنُهُ فِي اَلْجِهَادِ. فَقَالَ: ((أَحَيٌّ وَالِدَاكَ ؟)) قَالَ: نَعَمْ: قَالَ: ((فَفِيهِمَا فَجَاهِدْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَلِأَحْمَدَ، وَأَبِي دَاوُدَ: مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ نَحْوُهُ، وَزَادَ: ((اِرْجِعْ فَاسْتَأْذِنْهُمَا، فَإِنْ أَذِنَا لَكَ؛ وَإِلَّا فَبِرَّهُمَا)).

[1547] **Sahih.** Muslim (1910).

[1548] **Sahih.** Ahmed (3/124, 153, 251), Nesai (6/7), Hakim (2/81), Ebu Davud (2504). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Hakim, Zehebi i Nevevi.

[1549] **Sahih.** Ibn Madže (2901).

[1550] **Sahih.** Buharija (1520).

(1234) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Došao je jedan čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da traži dozvolu za džihad, pa je Poslanik pitao: **'Jesu li ti živi roditelji?'** Rekao je: 'Da.' Poslanik je rekao: **'Onda se bori za njih.'"** Muttefekun alejhi[1551]
A kod Ahmeda i Ebu Davuda u hadisu Ebu Seida navodi se slično tome, uz dodatak: **„Vrati se i traži dozvolu od njih. Ako te puste (idi), a ako ne, čini im dobročinstvo."**[1552]

وَعَنْ جَرِيرٍ اَلْبَجَلِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَنَا بَرِيءٌ مِنْ كُلِّ مُسْلِمٍ يُقِيمُ بَيْنَ اَلْمُشْرِكِينَ)). رَوَاهُ اَلثَّلَاثَةُ وَإِسْنَادُهُ [صَحِيحٌ]، وَرَجَّحَ اَلْبُخَارِيُّ إِرْسَالَهُ.

(1235) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Odričem se svakog muslimana koji boravi među mnogobošcima.'"** Prenose trojica[1553], sened mu je sahih, a Buharija smatra da je mursel.

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا هِجْرَةَ بَعْدَ اَلْفَتْحِ، وَلَكِنْ جِهَادٌ وَنِيَّةٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1236) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nema hidžre poslije Fetha**[1554]**, već džihad i namjera.'"** Muttefekun alejhi[1555].

وَعَنْ أَبِي مُوسَى اَلْأَشْعَرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اَللَّهِ هِيَ اَلْعُلْيَا، فَهُوَ فِي سَبِيلِ اَللَّهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

1551 **Sahih.** Buharija (3004), Muslim (2549).
1552 **Sahih.** Ahmed (3/75-76), Ebu Davud (2530).
1553 **Sahih.** Ebu Davud (2645), Tirmizi (1604), Nesai (8/36). Buharija, Ebu Hatim, Ebu Davud, Tirmizi i Darekutni hadis smatraju murselom dok Taberani ga bilježi kao spojen.
1554 Oslobođenja Mekke.
1555 **Sahih.** Buharija (2825), Muslim (1353).

(1237) Prenosi se od Ebu Muse el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko se bude borio da Allahova riječ bude gornja, taj je na Allahovom putu.**'" Muttefekun alejhi[1556].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ اَلسَّعْدِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَنْقَطِعُ اَلْهِجْرَةُ مَا قُوتِلَ اَلْعَدُوُّ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1238) Prenosi se od Abdullaha b. Es-Sa'dija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne prestaje hidžra sve dok se bori sa neprijateljima.**'" Prenosi Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1557].

وَعَنْ نَافِعٍ قَالَ أَغَارَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَلَى بَنِي اَلْمُصْطَلِقِ، وَهُمْ غَارُّونَ، فَقَتَلَ مُقَاتِلَتَهُمْ، وَسَبَى ذَرَارِيَّهُمْ. حَدَّثَنِي بِذَلِكَ عَبْدُ اَللَّهِ بْنُ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1239) Prenosi se od Nafi'a da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napao je Benu el-Mustalak[1558], dok su bili nemarni[1559], pa je pobio njihove ratnike, a zarobio njihove žene i djecu. Pričao mi je to Abdullah ibn Omer." Muttefekun alejhi[1560], a u njemu stoji: „Taj dan je dobio Džuvejriju[1561]."

وَعَنْ سُلَيْمَانَ بْنِ بُرَيْدَةَ، عَنْ أَبِيهِ قَالَ: كَانَ رَسُولُ ﷺ إِذَا أَمَّرَ أَمِيرًا عَلَى جَيْشٍ أَوْصَاهُ بِتَقْوَى اَللَّهِ، وَبِمَنْ مَعَهُ مِنَ اَلْمُسْلِمِينَ خَيْراً، ثُمَّ قَالَ: ((أُغْزُوا بِسْمِ اَللَّهِ، فِي سَبِيلِ اَللَّهِ، قَاتِلُوا مَنْ كَفَرَ بِاَللَّهِ، اُغْزُوا، وَلَا تَغُلُّوا، وَلَا تَغْدُرُوا، وَلَا تُمَثِّلُوا، وَلَا تَقْتُلُوا وَلِيداً، وَإِذَا لَقِيتَ عَدُوَّكَ مِنَ اَلْمُشْرِكِينَ فَادْعُهُمْ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ، فَأَيَّتُهُنَّ أَجَابُوكَ إِلَيْهَا، فَاقْبَلْ مِنْهُمْ، وَكُفَّ عَنْهُمْ: اُدْعُهُمْ إِلَى اَلْإِسْلَامِ فَإِنْ أَجَابُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ. ثُمَّ اُدْعُهُمْ إِلَى اَلتَّحَوُّلِ مِنْ دَارِهِمْ إِلَى دَارِ اَلْمُهَاجِرِينَ، فَإِنْ أَبَوْا فَأَخْبِرْهُمْ

[1556] **Sahih.** Buharija (2810), Muslim (1904).
[1557] **Sahih.** Nesai (6/146, 147), Ibn Hibban (1579). Albani ga je ocijenio vjerodostojnim.
[1558] Arapsko pleme, dio plemena Huza'a.
[1559] Tj. iznenada.
[1560] **Sahih.** Buharija (2541), Muslim (1730).
[1561] Džuvejrija, majka vjernika, jedna od njegovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga.

أَنَّهُمْ يَكُونُونَ كَأَعْرَابِ اَلْمُسْلِمِينَ، وَلَا يَكُونُ لَهُمْ فِي اَلْغَنِيمَةِ وَالْفَيْءِ شَيْءٌ إِلَّا أَنْ يُجَاهِدُوا مَعَ اَلْمُسْلِمِينَ. فَإِنْ هُمْ أَبَوْا فَاسْأَلْهُمْ اَلْجِزْيَةَ، فَإِنْ هُمْ أَجَابُوكَ فَاقْبَلْ مِنْهُمْ، فَإِنْ أَبَوْا فَاسْتَعِنْ بِاَللَّهِ وَقَاتِلْهُمْ. وَإِذَا حَاصَرْتَ أَهْلَ حِصْنٍ فَأَرَادُوكَ أَنْ تَجْعَلَ لَهُمْ ذِمَّةَ اَللَّهِ وَذِمَّةَ نَبِيِّهِ، فَلَا تَفْعَلْ، وَلَكِنْ اِجْعَلْ لَهُمْ ذِمَّتَكَ؛ فَإِنَّكُمْ إِنْ تُخْفِرُوا ذِمَمَكُمْ. أَهْوَنُ مِنْ أَنْ تُخْفِرُوا ذِمَّةَ اَللَّهِ، وَإِذَا أَرَادُوكَ أَنْ تُنْزِلَهُمْ عَلَى حُكْمِ اَللَّهِ، فَلَا تَفْعَلْ، بَلْ عَلَى حُكْمِكَ؛ فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَتُصِيبُ فِيهِمْ حُكْمَ اَللَّهِ أَمْ لَا)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1240) Prenosi se od Sulejmana b. Burejde, od njegovog oca, od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Kada bi Allahov Poslanik postavljao vođu vojsci, ili za pohod, oporučio bi mu bogobojaznost, a da prema onima koji su s njim postupa dobro, potom bi rekao: **'Borite se u ime Allaha, na Allahovom putu, borite se protiv onih koji ne vjeruje u Allaha, borite se i nemojte tajiti ratni plijen, niti varati, niti masakrirati, niti ubijati djecu, pa kad sretneš neprijatelje od mnogobožaca, pozovi ih da prihvate jedno od troje, pa koje god prihvate, primi od njih i ostavi ih: pozovi ih u islam, pa ako ti se odazovu, primi od njih, potom ih pozovi da presele iz njihovog mjesta u mjesto muhadžira, pa ako odbiju, obavijesti ih da su kao beduini muslimani i da im ne pripada od ganime ili fej'a ništa, osim ako ne budu vodili džihad sa muslimanima. Pa ako odbiju, traži im džiziju, pa ako ti se odazovu, prihvati od njih, a ako odbiju, traži pomoć od Uzvišenog Allaha i bori se protiv njih. Kada opkoliš ljude u nekoj utvrdi, pa zatraže da im daš zaštitu Allaha i Njegovog Vjerovjesnika, nemoj to učiniti, nego im daj svoju zaštitu, jer da prekršite ugovor o vašoj zaštiti manje je nego da prekršite ugovor o Allahovoj zaštiti, a ako budu htjeli da im presudiš po Allahovom propisu, nemoj to učiniti, nego po tvome, jer ti doista ne znaš da li ćeš pogoditi Allahov propis u vezi s njima ili nećeš.'"** Bilježi Muslim[1562].

وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ ﵁ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ إِذَا أَرَادَ غَزْوَةً وَرَّى بِغَيْرِهَا. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1562] **Sahih.** Muslim (1731).

(1241) Prenosi se od Ka'ba b. Malika, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi htio izaći u neku bitku, sakrio bi namjeru i pretvarao se da želi nešto drugo. Muttefekun alejhi[1563].

وَعَنْ مَعْقِلٍ؛ أَنَّ اَلنُّعْمَانَ بْنَ مُقَرِّنٍ ﷺ قَالَ: شَهِدْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ إِذَا لَمْ يُقَاتِلْ أَوَّلَ اَلنَّهَارِ أَخَّرَ اَلْقِتَالِ حَتَّى تَزُولَ اَلشَّمْسُ، وَتَهُبَّ اَلرِّيَاحُ، وَيَنْزِلَ اَلنَّصْرُ . رَوَاهُ أَحْمَدُ وَالثَّلَاثَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ وَأَصْلُهُ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(1242) Prenosi se od Ma'kila b. Nu'mana b. Mukarrina, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam svjedok da je Allahov Poslanik, kada se ne bi borio početkom dana, odgodio bi borbu dok ne bi sunce prošlo zenit, zapuhali vjetrovi i spustila se pomoć[1564]." Prenose Ahmed i trojica, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1565]. Osnova mu je kod Buharije[1566].

وَعَنْ اَلصَّعْبِ بْنِ جَثَّامَةَ ﷺ قَالَ: سُئِلَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلدَّارِ مِنْ اَلْمُشْرِكِينَ. يُبَيِّتُونَ، فَيُصِيبُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ وَذَرَارِيهِمْ، فَقَالَ: ((هُمْ مِنْهُمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1243) Prenosi se od Es-Sa'ba b. Džessame, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio je upitan o ukućanima mnogobožaca, koje napadaju u kućama, pa pogode neke njihove žene i djecu. Rekao je: 'Oni su od njih.'" Muttefekun alejhi[1567].

[1563] **Sahih.** Buharija (2947), Muslim (2769).

[1564] Kažu: Mudrost u odgađanju do vremena namaza je zbog nade da će tada dova biti uslišana, a što se tiče puhanja vjetrova, to je zato što je sa vjetrovima došla pomoć, kao što je navedeno u suri El-Ahzab (u prijevodu značenja): „....pa poslasmo na njih vjetar i vojsku koju vi niste vidjeli."

[1565] **Hasen.** Ahmed (5/444-445), Ebu Davud (2655), Nesai u „Sunenu kubra" (5/191), Hakim (2/116).

[1566] **Sahih.** Buharija (3160).

[1567] **Sahih.** Buharija (3012), Muslim (1745).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِرَجُلٍ تَبِعَهُ يَوْمَ بَدْرٍ: ((اِرْجِعْ. فَلَنْ أَسْتَعِينَ بِمُشْرِكٍ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1244) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao čovjeku koji ga je pratio na dan Bedra: „Vrati se, jer neću tražiti pomoći od mnogobožaca." Prenosi Muslim[1568].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ رَأَى اِمْرَأَةً مَقْتُولَةً فِي بَعْضِ مَغَازِيهِ، فَأَنْكَرَ قَتْلَ اَلنِّسَاءِ وَالصِّبْيَانِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1245) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je vidio ubijenu ženu u nekoj bitki, pa je prekorio ubijanje žena i djece." Muttefekun alejhi[1569].

وَعَنْ سَمُرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اُقْتُلُوا شُيُوخَ اَلْمُشْرِكِينَ، وَاسْتَبْقُوا شَرْخَهُمْ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(1246) Prenosi se od Semure, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ubijajte starce od mnogobožaca, a ostavljajte njihovu djecu."** Prenosi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi[1570].

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه أَنَّهُمْ تَبَارَزُوا يَوْمَ بَدْرٍ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَأَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ مُطَوَّلاً.

(1247) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da su se borili u dvobojima na dan Bedra. Prenosi Buharija[1571], a bilježi ga Ebu Davud u punoj verziji[1572].

[1568] **Sahih.** Muslim (1817).
[1569] **Sahih.** Buharija (3014), Muslim (1774).
[1570] **Hasen.** Ebu Davud (2670), Tirmizi (1583). Ovo je jedno od predanja Hasana od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu.
[1571] **Sahih.** Buharija (3965).
[1572] Ebu Davud (2665).

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ ﷺ قَالَ: إِنَّمَا أُنْزِلَتْ هَذِهِ اَلْآيَةُ فِينَا مَعْشَرَ اَلْأَنْصَارِ، يَعْنِي: [وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى اَلتَّهْلُكَةِ] قَالَهُ رَدًّا عَلَى مَنْ أَنْكَرَ عَلَى مَنْ حَمَلَ عَلَى صَفِّ اَلرُّومِ حَتَّى دَخَلَ فِيهِمْ. رَوَاهُ اَلثَّلَاثَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1248) Prenosi se od Ebu Ejjuba, radijallahu anhu, da je rekao: „Ovaj ajet je objavljen radi nas, skupino ensarija", misleći na riječi Uzvišenog: **„...i ne bacajte se svojim rukama u propast."** (Bekare, 195.) Rekao je to kao odgovor onima koji su osporili onoga koji je napao stroj Rimljana dok nije ušao među njih. Prenose trojica i sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim[1573].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: حَرَقَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ نَخْلَ بَنِي اَلنَّضِيرِ، وَقَطَعَ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1249) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spalio je palme Benu Nadir i posjekao ih." Muttefekun alejhi[1574].

وَعَنْ عُبَادَةَ بْنِ اَلصَّامِتِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَغُلُّوا؛ فَإِنَّ اَلْغُلُولَ نَارٌ وَعَارٌ عَلَى أَصْحَابِهِ فِي اَلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(1250) Prenosi se od Ubade b. Samita, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ne krijte ratni plijen, jer je skrivanje ratnog plijena vatra i sramota za one koji to rade na ovom i budućem svijetu."** Prenosi Ahmed i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban. [1575]

[1573] **Sahih.** Ebu Davud (2512),Nesai u „Sunenu kubra" (6/299) i u „Tefsiru" (49), Tirmizi (2972), Ibn Hibban (1667), Hakim (2/275). Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-sahih-garib. Hakim kaže da je po uvjetima Buharije i Muslima, s čime se slaže i Zehebi.

[1574] **Sahih.** Buharija (4031), Muslim (1746).

[1575] **Hasen.** Ahmed (22207), Nesai (4138). Hejsemi kaže: „Ovo je od predanja Ummu Habibe bint el-'Irbad. Nisam našao da je neko rekao za nju da je pouzdana niti da ju je neko osporio."

وَعَنْ عَوْفِ بْنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَضَى بِالسَّلَبِ لِلْقَاتِلِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ وَأَصْلُهُ عِنْدَ مُسْلِمٍ.

(1251) Prenosi se od Avfa b. Malika, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio da seleb (tj. oružje, odjeća i ostalo na ubijenom) pripada onome koji ga je ubio. Prenosi Ebu Davud[1576], a osnova mu je kod Muslima[1577].

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ عَوْفٍ ﷺ فِي قِصَّةِ قَتْلِ أَبِي جَهْلٍ قَالَ: فَابْتَدَرَاهُ بِسَيْفَيْهِمَا حَتَّى قَتَلَاهُ، ثُمَّ انْصَرَفَا إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَأَخْبَرَاهُ، فَقَالَ: ((أَيُّكُمَا قَتَلَهُ؟ هَلْ مَسَحْتُمَا سَيْفَيْكُمَا؟)) قَالَا: لَا. قَالَ: فَنَظَرَ فِيهِمَا، فَقَالَ: ((كِلَاكُمَا قَتَلَهُ، سَلَبُهُ لِمُعَاذِ بْنِ عَمْرِو بْنِ اَلْجَمُوحِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1252) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu, u priči o ubistvu Ebu Džehla, da je rekao: „Pa su (njih dvojica) potrčali prema njemu sa svojim sabljama, dok ga nisu ubili, potom su otišli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i obavijestili ga. Rekao je: '**Koji od vas ga je ubio? Jeste li obrisali svoje sablje?**' Rekli su: 'Nismo.' Pa je pogledao u njih i rekao: '**Obojica ste ga ubili.**' Pa je presudio da seleb od njega pripadne Muazu b. Amru b. El-Džemuhu." Muttefekun alejhi[1578].

وَعَنْ مَكْحُولٍ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ نَصَبَ اَلْمَنْجَنِيقَ عَلَى أَهْلِ اَلطَّائِفِ . أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ فِي "اَلْمَرَاسِيلِ" وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ وَوَصَلَهُ الْعُقَيْلِيُّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ عَنْ عَلِيٍّ ﷺ.

(1253) Prenosi se od Mekhula, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, postavio katapult na stanovnike Taifa. Bilježi Ebu Davud u El-Merasil[1579], sa pouzdanim prenosiocima, a Ukajli ga je povezao sa slabim senedom do Alije, radijallahu anhu.[1580]

[1576] **Sahih.** Ebu Davud (2719).
[1577] **Sahih.** Muslim (1753).
[1578] **Sahih.** Buharija (3141), Muslim (1752).
[1579] **Mursel.** Ebu Davud (335).
[1580] **Munker.** Ukajli u „Ed-Duafaul-kebir" (244/2).

وَعَنْ أَنَسٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ دَخَلَ مَكَّةَ وَعَلَى رَأْسِهِ اَلْمِغْفَرُ، فَلَمَّا نَزَعَهُ جَاءَهُ رَجُلٌ، فَقَالَ: ابْنُ خَطَلٍ مُتَعَلِّقٌ بِأَسْتَارِ اَلْكَعْبَةِ، فَقَالَ: ((اُقْتُلُوهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1254) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao u Mekku, a na glavi je imao šljem, kada ga je skinuo, došao je neki čovjek i rekao: „Ibn Hatal se okačio za pokrivač Kabe." Rekao je: „Ubijte ga." Muttefekun alejhi[1581].

وَعَنْ سَعِيدِ بْنِ جُبَيْرٍ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَتَلَ يَوْمَ بَدْرٍ ثَلَاثَةً صَبْرًا. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ فِي "اَلْمَرَاسِيلِ" وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(1255) Prenosi se od Seida b. Džubejra, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Bedra ubio trojicu vezanih u okove." Bilježi Ebu Davud u El-Merasil, a prenosioci su mu pouzdani[1582].

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَدَى رَجُلَيْنِ مِنْ اَلْمُسْلِمِينَ بِرَجُلٍ مِنْ اَلْمُشْرِكِينَ. أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ وَأَصْلُهُ عِنْدَ مُسْلِمٍ.

(1256) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik razmijenio dvojicu muslimana za jednog mnogobošca. Bilježi Tirmizi, i ocjenjuje ga sahihom[1583], a osnova mu je kod Muslima[1584].

وَعَنْ صَخْرِ بْنِ اَلْعَيْلَةِ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَلْقَوْمَ إِذَا أَسْلَمُوا؛ أَحْرَزُوا دِمَاءَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَرِجَالُهُ مُوَثَّقُونَ.

(1257) Prenosi se od Sahra b. Ajle, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Narod kada primi islam sačuva svoju krv i imetke."** Bilježi Ebu Davud, a prenosioci su mu pouzdani[1585].

[1581] **Sahih.** Buharija (3044), Muslim (1357).
[1582] **Mursel.** Ebu Davud u „El-Merasil" (337).
[1583] **Sahih.** Tirmizi (1568).
[1584] **Sahih.** Muslim (1641).

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ فِي أُسَارَى بَدْرٍ: ((لَوْ كَانَ اَلْمُطْعَمُ بْنُ عَدِيٍّ حَيًّا، ثُمَّ كَلَّمَنِي فِي هَؤُلَاءِ اَلنَّتْنَى لَتَرَكْتُهُمْ لَهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1258) Prenosi se od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao u vezi zarobljenika na Bedru: **„Da je Mut'im b. Adijj živ, pa da sa mnom priča u vezi ovih smrdljivaca, predao bih ih njemu.“** Prenosi Buharija[1586].

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: أَصَبْنَا سَبَايَا يَوْمَ أَوْطَاسٍ لَهُنَّ أَزْوَاجٌ، فَتَحَرَّجُوا، فَأَنْزَلَ اَللَّهُ تَعَالَى: [وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ اَلنِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ]. أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1259) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Dobili smo robinje na dan Evtasa koje su imale muževe, pa su se (ljudi) suzdržavali, pa je Uzvišeni Allah objavio: **„...i udate žene, osim onih koje su vam u vlasti...“** [1587] (Prijevod značenja En-Nisa, 24.) Bilježi Muslim[1588].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: بَعَثَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ سَرِيَّةٍ وَأَنَا فِيهِمْ، قِبَلَ نَجْدٍ، فَغَنِمُوا إِبِلاً كَثِيرَةً، فَكَانَتْ سُهْمَانُهُمْ اِثْنَيْ عَشَرَ بَعِيراً، وَنُفِّلُوا بَعِيراً بَعِيراً. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1260) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je izvidnicu, a ja sam bio među njima, u pravcu Nedžda, pa su uzeli za plijen mnogo deva, pa su im udjeli bili po dvanaest deva, i dobili su još za svaku devu po devu.“ Muttefekun alejhi.[1589]

[1585] **Sahih.** Ebu Davud (306). Sličnog značenja došao je hadis u dva sahiha.
[1586] **Sahih.** Buharija (3139)
[1587] Plemeniti ajet, kao i onaj prije njega, navodi žene koje su vjernicima zabranjene za ženidbu ili spolni odnos.
[1588] **Sahih.** Muslim (1456).
[1589] **Sahih.** Buharija (3134), Muslim (1749).

وَعَنْهُ قَالَ: قَسَمَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ لِلْفَرَسِ سَهْمَيْنِ، وَلِلرَّاجِلِ سَهْمًا . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ وَلِأَبِي دَاوُدَ: أَسْهَمَ لِرَجُلٍ وَلِفَرَسِهِ ثَلَاثَةَ أَسْهُمٍ: سَهْمَيْنِ لِفَرَسِهِ، وَسَهْماً لَهُ.

(1261) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio je na dan Hajbera za konja dva dijela, a za pješaka dio." Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin[1590].
Kod Ebu Davuda[1591]: „Podijelio je za čovjeka i za njegovog konja tri dijela: dva dijela za konja, a dio za njega."

وَعَنْ مَعْنِ بْنِ يَزِيدَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا نَفْلَ إِلَّا بَعْدَ اَلْخُمُسِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلطَّحَاوِيُّ.

(1262) Prenosi se od Meana b. Jezida, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Nema dodatnog plijena, osim poslije petine.**'" Prenose Ahmed i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Tahavi[1592].

وَعَنْ حَبِيبِ بْنِ مَسْلَمَةَ رضي الله عنه قَالَ: شَهِدْتُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ نَفَّلَ اَلرُّبْعَ فِي اَلْبَدْأَةِ، وَالثُّلُثَ فِي اَلرَّجْعَةِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ اَلْجَارُودِ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1263) Prenosi se od Habiba b. Mesleme, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam svjedok da je Allahov Poslanik davao dodatni plijen na početku četvrtinu, a u povratku trećinu." Prenosi Ebu- Davud, a sahihom ga ocjenjuju Ibn el-Džarud, Ibn Hibban i Hakim[1593].

[1590] **Sahih.** Buharija (4228), Muslim (1762).
[1591] **Sahih.** Ebu Davud (2733). Lanac prenosilaca je po uvjetima Buharije i Muslima.
[1592] **Sahih.** Ahmed (3/470), Ebu Davud (2753, 2754), Tahavi u „El-Me'ani" (3/242). Ibn Abdil-Hadi je rekao u „Muharreru": „Bilježe ga Ahmed i Ebu Davud sa vjerodostojnim lancem prenosilaca."
[1593] **Sahih.** Ebu Davud (2750), Ibnul-Džarud (1079), Ibn Hibban (4815), Hakim (2/133). Svjedoče mu hadis Ubade b. Samita, kojeg je Ibn Hibban ocijenio vjerodostojnim, i hadis Ma'na b. Jezida, kojeg bilježe Ahmed i Ebu Davud, a Tahavi ocjenjuje vjerodostojnim.

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يُنَفِّلُ بَعْضَ مَنْ يَبْعَثُ مِنْ اَلسَّرَايَا لِأَنْفُسِهِمْ خَاصَّةً، سِوَى قَسْمِ عَامَّةِ اَلْجَيْشِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1264) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik je davao posebno dodatni plijen nekima koje je slao u pohode, pored opće podjele vojsci." Muttefekun alejhi[1594].

وَعَنْهُ [قَالَ]: كُنَّا نُصِيبُ فِي مَغَازِينَا اَلْعَسَلَ وَالْعِنَبَ، فَنَأْكُلُهُ وَلَا نَرْفَعُهُ . رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَلِأَبِي دَاوُدَ: فَلَمْ يُؤْخَذْ مِنْهُمْ اَلْخُمُس. وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(1265) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „U našim borbama zaplijenjivali bismo na med i grožđe, i jeli bismo ga, a ne bismo ga podizali.[1595]" Prenosi Buharija[1596], a kod Ebu Davuda stoji: „...pa se od toga nije uzimala petina."[1597] Sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban.

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ أَبِي أَوْفَى رضي الله عنه قَالَ: أَصَبْنَا طَعَاماً يَوْمَ خَيْبَرَ، فَكَانَ اَلرَّجُلُ يَجِيءُ، فَيَأْخُذُ مِنْهُ مِقْدَارَ مَا يَكْفِيهِ، ثُمَّ يَنْصَرِفُ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ اَلْجَارُودِ، وَالْحَاكِمُ.

(1266) Prenosi se od Abdullaha b. Ebi Evfa, radijallahu anhu, da je rekao: „Zaplijenili smo hranu na dan Hajbera, pa bi čovjek došao i uzeo onoliko koliko bi mu bilo dovoljno, potom bi otišao." Bilježi ga Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuju Ibn el-Džarud i Hakim[1598].

[1594] **Sahih.** Buharija (3135), Muslim (1750).
[1595] Tj. Ne bi ga davali onome koji je zadužen za ratni plijen, niti ga pitali za dozvolu da ga jedemo.
[1596] **Sahih.** Buharija (3154).
[1597] **Sahih.** Ebu Davud (2701), Ibn Hibban (4805). Vjerodostojnim su ga ocijenili Ibn Hibban i Bejheki.
[1598] **Sahih.** Ebu Davud (2704), Ibnul-Džarud (1072), Hakim (2/126).

وَعَنْ رُوَيْفِعِ بْنِ ثَابِتٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاَللَّهِ وَالْيَوْمِ اَلْآخِرِ فَلَا يَرْكَبُ دَابَّةً مِنْ فَيْءِ اَلْمُسْلِمِينَ، حَتَّى إِذَا أَعْجَفَهَا رَدَّهَا فِيهِ، وَلَا يَلْبَسُ ثَوْباً مِنْ فَيْءِ اَلْمُسْلِمِينَ حَتَّى إِذَا أَخْلَقَهُ رَدَّهُ فِيهِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالدَّارِمِيُّ، وَرِجَالُهُ لَا بَأْسَ بِهِمْ.

(1267) Prenosi se od Ruvejfi'a b. Sabita, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka ne jaše životinju od fej'a muslimana tako da je izmršavi, a onda je vrati, niti nosi odjeću od fej'a muslimana tako da je iznosa, a onda je vrati.'**" Bilježe Ebu Davud i Darimi, a u prenosiocima nema smetnje[1599].

وَعَنْ أَبِي عُبَيْدَةَ بْنِ اَلْجَرَّاحِ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((يُجِيرُ عَلَى اَلْمُسْلِمِينَ بَعْضُهُمْ)). أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَأَحْمَدُ، وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

(1268) Prenosi se od Ebu Ubejde b. El-Džerraha, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Davanje zaštite (kjafiru) u ime muslimana od neki muslimana (je dozvoljeno).'**" Bilježi Ibn Ebi Šejbe, Ahmed, a u senedu mu je slabost[1600].

وَلِلطَّيَالِسِيِّ: مِنْ حَدِيثِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ: ((يُجِيرُ عَلَى اَلْمُسْلِمِينَ أَدْنَاهُمْ)).

Kod Tajalisija stoji u hadisu Amra b. El-Asa, radijallahu anhu, da je rekao: **„Davanje zaštite (kjafiru) u ime muslimana od najnižeg (po društvenom položaju) mislimana (je dozovljeno)."**[1601]

[1599] **Hasen.** Ebu Davud (2708 i 2159), Darimi (2/230). Hafiz ga je ocijenio dobrim u „Fethu".
[1600] Ahmed (1/195), Ebu Ja'la (876 i 877), Ibn Ebi Šejbe (6/509). Hafizi su pojasnili da ovi hadisi govore o značenju hadisa spomenutog u dva Sahiha.
[1601] Ahmed (4/197).

وَفِي "اَلصَّحِيحَيْنِ": عَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: ((ذِمَّةُ اَلْمُسْلِمِينَ وَاحِدَةٌ يَسْعَى بِهَا أَدْنَاهُمْ)). زَادَ اِبْنُ مَاجَه مِنْ وَجْهٍ آخَرَ: ((يُجِيرُ عَلَيْهِمْ أَقْصَاهُمْ)). وَفِي "اَلصَّحِيحَيْنِ" مِنْ حَدِيثِ أُمِّ هَانِئٍ: ((قَدْ أَجَرْنَا مَنْ أَجَرْتِ)).

A u dva Sahiha[1602] od Alije, radijallahu anhu, prenosi se: **„Garancija (davanje zaštite) muslimana je jedna, može je dati (po društvenom položaju)bnajniži od njih[1603].“** Ibn Madže[1604] dodaje u drugom rivajetu: **„...može je u njihovo ime dati najdalji.“** U dva Sahiha u hadisu Ummu Hani' stoji: **„Pružili smo zaštitu onome kome si ti pružila.“** [1605]

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَأُخْرِجَنَّ اَلْيَهُودَ وَالنَّصَارَى مِنْ جَزِيرَةِ اَلْعَرَبِ، حَتَّى لَا أَدَعَ إِلَّا مُسْلِماً)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1269) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Istjerat ću židove i kršćane sa Arapskog poluotoka dok ne ostavim samo muslimane.“** Prenosi Muslim[1606].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: كَانَتْ أَمْوَالُ بَنِي اَلنَّضِيرِ مِمَّا أَفَاءَ اَللَّهُ عَلَى رَسُولِهِ، مِمَّا لَمْ يُوجِفْ عَلَيْهِ اَلْمُسْلِمُونَ بِخَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ، فَكَانَتْ لِلنَّبِيِّ ﷺ خَاصَّةً، فَكَانَ يُنْفِقُ عَلَى أَهْلِهِ نَفَقَةَ سَنَةٍ، وَمَا بَقِيَ يَجْعَلُهُ فِي اَلْكُرَاعِ وَالسِّلَاحِ، عُدَّةً فِي سَبِيلِ اَللَّهِ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1270) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Imetak Benu Nadira bilo je od onoga što je Allah dao kao plijen Svome Poslaniku, od onoga na što muslimani nisu natjerivali konje, niti deve, pa je to bilo isključivo za Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je svojim

---

[1602] Buhariji i Muslimu.
[1603] **Sahih.** Buharija (6755), Muslim (1370).
[1604] **Sahih.** Ibn Madže (2685).
[1605] **Sahih.** Buharija (3171), Muslim (336).
[1606] **Sahih.** Muslim (1767).

ukućanima dao opskrbu za godinu dana, a što je ostalo, dao je za konje i oružje, opremu na Allahovom putu." Muttefekun alejhi[1607].

وَعَنْ مُعَاذٍ رضي الله عنه قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ خَيْبَرَ، فَأَصَبْنَا فِيهَا غَنَمًا، فَقَسَمَ فِينَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ طَائِفَةً، وَجَعَلَ بَقِيَّتَهَا فِي اَلْمَغْنَمِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَرِجَالُهُ لَا بَأْسَ بِهِمْ.

(1271) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da je rekao: „Borili smo se sa Allahovim Poslanikom u bitki za Hajber, pa smo zaplijenili sitnu stoku, pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podijelio dio među nama, a ostatak dao u plijen." Prenosi Ebu Davud, a u prenosiocima nema smetnje[1608].

وَعَنْ أَبِي رَافِعٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنِّي لَا أَخِيسُ بِالْعَهْدِ، وَلَا أَحْبِسُ اَلرُّسُلَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ.

(1272) Prenosi se od Ebu Rafi'a da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ja ne kršim zavjet (ugovor), niti zarobljavam poslanike.'**" Prenosi Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1609].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أَيُّمَا قَرْيَةٍ أَتَيْتُمُوهَا، فَأَقَمْتُمْ فِيهَا، فَسَهْمُكُمْ فِيهَا، وَأَيُّمَا قَرْيَةٍ عَصَتْ اَللَّهَ وَرَسُولَهُ، فَإِنْ خُمُسَهَا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ ، ثُمَّ هِيَ لَكُمْ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1273) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„U koje god selo dođete, pa tu proboravite, vaš udio je u njemu. A koje god selo bude neposlušno Allahu i Njegovom Poslaniku, petina je Allahu i Njegovom Poslaniku, a potom vama."** Prenosi Muslim[1610].

1607 **Sahih.** Buharija (2904), Muslim (1757).
1608 **Hasen.** Ebu Davud (2707). Autor je rekao: „U prenosiocima nema smetnje."
1609 **Sahih.** Ebu Davud (2758), Nesai u „El-Kubra" (5/205), Ibn Hibban (1630). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Hibban, Sujuti u „Džamiu sagiru" i Šu'ajb Arnaut u svojim opaskama na „Ihsan fi takribi Sahih Ibn Hibban".
1610 **Sahih.** Muslim (1756).

POGLAVLJE O DŽIZJI[1611] I PRIMIRJU

عَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَخَذَهَا- يَعْنِي: اَلْجِزْيَةُ مِنْ مَجُوسِ هَجَرَ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ وَلَهُ طَرِيقٌ فِي "اَلْمَوْطَأِ" فِيهَا اِنْقِطَاع.

(1274) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Avfa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo – džizju – od Medžusija Hedžera (današnjeg Ahsa'). Prenosi Buharija[1612], a ima trag u Muvettai u kojem je prekid[1613].

وَعَنْ عَاصِمِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَنَسٍ وَعَنْ عُثْمَانَ بْنِ أَبِي سُلَيْمَانَ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ بَعَثَ خَالِدُ بْنُ اَلْوَلِيدِ إِلَى أُكَيْدِرِ دُومَةَ، فَأَخَذُوهُ فَحَقَنَ دَمِهِ، وَصَالَحَهُ عَلَى اَلْجِزْيَةِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُد.

(1275) Prenosi se od Asima b. Omera od Enesa i od Osmana b. Sulejmana, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Halida b. Velida po Ukejdira u mjestu Dumatu Džendel, pa su ga zarobili, pa im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem sačuvao krv i sklopio s njima sporazum o džizji. Prenosi Ebu Davud[1614].

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﷺ قَالَ: بَعَثَنِي اَلنَّبِيُّ ﷺ إِلَى اَلْيَمَنِ، وَأَمَرَنِي أَنْ آخُذَ مِنْ كُلِّ حَالِمٍ دِينَاراً، أَوْ عَدْلَهُ معافرياً أَخْرَجَهُ اَلثَّلَاثَةِ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِم.

(1276) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao me je u Jemen, pa mi je

---

[1611] Džizja je taksa koju plaćaju nemuslimani u islamskoj državi i daju je svake godine ponizno kao nadoknadu za njihov boravak u muslimanskoj zemlji.
[1612] **Sahih.** Buharija (3157).
[1613] Malik u "El-Muvetta'" (1/278).
[1614] Ebu Davud (3037), Bejheki (9/187). Ebu Davud i Munziri nisu ništa rekli o hadisu. Bejheki ga smatra jakim.

naredio da uzmem od svakog punoljetnog dinar ili umjesto toga me'afirijsku odjeću." Bilježe trojica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim[1615].

وَعَنْ عَائِذِ بْنُ عَمْرٍو الْمُزَنِيِّ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلْإِسْلَامِ يَعْلُو، وَلَا يُعْلَى)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيّ.

(1277) Prenosi se od Aiza b. Amra el-Muzenija, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Islam je uzvišen i ne uzvisuje se nad njim."** Bilježi Darekutni[1616].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَبْدَؤُوا اَلْيَهُودَ وَالنَّصَارَى بِالسَّلَامِ، وَإِذَا لَقِيتُمْ أَحَدَهُمْ فِي طَرِيقٍ، فَاضْطَرُّوهُ إِلَى أَضْيَقِهِ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(1278) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne nazivajte prvi selam židovima i kršćanima, a kada sretnete nekoga od njih na putu, stjerajte ga na tješnji (dio puta)."** Prenosi Muslim[1617].

وَعَنْ اَلْمِسْوَرِ بْنُ مَخْرَمَةَ وَمَرْوَانُ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ خَرَجَ عَامَ اَلْحُدَيْبِيَةِ ... فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ بِطُولِهِ، وَفِيهِ: ((هَذَا مَا صَالَحَ عَلَيْهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اَللَّهِ سُهَيْلِ بْنِ عَمْرٍو: عَلَى وَضْعِ اَلْحَرْبِ عَشْرِ سِنِينَ، يَأْمَنُ فِيهَا اَلنَّاسُ، وَيَكُفُّ بَعْضُهُمْ عَنْ بَعْضٍ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُد وَأَصْلُهِ فِي اَلْبُخَارِيِّ.

(1279) Prenosi se od Misvera b. Mahrame i Mervana da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izašao u godini Hudejbije, pa je spomenuo poduži hadis, a u njemu stoji: **„Ovo je ono što je dogovorio Muhammed, sin Abdullahov, sa Suhejlom, sinom Amra, o prestanku rata deset godina, za koje će vrijeme ljudi biti sigurni i kloniti se jedni drugih."** Bilježe Ebu Davud[1618], a osnova mu je u Buhariji[1619].

[1615] **Sahih.** Ebu Davud (3038), Nesai (5/25-26), Tirmizi (623), Ibn Hibban (794), Hakim (1/398).
[1616] **Hasen.** Darekutni (3/252). Albani ga je ocijenio dobrim u „Irvau" (1268).
[1617] **Sahih.** Muslim (2167).
[1618] **Sahih.** Ebu Davud (2766).
[1619] **Sahih.** Buharija (2731).

وَأَخْرَجَ مُسْلِمٍ بَعْضِهِ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ، وَفِيهِ: ((أَنَّ مَنْ جَاءَ مِنْكُمْ لَمْ نَرُدْهُ عَلَيْكُمْ، وَمَنْ جَاءَكُمْ مِنَّا رَدَدْتُمُوهُ عَلَيْنَا)). فَقَالُوا: أَنَكْتُبُ هَذَا يَا رَسُولَ اَللَّهُ؟ قَالَ: ((نَعَمْ. إِنَّهُ مَنْ ذَهَبَ مِنَّا إِلَيْهِمْ فَأَبْعَدَهُ اَللَّهُ، وَمَنْ جَاءَنَا مِنْهُمْ، فَسَيَجْعَلُ اَللَّهُ لَهُ فَرَجاً وَمُخْرِجاً)).

A Muslim bilježi[1620] njegov dio u hadisu Enesa, radijallahu anhu, u kojem stoji: **„Onaj ko od vas prebjegne nama, nećemo vam ga vratiti, a ko vama prebjegne od nas, vratit ćete ga nama."** Rekoše: „Zar ćemo ovo zapisati, Allahov Poslaniče?" Rekao je: **„Da. Doista, ko od nas prebjegne njima, Allah ga udaljio, a ko nama prebjegne od njih, Allah će mu dati olakšanje i izlaz."**

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ قَتَلَ مُعَاهِداً لَمْ يَرَحْ رَائِحَةَ اَلْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا لِيُوجَدَ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَاماً)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيّ.

(1280) Prenosi se od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko ubije mu'ahida (tj. kjafira koji je pod ugovorom sa muslimanima o neratovanju), neće osjetiti miris Dženneta, a miris mu se doista prostire do udaljenosti od četrdeset godina (putovanja)."** Bilježi Buharija[1621].

POGLAVLJE O NATJECANJU U GAĐANJU

عَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَابَقَ اَلنَّبِيُّ ﷺ بِالْخَيْلِ اَلَّتِي قَدْ أُضْمِرَتْ، مِنْ الْحَفْيَاءِ، وَكَانَ أَمَدُهَا ثَنِيَّةِ اَلْوَدَاعِ. وَسَابَقَ بَيْنَ اَلْخَيْلِ اَلَّتِي لَمْ تُضَمَّرْ مِنْ اَلثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ، وَكَانَ اِبْنُ عُمَرَ فِيمَنْ سَابَقَ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. زَادَ اَلْبُخَارِيُّ، قَالَ سُفْيَانُ: مِنْ الْحَفْيَاءِ إِلَى ثَنِيَّةِ اَلْوَدَاعُ خَمْسَةِ أَمْيَالٍ، أَوْ سِتَّةَ، وَمِنْ اَلثَّنِيَّةِ إِلَى مَسْجِدِ بَنِي زُرَيْقٍ مِيلٍ

[1620] **Sahih.** Muslim (1784).
[1621] **Sahih.** Buharija (3166).

(1281) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, natjecao se izmršavljenim konjima[1622] od El-Hafja', a cilj im je bio Senijjetu el-Veda', a natjecao se konjima koji nisu izmršavljeni od Senijje do mesdžida Benu Zurejk." Ibn Omer je bio među onima koji su se natjecali. Muttefekun alejhi[1623]

Buharija dodaje: „Sufjan je rekao: 'Od El- Hafja'a do Senijjetu el-Veda' je pet ili šest milja, a od Senijjetu el-Veda' do mesdžida Benu Zurejk je milja.'" [1624]

وَعَنْهُ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ سَبَقَ بَيْنَ اَلْخَيْلِ، وَفَضَّلَ اَلْقُرَّحَ فِي اَلْغَايَةِ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1282) Prenosi se također od njega da se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, natjecao se u jahanju konja i da je davao prednost karihama. [1625] Prenose Ahmed i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1626].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا سَبْقَ إِلَّا فِي خُفٍّ، أَوْ نَصْلٍ، أَوْ حَافِرٍ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالثَّلَاثَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1283) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nema (korisnijeg uzimanja) nagrade u natjecanju osim u devama, kopljima ili konjima.'**" Prenose Ahmed i trojica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1627].

[1622] To je da im se poveća ishrana dok se ne udebljaju, a onda da se ne hrane osim da održe snagu da bi smršali. A kažu: Da im se stegnu sedla i prekriju se nečim dok se ne iznoje, pa im nestane sala, a meso ojača.
[1623] **Sahih.** Buharija (420), Muslim (1870).
[1624] **Sahih.** Buharija (2868).
[1625] Karih je konj koji uđe u 5. godinu.
[1626] **Sahih.** Ahmed (2/157), Ebu Davud (2577), Ibn Hibban (4669). Ibn Abdil-Hadi je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan."
[1627] **Sahih.** Ahmed (2/474), Ebu Davud (2574), Nesai (6/226), Tirmizi (1700), Ibn Hibban (4671). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibnul-Kattan, Ibn Dekik el-'Id i Albani u „Irvau" (1506).

وَعَنْهُ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَدْخَلُ فَرَساً بَيْنَ فَرَسَيْنِ وَهُوَ لَا يَأْمَنُ أَنْ يَسْبِقَ فَلَا بَأْسَ بِهِ، وَإِنْ أَمِنَ فَهُوَ قِمَارٌ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ.

(1284) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika da je rekao: **„Ko stavi konja između dva konja, a nije siguran od toga da bude preteknut, nema smetnje u tome, a ako bude siguran, to je kocka.“** Prenose Ahmed i Ebu Davud, a sened mu je slab[1628].

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنُ عَامِرٍ ﷺ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ وَهُوَ عَلَى اَلْمِنْبَرِ يَقْرَأُ: [وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ]: ((أَلَا إِنَّ اَلْقُوَّةَ اَلرَّمْيُ، أَلَا إِنَّ اَلْقُوَّةَ اَلرَّمْيُ، أَلَا إِنَّ اَلْقُوَّةَ اَلرَّمْيُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1285) Prenosi se od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio na minberu da uči ajet: '**I pripremite za njih što možete od snage i konja...**' (prijevod značenja El-Enfal, 60.): '**Doista je snaga u gađanju, doista je snaga u gađanju, doista je snaga u gađanju.**'“ Prenosi Muslim[1629].

[1628] **Daif.** Ahmed (2/505), Ebu Davud (2579), Ibn Madže (2876). Ibn Me'in je rekao za ovaj hadis: „Ništavan.“ Munkerom su ga ocijenili El-Mizzi i Ibnul-Kajjim.
[1629] **Sahih.** Muslim (1917).

Knjiga o ishrani

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((كُلُّ ذِي نَابٍ مِنْ اَلسِّبَاعِ، فَأَكْلُهُ حَرَامٌ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1286) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Zabranjeno je jesti svaku zvijer koja ima očnjake."** Prenosi Muslim[1630].

وَأَخْرَجَهُ: مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ بِلَفْظٍ: نَهَى. وَزَادَ: ((وَكُلُّ ذِي مِخْلَبٍ مِنْ اَلطَّيْرِ)).

(1287) A bilježi ga i u hadisu Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, u citatu: „Zabranio je." I dodaje: **„...i sve ptice koje imaju kandže."** [1631]

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَوْمَ خَيْبَرَ عَنْ لُحُومِ اَلْحُمُرِ اَلْأَهْلِيَّةِ، وَأَذِنَ فِي لُحُومِ اَلْخَيْلِ مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي لَفْظِ اَلْبُخَارِيِّ: وَرَخَّصَ

(1288) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je na dan Hajbera meso domaćih magaraca, a dozvolio meso konja." Muttefekun alejhi[1632], a u Buharijinom citatu stoji: „...i dao je olakšicu."

وَعَنْ اِبْنِ أَبِي أَوْفَى ﷺ قَالَ: غَزَوْنَا مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ سَبْعَ غَزَوَاتٍ، نَأْكُلُ اَلْجَرَادَ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1289) Prenosi se od Ibn Ebi Evfa, radijallahu anhu, da je rekao: „Borili smo se uz Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u sedam gazevata (to su bitke u kojima je učestvovao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) i jeli smo skakavce." Muttefekun alejhi[1633].

[1630] **Sahih.** Muslim (1933).
[1631] **Sahih.** Muslim (1934).
[1632] **Sahih.** Buharija (4219), Muslim (1941).
[1633] **Sahih.** Buharija (5495), Muslim (1952).

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ – فِي قِصَّةِ اَلْأَرْنَبِ – قَالَ: فَذَبَحَهَا، فَبَعَثَ بِوَرِكِهَا إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَقَبِلَهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1290) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, u priči o zecu, da je rekao: „Pa ga je zaklao, i poslao batak Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, pa ga je Poslanik primio." Muttefekun alejhi[1634].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ قَتْلِ أَرْبَعٍ مِنَ اَلدَّوَابِّ: اَلنَّمْلَةُ، وَالنَّحْلَةُ، وَالْهُدْهُدُ، وَالصُّرَدُ رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ

(1291) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je ubistvo četiri životinje: mrava, pčele, pupavca i svračka." Prenosi Ahmed i Ebu Davud, sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1635].

وَعَنْ اِبْنِ أَبِي عَمَّارٍ ﷺ قَالَ: قُلْتُ لِجَابِرٍ ﷺ: اَلضَّبُعُ صَيْدٌ هِيَ ؟ قَالَ: نَعَمْ. قُلْتُ: قَالَهُ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: نَعَمْ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ وَصَحَّحَهُ اَلْبُخَارِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ.

(1292) Prenosi se od Ibn Ebi Ammara, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam Džabiru, radijallahu anhu: 'Je li hijena za lov?' Rekao je: 'Da.' Pitao sam: 'Je li to rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem?' Rekao je: 'Da.'" Prenose Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Buharija i Ibn Hibban[1636].

[1634] **Sahih.** Buharija (2752), Muslim (1953).

[1635] **Sahih.** Ahmed (1/332 i 347), Ebu Davud (5267), Ibn Madže (3224), Ibn Hibban (1078). Hafiz ga je u „Telhisu" ocijenio vjerodostojnim.

[1636] **Sahih.** Ahmed (3/322/318), Ebu Davud (3801), Nesai (5/191), Tirmizi (851), Ibn Madže (3236), Ibn Hibban (1068). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Buharija, Tirmizi, Ibn Huzejme, Ibn Hibban, Bejheki i Albani u „Irvau" (1050), a Hakim kaže da je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima.

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رضي الله عنهما أَنَّهُ سُئِلَ عَنْ اَلْقُنْفُذِ، فَقَالَ: [قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ] فَقَالَ شَيْخٌ عِنْدَهُ: سَمِعْتَ أَبَا هُرَيْرَةَ يَقُولُ: ذُكِرَ عِنْدَ اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: خَبِيثَةٌ مِنَ اَلْخَبَائِثِ" أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَإِسْنَادُهُ ضَعِيفٌ.

(1293) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je bio upitan u vezi ježa, pa je rekao: **„Reci: 'Ne nalazim u onome što mi je objavljeno zabranjenog...'"** (Prijevod značenja El-En'am, 145.) ajet. Pa je jedan starac rekao: „Čuo sam da Ebu Hurejre kaže: 'Bio je spomenut (jež) pred Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: „Prljavština od prljavština.'" Bilježi Ahmed i Ebu Davud[1637], a sened mu je slab.

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلْجَلَّالَةِ وَأَلْبَانِهَا. أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيُّ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

(1294) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je džellalu[1638] i njeno mlijeko." Bilježe četvorica, osim Nesaija, a hasenom ga ocjenjuje Tirmizi[1639].

وَعَنْ أَبِي قَتَادَةَ رضي الله عنه فِي قِصَّةِ اَلْحِمَارِ اَلْوَحْشِيِّ فَأَكَلَ مِنْهُ اَلنَّبِيُّ ﷺ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1295) Prenosi se od Ebu Katade, radijallahu anhu, u priči o divljem magarcu: „...pa je njegovo meso jeo Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem." Muttefekun alejhi[1640].

[1637] **Daif.** Ahmed (2/381), Ebu Davud (3799). Bejheki je rekao: „Ovaj hadis se ne prenosi ovim lancem prenosilaca i on je slab." Ibn Hadžer je rekao: „Lanac prenosilaca mu je slab." Albani je rekao: „Mahana mu je Isa b. Numejle i njegov otac, a oni su nepoznati."
[1638] Džellala je životinja koja jede izmet i druge prljavštine.
[1639] **Hasen.** Ebu Davud (3785), Tirmizi (1824), Ibn Madže (3189). Tirmizi je ocijenio hadis dobrim, kao i El-Bessam u „Tevdihu" (7/22), dok ga je Albani ocijenio vjerodostojnim u „Irvau" (2503).
[1640] **Sahih.** Buharija (2854), Muslim (1196).

وَعَنْ أَسْمَاءِ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: نَحَرْنَا عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَرَساً، فَأَكَلْنَاهُ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1296) Prenosi se od Esme b. Ebu Bekr, radijallahu anhuma, da je rekla: „U doba Allahovog Poslanika zaklali smo konja i pojeli ga." Muttefekun alejhi[1641].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أُكِلَ اَلضَّبُّ عَلَى مَائِدَةِ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1297) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Pojeden je dabb[1642] za trpezom Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem." Muttefekun alejhi[1643].

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ عُثْمَانَ اَلْقُرَشِيُّ رضي الله عنه أَنَّ طَبِيباً سَأَلَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلضِّفْدَعِ يَجْعَلُهَا فِي دَوَاءٍ، فَنَهَى عَنْ قَتْلِهَا. أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1298) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Usmana el-Kurejšija, radijallahu anhu, da je neki liječnik upitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o žabi koju stavlja u lijek, pa je Poslanik zabranio ubijanje žabe. Bilježi Ahmed, sahihom ga ocjenjuje Hakim, a bilježe ga i Ebu Davud i Nesai[1644].

POGLAVLJE O ULOVU I KLANJU

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنِ اتَّخَذَ كَلْباً، إِلَّا كَلْبَ مَاشِيَةٍ، أَوْ صَيْدٍ، أَوْ زَرْعٍ، اِنْتَقَصَ مِنْ أَجْرِهِ كُلَّ يَوْمٍ قِيرَاطٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1641] **Sahih.** Buharija (5510), Muslim (1942).
[1642] Dabb je vrsta guštera sa bodljikavim repom.
[1643] **Sahih.** Buharija (7358), Muslim (1947).
[1644] **Hasen.** Ahmed (3/499), Hakim (4/411), Ebu Davud (3871), Nesai (7/210). Bejheki je rekao: „Lanac prenosilaca je dobar."

(1299) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko bude držao psa, osim psa za čuvanje stoke, ili lov, ili za čuvanje usjeva, umanjuje mu se od nagrade svaki dan jedan kirat.**'" Muttefekun alejhi[1645].

وَعَنْ عَدِيِّ بنِ حَاتِمٍ ﷺ قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَرْسَلْتَ كَلْبَكَ فَاذْكُرِ اسْمَ اَللَّهِ، فَإِنْ أَمْسَكَ عَلَيْكَ فَأَدْرَكْتَهُ حَيًّا فَاذْبَحْهُ، وَإِنْ أَدْرَكْتَهُ قَدْ قُتِلَ وَلَمْ يُؤْكَلْ مِنْهُ فَكُلْهُ، وَإِنْ وَجَدْتَ مَعَ كَلْبِكَ كَلْبًا غَيْرَهُ وَقَدْ قُتِلَ فَلَا تَأْكُلْ: فَإِنَّكَ لَا تَدْرِي أَيُّهُمَا قَتَلَهُ، وَإِنْ رَمَيْتَ سَهْمَكَ فَاذْكُرِ اسْمَ اَللَّهِ، فَإِنْ غَابَ عَنْكَ يَوْماً، فَلَمْ تَجِدْ فِيهِ إِلَّا أَثَرَ سَهْمِكَ، فَكُلْ إِنْ شِئْتَ، وَإِنْ وَجَدْتَهُ غَرِيقاً فِي اَلْمَاءِ، فَلَا تَأْكُلْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَهَذَا لَفْظُ مُسْلِمٍ.

(1300) Prenosi se od Adijja b. Hatima, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada pošalješ svog psa, spomeni Allahovo ime nad njim, pa ako ti ulovi i zatekneš to živo, zakolji ga, a ako ga zatekneš da je ubijeno, a pas ga nije jeo, onda jedi, a ako nađeš sa svojim psom drugog psa, a plijen je ubijen, nemoj jesti, jer ne znaš koji ga je od njih ubio; a ako baciš strijelu, spomeni Allahovo ime, pa ako se izgubi od tebe a zatim ga pronađeš kroz jedan dan i nađeš na njemu samo trag svoje strijele, onda jedi ako hoćeš, a ako (ga) nađeš utopljenog u vodi, nemoj jesti.**'" Muttefekun alejhi, a ovo je citat Muslima[1646].

وَعَنْ عَدِيٍّ ﷺ قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَنْ صَيْدِ اَلْمِعْرَاضِ فَقَالَ: ((إِذَا أَصَبْتَ بِحَدِّهِ فَكُلْ، وَإِذَا أَصَبْتَ بِعَرْضِهِ، فَقُتِلَ، فَإِنَّهُ وَقِيذٌ، فَلَا تَأْكُلْ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1301) Prenosi se od Adijja, radijallahu anhu, da je rekao: „Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o ulovu kopljem (na čijem je vrhu željezni šiljak), pa je rekao: '**Ako pogodiš sa njegovim vrhom – jedi, a**

[1645] **Sahih.** Buharija (2322), Muslim (1575).
[1646] **Sahih.** Buharija (5484), Muslim (1929).

ako pogodiš sa njegovom stranom, pa ubije, to je onda ubijeno tupim predmetom, pa nemoj jesti.'" Prenosi Buharija[1647].

وَعَنْ أَبِي ثَعْلَبَةَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا رَمَيْتَ بِسَهْمِكَ، فَغَابَ عَنْكَ، فَأَدْرَكْتَهُ فَكُلْهُ، مَا لَمْ يُنْتِنْ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1302) Prenosi se od Ebu Sa'lebe od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada baciš strijelu (na ulov), pa se (to što loviš) udalji od tebe (nestane), kada ga pronađeš, jedi ga, osim ako se nije usmrdilo."** Bilježi Muslim[1648].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا؛ أَنَّ قَوْمًا قَالُوا لِلنَّبِيِّ ﷺ إِنَّ قَوْماً يَأْتُونَنَا بِاللَّحْمِ، لَا نَدْرِي أَذُكِرَ اِسْمُ اَللَّهِ عَلَيْهِ أَمْ لَا؟ فَقَالَ: ((سَمُّوا اَللَّهَ عَلَيْهِ أَنْتُمْ، وَكُلُوهُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1303) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da su neki ljudi rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: „Dolaze nam ljudi sa mesom, ne znamo da li su spomenuli Allahovo ime nad njime ili nisu." Rekao je: **„Spomenite vi Allaha i jedite ga."** Prenosi Buharija[1649].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بنِ مُغَفَّلٍ الْمُزَنِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ نَهَى عَنِ اَلْخَذْفِ، وَقَالَ: ((إِنَّهَا لَا تَصِيدُ صَيْدًا، وَلَا تَنْكَأُ عَدُوًّا، وَلَكِنَّهَا تَكْسِرُ اَلسِّنَّ، وَتَفْقَأُ اَلْعَيْنَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1304) Prenosi se od Abdullaha b. Mugaffela, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio bacanje kamenčića i rekao: **„Ono ne lovi ulov, niti ubija neprijatelja, nego lomi zube i kopa oči."** Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov[1650].

[1647] **Sahih.** Buharija (5476).
[1648] **Sahih.** Muslim (1931).
[1649] **Sahih.** Buharija (5507).
[1650] **Sahih.** Buharija (5479), Muslim (1954).

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَا تَتَّخِذُوا شَيْئاً فِيهِ اَلرُّوحُ غَرَضًا)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1305) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ne uzimajte za cilj ništa što ima dušu.“** Prenosi Muslim[1651].

وَعَنْ كَعْبِ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه أَنَّ امْرَأَةً ذَبَحَتْ شَاةً بِحَجَرٍ، فَسُئِلَ اَلنَّبِيُّ ﷺ عَنْ ذَلِكَ، فَأَمَرَ بِأَكْلِهَا رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1306) Prenosi se od Ka'ba b. Malika, radijallahu anhu, da je neka žena bila zaklala ovcu kamenom, pa je bio upitan Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o tome, pa je naredio da se jede. Prenosi Buharija[1652].

وَعَنْ رَافِعِ بْنِ خَدِيجٍ رضي الله عنه عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَا أُنْهِرَ اَلدَّمُ، وَذُكِرَ اِسْمُ اَللَّهِ عَلَيْهِ، فَكُلْ لَيْسَ اَلسِّنَّ وَالظُّفُرَ؛ أَمَّا اَلسِّنُّ؛ فَعَظْمٌ؛ وَأَمَّا اَلظُّفُرُ: فَمُدَى اَلْحَبَشِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1307) Prenosi se od Rafi'a b. Hadidža, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ono čemu se pusti krv i spomene Allahovo ime, jedi, al ne (ono čemu je krv puštena) zubom i noktom.Što se tiče zuba, on kost, a nokat je nož Etiopljanima.“** Muttefekun alejhi[1653].

وَعَنْ جَابِرِ بنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ:نَهَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يُقْتَلَ شَيْءٌ مِنَ اَلدَّوَابِّ صَبْرًا رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

1651 **Sahih.** Muslim (1957).
1652 **Sahih.** Buharija (Feth/9/631).
1653 **Sahih.** Buharija (5503), Muslim (1968).

(1308) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik zabranio je da se išta od životinja ubija zavezano[1654]." Prenosi Muslim[1655].

وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّهَ كَتَبَ اَلْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا اَلْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا اَلذِّبْحَةَ، وَلْيُحِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، وَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1309) Prenosi se od Šeddada b. Evsa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Allah je propisao lijepo ponašanje prema svemu, pa kada ubijate, lijepo izvršite ubijanje, a kada koljete, lijepo izvršite klanje, i naoštrite svoj nož i olakšajte svojoj životinji.**'" Prenosi Muslim[1656].

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((ذَكَاةُ اَلْجَنِينِ ذَكَاةُ أُمِّهِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1310) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Klanje ploda je klanje njegove majke.**'" Prenosi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1657].

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((اَلْمُسْلِمُ يَكْفِيهِ اِسْمُهُ، فَإِنْ نَسِيَ أَنْ يُسَمِّيَ حِينَ يَذْبَحُ، فَلْيُسَمِّ، ثُمَّ لِيَأْكُلْ)). أَخْرَجَهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَفِي إِسْنَادِهِ مُحَمَّدُ بنُ يَزِيدَ بنِ سِنَانٍ، وَهُوَ صَدُوقٌ ضَعِيفُ اَلْحِفْظِ وَأَخْرَجَهُ عَبْدُ اَلرَّزَّاقِ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ إِلَى اِبْنِ عَبَّاسٍ، مَوْقُوفًا عَلَيْهِ . وَلَهُ شَاهِدٌ عِنْدَ أَبِي دَاوُدَ فِي "مَرَاسِيلِهِ" بِلَفْظِ: ((ذَبِيحَةُ اَلْمُسْلِمِ حَلَالٌ، ذَكَرَ اِسْمَ اَللَّهِ عَلَيْهَا أَوْ لَمْ يَذْكُرْ)). وَرِجَالُهُ مُوَثَّقُونَ.

[1654] Tj. tako što se neko ili nešto uhvati, a onda se na njega baca kamenjem dok ne podlegne.
[1655] **Sahih.** Muslim (1959).
[1656] **Sahih.** Muslim (1955).
[1657] **Sahih.** Ahmed (3/39), Ibn Hibban (1077). Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-sahih. Vjerodostojnim su ga ocijenili Hakim koji kaže da je po uvjetima Muslima i s njim se slažu i Zehebi, Ibn Dekik el-'Id u „Ilmamu" i Albani u „Irvau" (2539).

(1311) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Muslimanu je dosta njegovo ime, pa ako zaboravi da spomene (Allahovo ime) dok bude klao, neka spomene (poslije), a potom jede.“** Bilježi Darekutni[1658], a u njemu je ravija u čijem je pamćenju slabost, i u senedu mu je Muhammed b. Jezid b. Sinan, a on je iskren, slabog pamćenja. Bilježi ga također Abdur-Rezzak[1659] sa sahih senedom do Ibn Abbasa kao mevkuf. Ima šahida kod Ebu Davuda u El-Merasilu u citatu: **„Zaklana životinja muslimana je dozvoljena, spomenuo on Allahovo ime ili ne spomenuo Allahovo ime.“** Prenosioci su mu pouzdani[1660]

POGLAVLJE O *UDHIJAMA*[1661]-KURBANIMA

عَنْ أَنَسِ بنِ مَالِكٍ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ كَانَ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ، أَقْرَنَيْنِ، وَيُسَمِّي، وَيُكَبِّرُ، وَيَضَعُ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا. وَفِي لَفْظٍ: ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْه. وَفِي لَفْظِ: سَمِينَيْنِ وَلِأَبِي عَوَانَةَ فِي "صَحِيحِهِ": ثَمِينَيْنِ. بِالْمُثَلَّثَةِ بَدَلَ اَلسِّينِ وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ وَيَقُولُ: بِسْمِ اَللَّهِ وَاَللَّهُ أَكْبَرُ.

(1312) Prenosi se od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da bi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, žrtvovao dva bijela rogata ovna, spomenuo bi (Allahovo ime), donio tekbir i stavio nogu na njihova lica, a u jednom citatu stoji: „Zaklao bi ih rukom.“ Muttefekun alejhi.[1662] U drugom citatu: „...dva debela...“[1663] A kod Ebu Avane u njegovom sahihu: „...dva vrijedna...“ umjesto „...dva debela...“ Kod Muslima stoji u jednom citatu: „...i rekao bi: 'Sa Allahovim imenom, Allah je najveći.'“ [1664]

[1658] **Sahih mevkuf.** Darekutni (4/296).
[1659] Abdur-Rezzak (4/481).
[1660] Ebu Davud u El-Merasil (378).
[1661] Klanje žrtvene životinje na Kurbanski bajram. Sama riječ vuče korijen iz riječi ضحى – jutro, kao da se odnosi na doba dana kada se to klanje obično izvršava. Čak se i Kurbanski bajram naziva po njoj عيد الأضحى.
[1662] **Sahih.** Buharija (5565), Muslim (1966).
[1663] **Sahih.** Buharija (Feth/9/10).
[1664] **Sahih.** Muslim (1966).

وَلَهُ: مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا؛ أَمَرَ بِكَبْشٍ أَقْرَنَ، يَطَأُ فِي سَوَادٍ، وَيَبْرُكُ فِي سَوَادٍ، وَيَنْظُرُ فِي سَوَادٍ؛ لِيُضَحِّيَ بِهِ، فَقَالَ: ((اِشْحَذِي اَلْمُدْيَةَ))، ثُمَّ أَخَذَهَا، فَأَضْجَعَهُ، ثُمَّ ذَبَحَهُ، وَقَالَ: ((بِسْمِ اَللَّهِ، اَللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنْ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَمِنْ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ)).

(1313) On prenosi u hadisu Aiše, radijallahu anha: Naredio je (da dovedu) rogatog ovna crnih nogu, crnog stomaka i koji oko očiju ima crno, pa su mu ga donijeli da prinese kurban, pa joj je rekao: [„Aiša, donesi mi nož."] Potom je rekao: **„Naoštri ga kamenom."** Pa sam učinila, potom ga je uzeo i uzeo ovna, pa ga polegao. Potom ga je zaklao, a zatim je rekao: **„Sa Allahovim imenom, Allahu moj, primi od Muhammeda i Muhammedove porodice i od Muhammedovog ummeta."** Potom ga je prinio kao žrtvu.[1665]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ كَانَ لَهُ سَعَةٌ وَلَمْ يُضَحِّ، فَلَا يَقْرَبَنَّ مُصَلَّانَا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَابْنُ مَاجَه، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، لَكِنْ رَجَّحَ اَلْأَئِمَّةُ غَيْرُهُ وَقْفَه.

(1314) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko ima imetka, a ne prinese kurban, neka se ne približava našoj musalli[1666].'"** Bilježe Ahmed i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Hakim, a drugi imami smatraju prioritetnijim da je mevkuf[1667].

وَعَنْ جُنْدُبِ بْنِ سُفْيَانَ ﷺ قَالَ: شَهِدْتُ اَلْأَضْحَى مَعَ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فَلَمَّا قَضَى صَلَاتَهُ بِالنَّاسِ، نَظَرَ إِلَى غَنَمٍ قَدْ ذُبِحَتْ، فَقَالَ: ((مَنْ ذَبَحَ قَبْلَ اَلصَّلَاةِ فَلْيَذْبَحْ شَاةً مَكَانَهَا، وَمَنْ لَمْ يَكُنْ ذَبَحَ فَلْيَذْبَحْ عَلَى اسْمِ اَللَّهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(1315) Prenosi se od Džunduba b. Sufjana, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam na Kurbanskom bajramu sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je klanjao namaz sa ljudima, pogledao je stoku koja je bila zaklana i rekao: **'Ko je zaklao (kurban) prije namaza, neka ponovo**

[1665] **Sahih.** Muslim (1967).
[1666] Musalla je, generalno, mjesto gdje se klanja.
[1667] **Hasen mevkuf.** Ahmed (8256), Hakim (4/231-232), Ibn Madže (3123).

zakolje drugi kurban, a ko nije zaklao, neka kolje spominjući Allahovo ime.'" Muttefekun alejhi[1668].

وَعَنِ اَلْبَرَاءِ بنِ عَازِبٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَامَ فِينَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَقَالَ: ((أَرْبَعٌ لَا تَجُوزُ فِي اَلضَّحَايَا: اَلْعَوْرَاءُ اَلْبَيِّنُ عَوَرُهَا، وَالْمَرِيضَةُ اَلْبَيِّنُ مَرَضُهَا، وَالْعَرْجَاءُ اَلْبَيِّنُ ظَلْعُهَا وَالْكَسِيرَةُ اَلَّتِي لَا تُنْقِي)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ . وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّان.

(1316) Prenosi se od El-Berra'e b. Aziba, radijallahu anhu, da je rekao: „Ustao je među nama Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: **'Četvero nije dozvoljeno za kurban: ćoravo čija je ćoravost očita, bolesno čija je bolest očita, šepavo čija je šepavost vidjiva i staro koje je slabe srži u kostima.'"** Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi i Ibn Hibban[1669].

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ : ((لَا تَذْبَحُوا إِلَّا مُسِنَّةً، إِلَّا أَنْ يَعْسُرَ عَلَيْكُمْ فَتَذْبَحُوا جَذَعَةً مِنَ اَلضَّأْنِ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(1317) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Koljite samo odraslu (životinju), ali ako vam bude teško, onda zakoljite janje koje je napunilo šest mjeseci.'"** Prenosi Muslim[1670].

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه قَالَ: أَمَرَنَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنْ نَسْتَشْرِفَ اَلْعَيْنَ وَالْأُذُنَ، وَلَا نُضَحِّيَ بِعَوْرَاءَ، وَلَا مُقَابَلَةٍ، وَلَا مُدَابَرَةٍ، وَلَا خَرْمَاءَ، وَلَا ثَرْمَاءَ" أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ . وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِم.

[1668] **Sahih.** Buharija (5562), Muslim (1960).

[1669] **Sahih.** Ebu Davud (2802), Nesai (7/214-215), Tirmizi (1497), Ibn Madže (3144), Ahmed (4/289), Ibn Hibban (1046). Hakim je rekao za hadis da je po uvjetima Buharije i Muslima. Hafiz kaže: „Buharija i Muslim ga nisu zabilježili, ali je hadis vjerodostojan i zabilježili su ga autori Sunena sa vjerodostojnim lancima prenosilaca."

[1670] **Sahih.** Muslim (1963).

(1318) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da pregledamo oko i uho, i da ne prinosimo kao kurban ćoravu, niti mukabelu[1671], niti mudaberu[1672], niti harka'u[1673], niti semra'u[1674]." Bilježe Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Tirmizi, Ibn Hibban i Hakim.[1675]

وَعَنْ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ قَالَ: أَمَرَنِي اَلنَّبِيُّ ﷺ أَنْ أَقُومَ عَلَى بُدْنِهِ، وَأَنْ أُقَسِّمَ لُحُومَهَا وَجُلُودَهَا وَجِلَالَهَا عَلَى اَلْمَسَاكِينِ، وَلَا أُعْطِيَ فِي جِزَارَتِهَا مِنْهَا شَيْئاً مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1319) Prenosi se od Alije b. Taliba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mi je da se brinem o njegovoj devi i da podijelim njeno meso, kožu i njen omotač (prekrivač) siromašnima, a da ne dajem (kao naknadu) za njeno klanje ništa od nje." Muttefekun alejhi[1676].

وَعَنْ جَابِرِ بنِ عَبْدِ اَللَّهِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: نَحَرْنَا مَعَ اَلنَّبِيِّ ﷺ عَامَ اَلْحُدَيْبِيَةِ: اَلْبَدَنَةَ عَنْ سَبْعَةٍ، وَالْبَقَرَةَ عَنْ سَبْعَةٍ رَوَاهُ مُسْلِم.

(1320) Prenosi se od Džabira b. Abdullaha, radijallahu anhuma, da je rekao: „Klali smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u godini Hudejbijje devu na sedmero i kravu na sedmero." Prenosi Muslim[1677].

[1671] Mukabela je ona stoka kojoj je otkinuto od kraja uha nešto, potom ostalo da visi.

[1672] Mudabera je ona stoka kojoj je otkinuto od stražnje strane uha nešto, potom ostalo da visi.

[1673] Ona kojoj je uho rascijepljeno.

[1674] Ima korijen od riječi ثرم, a to je ispadanje sjekutića, a kažu i sjekutića i kutnjaka, a kažu i da je to čupanje zuba iz korijena uopćeno.

[1675] **Daif.** Ahmed (853), Tirmizi (1498), Ebu Davud (2804), Nesai (4372), Ibn Madže (3143), Ibn Hibban (13/242), Hakim (1/630). Albani ga je ocijenio slabim u „Irvau" (4/363)

[1676] **Sahih.** Buharija (1707), Muslim (1317).

[1677] **Sahih.** Muslim (1318).

POGLAVLJE O AKIKI[1678]

عَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَقَّ عَنْ اَلْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ كَبْشًا كَبْشًا رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ اَلْجَارُودِ، وَعَبْدُ اَلْحَقِّ لَكِنْ رَجَّحَ أَبُو حَاتِمٍ إِرْسَالَه وَأَخْرَجَ اِبْنُ حِبَّانَ: مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ نَحْوَه.

(1321) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zaklao akiku za Hasana i Husejna, (dva) ovna jednog za drugim. Prenosi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibnul-Džarud i Abdul-Hakk[1679], ali Ebu Hatim smatra prioritetnijim da je mursel.
Bilježi Ibn Hibban u hadisu Enesa slično tome[1680].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا؛ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَمَرَهُمْ؛ أَنْ يُعَقَّ عَنْ اَلْغُلَامِ شَاتَانِ مُكَافِئَتَانِ، وَعَنْ اَلْجَارِيَةِ شَاةٌ. رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ وَأَخْرَجَ اَلْخَمْسَة عَنْ أُمِّ كُرْزٍ اَلْكَعْبِيَّةِ نَحْوَه.

(1322) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da im je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da se zakolju za dječaka dvije slične ovce, a za djevojčicu jedna ovca. Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom[1681].
Bilježi Ahmed i četvorica[1682] od Ummu Kurz Ka'bijke slično tome.

وَعَنْ سَمُرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((كُلُّ غُلَامٍ مُرْتَهَنٌ بِعَقِيقَتِهِ، تُذْبَحُ عَنْهُ يَوْمَ سَابِعِهِ، وَيُحْلَقُ، وَيُسَمَّى)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيّ.

(1323) Prenosi se od Semure, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Svaki dječak vezan je za svoju akiku**

1678 Akika je zaklana životinja povodom rođenja djeteta.
1679 **Sahih.** Ebu Davud (2841), Ibnul-Džarud (911). Vjerodostojnim su ga ocijenili i: Ibnul-Džarud, Abdul-Hakk, Ibn Dekik el-'Id, a Ibn Abdil-Hadi u „Muharreru" kaže: „Lanac prenosilaca je po uvjetima Buharije." Svjedoče mu mnogi drugi hadisi.
1680 Ibn Hibban (1061).
1681 **Sahih.** Tirmizi (1513). Lanac prenosilaca je vjerodostojan po uvjetima Muslima.
1682 **Sahih.** Ahmed (6/381 i 422), Ebu Davud (2835), (2836), Nesai (7/164 i 165), Tirmizi (1516), Ibn Madže (3162). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Hibban, Hakim i Zehebi.

koja se za njega kolje sedmi dan, brije se i nadijeva mu se ime." Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi[1683].

[1683] **Sahih.** Ahmed (5/7-8, 12, 17), Ebu Davud (2838), Nesai (7/166), Tirmizi (1522), Ibn Madže (3165). Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-sahih. Hakim je rekao: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan" i s njim se slaže Zehebi. Abdul-Hakk ga je ocijenio vjerodostojnim i prenosi se, takoder, od Buharije da ga je i on ocijenio vjerodostojnim putem Hasana da je on čuo hadis o akiki od Semure. I nije poznato da je Hasan el-Basri čuo neki drugi hadis od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, osim ovoga hadisa.

Knjiga zakletvi i zavjetovanja

عَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ أَنَّهُ أَدْرَكَ عُمَرَ بْنَ اَلْخَطَّابِ فِي رَكْبٍ، وَعُمَرَ يَحْلِفُ بِأَبِيهِ، فَنَادَاهُمْ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَلَا إِنَّ اَللَّهَ يَنْهَاكُمْ أَنْ تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، فَمَنْ كَانَ حَالِفاً فَلْيَحْلِفْ بِاَللَّهِ، أَوْ لِيَصْمُتْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1324) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je stigao Omera b. Hattaba dok je jahao u karavani, a Omer se zaklinjao svojim ocem, pa ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao: **„Doista vam Allah zabranjuje da se zaklinjete vašim očevima, pa ko se zaklinje, neka se zaklinje Allahom ili neka šuti."** Muttefekun alejhi[1684].

وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيِّ: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ: ((لَا تَحْلِفُوا بِآبَائِكُمْ، وَلَا بِأُمَّهَاتِكُمْ، وَلَا بِالْأَنْدَادِ، وَلَا تَحْلِفُوا إِلَّا بِاَللَّهِ، وَلَا تَحْلِفُوا بِاَللَّهِ إِلَّا وَأَنْتُمْ صَادِقُونَ)).

U jednom rivajetu od Ebu Davuda i Nesaija od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se kao merfu': „**Ne zaklinjite se vašim očevima, niti majkama, niti lažnim božanstvima[1685], niti se kunite Allahom, osim ako ste iskreni.**" [1686]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَمِينُكَ عَلَى مَا يُصَدِّقُكَ بِهِ صَاحِبُكَ)). وَفِي رِوَايَةٍ: ((اَلْيَمِينُ عَلَى نِيَّةِ اَلْمُسْتَحْلِفِ)). أَخْرَجَهُمَا مُسْلِمٌ.

(1325) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Tvoja zakletva se odnosi na ono što potvrđuje onaj koji je traži od tebe**", a u jednom rivajetu: **„Zakletva je prema namjeri onoga koji traži (od tebe) zakletvu."** Bilježi Muslim[1687].

[1684] **Sahih.** Buharija (6646), Muslim (1646).
[1685] Tj. lažnim božanstvima.
[1686] Ebu Davud (3248), Nesai (7/5). Hadis je ili sahih ili hasen kako spominje Hafiz u „Fethu".
[1687] **Sahih.** Muslim (1653).

وَعَنْ عَبْدِ اَلرَّحْمَنِ بْنِ سَمُرَةٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((وَإِذَا حَلَفْتَ عَلَى يَمِينٍ، فَرَأَيْتَ غَيْرَهَا خَيْراً مِنْهَا، فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ، وَائْتِ اَلَّذِي هُوَ خَيْرٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ . وَفِي لَفْظٍ لِلْبُخَارِيِّ: ((فَائْتِ اَلَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ)). وَفِي رِوَايَةٍ لِأَبِي دَاوُدَ: ((فَكَفِّرْ عَنْ يَمِينِكَ، ثُمَّ اِئْتِ اَلَّذِي هُوَ خَيْرٌ)). وَإِسْنَادُهَا صَحِيحٌ.

(1326) Prenosi se od Abdur-Rahmana b. Semure, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada se zakuneš na nešto, pa uvidiš da je nešto drugo bolje od toga, iskupi se za svoju zakletvu, i uradi ono što je bolje.'**" Muttefekun alejhi[1688].
U jednom citatu od Buharije stoji: **„...uradi ono što je bolje i iskupi se za svoju zakletvu"**, a u rivajetu kod Ebu Davuda: **„...pa se iskupi za svoju zakletvu, potom uradi ono što je bolje."** Senedi su im sahih[1689].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ حَلَفِ عَلَى يَمِينٍ فَقَالَ: إِنْ شَاءَ اَللَّهُ، فَلَا حِنْثَ عَلَيْهِ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ. وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1327) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko se zakune na nešto, pa kaže: 'Ako Allah bude htio, (kako god da bude) ne krši zakletvu."** Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1690].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَتْ يَمِينُ اَلنَّبِيِّ ﷺ: ((لَا، وَمُقَلِّبِ اَلْقُلُوبِ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1328) Od njega, radijallahu anhu, prenosi se da je rekao: Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, zakletva bila je: „Ne, tako mi Onoga Koji okreće srca." Prenosi Buharija[1691].

[1688] **Sahih.** Buharija (6622), Muslim (1652).
[1689] **Sahih.** Ebu Davud (3278).
[1690] **Sahih.** Ahmed (2/10), Ebu Davud (3261), Nesai (7/25), Tirmizi (1531), Ibn Madže (2105), Ibn Hibban (1184).
[1691] **Sahih.** Buharija (6628).

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: جَاءَ أَعْرَابِيٌّ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! مَا اَلْكَبَائِرُ؟. ... فَذَكَرَ اَلْحَدِيثَ، وَفِيهِ قُلْتُ: وَمَا اَلْيَمِينُ اَلْغَمُوسُ؟ قَالَ: ((اَلَّذِي يَقْتَطِعُ مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، هُوَ فِيهَا كَاذِبٌ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1329) Prenosi se od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je neki beduin Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: '**Allahov Poslaniče, šta su veliki grijesi?**', pa je naveo hadis, a u njemu stoji: '**Lažna zakletva**[1692]**.**' U njemu dalje stoji: Rekao sam: 'A šta je lažna zakletva?' Rekao je: '**To je ona kojom se uzima dio imetka čovjeka muslimana, a on u njoj (zakletvi) laže.**'" Bilježi Buharija[1693].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا فِي قَوْلِهِ تَعَالَى: [لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ]. قَالَتْ: هُوَ قَوْلُ اَلرَّجُلِ: لَا وَاَللَّهِ. بَلَى وَاَللَّهِ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ. وَأَوْرَدَهُ أَبُو دَاوُدَ مَرْفُوعاً.

(1330) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, o riječima Uzvišenog: **„Allah vas neće kazniti zbog greške u vašim zakletvama“,** [1694] da je rekla: „To je govor čovjeka: 'Ne, tako mi Allaha' i 'Nego šta, tako mi Allaha'." Bilježi Buharija[1695] i prenosi ga Ebu Davud kao merfu'[1696].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ لِلَّهِ تِسْعًا وَتِسْعِينَ اِسْماً، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ اَلْجَنَّةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَسَاقَ اَلتِّرْمِذِيُّ وَابْنُ حِبَّانَ اَلْأَسْمَاءِ، وَالتَّحْقِيقُ أَنَّ سَرْدَهَا إِدْرَاجٌ مِنْ بَعْضِ اَلرُّوَاةِ.

(1331) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik je rekao: '**Allah doista ima devedeset devet imena, ko ih pobroji, nauči, vjeruje i radi po njima, ući će u Džennet.**'" Muttefekun

---

[1692] غمس znači potopiti u nešto. Tumačenje ovih riječi je da je to zakletva koja utapa čovjeka u grijeh.
[1693] **Sahih.** Buharija (6920).
[1694] Prijevod značenja El-Bekare, 225.
[1695] **Sahih mevkuf.** Buharija (6663).
[1696] Ebu Davud (3254).

alejhi[1697], a Tirmizi i Ibn Hibban su naveli imena, ali provjerom je utvrđeno da je navod tih imena idradž od nekih ravija[1698].

وَعَنْ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ صُنِعَ إِلَيْهِ مَعْرُوفٌ، فَقَالَ لِفَاعِلِهِ: جَزَاكَ اَللَّهُ خَيْراً. فَقَدْ أَبْلَغَ فِي اَلثَّنَاءِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1332) Prenosi se od Usame b. Zejda, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kome bude učinjeno neko dobro, pa kaže onome ko je to (dobro) učinio: 'Allah te nagradio dobrim', lijepo mu se zahvalio.'**" Bilježi Tirmizi, a sahihom ga ocjenjujuje Ibn Hibban[1699].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ نَهَى عَنْ اَلنَّذْرِ وَقَالَ: ((إِنَّهُ لَا يَأْتِي بِخَيْرٍ وَإِنَّمَا يُسْتَخْرَجُ بِهِ مِنْ اَلْبَخِيلِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1333) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je zabranio zavjet i rekao: **„On ne dolazi sa dobra, njime se samo izvlači od škrtice."** Muttefekun alejhi[1700].

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كَفَّارَةُ اَلنَّذْرِ كَفَّارَةُ يَمِينٍ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.
وَزَادَ اَلتِّرْمِذِيُّ فِيهِ: ((إِذَا لَمْ يُسَمِّ)). وَصَحَّحَهُ.

(1334) Prenosi se od Ukbeta b. Amira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Iskup za zavjet je (isti kao) iskup za zakletvu.'**" Prenosi Muslim[1701], a Tirmizi u njemu dodaje: „...ako ga ne navede." Ocjenjuje ga sahihom[1702].

1697 **Sahih.** Buharija (2736) i (7392), Muslim (2677).
1698 **Mudredž.** Tirmizi (3507), Ibn Hibban (808).
1699 **Sahih.** Tirmizi (2035), Ibn Hibban (3404).
1700 **Sahih.** Buharija (6608), Muslim (1639).
1701 **Sahih.** Muslim (1645).
1702 **Sahih.** Tirmizi (1528).

وَلِأَبِي دَاوُدَ: مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ مَرْفُوعاً: ((مِنْ نَذَرَ نَذْراً لَمْ يُسَمِّهِ، فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ، وَمَنْ نَذَرَ نَذْراً فِي مَعْصِيَةٍ، فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ، وَمَنْ نَذَرَ نَذْراً لَا يُطِيقُهُ، فَكَفَّارَتُهُ كَفَّارَةُ يَمِينٍ)). وَإِسْنَادُهُ صَحِيحٌ؛ إِلَّا أَنَّ اَلْحُفَّاظَ رَجَّحُوا وَقْفَهُ. وَلِلْبُخَارِيِّ: مِنْ حَدِيثِ عَائِشَةَ: ((وَمَنْ نَذَرَ أَنْ يَعْصِيَ اَللَّهَ فَلَا يَعْصِهِ)). وَلِمُسْلِمٍ: مِنْ حَدِيثِ عِمْرَانَ: ((لَا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةٍ)).

Kod Ebu Davuda je merfu' hadis Ibn Abbasa: **„Ko se zavjetuje, a ne navede zašto se zavjetovao, iskup mu je (isti kao) iskup za zakletvu, a ko se zavjetuje na neposlušnost (Allahu), iskup mu je iskup zakletve, a ko se zarekne zavjetom koji nije u stanju ispuniti, iskup mu je iskup zakletve.“** Sened mu je sahih, samo hafizi smatraju prioritetnijim da je mevkuf[1703].

Kod Buharije stoji u hadisu Aiše, radijallahu anha: **„...a ko se zarekne da učini neposlušnost Allahu, neka Mu ne bude neposlušan[1704].“**

Kod Muslima u hadisu Imrana, radijallahu anhu, stoji: **„Nema ispunjenja zavjeta na nepokornost[1705].“**

وَعَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ رضي الله عنه قَالَ: نَذَرَتْ أُخْتِي أَنْ تَمْشِيَ إِلَى بَيْتِ اَللَّهِ حَافِيَةً، فَقَالَ اَلنَّبِيُّ ﷺ: ((لِتَمْشِ وَلْتَرْكَبْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ . وَلِلْخَمْسَةِ. فَقَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ لَا يَصْنَعُ بِشَقَاءِ أُخْتِكَ شَيْئاً، مُرْهَا: [فَلْتَخْتَمِرْ]، وَلْتَرْكَبْ، وَلْتَصُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ)).

(1335) Prenosi se od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu, da je rekao: „Moja sestra bila se zarekla da će pješačiti bosonoga do Allahove kuće[1706], pa mi je naredila da (o tome) upitam umjesto nje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam ga upitao, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neka hoda i jaše.**'“ Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov[1707].

[1703] **Sahih mevkuf.** Ebu Davud (3322).
[1704] **Sahih.** Buharija (6700).
[1705] **Sahih.** Muslim (1641).
[1706] Kabe.
[1707] **Sahih.** Buharija (1866), Muslim (1644).

Kod Ahmeda i četvorice[1708] stoji: **„Doista Uzvišeni Allah neće ništa dobiti patnjom tvoje sestre. Naredi joj da stavi veo, i neka jaše i posti tri dana.“**

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: اِسْتَفْتَى سَعْدُ بْنُ عُبَادَةَ ﷺ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فِي نَذْرٍ كَانَ عَلَى أُمِّهِ، تُوُفِّيَتْ قَبْلَ أَنْ تَقْضِيَهُ؟ فَقَالَ: ((اِقْضِهِ عَنْهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1336) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Sa'd b. Ubade pitao je Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa zavjetom svoje majke, koja je preselila prije nego što ga je ispunila. Rekao je: **'Ispuni ga za nju.'**" Muttefekun alejhi[1709].

وَعَنْ ثَابِتِ بْنِ اَلضَّحَّاكِ ﷺ قَالَ: نَذَرَ رَجُلٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ أَنْ يَنْحَرَ إِبِلاً بِبُوَانَةَ، فَأَتَى رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ فَسَأَلَهُ: فَقَالَ: ((هَلْ كَانَ فِيهَا وَثَنٌ يُعْبَدُ ؟)) قَالَ: لَا. قَالَ: ((فَهَلْ كَانَ فِيهَا عِيدٌ مِنْ أَعْيَادِهِمْ ؟)) فَقَالَ: لَا. فَقَالَ: ((أَوْفِ بِنَذْرِكَ؛ فَإِنَّهُ لَا وَفَاءَ لِنَذْرٍ فِي مَعْصِيَةِ اَللَّهِ، وَلَا فِي قَطِيعَةِ رَحِمٍ، وَلَا فِيمَا لَا يَمْلِكُ اِبْنُ آدَمَ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالطَّبَرَانِيُّ وَاللَّفْظُ لَهُ، وَهُوَ صَحِيحُ اَلْإِسْنَادِ. وَلَهُ شَاهِدٌ: مِنْ حَدِيثِ كَرْدَمٍ. عِنْدَ أَحْمَدَ.

(1337) Prenosi se od Sabita b. Ed-Dahhaka, radijallahu anhu, da je rekao: „Neki se čovjek zarekao u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da će zaklati devu u Buvani[1710], pa je došao Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i pitao ga, pa mu je rekao: **'Je li tamo bio kip koji se obožava?'** Čovjek je rekao: 'Ne.' Upitao je Poslanik: **'Je li bio tamo neki od vaših praznika?'**, a čovjek je rekao: 'Ne.' Tada je Poslanik rekao: **'Ispuni svoj zavjet, jer doista nema ispunjavanja zavjeta na nepokornost Allahu, niti za prekid rodbinske veze, niti u onome što**

[1708] **Hasen.** Ahmed (4/143,145,149), Ebu Davud (3293), Nesai (7/20), Tirmizi (1544), Ibn Madže (2134). U lancu prenosilaca je Ubejdullah b. Zahr o kojem ima govora kako kaže Munziri, dok Ibn Hadžer u „Takribu" kaže za njega: „Saduk koji griješi."
[1709] **Sahih.** Buharija (2761), Muslim (1638).
[1710] Mjesto u Šamu.

nije u mogućnosti sin Ademov.'" Prenosi Ebu Davud i Taberani, i ovo je njegov citat, a hadis je sahih seneda[1711], i ima šahida u hadisu Kerdema kod Ahmeda[1712].

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ رَجُلاً قَالَ يَوْمَ اَلْفَتْحِ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي نَذَرْتُ إِنْ فَتَحَ اَللَّهُ عَلَيْكَ مَكَّةَ أَنْ أُصَلِّيَ فِي بَيْتِ اَلْمَقْدِسِ، فَقَالَ: ((صَلِّ هَا هُنَا)). فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: ((صَلِّ هَا هُنَا)). فَسَأَلَهُ، فَقَالَ: ((شَأْنُكَ إِذًا)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1338) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je čovjek rekao na dan Fetha: „Allahov Poslaniče, ja sam se bio zavjetovao da ako ti Allah da da oslobodiš Mekku, da ću klanjati u Bejtul-Makdisu." Rekao je Poslanik: **„Klanjaj ovdje."** Pa ga je čovjek opet pitao, pa je Poslanik rekao: **„Klanjaj ovdje."** Pa ga je opet pitao, pa je rekao: **„Onda je to tvoja stvar."** Prenosi Ahmed i Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1713].

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَا تُشَدُّ اَلرِّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِ اَلْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ اَلْأَقْصَى، وَمَسْجِدِي)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِلْبُخَارِيِّ.

(1339) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ne sedlaju se jahalice (tj. Ne putuje se radi posjete svetih mjesta) osim prema tri mesdžida: Mesdžidul-haramu[1714], Mesdžidul-Aksa[1715] i ovom mome mesdžidu."** Muttefekun alejhi, a citat je Buharijin.[1716]

[1711] **Sahih.** Ebu Davud (3313), Taberani u „Kebiru" (2/75). Ibn Tejmijje u „Iktidau" kaže: „Osnova ovoga hadisa je u dva Sahiha i lanac ovoga hadisa je po njihovim uvjetima." Muhammed b. Abdul-Vehhab, rahmetullahi alejhi, kaže u „Kitabu tevhidu": „Bilježi ga Ebu Davud i lanac prenosilaca je po uvjetima Buharije i Muslima."

[1712] Ahmed (3/419).

[1713] **Sahih.** Ahmed (3/363), Ebu Davud (3305), Hakim (4/304-305). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Hakim, Zehebi i Ibn Dekik el-'Id.

[1714] Kaba u Mekki.

[1715] Daleki hram u Kudsu.

[1716] **Sahih.** Buharija (1197), Muslim (827).

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! إِنِّي نَذَرْتُ فِي اَلْجَاهِلِيَّةِ؛ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً فِي اَلْمَسْجِدِ اَلْحَرَامِ. قَالَ: ((فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ وَزَادَ اَلْبُخَارِيُّ فِي رِوَايَةٍ فَاعْتَكَفَ لَيْلَةً.

(1340) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, zarekao sam se u džahiijjetu da ću provesti u itikafu jednu noć u El-Mesdžidul-haramu." Rekao je: **„Ispuni svoj zavjet."** Muttefekun alejhi[1717], a Buharija dodaje u jednom rivajetu: **„Pa je boravio u itikafu jednu noć[1718]."**

[1717] **Sahih.** Buharija (2032), Muslim (1656).
[1718] **Sahih.** Buharija (2042).

Knjiga o suđenju

عَنْ بُرَيْدَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْقُضَاةُ ثَلَاثَةٌ: اِثْنَانِ فِي اَلنَّارِ، وَوَاحِدٌ فِي اَلْجَنَّةِ. رَجُلٌ عَرَفَ اَلْحَقَّ، فَقَضَى بِهِ، فَهُوَ فِي اَلْجَنَّةِ. وَرَجُلٌ عَرَفَ اَلْحَقَّ، فَلَمْ يَقْضِ بِهِ، وَجَارَ فِي اَلْحُكْمِ، فَهُوَ فِي اَلنَّارِ. وَرَجُلٌ لَمْ يَعْرِفِ اَلْحَقَّ، فَقَضَى لِلنَّاسِ عَلَى جَهْلٍ، فَهُوَ فِي اَلنَّارِ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1341) Prenosi se od Burejde, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Tri su vrste sudija: dvojica će u Vatru, a jedan u Džennet: čovjek koji zna istinu i sudi po njoj, on će u Džennet; čovjek koji zna istinu, a ne sudi po njoj i čini zulum u presudi, on će u Vatru; i čovjek koji ne zna istinu i sudi ljudima po svome neznanju, on će u Vatri.'**" Prenose četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1719].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ وَلِيَ اَلْقَضَاءَ فَقَدْ ذُبِحَ بِغَيْرِ سِكِّينٍ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ خُزَيْمَةَ، وَابْنُ حِبَّانَ

(1342) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „**Ko se prihvati suđenja, zaklan je bez noža**." Prenosi Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Huzejme i Ibn Hibban[1720].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّكُمْ سَتَحْرِصُونَ عَلَى اَلْإِمَارَةِ، وَسَتَكُونُ نَدَامَةً يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ، فَنِعْمَ اَلْمُرْضِعَةُ، وَبِئْسَتِ اَلْفَاطِمَةُ)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1343) Također se prenosi od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Vi ćete doista žudjeti za vlašću, a na Sudnjem danu ona će biti kajanje, divna je dojilja (tj. početak vladanja je radost, imetak, ugled i naređivanje), a loša ona**

[1719] **Sahih.** Ebu Davud (3573), Nesai u „El-Kubra" (3/461-462), Tirmizi (1322), Hakim (4/90).
[1720] **Sahih.** Ebu Davud (3571), (3572), Nesai u „El-Kubra" (3/462),Tirmizi (1325), Ibn Madže (2308), Ahmed (2/230 i 365). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Darekutni, Ibn Huzejme, Ibn Hibban, Hakim, Bejheki i Sujuti.

koja dijete odbijeno od dojenja (a završetak vladanja je tuga, kajanje, samoobračun i kazna na Ahiretu zog zuluma)!'" Prenosi Buharija[1721].

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رضي الله عنه أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِذَا حَكَمَ اَلْحَاكِمُ، فَاجْتَهَدَ، ثُمَّ أَصَابَ، فَلَهُ أَجْرَانِ. وَإِذَا حَكَمَ، فَاجْتَهَدَ، ثُمَّ أَخْطَأَ، فَلَهُ أَجْرٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1344) Prenosi se od Amra b. Asa, radijallahu anhu, da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Kada sudija presudi, pa se potrudi u tome i pogodi istinu, pripadaju mu dvije nagrade, a kada presudi, pa se potrudi u tome i pogriješi, pripada mu jedna nagrada."** Muttefekun alejhi[1722].

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((لَا يَحْكُمُ أَحَدٌ بَيْنَ اِثْنَيْنِ، وَهُوَ غَضْبَانُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

(1345) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Niko neka ne sudi između dvojice dok je srdit.'"** Muttefekun alejhi[1723].

وَعَنْ عَلِيٍّ رضي الله عنه اَلْآخَرِ، فَسَوْفَ تَدْرِي كَيْفَ تَقْضِي)). قَالَ. عَلِيٌّ: فَمَا زِلْتُ قَاضِيًا بَعْدُ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَقَوَّاهُ اِبْنُ اَلْمَدِينِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ. وَلَهُ شَاهِدٌ عِنْدَ اَلْحَاكِمِ: مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عَبَّاسٍ.

(1346) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada se kod tebe spore dva čovjeka, nemoj presuditi prvom dok ne čuješ govor drugoga, onda ćeš znati kako ćeš presuditi.'** Rekao je Alija: 'Poslije toga prestao sam suditi.'" Prenose

---

[1721] **Sahih.** Buharija (7148).
[1722] **Sahih.** Buharija (7352), Muslim (1716).
[1723] **Sahih.** Buharija (7158), Muslim (1717).

Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, koji ga smatra hasenom, a pojačava ga Ibn Medini, i sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1724]. Ima šahida kod Hakima u hadisu Ibn Abbasa[1725].

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّكُمْ تَخْتَصِمُونَ إِلَيَّ، وَلَعَلَّ بَعْضَكُمْ أَنْ يَكُونَ أَلْحَنَ بِحُجَّتِهِ مِنْ بَعْضٍ، فَأَقْضِيَ لَهُ عَلَى نَحْوٍ مِمَّا أَسْمَعُ، مِنْهُ فَمَنْ قَطَعْتُ لَهُ مِنْ حَقِّ أَخِيهِ شَيْئًا، فَإِنَّمَا أَقْطَعُ لَهُ قِطْعَةً مِنَ اَلنَّارِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

(1347) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Vi se doista sporite kod mene i možda jedan od vas bude mudriji u svom dokazivanju od drugoga, pa mu ja presudim po onome što sam čuo od njega. Pa onaj kome presudim nešto od prava njegovog brata, samo sam mu presudio komad vatre.'**" Muttefekun alejhi[1726].

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: سَمِعْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ يَقُولُ: ((كَيْفَ تُقَدَّسُ أُمَّةٌ، لَا يُؤْخَذُ مِنْ شَدِيدِهِمْ لِضَعِيفِهِمْ؟)). رَوَاهُ اِبْنُ حِبَّانَ. وَلَهُ شَاهِدٌ: مِنْ حَدِيثِ بُرَيْدَةَ، عِنْدَ اَلْبَزَّارِ. وَآخَرُ: مِنْ حَدِيثِ أَبِي سَعِيدٍ عِنْدَ اِبْنِ مَاجَه.

(1348) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **'Kako će se uzdići ummet u kojem se ne uzima pravo nemoćnih od moćnih i daje nemoćnima?'**" Prenosi Ibn Hibban[1727]. Ima šahida u hadisu Burejde kod El-Bezzara[1728]. I drugoga u hadisu Ebu Seida kod Ibn Madže[1729].

[1724] **Hasen.** Ahmed (1/90), Ebu Davud (3582), Tirmizi (1331).
[1725] Hakim (4/89-99).
[1726] **Sahih.** Buharija (7169), Muslim (1713).
[1727] **Hasen.** Ibn Hibban (1554). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Huzejme, Ibn Hibban i Sujuti. Zehebi je rekao: „Lanac prenosilaca je salih." Hejsemi je rekao: „Prenosioci su pouzdani osim što je u njemu Ata' b. Es-Saib koji je pouzdan, ali su mu se hadisi pomiješali."
[1728] „Kešful-estar" (1596).
[1729] Ibn Madže (4010).

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((يُدْعَى بِالْقَاضِي اَلْعَادِلِ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ، فَيَلْقَى مِنْ شِدَّةِ اَلْحِسَابِ مَا يَتَمَنَّى أَنَّهُ لَمْ يَقْضِ بَيْنَ اِثْنَيْنِ فِي عُمْرِهِ)). رَوَاهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَأَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ، وَلَفْظُهُ: ((فِي تَمْرَةٍ)).

(1349) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Pozvat će se pravedan kadija na Sudnjem danu, pa će imati tako težak obračun da će poželjeti da nikada u svome životu nije presudio između dvojice.**'" Prenosi Ibn Hibban[1730], a bilježi ga Bejheki sa citatom: **„...zbog hurme[1731].“**

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((لَنْ يُفْلِحَ قَوْمٌ وَلَّوْا أَمْرَهُمْ اِمْرَأَةً)). رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1350) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Neće uspjeti narod koji za svog vladara postavi ženu.“** Prenosi Buharija[1732].

وَعَنْ أَبِي مَرْيَمَ اَلْأَزْدِيِّ ﷺ عَنِ اَلنَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ قَالَ: ((مَنْ وَلَّاهُ اَللَّهُ شَيْئًا مِنْ أَمْرِ اَلْمُسْلِمِينَ، فَاحْتَجَبَ عَنْ حَاجَتِهِمْ وَفَقِيرِهِمِ، اِحْتَجَبَ اَللَّهُ دُونَ حَاجَتِهِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ.

(1351) Prenosi se od Ebu Merjeme el-Ezdija, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kome Allah povjeri nešto od stvari muslimana, pa se on sustegne od njihovih potreba i sirotinje, Allah će se sustegnuti od njegove potrebe.“** Prenose Ebu Davud i Tirmizi[1733].

[1730] **Lanac prenosilaca je hasen.** Ibn Hibban (1563). Ukajli je rekao: „Ovo predanje je od predanja Imrana b. Hattana od Aiše, radijallahu anha, a nije mi poznato da je on slušao od nje.“ Ibn Hadžer kaže u „Takribu“: „Nije tako! Uistinu, hadis koji postoji u Buhariji, u njemu se jasno primjećuje njegovo slušanje od nje.“

[1731] Bejheki (10/96). Tako stoji takoder kod Ahmeda u „Musnedu“ (6/75).

[1732] **Sahih.** Buharija (4425).

[1733] Ebu Davud (2948),Tirmizi (1333). Hafiz je u „Fethu“ rekao da je lanac prenosilaca džejjid.

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: لَعَنَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ اَلرَّاشِيَ وَالْمُرْتَشِيَ فِي اَلْحُكْمِ . رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ، وَحَسَّنَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ. وَلَهُ شَاهِدٌ: مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اَللَّهِ بنِ عَمْرٍو. عِنْدَ اَلْأَرْبَعَةِ إِلَّا النَّسَائِيَّ.

(1352) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je podmićivača i podmićenog u suđenju." Prenose Ahmed i četvorica, a hasenom ga ocjenjuje Tirmizi i sahihom Ibn Hibban[1734]. Ima šahida u hadisu Abdullaha b. Amra kod četvorice, osim Nesaija[1735].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بنِ اَلزُّبَيْرِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَضَى رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ أَنَّ اَلْخَصْمَيْنِ يَقْعُدَانِ بَيْنَ يَدَيِ اَلْحَاكِمِ. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1353) Prenosi se od Abdullaha b. Zubejra, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je da parničari sjede ispred sudije." Prenosi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1736].

POGLAVLJE O SVJEDOČENJIMA

عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ اَلْجُهَنِيِّ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((أَلَا أُخْبِرُكُمْ بِخَيْرِ اَلشُّهَدَاءِ ؟ اَلَّذِي يَأْتِي بِشَهَادَتِهِ قَبْلَ أَنْ يُسْأَلَهَا)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(1354) Prenosi se od Zejda b. Halida el-Džuhenija da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Hoćete li da vas obavijestim o**

[1734] **Sahih.** Tirmizi (1336), Ahmed (2/387-388), Ibn Hibban (1196) i ne bilježe ga ostali autori Sunena. Tirmizi je rekao za hadis da je hasen-sahih, a Hakim tvrdi da je vjerodostojan, s čime se slaže i Zehebi.

[1735] Ebu Davud (3580), Tirmizi (1337), Ibn Madže (2313).

[1736] **Daif.** Ebu Davud (3588), Hakim (4/94). U lancu prenosilaca je Mus'ab b. Sabit o kojem ima mnogo govora. Ebu Hatim je rekao za njega da mnogo griješi. Svjedoči mu drugi hadis Ummu Selem ,ali je i on slab.

najboljem svjedoku? To je onaj koji dođe da svjedoči prije nego što se traži od njega." Prenosi Muslim[1737].

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ خَيْرَكُمْ قَرْنِي، ثُمَّ اَلَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ اَلَّذِينَ يَلُونَهُمْ، ثُمَّ يَكُونُ قَوْمٌ يَشْهَدُونَ وَلَا يُسْتَشْهَدُونَ، وَيَخُونُونَ وَلَا يُؤْتَمَنُونَ، وَيَنْذُرُونَ وَلَا يُوفُونَ، وَيَظْهَرُ فِيهِمْ اَلسِّمَنُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1355) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Doista su najbolji od vas (vjernika) moja generacija, potom oni nakon njih, potom oni nakon njih, potom će doći narod koji će svjedočiti, a neće traženo od njih svjedočenje, koji će pronevjeravati, a neće ispunjavati emanet, i koji će se zavjetovati, a neće ispunjavati, i pojavit će se na njima debljina.'"** Muttefekun alejhi[1738].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ خَائِنٍ، وَلَا خَائِنَةٍ، وَلَا ذِي غِمْرٍ عَلَى أَخِيهِ، وَلَا تَجُوزُ شَهَادَةُ اَلْقَانِعِ لِأَهْلِ اَلْبَيْتِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ.

(1356) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nije dozvoljeno svjedočenje pronevjeritelja, niti pronevjeriteljice, niti onoga koji mrzi svoga brata, niti je dozvoljeno svjedočenje kućnog sluge.'"** Prenose Ahmed i Ebu Davud[1739].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّهُ سَمِعَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا تَجُوزُ شَهَادَةُ بَدَوِيٍّ عَلَى صَاحِبِ قَرْيَةٍ)). رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ، وَابْنُ مَاجَه.

[1737] **Sahih.** Muslim (1719).
[1738] **Sahih.** Buharija (2651), Muslim (2535).
[1739] **Hasen.** Ahmed (2/204 i 225-226), Ebu Davud (3600). Bejheki kaže: „Lanac prenosilaca je dobar." Hafiz kaže: „Lanac prenosilaca je jak."

(1357) Prenosi se od Ebu Hurejre da je čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: **„Nije dopušteno svjedočenje beduina protiv seljaka.“** Prenose Ebu Davud i Ibn Madže[1740].

وَعَنْ عُمَرَ بْنِ اَلْخَطَّابِ ﷺ أَنَّهُ خَطَبَ فَقَالَ: إِنَّ أُنَاسًا كَانُوا يُؤْخَذُونَ بِالْوَحْيِ فِي عَهْدِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ وَإِنَّ اَلْوَحْيَ قَدْ اِنْقَطَعَ، وَإِنَّمَا نَأْخُذُكُمْ اَلْآنَ بِمَا ظَهَرَ لَنَا مِنْ أَعْمَالِكُمْ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيّ.

(1358) Prenosi se od Omera b. Hattaba, radijallahu anhu, da je držao hutbu i rekao: „Ljudima je bilo suđeno spuštanjem objave u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a objava je prestala. Mi vam danas sudimo samo prema onome što saznamo od vaših djela.“ Bilježi Buharija[1741].

وَعَنْ أَبِي بَكْرَةَ ﷺ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ أَنَّهُ عَدَّ شَهَادَةَ اَلزُّورِ فِي أَكْبَرِ اَلْكَبَائِرِ . مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي حَدِيثٍ.

(1359) Prenosi se od Ebu Bekreta, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je lažno svjedočenje ubrajao u najveće grijehe. Muttefekun alejhi, u dužem hadisu[1742].

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ لِرَجُلٍ: ((تَرَى اَلشَّمْسَ؟)). قَالَ: نَعَمْ. قَالَ: ((عَلَى مِثْلِهَا فَاشْهَدْ، أَوْ دَعْ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ عَدِيٍّ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ فَأَخْطَأَ.

(1360) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao jednom čovjeku: **„Vidiš li sunce?“** Rekao je:

[1740] **Munker.** Ebu Davud (3602), Ibn Madže (2367). Zehebi je rekao: „Hadis je munker i pored čistoće njegova lanca prenosilaca.“
[1741] **Sahih.** Buharija (2641).
[1742] **Sahih.** Buharija (2654), Muslim (87).

„Da." Rekao je: **„Na nešto (jasno) poput njega svjedoči ili ostavi!"** Bilježi Ibn Adijj sa slabim senedom, a sahihom ga smatra Hakim i griješi u tome[1743].

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَضَى بِيَمِينٍ وَشَاهِدٍ. أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ. وَأَبُو دَاوُدَ. وَالنَّسَائِيُّ وَقَالَ: إِسْنَادُهُ جَيِّد.

(1361) Prenosi se također od njega da je Allahov Poslanik presudio na osnovu zakletve i jednog svjedoka. Bilježi Muslim, Ebu Davud i Nesai, koji kaže: „Sened mu je dobar[1744]."

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ مِثْلَهُ. أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَاَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّان.

(1362) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, slično tome. Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1745].

POGLAVLJE O TVRDNJAMA I DOKAZIMA

عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((لَوْ يُعْطَى اَلنَّاسُ بِدَعْوَاهُمْ، لَادَّعَى نَاسٌ دِمَاءَ رِجَالٍ، وَأَمْوَالَهُمْ، وَلَكِنِ اَلْيَمِينُ عَلَى اَلْمُدَّعَى عَلَيْهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه وَلِلْبَيْهَقِيِّ بِإِسْنَادٍ صَحِيحٍ: ((اَلْبَيِّنَةُ عَلَى اَلْمُدَّعِي، وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ)).

(1363) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Da se ljudima daje po njihovim tvrdnjama, tražili bi ljudi krv drugih ljudi i njihove imetke, međutim, zakletva je na optuženom."** Muttefekun alejhi[1746], a kod Bejhekija sa sahih senedom:

[1743] **Daif.** Ibn Adijj u „El-Kamilu" (6/2213), Hakim (4/98). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Mesmul o kojem je Humejdi mnogo govorio i kojeg su mnnogi ocijenili slabim. Također, Amr b. Malik el-Basri je u lancu prenosilaca, a on je krao hadise.

[1744] **Sahih.** Muslim (1712), Ebu Davud (3608), Nesai u „El-Kubra" (3/490).

[1745] **Sahih.** Ebu Davud (3610 i 3611), Tirmizi (1343), Ibn Madže (2368), Ibnul-Džarud (1007). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Hibban, Ebu Hatim, Ebu Zur'a, dok ga je Tirmizi ocijenio dobrim. Ahmed je rekao: „U ovom poglavlju nema ništa vjerodostojnije od ovoga hadisa." Sujuti i El-Kettani su rekli: „Uistinu, ovaj hadis je od mutevatir hadisa."

[1746] **Sahih.** Buharija (4552), Muslim (1711).

„Dokaz je na tužitelju, a zakletva je na onom koji poriče (tj. optuženom)[1747].“

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَرَضَ عَلَى قَوْمٍ اَلْيَمِينَ، فَأَسْرَعُوا، فَأَمَرَ أَنْ يُسْهَمَ بَيْنَهُمْ فِي اَلْيَمِينِ، أَيُّهُمْ يَحْلِفُ. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1364) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, predložio ljudima zakletvu, pa su svi požurili (sa zakletvom), pa je naredio da se izvlači među njima u zakletvi, ko god hoće da se zaklete (pa ko bude izvučen zakune se i dobije stvar oko koje se spore).[1748] Prenosi Buharija[1749].

وَعَنْ أَبِي أُمَامَةَ اَلْحَارِثِيِّ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ اِقْتَطَعَ حَقَّ امْرِئٍ مُسْلِمٍ بِيَمِينِهِ، فَقَدْ أَوْجَبَ اَللَّهُ لَهُ اَلنَّارَ، وَحَرَّمَ عَلَيْهِ اَلْجَنَّةَ)). فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ: وَإِنْ كَانَ شَيْئًا يَسِيرًا يَا رَسُولَ اَللَّهِ ؟ قَالَ: ((وَإِنْ قَضِيبٌ مِنْ أَرَاكٍ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(1365) Prenosi se od Ebu Umame el-Harisija, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko uzme pravo muslimana svojom zakletvom, Allah mu je učinio obaveznom Vatru, a zabranio Džennet.“** Pa je rekao čovjek: „Makar bilo nešto malo, Allahov Poslaniče?“ **Rekao je: „Makar bio štap od misvaka.“** Prenosi Muslim[1750].

وَعَنِ اَلْأَشْعَثِ بْنِ قَيْسٍ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ، يَقْتَطِعُ بِهَا مَالَ امْرِئٍ مُسْلِمٍ، هُوَ فِيهَا فَاجِرٌ، لَقِيَ اَللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

[1747] Bejheki (10/252).
[1748] Hadis ukazuje na dozvoljenost bacanja kocke između dvojice u slučaju kada se obadvojica zaklinju, pa na koga izađe on će se zakleti i uzeti ono što traži.
[1749] **Sahih.** Buharija (2674).
[1750] **Sahih.** Muslim (137).

(1366) Prenosi se od El-Eš'asa b. Kajsa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko se zakune zakletvom kojom se uzima dio imetka čovjeka muslimana, u kojoj je on grješan, srest će Allaha srditog na njega."** Muttefekun alejhi[1751].

وَعَنْ أَبِي مُوسَى اَلْأَشْعَرِيِّ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلَيْنِ اِخْتَصَمَا إِلَى رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ فِي دَابَّةٍ، لَيْسَ لِوَاحِدٍ مِنْهُمَا بَيِّنَةٌ، فَقَضَى بِهَا رَسُولُ اَللَّهِ. بَيْنَهُمَا نِصْفَيْنِ . رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ وَهَذَا لَفْظُهُ، وَقَالَ: إِسْنَادُهُ جَيِّد.

(1367) Prenosi se od Ebu Musaa, radijallahu anhu, da su se dva čovjeka sporila u vezi životinje (kod Allahovg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem), a nijedan od njih nije imao dokaza, pa je Allahov Poslanik presudio da pola pripadne jednom a pola drugom. Prenose Ahmed, Ebu Davud i Nesai, ovo je njegov citat, i kaže: „Sened mu je dobar[1752]."

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ حَلَفَ عَلَى مِنْبَرِي هَذَا بِيَمِينٍ آثِمَةٍ، تَبَوَّأَ مَقْعَدَهُ مِنَ اَلنَّارِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّان.

(1368) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko se zakune na ovom mom minberu grješnom zakletvom, pripremio je sebi mjesto u Vatri."** Bilježe Ahmed, Ebu Davud i Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1753].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((ثَلَاثَةٌ لَا يُكَلِّمُهُمْ اَللَّهُ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ، وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ، وَلَا يُزَكِّيهِمْ، وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: رَجُلٌ عَلَى فَضْلِ مَاءٍ بِالْفَلَاةِ، يَمْنَعُهُ مِنْ اِبْنِ اَلسَّبِيلِ؛ وَرَجُلٌ بَايَعَ رَجُلاً بِسِلْعَةٍ بَعْدَ اَلْعَصْرِ، فَحَلَفَ لَهُ بِاَللَّهِ: لَأَخَذَهَا بِكَذَا وَكَذَا، فَصَدَّقَهُ، وَهُوَ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ؛

[1751] **Sahih.** Buharija (2676), Muslim (138).

[1752] Ahmed (4/402), Ebu Davud (3613-3615), Nesai u „El-Kubra" (3/487). Lanac prenosilaca je džejjid, kako kažu Hafiz i Nesai.

[1753] **Sahih.** Ahmed (3/344), Ebu Davud (3246), Nesai u „El-Kubra" (3/491), Ibn Hibban (1192). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Ibn Huzejme, Ibn Hibban, Hakim i Zehebi.

وَرَجُلٌ بَايَعَ إِمَامًا لَا يُبَايِعُهُ إِلَّا لِلدُّنْيَا، فَإِنْ أَعْطَاهُ مِنْهَا، وَفَى، وَإِنْ لَمْ يُعْطِهِ مِنْهَا، لَمْ يَفِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1369) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Sa trojicom Allah neće progovoriti na Sudnjem danu, niti će ih pogledati**[1754]**, niti će ih očistiti (od grijeha), i njima pripada bolna patnja: čovjekom koji ima viška vode u pustinji, a neda je musafiru; čovjekom koji trguje sa drugim čovjekom sa nekom robom poslije ikindije, pa mu se zakune Allahom da ju je kupio za toliko i toliko, ovaj mu povjeruje, a on nije rekao istinu; i čovjekom koji dadne prisegu imamu, ni zbog čega drugog osim zbog dunjaluka, pa ako mu dadne, ispuni (prisegu), a ako mu ne dadne, ne ispuni.“** Muttefekun alejhi.[1755].

وَعَنْ جَابِرٍ ﷺ أَنَّ رَجُلَيْنِ اِخْتَصَمَا فِي نَاقَةٍ، فَقَالَ كُلٌّ وَاحِدٍ مِنْهُمَ ا نُتِجَتْ عِنْدِي، وَأَقَامَا بَيِّنَةً، فَقَضَى بِهَا رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ لِمَنْ هِيَ فِي يَدِهِ.

(1370) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da su se dva čovjeka sporila oko deve, pa su obojica rekli: „Ova se deva odevila kod mene“, i dali su dokaze. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio je da pripadne onome kod koga je deva tada bila. Prenosi Darekutni i u senedu ima slabosti. [1756]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ رَدَّ اَلْيَمِينَ عَلَى طَالِبِ اَلْحَقِّ . رَوَاهُ اَلدَّارَقُطْنِيُّ، وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

[1754] Tj. neće progovoriti i pogledati sa zadovoljstvom već sa srdžbom.
[1755] **Sahih.** Buharija (7212), Muslim (108).
[1756] **Daif.** Darekutni (4/209). U lancu prenosilaca je Jezid b. Nu'ajm za kojeg Ibnul-Kattan kaže: „Njegovo stanje nije poznato."

(1371) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tražio zakletvu od tražioca prava. Prenosi Darekutni, a sened mu je slab.[1757]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ ذَاتَ يَوْمٍ مَسْرُورًا، تَبْرُقُ أَسَارِيرُ وَجْهِهِ. فَقَالَ: ((أَلَمْ تَرَيْ إِلَى مُجَزِّزٍ اَلْمُدْلِجِيِّ ؟ نَظَرَ آنِفًا إِلَى زَيْدِ بْنِ حَارِثَةَ، وَأُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ، فَقَالَ: هَذِهِ أَقْدَامٌ بَعْضُهَا مِنْ بَعْضٍ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْه.

(1372) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Ušao je kod mene Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jedan dan sretan, radost mu je obasjavala lice. Rekao je: **'Jesi li vidjela Mudžezziza el-Mudlidžija, pogledao je maloprije Zejda b. Harise i Usamu b. Zejda i rekao: 'Ove noge su jedne od drugih.'**" Muttefekun alejhi[1758].

[1757] **Daif.** Darekutni (4/213).
[1758] **Sahih.** Buharija (6770), Muslim (1459).

Knjiga o oslobađanju od ropstva

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَعْتَقَ اِمْرَأً مُسْلِماً، اِسْتَنْقَذَ اَللَّهُ بِكُلِّ عُضْوٍ مِنْهُ عُضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1373) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Koji god čovjek musliman oslobodi ropstva čovjeka muslimana, Allah će za svaki njegov organ izbaviti njegov organ iz Vatre.**'" Muttefekun alejhi[1759].

وَلِلتِّرْمِذِيِّ وَصَحَّحَهُ؛ عَنْ أَبِي أُمَامَةَ: ((وَأَيُّمَا امْرِئٍ مُسْلِمٍ أَعْتَقَ اِمْرَأَتَيْنِ مُسْلِمَتَيْنِ، كَانَتَا فِكَاكَهُ مِنَ النَّارِ)). وَلِأَبِي دَاوُدَ: مِنْ حَدِيثِ كَعْبِ بْنِ مُرَّةَ: ((وَأَيُّمَا اِمْرَأَةٍ أَعْتَقَتْ اِمْرَأَةً مُسْلِمَةً، كَانَتْ فِكَاكَهَا مِنْ اَلنَّارِ)).

A kod Tirmizija, hadis koji on ocjenjuje sahihom od Ebu Umame, radijallahu anhu: **„I koji god čovjek musliman oslobodi od ropstva dvije žene muslimanke, one će mu biti otkupnina od Vatre."** [1760] Kod Ebu Davuda u hadisu Ka'ba b. Murre, radijallahu anhu, stoji: **„I koja god žena muslimanka oslobodi ženu muslimanku ropstva, ona će joj biti otkupnina od Vatre."** [1761]

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ ﷺ قَالَ: سَأَلْتُ اَلنَّبِيَّ ﷺ أَيُّ اَلْعَمَلِ أَفْضَلُ ؟ قَالَ: ((إِيمَانٌ بِاَللَّهِ، وَجِهَادٌ فِي سَبِيلِهِ)). قُلْتُ: فَأَيُّ اَلرِّقَابِ أَفْضَلُ؟ قَالَ: ((أَعْلَاهَ ا ثَمَنًا، وَأَنْفَسُهَا عِنْدَ أَهْلِهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1374) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao: „Pitao sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Koje je najbolje djelo?' Rekao je: '**Vjerovanje u Allaha i džihad na Njegovom putu.**' Rekao sam: 'A koje je oslobađanje od ropstva najbolje?' Rekao je: **„Najskuplje i najcjenjenije kod njegovih vlasnika.**'" Muttefekun alejhi[1762].

[1759] **Sahih.** Buharija (2517), Muslim (1509).
[1760] **Sahih.** Tirmizi (1547).
[1761] **Makbul.** Ebu Davud (3967).
[1762] **Sahih.** Buharija (2518), Muslim (84).

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ أَعْتَقَ شِرْكًا لَهُ فِي عَبْدٍ، فَكَانَ لَهُ مَالٌ يَبْلُغُ ثَمَنَ اَلْعَبْدِ، قُوِّمَ قِيمَةَ عَدْلٍ، فَأَعْطَى شُرَكَاءَهُ حِصَصَهُمْ، وَعَتَقَ عَلَيْهِ اَلْعَبْدُ، وَإِلَّا فَقَدْ عَتَقَ مِنْهُ مَا عَتَقَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1375) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko oslobodi od ropstva svoj udio u robu (slugi), a bude imao imetka koji doseže vrijednost roba, odredit će se vrijednost roba pravedno, pa će dati svojim ortacima njihove dijelove, a rob će biti oslobođen od njega. A ako ne (bude imao dovoljno imetka), onda je od roba oslobođeno ono što je oslobođeno.**'" Muttefekun alejhi[1763].

وَلَهُمَا: عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: ((وَإِلَّا قُوِّمَ عَلَيْهِ، وَاسْتُسْعِيَ غَيْرَ مَشْقُوقٍ عَلَيْهِ)). وَقِيلَ: إِنَّ اَلسِّعَايَةَ مُدْرَجَةٌ فِي اَلْخَبَرِ.

(1376) Njih dvojica također prenose od Ebu Hurejre, radijallahu anhu: **„...a ako ne, odredit će se vrijednost njemu (robu) i dat će mu se da se iskupi radom, bez otežavanja."** [1764]
Rečeno je: „Rad za slobodu je mudredž."

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَجْزِي وَلَدٌ وَالِدَهُ، إِلَّا أَنْ يَجِدَهُ مَمْلُوكًا فَيُعْتِقَهُ)). رَوَاهُ مُسْلِم.

(1377) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neće se odužiti dijete svome roditelju osim ako ga nađe u ropstvu, pa ga kupi i oslobodi.**'" Prenosi Muslim[1765].

[1763] **Sahih.** Buharija (2522), Muslim (1501).
[1764] **Sahih.** Buharija (2527), Muslim (1503).
[1765] **Sahih.** Muslim (1510).

وَعَنْ سَمُرَةَ ﷺ أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ مَلَكَ ذَا رَحِمٍ مَحْرَمٍ، فَهُوَ حُرٌّ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْأَرْبَعَةُ. وَرَجَّحَ جَمْعٌ مِنَ الْحُفَّاظِ أَنَّهُ مَوْقُوف.

(1378) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko postane vlasnik nekoga ko mu je rod i mahrem, taj je slobodan.“** Prenose Ahmed i četvorica[1766], a dio hafiza smatra prioritetnijim da je mevkuf.

وَعَنْ عِمْرَانَ بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا؛ أَنَّ رَجُلاً أَعْتَقَ سِتَّةً مَمْلُوكِينَ لَهُ، عِنْدَ مَوْتِهِ، لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرَهُمْ، فَدَعَا بِهِمْ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ فَجَزَّأَهُمْ أَثْلَاثًا، ثُمَّ أَقْرَعَ بَيْنَهُمْ، فَأَعْتَقَ اِثْنَيْنِ، وَأَرَقَّ أَرْبَعَةً، وَقَالَ لَهُ قَوْلاً شَدِيدًا. رَوَاهُ مُسْلِمٌ .

(1379) Prenosi se od Imrana b. Husajna, radijallahu anhu, da je jedan čovjek oslobodio šest robova na samrti, a nije imao drugog imetka osim njih, pa ih je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao, pa ih je podijelio u tri skupine, pa im je dao da izvlače, pa je dva oslobodio, a četvoricu ostavio u ropstvu, i rekao je teške riječi (onome čovjeku). Prenosi Muslim[1767].

وَعَنْ سَفِينَةَ ﷺ قَالَ: كُنْتُ مَمْلُوكًا لِأُمِّ سَلَمَةَ فَقَالَتْ: أُعْتِقُكَ، وَأَشْتَرِطُ عَلَيْكَ أَنْ تَخْدِمَ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ مَا عِشْتَ. رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(1380) Prenosi se od Sefine, radijallahu anhu, da je rekao: „Bio sam rob Ummu Seleme, pa je rekla: 'Oslobađam te od ropstva i uvjetujem ti da služiš Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok si živ.'“ Bilježe Ahmed, Ebu Davud, Nesai i Hakim[1768].

[1766] **Mevkuf.** Ahmed (5/15 i 20), Ebu Davud (3949), Tirmizi (1365), Nesai u „El-Kubra“ (3/173), Ibn Madže (2524). Tirmizi je rekao: „Po njemu se radi kod islamskih učenjaka.“ Svjedoči mu hadis merfu'u od Ibn Omera sa vjerodostojnim lancem prenosilaca, a bilježe ga Ibn Madže (2525) i Ibnul-Džarud (972).
[1767] **Sahih.** Muslim (1668).
[1768] **Hasen.** Ahmed (5/221), Ebu Davud (3932), Nesai u „El-Kubra“ (3/190-191), Hakim (2/213-214). Albani je rekao: „Lanac prenosilaca je dobar.“

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا؛ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِنَّمَا اَلْوَلَاءُ لِمَنْ أَعْتَقَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ فِي حَدِيثٍ.

(1381) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Vela' (nasljeđivanje oslobođenog roba ili njegovih nasljednika ako nema 'asaba, tj. muških nasljednika s očeve strane) pripada onome ko oslobodi roba."** Muttefekun alejhi, kao dio dužeg hadisa.[1769]

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْوَلَاءُ لُحْمَةٌ كَلُحْمَةِ اَلنَّسَبِ، لَا يُبَاعُ وَلَا يُوهَبُ)). رَوَاهُ اَلشَّافِعِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ وَأَصْلُهُ فِي "اَلصَّحِيحَيْنِ" بِغَيْرِ هَذَا اَللَّفْظِ.

(1382) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Vela' je veza kao i krvna veza, ne kupuje se, niti poklanja.'"** Prenosi Šafija, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim[1770], a osnova mu je u dva Sahiha, po drugačijem citatu.[1771]

POGLAVLJE O MUDEBBERU[1772], MUKATEBU[1773] I DJETETOVOJ MAJCI

عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلًا مِنَ اَلْأَنْصَارِ أَعْتَقَ غُلَامًا لَهُ عَنْ دُبُرٍ، لَمْ يَكُنْ لَهُ مَالٌ غَيْرُهُ، فَبَلَغَ ذَلِكَ اَلنَّبِيَّ ﷺ. فَقَالَ: ((مَنْ يَشْتَرِيهِ مِنِّي؟)) فَاشْتَرَاهُ نُعَيْمُ بْنُ عَبْدِ اَللَّهِ بِثَمَانِمَائَةِ دِرْهَمٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1383) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je neki ensarija oslobodio dječaka mudebberen (tj. učinio ga slobodnim nakon njegove smrti), a nije imao drugog imetka osim njega, pa je to došlo do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **„Ko će ga kupiti od mene?"** Pa ga je kupio Nu'ajm b. Abdullah za osam stotina dirhema. Muttefekun alejhi[1774].

[1769] **Sahih.** Buharija (2168), Muslim (1504).
[1770] **Sahih.** Šafija (1232), Ibn Hibban (4929), Hakim (4/231).
[1771] **Sahih.** Buharija (6756), Muslim (1506).
[1772] To je rob čije je oslobađanje vezano za smrt njegovog vlasnika.
[1773] To je rob koji za svoje oslobađanje daje imetak ili nešto slično njegovom vlasniku.
[1774] **Sahih.** Buharija (6716), Muslim (997).

وَفِي لَفْظٍ لِلْبُخَارِيِّ: فَاحْتَاجَ. وَفِي رِوَايَةٍ لِلنَّسَائِيِّ: وَكَانَ عَلَيْهِ دَيْنٌ، فَبَاعَهُ بِثَمَانِمِائَةِ دِرْهَمٍ، فَأَعْطَاهُ وَقَالَ: ((اقْضِ دَيْنَكَ)).

U citatu kod Buharije stoji: „...pa je bio u potrebi...“[1775] U rivajetu kod Nesaija stoji: „Imao je duga, pa ga je prodao za osamsto dirhema, pa mu ih je dao i rekao: '**Vrati dug.**'“.[1776]

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((اَلْمُكَاتَبُ عَبْدٌ مَا بَقِيَ عَلَيْهِ مِنْ مُكَاتَبَتِهِ دِرْهَمٌ)).

أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ وَأَصْلُهُ عِنْدَ أَحْمَدَ، وَالثَّلَاثَةِ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِم

(1384) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Mukateb je rob dok ostane od njegove mukātebe dirhem.“** Bilježe Ebu Davud sa dobrim senedom[1777], a osnova mu je kod Ahmeda i trojice, a sahihom ga smatra Hakim[1778].

وَعَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا كَانَ لِإِحْدَاكُنَّ مُكَاتَبٌ، وَكَانَ عِنْدَهُ مَا يُؤَدِّي، فَلْتَحْتَجِبْ مِنْهُ)). رَوَاهُ اَلْخَمْسَةُ وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيّ.

(1385) Prenosi se od Ummu Seleme, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada jedna od vas bude imala mukateba, a kod njega bude bilo onoliko koliko će ispuniti (visinu mukātebe), neka se zastre od njega.**'“ Prenose Ahmed i četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi[1779].

[1775] **Sahih.** Buharija (2141).
[1776] Nesai (8/246).
[1777] Ebu Davud (3926). Lanac prenosilaca je dobar.
[1778] Ahmed (2/178, 206, 209), Ebu Davud (3927) Nesai u „El-Kubra“ (3/197), Tirmizi (1260), Ibn Madže (2519), Hakim (2/218).
[1779] Ahmed (6/289, 308, 311), Ebu Davud (3928), Nesai u „El-Kubra“(3/198), Tirmizi (1261), Ibn Madže (2520). Učenjaci hadisa su se razišli oko vjerodostojnosti ovoga hadisa pa ga pojedini smatraju vjerodostojnim, dok mu drugi navode mahanu. Praksa majki vjernika je suprotna tekstu hadisa, što bi moglo da ukaže na njegovu slabost.

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ قَالَ: ((يُودَى اَلْمُكَاتَبُ بِقَدْرِ مَا عَتَقَ مِنْهُ دِيَةَ اَلْحُرِّ، وَبِقَدْرِ مَا رَقَّ مِنْهُ دِيَةَ اَلْعَبْدِ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَأَبُو دَاوُدَ، وَالنَّسَائِيّ.

(1386) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Za mukateba se plaća krvarina slobodnog u onoj mjeri koliko se oslobodio, a krvarina roba u onoj mjeri koliko je ostao rob."** Prenose Ahmed, Ebu Davud i Nesai[1780].

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ اَلْحَارِثِ أَخِي جُوَيْرِيَةَ أُمِّ اَلْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَا تَرَكَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ عِنْدَ مَوْتِهِ دِرْهَمًا، وَلَا دِينَارًا، وَلَا عَبْدًا، وَلَا أَمَةً، وَلَا شَيْئًا، إِلَّا بَغْلَتَهُ اَلْبَيْضَاءَ، وَسِلَاحَهُ، وَأَرْضًا جَعَلَهَا صَدَقَةً. رَوَاهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1387) Prenosi se od Amra b. El-Harisa, brata Džuvejrije, majke vjernika radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavio iza svoje smrti ni dirhema, ni dinara, ni roba, ni robinju, niti išta osim svoje bijele mazge, oružja i zemlje koju je učinio sadakom." Prenosi Buharija[1781].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَيُّمَا أَمَةٍ وَلَدَتْ مِنْ سَيِّدِهَا، فَهِيَ حُرَّةٌ بَعْدَ مَوْتِهِ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَالْحَاكِمُ بِإِسْنَادٍ ضَعِيفٍ. وَرَجَّحَ جَمَاعَةٌ وَقْفَهُ عَلَى عُمَرَ.

(1388) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Koja god robinja rodi (dijete) svome vlasniku, ona je slobodna poslije njegove smrti.**'" Bilježe Ibn Madže i Hakim sa slabim senedom[1782], a dio smatra prioritetnijim da je mevkuf kod Omera, radijallahu anhu.

[1780] **Hasen.** Ahmed (1/222-223, 226, 260), Ebu Davud (4581), Nesai (8/46). Hakim kaže da je po uvjetima Buharije i s njim se slaže i Zehebi. Međutim, Ibn Abdil-Hadi kaže: „Hadis je osporen." Munziri ukazuje na to pa kaže da je hadis mursel. Ali, hadis se bilježi i kao spojen.

[1781] **Sahih.** Buharija (2739).

[1782] **Mevkuf.** Ibn Madže (2515), Hakim (2/19). Hakim ga je ocijenio vjerodostojnim, ali mu se Zehebi usprotivio spominjući da je u lancu prenosilaca Husejn b. Abdullah el-Hašimi koji je mnogo slab. Skupina učenjaka tvrdi da su to riječi Omera, radijallahu anhu. Ibn Hadžer u

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مَنْ أَعَانَ مُجَاهِدًا فِي سَبِيلِ اَللَّهِ، أَوْ غَارِمًا فِي عُسْرَتِهِ، أَوْ مُكَاتَبًا فِي رَقَبَتِهِ، أَظَلَّهُ اَللَّهُ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِم.

(1389) Prenosi se od Sehla b. Hunejfa, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko pomogne mudžahida na Allahovom putu, ili zaduženog u teškoći, ili mukāteba u njegovom oslobađanju od ropstva, Allah će ga staviti u hlad na dan kada ne bude hlada osim Njegovog hlada."** Prenosi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1783].

„Telhisu" kaže: „Ispravno je da su to riječi Ibn Omera", a zatim je spomenuo sve merfu'u verzije i slabosti u njima.

[1783] **Hasen.** Ahmed (3/487), Hakim (2/89). El-Munavi ga je ocijenio dobrim. Hakim bilježi hadis drugim putem čiji je lanac prenosilaca dobar.

Knjiga koja objedinjuje više poglavlja

POGLAVLJE O ADABIMA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((حَقُّ اَلْمُسْلِمِ عَلَى اَلْمُسْلِمِ سِتٌّ: إِذَا لَقِيتَهُ فَسَلِّمْ عَلَيْهِ، وَإِذَا دَعَاكَ فَأَجِبْهُ، وَإِذَا اِسْتَنْصَحَكَ فَانْصَحْهُ، وَإِذَا عَطَسَ فَحَمِدَ اَللَّهَ فَسَمِّتْهُ وَإِذَا مَرِضَ فَعُدْهُ، وَإِذَا مَاتَ فَاتْبَعْهُ)). رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

(1390) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Šest je prava muslimana prema drugom muslimanu: kada ga sretneš, nazovi mu selam, kada te pozove (u svdbu i slično), odazovi mu se, kada ti traži savjet, posavjetuj ga, kada kihne, pa zahvali Allahu, blagosiljaj ga[1784], kada bude bolestan, obiđi ga, a kada umre, otiđi mu na dženazu.'**" Prenosi Muslim[1785].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((انْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ أَسْفَلَ مِنْكُمْ، وَلَا تَنْظُرُوا إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكُمْ، فَهُوَ أَجْدَرُ أَنْ لَا تَزْدَرُوا نِعْمَةَ اَللَّهِ عَلَيْكُمْ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1391) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Gledajte na one koji su ispod vas, a nemojte gledati na one koji su iznad vas, to je najprikladnije da ne omalovažite Allahovu blagodat prema vama.'**" Muttefekun alejhi[1786].

وَعَنْ اَلنَّوَّاسِ بْنِ سَمْعَانَ رضي الله عنه قَالَ: سَأَلْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ عَنْ اَلْبِرِّ وَالْإِثْمِ ؟ فَقَالَ: ((اَلْبِرُّ: حُسْنُ اَلْخُلُقِ، وَالْإِثْمُ: مَا حَاكَ فِي صَدْرِكَ، وَكَرِهْتَ أَنْ يَطَّلِعَ عَلَيْهِ اَلنَّاسُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1392) Prenosi se od Nevvasa b. Sem'ana, radijallahu anhu, da je rekao: „Pitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o dobročinstvu i grijehu, pa je rekao: **'Dobročinstvo je lijep ahlak, a grijeh je ono što te tišti u prsima i ne voliš da za to saznaju ljudi.'**" Bilježi Muslim[1787].

وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا كُنْتُمْ ثَلَاثَةً، فَلَا يَتَنَاجَى اِثْنَانِ دُونَ اَلْآخَرِ، حَتَّى تَخْتَلِطُوا بِالنَّاسِ؛ مِنْ أَجْلِ أَنَّ ذَلِكَ يُحْزِنُهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ، وَاللَّفْظُ لِمُسْلِمٍ.

(1393) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada budete trojica, neka se ne sašaptavaju**

[1784] Tj. reci: يرحمك الله – Allah ti se smilovao.
[1785] **Sahih.** Muslim (2162).
[1786] **Sahih.** Muslim (2963) (9), Buharija (6490).
[1787] **Sahih.** Muslim (2553).

dvojica bez trećeg, dok se ne izmiješaju sa ljudima, zbog toga što će ga to rastužiti.'" Muttefekun alejhi, a citat je Muslimov[1788].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يُقِيمُ اَلرَّجُلُ اَلرَّجُلَ مِنْ مَجْلِسِهِ، ثُمَّ يَجْلِسُ فِيهِ، وَلَكِنْ تَفَسَّحُوا، وَتَوَسَّعُوا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1394) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neka ne diže čovjek drugog čovjeka sa njegovog mjesta na kojem sjedi, a onda on sjedne na njega, nego napravite mjesta i raširite se.'**" Muttefekun alejhi[1789].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ طَعَامًا، فَلَا يَمْسَحْ يَدَهُ، حَتَّى يَلْعَقَهَا، أَوْ يُلْعِقَهَا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1395) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada neko od vas jede hranu, neka ne obriše ruku dok je ne oliže ili dâ (drugome) da mu oliže.'**" Muttefekun alejhi[1790].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لِيُسَلِّمْ اَلصَّغِيرُ عَلَى اَلْكَبِيرِ، وَالْمَارُّ عَلَى اَلْقَاعِدِ، وَالْقَلِيلُ عَلَى اَلْكَثِيرِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. وَفِي رِوَايَةٍ لِمُسْلِمٍ: ((وَالرَّاكِبُ عَلَى اَلْمَاشِي)).

(1396) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neka mlađi poselami starijeg, onaj koji hoda onoga koji stoji, manja skupina veću skupinu.'**" Muttefekun alejhi[1791], a u jednom od rivajeta Muslima stoji: **„...onaj koji jaše onoga koji hoda."** [1792]

وَعَنْ عَلِيٍّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يُجْزِئُ عَنْ اَلْجَمَاعَةِ إِذَا مَرُّوا أَنْ يُسَلِّمَ أَحَدُهُمْ، وَيُجْزِئُ عَنْ اَلْجَمَاعَةِ أَنْ يَرُدَّ أَحَدُهُمْ)). رَوَاهُ أَحْمَدُ، وَالْبَيْهَقِيُّ.

(1397) Prenosi se od Alije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada jedna skupina (muslimana) naiđe (pored druge skupine) dovoljno je da poselami jedan od njih, a dovoljno je (drugoj) skupini da odvrati jedan od njih.'**" Prenose Ahmed i Bejheki[1793].

[1788] **Sahih.** Buharija (6290), Muslim (2184).
[1789] **Sahih.** Buharija (6270), Muslim (2177).
[1790] **Sahih.** Buharija (5456), Muslim (2031).
[1791] **Sahih.** Buharija (6231 i 6234).
[1792] **Sahih.** Muslim (2160), Buharija (6232, 6233).
[1793] **Hasen.** Ebu Davud (5210), Bejheki (9/49). Nejsaburi je rekao za hadis da je dobar, a dobrim ga je ocijenio i Hafiz u „Netaidžul-efkar".

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَبْدَؤُوا اَلْيَهُودَ وَالنَّصَارَى بِالسَّلَامِ، وَإِذَا لَقِيْتُمُوهُمْ فِي طَرِيقٍ، فَاضْطَرُّوهُمْ إِلَى أَضْيَقِهِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1398) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne nazivajte selam židovima i kršćanima prvi, a kada ih sretnete na putu, pritjesnite ih na tješnji (dio puta).**'" Bilježi Muslim[1794].

وَعَنْهُ ﷺ وَعَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((إِذَا عَطَسَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: اَلْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلْيَقُلْ لَهُ أَخُوهُ يَرْحَمُكَ اَللَّهُ، فَإِذَا قَالَ لَهُ: يَرْحَمُكَ اَللَّهُ، فَلْيَقُلْ: يَهْدِيكُمُ اَللَّهُ، وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1399) Prenosi se također preko njega od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Kada jedan od vas kihne, neka kaže: 'Hvala Allahu', a neka mu njegov brat kaže: 'Allah ti se smilovao', pa kada mu kaže: 'Allah ti se smilovao', neka mu kaže: 'Allah vas uputio i popravio vam stanje.'"** Bilježi Buharija[1795].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَشْرَبَنَّ أَحَدٌ مِنْكُمْ قَائِمًا)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1400) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Neka niko od vas ne pije stojeći.**'" Bilježi Muslim[1796].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا اِنْتَعَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالْيَمِينِ، وَإِذَا نَزَعَ فَلْيَبْدَأْ بِالشِّمَالِ، وَلْتَكُنْ اَلْيُمْنَى أَوَّلَهُمَا تُنْعَلُ، وَآخِرَهُمَا تُنْزَعُ)).

(1401) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kada neko od vas obuva obuću, neka počne sa desnom, a kada skida neka počne sa lijevom, neka mu bude desna prva koju će obuti, a zadnja koju će skinuti.**'" Muttefekun alejhi[1797].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَمْشِ أَحَدُكُمْ فِي نَعْلٍ وَاحِدَةٍ، وَلْيُنْعِلْهُمَا جَمِيعًا، أَوْ لِيَخْلَعْهُمَا جَمِيعًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِمَا.

[1794] **Sahih.** Muslim (2167).
[1795] **Sahih.** Buharija (6224)
[1796] **Sahih.** Muslim (2026)
[1797] **Sahih.** Buharija (5856), Muslim (2097).

(1402) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Neka niko od vas ne hoda sa obućom na jednoj nozi, neka ih obje obuje ili neka obje skine.'**" Muttefekun alejhi[1798].

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَنْظُرُ اَللَّهُ إِلَى مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلَاءَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1403) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allah neće gledati u onoga ko vuče svoju odjeću po zemlji iz uobraženosti.'**" Muttefekun alejhi[1799].

وَعَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرِبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ اَلشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1404) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Kada jedan od vas jede, neka jede desnom rukom, a kada pije, neka pije desnom rukom, doista šejtan jede lijevom rukom i pije lijevom rukom."** Bilježi Muslim[1800].

وَعَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كُلْ، وَاشْرَبْ، وَالْبَسْ، وَتَصَدَّقْ فِي غَيْرِ سَرَفٍ، وَلَا مَخِيلَةٍ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَأَحْمَدُ، وَعَلَّقَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1405) Prenosi se od Amra b. Šu'ajba, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Jedi, pij, oblači se i dijeli sadaku bez pretjerivanja i oholosti.'**" Bilježe Ebu Davud i Ahmed, a kao mu'allek ga navodi Buharija[1801].

POGLAVLJE O DOBROČINSTVU I ODRŽAVANJU RODBINSKIH VEZA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُبْسَطَ عَلَيْهِ فِي رِزْقِهِ، وَأَنْ يُنْسَأَ لَهُ فِي أَثَرِهِ، فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1406) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko voli da mu se dâ obilna opskrba i produži život, neka održava rodbinske veze.'**" Bilježi Buharija[1802].

[1798] **Sahih.** Buharija (5855), Muslim (2097).
[1799] **Sahih.** Buharija (5783), Muslim (2085).
[1800] **Sahih.** Muslim (2020).
[1801] **Sahih.** Tajalisi (2261), Ahmed (6695 i 6708), Buharija kao mu'allek (10/252) sa „Fethom".
[1802] **Sahih.** Buharija (5985).

وَعَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَدْخُلُ اَلْجَنَّةَ قَاطِعٌ)). يَعْنِي: قَاطِعَ رَحِمٍ. مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1407) Prenosi se od Džubejra b. Mut'ima, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Neće ući u Džennet onaj kida rodbinske veze.'**" Tj. prekida rodbinske veze. Muttefekun alejhi[1803].

وَعَنْ اَلْمُغِيرَةِ بْنِ سَعِيدٍ ﷺ عَنْ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَللَّهَ حَرَّمَ عَلَيْكُمْ عُقُوقَ اَلْأُمَّهَاتِ، وَوَأْدَ اَلْبَنَاتِ، وَمَنْعًا وَهَاتِ، وَكَرِهَ لَكُمْ قِيلَ وَقَالَ، وَكَثْرَةَ اَلسُّؤَالِ وَإِضَاعَةَ اَلْمَالِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1408) Prenosi se od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Doista vam je Allah zabranio neposlušnost majkama, zakopavanje živih kćeri, i nedavanje onog što je obavezan dati i traženje onog što ne zaslužuje, i prezire kod vas '*rekla-kazala*', mnoštvo pitanja i upropaštavanje imetka."** Muttefekun alejhi[1804].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا، عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((رِضَا اَللَّهِ فِي رِضَا اَلْوَالِدَيْنِ، وَسَخَطُ اَللَّهِ فِي سَخَطِ اَلْوَالِدَيْنِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ وَالْحَاكِمُ.

(1409) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Allahovo zadovoljstvo je u zadovoljstvu roditelja, a Allahova srdžba je u srdžbi roditelja."** Bilježi Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim[1805].

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُؤْمِنُ عَبْدٌ حَتَّى يُحِبَّ لِجَارِهِ – أَوْ لِأَخِيهِ– مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1410) Prenosi se preko Enesa, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, neće rob biti pravi vjernik sve dok ne bude želio svome susjedu** –ili je rekao: **svome bratu ono što želi i samome sebi."** Muttefekun alejhi[1806].

وَعَنْ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ سَأَلْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ أَيُّ اَلذَّنْبِ أَعْظَمُ ؟ قَالَ: ((أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا، وَهُوَ خَلَقَكَ)). قُلْتُ ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ((ثُمَّ أَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ خَشْيَةَ أَنْ يَأْكُلَ مَعَكَ)). قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: ((ثُمَّ أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

[1803] **Sahih.** Buharija (5984), Muslim (2556).
[1804] **Sahih.** Buharija (5975), Muslim (3/1341).
[1805] **Sahih.** Tirmizi (1900), Ibn Hibban (2026), Hakim (4/151-152).
[1806] **Sahih.** Buharija (13), Muslim (45) (72).

(1411) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Upitao sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Koji je najveći grijeh?' Rekao je: '**Da pripišeš sudruga Allahu, a On te stvorio.**' Rekao sam: 'Potom koji?' Rekao je: '**Da ubiješ dijete iz straha da će jesti s tobom.**' Rekao sam: 'Potom koji?' Rekao je: '**Da učiniš blud sa ženom svoga komšije.**'" Muttefekun alejhi[1807].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرِو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((مِنَ اَلْكَبَائِرِ شَتْمُ اَلرَّجُلِ وَالِدَيْهِ. قِيلَ: وَهَلْ يَسُبُّ اَلرَّجُلُ وَالِدَيْهِ؟ قَالَ: نَعَمْ. يَسُبُّ أَبَا اَلرَّجُلِ، فَيَسُبُّ أَبَاهُ، وَيَسُبُّ أُمَّهُ، فَيَسُبُّ أُمَّهُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1412) Prenosi se od Abdullaha b. Amra b. Asa, radijallahu anhuma, da je Allahov Poslanik rekao: **„Od velikih grijeha je da čovjek psuje svoje roditelje."** Rečeno je: „A da li (postoji) čovjek (koji) psuje svoje roditelje?" Rekao je: **„Da. Opsuje čovjeku oca, pa taj čovjek opsuje njegovog oca, i njegovu) majku, pa taj čovjek opsuje njegovu majku."** Muttefekun alejhi[1808].

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((لَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ يَلْتَقِيَانِ، فَيُعْرِضُ هَذَا، وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا اَلَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1413) Prenosi se od Ebu Ejjuba, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Nije dozvoljeno muslimanu da izbjegava svoga brata više od tri noći, sretnu se, pa se okrene ovaj i okrene onaj, a bolji od njih dvojice je onaj koji prvi nazove selam."** Muttefekun alejhi[1809].

عَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1414) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Svako dobro djelo je sadaka.**'" Bilježi Buharija[1810].

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ اَلْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهٍ طَلْقٍ)).

(1415) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ne potcjenjuj nijedno od dobrih djela, pa makar da vedrog lica sretneš svoga brata.**'" Bilježi Muslim.[1811]

[1807] **Sahih.** Buharija (4477), Muslim (86).
[1808] **Sahih.** Buharija (5973), Muslim (90).
[1809] **Sahih.** Buharija (6077), Muslim (2560).
[1810] **Sahih.** Buharija (6021).
[1811] **Sahih.** Muslim (2626).

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا طَبَخْتَ مَرَقَةً، فَأَكْثِرْ مَاءَهَا، وَتَعَاهَدْ جِيرَانَكَ)). أَخْرَجَهُمَا مُسْلِمٌ.

(1416) Od njega, radijallahu anhu, također se bilježi da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada skuhaš čorbu sa mesom, dodaj više vode i obiđi svoga susjeda.'**" Bilježi Muslim.[1812]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ نَفَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ اَلدُّنْيَا، نَفَّسَ اَللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرَبِ يَوْمِ اَلْقِيَامَةِ ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ، يَسَّرَ اَللَّهُ عَلَيْهِ فِي اَلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا، سَتَرَهُ اَللَّهُ فِي اَلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاَللَّهُ فِي عَوْنِ اَلْعَبْدِ مَا كَانَ اَلْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1417) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko otkloni od muslimana neku od dunjalučkih nevolja, Allah će će od njega otkloniti nevolju od nevolja Sudnjeg dana, a ko olakša onome ko nije u mogućnosti da vrati dug, Allah će njemu olakšati na ovom i budućem svijetu, a ko sakrije (neku mahanu ili sl.) muslimana, Allah će sakriti (njegovu mahanu ili sl.) na ovom i onom svijetu. Allah pomaže robu sve dok rob pomaže svome bratu.'**" Bilježi Muslim[1813].

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ، فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1418) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Onaj ko poziva na dobro ima nagradu poput onoga koji ga radi.'**" Bilježi Muslim[1814].

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مِنْ اسْتَعَاذَكُمْ بِاَللَّهِ فَأَعِيذُوهُ، وَمَنْ سَأَلَكُمْ بِاَللَّهِ فَأَعْطُوهُ، وَمَنْ أَتَى إِلَيْكُمْ مَعْرُوفًا فَكَافِئُوهُ، فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا، فَادْعُوا لَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ.

(1419) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Ko traži od vas zaštitu u ime Allaha, zaštitite ga, a ko od vas traži neštou ime Allaha, dajte mu, a ko vam uradi neko dobro, odužite mu se, a ako (se) ne možete (odužiti), onda dovite za njega."** Bilježi Bejheki[1815].

[1812] **Sahih.** Muslim (2625).
[1813] **Sahih.** Muslim (2699).
[1814] **Sahih.** Muslim (1893).
[1815] **Sahih.** Bejheki (4/199), Ebu Davud (1672 i 5109), Nesai (5/82), Ahmed (2/68,99 i 127).

POGLAVLJE O ZUHDU[1816] I VERE'U[1817]

عَنْ اَلنُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: وَأَهْوَى اَلنُّعْمَانُ بِإِصْبَعَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ: ((إِنَّ اَلْحَلَالَ بَيِّنٌ، وَإِنَّ اَلْحَرَامَ بَيِّنٌ، وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ، لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ اَلنَّاسِ، فَمَنِ اتَّقَى اَلشُّبُهَاتِ، فَقَدِ اِسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي اَلشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي اَلْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ اَلْحِمَى، يُوشِكُ أَنْ يَقَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اَللَّهِ مَحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي اَلْجَسَدِ مُضْغَةً، إِذَا صَلَحَتْ، صَلَحَ اَلْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ اَلْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ اَلْقَلْبُ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ

(1420) Prenosi se od Nu'mana b. Beširа, radijallahu anhuma, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže – pa je Nu'man dodirnuo prstima svoja dva uha: '**Ono što je dozvoljeno – jasno je, i što je zabranjeno – jasno je, a među njima su nejasne stvari koje ne poznaju mnogi ljudi, pa ko se bude klonio nejasnih stvari, sačuvao je svoju vjeru i čast, a ko se nađe u nejasnim stvarima, naći će se u zabranjenim, kao pastir koji napasa stoku oko zabranjenog područja, skoro da se nađe u njemu. A doista svaki vladar ima zabranjeno područje, i doista Allahovo zabranjeno područje su Njegove zabrane, i doista u tijelu postoji komad mesa koji kada je ispravan ispravno je čitavo tijelo, a kada je pokvaren, pokvareno je čitavo tijelo. Doista je to srce.**'" Muttefekun alejhi..[1818]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((تَعِسَ عَبْدُ اَلدِّينَارِ، وَالدِّرْهَمِ، وَالْقَطِيفَةِ، إِنْ أُعْطِيَ رَضِيَ، وَإِنْ لَمْ يُعْطَ لَمْ يَرْضَ)). أَخْرَجَهُ الْبُخَارِيُّ.

(1421) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Propao je rob dinara, dirhema i baršuna! Ako mu se dâ, zadovoljan je, a ako mu se ne dâ, nije zadovoljan.**'" Bilježi Buharija[1819].

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: أَخَذَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ بِمَنْكِبِي، فَقَالَ: ((كُنْ فِي اَلدُّنْيَا كَأَنَّكَ غَرِيبٌ، أَوْ عَابِرُ سَبِيلٍ)). وَكَانَ اِبْنُ عُمَرَ يَقُولُ: إِذَا أَمْسَيْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ اَلصَّبَاحَ، وَإِذَا أَصْبَحْتَ فَلَا تَنْتَظِرِ اَلْمَسَاءَ، وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِسَقَمِكَ، وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1422) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Uzeo me je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, za rame i rekao mi: '**Budi na ovom**

[1816] Zuhd je u značenju pomanjkanje želje za nečim. U terminologiji to je prezir ovoga svijeta i okretanje od njega. Ili preciznija definicija koju zastupa Ibn Tejmije: Zuhd je ostavljanje svega ovosvjetskog od čega nema koristi na Ahiretu.

[1817] Vere' je klonjenje sumnjivih stvari iz straha da se učini haram – zabranjena stvar.

[1818] **Sahih.** Buharija (52), Muslim (1599).

[1819] **Sahih.** Buharija (6335).

svijetu kao da si stranac ili putnik namjernik.'" Ibn Omer bi govorio: „Kada omrkneš, ne očekuj da ćeš osvanuti, a kada osvaneš, ne očekuj da ćeš omrknuti, i uzmi od svoga zdravlja za svoju bolest, a od svog života za svoju smrt." Bilježi Buharija[1820].

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ، فَهُوَ مِنْهُمْ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1423) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko oponaša neki narod, on od njih.'"** Bilježi Ebu Davud, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1821].

وَعَنِ اِبْنِ عَبَّاسٍ قَالَ: كُنْتُ خَلْفَ اَلنَّبِيِّ ﷺ يَوْمًا، فَقَالَ: ((يَا غُلَامُ! اِحْفَظِ اَللَّهَ يَحْفَظْكَ، اِحْفَظِ اَللَّهَ تَجِدْهُ تُجَاهَكَ، وَإِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلْ اَللَّهَ، وَإِذَا اِسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاَللَّهِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَسَنٌ صَحِيحٌ.

(1424) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Bio sam jedan dan iza Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je rekao: **'Dječače, čuvaj Allaha, čuvat će te (Allah), čuvaj Allaha, naći ćeš Ga ispred sebe, a kada pitaš, pitaj Allaha, i kada tražiš pomoć, traži je od Allaha.'"** Prenosi Tirmizi i kaže: „Hasen sahih[1822]."

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ ﷺ قَالَ: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى اَلنَّبِيِّ ﷺ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! دُلَّنِي عَلَى عَمَلٍ إِذَا عَمِلْتُهُ أَحَبَّنِي اَللَّهُ، وَأَحَبَّنِي اَلنَّاسُ. [فـ] قَالَ: ((اِزْهَدْ فِي اَلدُّنْيَا يُحِبُّكَ اَللَّهُ، وَازْهَدْ فِيمَا عِنْدَ اَلنَّاسِ يُحِبُّكَ اَلنَّاسُ)). رَوَاهُ اِبْنُ مَاجَه، وَسَنَدُهُ حَسَنٌ.

(1425) Prenosi se od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je rekao: „Došao je neki čovjek Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, uputi me na djelo zbog kojeg će me, ako ga budem radio, zavoljeti Allah i zavoljeti ljudi.' Rekao je: **'Suzdrži se od ovoga svijeta, zavoljet će te Allah, a suzdrži se od onoga što je kod ljudi, zavoljet će te ljudi.'"** Prenosi Ibn Madže i drugi sa dobrim senedom[1823].

وَعَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ ﷺ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((إِنَّ اَللَّهَ يُحِبُّ اَلْعَبْدَ اَلتَّقِيَّ، اَلْغَنِيَّ، اَلْخَفِيَّ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

[1820] **Sahih.** Buharija (6416).
[1821] Ebu Davud (4031). Lanac prenosilaca je dobar. Hadis ima slabosti, ali mu svjedoče mnoga predanja koja ga izvode iz kruga slabosti. Sujuti ga je ocijenio dobrim u „Džami'u sagiru".
[1822] **Hasen.** Tirmizi (2516).
[1823] **Hasen li gajrihi.** Ibn Madže (4102). U lancu prenosilaca je Halid b. Amr el-Kureši kojeg su učenjaci hadisa odbacili i optužili da prenosi izmišljene i munker hadise. Ali hadis ima mnoge puteve i predanja koja mu svjedoče pa je, zahvaljujući tome, dobar.

(1426) Prenosi se od Sa'da b. Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Allah doista voli roba koji je bogobojazan, bogat i povučen (od svijeta).**'" Bilježi Muslim.[1824]

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مِنْ حُسْنِ إِسْلَامِ اَلْمَرْءِ، تَرْكُهُ مَا لَا يَعْنِيهِ)). رَوَاهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ حَسَنٌ.

(1427) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Od lijepog islama čovjeka je ostavljanje onoga što ga se ne tiče.**'" Prenosi Tirmizi i kaže: „Hasen[1825]."

وَعَنْ اَلْمِقْدَامِ بْنِ مَعْدِيكَرِبَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا مَلَأَ ابْنُ آدَمَ وِعَاءً شَرًّا مِنْ بَطْنٍ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

(1428) Prenosi se od Mikdama b. Ma'dikeriba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nije napunio sin Ademov goru posudu od svog stomaka.**'" Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga dobrim[1826].

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كُلُّ بَنِي آدَمَ خَطَّاءٌ، وَخَيْرُ اَلْخَطَّائِينَ اَلتَّوَّابُونَ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَسَنَدُهُ قَوِيٌّ.

(1429) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Svaki sin Ademov je grješnik**[1827]**, a najbolji grješnici su pokajnici**[1828]**.**'" Bilježi Tirmizi i Ibn Madže, a sened mu je jak[1829].

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلصَّمْتُ حِكْمَةٌ، وَقَلِيلٌ فَاعِلُهُ)). أَخْرَجَهُ اَلْبَيْهَقِيُّ فِي" اَلشُّعَبِ" بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ. وَصَحَّحَ أَنَّهُ مَوْقُوفٌ مِنْ قَوْلِ لُقْمَانَ اَلْحَكِيمِ.

(1430) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Šutnja je mudrost, a malo ih je koji to rade.**'" Bilježi Bejheki u Eš-Šu'abu sa slabim senedom[1830], a sahihom smatra da je mevkuf iz riječi mudrog Lukmana[1831].

[1824] **Sahih.** Muslim (2965).
[1825] **Mursel.** Tirmizi (2318). Murselom su ga ocijenili: Ahmed, Jahja b. Me'in, Buharija, Darekutni i to je ispravno, jer hadis nije došao sa spomenutim lancem prenosilaca, već preko Zuhrija od Alije b. Husejna od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.
[1826] **Hasen.** Tirmizi (2380). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Tirmizi u jednoj verziji, Ibn Hibban i Zehebi, a dobrim Hafiz u „Fethu" i Sujuti u „Džami'u sagiru".
[1827] Koji stalno griješi.
[1828] Koji se stalno kaju.
[1829] Tirmizi (2499), Ibn Madže (2451). El-Iraki spominje da je u lancu prenosilaca Alija b. Mis'ade kojeg je Buharija ocijenio slabim. Međutim, Hafiz pojačava sened kao i Ibnul-Kattan i kaže da je Ibn Mi'ade dobrog hadisa, a mahana mu je ta što se izdvojio u ovome hadisu od Katade. Dakle, lanac prenosilaca je jak.

POGLAVLJE O ODVRAĆANJU OD RUŽNOG PONAŠANJA

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِيَّاكُمْ وَالْحَسَدَ، فَإِنَّ اَلْحَسَدَ يَأْكُلُ اَلْحَسَنَاتِ، كَمَا تَأْكُلُ اَلنَّارُ اَلْحَطَبَ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَلِابْنِ مَاجَهْ: مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ نَحْوُهُ.

(1431) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Čuvajte se zavisti, jer zavist jede dobra djela kao što vatra jede pruće.**'" Bilježi Ebu Davud[1832], a kod Ibn Madže u hadisu Enesa stoji slično tome[1833].

وَعَنْهُ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَيْسَ اَلشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إِنَّمَا اَلشَّدِيدُ اَلَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ اَلْغَضَبِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1432) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nije snažan ko se dobro hrve, snažan je onaj koji se savlađuje u srdžbi.**'" Muttefekun alejhi[1834].

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلظُّلْمُ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1433) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Zulum su tmine na Sudnjem danu.**'" Muttefekun alejhi[1835].

وَعَنْ جَابِرٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اِتَّقُوا اَلظُّلْمَ، فَإِنَّ اَلظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا اَلشُّحَّ ، فَإِنَّهُ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1434) Prenosi se od Džabira, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Bojte se nepravde, jer je nepravda tmina na Sudnjem danu, i bojte se tvrdičluka, jer je on doista uništio one prije vas.**'" Bilježi Muslim[1836].

1830 **Mevkuf.** Ibn Adijj u „El-Kamilu" (5/1816), Bejheki u „Eš-Šu'abu" (5027).
1831 Prenosi Ibn Hibban u „Revdatul-ukala'" str. 41, Hakim (2/422-423).
1832 **Daif.** Ebu Davud (4903). U lancu prenosilaca je Ibrahimov djed koji se ne spominje po imenu. Buharija je spomenuo Ibrahima u „Tarihul-kebiru" i spomenuo ovaj hadis, a zatim rekao: „Nije ispravan." Sujuti ga je ocijenio slabim u „Džami'u sagiru". U lancu prenosilaca je i Isa b. Ebi Isa el-Hannat za kojeg Hafiz u „Takribu" kaže da je metruk.
1833 Ibn Madže (4210).
1834 **Sahih.** Buharija (6114), Muslim (2609).
1835 **Sahih.** Buharija (2447), Muslim (2579).
1836 **Sahih.** Muslim (2578).

وَعَنْ مَحْمُودِ بْنِ لَبِيدٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ أَخْوَفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ اَلشِّرْكُ اَلْأَصْغَرُ: اَلرِّيَاءُ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ بِسَنَدٍ حَسَنٍ.

(1435) Prenosi se od Mahmuda b. Lebida, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Najviše čega se za vas bojim je mali širk - rija'.**'" Bilježi Ahmed sa dobrim senedom[1837].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((آيَةُ اَلْمُنَافِقِ ثَلَاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1436) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Tri su znaka licemjera: kada govori – laže, kada obeća – ne ispuni, i kada mu se nešto povjeri – pronevjeri.**'" Muttefekun alejhi[1838].

وَلَهُمَا: مِنْ حَدِيثِ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عَمْرٍو: ((وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ)).

(1437) Kod njih dvojice u hadisu Abdullaha b. Omera bilježe: **„...i kada se prepire – pretjeruje."** [1839]

وَعَنِ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((سِبَابُ اَلْمُسْلِمِ فُسُوقٌ، وَقِتَالُهُ كُفْرٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1438) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Psovanje muslimana je grijeh, a borba protiv njega je nevjerstvo.**'" Muttefekun alejhi[1840].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ اَلظَّنَّ أَكْذَبُ اَلْحَدِيثِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1439) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Čuvajte se lošeg mišljenja (o ljudima), jer je loše mišljenje najlažniji govor.**'" Muttefekun alejhi[1841].

وَعَنْ مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ ﷺ [قَالَ] سَمِعْتُ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اَللَّهُ رَعِيَّةً، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ، وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ، إِلَّا حَرَّمَ اَللَّهُ عَلَيْهِ اَلْجَنَّةَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1440) Prenosi se od Ma'kila b. Jesara, radijallahu anhu, da je rekao: „Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: '**Nema nijednog čovjeka**

[1837] Ahmed (5/428-429). Munziri je rekao: „Lanac prenosilaca je džejjid." Hejsemi kaže: „Prenosioci su mu prenosioci Sahiha."
[1838] **Sahih.** Buharija (33), Muslim (59).
[1839] **Sahih.** Buharija (34), Muslim (58).
[1840] **Sahih.** Buharija (6044), Muslim (64).
[1841] **Sahih.** Buharija (5143), Muslim (2563).

kojem Allah da vlast nad podanicima pa umre a varao ih je, a da mu Allah neće zabraniti Džennet.'" Muttefekun alejhi[1842].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا، فَشَقَّ عَلَيْهِ، فَاشْقُقْ عَلَيْهِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1441) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allahu moj, ko preuzme odgovornost nad nekim pitanjima moga ummeta, pa im oteža, otežaj i Ti njemu.'"** Bilježi Muslim[1843].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِذَا قَاتَلَ أَحَدُكُمْ، فَلْيَتَجَنَّبِ اَلْوَجْهَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1442) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Kada neko od vas udara, neka se kloni lica.'"** Muttefekun alejhi[1844].

وَعَنْهُ رضي الله عنه أَنَّ رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! أَوْصِنِي. فَقَالَ: ((لَا تَغْضَبْ)). فَرَدَّدَ مِرَارًا. قَالَ: ((لَا تَغْضَبْ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1443) Prenosi se također od njega, radijallahu anhu, da je neki čovjek rekao: „Allahov Poslaniče, oporuči mi nešto!" Rekao je: **„Nemoj se srditi"**, čovjek je ponovio više puta, a Poslanik mu je govorio: **„Nemoj se srditi."** Bilježi Buharija[1845].

وَعَنْ خَوْلَةَ اَلْأَنْصَارِيَّةِ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ رِجَالاً يتخوَّضون فِي مَالِ اَللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَلَهُمْ اَلنَّارُ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1444) Prenosi se od Havle Ensarijke, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Doista ljudi koriste Allahov imetak bespravno. Njima pripada Vatra na Sudnjem danu.'"** Bilježi Buharija[1846].

وَعَنْ أَبِي ذَرٍّ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ- فِيمَا يَرْوِي عَنْ رَبِّهِ- قَالَ: ((يَا عِبَادِي! إِنِّي حَرَّمْتُ اَلظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَظَّالَمُوا)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1445) Prenosi se od Ebu Zerra, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Uzvišeni Allah kaže: 'O robovi Moji, ja sam Sebi zulum**

[1842] **Sahih.** Buharija (7150), Muslim (142).
[1843] **Sahih.** Muslim (1828).
[1844] **Sahih.** Buharija (2559), Muslim (2612).
[1845] **Sahih.** Buharija (6116).
[1846] **Sahih.** Buharija (3118).

zabranio, i učinio sam ga među vama zabranjenim, nemojte jedni drugima zulum činiti.'" Bilježi Muslim[1847].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((أَتَدْرُونَ مَا اَلْغِيبَةُ ؟)) قَالُوا: اَللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: ((ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ)). قِيلَ: أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ ؟ قَالَ: ((إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اِغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فَقَدْ بَهَتَّهُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1446) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Da li znate šta je ogovaranje?"** Rekli su: „Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Rekao je: **„Da spomeneš svoga brata po onome što ne voli."** Pa rekoše: „A šta ako o njemu kažem ono što je istina?" Rekao je: **„Ako o njemu kažeš istinu, ogovorio si ga, a ako o njemu kažeš ono što nije istina, potvorio si ga."** Bilježi Muslim.[1848]

وَعَنْهُ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَحَاسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اَللَّهِ إِخْوَانًا، اَلْمُسْلِمُ أَخُو اَلْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ، وَلَا يَخْذُلُهُ، وَلَا يَحْقِرُهُ، اَلتَّقْوَى هَا هُنَا، وَيُشِيرُ إِلَى صَدْرِهِ ثَلَاثَ مِرَارٍ، بِحَسْبِ اِمْرِئٍ مِنَ اَلشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ اَلْمُسْلِمَ، كُلُّ اَلْمُسْلِمِ عَلَى اَلْمُسْلِمِ حَرَامٌ، دَمُهُ، وَمَالُهُ، وَعِرْضُهُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1447) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne zavidite jedni drugima, ne činite međusobno nedžeš (tj, ne dižite cijenu robe jedan nad drugim bez namjere da je kupite obmanjujući time jedni druge), nemojte se međusobno mrziti, ne prekidaje međusobne odnose, nego budite Allahovi robovi, braća. Musliman je muslimanu brat, ne čini mu zulum, niti ga ostavlja na cjedilu, niti ga omalovažava. Bogobojaznost je ovdje – pa je pokazao na svoja prsa tri puta – dosta je čovjeku zla da omalovaži svoga brata muslimana. Svakom muslimanu zabranjeni su krv, imetak i čast drugog muslimana.'"** Bilježi Muslim[1849].

وَعَنْ قُطْبَةَ بْنِ مَالِكٍ رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ جَنِّبْنِي مُنْكَرَاتِ اَلْأَخْلَاقِ، وَالْأَعْمَالِ، وَالْأَهْوَاءِ، وَالْأَدْوَاءِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ وَاللَّفْظِ لَهُ.

[1847] **Sahih.** Muslim (2577).
[1848] **Sahih.** Muslim (2589).
[1849] **Sahih.** Muslim (2564).

(1448) Prenosi se od Kutbe b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi: **'Allahu moj, udalji me od lošeg ponašanja, loših djela, strasti i bolesti.'**" Bilježi Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Hakim, čiji je ovo citat[1850].

وَعَنْ اِبْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تُمَارِ أَخَاكَ، وَلَا تُمَازِحْهُ، وَلَا تَعِدْهُ مَوْعِدًا فَتُخْلِفَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ بِسَنَدٍ فِيهِ ضَعْفٌ.

(1449) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne raspravljaj se sa svojim bratom, niti se sa njim šali, i nemoj mu obećati nešto pa ga iznevjeriti.'**" Bilježi Tirmizi sa slabim senedom[1851].

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((خَصْلَتَانِ لَا يَجْتَمِعَانِ فِي مُؤْمِنٍ: اَلْبُخْلُ، وَسُوءُ اَلْخُلُقِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَفِي سَنَدِهِ ضَعْفٌ.

(1450) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Dva se svojstva ne mogu zajedno naći kod vjernika: škrtost i loš ahlak.'**" Bilježi Tirmizi, a u senedu mu je slabost[1852].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمُسْتَبَّانِ مَا قَالَا، فَعَلَى اَلْبَادِئِ، مَا لَمْ يَعْتَدِ اَلْمَظْلُومُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1451) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'(Grijeh) za ono što kažu dva čovjeka koja se međusobno vrijeđaju na onome koji je počeo, ako ne pretjera onaj kome je nanesena nepravda.'**" Bilježi Muslim[1853].

وَعَنْ أَبِي صِرْمَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ ضَارَّ مُسْلِمًا ضَارَّهُ اَللَّهُ، وَمَنْ شَاقَّ مُسْلِمًا شَقَّ اَللَّهُ عَلَيْهِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ وَاَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ.

[1850] **Sahih.** Tirmizi (3591), Hakim (1/532). Dobrim su ga ocijenili Tirmizi i Sujuti u „Džami'u sagiru", dok su ga vjerodostojnim ocijenili: Ibn Hibban, Hakim i Albani.

[1851] Tirmizi (1995). Lanac prenosilaca je slab. Međutim, značenje hadisa je ispravno i svjedoči mu hadis kod Buharije i Muslima: „Najmrži ljudi Allahu jesu oni koji žestoko raspravljaju."

[1852] **Hasen li gajrihi.** Tirmizi (1962). El-Iraki spominje u valorizaciji hadisa „Ihja'a" da je ovaj hadis zabilježio Tirmizi od Ebu Seida i da je rekao za njega da je garib – čudan. Međutim, svjedoče mu mnogi drugi hadisi koji ga podižu sa stepena slabosti na stepen dobrog hadisa. Od tih hadisa su i sljedeći:

1. Bejheki bilježi merfu'u hadis na sljedeći način: „Koje je djelo najbolje?" Rekao je: „Strpljenje, blagost i lijepo ponašanje." El-Iraki kaže: „Lanac prenosilaca je vjerodostojan" i vjerodostojnim ga je ocijenio Sujuti u „Džami'u sagiru".
2. Dejlemi bilježi od Abdullaha b. Amra merfu'u hadis: „Dva svojstva Allah voli i dva svojstva Allah prezire!" Što se tiče onih koje Allah voli, to su: „Lijepo ponašanje i darežljivost."

[1853] **Sahih.** Muslim (2478).

(1452) Prenosi se od Ebu Sirme, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko nanese štetu muslimanu, Allah će mu nanijeti štetu, ko oteža muslimanu, Allah će mu otežati.'**" Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, koji ga smatra dobrim[1854].

وَعَنْ أَبِي اَلدَّرْدَاءِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّهَ يُبْغِضُ اَلْفَاحِشَ اَلْبَذِيءَ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ.

(1453) Prenosi se od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allah doista mrzi besramnog razvratnika.'**" Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom[1855].

وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ -رَفَعَهُ-: ((لَيْسَ اَلْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ، وَلَا اَللَّعَّانُ، وَلَا اَلْفَاحِشَ، وَلَا اَلْبَذِيءَ)). وَحَسَّنَهُ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ، وَرَجَّحَ اَلدَّارَقُطْنِيُّ وَقْفَهُ.

(1454) On bilježi u hadisu Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, kao merfu': **„Vjernik nije onaj koji puno vrijeđa, niti puno proklinje, niti onaj koji je razvratan, niti onaj koji je bestidan u govoru."** Hasenom i sahihom ga smatra Hakim, a Darekutni misli da je prioritetnije da je mevkuf. [1856]

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا تَسُبُّوا اَلْأَمْوَاتَ ؛ فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1455) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ne psujte mrtve, jer oni su stigli na ono što su pripremili.'**" Bilježi Buharija[1857].

وَعَنْ حُذَيْفَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَدْخُلُ اَلْجَنَّةَ قَتَّاتٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1456) Prenosi se od Huzejfe, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'U Džennet neće ući kattat[1858].'**" Muttefekun alejhi[1859].

[1854] **Hasen.** Ebu Davud (3635), Tirmizi (1940). Dobrim su ga ocijenili Tirmizi i Sujuti.
[1855] **Sahih.** Tirmizi (2002).
[1856] **Sahih.** Tirmizi (1977), Hakim (1/12). Međutim, razilaze se je li merfu'u ili mevkuf verzija. Darekutni je rekao: „Ispravnije je da je mevkuf." Ako i bude mevkuf, on ima propis merfu'a jer su ovo vijesti o Allahu o kojima se ne može govoriti od sebe, već samo na osnovu dokaza.
[1857] **Sahih.** Buharija (1393).
[1858] Kattat je čovjek koji sluša i prenosi šta je čuo s ciljem zavađanja ljudi ili drugog nereda, slično nemimetu, ali sa malom razlikom.
[1859] **Sahih.** Buharija (6056), Muslim (105).

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ، كَفَّ اَللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلطَّبَرَانِيُّ فِي" اَلْأَوْسَطِ". وَلَهُ شَاهِدٌ: مِنْ حَدِيثِ اِبْنِ عُمَرَ عِنْدَ اِبْنِ أَبِي اَلدُّنْيَا.

(1457) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko se suzdrži od srdžbe, Allah će od njega odvratiti Svoju kaznu.**'" Bilježi Taberani u El-Evsatu [1860], a ima šahida u hadisu Ibn Omera kod Ibn Ebi Dun'je. [1861]

وَعَنْ أَبِي بَكْرٍ اَلصِّدِّيقِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَا يَدْخُلُ اَلْجَنَّةَ خِبٌّ، وَلَا بَخِيلٌ، وَلَا سَيِّئُ اَلْمَلَكَةِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَفَرَّقَهُ حَدِيثَيْنِ، وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

(1458) Prenosi se od Ebu Bekra es-Siddika, radijallahu anhu, da je rekao: „U Džennet neće ući varalica, ni škrtac, niti onaj koji se loše ophodi nad onim što mu je u vlasti." Bilježi Tirmizi i dijeli ga u dva hadisa, a u senedu mu je slabost[1862].

وَعَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ تَسَمَّعَ حَدِيثَ قَوْمٍ، وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ، صُبَّ فِي أُذُنَيْهِ اَلْآنُكُ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). يَعْنِي: اَلرَّصَاصَ. أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1459) Prenosi se od Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Ko prisluškuje priču nekih ljudi za koju oni ne žele da se čuje, na Sudnjem danu će mu biti naliveno olovo u uši.**'" Bilježi Buharija[1863].

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((طُوبَى لِمَنْ شَغَلَهُ عَيْبُهُ عَنْ عُيُوبِ اَلنَّاسِ)). أَخْرَجَهُ اَلْبَزَّارُ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(1460) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Blago onome koga zaokupiraju vlastiti nedostaci od (istraživanja) nedostataka (drugih) ljudi.**'" Bilježi Bezzar sa dobrim senedom. [1864]

[1860] **Daif.** Taberani u „Evsatu" (6/140), Ebu Ja'la (7/302). U lancu prenosilaca je Rebi' b. Sulejman el-Ezdi koji je slab.
[1861] **Daif.** Taberani u „Kebiru" (13646).
[1862] **Daif.** Tirmizi (1964 i 1947). U lancu prenosilaca je Sadeka b. Musa za kojeg Zehebi kaže da je slab. Munziri, El-Iraki i Zehebi su ga ocijenili slabim.
[1863] **Sahih.** Buharija (7042).
[1864] **Hasen li gajrihi.** Ebu Nu'ajm u „Hilji" (3/202). El-Munavi je rekao: „Bilježe ga El-Askeri od Enesa, Ebu Nu'ajm od Husejna b. Alije, Bezzar od Enesa." A El-Iraki kaže: „Svi su slabi". Hejsemi kaže u „Medžme'i" (10/229): „U lancu prenosilaca je Nadr b. Mahrez i drugi od slabih prenosilaca." Međutim, Aator je hadis ocijenio dobrim zbog mnoštva puteva kojima je došao.

وَعَنْ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ تَعَاظَمَ فِي نَفْسِهِ، وَاخْتَالَ فِي مِشْيَتِهِ، لَقِيَ اَللَّهَ وَهُوَ عَلَيْهِ غَضْبَانُ)). أَخْرَجَهُ اَلْحَاكِمُ وَرِجَالُهُ ثِقَاتٌ.

(1461) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko se umisli i oholo hoda, srest će Allaha srditog na njega.'**" Bilježi Hakim sa pouzdanim prenosiocima[1865].

وَعَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْعَجَلَةُ مِنَ اَلشَّيْطَانِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: حَسَنٌ.

(1462) Prenosi se od Sehla b. Sa'da, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Žurba je od šejtana.'**" Bilježi Tirmizi i kaže: „Hasen[1866]."

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((اَلشُّؤْمُ: سُوءُ اَلْخُلُقِ)). أَخْرَجَهُ أَحْمَدُ وَفِي إِسْنَادِهِ ضَعْفٌ.

(1463) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Pesimizam je loš ahlak.'**" Bilježi Ahmed, a u senedu mu je slabost[1867].

وَعَنْ أَبِي اَلدَّرْدَاءِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّعَّانِينَ لَا يَكُونُونَ شُفَعَاءَ، وَلَا شُهَدَاءَ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1464) Prenosi se od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Doista oni koji puno proklinju neće biti šefadžije ni šehidi na Sudnjem danu.'**" Bilježi Muslim[1868].

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ عَيَّرَ أَخَاهُ بِذَنْبٍ، لَمْ يَمُتْ حَتَّى يَعْمَلَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَحَسَّنَهُ، وَسَنَدُهُ مُنْقَطِعٌ.

(1465) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Ko se naruga svome bratu zbog**

[1865] **Hasen.** Hakim (1/60), Buharija u „El-Edebul-mufred" (549).
[1866] **Hasen.** Tirmizi (2012).
[1867] **Daif.** Ahmed (6/85).
[1868] **Sahih.** Muslim (2598).

grijeha (koji učini) neće umrijeti sve dok ne uradi (taj isti grijeh).'" Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga dobrim, a sened mu je prekinut[1869].

وَعَنْ بَهْزِ بْنِ حَكِيمٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ ﷺ: قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((وَيْلٌ لِلَّذِي يُحَدِّثُ، فَيَكْذِبُ ؛ لِيَضْحَكَ بِهِ اَلْقَوْمُ، وَيْلٌ لَهُ، ثُمَّ وَيْلٌ لَهُ)). أَخْرَجَهُ اَلثَّلَاثَةُ، وَإِسْنَادُهُ قَوِيٌّ.

(1466) Prenosi se od Behza b. Hakima, od njegovog oca, od njegovog djeda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Teško li onome koji priča pa laže da bi time nasmijao ljude! Teško njemu, potom teško njemu!'"** Bilježe trojica, a sened mu je jak[1870].

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((كَفَّارَةُ مَنْ اِغْتَبْتَهُ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُ)). رَوَاهُ اَلْحَارِثُ بْنُ أَبِي أُسَامَةَ بِسَنَدٍ ضَعِيفٍ.

(1467) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **'Iskup za onoga koga si ogovorio jeste da tražiš oprosta za njega.'"** Prenosi Haris Ibn Ebi Usame sa slabim senedom.

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَبْغَضُ اَلرِّجَالِ إِلَى اَللَّهِ اَلْأَلَدُّ اَلْخَصِمُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1468) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Najmrži čovjek Allahu je onaj koji je najžešći u raspravi.'"** Bilježi Muslim[1871].

POGLAVLJE O POTICANJU NA LIJEPO PONAŠANJE

عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ، فَإِنَّ اَلصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى اَلْبِرِّ، وَإِنَّ اَلْبِرَّ يَهْدِي إِلَى اَلْجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ اَلرَّجُلُ يَصْدُقُ، وَيَتَحَرَّى اَلصِّدْقَ، حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اَللَّهِ صِدِّيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ، فَإِنَّ اَلْكَذِبَ يَهْدِي إِلَى اَلْفُجُورِ، وَإِنَّ اَلْفُجُورَ يَهْدِي إِلَى اَلنَّارِ، وَمَا يَزَالُ اَلرَّجُلُ يَكْذِبُ، وَيَتَحَرَّى اَلْكَذِبَ، حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اَللَّهِ كَذَّابًا)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1469) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Držite se iskrenosti, jer iskrenost vodi**

[1869] Tirmizi (2505). San'ani je rekao: „Tirmizi ga je ocijenio dobrim zbog drugih hadisa koji mu svjedoče tako da prekinutost ne utječe na njega." Sujuti ga je ocijenio dobrim u „Džami'u sagiru".

[1870] **Hasen.** Ebu Davud (4990), Nesai u "Tefsiru" (675 i 146), Tirmizi (2315) i kaže da je dobar, a Munziri ga pojačava.

[1871] **Sahih.** Muslim (2668).

dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet, a čovjek neće prestati biti iskren i držati se istine sve dok ne bude upisan kod Allaha kao iskren. I čuvajte se laži, jer laž vodi u griješenje, a griješenje vodi u Vatru, a neće čovjek prestati lagati i držati se laži sve dok ne bude kod Allaha upisan kao lažov.'" Muttefekun alejhi[1872].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ أَنَّ رَسُولَ اَللَّهِ ﷺ قَالَ: ((إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ اَلظَّنَّ أَكْذَبُ اَلْحَدِيثِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1470) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „'**Čuvajte se lošeg mišljenja (o ljudima), jer je loše mišljenje,doista, najlažniji govor.'**" Muttefekun alejhi[1873].

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ بِالطُّرُقَاتِ)). قَالُوا: يَا رَسُولَ اَللَّهِ! مَا لَنَا بُدٌّ مِنْ مَجَالِسِنَا؛ نَتَحَدَّثُ فِيهَا. قَالَ: ((فَأَمَّا إِذَا أَبَيْتُمْ، فَأَعْطُوا اَلطَّرِيقَ حَقَّهُ)). قَالُوا: وَمَا حَقُّهُ؟ قَالَ: ((غَضُّ اَلْبَصَرِ، وَكَفُّ اَلْأَذَى، وَرَدُّ اَلسَّلَامِ، وَالْأَمْرُ بِالْمَعْرُوفِ، وَالنَّهْيُ عَنْ اَلْمُنْكَرِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1471) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Čuvajte se sjedenja po putevima.**' Rekoše: 'Allahov Poslaniče, mi moramoda sjedimo na putevima i pričamo.' Rekao je: '**Pošto ste odbili, dajte putu njegovo pravo.**' Rekoše: 'Šta je njegovo pravo?' Rekao je: '**Obaranje pogleda, neuznemiravanje, uzvraćanje selama, naređivanje dobra i odvraćanje od zla.**'" Muttefekun alejhi[1874].

وَعَنْ مُعَاوِيَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ يُرِدِ اَللَّهُ بِهِ خَيْرًا، يُفَقِّهْهُ فِي اَلدِّينِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1472) Prenosi se od Muavije, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Kome Allah želi dobro da mu fikh (razumijevanje) u vjeri.**'" Muttefekun alejhi[1875].

وَعَنْ أَبِي اَلدَّرْدَاءِ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا مِنْ شَيْءٍ فِي اَلْمِيزَانِ أَثْقَلُ مِنْ حُسْنِ اَلْخُلُقِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(1473) Prenosi se od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Nema ničega težeg na Mizanu od lijepog ponašanja.**'" Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, koji ga smatra sahihom[1876].

1872 **Sahih.** Muslim (2668), Buharija (7188).
1873 **Sahih.** Buharija (6094), Muslim (2607).
1874 **Sahih.** Buharija (6229), Muslim (2121).
1875 **Sahih.** Buharija (71), Muslim (1037).
1876 **Hasen.** Ebu Davud (4799), Tirmizi (2002). Tirmizi je za pojedine puteve hadisa rekao da su čudnovati, dok je za druge rekao da su hasen-sahih. El-Iraki u valorizaciji „Ihja'a" spomenuo je druge hadise koje

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْحَيَاءُ مِنْ اَلْإِيمَانِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1474) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Stid je od imana.'**" Muttefekun alejhi[1877].

وَعَنْ أَبِي مَسْعُودٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ اَلنَّاسُ مِنْ كَلَامِ اَلنُّبُوَّةِ اَلْأُولَى: إِذَا لَمْ تَسْتَحِ، فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1475) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je**: 'Ono što su ljudi zatekli od prvoga poslanstva jesu riječi: Ako se ne stidiš, onda radi šta hoćeš.'**" Bilježi Buharija[1878].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمُؤْمِنُ اَلْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اَللَّهِ مِنَ اَلْمُؤْمِنِ اَلضَّعِيفِ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ، اِحْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاَللَّهِ، وَلَا تَعْجَزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلَا تَقُلْ: لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ: قَدَّرَ اَللَّهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ؛ فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ اَلشَّيْطَانِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1476) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Jak vjernik je bolji i draži Allahu od slabog vjernika, a u obojici je dobro. Nastoj da radiš ono što će ti koristiti, i traži pomoć od Allaha, a nemoj klonuti, a kada te pogodi neka nedaća, nemoj reći: 'Da sam uradio tako, bilo bi tako i tako', nego reci: 'Allah je odredio i uradio je šta je htio', jer doista (riječ) 'da' otvara šejtanu mogućnost djelovanja."** Bilježi Muslim[1879].

وَعَنْ عِيَاضِ بْنِ حِمَارٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ اَللَّهَ أَوْحَى إِلَيَّ أَنْ تَوَاضَعُوا، حَتَّى لَا يَبْغِيَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ، وَلَا يَفْخَرَ أَحَدٌ عَلَى أَحَدٍ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1477) Prenosi se od Ijada b. Himara, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allah mi je doista objavio da međusobno budete ponizni sve dok niko nikome ne bude nanosio nepravdu i ne bude se oholio jedan prema drugom.'**" Bilježi Muslim[1880].

وَعَنْ أَبِي اَلدَّرْدَاءِ رضي الله عنه عَنْ اَلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ((مَنْ رَدَّ عَنْ عِرْضِ أَخِيهِ بِالْغَيْبِ، رَدَّ اَللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ اَلنَّارَ يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَحَسَّنَهُ. وَلِأَحْمَدَ، مِنْ حَدِيثِ أَسْمَاءَ بِنْتِ يَزِيدَ نَحْوُهُ.

---

svjedoče ovome hadisu, a dobrim ga je ocijenio Sujuti u „Džami'u sagiru" i El-Bessam u „Tevdihu" (7/487).

[1877] **Sahih.**Buharija (24), Muslim (36).

[1878] **Sahih.** Buharija (6120).

[1879] **Sahih.**Muslim (2664).

[1880] **Sahih.** Muslim (2865).

(1478) Prenosi se od Ebu Derdaa, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **„Ko sačuva čast svoga brata dok je odsutan, Allah će sačuvati njegovo lice od vatre na Sudnjem danu."** Bilježi Tirmizi i smatra ga dobrim[1881]. Ahmed bilježi u hadisu Esme b. Jezid slično tome[1882].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اَللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1479) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Sadaka nije umanjila nijedan imetak, i nije Allah robu koji prašta uvećao ništa osim ponosa, a nije se niko ponizno ponio prema Allahu a da ga Allah nije uzdigao.**'" Bilježi Muslim[1883].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ سَلَّامٍ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَا أَيُّهَا اَلنَّاسُ! أَفْشُوا اَلسَّلَامَ، وَصِلُوا اَلْأَرْحَامَ، وَأَطْعِمُوا اَلطَّعَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا اَلْجَنَّةَ بِسَلَامٍ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ.

(1480) Prenosi se od Abdullaha b. Selama, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**O ljudi, širite selam, održavajte rodbinske veze, hranite (gladne) i klanjajte noću dok drugi ljudi spavaju, ući ćete u Džennet u miru.**'" Bilježi Tirmizi i ocjenjuje ga sahihom[1884].

وَعَنْ تَمِيمٍ الدَّارِيِّ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ ﷺ: ((اَلدِّينُ اَلنَّصِيحَةُ)). ثَلَاثًا. قُلْنَا: لِمَنْ يَا رَسُولَ اَللَّهِ ؟ قَالَ: ((لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَئِمَّةِ اَلْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1481) Prenosi se od Temima Darija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Vjera je savjet, ponovivši to tri puta.** Rekli smo: 'Kome?' Rekao je: '**Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, vođama muslimana i običnim ljudima.**'" Bilježi Muslim[1885].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((أَكْثَرُ مَا يُدْخِلُ اَلْجَنَّةَ تَقْوَى اَللَّهِ وَحُسْنُ اَلْخُلُقِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

[1881] **Hasen.** Tirmizi (1931). U lancu prenosilaca je Merzuk et-Temimi čije je stanje nepoznato, ali hadisu svjedoče druga predanja.
[1882] **Hasen.** Ahmed (6/461). El-Munavi za hadis Esme kaže da ga je Sujuti ocijenio dobrim. Munziri je rekao: „Ahmedov lanac prenosilaca je dobar." Hejsemi je rekao: „Lanac prenosilaca je dobar."
[1883] **Sahih.** Muslim (2588).
[1884] **Sahih.** Tirmizi (2485). Šu'ajb Arnaut kaže: „Zabilježili su ga Ahmed, Ibn Madže, Darimi i lanac prenosilaca mu je vjerodostojan. Vjerodostojnim su ga ocijenili: Tirmizi, Hakim i Zehebi i svjedoči mu hadis Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kod Hakima."
[1885] **Sahih.** Muslim (55).

(1482) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Najviše što će uvoditi u Džennet jesu bogobojaznost i lijepo ponašanje.'**" Bilježi Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1886].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّكُمْ لَا تَسَعُونَ اَلنَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ لِيَسَعْهُمْ بَسْطُ اَلْوَجْهِ، وَحُسْنُ اَلْخُلُقِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو يَعْلَى، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1483) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nećete moći pridobiti ljude svojim imecima, pa ih pridobijajte vedrim licima i lijepim ponašanjem.'**" Bilježi Ebu Ja'la, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1887].

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمُؤْمِنُ مِرْآةُ اَلْمُؤْمِنِ)). أَخْرَجَهُ أَبُو دَاوُدَ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(1484) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Vjernik je ogledalo vjernika.'**" Bilježi ga Ebu Davud sa dobrim senedom[1888].

وَعَنِ اِبْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلْمُؤْمِنُ اَلَّذِي يُخَالِطُ اَلنَّاسَ، وَيَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ خَيْرٌ مِنْ اَلَّذِي لَا يُخَالِطُ اَلنَّاسَ وَلَا يَصْبِرُ عَلَى أَذَاهُمْ)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ، وَهُوَ عِنْدَ اَلتِّرْمِذِيِّ: إِلَّا أَنَّهُ لَمْ يُسَمِّ اَلصَّحَابِيَّ.

(1485) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Vjernik koji se miješa sa ljudima i strpljivo podnosi njihova uznemiravanja bolji je od vjernika koji se ne miješa sa ljudima i nije strpljiv na njihovim uznemiravanji-ma.'**"
Bilježi Ibn Madže sa dobrim senedom, a navodi ga i Tirmizi, ali ne navodi koji je sahabija prenosilac[1889].

وَعَنِ اِبْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَللَّهُمَّ كَمَا أَحْسَنْتَ خَلْقِي، فَحَسِّنْ خُلُقِي)). رَوَاهُ أَحْمَدُ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

[1886] **Sahih.** Tirmizi (2004), Ibn Madže (4246), Hakim (4/324). Svjedoče mu mnogi hadisi od kojih je i hadis kod Buharije (6035) i Muslima (2321): „Najbolji od vas su oni koji su najljepšeg morala."

[1887] **Hasen.** Hakim (1/124), Ebu Ja'la (11/428). Dobrim su ga ocijenili El-'Alai i Sujuti.

[1888] Ebu Davud (4918). Lanac prenosilaca je dobar kako ga je ovdje ocijenio autor i kao što El-Munavi prenosi da ga je El-Iraki također ocijenio dobrim. Svjedoči mu hadis Enesa koji su zabilježili El-Kadai i Bezzar.

[1889] **Hasen.** Buharija u "El-Edebul-mufred" (388), Ibn Madže (4032), Tirmizi (2507). El-Iraki ga je ocijenio dobrim kao i Hafiz u „Fethu" i ovdje u „Bulugul-meramu".

(1486) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Allahu moj, kako si uljepšao moj izgled, tako uljepšaj i moje ponašanje.'**" Bilježi Ahmed, a sahihom ga ocjenjuje Ibn-Hibban[1890].

POGLAVLJE O ZIKRU I DOVI

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((يَقُولُ اَللَّهُ -تَعَالَى-: أَنَا مَعَ عَبْدِي مَا ذَكَرَنِي، وَتَحَرَّكَتْ بِي شَفَتَاهُ)). أَخْرَجَهُ ابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ ابْنُ حِبَّانَ، وَذَكَرَهُ اَلْبُخَارِيُّ تَعْلِيقًا.

(1487) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Allah Uzvišeni kaže: 'Ja sam sa Svojim robom sve dok Me spominje i dok se zbog Mene pokreću njegov usne.'"** Bilježi Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban, a Buharija ga spominje kao mu'allek[1891].

وَعَنْ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ عَمَلاً أَنْجَى لَهُ مِنْ عَذَابِ اَللَّهِ مِنْ ذِكْرِ اَللَّهِ)). أَخْرَجَهُ ابْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَالطَّبَرَانِيُّ بِإِسْنَادٍ حَسَنٍ.

(1488) Prenosi se od Muaza b. Džebela, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nije uradio sin Ademov djelo koje će ga više spasiti od Allahove kazne od spominjanja Allaha.'**" Bilježe Ibn Ebi Šejbe i Taberani sa dobrim senedom[1892].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا، يَذْكُرُونَ اَللَّهَ إِلَّا حَفَّتْ بِهِمُ الْمَلَائِكَةُ، وَغَشِيَتْهُمُ الرَّحْمَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِم.

(1489) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Neće se ljudi okupiti na nekom predavanju spominjući Allaha, a da ih neće okružiti meleki, pokriti milost, i da ih neće Allah spomenuti kod onih koji su kod Njega.'**" Bilježi Muslim[1893].

[1890] **Sahih.** Ahmed (1/403), Ibn HIbban (959). Munziri kaže da su prenosioci pouzdani, a Hejsemi je rekao: „Njihovi prenosioci su prenosioci Sahiha."

[1891] Ibn Madže (3792), Ibn Hibban (815), Buharija (Feth: 13/499). U lancu prenosilaca je Muhammed b. Mus'ab el-Kureši koji je slab. Kod Ibn Hibbana u lancu prenosilaca je Ejjub b. Suvejd koji je, također, slab. Munziri ga je spomenuo u „Tergibu" i ništa nije rekao za njega. Hadis govori o značenju hadisa kod Buharije (7405) i Muslima (2675) od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: „Svevišnji Allah kaže: 'Ja sam kod mišljenja Moga roba o Meni i Ja sam s njim kada Me spomene. Pa, ukoliko Me spomene u sebi i Ja ga spomene u Sebi, a ako Me spomene u skupu i Ja ga spomenem u boljem skupu." Također, svjedoči mu hadis Ebu Derdaa koji bilježi Hakim (1/673) i kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan.

[1892] **Hasen.** Ibn Ebi Šejbe (10/300), Taberani u "El-Kebiru" (20/166-167). El-Iraki ga je ocijenio dobrim kao i autor ovdje. Hejsemi kaže: „Prenosioci su mu prenosioci Sahiha."

[1893] **Sahih.** Muslim (2700).

وَعَنْهُ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَا قَعَدَ قَوْمٌ مَقْعَدًا لَمْ يَذْكُرُوا اَللَّهَ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى اَلنَّبِيِّ ρ إِلَّا كَانَ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ، وَقَالَ: "حَسَنٌ".

(1490) Prenosi se od njega, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Nikada neće sjesti ljudi na neko mjesto i ostaviti spominjanje Allaha i donošenje salavata na Vjerovjesnika sallallahu alejhi ve sellem, a da neće i zažaliti za tim na Sudnjem danu.** Bilježi Tirmizi i kaže: „Hasen[1894]."

وَعَنْ أَبِي أَيُّوبَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ، كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1491) Prenosi se od Ebu Ejjuba el-Ensarija, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ko kaže deset puta: 'La ilahe illallahu vahdehu la šerike lehu – Nema boga osim Allaha, Jednoga, Koji nema sudruga, Njemu pripada vlast i hvala, i On je nad svime moćan' – bit će kao onaj koji je oslobodio četiri roba iz Ismailovog roda.'"** Muttefekun alejhi[1895].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اَللَّهِ وَبِحَمْدِهِ مِائَةَ مَرَّةٍ حُطَّتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ اَلْبَحْرِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1492) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ko kaže stotinu puta: 'Subhanallahi ve bihamdihi – Slava Allahu i hvala' – oprostit će mu se grijesi makar ih bilo kao morske pjene.'"** Muttefekun alejhi[1896].

وَعَنْ جُوَيْرِيَةَ بِنْتِ اَلْحَارِثِ قَالَتْ: قَالَ لِي رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((لَقَدْ قُلْتُ بَعْدَكِ أَرْبَعَ كَلِمَاتٍ، لَوْ وُزِنَتْ بِمَا قُلْتِ مُنْذُ اَلْيَوْمِ لَوَزَنَتْهُنَّ: سُبْحَانَ اَللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، عَدَدَ خَلْقِهِ، وَرِضَا نَفْسِهِ، وَزِنَةَ عَرْشِهِ، وَمِدَادَ كَلِمَاتِهِ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1493) Prenosi se od Džuvejrije b. Haris, radijallahu anha, da je rekla: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: '**Rekao sam poslije tebe četiri riječi, da su se mjerile sa onim što si ti rekla danas, prevagnule bi ih: 'Subhanallahi ve bihamdihi adede halkihi ve rida nefsihi ve zinete Aršihi ve midade kelimatihi – Neka je slavljen Allah i hvaljen onoliko koliko je Njegovih stvorenja, i koliko je**

[1894] **Hasen.** Tirmizi (3380), Ahmed (2/463).
[1895] **Sahih.** Buharija (6404), Muslim (2693).
[1896] **Sahih.** Buharija (6405), Muslim (2691).

zadovoljan, i koliko je težak Njegov Arš i koliko je tinte za Njegove riječi.'" Bilježi Muslim[1897].

وَعَنْ أَبِي سَعِيدٍ اَلْخُدْرِيِّ ‌رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ‌ﷺ: ((اَلْبَاقِيَاتُ اَلصَّالِحَاتُ: لَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَسُبْحَانَ اَللَّهِ، وَاَللَّهُ أَكْبَرُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاَللَّهِ)). أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1494) Prenosi se od Ebu Seida el-Hudrija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Dobra djela čija nagrada neprestano traje: La ilahe illallahu, ve subhanallahi, vallahu ekber, vel-hamdu lillahi, ve la havle ve la kuvvete illa billahi -Nema boga osim Allaha, slava Allahu, Allah je najveći, hvala Allahu, nema moći ni snage osim sa Allahom.'"** Bilježi Nesai, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim[1898].

وَعَنْ سَمُرَةَ بْنِ جُنْدُبٍ ‌رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ‌ﷺ: ((أَحَبُّ اَلْكَلَامِ إِلَى اَللَّهِ أَرْبَعٌ، لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ: سُبْحَانَ اَللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اَللَّهُ، وَاَللَّهُ أَكْبَرُ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1495) Prenosi se od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **'Četiri su riječi najdraže Allahu, neće ti šteti sa kojom god počneš: Subhanallahi, vel-hamdu lillahi, va la ilahe illallahu , vallahu ekber –Slava Allahu, hvala Allahu, nema boga osim Allaha i Allah je najveći.'"** Bilježi Muslim[1899].

وَعَنْ أَبِي مُوسَى اَلْأَشْعَرِيِّ ‌رضي الله عنه قَالَ: قَالَ لِي رَسُولُ اَللَّهِ ‌ﷺ: ((يَا عَبْدَ اَللَّهِ بْنَ قَيْسٍ! أَلَا أَدُلُّكَ عَلَى كَنْزٍ مِنْ كُنُوزِ اَلْجَنَّةِ؟ لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاَللَّهِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ. زَادَ النَّسَائِيُّ: ((وَلَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ)).

(1496) Prenosi se od Ebu Musaa el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mi je rekao: **'O Abdullah b. Kajs, hoćeš li da ti ukažem na jednu od džennetskih riznica? La havle ve la kuvvete illa billahi – Nema moći ni snage osim sa Allaha.'"** Muttefekun alejhi[1900], a Nesai dodaje: **„La meldže'e minellahi illa ilejhi – Niti ima utočišta od Allaha osim kod Njega."** [1901]

POGLAVLJE O DOVI

وَعَنِ النُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ ‌ﷺ قَالَ: ((إِنَّ اَلدُّعَاءَ هُوَ اَلْعِبَادَةُ)). رَوَاهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ.

[1897] **Sahih.** Muslim (2726).

[1898] **Hasen.** Nesai u „El-Amelul-jevmi vel-lejleti" (3/362), Ibn Hibban (840), Hakim (1/512). U lancu prenosilaca je Derradž koji prenosi od Ebul-Hejsema, a on je slab. Međutim, svjedoče mu druga predanja koja spominje Sujuti u „Dureru", pa je Hejsemi zbog toga i rekao: „Lanac prenosilaca je dobar."

[1899] **Sahih.** Muslim (2137).

[1900] **Sahih.** Buharija (6384), Muslim (2704).

[1901] **Sahih.** Nesai u „El-Amelul-jevmi vel-lejleti" (356).

(1497) Prenosi se od Nu'mana b. Bešira, radijallahu anhuma, od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: **„Doista je dova, ibadet."** Prenose četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Tirmizi[1902].

وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ أَنَسٍ ﷺ بِلَفْظِ: ((اَلدُّعَاءُ مُخُّ اَلْعِبَادَةِ)).

(1498) On prenosi[1903] hadis od Enesa, radijallahu anhu: **„Dova je srž ibadeta."**

وَلَهُ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ رَفَعَهُ: ((لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اَللَّهِ مِنَ الدُّعَاءِ)). وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1499) On prenosi merfu' hadis od Ebu Hurejre, radijallahu anhu: **„Allahu nema ništa plemenitije od dove."** Sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim.[1904]

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((اَلدُّعَاءُ بَيْنَ اَلْأَذَانِ وَالْإِقَامَةِ لَا يُرَدُّ)). أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ، وَغَيْرُهُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَغَيْرُهُ.

(1500) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Dova između ezana i ikameta se ne odbija.**'" Bilježi Nesai i drugi, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban i drugi[1905].

وَعَنْ سَلْمَانَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ رَبَّكُمْ حَيِيٌّ كَرِيمٌ، يَسْتَحِي مِنْ عَبْدِهِ إِذَا رَفَعَ إِلَيْهِ يَدَيْهِ أَنْ يَرُدَّهُمَا صِفْرًا)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ إِلَّا النَّسَائِيَّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1501) Prenosi se od Selmana, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '**Vaš gospodar je stidan i plemenit, stidi se Svoga roba kada Mu digne ruke da ih vrati prazne.**'" Bilježe četvorica, osim Nesaija, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1906].

[1902] **Sahih.** Ebu Davud (1479), Nesai u „El-Kubra" (6/450), Tirmizi (3247), Ibn Madže (3828). Vjerodostojnim su ga ocijenili: Tirmizi, Hakim i Nevevi.

[1903] **Daif.** Tirmizi (3271) i kaže: „Čudnovatan je na ovaj način i ne poznajemo ga osim putem Ibn Lehi'e." Sujuti ga je ocijenio slabim u „Džami'u sagiru".

[1904] Tirmizi (3370), Ibn Hibban (870), Hakim (1/490).

[1905] Nesai u „Amelul-jevmi vel-lejleti" (168), Ibn Hibban (1696). El-Munavi u „Fejdul-kadiru" kaže: „Tirmizi ga je ocijenio dobrim." El-Iraki kaže: „Bilježi ga Nesai u „Amelul-jevmi vel-lejleti" sa lancem prenosilaca koji je džejjid, Ibn Hibban i Hakim koji ga ocjenjuje vjerodostojnim."

[1906] **Sahih.** Ebu Davud (1488), Tirmizi (3556), Ibn Madže (3865), Hakim (1/497) i kaže da je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima. Zehebi je rekao: „Ovo je općepoznat hadis koji od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi veliki broj ashaba od kojih su i Alija, Ibn Omer i Enes, radijallahu anhum."

POGLAVLJE O PONAŠANJU PRILIKOM UPUĆIVANJA DOVE

وَعَنْ عُمَرَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا مَدَّ يَدَيْهِ فِي اَلدُّعَاءِ، لَمْ يَرُدَّهُمَا، حَتَّى يَمْسَحَ بِهِمَا وَجْهَهُ . أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَلَهُ شَوَاهِدُ مِنْهَا: حَدِيثُ اِبْنِ عَبَّاسٍ: عَنْ أَبِي دَاوُدَ. وَمَجْمُوعُهَا يَقْتَضِي أَنَّهُ حَدِيثٌ حَسَنٌ.

(1502) Prenosi se od Omera, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi digao ruke u dovi, ne bi ih vratio dok ne bi njima potrao lice." Bilježi Tirmizi[1907] i hadis ima šahide, od kojih su: hadis Ibn Abbasa, radijallahu anhuma, kod Ebu Davuda.[1908] i drugih, a većina ih drži da je hadis dobar.

وَعَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((إِنَّ أَوْلَى اَلنَّاسِ بِي يَوْمَ اَلْقِيَامَةِ، أَكْثَرُهُمْ عَلَيَّ صَلَاةً)). أَخْرَجَهُ اَلتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1503) Prenosi se od Ibn Mes'uda, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Ljudi koji imaju najveće pravo kod mene[1909] na Sudnjem danu su oni koji najviše donose salavat na mene.'"** Bilježi Tirmizi, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1910].

وَعَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((سَيِّدُ اَلِاسْتِغْفَارِ، أَنْ يَقُولَ اَلْعَبْدُ: اَللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي، وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اِسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذَنْبِي، فَاغْفِرْ لِي؛ فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ اَلذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ)). أَخْرَجَهُ اَلْبُخَارِيُّ.

(1504) Prenosi se od Šeddada b. Evsa, radijallahu anhu, da je rekao: Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Prvak istigfara[1911] je da rob kaže: Allahumme Ente Rabbi, la ilahe illa Ente, halakteni, ve ene abduke, ve ene ala ahdike ve va'dike mesteta'tu, e'uzu bike min šerri ma sana'tu, ebu'u leke bini'ametike alejje ve ebu'u bizenbii fagfirlii, fe innehu la jagfiru-z-zunube illa Ente! – Allahu moj, Ti si moj Gospodar, nema boga osim Tebe, Ti si me stvorio i ja sam Tvoj rob, ispunjavam zavjet Tebi koliko mogu, Tebi se utječem od zla koje sam uradio, priznajem Tvoje blagodati prema meni, i Tebi priznajem svoj grijeh, pa mi oprosti, jer grijehe ne oprašta niko osim Tebe.'"** Bilježi Buharija[1912].

1907 **Daif.** Tirmizi (3386). Hafiz je hadis ocijenio dobrim, dok Ibn Tejmijje kaže da je slab.
1908 Ebu Davud (1485).
1909 Tj. mome šefa'atu i mome položaju.
1910 **Hasen.** Tirmizi (484), Ibn Hibban (911). Tirmizi ga je ocijenio dobrim. U lancu prenosilaca je Musa b. Ja'kub ez-Zem'i kojeg su Ibn Me'in i Ebu Davud ocijenili pouzdanim.
1911 Traženje oprosta.
1912 **Sahih.** Buharija (6306).

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: لَمْ يَكُنْ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَدَعُ هَؤُلَاءِ اَلْكَلِمَاتِ حِينَ يُمْسِي وَحِينَ يُصْبِحُ: ((اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ اَلْعَافِيَةَ فِي دِينِي، وَدُنْيَايَ، وَأَهْلِي، وَمَالِي، اَللَّهُمَّ اسْتُرْ عَوْرَاتِي، وَآمِنْ رَوْعَاتِي، وَاحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ، وَمِنْ خَلْفِي، وَعَنْ يَمِينِي، وَعَنْ شِمَالِي، وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي)). أَخْرَجَهُ النَّسَائِيُّ، وَابْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1505) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ostavljao ove riječi kada je omrkavao i osvanjivao: **'Allahumme inni es'eluke el-afijete fi dinii, ve dunjaje, ve ehlii, ve malii, Allahumme ustur avratii, ve amin rev'atii, vahfaznii min bejne jedejje, ve min halfii, ve an jeminii, ve an šemalii, ve min fevkii, ve e'uzu bi azametike en ugtale min tahtii – Allahu moj, tražim od Tebe zdravlje u mojoj vjeri, ovosvjetskim poslovima, porodici i imetku. Allahu moj, pokrij moje nedostatke i umiri moje strahove, i sačuvaj me s moje prednje i stražnje strane, i sa desne i sa lijeve strane, i iznad mene, a Tvojoj se veličini utječem da budem zgrabljen odozdo.'**" Bilježe Nesai i Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1913].

وَعَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ زَوَالِ نِعْمَتِكَ، وَتَحَوُّلِ عَافِيَتِكَ، وَفَجْأَةِ نِقْمَتِكَ، وَجَمِيعِ سَخَطِكَ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1506) Prenosi se od Ibn Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi: **'Allahumme innii e'uzu bike min zevali ni'metike, ve tehavvuli afijetike, ve fudžaeti nikmetike, ve džemi'i sehatike – Allahu moj, Tebi se utječem od prestanka Tvoje blagodati, promjene zdravlja, iznenadne osvete i sve Tvoje srdžbe.'**" Bilježi Muslim[1914].

وَعَنْ عَبْدِ اَللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ غَلَبَةِ اَلدَّيْنِ، وَغَلَبَةِ اَلْعَدُوِّ، وَشَمَاتَةِ اَلْأَعْدَاءِ)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَصَحَّحَهُ اَلْحَاكِمُ.

(1507) Prenosi se od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi: **'Allahumme innii e'uzu bike min galebeti-d-dejni, ve galebeti-l-aduvvi, ve šemateti-l-e'adai – Allahu moj, utječem Ti se od toga da me nadvlada dug, da me nadvlada neprijatelj i likovanja neprijatelja.'**" Bilježi Nesai, a sahihom ga ocjenjuje Hakim[1915].

[1913] **Sahih.** Nesai u „El-Amelul-jevmi vel-lejleti (566), Ibn Madže (3871), Hakim (1/517-518).
[1914] **Sahih.** Muslim (2739).
[1915] Nesai (8/265), Hakim (1/104) i kaže: „Hadis je vjerodostojan po uvjetima Muslima" s čime se slaže i Zehebi.

وَعَنْ بُرَيْدَةَ ﷺ قَالَ: سَمِعَ اَلنَّبِيُّ ﷺ رَجُلاً يَقُولُ: اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِأَنِّي أَشْهَدُ أَنَّكَ أَنْتَ اَللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اَلْأَحَدُ اَلصَّمَدُ، اَلَّذِي لَمْ يَلِدْ، وَلَمْ يُولَدْ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ. فَقَالَ : ((لَقَدْ سَأَلَ اَللَّهُ بِاسْمِهِ اَلَّذِي إِذَا سُئِلَ بِهِ أَعْطَى، وَإِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَابَ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ.

(1508) Prenosi se od Burejde, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je čovjeka da kaže: 'Allahumme innii es'eluke bi ennii ešhedu enneke Entellahu la ilahe illa Ente, el-Ehadu, es-Samedu, ellezi lem jelid, ve lem juled, ve lem jekun lehu kufuven ehadun – Allahu moj, ja Te molim time što svjedočim da si Ti Allah, nema boga osim Tebe, Jedan, Vječan, Koji nije rodio, niti je rođen, niti Mu ima iko ravan', pa je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **'Zamolio je Allaha imenom kojim kada se zamoli – dadne, a kada se njime doziva – odazove se.'**" Bilježe četvorica, a sahihom ga ocjenjuje Ibn Hibban[1916].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ إِذَا أَصْبَحَ، يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا، وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا، وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ اَلنُّشُورُ)). وَإِذَا أَمْسَى قَالَ مِثْلَ ذَلِكَ ؛ إِلَّا أَنَّهُ قَالَ: ((وَإِلَيْكَ اَلْمَصِيرُ)). أَخْرَجَهُ اَلْأَرْبَعَةُ.

(1509) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi kada osvane: **'Allahumme bike asbahna, ve bike emsejna, ve bike nahja, ve bike nemut, ve ilejke-n-nušur – Allahu moj, s Tobom osvićemo i s Tobom omrkavamo, s Tobom živimo i s Tobom umiremo i Ti ćeš nas proživjeti', a kada bi omrknuo govorio bi slično tome, osim što bi rekao: '...ve ilejkel-mesir – i Tebi je povratak.'**" Bilježe četvorica[1917].

وَعَنْ أَنَسٍ ﷺ قَالَ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ رَسُولِ اَللَّهِ ﷺ: ((رَبَّنَا آتِنَا فِي اَلدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي اَلْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ اَلنَّارِ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1510) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Najčešća dova Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila je: **'Rabbena atina fi-d-dunja haseneten, ve fi-l-ahireti haseneten, ve kina azabe-n-nari – Gospodaru naš, daj nam na ovom svijetu dobro i na budućem svijetu dobro i sačuvaj nas kazne u Vatri.'**" Muttefekun alejhi[1918].

[1916] **Hasen.** Ebu Davud (1493), Nesai u "El-Kubra" (4/394-395), Tirmizi (3475), Ibn Madže (3857), Ibn Hibban (2383). Tirmizi i Sehavi su ga ocijenili dobrim.

[1917] **Sahih.** Ebu-Davud (5068), Nesai u „El-amelu-l-jevmi vel-lejleti" (564), Tirmizi (3391), Ibn-Madže (3868).

[1918] **Sahih.** Buharija (6389), Muslim (2690).

وَعَنْ أَبِي مُوسَى اَلْأَشْعَرِيِّ ‌رضي الله عنه قَالَ: كَانَ اَلنَّبِيُّ ‌ﷺ يَدْعُو: ((اَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي، وَجَهْلِي، وَإِسْرَافِي فِي أَمْرِي، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، اَللَّهُمَّ اِغْفِرْ لِي جِدِّي، وَهَزْلِي، وَخَطَئِي، وَعَمْدِي، وَكُلُّ ذَلِكَ عِنْدِي، اَللَّهُمَّ اِغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ، وَمَا أَخَّرْتُ، وَمَا أَسْرَرْتُ، وَمَا أَعْلَنْتُ، وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي، أَنْتَ اَلْمُقَدِّمُ وَالْمُؤَخِّرُ، وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)). مُتَّفَقٌ عَلَيْهِ.

(1511) Prenosi se od Ebu Musaa el-Eš'arija, radijallahu anhu, da je rekao: „Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio bi: '**Allahumme igfirli hatietii, ve džehlii, ve israfii fi emrii, ve ma Ente e'alemu bihi minni. Allahumme igfir li džiddi, ve hezlii, ve hataii, ve amdii, ve kullu zalike 'indi. Allahumme igfirlii ma kaddemtu, ve ma ehhartu, ve ma esrertu, ve ma e'alentu, ve ma Ente e'alemu bihi minnii, Ente-l-Mukaddemu, ve Ente-l-Muehhiru, ve Ente ala kulli šejin kadir – Allahu moj, oprosti mi moje greške, neznanje i pretjerivanje i ono što Ti bolje znaš od mene. Allahu moj, oprosti mi moju zbilju i moju šalu, ono što sam uradio greškom, ili ono što sam uradio namjerno, a sve je to kod mene. Allahu moj, oprosti mi ono sam uradio i ono što ću uraditi, i ono što sam uradio u tajnosti i ono što sam uradio javno, i ono što Ti bolje znaš od mene. Ti si Onaj koji daje i Onaj koji sprečava i Ti si nad svim moćan.**'" Muttefekun alejhi[1919].

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ‌رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ‌ﷺ يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي اَلَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ اَلَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي اَلَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلْ اَلْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلْ اَلْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ)). أَخْرَجَهُ مُسْلِمٌ.

(1512) Prenosi se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi: '**Allahumme aslih li dinii ellezi huve 'ismetu emrii, ve aslih lii dunjaje elleti fiha me'ašii, ve aslih lii ahiretii elleti ilejha me'adii, vedž'ali-l-hajate zijadeten lii fi kulli hajrin, vedž'ali-l-mevte rahaten lii min kulli šerrin – Allahu moj, poboljšaj moju vjeru, koja je moja zaštita, i poboljšaj mi moj dunjaluk, na kojem živim, i poboljšaj moj ahiret, na koji se vraćam, i učini moj život povećanjem u svakom dobru, i učini moju smrt odmorom od svakog zla.**'" Bilježi Muslim[1920].

وَعَنْ أَنَسٍ ‌رضي الله عنه قَالَ: كَانَ رَسُولُ اَللَّهِ ‌ﷺ يَقُولُ: ((اَللَّهُمَّ اِنْفَعْنِي بِمَا عَلَّمْتَنِي، وَعَلِّمْنِي مَا يَنْفَعُنِي، وَارْزُقْنِي عِلْمًا يَنْفَعُنِي)). رَوَاهُ النَّسَائِيُّ، وَالْحَاكِمُ.

(1513) Prenosi se od Enesa, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govorio bi: '**Allahumme infe'anii bima 'allemtenii, ve 'allimnii ma**

[1919] **Sahih.** Buharija (6398), Muslim (2819).
[1920] **Sahih.** Muslim (2820).

jenfe'unii, verzuknii 'ilmen jenfe'uni – Allahu moj, okoristi me onim čemu si me naučio i nauči me onome što će mi koristiti i opskrbi me znanjem koje će mi koristiti.'" Prenose Nesai i Hakim[1921].

وَلِلتِّرْمِذِيِّ: مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ نَحْوُهُ، وَقَالَ فِي آخِرِهِ: ((وَزِدْنِي عِلْمًا، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ، وَأَعُوذُ بِاَللَّهِ مِنْ حَالِ أَهْلِ اَلنَّارِ)). وَإِسْنَادُهُ حَسَنٌ.

(1514) A Tirmizi prenosi u hadisu Ebu Hurejre, radijallahu anhu, slično tome, a na kraju kaže: **„Ve zidnii 'ilmen, el-hamdu lillahi 'ala kulli halin, ve e'uzu billahi min hali ehli-n-nari – I povećaj mi znanje. Hvala Allahu na svakom stanju, a kod Allaha tražim utočište od stanja stanovnika Vatre."** Sened mu je hasen[1922].

وَعَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اَللَّهُ عَنْهَا أَنَّ اَلنَّبِيَّ ﷺ عَلَّمَهَا هَذَا اَلدُّعَاءَ: ((اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ، عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَاذَ بِهِ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، اَللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ اَلْجَنَّةَ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ، وَمَا قَرَّبَ مِنْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَاءٍ قَضَيْتَهُ لِي خَيْرًا.)). أَخْرَجَهُ اِبْنُ مَاجَهْ، وَصَحَّحَهُ اِبْنُ حِبَّانَ، وَالْحَاكِمُ.

(1515) Prenosi se od Aiše, radijallahu anha, da ju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podučio ovoj dovi: **„Allahumme innii es'eluke mine-l-hajri kullihi, 'adžilihi ve adžilihi, ma 'alimtu minhu ve ma lem e'alem, ve e'uzu bike mine-š-šerri kullihi, 'adžilihi ve adžilihi, ma 'alimtu minhu ve malem e'alem. Allahumme innii es'eluke min hajri ma se'eleke 'abduke ve nebijjuke, ve e'uzu bike min šerri ma 'aze bihi 'abduke ve nebijjuke. Allahumme innii es'eluke-l-Džennete, ve ma karrebe ilejha min kavlin ev 'amelin, ve e'uzu bike mine-n-nari, ve ma karrebe ilejha min kavlin ev 'amelin, ve es'eluke en tedž'ale kullu kadain kadajtehu lii hajren – Allahu moj, tražim od Tebe svako dobro, prije i kasnije, ono što znam od njega i ono što ne znam, i Tebi se utječem od svakog zla, prije i kasnije, onoga što znam od njega i onoga što ne znam. Allahu moj, od Tebe tražim dobro koje od Tebe traži tvoj rob i vjerovjesnik i Tebi se utječem od zla od kojeg je utočište tražio tvoj rob i vjerovjesnik. Allahu moj, od Tebe tražim Džennet i ono što približava njemu od riječi i djela, i tražim utočište kod Tebe od Vatre i onoga što približava njoj od riječi i djela. I tražim od Tebe da učiniš svaku odredbu dobrom za mene."** Bilježi Ibn Madže, a sahihom ga ocjenjuju Ibn Hibban i Hakim[1923].

[1921] Hakim (1/510) i kaže da je vjerodostojan po uslovima Muslima u čemu se slaže i Zehebi. Dobrim su ga ocijenili Hafiz i Sujuti.
[1922] Tirmizi (3599).
[1923] **Sahih.** Ibn Madže (3846), Ibn Hibban (869), Hakim (1/512-522).

وَأَخْرَجَ اَلشَّيْخَانِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ﷺ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اَللَّهِ ﷺ: ((كَلِمَتَانِ حَبِيبَتَانِ إِلَى اَلرَّحْمَنِ، خَفِيفَتَانِ عَلَى اَللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي اَلْمِيزَانِ، سُبْحَانَ اَللَّهِ وَبِحَمْدِهِ ، سُبْحَانَ اَللَّهِ اَلْعَظِيمِ)).

(1516) I bilježe dva šejha[1924] od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je rekao: „Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: **„Dvije riječi drage Milostivom, lahke na jeziku, a teške na vagi: 'Subhanallahi ve bihamdihi, subhanallahil-Azim – Slava Allahu i hvala, Slava Velikom Allahu.'"**.[1925]

[1924] **Sahih.** Buharija i Muslim.
[1925] **Sahih.** Buharija (6406), Muslim (2694).

Neka je svaka hvala Allahu, subhanehu ve te'ala, s čijom blagodati završavaju se sva dobra djela! Neka je salavat i selam na Njegovog roba i poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, na njegovu porodicu, supruge, potomke, sve ashabe i sve koji ih slijede u dobru do Sudnjega dana. Molim Te, Uzvišeni Allahu, da ovaj trud učiniš iskrenim radi Tvoga Plemenitog lica i da njime okoristiš Svoje robove. Slavljen neka si Ti, Gospodaru moj, i hvaljen. Nema istinskog boga osim Tebe. Od Tebe oprosta tražim i Tebi se kajem.

Hajruddin Tahir Ahmetović
21. 10. 1429. H. G.